

KRONIKA

SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

VIII
KADENCJA

KANCELARIA SENATU

KRONIKA

SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

VIII KADENCJA

(1 I 2014–31 XII 2014)

KANCELARIA SENATU
WARSZAWA 2015

Zespół Redakcji Kroniki Senackiej
Biura Komunikacji Społecznej
Urszula Makowska
Małgorzata Nadobnik-Hassa
Julita Rudzka

Projekt okładki
Krzysztof Korneluk
Opracowanie graficzne
Paweł Wojciechowski
Dział Edycji i Poligrafii
Biura Informatyki

Zdjęcia
Katarzyna Czerwińska, Michał Józefaciuk, Krzysztof Białoskórski, Robert Bobrowski, Aneta Boroń, Dorota Gawin, Małgorzata Gładysz, Zdzisław Iwanicki, Marta Jakubiak, Piotr Koperski, Michał Koziczyński, Artur Kozłowski, Andrzej Romański, Grzegorz Seroczyński, Wiesław Siębor, Małgorzata Skibińska, Magdalena Suwara, Agnieszka Tabor, Longin Wawrynkiewicz, Agata Wójcik, Michał Zaremba, Archiwum Senatu, Olek Iwaszkiewicz & Tomasz Wierzejski, PAP, Press Club Polska,

© Copyright by
Kancelaria Senatu
Warszawa 2015

ISBN 978-83-63220-70-9

Kancelaria Senatu
00–902 Warszawa, ul. Wiejska 6

SPIS TREŚCI

I 25 LAT ODRODZONEGO SENATU 7

II ZMIANY W SENACIE VIII KADENCJI 21

III PRACE LEGISLACYJNE SENATU 25

Wybory, referenda 27
Budżet i finanse 29
Programy unijne 37
Podatki 39
Obronność, bezpieczeństwo 41
Działalność gospodarcza 48
Budownictwo 57
Regulacje zawodowe 59
Stosunki własnościowe 62
Samorząd terytorialny 65
Oświata, szkolnictwo wyższe, nauka, badania 68
Ochrona zdrowia, opieka zdrowotna 75
Polityka społeczna, ubezpieczenia społeczne, prawo pracy, rodzina 82
Rolnictwo 93
Ochrona środowiska 98
Ruch drogowy 103
Sprawy wewnętrzne 106
Prawa obywatelskie 109
Zmiany w prawie cywilnym 117
Zmiany w prawie karnym 120
Sądownictwo 124
Układy stowarzyszeniowe z Unią Europejską 126
Ustawy odrzucone 128

IV DZIAŁALNOŚĆ KOMISJI 129

V ZESPOŁY SENACKIE I PARLAMENTARNE 189

VI ZGROMADZENIE NARODOWE 203

VII UROCZYSTE ZGROMADZENIE POSŁÓW I SENATORÓW 209

VIII SPRAWY MIĘDZYNARODOWE 213

Aktywność międzynarodowa 215
Wielostronne spotkania międzyparlamentarne 231
Zgromadzenia parlamentarne 235
Kontakty dwustronne 241
Obserwacja wyborów parlamentarnych 242

IX SENAT DLA POLONII 245

X PATRONACKA ROLA SENATU 263

XI PRZEGLĄD WYDARZEŃ W SENACIE 275

XII KANCELARIA SENATU 285

I

25 LAT ODRODZONEGO SENATU

Wybory do Sejmu i Senatu, które odbyły się 4 VI 1989 r., zakończyły się wielkim zwycięstwem „Solidarności". Tego dnia, jak pisał prof. Antoni Dudek, „miliony Polaków zadały przy pomocy kartki wyborczej śmiertelny cios komunistycznej dyktaturze".

W pełni wolne wybory przeprowadzono jedynie do odrodzonego Senatu, powołanego w wyniku ustaleń Okrągłego Stołu. Głosując, Polacy opowiedzieli się za demokratycznymi i społeczno-gospodarczymi przemianami w naszym kraju. Tym wydarzeniom towarzyszyły ogromna wiara w zwycięstwo idei „Solidarności" i nadzieja na budowę niepodległego państwa. Przez następne półtora roku, do czasu w pełni wolnych wyborów do Sejmu I kadencji i Senatu II kadencji, Izba wyższa polskiego parlamentu stanowiła dla Polaków ważny punkt odniesienia i przyczółek demokracji. To wybrani w 1989 r. senatorowie przygotowali reformę samorządową i ustawy mające zadośćuczynić represjonowanym przez ustrój komunistyczny.

Obchody 25-lecia odzyskania wolności

Główne oficjalne uroczystości związane z rocznicą odbyły się 4 VI 2014 r. na placu Zamkowym w Warszawie. Izbę reprezentował marszałek Bogdan Borusewicz z grupą senatorów. Oprócz prezydentów Polski – Bronisława Komorowskiego i USA – Baracka Obamy przybyli tam szefowie innych państw, m.in. Czech Miloš Zeman, Słowacji Ivan Gašparovič, Węgier János Áder i Litwy Dalia Grybauskaitė. Łącznie reprezentowanych było niemal 50 państw. W uroczystościach uczestniczyli również b. prezydenci RP – Lech Wałęsa i Aleksander Kwaśniewski. Gości powitała prezydent Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz. Przemówienia wygłosili prezydenci Polski i USA. Aktor Andrzej Seweryn odczytał Warszawską Deklarację Wolności.

Tego dnia marszałek Bogdan Borusewicz uczestniczył w mszy za wolność w Bazylice Archikatedralnej p.w. św. Jana Chrzciciela, odprawionej przez kardynała Pietra Parolina, sekretarza stanu Stolicy Apostolskiej. Brali w niej udział również przedstawiciele najwyższych władz państwowych z prezydentem Bronisławem Komorowskim, marszałek Sejmu Ewą Kopacz i wicepremierem Januszem Piechocińskim, a także b. prezydent Lech Wałęsa, członkowie korpusu dyplomatycznego. Byli też goście zagraniczni, wśród nich belgijska para królewska – król Filip i królowa Matylda, wielki książę Luksemburga Henryk, prezydent Rumunii Traian Băsescu, prezydent Malty Marie-Louise Coleiro Preca, prezydent Łotwy Andris Bērziņš, wicepremier Portugalii Paulo Portas.

Uroczyste posiedzenie Zgromadzenia Narodowego

4 VI 2014 r. odbyło się uroczyste posiedzenie Zgromadzenia Narodowego, podczas którego prezydent Bronisław Komorowski wygłosił orędzie z okazji 25. rocznicy pierwszych częściowo wolnych wyborów parlamentarnych z 1989 r. Obecni byli także premier Donald Tusk wraz z członkami rządu, b. prezydenci Polski Lech Wałęsa i Aleksander Kwaśniewski, przedstawiciele urzędów centralnych i najważniejszych instytucji państwowych, przywódcy państw europejskich, szefowie parlamentów UE i krajów stowarzyszonych z UE oraz objętych Partnerstwem Wschodnim, m.in. prezydent Francji i Niemiec François Hollande i Joachim Gauck, prezydent elekt Ukrainy Petro Poroszenko, a także członkowie korpusu dyplomatycznego.

W swoim wystąpieniu prezydent Bronisław Komorowski podkreślił, że wybory 4 VI 1989 r. zadecydowały o sukcesie całej polskiej drogi ku wolności. Jak wskazał, na to zwycięstwo złożył się

długotrwały społeczny i narodowy opór przeciwko systemowi, przeciwko brakowi suwerenności i przetrwanie podziemnej „Solidarności". Przypomniał, że w efekcie wyborów z 4 VI 1989 r. powstał „rząd wielkiej zmiany z pierwszym po wojnie niekomunistycznym premierem Tadeuszem Mazowieckim".

Prezydent Bronisław Komorowski podziękował parlamentowi za 25 lat wysiłków na rzecz umocnienia polskiej wolności. „Pragnę złożyć parlamentowi wyrazy wdzięczności za rolę odegraną przed 25 laty i przez całe 25 lat wysiłków na rzecz umocnienia i zagospodarowania polskiej wolności" – mówił. Jak zadeklarował, wierzy, że drugie pokolenie wolności dobrze wykorzysta kolejne 25 lat. „Nie pragnijmy być tylko tacy, jak inne kraje – zróbmy wszystko, by to inne kraje pragnęły być takie, jak Polska" – apelował, przypominając słowa Jana Pawła II: „Wolności nie można tylko posiadać. Trzeba ją stale zdobywać i tworzyć".

Międzynarodowe spotkanie parlamentarzystów

4 VI 2014 r. Senat gościł delegacje parlamentarne z 14 krajów, które przyjechały do Polski uczcić 25-lecie odzyskania wolności. W uroczystym spotkaniu parlamentarnym uczestniczyli m.in. marszałek Senatu Bogdan Borusewicz, marszałek Sejmu Ewa Kopacz, sekretarz generalny Rady Europy Thorbjørn Jagland, wiceprzewodniczący Rady Federalnej Austrii Harald Himmer, wiceprzewodniczący Rady Narodowej Austrii Karlheinz Kopf, przewodniczący Izby Poselskiej Parlamentu Republiki Czeskiej Jan Hamáček, przewodniczący Senatu Republiki Czeskiej Milan Štěch, przewodniczący gruzińskiego parlamentu David Usupashvili, przewodnicząca II Izby Stanów Generalnych Holandii Anouchka van Miltenburg, przewodnicząca I Izby Stanów Generalnych Holandii Ankie Broekers-Knol, wiceprzewodniczący litewskiego Seimasu Vydas Gedvilas, przewodniczący Izby Reprezentantów Malty Anġlu Farrugia, przewodniczący mołdawskiego parlamentu Igor Corman, wiceprzewodnicząca niemieckiego Bundestagu Ulla Schmidt, wiceprzewodniczący szwedzkiego Riksdagu Ulf Holm, wiceprzewodniczący

Zgromadzenia Narodowego Węgier János Latorcai, wiceprzewodnicząca Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji Meral Akşener. Reprezentowane były również Francja, Włochy i Kanada.

Parlamentarzystów zagranicznych, posłów i senatorów powitał marszałek Bogdan Borusewicz. Mówiąc o 25. rocznicy wolnych wyborów, powiedział, że Polacy siłą kartki wyborczej doprowadzili do klęski starego reżimu i zapoczątkowali falę wolności w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. „To był przełom" – zaznaczył. Jego zdaniem nic jednak nie przyszło Polsce za darmo, a walka naszego kraju o wolność trwała 9 lat. Marszałek podkreślił, że Europa nie zostawiła Polaków samych w tej walce, co spowodowało, że „fala wolności przeszła przez wszystkie kraje Europy Środkowo-Wschodniej". „Zmiany, które nastąpiły, okazały się korzystne dla całej Europy" – ocenił. „Tak jak kiedyś poparto nas, tak teraz my jesteśmy zobowiązani do wspierania innych w ich dążeniu do wolności" – przekonywał marszałek. Wskazując na sytuację na Ukrainie, oświadczył, że „ci, których wspieramy, muszą być silni naszą siłą".

Marszałek Sejmu Ewa Kopacz w swoim wystąpieniu zwróciła uwagę, że w dzisiejszych czasach najważniejsza jest więź z ojczyzną, budowanie „obywatelskości" wśród młodych pokoleń, kształtowanie chęci udziału w wyborach, a także mądrość w korzystaniu z demokracji. Powiedziała, że każdego 1 czerwca z uwagą przysłuchuje się obradom Sejmu dzieci i młodzieży, ponieważ jest to „głos ludzi, którzy za chwilę nas zmienią i będą budować poczucie obywatelskości w następnych pokoleniach". Marszałek Ewa Kopacz przypomniała wybory sprzed 25 lat – ten szczególny plebiscyt, w czasie którego po raz pierwszy po II wojnie światowej spytano Polaków, czy zgadzają się z władzą. Zmiany okazały się możliwe dzięki ponad 60-procentowej frekwencji wyborczej; ludzie pokazali wtedy, że mają dość traktowania siebie jak poddanych przez tych, którzy od lat rządzili i nadużywali władzy, że mają dość poczucia upodlenia. Marszałek podkreśliła, że o wywalczoną wolność trzeba dbać oraz ją poprawiać, bo nie jest ona dana raz na zawsze.

W wystąpieniach zagranicznych parlamentarzystów dominowały podziękowania dla Polaków za doprowadzenie do upadku komunizmu i do końca podziału Europy, podziw dla „Solidarności", szacunek dla politycznych i gospodarczych osiągnięć Polski. Przywoływano postaci Jana Pawła II i Lecha Wałęsy. Przewodniczący czeskiego Senatu Milan Štěch podkreślił, że wolne wybory w Polsce stały się inspiracją dla zmian w całej Europie Środkowo-Wschodniej. Wiceprzewodnicząca niemieckiego Bundestagu Ulla Schmidt przypomniała znaczący

wkład Polski w zjednoczenie Niemiec. Dodała, że naród polski zasługuje na najwyższą wdzięczność. „Ten wielki ruch społeczny, którym była Solidarność, doprowadził do upadku komunizmu, a jednocześnie wykonał pierwszy krok na drodze Polski do Europy i członkostwa w Unii Europejskiej" – powiedziała. Przewodniczący Izby Reprezentantów Malty Anġlu Farrugia ocenił, że Polska przeszła trudniejszą drogę ku wolności niż inne kraje, że ta droga nigdy nie była prosta, ale zagwarantowała rządy prawa i demokracji. Dlatego Polska stała się przykładem dla innych krajów na świecie dążących do budowania demokratycznego państwa. Dla przewodniczącego mołdawskiego parlamentu Igora Cormana wydarzenia w Polsce są symbolem nowej ery w Europie Środkowo-Wschodniej, gdyż dzięki nim rozpoczęły się czasy ogromnej nadziei na zakończenie ery sowieckiej, na uzyskanie wolności politycznej i gospodarczej. Wiceprzewodniczący szwedzkiego Riksdagu Ulf Holm był zdania, że czerwcowe wybory doprowadziły do zmiany kursu historii w tej części Europy. Podkreślił, że obowiązkiem państw

demokratycznych jest promocja demokracji i praw człowieka na świecie. Zdaniem Rocco Buttiglione, członka włoskiej Izby Deputowanych, solidarność walczyła z komunizmem – o wolność Polski, ale była to też walka o wolność całej Europy. Życzył, aby Polska pozostała liderem we wnoszeniu do Unii Europejskiej wielkich chrześcijańskich wartości oraz w obronie godności człowieka. Wiceprzewodniczący Rady Narodowej Austrii Karlheinz Kopf mówił, że Austriacy z podziwem spoglądają na odwagę tych, którzy 25 lat temu walczyli w Polsce o wolność i demokrację. Przewodniczący Izby Poselskiej czeskiego parlamentu Jan Hamáček podsumował, że dzięki Solidarności demokracja i wolny rynek zastąpiły totalitaryzm. W opinii przewodniczącej I Izby Stanów Generalnych Holandii Ankie Broekers-Knol Polska jest symbolem przemian europejskich, modelowym przykładem demokracji – krajem cieszącym się wzrostem gospodarczym i aktywnym graczem na arenie międzynarodowej.

Obchody 25. rocznicy odrodzenia Senatu

4 VII 1989 r., po kilkudziesięciu latach przerwy, odbyło się inauguracyjne posiedzenie Senatu, do którego wybrano 99 senatorów popieranych przez Komitet Obywatelski „Solidarność" i 1 senatora niezależnego. Zebrani minutą ciszy uczcili zmarłego 29 VI 1989 r. senatora elekta Grzegorza Białkowskiego.

Otwierając obrady, marszałek senior Stanisław Stomma tak mówił: „rozpoczyna się nowy okres historii Polski", a wyrazem tych zmian jest także przywrócenie Senatu. „Pokolenia przyszłe będą miały prawo sądzić nas wyjątkowo surowo, bo w naszej trudnej roli dziejowej i złej sytuacji geopolitycznej otrzymaliśmy tym razem wyjątkową szansę: możność uporządkowania spraw narodowych na własną modłę i umocnienia naszego wspólnego domu" – przekonywał.

Podczas pierwszego posiedzenia wybrano marszałka Izby. Został nim Andrzej Stelmachowski. Nowo wybrany marszałek powiedział: „Myślę, że, podobnie jak Państwo, czuję pewne ciśnienie historii, bo przecież Senat Najjaśniejszej Rzeczypospolitej towarzyszył jej dziejom od wielu setek lat w chwilach dobrych i złych, i oto teraz, po 50-letniej bez mała przerwie, znowu wraca do istnienia. (...) związane są z nim wielkie nadzieje. Obyśmy im sprostali. Obyśmy nigdy nie zapomnieli o naszej służebnej roli wobec narodu, wobec Polski. Tak bardzo bym pragnął, byśmy mogli przyczynić się do budowy Polski w pełni niepodległej, a jednocześnie przyjaznej wszystkim sąsiadom, nie tylko zasobnej, ale i realizującej zasady sprawiedliwości społecznej, energicznie rządzonej, ale jednocześnie zapewniającej wolności obywatelskie".

Na tym posiedzeniu wybrano też wicemarszałków: Zofię Kuratowską, Józefa Ślisza i Andrzeja Wielowieyskiego, a także członków Prezydium Senatu: Andrzeja Celińskiego, Krzysztofa Kozłowskiego i Edwarda Wendego. W imieniu wybranych wicemarszałków zabrała głos Zofia Kuratowska. Dziękując za wybór, podkreśliła wagę udzielonego senatorom mandatu zaufania. „Nigdy tego zaufania nie zawiedziemy i będziemy robić to, cośmy obiecywali naszym wyborcom: z tej trybuny zawsze mówić prawdę" – zapewniła.

To pierwsze posiedzenie zainaugurowało okres niezwykle intensywnej pracy Izby, która zaowocowała znaczącym wkładem w proces transformacji ustrojowej, z najważniejszym dokonaniem, jakim był pakiet ustaw o samorządzie terytorialnym.

Uroczyste posiedzenie Senatu

W 25. rocznicę 1. posiedzenia odrodzonego Senatu, 4 VII 2014 r., Izba zebrała się na uroczystym posiedzeniu. Na obrady przybyli m.in. prezydent Bronisław Komorowski, premier Donald Tusk, marszałek Sejmu Ewa Kopacz, marszałkowie Senatu poprzednich kadencji oraz senatorowie I i VIII kadencji, pre-

zes Trybunału Konstytucyjnego Andrzej Rzepliński, a także przewodniczący niemieckiego Bundesratu Stephan Weil. Na początku uczestnicy minutą ciszy uczcili wszystkich zmarłych senatorów.

Otwierając posiedzenie, marszałek Bogdan Borusewicz podkreślił, że czerwcowe wybory 1989 r. były wielkim zwycięstwem opozycji demokratycznej. „W historii każdego państwa i narodu są daty, które mają wymiar symbolu. 4 VII 1989 r. odbyło się pierwsze posiedzenie odrodzonego Senatu Rzeczypospolitej, powołanego przez Polaków w wolnych i demokratycznych wyborach. Rozpoczęła działalność demokratyczna instytucja, której działaniem jest stanowienie prawa. Stało się to w wyniku zwycięskich wyborów czerwcowych. Wtedy pod ciężarem kartki wyborczej załamał się system komunistyczny. Dla Polaków był to koniec zniewolenia" – powiedział marszałek. „Czerwcowe wybory były wielkim zwycięstwem demokratycznej opozycji nie tylko dlatego, że jej kandydaci zdobyli wszystko, co można było zdobyć w wyborach do Sejmu, nie tylko dlatego, że w tych w pełni wolnych wyborach zdobyli 99% miejsc w Senacie. Wybory te były zwycięstwem również dlatego, że społeczeństwo dało nowej władzy silną legitymizację do podjęcia głębokich reform w państwie. Narody Europy Środkowej i Wschodniej otrzymały sygnał, że u nich także nadchodzi czas wolności i demokracji. Wkrótce runął także mur berliński dzielący miasto i Europę na dwie części" – ocenił marszałek.

Przypomniał, że Senat miał wielki udział w radykalnych zmianach ustrojowych wolnej Polski, a jego głównym zadaniem było i jest tworzenie prawa. Nowy Senat natychmiast przystąpił do prac nad ustawami przywracającymi społeczeństwu autentyczny samorząd terytorialny. „W pracach tych został wykorzystany dorobek wielu ludzi, którzy mieli świadomość, iż samorząd jest fundamentem demokracji" – powiedział marszałek. Jego zdaniem reforma samorządu przywracała nadzieję obywatelom na zbudowanie innego ustroju państwa, wyzwoliła energię ludzką i entuzjazm społeczny. „Ten entuzjazm, którego doświadczaliśmy w sierpniu 1980 r., a który był niszczony w latach stanu wojennego" – zaznaczył. Ocenił, że ustawy samorządowe sprawiły, że obywatele stali się prawdziwymi gospodarzami swoich małych ojczyzn, a w Polsce mocno zakotwiczył się ustrój demokratyczny.

Marszałek Bogdan Borusewicz mówił o znacznym wpływie Senatu na zmiany w prawie pracy i przestrzeganiu praw człowieka. „To tutaj funkcjonowała komisja pod taką nazwą, która także personalnie była kontynuacją działań w okresie opozycji" – przypomniał. „Znany jest dorobek Izby w dziedzinie prawa konstytucyjnego. Senat zajął się wykonywaniem wyroków Trybunału Konstytucyjnego. Inicjatywa ustawy o petycjach zaś miała zmierzać nie tylko do wykonania upoważnienia zawartego w konstytucji, lecz także do stworzenia nowego kanału komunikacji między władzą a obywatelami" – zaakcentował marszałek. „Staramy się nadal na miarę naszych możliwości to dzieło budowy państwa obywatelskiego kontynuować" – dodał. Wspomniał też o działaniach Senatu na rzecz stworzenia lepszych warunków pracy organizacji pozarządowych.

Podkreślił, że ustrój demokratyczny nie jest dany raz na zawsze, lecz wymaga ciągłego wysiłku, budowy instytucji i procedur, naprawy błędów i doskonalenia metod działania. „Musimy mieć świadomość, jak wiele jest jeszcze do zrobienia. Senat ma przed sobą wielką rolę do odegrania, będąc dalej od bieżących sporów politycznych" – zaznaczył marszałek. Wspomniał także o ważnej roli, jaką Senat odgrywa wobec Polonii.

W swoim wystąpieniu prezydent Bronisław Komorowski ocenił, że 4 VI 1989 r. nastąpił „polityczny nokaut w wydaniu ówczesnego obozu Solidarności, obozu polskiej wolności w stosunku do poprzedniego systemu, skala zwycięstwa – 99% do 1 było czymś niespotykanym, czymś niespodziewanym" – powiedział. Według prezydenta skutki tego pozwoliły m.in. na budowanie wielkiego obozu polskich reform. „Senat był tą pierwszą instytucją państwa polskiego, pierwszym elementem władzy państwa polskiego, który uzyskał w pełni demokratyczną legitymizację. To pierwszeństwo zawsze zobowiązuje. Jest nie

tylko źródłem słusznej i zasłużonej dumy, ale również zobowiązuje teraz i zobowiązywało wtedy" – podkreślił. W opinii prezydenta w ówczesnych realiach politycznych Senat odegrał niezbędną rolę inicjatora wielkich politycznych zmian, które nastąpiły w Polsce po 1989 r. Jak dodał prezydent Bronisław Komorowski, rola Senatu w uruchomieniu i przeprowadzeniu gigantycznej i dobrej zmiany, która zaszła w Polsce po 1989 r., była historyczna.

Prezydent zaproponował, aby rok 2015 stał się Rokiem Samorządności. Przypomniał, że to w Senacie nastąpiło intelektualne przygotowanie i uruchomienie fundamentalnej reformy państwa polskiego – reformy samorządowej. „To tu, w Senacie, w 99% pochodzącym z obozu solidarnościowego, uruchomiono gigantyczną zmianę, która do dzisiaj jest motorem wielkiego postępu. Wielką zmianę, która była formą najbardziej elegancką, ale jednocześnie niesłychanie skuteczną – głębokiego przeorania polskiej rzeczywistości, likwidacji poprzedniego systemu" – podkreślił prezydent.

Marszałek Sejmu Ewa Kopacz nazwała senacką rocznicę prawdziwym świętem parlamentaryzmu. „Jesteśmy dziś we własnym domu, którego kształt zależy od nas. Ocenią nas przyszłe pokolenia, ufajmy jednak, że uczynią to sprawiedliwie" – dodała. „Rzeczpospolita Polska jest dziś państwem prawa, wyposażonym w nowoczesną konstytucję" – mówiła marszałek Sejmu. Przypomniała, że w okresie transformacji ustrojowej zrealizowano szeroki program reform gospodarczych, ustrojowych i społecznych, „które doprowadziły do odrodzenia się gospodarki wolnorynkowej oraz, co ważne, do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego". W ocenie marszałek Sejmu „Senat jest dzisiaj ważnym, żywym i czynnym uczestnikiem polskiej demokracji, buduje ją i wzbogaca". „Jest stałym elementem struktury władz państwowych, jest rzecznikiem roztropnej korekty przy wykonywaniu zadań naczelnych organów władzy państwowej" – mówiła. Jak oceniła, „należy uznać, że obowiązująca konstytucja zapewniła pełnię warunków, by w pracach tej Izby czynniki merytoryczne i prawne poprzedzały postulaty natury politycznej".

W swoim wystąpieniu wicemarszałek Senatu I kadencji Andrzej Wielowieyski stwierdził, że mamy za sobą 2 **złote dekady, które wynikają** z faktu, że w 1989 r. „potrafiliśmy podjąć decyzję i zdołaliśmy z ogromnym wysiłkiem, pomimo szoku gospodarczego, jakim było załamanie gospodarki komunistycznej, dostosować się do światowego rynku". Jak mówił, „Polacy, pracując ciężko i ucząc się, ponaddwuipółkrotnie zwiększyli swój dochód narodowy". W opinii wicemarszałka Andrzeja Wielowieyskiego pomimo sukcesu nie umiemy dzisiaj odpowiedzieć na stare i nowe zagrożenia, jesteśmy dość słabym i biernym społeczeństwem obywatelskim. Nie radzimy sobie z problemami załamania demograficznego, niskiego poziomu innowacyjności w gospodarce, słabości kapitału społecznego, małej skłonności do współpracy Polaków, braku zaufania i odpowiedzialności za wspólnotę. „Stąd tak łatwo jest w nas budzić pasje i nienawiści, ideowe i polityczne" – podkreślił. „W wielkim pojedynku starych i nowych gospodarek i społeczeństw jakość kapitału społecznego będzie w nadchodzących dekadach czynnikiem decydującym w światowej grze o naszą pozycję i losy w gwałtownie zmieniającym się świecie" – mówił.

Spotkania członków prezydiów Senatu wszystkich kadencji i senatorów I kadencji

Z okazji obchodów Senat gościł marszałków i wicemarszałków Izby wszystkich kadencji, senatorów I kadencji, a także szefów Kancelarii Senatu. Podczas spotkań marszałek Bogdan Borusewicz podkreślał, że I kadencja jest najważniejsza w działalności odrodzonego Senatu. Z wielu względów trudno ją porównywać z następnymi. „Wszystko się wtedy tworzyło. Administracja Senatu również była tworzona od podstaw. Być może dlatego jest sprawniejsza niż sejmowa" – powiedział. Marszałek zaapelował też do senatorów o przekazywanie dokumentów do Archiwów Przełomu.

O niepowtarzalnej atmosferze tamtego okresu mówił m.in. pierwszy szef Kancelarii Senatu Wojciech Sawicki, który podziękował senatorom za jej tworzenie, a także za pracę na rzecz budowania państwa i wielkiej odpowiedzialności za państwo. „Nas, pracowników, łączyło z senatorami to, że tworzymy coś nowego. Robiliśmy to w atmosferze przyjaźni" – zaznaczył. O przyjaźni między senatorami a pracownikami kancelarii mówił także senator Walerian Piotrowski. „To był entuzjastyczny zespół pracowników" – wspominał senator. Namawiał też ówczesnych pracowników do spisania wspomnień. „Nasze pokolenie zostało wyróżnione. Dostaliśmy szansę budowania Polski. Był to najpiękniejszy czas w moim życiu" – wspominał senator Gabriel Janowski. Z kolei senator Anna Bogucka-Skowrońska podzieliła się swoimi wrażeniami po spotkaniach z młodzieżą z okazji wyborów 4 VI 1989 r. Jak mówiła, „przegraliśmy walkę o pamięć. Dzisiaj młodzież nie czuje etosu Solidarności, jej powstanie, wybory z 4 VI 1989 r., odzyskanie niepodległości traktuje jak fakt historyczny". O potrzebie utrwalania pamięci o tych, którzy przyczynili się do przełomu 1989 r., mówił też wicemarszałek Andrzej Wielowieyski. Przypomniał wybory z 1989 r. i ogromny wysiłek tych, którzy je przygotowali.

Senatorom w rocznicę 1. posiedzenia odrodzonego Senatu wręczono okolicznościowe medale autorstwa prof. Adama Myjaka i zaprezentowano film dokumentalny poświęcony ich pracy w Izbie „Wyrwaliśmy się na wolność", zrealizowany z okazji 25-lecia odrodzonego Senatu. Pokazano w nim m.in. materiały archiwalne dotyczące prac Senatu I kadencji, a także zdjęcia archiwalne najważniejszych wydarzeń tamtego okresu. Towarzyszą im wypowiedzi senatorów nawiązujące do wydarzeń i prac senackich z tamtego okresu.

4 VII 2014 r. prezydent Bronisław Komorowski – w obecności marszałka Bogdana Borusewicza – wręczył odznaczenia za wybitne zasługi dla transformacji ustrojowej, działalność na rzecz rozwoju polskiego parlamentaryzmu, osiągnięcia w podejmowanej z pożytkiem dla kraju pracy zawodowej i działalności społecznej. Uroczystość zakończyła się spotkaniem w ogrodach prezydenckich, na które zaproszono senatorów I i obecnej kadencji, osoby odznaczone oraz pracowników Kancelarii Senatu. Marszałek Bogdan Borusewicz oraz senator I kadencji i marszałek Senatu IV kadencji Alicja Grześkowiak pokroili wspólnie tort z napisem: „25 lat odrodzonego Senatu".

25

25
WOLNOŚCI

Nadanie imienia Zbigniewa Romaszewskiego sali senackiej

Tego samego dnia sali senackiej nr 176 nadano imię zmarłego w lutym 2014 r. wicemarszałka Zbigniewa Romaszewskiego. Napis odsłonili żona zmarłego Zofia Romaszewska i marszałek Bogdan Borusewicz. Oprócz rodziny wicemarszałka w uroczystości wzięli udział senatorowie obecnej i I kadencji Senatu, marszałkowie Izby i posłowie.

„Zbigniew Romaszewski był jednym z twórców niepodległego i demokratycznego państwa polskiego. Człowiek legenda, aktywny i czuły na krzywdę ludzką. W odrodzonym Senacie przedłużył działalność biura interwencyjnego, które założył i prowadził wspólnie z żoną Zofią. Chcemy, aby pamięć o nim była trwała, aby pokazywała młodym Polakom, jak należy postępować w trudnych sytuacjach i jak służyć dla Polski, niepodległości i demokracji" – mówił marszałek Bogdan Borusewicz.

Prezes Prawa i Sprawiedliwości Jarosław Kaczyński powiedział: „ta chwila jest jednocześnie i smutna, ponieważ Zbigniew Romaszewski odszedł przedwcześnie, i dobra, ponieważ uczczony zostaje człowiek naprawdę niezwykły. Człowiek, który pokazał, że można służyć najwyższym wartościom i ludziom najbardziej poszkodowanym. Był współczesnym rycerzem, współczesnym Zawiszą Czarnym. Jestem głęboko przekonany, że pamięć o nim będzie trwała, a kiedyś przed tym gmachem stanie jego pomnik. Zbigniew Romaszewski był największą chlubą tego parlamentu. Dobrze, że pamięta o nim Senat".

Senatowi i marszałkowi Senatu podziękowała córka zmarłego Agnieszka Romaszewska. „Ojciec był państwowcem i demokratą. Uważał, że nie ma nic ważniejszego w demokracji niż parlament. Przez całe siedem kadencji był oddanym sługą Senatu – sądził, że warto tak służyć. Mam nadzieję, że kiedy senatorowie będą obradować w sali imienia mego ojca, będą pamiętać, że był on człowiekiem prawdziwym i wierzył w to, co robił" – powiedziała.

Zbigniew Romaszewski zmarł w Warszawie 13 II 2014 r. Był wicemarszałkiem Senatu VII kadencji. W latach 1989–2011 przez 7 kadencji nieprzerwanie sprawował mandat senatora. W Senacie I, II, IV i VI kadencji przewodniczył Komisji Praw Człowieka i Praworządności. Był wybitnym działaczem opozycji w czasach PRL, więzionym i represjonowanym. Od 2011 r. zasiadał w Trybunale Stanu. Został odznaczony Orderem Orła Białego (2011 r.).

Otwarcie wystawy „Polskie przemiany w obiektywie Erazma Ciołka”

Kolejny punkt obchodów to otwarcie w Senacie wystawy „Polskie przemiany w obiektywie Erazma Ciołka”. Otwierając ją, marszałek Bogdan Borusewicz podkreślił, że Erazm Ciołek był wszędzie tam, gdzie powinien być, gdzie czasami działo się dramatycznie. Jak mówił z kolei prezydent Bronisław Komorowski, „oglądając tę wystawę, możemy wędrować niełatwą, ale i piękną drogą Polski ku niepodległości, która zakończyła się tu, w Senacie”. Gości oprowadził senator Ireneusz Niewiarowski, który sprawował także mandat w I kadencji.

Na ekspozycji, przygotowanej przez Biuro Komunikacji Społecznej Kancelarii Senatu, zaprezentowano fotografie dokumentujące najważniejsze wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce, począwszy od pierwszej pielgrzymki papieża Jana Pawła II do Polski w 1979 r. po ceremonię przekazania prezydentowi Lechowi Wałęsie insygniów prezydenckich na Zamku Królewskim w Warszawie w 1990 r. Otwiera ją symboliczne zdjęcie zatytułowane „Rozdroże”, na którym, jak mówił senator Ireneusz Niewiarowski, znalazło się jego pokolenie. Wybrana przez część Polaków droga po pamiętnej mszy św. na placu Zwycięstwa w Warszawie 2 VI 1979 r., odprawionej przez papieża Jana Pawła II, nie była łatwa: strajki w Stoczni Gdańskiej w 1980 i 1988 r., pacyfikacja kopalni „Wujek” w 1981 r., protesty antyrządowe i nielegalne manifestacje, śmierć 19-letniego maturzysty Grzegorza Przemyka w 1983 r., zamordowanie księdza Jerzego Popiełuszki w 1984 r. czy strajk okupacyjny na Uniwersytecie Warszawskim w 1988 r. Droga ta doprowadziła jednak do obrad Okrągłego Stołu i wyborów 4 VI 1989 r., które zmieniły Polskę.

Wystawa była też eksponowana przed warszawską siedzibą Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”.

Autorem prezentowanych zdjęć jest zmarły w 2012 r. Erazm Ciołek, który przez wiele lat dokumentował wydarzenia polityczne i walkę społeczeństwa z władzami PRL. Aktywnie uczestniczył w opozycyjnym ruchu kultury niezależnej, nielegalnych wystawach plastycznych, publikował w nielegalnej prasie podziemnej, fotografował liczne spotkania, koncerty i wystawy niezależnych twórców. Podczas obrad Okrągłego Stołu był fotoreporterem z ramienia Komitetu Obywatelskiego przy Lechu Wałęsie, a przed wyborami do parlamentu 4 VI 1989 r. – jednym ze współautorów słynnej serii zdjęć do plakatów wyborczych kandydatów popieranych przez NSZZ „Solidarność” z Lechem Wałęsą.

Przekazanie archiwaliów Australijskiego Funduszu Solidarności z Polską

4 VII 2014 r. odbyła się również uroczystość przekazania archiwaliów dokumentujących działalność Australijskiego Funduszu Solidarności z Polską. Dokumenty wzbogacą zasoby, gromadzone przez Kancelarię Senatu i Kancelarię Prezydenta w ramach projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991”.

„O tym, co działo się w kraju w 1989 r., wszyscy wiemy, natomiast w tym uroczystym dniu warto wspomnieć, co działo się poza granicami, na antypodach, i docenić wkład Polaków z Australii w te wydarzenia, którzy zachęcali do głosowania na Solidarność” – powiedział wicemarszałek Jan Wyrowiński.

Na jego ręce archiwalia przekazał Henryk Sikora, wiceprezes Australijskiego Funduszu Solidarności z Polską i kierownik Biura Informacyjnego So-

lidarności w Australii w latach 1985–91. „Fakt, że to przekazanie odbywa się w tak uroczystym dniu, świadczy o tym, iż nasze ówczesne starania zostały docenione" – powiedział. Przekazał Senatowi m.in. egzemplarz „Gazety Wyborczej", wydany w Australii w 9 dni po ukazaniu się pierwszego numeru tego dziennika w Polsce, a także egzemplarz gazety Funduszu Solidarności z Polską oraz dokumenty pokazujące proces ich wydawania. Henryk Sikora przypomniał, że fundusz został powołany w 1989 r. i przez 3 lata z tych pieniędzy kupowano specjalistyczny sprzęt medyczny dla konkretnych szpitali w Polsce.

Dzień otwarty w Senacie

5 VII 2014 r. z okazji obchodów można było zwiedzić siedzibę Izby. Gościom udostępniono salę obrad Senatu, sale posiedzeń komisji i kuluary, a także gabinet marszałka Senatu i salonik recepcyjny, w którym marszałek przyjmuje zagraniczne delegacje. Odbywają się tam także posiedzenia Konwentu Seniorów i Prezydium Senatu. Z okazji 25. rocznicy odrodzenia Senatu w saloniku zawisły nowe portrety marszałków Senatu po 1989 r.

Dużym zainteresowaniem cieszyła się sala posiedzeń Senatu. Przewodnicy przypominali, że pierwsze posiedzenia Izby odbywały na sali plenarnej Sejmu, potem w Sali Kolumnowej. Obecna sala powstała z 3 pomieszczeń i została oddana do użytku w 1991 r.

Zwiedzający mieli też okazję obejrzeć przygotowaną przez Biuro Komunikacji Społecznej Kancelarii Senatu wystawę fotografii „Polskie przemiany w obiektywie Erazma Ciołka" i film dokumentalny poświęcony pracy Senatu I kadencji „Wyrwaliśmy się na wolność" w reżyserii Piotra Morawskiego.

W ramach obchodów jednej z sal, w których obradują komisje, nadano imię Zbigniewa Romaszewskiego, wicemarszałka Senatu VII kadencji. Zwiedzający mieli okazję obejrzeć poświęconą mu ekspozycję.

Swoje stoisko w Senacie miała też Poczta Polska. Można było nabyć i wysłać przygotowaną na 25. rocznicę odrodzenia Senatu kartę pocztową, a także stemple i walory filatelistyczne. Na stoisku Wydawnictwa Sejmowego z kolei oferowano m.in. książkę poświęconą senatorom I kadencji pt. „Łączyła nas chęć rozwoju Polski".

Opuszczający Izbę otrzymywali m.in. materiały informacyjne na temat historii i pracy Senatu oraz liczne upominki okolicznościowe i wydawnictwa dla dzieci.

Odznaczenia dla pracowników Kancelarii Senatu

2 XII 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz wręczył długoletnim pracownikom Kancelarii Senatu złote i srebrne odznaczenia, nadane przez prezydenta Bronisława Komorowskiego. Uroczystość zakończyła obchody 25-lecia odrodzonego Senatu i była okazją do uhonorowania urzędników, którzy brali udział w przełomowych wydarzeniach. Podkreślano, że początkom pracy w Senacie towarzyszyły szczególna atmosfera i poczucie misji do spełnienia.

Na wniosek szefa Kancelarii Senatu prezydent RP przyznał 36 pracownikom „Medale za długoletnią służbę" za wzorowe, wyjątkowo sumienne wy-

konywanie obowiązków zawodowych. Gratulując odznaczonym, szef Kancelarii Senatu minister Ewa Polkowska zapewniła, że darzy szacunkiem wszystkich, którzy z zaangażowaniem wypełniają swoje zawodowe obowiązki, także tych pracujących tu od niedawna, bo kształt kancelarii w kolejnym ćwierćwieczu zależy głównie od nich.

Marszałek Bogdan Borusewicz, dziękując za rzetelną i solidną pracę wszystkim pracownikom i gratulując odznaczonym, powiedział, że „administracja w Senacie jest na wysokim poziomie, bo tutaj do pracy 25 lat temu szli ludzie, aby zmieniać Polskę". Marszałek podkreślił, że „duch demokracji" jest ciągle obecny w gmachu Izby.

W imieniu senatorów głos zabrała senator Alicja Chybicka. Dziękując wszystkim, powiedziała, że wykonywanie obowiązków senatora bez profesjonalnej pomocy pracowników kancelarii byłoby niezmiernie trudne. W dowód wdzięczności poprosiła dzieci chore na nowotwory, którymi zajmuje się jako lekarz, aby w ramach terapii wykonały upominki dla odznaczonych.

25 lat pracy w jednej instytucji to istotna część zawodowego życia. Minister Ewa Polkowska, aby upamiętnić ten moment, w którym upływa ćwierćwiecze zatrudnienia w Kancelarii Senatu, ustanowiła odznaczenie jubileuszowe – medal „25 lat dla Senatu RP". Osoby, które mają już 25-letni staż pracy w Kancelarii Senatu, otrzymały podczas uroczystości również to odznaczenie. Dziękując w imieniu odznaczonych, wicedyrektor Biura Prac Senackich Wiesława Obermeier opowiadała o początkach pracy w Senacie i szczególnej atmosferze. Mówiła, że Kancelarię Senatu 25 lat temu budowano od zera, trzeba było nie tylko zorganizować miejsce pracy, ale też opracować schematy, procedury i wzory druków. Było to trudne zadanie, ale też wyjątkowa okazja do tworzenia instytucji od podstaw.

II
ZMIANY W SENACIE VIII KADENCJI

W 2014 r. zmienił się skład Senatu. 19 V 2014 r. zmarł senator Henryk Górski, reprezentujący okręg wyborczy nr 47 w województwie mazowieckim, obejmujący powiaty: garwoliński, miński i węgrowski. 25 V 2014 r. natomiast do Parlamentu Europejskiego wybrano senatorów Bolesława Piechę (okręg wyborczy nr 73, województwo śląskie – Rybnik oraz powiaty mikołowski i rybnicki) i Beatę Gosiewską (okręg wyborczy nr 82, województwo świętokrzyskie – powiaty: opatowski, ostrowiecki, sandomierski, skarżyski i starachowicki), których mandaty z tego powodu wygasły.
Wybory uzupełniające w tych okręgach odbyły się 7 IX 2014 r. W województwie śląskim, w okręgu wyborczym nr 73, spośród 4 kandydatów zwyciężyła Izabela Kloc, zgłoszona przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość. Oddano na nią 11 146 głosów, frekwencja wyborcza wyniosła 9,44%. W województwie mazowieckim, w okręgu wyborczym nr 47, spośród 6 kandydatów na senatora została wybrana Maria Koc, kandydatka Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość. Oddano na nią 9832 głosy, frekwencja wyborcza wyniosła 6,62%. W województwie świętokrzyskim, w okręgu wyborczym nr 82, zwyciężył Jarosław Rusiecki, zgłoszony przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość, który pokonał 5 pozostałych kandydatów. Głosowało na niego 10 098 wyborców, frekwencja wyniosła 7,93%.
Nowo wybrani senatorowie złożyli ślubowanie na 61. posiedzeniu Izby, 24 IX 2014 r.

Izabela Kloc

Okręg wyborczy nr 73, kandydatka PiS.
Urodzona 8 V 1963 r. w Mikołowie. Absolwentka Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego i Instytutu Wyższej Kultury Religijnej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, a także studiów podyplomowych: przedsiębiorczość i zarządzanie oraz zarządzanie projektem europejskim w Akademii Ekonomicznej w Katowicach. Dyrektor Społecznego Liceum Ogólnokształcącego Związku Górnośląskiego w Katowicach (1997–99); wiceprezes ds. szkolenia i projektów europejskich w firmie doradczej. Radna Sejmiku Województwa Śląskiego (1998–2002) i powiatu pszczyńskiego (2002–05). Prezes Fundacji Akademia Samorządności. Posłanka na Sejm RP V, VI i VII kadencji; kandydatka na senatora w wyborach uzupełniających w trakcie pełnienia mandatu posła VII kadencji. Członkini Prawa i Sprawiedliwości.
W Senacie VIII kadencji – członkini Komisji Budżetu i Finansów Publicznych, Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej; członkini Klubu Parlamentarnego Prawo i Sprawiedliwość.

Maria Koc

Okręg wyborczy nr 47, kandydatka PiS.
Urodzona 22 VIII 1964 r. w Prudniku. Absolwentka Wydziału Historycznego i studiów podyplomowych w Centrum Studiów Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Lokalnego Uniwersytetu Warszawskiego. Etnograf w Węgrowskim Ośrodku Kultury (1997–2001); dyrektor Sokołowskiego Ośrodka Kultury w Sokołowie Podlaskim (2001–06 i 2008–14). Radna Rady Miasta Węgrowa (2006 r.) i Sejmiku Województwa Mazowieckiego (2010–14), zastępca burmistrza Węgrowa (2007–08). Wiceprezes Stowarzyszenia Klasztor Węgrów – Centrum Dialogu Kultur. Członkini Prawa i Sprawiedliwości.
W Senacie VIII kadencji – członkini Komisji Kultury i Środków Przekazu, Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej; członkini Klubu Parlamentarnego Prawo i Sprawiedliwość

Jarosław Rusiecki

Okręg wyborczy nr 82, kandydat PiS.

Urodzony 20 VII 1961 r. w Nieskurzowie Starym. Absolwent Wydziału Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, studia doktoranckie na tym wydziale (1997–2001). Asystent i rzecznik prasowy prezydenta Ostrowca Świętokrzyskiego (1990–94); doradca zawodowy w Rejonowym Urzędzie Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim (1994–97); wykładowca w Wyższej Szkole Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim (1997–2005); zastępca dyrektora Miejskiej Biblioteki Publicznej w tym mieście (1999–2005). Wiceprzewodniczący Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego (1998–2002), radny Rady Powiatu Ostrowieckiego (2002–05). Poseł na Sejm RP V, VI i VII kadencji; kandydat na senatora w wyborach uzupełniających w trakcie pełnienia mandatu posła VII kadencji. Członek Prawa i Sprawiedliwości.

W Senacie VIII kadencji – członek Komisji Kultury i Środków Przekazu, Komisji Obrony Narodowej; członek Klubu Parlamentarnego Prawo i Sprawiedliwość.

III
PRACE LEGISLACYJNE SENATU

WYBORY, REFERENDA

Nowelizacje kodeksu wyborczego

W 2014 r. kodeks wyborczy nowelizowano 3-krotnie. Senat 2 pierwsze nowele przyjął na 48. posiedzeniu w wersji uchwalonej przez Sejm 10 I 2014 r. **Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy** dostosowała przepisy kodeksu do regulacji unijnej dyrektywy, dotyczących szczegółowych warunków wykonywania prawa kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego przez obywateli Unii Europejskiej mieszkających w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami. Zgodnie z tą zmianą kandydat do PE niebędący obywatelem polskim składa tylko oświadczenie (poprzednio zaświadczenie) o braku pozbawienia prawa do kandydowania do PE w państwie, którego jest obywatelem. W ustawie określono także procedurę weryfikowania takich oświadczeń. Prawdziwość oświadczenia potwierdza Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i o wyniku procedury sprawdzającej informuje okręgową komisję wyborczą.

Druga rozpatrywana na tym posiedzeniu **ustawa o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy** zmieniła wzór do wyliczania limitu wydatków komitetów wyborczych na kampanię w wyborach do PE. Zmiana ta była konieczna, ponieważ w ordynacji do PE nie określono stałej liczby posłów; liczba mandatów podczas kampanii i wynikająca z wyborów może się zmieniać. Nowy wzór został zastosowany już podczas kampanii wyborczej do PE w 2014 r. Zgodnie z nim limit wylicza się poprzez pomnożenie liczby wyborców w rejestrach wyborców w okręgach wyborczych, w których komitet zarejestrował listy kandydatów, przez 60 gr. Ponadto na Państwową Komisję Wyborczą nowela nałożyła obowiązek publikowania komunikatów o liczbie wyborców w rejestrach wyborców w poszczególnych okręgach wyborczych, a nie tylko w całym kraju.

Obydwie ustawy weszły w życie 15 II 2014 r.

Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw z 11 VII 2014 r. miała na celu ujednolicenie i poprawienie niektórych instytucji prawa wyborczego na podstawie doświadczeń zebranych podczas kolejnych wyborów. Na jej mocy wszyscy wyborcy – a nie jedynie niepełnosprawni i mieszkający za granicą – mogą głosować korespondencyjnie. Pragnący w ten sposób oddać głos muszą zgłosić to w gminie 27 dni przed wyborami. Najpóźniej 7 dni przed dniem wyborów otrzymają pakiet wyborczy; może być on dostarczony przez pracownika urzędu gminy, przesłany lub odebrany osobiście w urzędzie gminy. Wypełnioną kartę do głosowania można przesłać lub dostarczyć do właściwej komisji wyborczej albo zanieść do urzędu gminy. Z głosowania korespondencyjnego zostały wyłączone wybory do organów stanowiących samorządu i wybory wójta. W wypadku tych wyborów tylko osoby o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności mogą skorzystać z takiej możliwości.

Ustawa skróciła z 14 do 5 dni przed wyborami termin na złożenie wniosku o dopisanie do spisu wyborców w wybranym przez wyborcę lokalu, a także z 10 do 9 dni przed wyborami termin sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania.

Nowelizacja wprowadziła także udogodnienia dla osób niepełnosprawnych, m.in. umożliwia wybór lokalu do głosowania spośród wszystkich lokali na obszarze gminy, a nie tylko spośród tych dla osób niepełnosprawnych. Nie trzeba już również powiadamiać wójta o zamiarze głosowania za pomocą nakładki braillowskiej. Powinny być one dostępne w każdym lokalu wyborczym. W ustawie przewidziano zwiększenie liczby lokali wyborczych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Powinna ona wynosić co najmniej: 1/5 wszystkich lokali obwodowych komisji wyborczych w danej gminie do końca 2014 r., 1/3 wszystkich lokali do końca 2015 r. i 2/5 – do końca 2016 r. Od 1 I 2017 r. co najmniej połowa lokali wyborczych musi spełniać to kryterium. Nowe przepisy ułatwiają zmianę umiejscowienia lokalu wyborczego w nadzwyczajnych okolicznościach, np. w razie pożaru czy powodzi. Decyzję w tej sprawie podejmuje wójt, a nie – jak poprzednio – rada gminy.

Nowelizacja wprowadziła także zmiany w zakresie finansowania komitetów wyborczych i ich rozliczania. Zgodnie z nimi Państwowa Komisja Wyborcza może przyjąć sprawozdanie finansowe z zastrzeżeniami, jeśli suma zakwestionowanych

Senator Witold Gintowt-Dziewałtowski, sprawozdawca komisji samorządu, praw człowieka i Ustawodawczej w sprawie nowelizacji kodeksu wyborczego.

środków nie przekroczy 1% ogółu przychodów komitetu. Wcześniej w każdym wypadku stwierdzenia nieprawidłowości sprawozdanie odrzucano. Dzięki nowym przepisom komitety wyborcze mogą korzystać z pomocy osób fizycznych również w pracach biurowych, a nie tylko przy rozprowadzaniu plakatów i ulotek wyborczych.

Doprecyzowano zasady prowadzenia kampanii wyborczej w mediach. Obecnie komitety wyborcze mogą rozpowszechniać odpłatnie audycje wyborcze w programach publicznych i prywatnych nadawców radiowych i telewizyjnych. Ma się to odbywać na jednakowych warunkach dla wszystkich komitetów, a wysokość opłat nie może przekraczać stawek pobieranych za reklamy i musi być ustalana według cennika obowiązującego w dniu ogłoszenia wyborów. Uszczegółowiono też zasady udostępniania wykazów wpłat obywateli polskich na rzecz komitetów wyborczych, m.in. wprowadzając karę grzywny dla pełnomocnika finansowego komitetu wyborczego, który nie będzie wywiązywał się z obowiązku prowadzenia, umieszczania w internecie lub uaktualniania rejestru zaciągniętych kredytów lub rejestru wpłat osób fizycznych.

Ustawa wprowadziła takie same skutki połączenia mandatu posła do Parlamentu Europejskiego z innymi funkcjami, jak w wypadku posłów i senatorów. Członkowie zarządu powiatu lub województwa utracą to członkostwo z mocy prawa, jeśli uzyskają mandat posła na Sejm lub do PE albo mandat senatora.

Izba rozpatrzyła nowelę na 57. posiedzeniu i wprowadziła do niej 9 poprawek, z których Sejm przyjął 8. Zgodnie z nimi z ustawy usunięto m.in. definicję korzyści majątkowej; Senat uznał ją za zbędną, gdyż w noweli zastosowano pojęcie korzyści majątkowej w szerokim znaczeniu. Wydłużono o 6 dni, czyli do 27. dnia przed wyborami, termin na zgłoszenie zamiaru głosowania korespondencyjnego. Określono też początek biegu terminu na uzupełnienie braków formalnych zgłoszenia zamiaru głosowania korespondencyjnego. To dzień doręczenia wezwania wyborcy do uzupełnienia zgłoszenia. Pozostałe przyjęte zmiany miały charakter doprecyzowujący i ujednolicający terminologię ustawy. Sejm odrzucił senacką poprawkę, która zakwalifikowała jako przestępstwo przekazanie korzyści majątkowej jednego komitetu wyborczego na rzecz innego. W opinii Senatu przemawiała za tym szkodliwość społeczna czynu i wielkość kary – od 1 tys. do 10 tys. zł. Poprawka ta jednocześnie miała zdepenalizować nieumyślne przekazanie korzyści majątkowej jednego komitetu wyborczego na rzecz innego, gdyż takie czyny, zdaniem Senatu, nie zasługują na ukaranie.

Nowe przepisy obowiązują od 26 VIII 2014 r.

Ustawa o zmianie ustawy o referendum lokalnym

Ustawa, przyjęta przez Senat na 65. posiedzeniu w wersji uchwalonej przez Sejm 23 X 2014 r., umożliwia tworzenie odrębnych obwodów głosowania na podstawie kodeksu wyborczego w wypadku referendów lokalnych. Chodzi o obwody w zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz oddziałach tych zakładów i aresztów. W domach studenckich i ich zespołach tworzenie takich obwodów nie będzie obowiązkowe. Na konieczność wprowadzenia takiego rozwiązania wskazywali rzecznik praw obywatelskich i Państwowa Komisja Wyborcza.

Nowela wejdzie w życie 7 I 2015 r.

BUDŻET I FINANSE

Ustawa budżetowa na rok 2014

Ustawa przewidywała, że deficyt budżetu państwa w 2014 r. nie przekroczy 47 mld 655 mln 145 tys. zł, dochody wyniosą 276 mld 982 mln 224 tys. zł, a wydatki nie będą wyższe niż 324 mld 637 mln 369 tys. zł. Dochody z dywidend od udziałów Skarbu Państwa w spółkach oraz z wpłat z zysku od przedsiębiorstw państwowych i jednoosobowych spółek Skarbu Państwa zaplanowano na ponad 5,2 mld zł, czyli o 1,7 mld zł mniej niż w 2013 r. Założono, że dochody z podatku akcyzowego wyniosą 62 mld 80 mln zł, co oznacza wzrost o 3,8% w stosunku do prognozowanego wykonania w 2013 r. Przewidywane dochody z podatku dochodowego od osób prawnych to 23 mld 250 mln zł, czyli o 5,7% więcej w stosunku do prognozowanego wykonania w 2013 r. Dochody niepodatkowe przewidziano w wysokości 27 mld 348 mln zł. To mniej niż planowano, nie uwzględniono bowiem wpłaty z Narodowego Banku Polskiego w roku 2013. Dochody budżetu środków europejskich to 77,9 mld zł, a wydatki – 78,3 mld zł.

Senator Kazimierz Kleina, sprawozdawca Komisji Budżetu i Finansów Publicznych w sprawie ustawy budżetowej na rok 2014.

Podobnie jak w latach ubiegłych, „zamrożony" został fundusz wynagrodzeń w jednostkach sektora finansów publicznych. Wyjątki to sektor samorządowy i wynagrodzenia pracowników publicznych szkół wyższych, które mają rosnąć w nominalnym tempie 9,14% rocznie, tak aby w latach 2013–15 ich wzrost osiągnął 30% łącznie. Zgodnie z założeniami PKB miał zwiększyć się o 2,5%, inflacja – o 2,4%, wynagrodzenia w gospodarce narodowej – nominalnie o 3,5%, a zatrudnienie w gospodarce narodowej zmaleć o 0,1%. Przewidywano wzrost stawek akcyzy na wyroby spirytusowe o 15% i na papierosy – o 5%.

Podczas prac sejmowych w stosunku do rządowego projektu ustawy budżetowej na rok 2014 dochody budżetu państwa zwiększyły się o 70 mln zł, o tyle samo zmniejszył się deficyt budżetu państwa. W części: gospodarka Sejm zwiększył dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i innych osób nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem z tytułu dywidendy od spółek nadzorowanych przez ministra gospodarki o 70 mln zł. Zmniejszono wydatki naczelnych urzędów organów władzy państwowej i ochrony prawa oraz sądownictwa łącznie o 46 mln zł (10 mln zł – wydatki na Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa; 7,6 mln zł – Sąd Najwyższy; 309 tys. zł – Naczelny Sąd Administracyjny; 3 mln zł – na Najwyższą Izbę Kontroli; 2 mln 378 tys. zł – rzecznika praw obywatelskich; 635 tys. zł – rzecznika praw dziecka; 319 tys. zł – generalnego inspektora ochrony danych osobowych, 14 mln 259 tys. zł – dla Państwowej Inspekcji Pracy; 7 mln 400 tys. zł – Instytutu Pamięci Narodowej, 100 tys. zł – Krajowej Rady Sądownictwa). Ponadto o 250 tys. zł zmniejszono wydatki szkolnictwa wyższego i o 19 mln zł – transportu.

Minister finansów Mateusz Szczurek w przerwie senackiej debaty nad budżetem.

Podczas prac w Sejmie w części: gospodarka o 7 mln zł zwiększono budżet Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości na zadania z zakresu promocji eksportu; o 10 mln zł – na regionalne zarządy gospodarki wodnej. O 3,5 mln zł zwiększono dotację i subwencję dla Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej na wydatki dla jednostek włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego oraz dla ochotniczych straży pożarnych. W części: wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne o 3 mln zł zwiększono dotacje i subwencje na pozostałe zadania w zakresie kultury (ochrona, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych). W części: Urząd Patentowy RP wydatki zwiększono o 1 mln zł. Wydatki majątkowe regionalnych izb obrachunkowych zwiększono o 1 mln zł.

Senat podczas rozpatrywania ustawy budżetowej na rok 2014.

W części: kultura i ochrona dziedzictwa narodowego przesunięto wydatki: zmniejszono je na dotacje i subwencje dla muzeów, a te środki przeznaczono na zapewnienie siedzib dla szkół muzycznych. W województwie mazowieckim o 3 mln zł zmniejszono wydatki majątkowe na gospodarkę gruntami i nieruchomościami i przeznaczono je na dotacje i subwencje na podstawowe melioracje wodne (finansowanie zadań z zakresu utrzymania wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych dla potrzeb rolnictwa). W województwie pomorskim przesunięto wydatki w kwocie 123 tys. zł poprzez zmniejszenie wydatków bieżących na obronę cywilną oraz zwiększenie wydatków w urzędach wojewódzkich.

W porównaniu z projektem ustawy budżetowej na rok 2014 przekazanym do Sejmu kwota rezerw celowych została zwiększona *per saldo* o 22 mln 750 tys. zł i wyniosła 23 mld 233 mln 436 tys. zł. W wyniku prac w Sejmie zmniejszono rezerwę nr 16: zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa o 12 mln 772 tys. zł; zwiększono wydatki w pozycji: dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego o 19 mld zł. Utworzono nowe pozycje rezerw: Muzeum Historii Żydów Polskich – 2,5 mln zł; badania identyfikacyjne (genetyczne DNA) odnalezionych w wyniku prac archeologicznych szczątków ofiar totalitaryzmów, ze wskazaniem Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie – 1 mln zł; finansowanie Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie – 250 tys. zł; dofinansowanie zadania własnego z zakresu kultury fizycznej związanego z ubieganiem się przez miasto Kraków, wspólnie z regionem tatrzańskim po stronie polskiej i słowackiej, o przyznanie roli gospodarza Zimowych Igrzysk Olimpijskich i Paraolimpijskich w 2022 r. – 12 mln 772 tys. zł.

Komisja Budżetu i Finansów Publicznych wniosła o wprowadzenie 8 poprawek do ustawy. Podczas debaty na 47. posiedzeniu senatorowie również postulowali zmiany. Łącznie zgłoszono 97 poprawek, w wyniku głosowań Senat poparł 13 z nich. Izba zaakceptowała poprawkę autorstwa senatora Kazimierza Kleiny, która przewiduje, że „Lasy Państwowe" wpłacą do budżetu państwa 800 mln zł, 650 mln zł z tej kwoty ma zostać przeznaczone na rozwój i modernizację dróg lokalnych. Jednocześnie o 150 mln zł zmniejszy się deficyt budżetu państwa w 2014 r. Poprawka ta budziła wiele emocji. Według senatorów PiS ta zmiana może pozbawić przedsiębiorstwo płynności finansowej i doprowadzić do jego bankructwa. Uznali ją za przygotowania do prywatyzacji „Lasów Państwowych". Obecna na posiedzeniu wiceminister finansów Hanna Majszczyk zapewniała, że rząd nie miał i nie ma planów prywatyzacji przedsiębiorstwa. Senat poparł także zgłoszoną przez senatora Kazimierza Kleinę poprawkę zakładającą przeznaczenie 3 mln zł dla Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego „Guido", 10 mln zł dla Kopalni Soli „Wieliczka" i 7 mln zł dla Kopalni Soli

Wiceminister finansów Hanna Majszczyk.

„Bochnia". Środki na ten cel zostaną przesunięte m.in. z wydatków na Naczelny Sąd Administracyjny, Krajowe Biuro Wyborcze, sądy apelacyjne, z funduszu wsparcia finansowania inwestycji. Kolejna poprawka senatora Kazimierza Kleiny poparta przez Senat zakładała przesunięcie 150 tys. zł wewnątrz planu finansowego Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej. Pieniądze te zostaną przeznaczone na tzw. wynagrodzenia bezosobowe. Izba wprowadziła też poprawkę zgłoszoną przez senator Andżelikę Możdżanowską, polegającą na rozszerzeniu o 6 mln zł jednej z rezerw celowych, dotyczących wyrównania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, na zadania związane z bezpieczną i przyjazną szkołą.

Senat zmniejszył też o 570 tys. zł kwotę dotacji i subwencji na centra kultury i sztuki. Środki te przeznaczył na rezerwę związaną z dofinansowaniem budowy pomnika upamiętniającego ofiary katastrofy lotniczej pod Smoleńskiem. Zgodnie z inną senacką poprawką prawie 5 mln zł z budżetu ministra kultury przeznaczono na wydatki bieżące archiwów państwowych, w tym na wynagrodzenia ich pracowników. Senat zdecydował również o przesunięciu ponad 5,5 mln zł z tzw. rezerwy ogólnej na wydatki prokuratur, głównie na wynagrodzenia prokuratorów i asesorów. Izba zmniejszyła wydatki Sądu Apelacyjnego w Krakowie o 3 mln zł i środki te przeznaczyła na finansowanie polsko-ukraińskiej współpracy młodzieży. Zgodnie z inną przyjętą poprawką 500 tys. zł z budżetu tego sądu przeznaczono na wydatki samorządowych kolegiów odwoławczych.

Sejm przyjął 11 z 13 poprawek Senatu. Odrzucił poprawkę (wniosek senatora Jana Rulewskiego), zakładającą przeznaczenie 20 mln zł ze sprzedaży mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa na realizację ustawy o pomocy dla działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych, a także senacką propozycję przeznaczenia 649 tys. zł, pochodzących ze zmniejszenia wydatków sądów apelacyjnych w całej Polsce, na wydatki rzecznika praw obywatelskich.

Ustawa obowiązuje od 1 I 2014 r.

Ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej

Nowelizacja, która wejdzie w życie 1 I 2015 r., jest związana z projektem budżetu na 2015 r. Zakłada on, że deficyt nie powinien przekroczyć 46 mld 80 mln zł, dochody budżetu państwa wyniosą 297 mld 252 mln 925 tys. zł (277 mld 782,2 mln zł zaplanowane na 2014 r.), a wydatki – 343 mld 332 mln 925 tys. zł (325 mld 287,4 mln zł w 2014 r.). Ustawa przewiduje „zamrożenie" na poziomie z 2014 r. funduszu płac w jednostkach i podmiotach prawnych sektora finansów publicznych. Od zasady tej przewidziano pewne wyjątki, np. dla Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu w związku z koniecznością zatrudnienia dodatkowych pracowników. „Zamrożone" zostaną, również na poziomie obowiązującym w 2014 r., fundusz świadczeń socjalnych i maksymalne wynagrodzenia osób objętych tzw. ustawą kominową. Do ich ustalenia będzie przyjmowane przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w IV kwartale 2009 r.

Do ustawy o podatku akcyzowego dodano przepisy nakazujące traktować jak podatników podatku akcyzowego wszelkie podmioty produkujące papierosy niezgodnie z ustawą poza składem podatkowym. Jako produkcja będzie traktowane wytwarzanie papierosów także przez konsumenta przy użyciu maszyny do wytwarzania papierosów, z wyjątkiem ręcznego wykonywania ich sposobem domowym w gospodarstwach domowych. Podatek akcyzowy od cygar i cygaretek ma być płacony od wagi, a nie od sztuki. Nowe przepisy mają ograniczyć proceder unikania opodatkowania wyrobów tytoniowych właściwą stawką akcyzy.

Zmiany wprowadzono też do ustawy o biokomponentach i biopaliwach. Zgodnie z nimi w 2015 r. nie będzie stosowany przepis, który mówi, że na działania promujące rynek biopaliw przeznacza się 1,5% planowanych w poprzednim roku wpływów z podatku akcyzowego od paliw silnikowych. Środki te zostaną bowiem skierowane na sfinansowanie wprowadzanej w 2015 r. kwotowo-procentowej waloryzacji rent i emerytur.

W ustawie skrócono z 21 do 10 dni od dnia ogłoszenia ustawy budżetowej termin na przekazywanie przez dysponentów części budżetowych informacji o kwotach dochodów i wydatków jednostkom podległym. Wprowadzono maksymal-

ny limit (10 mln zł) wydatków na koszty dojazdu sędziów, a wysokość zwrotu kosztów ma ustalić minister sprawiedliwości w rozporządzeniu. Gdyby istniało zagrożenie przekroczenia tego limitu, minister będzie miał prawo zmniejszenia wysokości kwoty zwrotu. Ustawa dokonuje także jednorazowego uregulowania zasad wykonywania zadań organów administracji rządowej w ramach służby zagranicznej przez przedstawicieli organów innych niż minister spraw zagranicznych. Ostatnia z istotnych regulacji tej ustawy dotyczy rozliczenia składki spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, przeznaczonej na pokrycie kosztów działalności Kasy Krajowej, i kosztów nadzoru za lata 2011 i 2013.

W wyniku głosowań na 66. posiedzeniu Senat odrzucił wniosek senatora Jana Marii Jackowskiego o odrzucenie ustawy. Poparł natomiast 3 poprawki, przyjęte następnie przez Sejm. Pierwsza zapewniła środki m.in. na ustawowo należne świadczenia przyznane na podstawie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe przysługujące osobom, które zaprzestały wykonywania funkcji na stanowiskach wskutek upływu kadencji. Osoby te nie mieszczą się w kategorii posłów i senatorów, ponieważ tytuł do tego rodzaju wynagrodzenia wynika z pełnienia kierowniczego stanowiska państwowego, a nie z faktu bycia posłem lub senatorem. Poprawka druga spowodowała, że „zamrożenie" funduszu wynagrodzeń nie dotyczy zwiększenia środków na nowe etaty w Krajowym Biurze Wyborczym. Zdaniem Senatu w związku z wydarzeniami związanymi z wyborami samorządowymi zasadne jest w szczególności wzmocnienie służb informatycznych KBW. Izba uznała również, że nowe zadania nakładane na Państwową Inspekcję Pracy uzasadniają konieczność zwiększenia z 2 do 2,5 mln zł środków na nowe etaty w tej jednostce.

Nowelizacje ustawy o finansach publicznych

W analizowanym okresie Senat 2-krotnie rozpatrywał nowelizacje ustawy o finansach publicznych. **Ustawa o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw**, przyjęta przez Senat bez poprawek podczas 55. posiedzenia, miała na celu: obniżenie progów relacji kwoty państwowego długu publicznego do PKB w tzw. mechanizmie korygującym reguły wydatkowej; ułatwienie konsolidacji przepływów finansowych między funduszami zarządzanymi przez ZUS; umożliwienie prowadzenia gospodarki finansowej jednostki – położonej za granicą – podległej ministrowi spraw zagranicznych przez kierownika innej jednostki podległej temu ministrowi oraz doprecyzowanie zasad zastępczego ustalania budżetu jednostki samorządu terytorialnego przez regionalną izbę obrachunkową.

55. posiedzenie Senatu; sprawozdawca Komisji Budżetu i Finansów Publicznych w sprawie nowelizacji ustawy o finansach publicznych senator Leszek Czarnobaj.

Obniżenie progów relacji kwoty państwowego długu publicznego (dług przeliczony na walutę polską i obniżony o kwotę wolnych środków służących finansowaniu potrzeb pożyczkowych budżetu państwa w kolejnym roku budżetowym) do PKB w tzw. mechanizmie korygującym reguły wydatkowej polega na zmniejszeniu tych progów odpowiednio z 55% do 48% i z 50% do 43%. Powstanie określonej wysokości progu powoduje konieczność odpowiedniej korekty kwoty wydatków organów i jednostek finansów publicznych, określonej w projekcie ustawy budżetowej.

Konsolidacja przepływów finansowych między funduszami zarządzanymi przez ZUS będzie polegała na wyłączeniu z kwoty wydatków ustalanych na podstawie reguły wydatkowej przepływów między funduszami zarządzanymi przez ZUS (wydatki samego zakładu są wyłączone z reguły wydatkowej).

W zakresie zastępczego ustalania budżetu jednostki samorządu terytorialnego przez regional-

Wiceminister finansów Artur Radziwiłł podczas prac nad nowelizacją ustawy o finansach publicznych; 55. posiedzenie Senatu.

63. posiedzenie Senatu; przedstawiciele rządu podczas prac nad nowelą ustawy o finansach publicznych, w środku wiceminister finansów Dorota Podedworna-Tarnowska.

ną izbę obrachunkową w ustawie jednoznacznie przesądzono, że zmiana przez tę jednostkę budżetu ustalonego przez izbę, w którym wyznaczono inne niż ustawowe ograniczenia wydatków, nie może powodować zmiany tych ograniczeń. Ponadto jednoznacznie przesądzono, że w wypadku ustalenia przez regionalną izbę obrachunkową budżetu i jego zmian będą stosowane ograniczenia wynikające z postępowania naprawczego: zakaz nowych inwestycji finansowanych kredytem, pożyczką lub emisją papierów wartościowych, zakaz udzielania pomocy finansowej innym jednostkom samorządu terytorialnego, zakaz udzielania poręczeń, gwarancji i pożyczek, zakaz ponoszenia wydatków na promocję jednostki, zakaz tworzenia funduszu sołeckiego oraz nakaz ograniczenia realizacji zadań innych niż obligatoryjne, finansowanych ze środków własnych. W takim budżecie nie będzie można podnosić wysokości wydatków na diety radnych ani na wynagrodzenia zarządu jednostki samorządu terytorialnego w stosunku do roku poprzedniego.

Regionalna izba obrachunkowa uzyskała także uprawnienie do zastępczego ustalania budżetu, gdy jednostka samorządu nie może uchwalić wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu zgodnie z ustawowymi regułami ograniczającymi wydatki budżetowe, a nie ma konieczności podjęcia działań naprawczych, czyli zagrożenia realizacji zadań publicznych.

Ustawa weszła w życie 11 VII 2014 r.

Ustawa o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, przyjęta przez Izbę bez poprawek na 63. posiedzeniu, zawiera rozwiązania umożliwiające elastyczniejsze wykorzystanie wolnych środków finansowych, a także ograniczające potrzeby pożyczkowe Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego. Na mocy przepisów wprowadzanych ustawą jednostki sektora finansów publicznych: samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym jest minister, centralny organ administracji rządowej, wojewoda lub uczelnia medyczna; państwowe instytucje kultury; Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne; państwowe osoby prawne; wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej mają dokonywać wpłat wolnych środków, z wyjątkiem tych pochodzących z dotacji budżetowych, w formie depozytu u ministra finansów. Rachunki depozytowe ministra finansów ma prowadzić Bank Gospodarstwa Krajowego, a środki na rachunkach będą oprocentowane z zapewnieniem dziennego naliczania odsetek i okresowej ich kapitalizacji. Na rachunkach bankowych resortu finansów prowadzonych przez BGK mają być też przechowywane pieniądze przyjęte do depozytu sądowego. Zdeponowane środki, wraz z należnymi odsetkami, będą dostępne na każde żądanie.

Podobne rozwiązanie, zmniejszające potrzeby pożyczkowe, przewidziano dla jednostek samorządu terytorialnego. Decyzje w sprawie przyjęcia depozytu mają zapadać w drodze uchwały organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, a na jej podstawie publiczne zakłady opieki zdrowotnej podporządkowane tym jednostkom, samorządowe instytucje kultury oraz samorządowe osoby prawne będą mogły deponować swoje wolne środki na rachunku organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego.

W związku z przyjętymi regulacjami ustawa dokonała stosownych zmian w kodeksie postępowania cywilnego, prawie o ustroju sądów powszechnych, prawie upadłościowym i naprawczym oraz w ustawie o działalności leczniczej.

Zdaniem Ministerstwa Finansów wejście w życie ustawy może mieć pozytywny wpływ na budżety jednostek samorządu terytorialnego, które zdecydują się przyjmować depozyty od samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, samorządowych instytucji kultury i samorządowych osób prawnych na warunkach określonych w tej ustawie. Według danych resortu na koniec IV kwartału 2013 r. samodzielne publiczne zakła-

dy opieki zdrowotnej prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego posiadały depozyty terminowe w NBP i bankach komercyjnych na kwotę 1 mld 184 mln zł, samorządowe instytucje kultury – na kwotę 28,9 mln zł, a samorządowe osoby prawne – 1 mld 695 mln zł (75% to depozyty wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które zostaną objęte obowiązkiem lokowania pieniędzy na kontach Ministerstwa Finansów).

Nowelizacja wejdzie w życie 1 I 2015 r.

Ustawa o zmianie ustawy o lasach

Na 48. posiedzeniu Senat poparł bez poprawek budzącą kontrowersje nowelę ustawy o lasach, która obowiązuje od 6 III 2014 r. Jej główny cel to ujednolicenie zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym „Lasy Państwowe", m.in. poprzez dostosowanie ich do wymogów ustawy o rachunkowości. Ustawa przewiduje, że zasady rachunkowości dla wszystkich jednostek organizacyjnych „Lasów Państwowych" ustala tylko dyrektor generalny gospodarstwa. Przed jej wejściem w życie mogli to również robić nadleśniczy.

Nowela zakłada też, że „Lasy Państwowe" w 2014 i 2015 r. wpłacą do budżetu państwa z kapitału własnego w równych ratach kwartalnych po 800 mln zł. Ze środków tych corocznie 650 mln zł ma być przeznaczane na budowę i modernizację dróg lokalnych. Od 2016 r. „Lasy Państwowe" będą wpłacać równowartość 2% przychodów uzyskanych ze sprzedaży drewna również w ratach kwartalnych. Przewidziano, że w 2015 r. w uzasadnionym wypadku, np. szkody, klęski żywiołowej lub zmiany cen drewna czy popytu, co mogłoby zagrozić realizacji planu gospodarczo-finansowego gospodarstwa, Rada Ministrów będzie mogła anulować wpłatę lub zmniejszyć jej wysokość. Od 2016 r. takie uprawnienia uzyska minister środowiska.

Zmieniono także przepisy dotyczące planu urządzania lasu. Ilość drewna przewidzianego do pozyskania jest określana w planie urządzenia lasu odrębnie, a nie łącznie, jako etat miąższościowy użytków rębnych i etat powierzchniowy użytków przedrębnych. Przekroczenie etatu w użytkach rębnych będzie możliwe, tak jak przed wejściem w życie nowych przepisów, w razie szkody lub klęski żywiołowej. Zmianę tę uzasadniano tym, że dotychczasowe przepisy nie pozwalały na pełne wykonywanie planowych zadań w drzewostanach rębnych przy zwiększonym użytkowaniu w drzewostanach przedrębnych wymuszonym stanem drzewostanów. Skutkowało to nadmierną akumulacją zasobów drzewostanów rębnych, ich deprecjacją, a w konsekwencji – osłabieniem stabilności.

Ze względu na kontrowersje wokół ustawy 21 I 2014 r. w Senacie zorganizowano spotkanie konsultacyjne w sprawie zapisu konstytucyjnego dotyczącego społecznej własności lasów Skarbu Państwa, w którym uczestniczyli m.in. przedstawiciele rządu z wicepremierem Januszem Piechocińskim, posłowie i senatorowie różnych ugrupowań politycznych, naukowcy i eksperci, reprezentanci instytucji leśnych, stowarzyszeń i związków zawodowych leśników. Podczas senackich prac nad nowelizacją komisje budżetu i środowiska proponowały przyjęcie ustawy bez poprawek, a ich mniejszość – jej odrzucenie. Senatorowie PiS zapowiadali natomiast, że złożą do Trybunału Konstytucyjnego wniosek

Senator Bogdan Pęk, sprawozdawca wniosku mniejszości komisji: budżetu i środowiska o odrzucenie ustawy o zmianie ustawy o lasach.

o zbadanie zgodności nowelizacji z konstytucją. Ich zdaniem może być ona niekonstytucyjna, ponieważ – jak to określił senator Bogdan Pęk – podatek, który mają zapłacić „Lasy Państwowe", nie powinien być nakładany w roku, w którym przedsiębiorstwo ma go uiścić. Senatorowie PO, powołując się na analizę senackich legislatorów, przekonywali natomiast, że ustawa jest konstytucyjna, ponieważ nie zakłada podatku, lecz wpłatę; o podatku można byłoby mówić, jeśli miałby charakter powszechnie obowiązujący. Ostatecznie wniosek do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie stwierdzenia niezgodności nowelizacji ustawy o lasach z konstytucją złożyła 31 III 2014 r. grupa posłów PiS. Wskazano m.in. na niezasadne odstąpienie od przedstawienia pełnego i wyczerpującego sprawozdania co do skutków społecznych, gospodarczych i ekonomicznych nowelizacji, przeprowadzenie jedynie pozornych konsultacji społecznych, a w efekcie naruszenia zasady dialogu społecznego, uniemożliwienie „Lasom Państwowym" prowadzenia w ramach gospodarki leśnej działań ukierunkowanych na realizację pozaprodukcyjnych funkcji lasu, a także funkcjonowania zgodnie z zasadą trwale zrównoważonej gospodarki leśnej. Ponadto wskazano, że „Lasy Państwowe" zostały obciążone świadczeniami publicznymi wyznaczonymi z góry na cały rok w ciągu roku, w którym mają być realizowane.

Ustawa o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw

Nowelizacja tworzy warunki umożliwiające stosowanie w krajowym porządku prawnym rozwiązań przewidzianych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady z 2012 r. w sprawie krótkiej sprzedaży i wybranych aspektów dotyczących swapów (umowy między 2 podmiotami na wymianę przyszłych przepływów pieniężnych) ryzyka kredytowego. Przewidują one szereg uprawnień nadzorczych, np. w sytuacji poważnego zagrożenia stabilności finansowej. Organy nadzoru rynku mogą wtedy ograniczyć transakcje krótkiej sprzedaży i swapów ryzyka kredytowego. W nowelizacji zaproponowano zakończenie procesu wdrażania do prawa krajowego przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji. Nowela dostosowuje prawo krajowe do prawa unijnego również w zakresie transakcji zawieranych w celu przenoszenia ryzyka kredytów związanych z długiem państwowym.

Przedmiot regulacji to jednak przede wszystkim dokonywanie tzw. krótkiej sprzedaży i kwestie dotyczące finansowych instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym. Krótka sprzedaż jest strategią inwestycyjną służącą zarabianiu na spadkach kursu papierów wartościowych. Inwestor, przewidując, że cena danego papieru wartościowego spadnie, zobowiązuje się do jego zbycia. Jeżeli prognoza się sprawdza, inwestor osiąga zysk, stanowiący różnicę pomiędzy kwotą uzyskaną ze sprzedaży po kursie wyższym a tą, za jaką dokonał zakupu papieru wartościowego. Operacje te ze swojej natury są bardzo ryzykowne i często przynoszą straty. Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 236/2012 krótka sprzedaż akcji lub instrumentów dłużnych oznacza każdą sprzedaż akcji lub instrumentów dłużnych, które w chwili zawarcia umowy sprzedaży nie są własnością sprzedającego, w tym taką sprzedaż w symulacji, gdy w chwili zawarcia umowy sprzedaży sprzedający pożyczył akcje lub instrumenty dłużne do celów ich dostawy przy rozrachunku lub uzgodnił ich pożyczenie.

Nowelizacja wprowadza też przepis mający na celu zwiększenie ochrony inwestorów na rynku walutowym poprzez ograniczenie wskaźnika tzw. dźwigni finansowej do poziomu 50. Miałoby to dotyczyć inwestorów indywidualnych korzystających z krajowych firm inwestycyjnych.

W ustawie zapisano również, że w Polsce organem nadzorującym przestrzeganie przepisów unijnych rozporządzeń dotyczących m.in. krótkiej sprzedaży będzie Komisja Nadzoru Finansowego. Otrzymała odpowiednie kompetencje, dające możliwość kontrolowania operacji i interweniowania na rynku. Może stosować ograniczenia i zakazy dotyczące transakcji krótkiej sprzedaży i swapów ryzyka kredytowego „w sytuacji zagrożenia dla stabilności finansowej". Przewidziano także możliwość nakładania kar i środków administracyjnych za naruszenia przepisów – od 500 tys. zł do 1 mln zł albo 10% przychodu, ale nie więcej niż 10 mln zł.

W wyniku głosowań na 66. posiedzeniu Izba wprowadziła 6 poprawek, głównie legislacyjnych, porządkujących, językowych i zapewniających ustawie spójność terminologiczną. Ponadto obniżyła wysokość depozytu zabezpieczającego wymaganego dla danego instrumentu finansowego – z 2% do 1% wartości nominalnej tego instrumentu. Sejm poparł 5 zmian, odrzucił 1 – porządkującą.

Nowela, z wyjątkiem 2 przepisów, ma wejść w życie 14 dni po jej opublikowaniu.

Prace nad nowelizacją ustawy o obrocie instrumentami finansowymi podczas 66. posiedzenia Senatu. Na zdjęciu m.in. przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego Andrzej Jakubiak.

Ustawa o obligacjach

Ustawa, uchwalona 28 XI 2014 r., określa m.in. podmioty, które mogą emitować obligacje, a także zasady emisji, rodzaje obligacji, zmiany warunków emisji, zbywania, nabywania i wykupu obligacji, uprawnienia obligatariuszy oraz zasady organizacji i działania zgromadzenia obligatariuszy. Zastąpi ona ustawę o obligacjach z 1995 r. Nowe przepisy nie dotyczą obligacji Skarbu Państwa ani Narodowego Banku Polskiego.

Nowe rozwiązania mają wesprzeć rozwój rynku długoterminowych nieskarbowych papierów dłużnych, a także zwiększyć pewność i bezpieczeństwo obrotu nimi. Jak napisano w uzasadnieniu projektu, emisja obligacji komercyjnych ma pełnić funkcję dodatkowego, oprócz kredytów bankowych, źródła pozyskania kapitału dla przedsiębiorstw.

Ustawa stanowi podstawę prawną do ustanawiania i działania zgromadzenia obligatariuszy. Katalog obligacji jest większy niż w dotychczasowej ustawie. Nowością są obligacje wieczyste, czyli niepodlegające wykupowi, które uprawniają obligatariusza do otrzymywania odsetek w formie renty wieczystej, a także obligacje podporządkowane, z których zobowiązania w razie upadłości lub likwidacji emitenta podlegają zaspokojeniu w kolejności wskazanej w warunkach emisji. Rozszerzono też krąg podmiotów mogących emitować obligacje m.in. o osoby prawne utworzone wyłącznie w celu przeprowadzania emisji obligacji. Na 67. posiedzeniu Senat uchwalił 16 poprawek, w większości doprecyzowujących. Jedna wprowadza obowiązek składania w sądzie rejestrowym warunków emisji obligacji partycypacyjnych. Kolejna poprawka penalizuje nieprzekazanie właściwym podmiotom lub nieprzechowywanie przez wymagany okres dokumentów opublikowanych na stronie internetowej emitenta; będzie za to groziła kara grzywny, pozbawienia wolności lub ograniczenia wolności. Senatorowie doprecyzowali, że obowiązek ujawnienia w Krajowym Rejestrze Sądowym maksymalnej wysokości podwyższenia kapitału zakładowego dotyczy obligacji zamien-

Senator Władysław Sitarz, sprawozdawca Komisji Budżetu i Finansów Publicznych w sprawie ustawy o obligacjach.

nych. Określili też skutki zawieszenia działalności lub likwidacji banku reprezentanta dla umowy o reprezentację obligatariuszy. Ponadto rozszerzyli katalog należności, których kolejność zaspokojenia nie wpływa na uprawnienie obligatariusza, o należności zabezpieczane hipoteką morską lub przywilejem na statku morskim. Do 31 XII 2014 r. Sejm nie rozpatrzył poprawek.

Ustawa ma wejść w życie 1 VII 2015 r.

Ustawa o zmianie ustawy o usługach płatniczych

Na 66. posiedzeniu Senat przyjął bez poprawek nowelizację, która obniża maksymalną ustawową stawkę opłaty *interchange* dla krajowych transakcji płatniczych przy użyciu kart płatniczych w wypadku kart debetowych do 0,2, a dla kredytowych – do 0,3%. Ma to na celu ograniczenie negatywnych, z punktu widzenia polskiego rynku płatności, skutków wejścia w życie nowych zasad regulujących świadczenie usługi transgranicznego rozliczania transakcji kartami płatniczymi (tzw. acquiringu) w Unii Europejskiej. Ponadto ustawa doprecyzowuje obowiązki informacyjne agentów rozliczeniowych względem akceptantów (obowiązek informowania jeszcze przed zawarciem umowy o koniecznych opłatach w związku z akceptacją transakcji płatniczych przy użyciu kart płatniczych) oraz wydłuża z 3 do 5 lat okres, w którym maksymalne kwoty opłaty *interchange* nie będą obowiązywały w wypadku uruchomienia działalności przez nową organizację kartową.

1 I 2015 r. wejdzie w życie porozumienie pomiędzy Komisją Europejską a organizacją kartową Visa Europe. Zgodnie z nim wszelkie transakcje realizowane w naszym kraju przez agentów rozliczeniowych, których siedziba znajduje się poza Polską, byłyby rozliczane właśnie ze stawką 0,2 i 0,3%. W efekcie agenci rozliczeniowi będący polskimi przedsiębiorcami straciliby na konkurencyjności, gdyż dla nich bariera *interchange* byłaby na poziomie 0,5% (stawka wprowadzona w lipcu 2014 r.).

Ustawa przewiduje 3-miesięczny okres na dostosowanie do nowych przepisów umów zawartych przed wejściem w życie nowelizacji, czyli 29 I 2015 r.

PROGRAMY UNIJNE

Ustawa o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw

Na swoim 49. posiedzeniu Senat poparł nowelizację, która stworzyła ramy prawne do przyjmowania dokumentów programowych, które umożliwią prawidłowe i efektywne wykorzystanie środków z nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2014–20. Nowela zawiera m.in. definicje dokumentów programowych – umowy partnerstwa i programów służących jej realizacji, a także nowy instrument koordynacji działań administracji rządowej i samorządowej w województwie – kontrakt terytorialny. Stanowi on umowę między rządem i samorządem terytorialnym, określającą cele i przedsięwzięcia priorytetowe, które mają istotne znaczenie dla rozwoju kraju oraz wskazanego w niej województwa, sposób ich finansowania, koordynacji i realizacji, a także dofinansowanie, opracowywanych przez zarząd województwa, programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności. Ustawa określa procedurę związaną z negocjowaniem i zawarciem kontraktu terytorialnego, zakres kontraktu, zakres zadań podmiotów zaangażowanych w jego realizację oraz relację między nimi, a także system monitorowania i wdrażania kontraktu terytorialnego.

Sprawozdawca Komisji Spraw Unii Europejskiej w sprawie nowelizacji ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju senator Edmund Wittbrodt.

W ustawie określono kompetencje komitetu ds. umowy partnerstwa jako podmiotu odpowiedzialnego za koordynację i monitorowanie tej umowy. Rozszerzono ponadto kompetencje koordynacyjne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

Nowelizacja weszła w życie 8 IV 2014 r.

Ustawa o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020

Na swoim 59. posiedzeniu Senat poparł ustawę z 11 VII 2014 r., która stworzyła ramy prawne realizacji umowy partnerstwa, w tym wdrażania programów w zakresie polityki spójności w unijnej perspektywie finansowej 2014–20. Konieczność jej opracowania wynikała z rozpoczęcia w 2014 r. nowej perspektywy finansowania polityki spójności z budżetu Unii Europejskiej na podstawie zmienionych aktów prawnych regulujących zasady jej wdrażania.

Dotyczyło to m.in. przeniesienia kompetencji w zakresie oceny zgodności systemów zarządzania i kontroli programów operacyjnych z unijnymi wymogami z poziomu Komisji Europejskiej na poziom państwa członkowskiego, wprowadzenia nowych instrumentów realizacji polityki spójności w zakresie rozwoju terytorialnego, a także wprowadzenia nowego podejścia do informatyzacji procesów dotyczących realizacji projektów i związanych z tym wymogów zapewnienia przez państwo członkowskie elektronicznej wymiany informacji z beneficjentami funduszy polityki spójności (tzw. polityka *e-Cohesion*). W ustawie znalazły się też kwestie finansowe związane z rozliczeniami z Komisją Europejską i przepisy dotyczące kontroli. Określono także zasady monitorowania postępu i sprawozdawczości z realizacji programów operacyjnych i projektów. W zakresie zasad realizacji programów operacyjnych polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–20 ustawa zastąpiła ustawę z 6 XII 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, regulującą kwestie związane z wdrażaniem funduszy polityki spójności w perspektywie finansowej 2007–13. Pozostała ona jednocześnie regulacją kompleksowo ujmującą prowadzenie polityki rozwoju, dotyczącą wszystkich podmiotów ją realizujących i źródeł jej finansowania. Regulowała także kwestie związane z realizacją programów operacyjnych perspektywy finansowej 2007–13 aż do ich zamknięcia.

Nowa ustawa wprowadziła mechanizmy koordynacji realizacji programów operacyjnych współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Określiła podmioty

zaangażowane w proces wdrażania tych funduszy, ich zadania i tryb współpracy. Zdefiniowała zasady wdrażania funduszy i podstawowe dokumenty temu służące. Określiła m.in. system instytucjonalny, proces desygnacji, kwestie finansowe związane m.in. z rozliczeniami z Komisją Europejską, dotyczące kontroli, nieprawidłowości i nakładania korekt, zasady wyboru projektów i procedurę odwoławczą, obowiązki związane z unijną polityką *e-Cohesion*, mechanizmy umożliwiające wykorzystanie nowego instrumentu wynikające z rozporządzeń Komisji Europejskiej (zintegrowane inwestycje terytorialne), zasady monitorowania postępu i sprawozdawczości z realizacji programów operacyjnych oraz projektów.

Ustawa przewidywała także zmianę kilkunastu innych ustaw w kwestiach odwołujących się m.in. do ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju tak, aby umożliwić finansowanie określonych w nich działań również ze środków polityki spójności w ramach perspektywy finansowej 2014–20. Jeszcze w 2014 r. powinny zostać powołane komitety monitorujące, zatwierdzające kryteria wyboru projektów dofinansowanych ze środków unijnych. W ich skład wchodzą m.in. przedstawiciele instytucji zarządzających programami unijnymi, organizacji pozarządowych, środowisk naukowych, partnerów społecznych i gospodarczych – związków zawodowych i organizacji pracodawców.

Ustawa obowiązuje od 9 X 2014 r.

PODATKI

Ustawa o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw

Podczas 49. posiedzenia Senat przyjął nowelizację bez poprawek. Jej celem jest uregulowanie zasad odliczania i rozliczania wydatków dotyczących pojazdów samochodowych o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 t. Konsekwencją zmian w podatku VAT są zmiany dostosowawcze w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych, a także w ustawie – Kodeks karny skarbowy. Zgodnie z nowelą od 1 IV 2014 r. od samochodów osobowych do 3,5 t wykorzystywanych w celach służbowych i prywatnych można odliczyć 50% VAT, a od aut używanych wyłącznie do działalności gospodarczej – cały naliczony podatek. Oznacza to, że wysokość odliczenia zależy od sposobu użytkowania pojazdu.

Nowelizacja zakłada, że pełne odliczenie VAT przysługuje tylko w wypadku wydatków związanych z pojazdami wykorzystywanymi wyłącznie w działalności gospodarczej. Wymaga to jednak zgłoszenia w urzędzie skarbowym informacji o tych pojazdach i prowadzenia szczegółowej ewidencji ich przebiegu. Niezłożenie informacji we wskazanym terminie skutkuje odpowiedzialnością karno-skarbową podatnika, jeśli jednocześnie doszło do nieprawidłowego odliczenia podatku. Ponadto przewidziano nowe regulacje dotyczące systemu korekt w wypadku zmiany przeznaczenia pojazdu. Zniesiono obowiązek uzyskania zaświadczenia z urzędu skarbowego dla potrzeb rejestracji pojazdów sprowadzanych z innych państw UE, co oznacza w konsekwencji zniesienie opłaty skarbowej od takich zaświadczeń. Ta zmiana ma obowiązywać od 1 I 2015 r.

Dotychczas przy zakupie „zwykłych" samochodów osobowych można było odliczyć 60% VAT, ale nie więcej niż 6 tys. zł. Nie było możliwości odliczenia VAT od paliwa do takiego auta, ale można było odliczać pełen VAT od wydatków np. na części czy naprawy. Od 1 I 2014 r. do dnia wejścia w życie nowelizacji, czyli do 1 IV 2014 r., można było odliczyć pełen VAT od zakupu aut osobowych „z kratką", które uzyskiwały homologację samochodu ciężarowego. Z początkiem 2014 r. wygasło bowiem pozwolenie Komisji Europejskiej na stosowanie ograniczeń w odliczaniu VAT od samochodów osobowych kupowanych przez firmy oraz VAT na paliwa do takich aut. Po wejściu nowelizacji w życie do 3 – niemal identycznych – samochodów z nadwoziem kombi lub hatchback znajdą zastosowanie 3 różne zasady odliczania VAT od paliwa. Przedsiębiorca używający zwykłego auta osobowego przed 1 VII 2015 r. nie odliczy VAT od paliwa w ogóle. Jeśli pojazd ma homologację ciężarową i ładowność co najmniej 500 kg lub większą, to odliczy połowę VAT naliczonego. Gdy jednak sposób wykorzystywania pojazdu potwierdzony szczegółową ewidencją przebiegu wykluczy użycie go do celów prywatnych, to podatnik odliczy pełen VAT wykazany w fakturze za paliwo.

Ustawa umożliwia ponadto prowadzenie w formie elektronicznej ewidencji przebiegu pojazdu uprawniającej do pełnego odliczenia VAT. W ewidencji nie będzie musiała się podpisywać osoba kierująca pojazdem, jeżeli nie jest podatnikiem. Autentyczność dokonanego przez nią wpisu w ewidencji będzie poświadczana przez podatnika na koniec każdego okresu rozliczeniowego. Zmiana wykorzystania samochodu musi być zgłaszana fiskusowi najpóźniej przed dniem jej powstania, a nie z 7-dniowym wyprzedzeniem.

Ustawa o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw

Na 63. posiedzeniu Senat poparł bez poprawek ustawę, którą Sejm uchwalił na podstawie projektów rządowego i senackiego. Wprowadza ona zasadę przekazywania administracji podatkowej informacji i deklaracji podatkowych oraz rocznego obliczenia podatku za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Jako jedyną nowelizacja przewiduje drogę elektroniczną w wypadku składania przez podatników podatku PIT urzędowi skarbowemu informacji o przychodach z odsetek podmiotów z innych niż Polska państw Unii Europejskiej. Ustawa przewiduje także zróżnicowanie terminów składania informacji podatkowych oraz rocznego obliczania podatku dla płatników podatku PIT w zależności od formy ich przekazywania. Informacje i roczne obliczenie podatku przesyłane za pomocą środków komunikacji elektronicznej mają być sporządzane i przekazywane do końca lutego roku następującego po roku podatkowym, a te składane w formie dokumentu pisemnego – do końca stycznia roku następującego po roku podatkowym.

Według Ministerstwa Finansów wzrost liczby dokumentów podatkowych przekazywanych administracji podatkowej za pomocą środków komunikacji elektronicznej pozwoli na natychmiastowe gromadzenie w systemie informatycznym danych niezbędnych do uruchomienia usługi wstępnie wypełnionych zeznań podatkowych dla niektórych podatników podatku dochodowego od osób fizycznych (*pre-filed tax return*, PFR). Usługa w głównej mierze będzie adresowana do osób fizycznych. PFR ma zostać zamieszczony na koncie podatnika utworzonym na portalu podatkowym. Podatnik, chcąc skorzystać z tej usługi, po zalogowaniu się na swoje konto musi sprawdzić przygotowane przez administrację podatkową zeznanie podatkowe i zdecydować, czy tak wypełniony dokument akceptuje, czy wprowadza w nim zmiany, np. w zakresie przysługujących mu ulg, odliczeń, zwolnień. Po uzupełnieniu zeznania podatkowego podatnik może przesłać elektronicznie zeznanie podatkowe i automatycznie uzyska urzędowe poświadczenie jego odbioru. Skorzystanie z usługi to jednak prawo, a nie obowiązek podatnika.

Senator Piotr Gruszczyński, sprawozdawca Komisji Budżetu i Finansów Publicznych w sprawie ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw.

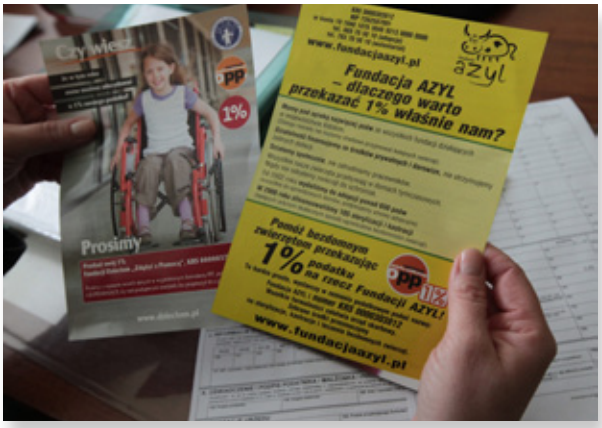
Termin wejścia w życie ustawy to 1 I 2015 r., a zmieniane przepisy odniosą się do dochodów uzyskanych od 1 I 2014 r.

Ustawa o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz niektórych innych ustaw

Nowelizacja, obowiązująca od 22 III 2014 r., ma na celu usprawnienie procedury tworzenia i prowadzenia przez ministra pracy i polityki społecznej wykazu organizacji pożytku publicznego uprawnionych do otrzymania środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych. Wykaz ten jest aktualizowany na bieżąco. Nowe przepisy mają zmniejszyć skalę przekazywania podmiotom nieuprawnionym tych środków przez urzędy skarbowe oraz 1% podatku przez podatników. Ponadto dzięki wydłużeniu terminu na złożenie numeru rachunku bankowego właściwego do przekazania 1% podatku mniej tych środków trafi do Skarbu Państwa z powodu braku tego numeru w wykazie. Nowelizacja wydłużyła bowiem do 30 czerwca każdego roku termin zgłaszania do urzędu skarbowego numeru rachunku bankowego, na który podatnicy mogą przekazywać 1% podatku. Dotychczas organizacje pożytku publicznego miały na to czas do 31 stycznia.

W ustawie dodano również przepisy, które uściślają, jak postępować z przyznawaniem dotacji do wysokości 10 tys. w trybie nadzwyczajnym, pozakonkursowym. Zmodyfikowano zasady wprowadzenia przez ministra ds. zabezpieczenia społecznego wykazu organizacji mających status organizacji pożytku publicznego. Określono wyraźnie dzień zamknięcia tego wykazu, to 31 grudnia roku następującego po roku podatkowym, za który składane jest zeznanie podatkowe. Na nowo ustalono katalog okoliczności, uprawniających naczelnika urzędu skarbowego do odstąpienia od przekazania 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego. Uregulowano też kwestię zasad przyznawania przez naczelnika urzędu skarbowego 1% podatku na rzecz tych organizacji, gdy kwota wskazana przez donatora jest wyższa niż 1%. Dotychczas w takim wypadku kwota mogła w ogóle nie zostać przekazana, teraz trafi do organizacji pożytku publicznego we właściwej wysokości.

Podczas 47. posiedzenia Izba przyjęła ustawę z 4 poprawkami. Były to zmiany doprecyzowujące, eliminujące przepisy niemające wartości normatywnej czy niezgodne z zasadami techniki prawodawczej. Ponadto Senat zdecydował, że numer identyfikacji podatkowej NIP nadaje się wyłącznie podatnikom lub płatnikom. Sejm zaakceptował 3 poprawki, odrzucił tylko zmianę polegającą na uściśleniu terminologicznym dodawanego przepisu.

OBRONNOŚĆ, BEZPIECZEŃSTWO

Ustawa o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw

Od 1 VIII 2014 r. obowiązuje nowelizacja, mająca zwiększyć atrakcyjność służby i udoskonalić funkcjonowanie Narodowych Sił Rezerwowych, utworzonych w 2010 r. w ramach programu profesjonalizacji polskiej armii. Przewiduje m.in. uproszczenie zasad przedłużania kontraktów i premiowanie dokształcania. Nie ma teraz potrzeby zawierania nowego kontraktu i wymaganego dotychczas ponownego sprawdzania kandydata, wystarczy aneks kończącego się kontraktu. Aby zrównać uprawnienia kobiet i mężczyzn, przydział kryzysowy ma być zawieszany na czas ciąży i po porodzie, a odwieszany bez ponownej procedury jego przyznawania. Po poprawce Senatu to zwolnienie dotyczy czynnej służby wojskowej. Przedterminowego zwolnienia ze służby przygotowawczej nie udziela się automatycznie na życzenie szkolonego, ale po uzasadnieniu ważnymi względami osobistymi i zależy od decyzji dowódcy. Okres służby przygotowawczej zostaje skrócony dla żołnierzy, którzy pewne wymagane umiejętności zdobyli przed przyjściem do Narodowych Sił Rezerwowych. W programie szkolenia uwzględniane będzie doświadczenia zdobyte przez absolwentów klas o profilu wojskowym i w organizacjach o charakterze proobronnym.

Nowelizacja umożliwiła też ponoszenie przez armię kosztów szkoleń żołnierzy Narodowych Sił Rezerwowych na rynku cywilnym. Chodzi o podnoszenie kwalifikacji przydatnych w wojsku. Przewiduje także ułatwienia dla pracodawców zatrudniających żołnierzy rezerwy. Dotyczy to np. informowania ich o planowanych ćwiczeniach zatrudnianego rezerwisty. Pracodawca będzie mieć 90, a nie 30 dni na przedstawienie dokumentów wymaganych do uzyskania rekompensaty za nieobecność pracownika. Za każdy dzień ćwiczeń lub okresowej służby wojskowej zamiast 1/30 żołnierze Narodowych Sił Rezerwowych otrzymają 1/21 2,5-krotnej średniej miesięcznej pensji w sektorze przedsiębiorstw. Uposażenie będzie wypłacane według stanowiska służbowego, a nie stopnia wojskowego, jak dotychczas. Podnoszenie kwalifikacji będzie premiowane dodatkami motywacyjnymi. Zostaje też wprowadzony dodatek motywacyjny za posiadanie klasy kwalifikacyjnej.

52. posiedzenie Senatu.

Senator Jarosław Lasecki, sprawozdawca Komisji Obrony Narodowej w sprawie ustawy o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej i niektórych innych ustaw.

Ponadto wydłuży się maksymalny czas służby w Narodowych Siłach Rezerwowych. Dotychczas było to 15 lat, a zgodnie z nowelizacją limitem stanie się granica wieku, odpowiednia dla stopnia wojskowego – 50 lat dla szeregowych i 60 lat dla podoficerów i oficerów.

Podczas 52. posiedzenia Senat wprowadził 9 poprawek do nowelizacji. Zmienił regulację o uchylaniu decyzji o przydziale mobilizacyjnym czy kryzysowym. Postanowił, że w razie wyznaczenia żołnierza do pełnienia misji poza granicami kraju koszty pobytu i edukacji dzieci, które przebywają wraz z nim w miejscu odbywania przez niego służby, zostają pokryte przez instytucję delegującą czy wyznaczającą tego żołnierza. Doprecyzował, jakie koszty (przejazd i transport swoich rzeczy do miejsca pobytu poza granicami kraju i z tego miejsca pobytu z powrotem do Polski) są zwracane żołnierzowi wyznaczonemu do pełnienia służby wojskowej poza granicami kraju. Izba uregulowała też kwestie szkody powstałej w trakcie szkolenia u osób biorących w nim udział. Postanowiła również, że osoby uprawnione do bezpłatnego korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej mogą korzystać również ze świadczeń udzielanych przez podmioty lecznicze będące przedsiębiorcami. Pozostałe zmiany miały charakter porządkowy, doprecyzowujący i redakcyjny. Sejm odrzucił tylko 1 poprawkę legislacyjną.

Ustawa o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

Zgodnie z poprawką Senatu 1 I 2015 r. zaczną obowiązywać nowe zasady zakupu mieszkań od Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, a także Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Zgodnie z projektem bonifikata przy wykupie lokalu dla żołnierza lub mieszkającego z nim członka rodziny miała wynieść 95%, a w wypadku pracowników wojska – 90%. Od 1 I 2013 r. wysokość ulgi dla tych grup to odpowiednio 60 i 30%. Ustawa przywracała zatem regulacje, które obowiązywały do końca 2012 r. Przewidywała, że 95-procentowa zniżka przysługiwałaby żołnierzom, którzy nabyli już prawo do wojskowej emerytury, wojskowym zwolnionym ze służby na skutek wypowiedzenia dokonanego przez siły zbrojne oraz upływu okresu pozostawania w rezerwie kadrowej, emerytom i rencistom wojskowym, a także członkom rodziny wspólnie zamieszkującym z żołnierzem, emerytem lub rencistą wojskowym w dniu jego śmierci. W pozostałych wypadkach obowiązywałaby 90-procentowa zniżka. Senat, rozpatrujący ustawę na 54. posiedzeniu, zaproponował jednak ograniczenie możliwości wykupywania największych i najdroższych mieszkań, znajdujących się w atrakcyjnych lokalizacjach, za 5 lub 10% ich wartości. Uchwalił więc przepis, przyjęty przez Sejm, że bonifikata przy wykupie mieszkania z zasobów WAM lub MSW nie może przekroczyć 200 tys. zł. Zdaniem Izby da to możliwość zastosowania maksymalnych pomniejszeń i wykupu za niewielką kwotę mieszkań o niewielkiej wartości rynkowej, a w wypadku lokali o wysokiej wartości rynkowej pozwoli zastosować bonifikatę, ale w wysokości niewyznaczanej pułapem wartości mieszkania (niekiedy ponad 1 mln zł). Senat wprowadził również 5-letnią karencję na dalszą sprzedaż nabytego w ten sposób mieszkania.

Zgodnie z założeniami inicjatorów ustawy większe zniżki miały zachęcić żołnierzy, by częściej kupowali mieszkania niż brali odprawy mieszkaniowe. W połowie 2013 r. średnia kwota, o którą pomniejszano wartość wykupowanych mieszkań, wynosiła ok. 95,5 tys. zł, a średnia odprawa mieszkaniowa – ok. 180 tys. zł. Mieszkania zwalniane przez żołnierzy są też obciążeniem dla WAM, trzeba je remontować, a jeśli w danej miejscowości nie ma zapotrzebowania na lokale dla żołnierzy – utrzymywać do czasu sprzedaży. Nowelizacja ułatwi też zamianę wojskowych mieszkań. Dotychczas pracownik cywilny mógł zamienić lokal, ale tylko na mieszkanie zajmowane przez żołnierza zawodowego. Zgodnie z nowelizacją osoba cywilna mieszkająca w lokalu WAM będzie mogła zamienić go z inną osobą, także niebędącą żołnierzem zawodowym. Ponadto ustawa umożliwi ubieganie się o zamianę zajmowanego mieszkania na inne z zasobów WAM nie tylko żołnierzom, lecz też innym lokatorom. Taka zmiana może pomóc zamienić mieszkanie na mniejsze osobom, które znalazły się w trudnej sytuacji ekonomicznej. W noweli doprecyzowano, że w razie takiej zamiany WAM nie płaci za remont mieszkania.

Sprawozdawca Komisji Obrony Narodowej w sprawie nowelizacji ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej senator Andrzej Owczarek.

W zasobie WAM jest obecnie prawie 28,4 tys. mieszkań, z czego niecałe 12,5 tys. zajmują żołnierze zawodowi, a ok. 10,4 tys. – inne osoby, np. emeryci wojskowi, wdowy po żołnierzach i ich dzieci. Reszta to głównie kwatery i internaty. MSW dysponuje natomiast prawie 850 mieszkaniami, ale ta liczba nie obejmuje zasobów poszczególnych służb mundurowych.

Wszystkie 4 senackie zmiany (w tym dodany przepis przejściowy) zaakceptował Sejm.

Ustawa o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw

Nowelizacja, uchwalona na podstawie 3 projektów: rządowego, poselskiego i senackiego, zakłada powołanie Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej, który ma stanowić honorową wspólnotę żołnierską. Jak podkreślono w uzasadnieniu projektu rządowego, zmiana

Senator Jan Michalski, sprawozdawca komisji: rodziny i obrony narodowej w sprawie ustawy o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw.

wychodzi naprzeciw podnoszonemu od wielu lat postulatowi środowisk kombatanckich. W skład korpusu wejdą osoby, które uzyskały uprawnienia kombatanckie z tytułu zbrojnej walki o niepodległość Państwa Polskiego. Członkostwo w korpusie ma potwierdzać specjalna legitymacja wydana przez szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Przewidziano, że 1 września obchodzony będzie jako Dzień Weterana Walk o Niepodległość RP. Członkom korpusu przyznano 51-procentową ulgę na krajową komunikację kolejową i autobusową (dotychczas 37%). Nowela zmieniła także zasady obliczania ryczałtu energetycznego przysługującego kombatantom i innym osobom uprawnionym. Określono wysokość tego ryczałtu, a także przewidziano możliwość jego corocznej waloryzacji. Wprowadzono również zmiany ułatwiające korzystanie ze świadczeń przyznanych kombatantom i innym osobom uprawnionym na podstawie ustawy o kombatantach. Umożliwi to weteranom korzystanie poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej i usług farmaceutycznych. Do tej pory zapis w tej sprawie był zbyt ogólny.

Kierownik Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jan Stanisław Ciechanowski (z lewej).

Wiceminister pracy i polityki społecznej Marek Bucior podczas debaty nad nowelizacją ustawy o kombatantach.

W miejscach rejestracji pacjentów i udzielania świadczeń oraz w aptekach mają być wywieszone informacje o tych uprawnieniach, a Narodowy Fundusz Zdrowia zobligowano do monitorowania ich realizacji.

Nowelizacja przewiduje też utworzenie w Urzędzie ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych kompletnej bazy wszystkich kombatantów, inwalidów wojennych i ofiar represji. Dodany przepis umożliwia natomiast przekazywanie kombatantom mieszkającym poza granicami Polski wszystkich świadczeń kombatanckich wypłacanych przez polskie organy rentowe lub emerytalne na rachunki bankowe prowadzone w miejscu ich zamieszkania. W nowelizacji doprecyzowano, że świadczenia kombatanckie mogą być wypłacane zarówno przez organy rentowe, jak i organy emerytalne. W nowelizacji uchylono przepis, który 31 XII 1999 r. uniemożliwił składanie wniosków o przyznanie statusu kombatanta osobom walczącym z ukraińskimi nacjonalistami w formacjach, tzw. Niszczycielskich Batalionach, oraz osobom, które wskutek działania wojska lub milicji poniosły śmierć lub doznały uszkodzenia ciała albo rozstroju zdrowia na czas powyżej 7 dni w grudniu 1970 r., podczas wystąpień wolnościowych na Wybrzeżu. Pozostałe zmiany mają charakter porządkujący system prawny.

Podczas 49. posiedzenia Senat wprowadził 2 poprawki do nowelizacji, a poparli je posłowie. Pierwsza z nich miała na celu korektę jednego z zapisów noweli, który uniemożliwia w szczególnie uzasadnionych wypadkach udzielanie przez szefa urzędu ds. kombatantów wyższej niż zakładają limity pomocy dla kombatanta. Druga miała charakter legislacyjny.

Nowelizacja obowiązuje od 18 V 2014 r., z wyjątkiem przepisów umożliwiających wypłatę przez polskie organy rentowe lub emerytalne wszystkich świadczeń kombatantom zamieszkałym za granicą – daty ich wejścia w życie to 18 X 2014 r. i 18 IV 2015 r.

Ustawa o niektórych umowach zawieranych w związku z realizacją zamówień o podstawowym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa

Nowelizacja z 9 V 2014 r., określająca prawa i obowiązki stron oraz zasady zawierania umów w związku z realizacją zamówień dotyczących produkcji broni, amunicji lub materiałów wojennych albo handlu nimi, weszła w życie 30 VII 2014 r. Chodzi o środki konieczne do ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa państwa, których wykonanie wymaga zastosowania offsetu.

Wcześniej ustawa dopuszczała go w celu zapewnienia udziału zagranicznych dostawców w restrukturyzacji i rozwoju polskiej gospodarki. Ze względu na ograniczenia wynikające z prawa Unii Europejskiej nowelizacja pozwala na stosowanie offsetu jedynie w celu ochrony podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa. Definiuje zobowiązanie offsetowe jako zobowiązanie zagranicznego dostawcy wobec Skarbu Państwa i offsetobiorcy, polegające w szczególności na przekazaniu technologii lub *know-how* wraz z przeniesieniem autorskich praw majątkowych lub praw do korzystania z utworu na podstawie udzielonej licencji. Ma to zapewnić wymaganą przez Skarb Państwa niezależność od zagranicznego dostawcy w celu utrzymania lub ustanowienia na terytorium Polski potencjału w zakresie przeniesienia zdolności produkcyjnych, serwisowych i obsługowo-naprawczych, a także innych, niezbędnych z punktu widzenia ochrony podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa.

Sprawozdawca komisji obrony senator Jarosław Lasecki podczas rozmowy z wiceministrem obrony narodowej Czesławem Mroczkiem (w środku).

Ustawa zlikwidowała próg 5 mln euro wartości umowy dostawy, który zobowiązywał do zawarcia umowy offsetowej ponad wskazaną wartość. Zmieniła też procedurę zawarcia umowy offsetowej. Organem właściwym w sprawach umów offsetowych zamiast ministra gospodarki jest szef resortu obrony narodowej. Jako organ opiniodawczo-doradczy działający przy ministrze obrony narodowej nowelizacja powołuje Komitet Offsetowy. Dotychczasowa właściwość (Komitet ds. Umów Offsetowych, działający przy ministrze gospodarki) zostanie utrzymana tylko wobec spraw wynikających z umów offsetowych zawartych przez ministra gospodarki przed dniem wejścia w życie nowelizacji.

Senat na 55. posiedzeniu wprowadził 11 poprawek do ustawy. Większość miała charakter legislacyjny, redakcyjny i doprecyzowujący. Ponadto w kategoryczny i precyzyjny sposób określono treść oferty i umowy offsetowej, warunki stosowania przepisów dotychczasowych do postępowań wszczętych przed wejściem ustawy w życie. Uniemożliwiono częściowe zaliczenie zobowiązania offsetowego, a także rozszerzono właściwość ministra gospodarki do prowadzenia wszystkich postępowań, w których stosuje się przepisy dotychczasowe. Senat zaproponował, aby umowa dostawy nie mogła być zawarta przed dniem wejścia w życie umowy offsetowej, ale Sejm odrzucił tę poprawkę, podobnie jak 2 zmiany redakcyjne.

Ustawa o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw

Na podstawie tej noweli, przyjętej przez Senat bez poprawek na 59. posiedzeniu, 9 X 2014 r. zaczęło funkcjonować Centralne Biuro Śledcze Policji (CBŚP), wydzielone ze struktur Komendy Głównej Policji, w którym służy ok. 1,9 tys. funkcjonariuszy. Komendantem został nadinspektor Igor Parfieniuk. Nowa jednostka zastąpiła istniejące od 2000 r. Centralne Biuro Śledcze, które zajmowało się zwalczaniem przestępczości zorganizowanej, transgranicznej, kryminalnej, narkotykowej, ekonomicznej i związanej z aktami terrorystycznymi, a także rozpoznawaniem i rozpracowywaniem szczególnie groźnych grup przestępczych.

Według Ministerstwa Spraw Wewnętrznych głównym celem powstania CBŚP jest większa samodzielność i zdolność do szybszego reagowania w walce z najgroźniejszymi przejawami przestępczości. Biuro zostało przekształcone w jednostkę Policji podobną do komend wojewódzkich i komendy stołecznej, a jego szef otrzymał podobne uprawnienia w stosunku do swych podwładnych jak komendanci wojewódzcy.

Zgodnie z nowelizacją komendanta CBŚP powołuje i odwołuje minister spraw wewnętrznych na wniosek komendanta głównego Policji, jego zastępców zaś komendant główny Policji. W podobny sposób jak w wypadku komendantów wojewódz-

Sprawozdawca Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej w sprawie nowelizacji ustawy o Policji senator Krzysztof Słoń.

Senator Aleksander Świeykowski, sprawozdawca komisji praw człowieka w sprawie nowelizacji ustawy o Policji.

kich Policji przewidziano także czasowe powierzanie obowiązków komendanta CBŚP w wypadku zwolnienia stanowiska. Komendant CBŚP nie dysponuje własnymi funduszami, ale zyskał uprawnienia personalne i dyscyplinarne wobec funkcjonariuszy. Będzie mógł również podejmować czynności operacyjno-rozpoznawcze. Uprawnienia te będą pod kontrolą prokuratorsko-sądową. Komendant CBŚP odpowiada też za realizację zadań ochronnych wobec świadków koronnych i osób im najbliższych. Ma również prawo korzystać z informacji gromadzonych przez Krajowe Centrum Informacji Kryminalnych, a także występować do sądu z wnioskami o ujawnienie danych dotyczących umów ubezpieczenia i informacji stanowiących tajemnicę bankową.

Ponadto poszerzono o dodatkowe kategorie zbiór danych gromadzonych i przetwarzanych w bazie danych DNA. Chodzi o dane osób zaginionych i takich, od których pobierano wymaz w celu identyfikacji osób zaginionych lub zwłok o nieustalonej tożsamości.

Ustawa o udziale zagranicznych funkcjonariuszy lub pracowników we wspólnych operacjach lub wspólnych działaniach ratowniczych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Ustawa, uchwalona 7 II 2014 r., dostosowuje polskie prawo do przepisów unijnych dotyczących współpracy w zakresie zwalczania terroryzmu i przestępczości transgranicznej oraz współpracy w sytuacjach kryzysowych. Dzięki temu stworzono ramy prawne do wspólnych działań Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu lub Straży Pożarnej z zagranicznymi funkcjonariuszami i pracownikami. Działania te mogą przybrać formę wspólnych operacji podejmowanych w celu ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz zapobiegania przestępczości lub wspólnych działań ratowniczych dla ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska, a także likwidacji przyczyn powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia. We wspólnych operacjach mogą uczestniczyć wyłącznie osoby z państw unijnych i strefy Schengen, działania ratownicze natomiast można podejmować także z udziałem przedstawicieli innych państw, np. sąsiadujących z Polską. Z wnioskiem o wspólną operację lub wspólne działanie ratownicze występuje szef odpowiedniej służby, a w niektórych wypadkach – minister właściwy ds. wewnętrznych. Jeżeli odpowiedni organ państwa wysyłającego zgodzi się na wspólne działanie, zostanie sporządzony wykaz ustaleń, zawierający szczegółowe warunki uczestnictwa zagranicznych funkcjonariuszy i pracowników.

Przed przystąpieniem do wspólnej operacji zagraniczni funkcjonariusze muszą przejść szkolenie w zakresie zasad udziału w niej, ze szczególnym uwzględnieniem zasad stosowania broni palnej i środków przymusu bezpośredniego. Od szkolenia można odstąpić w sytuacjach niecierpiących zwłoki lub gdy zagraniczni funkcjonariusze lub pracownicy uczestniczyli już we wspólnej operacji w Polsce i ponowne szkolenie nie jest konieczne. Wówczas wystarczy przedstawić im przetłumaczony wyciąg z odpowiednich przepisów.

Ustawa określa ponadto uprawnienia zagranicznych funkcjonariuszy i pracowników m.in. w zakresie umundurowania, posiadania i użycia broni palnej, użycia środków przymusu bezpośredniego. Podczas pobytu w naszym kraju zagraniczni funkcjonariusze i pracownicy są zobowiązani do przestrzegania polskiego prawa oraz procedur używania broni i środków przymusu bezpośredniego. Z najdalej idących uprawnień będzie można korzystać tylko pod do-

Senator Bohdan Paszkowski, sprawozdawca wniosku komisji praw człowieka o odrzucenie ustawy o udziale zagranicznych funkcjonariuszy lub pracowników we wspólnych operacjach lub wspólnych działaniach ratowniczych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

wództwem i w obecności polskiego funkcjonariusza. Ustawa zawiera szereg przepisów umożliwiających wykonywanie czynności przez zagranicznych funkcjonariuszy i pracowników, np. objęcie ich ochroną przewidzianą dla funkcjonariuszy publicznych, uznanie ich uprawnień do prowadzenia środków transportu, a także zmniejszających ujemne skutki udziału w operacji lub działaniu ratowniczym, np. niezaliczenie okresu pobytu w Polsce przy ustalaniu obowiązku podatkowego, prawo do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych.

Izba rozpatrzyła ustawę na 48. posiedzeniu. Odrzuciła wniosek Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji o odrzucenie ustawy i przyjęła ją z 2 poprawkami. Pierwsza dotyczyła przesłanek użycia lub wykorzystania broni palnej przez zagranicznego funkcjonariusza biorącego udział we wspólnej operacji. Senat postanowił, że funkcjonariusz może użyć broni palnej na rozkaz dowódcy już w czasie przeciwdziałania czynnościom zmierzającym do bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność zagranicznego funkcjonariusza lub pracownika albo innej osoby. Dopuszcza się użycie broni na takich samych zasadach także wtedy, gdy konieczne jest odparcie bezpośredniego, bezprawnego zamachu na ważne obiekty, urządzenia lub obszary, w wypadku przeciwdziałania czynnościom zmierzającym do takiego zamachu oraz w razie konieczności odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na bezpieczeństwo konwoju lub doprowadzenia. Druga poprawka ograniczyła zakres uprawnienia zagranicznych funkcjonariuszy do posiadania i użycia sprzętu niezbędnego do przeprowadzenia wspólnej operacji, w tym służbowych środków transportowych, środków łączności, obserwacji technicznej i leczniczych oraz zwierząt. Sejm przyjął obydwie zmiany.

Ustawa weszła w życie 11 IV 2014 r.

Ustawa o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw

Nowelizacja wdrożyła dyrektywę Parlamentu Europejskiego z 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźcy lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony.

Ustawa zmieniła m.in. definicję „małoletniego bez opieki", wskazując, że osoby dorosłe są za niego odpowiedzialne zgodnie z prawem obowiązującym w Polsce. Gdy status uchodźcy nadano małoletniemu bez opieki lub udzielono mu ochrony uzupełniającej, szef Urzędu ds. Cudzoziemców podejmie działania służące odnalezieniu krewnych małoletniego. Nowelizacja rozszerzyła ponadto katalog podmiotów uprawnionych do świadczeń pomocy społecznej o członków rodzin beneficjentów ochrony międzynarodowej (status uchodźcy lub ochrona uzupełniająca), którzy uzyskali zezwolenie na pobyt czasowy, udzielone w celu połączenia z rodziną. Zgodnie z nowymi przepisami osoby mające w Polsce status uchodźcy lub korzystające z ochrony uzupełniającej mogą skorzystać z publicznej opieki zdrowotnej pod warunkiem zamieszkania w Polsce i spełnienia kryterium dochodowego; nie trzeba mieć obywatelstwa polskiego. Nowelizacja umożliwia też uzyskanie potwierdzenia ukończenia studiów wyższych na określonym poziomie kształcenia przez obywatela państwa trzeciego albo bezpaństwowca posiadającego status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, który nie ma dyplomu ukończenia studiów.

W nowelizacji znalazły się również zmiany stwarzające szansę szybszej integracji uchodźców, jeśli chodzi o życie społeczne w Polsce, m.in. doprecyzowujące zapisy związane z nauką języka polskiego.

Z 21 poprawek, które Senat wprowadził do ustawy podczas 55. posiedzenia, Sejm przyjął 17. W ustawie, zgodnie z senackimi zmianami, jednolicie przyjęto pojęcie: „cudzoziemiec" dla określenia beneficjenta ochrony międzynarodowej i członków jego rodziny. Zrezygnowano również z obowiązku podawania informacji o obywatelstwie we wniosku o wszczęcie postępowania w sprawie uznania kwalifikacji zawodowych architekta i inżyniera budownictwa oraz dołączania dokumentu potwierdzającego to obywatelstwo w stosunku do wnioskodawcy – bezpań-

stwowca posiadającego status uchodźcy, objętego ochroną uzupełniającą, lub też będącego członkiem rodziny takiej osoby. Dzięki innej poprawce z procedury potwierdzania ukończenia studiów wyższych w wypadku braku dyplomu ukończenia tych studiów mogą korzystać bezpaństwowcy, którzy uzyskali zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w celu połączenia z członkiem rodziny będącym beneficjentem ochrony międzynarodowej. Zmieniony został również zakres spraw przekazanych do uregulowania rozporządzeniem, które będzie określać sposób ustalania maksymalnej wysokości opłat pobieranych za przeprowadzenie postępowania nostryfikacyjnego i postępowania w sprawie potwierdzenia ukończenia studiów wyższych na określonym poziomie kształcenia zamiast określania konkretnej wysokości tych opłat. Sejm podzielił też stanowisko Senatu, że podczas postępowania o nadanie statusu uchodźcy trzeba ustalić, czy cudzoziemiec może skorzystać z ochrony państwa trzeciego, którego obywatelstwo posiada, gdyż jest w nim zapewniona ochrona przed prześladowaniem lub ryzykiem doznania poważnej krzywdy.

Ustawa weszła w życie 30 VIII 2014 r.

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Ustawa o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej

Ustawa z 23 X 2014 r. ma poprawić warunki prowadzenia działalności gospodarczej, szczególnie przez małe i średnie firmy. Upraszcza regulacje, redukuje niektóre obowiązki informacyjne, powinna zapewnić wsparcie inwestycji i zwiększyć efektywność pracy. Zmienia m.in. przepisy prawa pracy, prawa celnego, prawa ochrony środowiska, a także regulacje dotyczące podatków dochodowych, podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego, ubezpieczeń społecznych, administrowania danymi osobowymi i regulujących podpis elektroniczny.

Zgodnie z nowymi regulacjami pracownicy zmieniający pracodawcę nie będą musieli wykonywać wstępnych badań lekarskich. Umożliwiono także wybór formy rozliczeń podatkowych, jeśli przyjmowanie zaliczek rejestrowane jest za pośrednictwem kasy rejestrującej. Osoby wykorzystujące samochód służbowy do celów prywatnych będą mogły z tego tytułu zapłacić podatek zryczałtowany. Z podatku dochodowego zostaną zwolnione wartości świadczenia dowozu do zakładu pracy transportem zbiorowym organizowanym przez pracodawcę oraz świadczenia z tytułu bezpłatnej pomocy prawnej udzielanej osobom niezamożnym. Wydłużono termin na rozliczenie VAT w imporcie przez upoważnionych przedsiębiorców, a także zrezygnowano z obowiązku uzyskiwania potwierdzenia zgłoszenia rejestracyjnego dla celów VAT. Nie będzie również obowiązku sprawdzania prawidłowości danych przekazywanych do ZUS i przekazywania informacji z raportów miesięcznych osobom odprowadzającym wyłącznie składki zdrowotne.

Ograniczono obowiązki statystyczne mikroprzedsiębiorców, zwalniając ich z obowiązku przekazywania danych w roku rozpoczęcia działalności. W ustawie wprowadzono także zmiany mające na celu zwiększenie dostępności ubezpieczeń eksportowych gwarantowanych przez Skarb Państwa i rozszerzenie możliwości udzielania poręczeń dla przedsiębiorców przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (poręczenia spłaty pożyczek i spłaty odsetek od kredytów lub pożyczek).

Ponadto skrócono czas trwania kontroli granicznych w portach morskich do 24 godzin, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach – do 48 godzin. Rozwiązanie to ma poprawić konkurencyjność polskich portów morskich.

Na 64. posiedzeniu Izba wprowadziła do ustawy 25 poprawek. Mają one na celu m.in.: zwolnienie z obowiązków statystycznych mikroprzedsiębiorcy tylko w 1. roku jego działalności, a nie w latach następnych; stosowanie wyższej stawki akcyzy na paliwa opałowe dopiero wtedy, gdy przy niespełnieniu warunków dotyczących oświadczeń o przeznaczeniu nabywanych paliw ustalono, że paliwa te nie zostały użyte do celów opałowych lub gdy nie ustalono nabywcy tych wyrobów; ujednolicenie zasad udostępniania rejestrów zbiorów danych prowadzonych przez administratora bezpieczeństwa informacji i przez generalnego inspektora ochrony danych osobowych; zwolnienie administratora bezpieczeństwa informacji z obowiązku prowadzenia rejestrów zbiorów danych w takich samych wypadkach jak te zwolnione z obowiązku rejestracji zbiorów przez

64. posiedzenie Senatu.

GIODO; zwolnienie z obowiązku rejestracji zbiorów danych w rejestrach GIODO już z chwilą ponownego powołania administratora bezpieczeństwa informacji, wykreślonego uprzednio z rejestru administratorów w drodze czynności materialno-technicznej; wprowadzenie obowiązku cofnięcia upoważnienia i zmiany zakresu roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów, dla których paszporty mogą być wydawane przez upoważniony podmiot. Jedna z poprawek doprecyzowuje, że przedsiębiorcy będą wydawali paszporty roślin w imieniu wojewódzkiego inspektora, który ich do tego upoważnił. Senat zmienił także przepisy dotyczące ryczałtu z tytułu użytkowania pojazdu służbowego, tak aby obejmowały one świadczenia częściowo odpłatne. Postanowił też, aby przy ustaleniu pochodzenia produktów eksportowanych w ramach kontraktu eksportowego za składniki pochodzenia zagranicznego uznawać koszty wytworzenia produktów, poniesione na rzecz pracowników, dostawców lub usługodawców niemających miejsca zamieszkania w Polsce, a nie na rzecz takich podmiotów będących cudzoziemcami nie-

posiadającymi Karty Polaka. Izba zadecydowała, że etykieta handlowa ma być przytwierdzana do roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów albo do ich opakowań. Doprecyzowała, że odmowa wojewódzkiego inspektora w sprawie udzielenia upoważnienia do wydawania paszportów zastępczych powinna mieć formę decyzji. Sejm odrzucił 1 senacką zmianę, zakładającą, że w 2015 r. do ustalenia przychodu pracownika z tytułu wykorzystania samochodu służbowego do celów prywatnych byłyby stosowane korzystniejsze przepisy.

Nowelizacja wejdzie w życie 1 I 2015 r., z wyjątkiem zmian w kodeksie pracy, które zaczną obowiązywać 1 IV 2015 r.

Ustawa o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej

Senat na 66. posiedzeniu wprowadził 2 poprawki, przyjęte następnie przez Sejm, do nowelizacji, mającej ułatwić prowadzenie działalności gospodarczej związanej z wprowadzaniem towarów na polski rynek poprzez złagodzenie obowiązków dotyczących oznaczania towarów. Ustawa przewiduje, że przedsiębiorca wprowadzający towar nie będzie musiał umieszczać na jego opakowaniu adresu polskiego dystrybutora. Nadal trzeba będzie umieszczać nazwę producenta i jego adres, a w wypadku produktów spoza UE lub z państw niebędącym członkami Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu – także nazwę tego państwa. Informacja umożliwiająca identyfikację towaru będzie musiała być umieszczona wyłącznie w wypadkach, gdy jego przeznaczenie nie jest oczywiste. Nowe przepisy nie obejmą towarów już wprowadzonych do obrotu. Dotychczasowe zasady oznaczania towarów będą mogły być stosowane przez 3 lata od wejścia w życie nowelizacji, czyli 1 I 2015 r.

66. posiedzenie Senatu.

Dzięki pierwszej senackiej poprawce przepis przejściowy będzie obowiązywał również w dniu wejścia w życie ustawy, a druga zapewniła ustawie 14-dniowe *vacatio legis*.

Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw

15 I 2015 r. zacznie obowiązywać większość przepisów noweli, popartej przez Senat bez poprawek na 66. posiedzeniu, której celem jest ułatwienie podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej w formie spółki jawnej, spółki komandytowej i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością poprzez rozszerzenie możliwości zawiązania, zmiany i rozwiązania takich spółek przy wykorzystaniu wzorców udostępnionych w systemie teleinformatycznym oraz wprowadzenie udogodnień w zakresie składania wniosków do rejestru i uiszczania opłat sądowych od tych wniosków. Dotychczas drogą elektroniczną można było zawiązać i zarejestrować wyłącznie spółkę z o.o., inne spółki wymagały zawarcia umowy w tradycyjnych formach: spółka jawna na piśmie, a spółka komandytowa – w formie aktu notarialnego. Choć w wypadku spółek z o.o. możliwa była rejestracja za pośrednictwem internetu, to każda zmiana w umowie wymagała aktu notarialnego. Dzięki nowelizacji przez internet będzie można zrobić zmiany w rejestrze np. w razie zmiany wspólnika czy kapitału spółki.

Zmiany w kodeksie spółek handlowych polegają w szczególności na: umożliwieniu zawarcia umowy spółki jawnej i spółki komandytowej z wykorzystaniem wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym; wprowadzeniu możliwości przeniesienia ogółu praw i obowiązków wspólnika spółki jawnej i spółki komandytowej przy wykorzystaniu wzorca; wprowadzeniu możliwości zmiany spółki jawnej, spółki komandytowej i spółki z o.o., zawartej także z wykorzystaniem wzorca udostępnionego w systemie teleinformatycznym, w zakresie jej postanowień zmiennych, poprzez uchwałę podjętą także z wykorzystaniem wzorca; wprowadzenie przepisów, zgodnie z którymi zawarcie umowy spółki jawnej i spółki komandytowej przy wykorzystaniu wzorca następować będzie po wprowadzeniu do systemu teleinformatycznego wszystkich danych koniecznych do jej zawarcia i z chwilą opatrzenia umowy podpisami wspólników – bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP; li-

Senator Stanisław Jurcewicz, sprawozdawca Komisji Ustawodawczej i Komisji Gospodarki Narodowej w sprawie nowelizacji kodeksu spółek handlowych.

kwidacji obowiązku składania do akt rejestrowych wzorów podpisów osób uprawnionych do reprezentowania spółki jawnej, a także wzorów podpisów likwidatorów spółki jawnej; dodaniu przepisu, zgodnie z którym w wypadku zawarcia lub zmiany umowy spółki jawnej przy wykorzystaniu wzorca wkład wspólnika będzie mógł mieć wyłącznie charakter pieniężny; wprowadzeniu regulacji, przewidującej, że podwyższenie kapitału zakładowego w spółce z o.o., dokonane przy wykorzystaniu wzorca uchwały zmieniającej umowę spółki, będzie mogło być pokryte wyłącznie z wkładów pieniężnych; rezygnacji z obowiązku składania do akt rejestrowych wzorów podpisów członków zarządu spółki z o.o., przy jednoczesnym wprowadzeniu obowiązku dołączania do zgłoszenia spółki do sądu rejestrowego adresów członków zarządu, a także wzorów podpisów likwidatorów spółki z o.o.; ograniczeniu do 7 dni od zawarcia umowy przy wykorzystaniu wzorca terminu na zgłoszenie spółki z o.o. do sądu rejestrowego; wprowadzeniu możliwości dokonania określonych czynności w spółce z o.o. przy wykorzystaniu wzorca; zlikwidowaniu obowiązku składania do akt rejestrowych wzorów podpisów członków zarządu i likwidatorów spółki akcyjnej; rezygnacji z możliwości powstania spółki w drodze przekształcenia przy wykorzystaniu wzorca.

Najistotniejsze zmiany w innych nowelizowanych ustawach to: wyeliminowanie z kodeksu cywilnego przepisu, który przewiduje, że prokurent składa własnoręczny podpis zgodnie ze znajdującym się w aktach rejestrowych wzorem podpisu, wraz z dopiskiem wskazującym na prokurę, chyba że z treści dokumentu wynika, że działa jako prokurent; umożliwienie opatrzenia wniosku o wpis i innych dokumentów składanych do Krajowego Rejestru Sądowego nie tylko bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu, ale także podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP; wyłączenie obowiązku prowadzenia przez sąd rejestrowy zbioru wzorów podpisów osób upoważnionych do reprezentowania podmiotu wpisanego do KRS. Zmiany wprowadzone nowelizacją dotyczą także obniżenia opłat sądowych od wniosków o wpis do rejestru spółek, zmian umowy w zakresie czynności wykonywanych w systemie teleinformatycznym i za jego pośrednictwem. Będzie to możliwe w wypadku spółek, których umowy zawarto z wykorzystaniem tego systemu. Mniejsze mają być opłaty od wniosku o wpis dotyczący spółki zawiązanej przy wykorzystaniu wzorca umowy. Opłata od wniosku o pierwszy wpis wyniesie 250 zamiast 500 zł, a od wniosku o zmianę wpisu – 200 zł zamiast 250 zł. Ma to m.in. zachęcić do wykorzystywania systemu teleinformatycznego.

Ustawa o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

Nowelizacja, która wejdzie w życie 18 I 2015 r., ma na celu wdrożenie rozwiązań wzmacniających polski system ochrony konkurencji i konsumentów, wpływających na większą skuteczność obecnie obowiązujących regulacji – szczególnie w zakresie zwalczania karteli najpoważniej naruszających zasady konkurencji – oraz uproszczenie i skrócenie procedur, zwłaszcza w zakresie kontroli koncentracji. Ponadto nowelizacja ma na celu wyeliminowanie wątpliwości interpretacyjnych wynikających z obecnie stosowanego prawa. Wprowadzenie zmian stanowi realizację „Polityki konkurencji na lata 2011–2013", przyjętej przez Radę Ministrów w 2011 r.

Nowelizacja wprowadza zmiany w zakresie procedury kontroli koncentracji. Przedsiębiorcy, z którymi je konsultowano, krytykowali dotychczas obowiązujące jednoetapowe postępowanie dla wszystkich spraw z zakresu kontroli koncentracji, niezależnie od stopnia jej skomplikowania. Wprowadzone zmiany spowodują skrócenie czasu trwania postępowań odnośnie do tzw. prostych koncentracji i wprowadzą dwuetapową procedurę rozpatrywania wniosków w wypadku koncentracji skomplikowanych. Po wprowadzeniu dwuetapowych postępowań zasadą będzie zakończenie postępowania w ciągu 1 miesiąca. Sprawy, które mogą wywołać skutki rynkowe, mają być rozpatrywane 4 miesiące. Kontroli Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie będą podlegać m.in. koncentracje dotyczące połączenia przedsiębiorców osiągających na terytorium Polski niewielki obrót, do 10 mln euro.

Sprawozdawcy komisji: Ustawodawczej i Gospodarki Narodowej w sprawie ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego senatorowie Helena Hatka i Bogusław Śmigielski.

Kolejną zmianą, również dotyczącą kontroli koncentracji, jest wprowadzenie – w sprawach, które mogą wywołać niekorzystne skutki w sferze konkurencji – możliwości przedstawiania przedsiębiorcy zastrzeżeń co do planowanej koncentracji. Rozwiązanie to umożliwi mu wcześniejsze, przed ewentualnym wydaniem negatywnej decyzji, dostosowanie się do wymagań prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W nowelizacji zaproponowano też rozwiązanie, które ma usprawnić i skrócić postępowanie przed prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dotyczące antykonkurencyjnych porozumień i nadużywania dominującej pozycji na rynku. To możliwość dobrowolnego poddania się karze pieniężnej przez przedsiębiorcę. Umożliwia się przedsiębiorcy wcześniejsze zapoznanie się z przyszłym wymiarem kary, związanym z zarzutem naruszenia prawa i planowanym rozstrzygnięciem sprawy. Jeśli zaakceptuje on ustalenia prezesa UOKiK i wysokość planowanej kary, nastąpi jej obniżenie o 10%. Dobrowolne poddanie się karze oznaczałoby, że firma nie będzie mogła składać odwołania do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów od decyzji UOKiK o ukaraniu. Przedsiębiorca będzie mógł jednak odstąpić od procedury dobrowolnego poddania się karze na każdym jej etapie. Dobrowolne poddanie się karze będzie nową procedurą, niezależną od już istniejącego programu łagodzenia kar, tzw. *leniency*. Na program ten składają się regulacje pozwalające na odstąpienie od nałożenia kary finansowej lub jej obniżenie w stosunku do tego przedsiębiorcy, który podjął współpracę z urzędem antymonopolowym i przedstawił dowody na istnienie niedozwolonego porozumienia ograniczającego konkurencję. Zdaniem UOKiK obniżka kary przy dobrowolnym się jej poddaniu nie może być większa niż 10%, gdyż wówczas mniej atrakcyjny stałby się program *leniency*, który ma pomagać w wykrywaniu zmów cenowych.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Adam Jasser.

Nowelizacja wprowadza też nowe rozwiązanie, polegające na umożliwieniu przedsiębiorcy uniknięcia kary pieniężnej lub jej obniżenia w sprawach ograniczających konkurencję. Prezes UOKiK będzie mógł odstąpić od nałożenia kary lub zmniejszyć karę pieniężną, jeżeli przedsiębiorca sam poinformuje go o stosowaniu tej praktyki przez przedsiębiorstwo. Do ustawy przeniesiono przepisy, dotychczas znajdujące się w rozporządzeniu Rady Ministrów z 26 I 2009 r. w sprawie trybu postępowania w razie wystąpienia przedsiębiorców do prezesa UOKiK o odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej lub jej obniżenie.

W nowelizacji doprecyzowano, że wniosek o odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej lub jej obniżenie powinien zawierać opis okoliczności i sposób obowiązywania porozumienia. Na przedsiębiorcę nałożono obowiązek dostarczenia z własnej inicjatywy wszelkich dokumentów lub informacji dotyczących zakazanego porozumienia. Ponadto przedsiębiorca, występujący z wnioskiem o odstąpienie od ukarania lub obniżenie kary pieniężnej, zobowiązany będzie do nieujawniania bez zgody prezesa UOKiK samego faktu złożenia wniosku i do współpracy, m.in. nieutrudniania prowadzenia postępowania ani składania wyjaśnień przez osoby zatrudnione przez przedsiębiorcę oraz osoby pełniące funkcje kierownicze lub wchodzące w skład organu zarządzającego przedsiębiorcy.

Nowelizacja wprowadza również nową regulację, dotyczącą przedsiębiorców, którym nie udało się uzyskać odstąpienia od wymierzenia kary. Jeżeli ujawnią informację na temat innego, dotychczas nieznanego organowi porozumienia ograniczającego uczciwą konkurencję, uzyskają możliwość dodatkowego obniżenia kary pieniężnej. Warunkiem jest spełnienie przesłanek ustawy. Przedsiębiorca pierwszy spośród uczestników porozumienia musiałby dostarczyć dowód wystarczający do wszczęcia postępowania antymonopolowego.

Kolejną istotną zmianą jest wprowadzenie możliwości nałożenia kary pieniężnej na osobę fizyczną zarządzającą przedsiębiorstwem, jeżeli w sposób umyślny lub w wyniku zaniechania dopuściła do naruszenia przez przedsiębiorstwo zakazów określonych w ustawie. Maksymalna kara ma wynosić 2 mln zł. Prezes UOKiK, określając wysokość kary,

uwzględni okoliczności naruszenia przepisów prawa, stopień odpowiedzialności osoby zarządzającej za naruszenie, a także wysokość dochodów osiąganych przez osobę zarządzającą.

Ustawa wprowadza także zmiany w zakresie kontroli i przeszukiwań, m.in. oddzielenie instytucji kontroli od przeszukania; ostrzeżenie publiczne, czyli podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, gdy z informacji zgromadzonych w toku postępowania wynika, że istnieje szczególnie uzasadnione podejrzenie takiego naruszenia.

Zgodnie z nowymi przepisami prezes UOKiK może także ostrzegać klientów np. przed reklamami wprowadzającymi ich w błąd jeszcze w toku prowadzonego postępowania antymonopolowego. Ostrzeżenia mają być wydawane przez prezesa UOKiK w formie postanowienia. Przedsiębiorca to postanowienie będzie mógł zaskarżyć, nie wstrzyma to jednak jego wykonania do momentu rozstrzygnięcia sprawy przez sąd. To ma pozwolić na efektywniejsze ostrzeganie konsumentów o zagrożeniach na rynku.

Senatorowie na 54. posiedzeniu opowiedzieli się za wprowadzeniem 2 zmian do nowelizacji, popartych następnie przez Sejm. Usunęli zbędne powtórzenie, a także jednoznacznie wskazali, że regulacja zawarta w przepisach przejściowych odnosi się do osoby zarządzającej, która w ramach sprawowania swojej funkcji umyślnie dopuściła do naruszenia przez przedsiębiorcę określonych zakazów.

Nowelizacje ustawy – Prawo zamówień publicznych

W 2014 r. Izba 2-krotnie zajmowała się nowelizacją prawa zamówień publicznych. Od 16 IV 2014 r. obowiązuje **ustawa o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw**, którą Senat rozpatrywał na 50. posiedzeniu. Nowelizacja ma ułatwić prowadzenie postępowań o udzielenie zamówień publicznych. Najbardziej istotna jest modyfikacja, dotycząca katalogu wyłączeń z reżimu prawa zamówień publicznych. Podwyższa próg niestosowania procedury zamówień i konkursów z 14 tys. do 30 tys. euro dla wszystkich podmiotów starających się o zamówienie publiczne. Wyłącza z reżimu prawa zamówień publicznych zamówienia, których przedmiotem są dostawy lub usługi służące do celów badawczych, eksperymentalnych, naukowych i rozwojowych. Pozwoli to dokonywać zamówień na usługi lub dostawy, czyli przetargów, do 207 tys. euro na uczelniach, a w instytutach naukowych – do 134 tys. euro. Ponadto w nowelizacji dodano przepis umożliwiający unieważnienie postępowania o zamówienie publiczne na badania naukowe i prace rozwojowe, jeżeli nie zostaną na nie przyznane środki finansowe, na przykład grantowe, a trzeba było ogłosić przetarg. Nowelizacja wprowadza także zapis dotyczący zwolnień zamówień o wartości do 200 tys. euro, których przedmiotem są dostawy lub usługi z zakresu działalności kulturalnej związanej z organizacją wystaw, koncertów, konkursów, festiwali, spektakli teatralnych, widowisk, pod warunkiem że zamówienia te nie służą wyposażaniu zamawiającego w środki trwałe przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności.

Sprawozdawca Komisji Budżetu i Finansów Publicznych w sprawie nowelizacji prawa zamówień publicznych senator Andrzej Grzyb; 50. posiedzenie Senatu.

Dodano też przepis zawierający regulacje umożliwiające nieujawnianie danych osobowych, lub nawet wysokości wynagrodzenia wykonawcy zamówienia z wolnej ręki. W ustawie mowa jest o nowej przesłance udzielania zamówienia z wolnej ręki w odniesieniu do zakupów i dostaw wytwarzanych do celów badawczych, eksperymentalnych i naukowych, które nie służą prowadzeniu przez zamawiającego produkcji seryjnej. To zwolnienie obowiązuje w wypadku zamówień realizowanych przez jednego wykonawcę. Na podstawie nowych przepisów artyści i twórcy zostali zwolnieni z obowiązku składania oświadczeń o spełnieniu warunków udziału w postępowaniu w wypadku zamówień z wolnej ręki w odniesieniu do działalności artystycznej i twórczej.

Rozdział dodany w ustawie o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej pozwala na nieudostępnianie informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa wykonawcy. Konieczność zamieszczania ogłoszeń w Biuletynie Informacji Publicznej dotyczy zamówień powyżej 30 tys. euro, podobnie jak w wypadku nauki. W ustawie o finansowaniu nauki dodano rozdział, zobowiązujący zamawiającego, a więc głównie uczelnie, instytuty naukowe, do ogłaszania zamówień w Biuletynie Informacji Publicznej.

Nowych przepisów nie stosuje się do zamówień, jeśli ich przedmiotem są usługi nie w całości opłacane przez zamawiającego, lub korzyści z nich nie

przypadają wyłącznie zamawiającemu na potrzeby jego własnej działalności.

Podczas 50. posiedzenia Izba wprowadziła 5 poprawek doprecyzowujących i redakcyjnych. Sejm poparł tylko 2 z nich, eliminujące wątpliwość, czy wyłączenie z reżimu ustawy dotyczy gromadzenia zbiorów muzealnych i bibliotecznych rozumianych jako kolekcje elementów, czy też poszczególnych egzemplarzy.

Celem **ustawy o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych**, którą Izba rozpatrywała podczas 60. posiedzenia, jest m.in. wprowadzenie kryterium „innowacyjności proponowanych rozwiązań" przy ocenie składanych ofert, podniesienie standardów jakości realizowanych zamówień, a także zwiększenie możliwości przetargowych małych i średnich przedsiębiorstw.

Wiceprezes Urzędu Zamówień Publicznych Dariusz Piasta podczas prac nad nowelą prawa zamówień publicznych na 60. posiedzeniu Senatu.

Zgodnie z nowelą, obowiązującą od 19 X 2014 r., zamawiający, który ogłasza przetarg i ustali cenę jako wyłączne kryterium, musi uzasadnić taką decyzję. Kryterium ceny bardzo często było stosowane przede wszystkim z obawy przed zarzutami o niegospodarność lub korupcję. W praktyce nabywano usługi czy towary o najniższej wartości, niezależnie od ich jakości czy późniejszych wysokich kosztów eksploatacyjnych. W nowelizacji zapisano także wymóg wobec oferentów, by w uzasadnionych wypadkach zatrudniali pracowników na podstawie umowy o pracę. Ustawa zakłada też, że prezes Urzędu Zamówień Publicznych ma przygotowywać i upowszechniać wykazy dobrych praktyk i tworzyć wzorce, z których mogliby korzystać zamawiający. Przepisy nakładają też na oferenta obowiązek wykazania, że proponowana przez niego cena nie jest rażąco niska. Jeżeli zamawiający uzna cenę za dumpingową, to oferent ma udowodnić, że tak nie jest.

Nowelizacja przewiduje ponadto waloryzowanie wartości kontraktów – zawartych na okres dłuższy niż rok – w sytuacjach, na które strony umowy nie mają wpływu. Chodzi m.in. o wzrost płacy minimalnej, VAT czy składek na ubezpieczenie społeczne. Nowością jest też to, że pracodawcy będą zobowiązani do takiego kalkulowania kosztorysów, by praca była w nich wyceniana na podstawie co najmniej płacy minimalnej. Często na skutek braku takich przepisów firmy zaniżają koszty pracy, przewidując zatrudnienie później pracowników na czarno, bez opłacania im składek emerytalnych czy ubezpieczeniowych.

Senat uchwalił 15 poprawek do ustawy. Jedna z nich dotyczyła okresu, w którym można renegocjować kontrakt z powodu m.in. wzrostu płacy minimalnej czy oskładkowania umów-zleceń. Według wersji sejmowej do takiej renegocjacji mogłoby dojść w ciągu 30 dni od dnia wejścia w życie noweli. Po poprawce Senatu będzie można to zrobić w ciągu 30 dni od wejścia w życie przepisów dokonujących zmian w: stawkach podatku od towarów i usług, wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, zasadach podlegania ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu albo wysokości stawki składki na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, jeżeli „zmiany te będą miały wpływ na koszty wykonania przez wykonawcę zamówienia publicznego". Reszta to zmiany doprecyzowujące, redakcyjne i językowe. Sejm odrzucił 7 z nich.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw

Od 30 IV 2014 r. obowiązuje nowelizacja, mająca na celu przedłużenie do 30 VI 2019 r. funkcjonowania systemu wsparcia wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w instalacjach wysokosprawnej kogeneracji, czyli produkujących jednocześnie energię elektryczną i ciepło. Dotychczas zakres obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectwa pochodzenia z kogeneracji lub uiszczenia opłaty zastępczej określało rozporządzenie ministra gospodarki z 26 VII 2011 r. w sprawie sposobu obliczania danych podanych we wniosku o wydanie świadectwa pochodzenia z kogeneracji oraz szczegółowego zakresu obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia tych świadectw, uiszczania opłaty zastępczej i obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji. Nowela przenosi materię zawartą w rozporządzeniu ministerialnym do ustawy. Ponadto wydłużono termin przedstawienia do umorzenia świadectwa pochodzenia z kogeneracji albo uiszczenia opłaty zastępczej z 31 marca do 30 czerwca każdego roku.

Stosowany w Polsce system wsparcia przewiduje, że firmy obracające energią muszą legitymować się

świadectwami pochodzenia (certyfikatami) pewnej części swojego obrotu z wysokosprawnej kogeneracji. Certyfikaty kupuje się od wytwórców lub na rynku, a ich zakup to właśnie wsparcie – i równocześnie pomoc publiczna – danego sposobu wytwarzania energii, w tym wypadku kogeneracji. Jeżeli dana firma nie może wylegitymować się odpowiednią liczbą certyfikatów, płaci wówczas tzw. opłatę zastępczą. Jak podkreślono w uzasadnieniu ustawy, kogeneracja jest jednym z najbardziej efektywnych sposobów przetwarzania energii pierwotnej, zapewniającym oszczędność energii pierwotnej o ponad 10% w porównaniu z wytwarzaniem energii i ciepła w systemach rozdzielonych. Ponadto wsparcie dla kogeneracji to jedno z narzędzi realizacji polityki energetycznej Polski i UE, które przyczynia się do ograniczenia emisji CO_2, oszczędności energii, rozwoju wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych oraz poprawy bezpieczeństwa energetycznego.

Podczas 49. posiedzenia Senat wprowadził do ustawy 2 poprawki: o charakterze redakcyjnym i modyfikującą 1 ze składników do wyliczania tzw. opłaty zastępczej, umożliwiającą jej obniżenie. Poparł je Sejm.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy o gromadzeniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji kryminalnych

Nowelizacja przewiduje, że handel węglem kamiennym i jego import wymagają uzyskania koncesji prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Warunkiem uzyskania koncesji na import węgla będzie spełnienie norm środowiskowych UE i złożenie zabezpieczenia majątkowego w kwocie od 1 mln do 20 mln zł w zależności od jakości sprowadzanego węgla. Prezes URE będzie mógł odmówić udzielenia koncesji na import węgla ze względu na zagrożenie bezpieczeństwa państwa. Za prowadzenie obrotu węglem kamiennym bez wymaganej koncesji grozić będzie kara w wysokości od 500 tys. do 2 mln zł. Kontrolowanie i karanie za działalność bez koncesji znajdzie się w kompetencjach prezesa URE. Przedsiębiorcy obecnie handlujący węglem kamiennym i importerzy będą mogli dalej prowadzić swoją działalność, jeśli otrzymają koncesję. Na złożenie wniosku o jej udzielenie będą mieli 3 miesiące od wejścia w życie nowych przepisów.

Nowela ma poprawić sytuację w górnictwie. We wrześniu 2014 r. śląscy górnicy blokowali tory na polsko-rosyjskim kolejowym przejściu granicznym Braniewo – Mamonowo, żądając ograniczenia importu węgla z Rosji. Długi górnictwa wynosiły 12 mld zł i rosły. W 2013 r. strata wyniosła 1 mld zł, a wpływ na to miał przede wszystkim spadek cen węgla o 25% i brak reakcji na to spółek węglowych. W najgorszej sytuacji znalazły się Katowicki Holding Węglowy i Kompania Węglowa.

Izba na 66. posiedzeniu przyjęła ustawę z 6 poprawkami. Senat ograniczył obowiązek koncesyjny do obrotu węglem kamiennym przekraczającego rocznie 1 mln 200 tys. euro. Wyłączył też obrót wewnątrzwspólnotowy z zakresu pojęcia obrotu węglem kamiennym z zagranicą. Senatorowie doprecyzowali, że koncesja na obrót węglem z zagranicą podlega opłacie, i rozszerzyli stosowanie przepisów o koncesji na wywóz węgla kamiennego. Ponadto wprowadzili obowiązek konsultacji przed udzieleniem koncesji na obrót węglem kamiennym z zagranicą. Do 31 XII 2014 r. poprawki nie zostały rozpatrzone przez Sejm.

Ustawa ma wejść w życie po 14 dniach od ogłoszenia.

Ustawa o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw

Począwszy od 14 XI 2014 r., paliwa stałe, m.in. węgiel kamienny i brykiety, muszą spełniać wymagania jakościowe, określone w rozporządzeniu ministra gospodarki. Dostawcy i importerzy węgla mogą prowadzić działalność w tej sferze po uzyskaniu certyfikatów jakości zgodnych z tym rozporządzeniem. Jakość węgla kamiennego na granicy Polski z krajami nienależącymi do UE kontroluje Służba Celna, a w składach detalicznych – Inspekcja Handlowa. Nowela wprowadziła zakaz sprzedaży produktów niespełniających wymagań jakościowych. Za sprzedaż węgla niezgodnego z obowiązującymi normami mogą grozić kary finansowe w wysokości od 50 tys. do 1 mln zł, a nawet kara więzienia do 5 lat. Z kolei za utrudnianie kontroli Inspekcji Handlowej może zostać nałożona kara grzywny, ograniczenia wolności lub do roku więzienia. Ponadto ustawa umożliwia dokapitalizowanie Spółki Restrukturyzacji Kopalń SA przez ministra gospodarki.

Senat na 62. posiedzeniu wprowadził do ustawy 3 poprawki, 2 z nich zaakceptował Sejm, w tym

1 zmianę redakcyjną. Posłowie poparli też skrócenie przez senatorów do 1 dnia *vacatio legis* nowelizacji ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008–2015, mającej pozwolić na pokrycie z dotacji budżetowej zobowiązań i kosztów likwidacji Kopalni Węgla Kamiennego „Kazimierz-Juliusz". Posłowie odrzucili natomiast senacką zmianę, doprecyzowującą definicję paliwa stałego.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw

Nowelizacja ma zapewnić narzędzia do racjonalnego gospodarowania przez państwo złożami węglowodorów: gazem ziemnym, w tym łupkowym, i ropą naftową. Powinna ułatwić i przyspieszyć prowadzenie poszukiwań i wydobycie węglowodorów poprzez wdrożenie skutecznego systemu nadzoru; zapewnić dochody dla budżetu państwa i samorządów; utworzyć nowe miejsca pracy w sektorze wydobywczym; dostosować system reglamentacji działalności w tym zakresie do wymogów prawa europejskiego, m.in. w związku z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości UE z 27 VI 2013 r., dotyczącym naruszenia przez rząd RP dyrektywy węglowodorowej; chronić interesy państwa, w tym bezpieczeństwo energetyczne, przy wydawaniu koncesji na pozostałe kopaliny objęte własnością górniczą oraz uporządkować i doprecyzować przepisy ustawy – Prawo geologiczne i górnicze.

Dla wstępnej selekcji podmiotów wnoszących o koncesję nowelizacja przewiduje postępowanie kwalifikacyjne jako warunek jej uzyskania na działalność w zakresie poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania węglowodorów. Doprecyzowuje i uszczegółowia prawa i obowiązki, jakie zawierać będzie koncesja na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż węglowodorów oraz ich wydobycie. Wprowadza jedną koncesję na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża węglowodorów oraz ich wydobywanie ze złoża, wydawaną przez ministra środowiska – na okres nie krótszy niż 10 lat i nie dłuższy niż 30 lat – w postępowaniu przetargowym prowadzonym z urzędu. Określona w ustawie procedura postępowania jest zgodna z dyrektywą węglowodorową i zapewnia niedyskryminujący dostęp do prowadzenia działalności związanej z poszukiwaniem, rozpoznawaniem lub wydobyciem węglowodorów, dając pierwszeństwo najlepszym systemom prowadzenia działalności na podstawie koncesji. Koncesja będzie mogła być przyznana bez przetargu, jeśli wcześniej w drodze przetargu nie udało się wyłonić podmiotu, który ją otrzyma. Każdy podmiot ubiegający się o koncesję dotyczącą złóż węglowodorów po wejściu nowelizacji w życie będzie zobowiązany do poddania się weryfikacji ministra środowiska w ramach procedury kwalifikacyjnej. Procedura ta ma na celu wyłonienie podmiotów uprawnionych do prowadzenia działalności związanej z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż węglowodorów, polega na ocenie danego podmiotu pod kątem bezpieczeństwa państwa oraz posiadania doświadczenia związanego ze złożami węglowodorów. Przy wyborze ofert w przetargu będą brane pod uwagę: doświadczenie w wykonywaniu działalności w zakresie poszukiwania i rozpoznawania złóż węglowodorów, techniczne i finansowe możliwości dające należytą rękojmię wykonywania działalności oraz proponowana technologia prowadzenia prac geologicznych, w tym robót geologicznych lub górniczych. Nowelizacja przewiduje również monitorowanie przez ministra środowiska korzystania z koncesji. Wprowadza też obowiązek ustanowienia zabezpieczenia, nieprzekraczającego równowartości 20% wysokości kosztów prac geologicznych, m.in. z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania warunków określonych w koncesji.

57. posiedzenie Senatu.

Ustawa wprowadza szczegółowe przepisy zapewniające zachowanie praw nabytych obecnym posiadaczom koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż węglowodorów oraz ich wydobycie. Zwiększa kompetencje organu koncesyjnego i zabezpiecza interesy państwa przy wydawaniu koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż przez wprowadzenie obligatoryjnej procedury porównania wniosków. Przewiduje także ułatwienia dla przedsiębiorców zajmujących się poszukiwaniem i wydobywaniem węglowodorów, m.in. możliwość rozpoczęcia wydobycia już w trakcie trwania poszukiwania i rozpoznawania, wykonywania badań geofizycznych w celu zbadania struktur geologicznych wyłącznie na podstawie zgłoszenia. W nowelizacji przewidziano też ułatwienia w uzyskiwaniu decyzji środowiskowych przez przedsiębiorców. Od 1 I 2016 r. będzie obo-

wiązywał nowy podział wpływów z podwyższonej opłaty eksploatacyjnej za wydobywanie węglowodorów. Oprócz gmin oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej będą z nich korzystały także powiaty i województwa (60% na rzecz gminy, 15% dla powiatu, 15% na rzecz województwa, a 10% – Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej). Dla należytej ochrony Skarbu Państwa, jako właściciela złóż, nowelizacja wzmacnia uprawnienia kontrolne organów nadzoru górniczego oraz Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska.

Nowelizacja dostosowuje cały system regulacji dla sektora wydobywczego węglowodorów do wyzwań i możliwości, jakie niosą ze sobą rozwój technologii i sytuacja gospodarcza na świecie. Wśród kilkunastu podmiotów i grup kapitałowych, które operują na rynku poszukiwania i rozpoznawania złóż węglowodorów w Polsce, tylko 3 mają udziały Skarbu Państwa, pozostałe to w większości inwestorzy zagraniczni. Dlatego nowe przepisy uwzględniają fakt, że znaczna część podmiotów poszukujących złóż węglowodorów to inwestorzy nowi, reprezentujący zagraniczny kapitał i w większości operujący globalnie. Nowelizacja zapewni zachowanie praw nabytych inwestorów, a koncesje udzielone przed jej wejściem w życie zachowają swoją ważność.

Podczas 57. posiedzenia Izba wprowadziła 17 zmian do ustawy, głównie o charakterze redakcyjnym, doprecyzowującym, zapewniające ustawie spójność, usuwające wątpliwości interpretacyjne. Ponadto zliberalizowała tryb postępowania organu koncesyjnego wobec przedsiębiorcy naruszającego wymagania ustawy. Wprowadziła też przepis stanowiący podstawę do zawarcia umowy o ustanowieniu użytkowania górniczego ze wszystkimi podmiotami uczestniczącymi w przetargu, a także kolejny, dający przedsiębiorcy, który uzyskał zgodę Skarbu Państwa na poddzierżawienie prawa użytkowania górniczego, możliwość postanowienia w umowie poddzierżawy, że obiekty, urządzenia i instalacje wzniesione po dniu zawarcia tej umowy w przestrzeni objętej użytkowaniem górniczym będą objęte współwłasnością stron umowy w częściach ułamkowych. Senat zmodyfikował też przepis określający przestrzeń poszukiwania i rozpoznawania złóż węglowodorów w okresie od uzyskania decyzji inwestycyjnej do zakończenia fazy poszukiwania i rozpoznawania, a także zmienił na korzystniejsze dla przedsiębiorców kryterium kwalifikowania złóż do złóż marginalnych. Sejm odrzucił 1 senacką poprawkę, usuwającą niespójność między przepisami dotyczącymi zakresu przekazywania próbek.

Zgodnie z senacką zmianą nowelizacja zacznie obowiązywać 1 I 2015 r., z wyjątkiem przepisów m.in. dotyczących wysokości opłaty eksploatacyjnej (1 I 2016 r.) i systemu geoinfonet (27 VIII 2016 r.).

BUDOWNICTWO

Ustawa o charakterystyce energetycznej budynków

Ustawa stanowi transpozycję części postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z 19 V 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków do krajowego porządku prawnego. Dotychczas te kwestie uregulowane były w prawie budowlanym. Potrzeba wdrożenia dyrektywy wymusiła ujęcie ich w nowym akcie prawnym. Nowa ustawa, uchwalona 25 VII 2014 r., zapewnia weryfikację świadectw charakterystyki energetycznej oraz protokołów z przeglądów systemu ogrzewania, w tym kotłów i systemu klimatyzacji, przez niezależny organ. Wprowadza obowiązek podawania informacji dotyczącej efektywności energetycznej budynków w reklamach w wypadku, gdy dla budynku sporządzono już świadectwo. Zakłada także obowiązek posiadania świadectwa dla budynków zajmowanych przez organy wymiaru sprawiedliwości, prokuraturę i organy administracji publicznej, w których odbywa się obsługa interesantów, o powierzchni większej niż 500 m^2. Od lipca 2015 r. próg powierzchni użytkowej zostanie obniżony do 250 m^2. Takie świadectwo musi być umieszczone w widocznym miejscu. W widocznym miejscu trzeba będzie umieszczać świadectwa charakterystyki energetycznej budynków o powierzchni użytkowej przekraczającej 500 m^2, w których są świadczone usługi dla ludności, w szczególności dworców, lotnisk, muzeów, hal wystawienniczych.

Ponadto ustawa zawiera upoważnienie dla ministra finansów do określenia – w porozumieniu z ministrem właściwym ds. budownictwa lokalnego, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa – w rozporządzeniu szczegółowego zakresu obowiązków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej osoby sporządzającej świadectwa charakterystyki energetycznej budynku lub jego części.

W myśl nowych przepisów inwestorzy budujący bez zamiaru sprzedaży lub najmu osobie trzeciej nie będą objęci obowiązkiem sporządzenia świadectwa charakterystyki energetycznej budynku. Podtrzymano jednak obowiązek sporządzenia świadectwa charakterystyki energetycznej w wypadku sprzedaży oraz najmu budynku lub jego części, przy czym regulacja wprowadza mechanizm umożliwiający opracowanie świadectwa na koszt zbywającego lub wynajmującego w sytuacji zaniechania obowiązku przez te osoby lub podmioty. Koszt sporządzenia świadectwa charakterystyki energetycznej lokalu mieszkalnego wynosi 70–350 zł, w wypadku budynku jednorodzinnego to 300–1000 zł, a wielorodzinnego – od 500 zł do nawet 5 tys. zł, w zależności od przeznaczenia powierzchni użytkowej budynku lub jego części oraz zastosowanych systemów ogrzewania i klimatyzacji.

Z obowiązku przygotowania świadectw charakterystyki energetycznej zwolniono domy budowane na własny użytek. Nie dotyczy on również m.in. zabytkowych kamienic, kościołów, a także budynków mieszkalnych, przeznaczonych do użytkowania nie dłużej niż 4 miesiące w roku. Nowe przepisy zakładają także, by takie świadectwa nie dotyczyły budynków przemysłowych i gospodarczych, które nie mają instalacji zużywających energię. Przewidują również, że jeżeli w ramach osiedla budynki jednorodzinne mają takie same rozwiązania konstrukcyjno-materiałowe i instalacyjne, a 1 z nich posiada świadectwo charakterystyki energetycznej, pozostałe mogą z niego korzystać. Regulacja rozszerza też katalog uprawnionych do sporządzania świadectw energetycznych o inżynierów i osoby z uprawnieniami budowlanymi. W 1 z 10 poprawek uchwalonych na 60. posiedzeniu Senat zadecydował, że świadectwa energetyczne budynków mogą przygotowywać także osoby z tytułem inżyniera, inżyniera architekta, inżyniera architekta krajobrazu, inżyniera pożarnictwa, magistra inżyniera architekta, magistra inżyniera architekta krajobrazu, magistra inżyniera pożarnictwa albo magistra inżyniera.

Świadectwo charakterystyki energetycznej ma być ważne 10 lat. Jeśli jednak np. w wyniku prowadzonych robót budowlanych zmieni się charakterystyka energetyczna budynku lub jego części, straci ono ważność przed upływem tego terminu. Zgodnie z ustawą minister odpowiedzialny za sprawy budownictwa ma prowadzić w systemie teleinformatycznym centralny rejestr charakterystyki energetycznej budynków. Znajdą się tam m.in. świadectwa, a także osoby uprawnione do ich sporządzania oraz do kontroli systemu ogrzewania lub klimatyzacji. Za kontrole świadectw odpowiada minister infrastruktury i rozwoju. Nadzoruje też opracowanie krajowego planu działań, którego celem ma być zwiększenie liczby budynków o niskim zużyciu energii. Chodzi o to, by budynki spełniały wymogi techniczne, umożliwiające zużywanie jak najmniej ciepła do ogrzewania zimą.

Część senackich poprawek wynikała z konieczności doprecyzowania terminów w celu ujednolicenia ich z określeniami funkcjonującymi w systemie prawa. Ponadto Senat uznał za niezasadne utrzymanie

wymogu sprawdzania w trakcie kontroli wykonania zaleceń z poprzedniej kontroli. Uściślił także wymagania dotyczące protokołu kontroli systemów ogrzewania i klimatyzacji, wskazując, że ma on zawierać ocenę sprawności, a nie pracy tych systemów. Sejm przyjął 9 poprawek, odrzucił tylko tę, w której Senat usunął z ustawy te przepisy nowelizujące prawo budowlane, które – jego zdaniem – były zmianami pozornymi, nie miały merytorycznego znaczenia.

Nowe przepisy wejdą w życie 9 III 2015 r.

REGULACJE ZAWODOWE

Ustawa o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych

Pierwszy pakiet deregulacyjny przyjęto we wrześniu 2012 r. Zakładał on ułatwienia w wykonywaniu 50 zawodów, głównie prawniczych, a także z zakresu pośrednictwa pracy, sportu i rekreacji, ochrony fizycznej, żeglugi oraz nauki jazdy i przewozu osób. Część tych przepisów weszła w życie 23 VIII 2013 r., kolejne zaczęły obowiązywać od 1 I 2014 r.

Ta ustawa, uchwalona 9 V 2014 r., stanowi 2. etap otwierania dostępu do zawodów regulowanych. Wprowadza zmiany sposobu uzyskiwania uprawnienia do wykonywania 9 zawodów rynku finansowego i 82 zawodów technicznych pozostających w gestii Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Zakłada ograniczenie lub likwidację obecnych wymogów (np. certyfikatów, licencji), co ułatwi wejście do danego zawodu. Zmiany prowadzą do deregulacji dostępu do danego zawodu, czyli do redukcji ograniczeń stawianych przez prawodawcę osobom chcącym wykonywać dany zawód, albo do dereglamentacji, czyli wyłączenia danego zawodu z katalogu zawodów regulowanych. Celem ustawy była modyfikacja systemu zawodów regulowanych w Polsce – zdaniem projektodawcy, czyli rządu – zbyt rozbudowanego i budzącego wątpliwości co do spełniania wymogów konstytucyjnych, a także zgodności prawa krajowego z unijnym (nadmierne ograniczanie dostępu do wykonywania zawodów jest sprzeczne z unijną zasadą swobody przepływu pracowników). Nadmierne regulowanie zawodów związanych z rachunkowością oraz profesji architekta i inżyniera niekorzystnie wpływa na konkurencyjność oraz innowacyjność gospodarki i obniża poziom zatrudnienia w tych sektorach.

Senator Janusz Sepioł, sprawozdawca komisji: Gospodarki Narodowej oraz Budżetu i Finansów Publicznych w sprawie ustawy o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych.

Druga transza deregulacji, zawarta w ustawie, dotyczy m.in. architektów; urbanistów; specjalistów inżynierii – budownictwa, środowiska, górnictwa i geologii, wojskowej, naftowej i gazowniczej, telekomunikacji, elektrotechniki, energetyki, transportu i elektroniki. Deregulacja objęła również rzeczoznawców samochodowych i diagnostów uprawnionych do wykonywania badań technicznych pojazdów. Uwolnione zostały też zawody lotnicze, np. pilota samolotowego zawodowego i liniowego, pilota śmigłowcowego zawodowego i liniowego, pilota balonu wolnego, pilota szybowcowego, radiooperatora pokładowego, technika-mechanika lotniczego, technika awionika, dyspozytora lotniczego, mechanika pokładowego, skoczka spadochronowego oraz nawigatora lotniczego, a także nurków, dróżników obchodowych, zawody związane z obsługą metra czy z żeglugą morską i śródlądową. Drugi etap deregulacji objął również kilka zawodów rynku finansowego, np. osoby zajmujące się usługowym prowadzeniem ksiąg rachunkowych, doradców

Wiceminister sprawiedliwości Stanisław Chmielewski.

podatkowych, brokerów i agentów ubezpieczeniowych, aktuariuszy, agentów celnych, biegłych rewidentów, przyjmujących zakłady wzajemne i prowadzących kolektury gier liczbowych.

Nowe przepisy umożliwiają również uczelniom stworzenie studiów o profilu praktycznym, których ukończenie stanowić ma podstawę do zwolnienia z części lub całości postępowania kwalifikacyjnego do wykonywania danego zawodu.

Izba podczas 53. posiedzenia uchwaliła 62 poprawki, poparte przez Sejm, w większości redakcyjne, legislacyjne, uściślające przepisy czy eliminujące wątpliwości interpretacyjne. Wprowadzono też m.in. zmianę, zgodnie z którą rzeczoznawcą budowlanym mogłaby zostać tylko osoba będąca członkiem właściwej izby samorządu zawodowego.

Nowe przepisy obowiązują od 10 VIII 2014 r.

Nowelizacje ustawy – Prawo o adwokaturze

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz niektórych innych ustaw, rozpatrywana przez Senat na 56. posiedzeniu, dostosowała system prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 18 X 2010 r. (sygn. akt K 1/09). Dotyczy samorządu zawodowego nie tylko adwokatów, ale także radców prawnych, pielęgniarek i położnych, lekarzy weterynarii, architektów, inżynierów budownictwa i urbanistów. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że dożywotnie usunięcie z samorządu zawodowego ze względów dyscyplinarnych bez prawa ubiegania się o ponowny wpis na listę osób wykonujących zawód adwokata jest niezgodne z konstytucją. W tego rodzaju wypadkach bowiem powinna istnieć możliwość ponownego wpisu na listę wykonujących dany zawód po upływie jakiegoś okresu.

Ustawa zakłada przywrócenie osobie skreślonej z listy danego samorządu prawa ubiegania się o ponowny wpis lub daje możliwość uzyskania ponownego prawa wykonywania zawodu oraz wprowadza instytucję zatarcia orzeczenia. Ustala jednakowy termin dla wszystkich zawodów, czyli 10 lat. Zostało to ujednolicone, tryb postępowania dyscyplinarnego poddano kontroli sądowej. Nowelizacja ustawy o samorządzie zawodowym pielęgniarek i położnych takie zapisy wprowadziła w życie już 1 I 2012 r.

Najważniejsze postanowienia nowej regulacji to ustalenie okresów, po upływie których osoba ukarana wydaleniem z adwokatury; karą pozbawienia prawa wykonywania zawodu: radcy prawnego, lekarza weterynarii, farmaceuty, rzecznika patentowego lub diagnosty laboratoryjnego; pozbawienia prawa prowadzenia kancelarii; wydaleniem ze służby komorniczej czy skreśleniem z listy członków odpowiedniej izby, może się ubiegać o ponowny wpis. Ma prawo starać się o to dopiero wtedy, kiedy zostanie jej ponownie przyznane prawo wykonywania zawodu bądź znów zostanie powołana na notariusza lub stanowisko komornika sądowego, ale po upływie 10 lat. W nowelizacji ustalono także okresy 5-letnie, po upływie których określone uprawnienia odzyskują adepci tych zawodów, aplikanci ukarani najsurowszymi karami dyscyplinarnymi, asesorzy komorniczy. W wypadku zastępców notarialnych to 10 lat.

W nowych przepisach określono terminy zatarcia skazania karami dyscyplinarnymi skutkującymi pozbawieniem możliwości wykonywania danego zawodu albo skreśleniem z listy aplikantów lub z wykazu asesorów komorniczych (odpowiednio 15 lat oraz 7 lat i 6 miesięcy). Wprowadzono również wymóg ponownego złożenia egzaminu zawodowego w razie powrotu do zawodu po ukaraniu karą dyscyplinarną. Warunek ten nie znajdzie jednak zastosowania wobec lekarzy weterynarii, farmaceutów ani diagnostów laboratoryjnych, a także architektów, inżynierów budownictwa, urbanistów, na których nałożono obowiązek odbycia specjalnego przeszkolenia lub szkolenia uzupełniającego. Ustawy regulujące wykonywanie tych ostatnich zawodów zresztą już przewidują tego typu wymaganie w stosunku do osób niewykonujących zawodu dłużej niż 5 lat.

Dodatkowo ustawa wyznacza 10-letni termin na łożenie wniosku o wpis na właściwą listę w odniesieniu do tych osób, które złożyły egzamin zawodowy. Po upływie tego czasu zainteresowani wpisem muszą powtórnie potwierdzić swoje kwalifikacje po zdaniu odpowiedniego egzaminu (adwokacki, radcowski, notarialny, komorniczy, kwalifikacyjny – dla rzeczników patentowych). Taki sam obowiązek został nałożony na tych przedstawicieli zawodów prawniczych, którzy z przyczyn innych niż pozbawienie prawa wykonywania zawodu na mocy orzeczenia dyscyplinarnego nie byli aktywni zawodowo dłużej niż 10 lat. Nie obejmuje to tylko osób niezobowiązanych ustawami do złożenia egzaminu, np. profesorów, doktorów habilitowanych nauk prawnych.

Izba uchwaliła 15 poprawek do ustawy, głównie o charakterze doprecyzowującym, uściślającym odesłania i redakcyjnym.

Ustawę wraz z nimi poparł Sejm i nowe przepisy weszły w życie 12 VIII 2014 r.

Do kolejnej nowelizacji, czyli **ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych**, uchwalonej z inicjatywy Senatu, na 63. posiedzeniu Izba wprowadziła 5 poprawek. Uwzględniały m.in. poprzednią nowelizację prawa o adwokaturze, a także ujednolicały nowelizowane przepisy z kodeksem postępowania karnego, tak aby nie budziły wątpliwości interpretacyjnych dotyczących zasady prawdy materialnej, te jednak Sejm odrzucił.

Nowe przepisy mają usprawnić postępowania dyscyplinarne toczące się na podstawie przepisów o sa-

morządach zawodowych adwokackim i radcowskim. Zmiany te były konieczne ze względu na coraz bardziej wydłużające się postępowania dyscyplinarne. Zgodnie z nowelą, obowiązującą od 25 XII 2014 r., rzecznicy dyscyplinarni, rzecznik dyscyplinarny adwokatury i główny rzecznik dyscyplinarny uzyskali status organów, co powinno wzmocnić gwarancje obiektywizmu podejmowanych przez nich działań. W ustawie zostały też określone zadania poszczególnych rzeczników dyscyplinarnych. Ponadto wydłużono z 3 do 4 lat kadencję organów adwokatury, organów izb adwokackich i zespołów adwokackich oraz organów samorządu radców prawnych. Usprawniono też doręczanie korespondencji w trakcie postępowania dyscyplinarnego, m.in. poprzez wprowadzenie tzw. doręczenia zastępczego. Umożliwiono także przedstawienie zarzutów na piśmie i rozpoznanie sprawy mimo niestawiennictwa obwinionego lub jego obrońcy. Zrezygnowano ze sporządzania z urzędu uzasadnień wszystkich orzeczeń kończących postępowanie dyscyplinarne, co powinno odciążyć sądy dyscyplinarne w sprawach, w których wymierzona została kara upomnienia lub rozstrzygnięcie zapadło w trybie konsensualnym. Nowela wydłuża terminy przedawnienia w odniesieniu do czynów polegających na nadużyciu wolności słowa.

Senator Bohdan Paszkowski, sprawozdawca Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze i ustawy o radcach prawnych; 63. posiedzenie Senatu.

Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych

Ustawa, która weszła w życie 26 VIII 2014 r., likwiduje staż referendarski w ramach aplikacji sędziowskiej, co skróci tę aplikację z 48 do 30 miesięcy. Zmianę tę projektodawcy uzasadniali m.in. brakiem możliwości zagwarantowania wszystkim egzaminowanym aplikantom sędziowskim zatrudnienia na stanowiskach referendarskich.

Zgodnie z nowelą aplikanci aplikacji sędziowskiej po złożeniu egzaminu sędziowskiego będą klasyfikowani na liście według ocen otrzymanych na tym egzaminie. W wypadku takich samych wyników o miejscu na liście będzie decydować suma punktów uzyskanych ze wszystkich sprawdzianów przeprowadzonych podczas aplikacji i łącznej oceny odbytych w tym okresie praktyk. O pierwszeństwie zatrudnienia na stanowisku referendarza sądowego lub asystenta sędziego zadecyduje miejsce, jakie aplikant zajmuje na liście klasyfikacyjnej.

Wobec aplikantów sędziowskich, którzy zdali egzamin sędziowski w latach 2013–14, będą stosowane dotychczasowe przepisy. Po przyjęciu na 57. posiedzeniu poprawki Senatu i poparciu jej przez Sejm odniesie się to także do tych aplikantów aplikacji sędziowskiej, którzy rozpoczęli szkolenie przed wejściem w życie ustawy.

Senator Michał Seweryński (z prawej), sprawozdawca komisji: ustawodawczej i praw człowieka w sprawie ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

STOSUNKI WŁASNOŚCIOWE

Ustawa o zmianie ustawy o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej

Nowelizacja, uchwalona z inicjatywy Senatu i poparta przez niego na 47. posiedzeniu bez poprawek, wykonywała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 23 X 2012 r. (sygn. akt SK 11/12), uznającego niezgodność przepisu ustawy o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej z konstytucją. TK uznał przepis, dotyczący tego, że prawo do rekompensaty przysługiwało jedynie tym, którzy dokładnie 1 IX 1939 r. zamieszkiwali na terenie Kresów Wschodnich, obecnie znajdujących się poza terytorium Polski, za zbyt restrykcyjny i zbyt ścisły. Ponieważ odnosiło się to do pojęcia zamieszkania w obecnym rozumieniu, czyli do pobytu stałego, a ustawodawstwo międzywojenne dopuszczało posiadanie kilku miejsc zamieszkania, w tym jednego głównego i dowolnej liczby dodatkowych, postanowiono odnieść to do przepisów prawa międzywojennego. Wprowadzono zatem przepis, zgodnie z którym prawo do rekompensaty przysługuje temu, kto 1 IX 1939 r. był obywatelem polskim i miał miejsce zamieszkania na byłym terytorium RP w rozumieniu przepisów dopuszczających posiadanie kilku miejsc zamieszkania. Zgodnie z nowelą prawo do rekompensaty przysługuje tym obywatelom, którzy opuścili byłe terytorium RP z przyczyn wskazanych w art. 1 lub innych przyczyn i nie mogli na nie powrócić. Nowelizacją zostały zatem objęte również te osoby, które na Kresach Wschodnich miały jedynie „dodatkowe" miejsce zamieszkania.

Senator Stanisław Iwan, sprawozdawca Komisji Gospodarki Narodowej w sprawie ustawy o zmianie ustawy o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponieważ część wniosków o rekompensatę została odrzucona na podstawie zbyt ścisłego przepisu, w nowelizacji zastosowano też przepis przejściowy. Nowe zapisy przywracają możliwość ubiegania się o te rekompensaty tym osobom, a także ich następcom prawnym.

Ustawa weszła w życie 27 II 2014 r.

Ustawa o odwróconym kredycie hipotecznym

Celem ustawy, uchwalonej 23 X 2014 r., jest wprowadzenie do polskiego systemu prawnego instytucji odwróconego kredytu hipotecznego, czyli szczególnego rodzaju umowy kredytu. Na jej mocy bank będzie mógł udostępnić kredytobiorcy na czas nieoznaczony określoną sumę środków pieniężnych, których spłata nastąpi dopiero po śmierci kredytobiorcy, w zamian za ustanowienie przez kredytobiorcę zabezpieczenia spłaty tej sumy wraz z należnymi odsetkami oraz innymi kosztami na nieruchomości będącej jego własnością. Ustawa określa zasady i tryb zawierania umowy, obowiązki i prawa stron oraz zasady rozliczania zobowiązań wynikających z tej umowy. Do oferowania umów odwróconego kredytu hipotecznego uprawnione zostały banki, oddziały banków zagranicznych, oddziały instytucji kredytowych oraz instytucje kredytowe prowadzące działalność transgraniczną.

Bank udzielający takich kredytów będzie musiał przekazywać klientom formularze informacyjne o ofercie odwróconego kredytu hipotecznego co najmniej 7 dni przed zawarciem umowy. Ma to być dodatkowe zabezpieczenie dla klientów, by mogli się zastanowić, czy umowa im odpowiada. Informacje przekazywane przed podpisaniem umowy nie będą stanowiły wiążącej oferty i będą miały jedynie charakter symulacji, w szczególności w zakresie kwoty odwróconego kredytu hipotecznego. Dokładna kwota kredytu może zostać ustalona dopiero po oszacowaniu wartości lokalu przez rzeczoznawcę majątkowego. Zabezpieczeniem spłaty kredytu jest nieruchomość będąca własnością kredytobiorcy.

Drugą stroną umowy odwróconego kredytu hipotecznego będą osoby fizyczne mające prawo własności nieruchomości lub te mające spółdziel-

cze własnościowe prawo do lokalu lub prawo użytkowania wieczystego. Korzystać z kredytu będzie mogła osoba fizyczna, która nie tylko jest właścicielem, ale i współwłaścicielem nieruchomości, lub taka, której przysługuje udział w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu lub w prawie użytkowania wieczystego.

Oprócz zabezpieczenia hipotecznego bankowi będzie przysługiwało, poprzez ujawnienie w księdze wieczystej, roszczenie o przeniesienie na bank prawa do nieruchomości kredytobiorcy. Ustawa przewiduje, że bank nie będzie mógł uzależnić zawarcia umowy odwróconego kredytu hipotecznego od zawarcia innych umów, z wyjątkiem umowy ubezpieczenia od zdarzeń losowych nieruchomości lub lokalu, do którego kredytobiorcy przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu.

Wysokość udostępnionych na podstawie umowy zwróconego kredytu hipotecznego środków pieniężnych będzie ustalana na podstawie wartości rynkowej nieruchomości stanowiącej własność kredytobiorcy lub do której kredytobiorcy przysługuje prawo użytkowania wieczystego, lub lokalu, do którego kredytobiorcy przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu. Wartość rynkowa tej nieruchomości będzie szacowana przez rzeczoznawcę majątkowego zgodnie z postanowieniami ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Środki pieniężne przyznane na podstawie umowy odwróconego kredytu hipotecznego bank ma oddawać kredytobiorcy do dyspozycji bezterminowo, ale ich wypłata będzie dokonywana przez okres ustalony w umowie. Oznacza to, że wypłata może nastąpić jednorazowo lub w ratach ustalonych pomiędzy stronami.

Przepisy przewidują ograniczenie odpowiedzialności kredytobiorcy i jego spadkobierców wyłącznie do nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie odwróconego kredytu hipotecznego. Nawet jeżeli bank wypłacił więcej niż będzie mógł odzyskać ze sprzedaży nieruchomości, nie może sięgnąć po inne składniki majątku seniora ani jego spadkobierców.

Elementy umowy odwróconego kredytu hipotecznego zawieranej w formie pisemnej obejmują w szczególności: określenie stron umowy; kwotę odwróconego kredytu hipotecznego; rynkową wartość nieruchomości lub lokalu, na którym następuje zabezpieczenie; termin, wysokość i sposób wypłaty kwoty odwróconego kredytu hipotecznego; stronę umowy zobowiązaną do poniesienia kosztów wyceny nieruchomości lub lokalu, na którym następuje zabezpieczenie; prawa i obowiązki kredytobiorcy; warunki wypowiedzenia umowy; zasady i termin rozliczenia umowy oraz osoby do kontaktu po śmierci kredytobiorcy. Wraz z umową odwróconego kredytu hipotecznego bank zobowiązany będzie dostarczyć wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy zawierający adres, pod który należy je złożyć. Ustawa przewiduje, że kredytobiorca będzie mógł bez podania przyczyn odstąpić od umowy odwróconego kredytu hipotecznego w terminie 30 dni od jej zawarcia.

62. posiedzenie Senatu.

Kredytobiorca będzie mógł w każdym czasie spłacić odwrócony kredyt hipoteczny w całości lub w części. Spłacie będzie podlegała suma wypłaconej kwoty odwróconego kredytu hipotecznego, odsetek oraz innych kosztów niezapłaconych przez kredytobiorcę przed spłatą kredytu, należnych do dnia spłaty. W razie spłaty przez kredytobiorcę całej kwoty lub jej części bank nie będzie pobierał prowizji. Umowę odwróconego kredytu hipotecznego w określonych ustawą sytuacjach będzie mógł rozwiązać także bank – okres wypowiedzenia w takim wypadku także będzie wynosił 30 dni.

Całkowita kwota do zapłaty stanie się wymagalna z upływem okresu wypowiedzenia umowy odwróconego kredytu hipotecznego bądź z upływem roku od dnia śmierci kredytobiorcy. Jeżeli spadkobiercy kredytobiorcy w terminie 12 miesięcy od dnia jego śmierci dokonają spłaty całkowitej kwoty do zapłaty, roszczenie banku o przeniesienie własności nieruchomości lub prawa stanowiących zabezpieczenie odwróconego kredytu hipotecznego wygaśnie. Jeżeli spadkobiercy nie zdecydują się na dokonanie spłaty odwróconego kredytu hipotecznego, nastąpi przeniesienie na rzecz banku własności nieruchomości lub spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu. Bank zwróci spadkobiercom różnicę, o jaką wartość nieruchomości przewyższa należność banku z tytułu umowy odwróconego kredytu hipotecznego, jeśli taka nadwyżka powstanie.

Odpowiedzialność kredytobiorcy i jego spadkobierców ograniczona została do wysokości wartości nieruchomości lub lokalu stanowiących zabezpieczenie hipoteczne umowy odwróconego kredytu hipotecznego. Bank będzie mógł zażądać zaspokojenia z innych składników majątkowych kredytobiorcy lub jego spadkobierców jedynie wyjątkowo, w szczególnych okolicznościach, opisanych w ustawie. Wówczas dodatkowo będzie mogła następować także taka właśnie egzekucja.

Ustawa wprowadza też zasady zobowiązujące banki do rzetelnego informowania o oferowanych

odwróconych kredytach hipotecznych oraz do sporządzania umów zgodnie z wymogami szczegółowo określonymi w ustawie. Brak dopełnienia obowiązków informacyjnych przez bank lub sporządzenie umowy niezgodnie z wymogami daje seniorowi prawo do rekompensaty finansowej w wysokości 10% odsetek i innych kosztów należnych od wypłaconej kwoty odwróconego kredytu hipotecznego.

Na 62. posiedzeniu Izba odrzuciła wniosek o odrzucenie ustawy i poparła 14 zmian. Senatorowie m.in. zmodyfikowali definicję pojęcia: „inne koszty", wskazując, że to wyłącznie koszty: prowizji, wykonywania przez bank upoważnienia, wyceny nieruchomości lub lokalu oraz monitorowania wartości nieruchomości lub lokalu. Sejm odrzucił jednak tę poprawkę, podobnie jak zmianę, zgodnie z którą umowa odwróconego kredytu hipotecznego byłaby zawierana w formie aktu notarialnego, a odstąpienie od niej następowałoby w formie pisemnej z podpisem poświadczonym notarialnie. Senat wprowadził też poprawkę, przyjętą przez Sejm, przewidującą, że bank powinien dostarczyć kredytobiorcy formularz informacyjny dotyczący oferty odwróconego kredytu hipotecznego w terminie nie krótszym niż 14 dni przed zawarciem umowy. Jednocześnie umożliwił skrócenie tego terminu na żądanie kredytobiorcy. W myśl innej senackiej poprawki kwoty wskazywane w formularzu informacyjnym dotyczącym oferty odwróconego kredytu hipotetycznego mogą mieć charakter szacunkowy. Pozostałe zmiany miały charakter redakcyjny i doprecyzowujący.

Nowe przepisy weszły w życie 15 XII 2014 r.

SAMORZĄD TERYTORIALNY

Ustawa o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego

W 2014 r. uregulowano zasady ustalania wysokości wpłat województw do budżetu państwa, tzw. janosikowego, oraz podziału części regionalnej subwencji ogólnej dla województw w 2015 r. Dostosowano w ten sposób przepisy ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 4 III 2014 r. (sygn. akt K 13/11), który orzekł, że niezagwarantowanie województwom zachowania istotnej części dochodów własnych dla realizacji zadań własnych jest niezgodne z konstytucją.

Od 2015 r. beneficjentami części regionalnej subwencji ogólnej nie będą województwa, których dochody podatkowe powiększone o subwencję wyrównawczą okażą się wyższe od 125% wskaźnika dochodów podatkowych kraju. Kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymają tylko województwa o liczbie mieszkańców do 3 mln i wskaźniku dochodów podatkowych nieprzekraczającym 125% wskaźnika dochodów podatkowych wszystkich województw. Ze 110% do 125% podwyższono próg dochodów województwa, którego przekroczenie skutkuje obowiązkiem wpłat do budżetu państwa na rzecz innych województw. Wprowadzono próg ostrożnościowy, ograniczający wysokość rocznych wpłat województw do 35% dochodów podatkowych z roku poprzedzającego rok bazowy. Określono nowe kryteria podziału części regionalnej subwencji ogólnej, opierające się na poziomie stopy bezrobocia i na poziomie dochodów podatkowych województw powiększonych o część wyrównawczą subwencji ogólnej. Z łącznej kwoty stanowiącej część regionalną subwencji ogólnej 52% zostanie rozdzielone pomiędzy województwa, w których stopa bezrobocia jest wyższa niż 110% średniej stopy bezrobocia w kraju, a 48% – przeznaczone na wyrównanie dochodów województw.

Utworzona w budżecie państwa rezerwa celowa w wysokości 268 mln zł na dotacje dla województw zostanie przeznaczona na dofinansowanie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania, ochrony dróg wojewódzkich i zarządzania nimi. Dotację otrzymają województwa o powierzchni dróg wojewódzkich w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wyższej od powierzchni dróg wojewódzkich w kraju w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które nie dokonują wpłat do budżetu państwa. Wysokość dofinansowania nie może być wyższa niż 98% kosztów realizacji zadań.

Senat na 64. posiedzeniu przyjął nowelę bez poprawek. Weszła ona w życie 14 XI 2014 r., z wyjątkiem przepisów bezpośrednio niezwiązanych z ustalaniem kwot subwencji ogólnej i wpłat na rok następny, które zaczną obowiązywać 1 I 2015 r.

Ustawa o funduszu sołeckim

Od 20 III 2014 r. obowiązuje nowa ustawa o funduszu sołeckim, która zastąpiła ustawę z 2009 r. W opinii samorządowców odegrała ona pozytywną rolę w ożywieniu aktywności mieszkańców wsi, ale praktyka funkcjonowania funduszu pokazała pewne jego mankamenty. Parlament zdecydował więc nie nowelizować ustawy, ale uchwalić nową.

Fundusz sołecki, jedna z form budżetu partycypacyjnego, wykorzystywany jest głównie na wsi. Zgodnie z ustawą decyzję o jego wyodrębnieniu w budżecie gminy podejmuje rada gminy specjalną uchwałą najpóźniej do 31 marca roku poprzedzającego rok budżetowy. Uchwała w tej sprawie obowiązuje do czasu, aż rada ją zmieni. Wyodrębnienie funduszu sołeckiego nie jest obligatoryjne – rada gminy może więc odrzucić taki wniosek, a uchwała w tej sprawie obowiązuje tylko w roku budżetowym, którego dotyczy odmowa.

Wniosek o przyznanie środków z funduszu sołeckiego składa sołectwo (do 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy objęty wnioskiem) do wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Wniosek taki musi zostać uchwalony przez zebranie wiejskie

Sprawozdawca Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej w sprawie ustawy o funduszu sołeckim senator Ireneusz Niewiarowski.

z inicjatywy sołtysa, rady sołeckiej lub co najmniej 15 pełnoletnich mieszkańców sołectwa. W razie odrzucenia wniosku o środki z budżetu gminy sołtys może go podtrzymać albo zwrócić się do zgromadzenia wiejskiego o ponowne jego uchwalenie. We wniosku należy wskazać cel, na jaki mają zostać przeznaczone środki z funduszu sołeckiego, i koszt realizacji planowanego przedsięwzięcia. Koszt ten nie może być wyższy od kwoty, jaką z funduszu sołeckiego może otrzymać dane sołectwo.

Nie zmienił się algorytm określający wysokość środków dla sołectwa; zależy on od liczby mieszkańców sołectwa i tzw. kwoty bazowej. Gminy mogą jednak przyznać dodatkowe środki, określając do 30 czerwca każdego roku zasady zwiększania wysokości środków funduszu sołeckiego przypadających na poszczególne sołectwa.

Wprowadzono też obowiązek informowania wojewody o wysokości funduszu sołeckiego i kwoty bazowej; wójt, burmistrz lub prezydent miasta mają na to czas do 31 lipca każdego roku. Dane te wojewoda przekazuje do 15 sierpnia ministrowi ds. administracji publicznej, aby można było określić kwotę zwrotu części funduszu.

Środki z funduszu sołeckiego muszą zostać wykorzystane w roku budżetowym, na który fundusz ten został wydzielony. Mogą być one przeznaczane na realizację przedsięwzięć stanowiących zadania własne gminy, służących poprawie warunków życia mieszkańców i zgodnych ze strategią rozwoju gminy, a także na usunięcie skutków klęski żywiołowej. Najczęściej gminy wykorzystują te środki na wyposażenie świetlic wiejskich, tworzenie centrów rekreacyjnych i placów zabaw, promowanie wsi.

Nowe przepisy umożliwiły realizację wspólnych przedsięwzięć przez sołectwa z danej gminy, z tym że każde z sołectw uchwala oddzielnie wniosek. Sołectwa mają także możliwość zmiany sposobu wydatkowania środków z funduszu w trakcie roku budżetowego (po uchwaleniu budżetu, ale przed 31 października).

Wydatki w ramach funduszu sołeckiego są częściowo refundowane z budżetu państwa (gmina otrzymuje zwrot w formie dotacji celowej). Gmina, w zależności od charakteryzującego ją wskaźnika, obliczanego jako stosunek kwoty bazowej do kwoty bazowej kraju, może otrzymać 20, 30 lub 40% poniesionych kosztów (wzrost o 10 punktów procentowych w stosunku do poprzedniej ustawy); największy procentowo zwrot dotyczy gmin najbiedniejszych.

Senat na 50. posiedzeniu przyjął ustawę bez poprawek.

Ustawa o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw

Nowela, realizująca wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 28 XI 2013 r. (sygn. akt K 17/12), wprowadziła konieczne zmiany wynikłe z funkcjonowania od 1 VII 2013 r. nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Uwzględnione zostały problemy najczęściej zgłaszane przez gminy, przedsiębiorców uczestniczących w odbieraniu odpadów komunalnych i gospodarowaniu nimi i przez właścicieli nieruchomości.

Trybunał za niezgodne z konstytucją uznał upoważnienie rad gmin do ustalenia stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi bez określenia stawki maksymalnej, a także do wprowadzenia zwolnienia z opłat i ustanowienia dopłat dla właścicieli nieruchomości. W ustawie określono więc maksymalną stawkę opłaty za odbiór śmieci, której podstawą jest wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem, publikowanego przez GUS w „Monitorze Polskim", np. przy naliczaniu opłaty od osoby maksymalna stawka wynosi 2%, od m^3 zużytej wody w danej nieruchomości – 0,7%, a od m^2 powierzchni lokalu mieszkalnego – 0,08% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem. Zamiast ulgi za opłaty segregowane wprowadzono wyższą, limitowaną do 2-krotności opłaty podstawowej, opłatę za odpady niesegregowane. Jeśli chodzi o zwolnienia z opłaty, to rada gminy będzie mogła ich udzielić tylko wobec tych właścicieli, których dochód nie przekracza kwoty uprawniającej do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Ustawa przewiduje, że w wypadku domków letniskowych lub innych nieruchomości wykorzystywanych w celach rekreacyjno-wypoczynkowych gmina będzie musiała uchwalić ryczałtową stawkę roczną za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Z kolei dla nieruchomości, w których są świadczone usługi hotelarskie, opłata

Senator Jadwiga Rotnicka, sprawozdawczyni komisji: Środowiska oraz Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej w sprawie ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

będzie mogła stanowić iloczyn ilości zużytej wody i stawki opłaty za gospodarowanie odpadami.

W noweli określono także minimalną częstotliwość odbioru odpadów od kwietnia do października. Z bloków śmieci mają być zabierane nie rzadziej niż raz na tydzień, a z domów jednorodzinnych – nie rzadziej niż co 2 tygodnie. W gminach wiejskich częstotliwość ta może być rzadsza. Ponadto zniesiono obowiązek organizowania przez gminy selektywnego zbierania popiołu z palenisk domowych. Zrezygnowano też z proporcjonalnego naliczania opłaty dla osób przeprowadzających się w danym miesiącu na teren innej gminy. Osoba taka zapłaci za odbiór śmieci za miesiąc, w którym się przeprowadziła, gminie dotychczasowego zamieszkania, a nowej gminie – od kolejnego miesiąca. Ustawa dopuszcza przeznaczenie nadwyżki środków z wpływów z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na edukację ekologiczną i usuwanie dzikich wysypisk. Zmieniono zasady dotyczące obowiązków informacyjnych. Sprawozdania składane będą rzadziej, ale obowiązek sprawozdawczości nałożono również na punkty selektywnego zbierania odpadów. Nie będzie też obowiązku informowania właściciela nieruchomości o odebraniu odpadów zmieszanych. Doprecyzowano przepisy dotyczące punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Gmina musi samodzielnie lub z innymi gminami utworzyć co najmniej 1 taki punkt stacjonarny. Egzekucją opłat za odbiór śmieci komunalnych zajmą się naczelnicy urzędów skarbowych, a także – na mocy porozumienia – burmistrzowie, wójtowie, prezydenci miast.

Izba na 64. posiedzeniu wprowadziła do noweli 19 poprawek, z których Sejm poparł 17. Zgodził się m.in. na przywrócenie przepisów sprzed nowelizacji, umożliwiających gminie organizację przetargów na odbieranie albo na odbieranie i zagospodarowanie śmieci. Senat argumentował tę poprawkę tym, że przyjęta przez Sejm zasada odrębnych przetargów na odbieranie i na zagospodarowanie odpadów nadmiernie ingeruje w samodzielność samorządu. Przywrócono także możliwość prowadzenia przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast egzekucji w sprawach należności z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami. Ponieważ status organu egzekucyjnego nowela nadała naczelnikom urzędów skarbowych, będzie to możliwe na podstawie porozumienia administracyjnego pomiędzy naczelnikiem urzędu skarbowego a wójtem, burmistrzem lub prezydentem miasta. Senat zwrócił uwagę, że wiele gmin, które utworzyły komórki organizacyjne przeznaczone do egzekucji należności, chciałoby utrzymać te kompetencje. Aby umożliwić niezakłócone prowadzenie spraw egzekucyjnych, wydłużono termin wejścia w życie przepisów określających organy postępowania egzekucyjnego. Ponadto dodano przepis wykluczający przenoszenie spraw egzekucyjnych pomiędzy organami w wypadku porozumienia, a także umożliwiający zawarcie w okresie do dnia wejścia w życie przepisów ustawy takiego porozumienia na zasadach ogólnych prawa samorządowego.

Na prezesa Głównego Urzędu Statystycznego nałożono obowiązek publikowania w „Monitorze Polskim" parametru do obliczania maksymalnej wysokości opłaty śmieciowej. Ponadto decyzji określającej jej wysokość nadano charakter deklaratoryjny. Zgodnie z senackimi poprawkami zmodyfikowano zasady rozliczania opłat za nieruchomości należące do wspólnot mieszkaniowych i spółdzielni poprzez nałożenie na wspólnotę mieszkaniową lub spółdzielnię obowiązku wynikającego z ustawy; chodzi tu o wyodrębnienia własności lokali w budynkach należących do spółdzielni. Umożliwiono również prowadzenie przez gminy ruchomych punktów selektywnego zbierania odpadów poza obowiązkowym 1 punktem stałym. Jednostki organizacyjne związane z obronnością, które mogą samodzielnie pozbywać się odpadów komunalnych, zobowiązano do stosowania rozporządzenia wydanego przez ministra środowiska, dotyczącego selektywnego zbierania odpadów.

Ustawa ma wejść w życie 14 dni po jej ogłoszeniu, z wyjątkiem przepisów dotyczących porozumienia w sprawie egzekucji opłat za odbiór odpadów komunalnych przez gminy, które zaczną obowiązywać 3 miesiące od dnia ogłoszenia.

OŚWIATA, SZKOLNICTWO WYŻSZE, NAUKA, BADANIA

Nowelizacje ustawy o systemie oświaty

Ustawę o systemie oświaty w 2014 r. nowelizowano kilkakrotnie, 2 razy dotyczyło to bezpłatnego podręcznika dla uczniów. Na podstawie **ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty**, przyjętej przez Senat bez poprawek na 50. posiedzeniu i obowiązującej od 22 III 2014 r., minister edukacji Joanna Kluzik-Rostkowska zleciła Marii Lorek, Lidii Wollman i Barbarze Ochmańskiej opracowanie podręcznika dla klasy I, a Centrum Informatycznemu Edukacji – opracowanie graficzne i ilustracyjne.

Nowelizacja umożliwia ministrowi właściwemu ds. oświaty, a w wypadku szkół artystycznych ministrowi kultury zlecenie opracowania i wydania podręczników lub ich części, a także akceptowanie ich. Przed nowelizacją jedynie dopuszczali podręczniki, a ich opracowanie zlecali tylko jednostkom sobie podległym, nie mogli też zlecić wydawania. Przygotowane na zlecenie podręczniki zostaną dopuszczone do użytku szkolnego, nie będą więc podlegać

procedurze dopuszczenia do użytku, określonej w ustawie, a w szczególności w rozporządzeniu ministra edukacji w sprawie dopuszczenia do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników. W noweli nie określono sposobów weryfikacji podręcznika pod względem merytorycznym. Zrezygnowano też z obowiązku podawania przez dyrektora szkoły do 15 czerwca każdego roku do publicznej wiadomości zestawu podręczników, który będzie obowiązywał w danym roku szkolnym. Może to zrobić w dowolnym, wybranym przez siebie terminie.

Na podstawie **ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty** z 24 IV 2014 r. w klasach I–III szkół podstawowych, w tym specjalnych oraz integracyjnych,

Sprawozdawca Komisji Nauki, Edukacji i Sportu w sprawie nowelizacji ustawy o systemie oświaty, rozpatrywanych na 50. i 52. posiedzeniu Senatu, senator Andrzej Szewiński.

od 1 IX 2014 r. można zatrudniać asystentów nauczycieli, którzy mają wspierać pedagogów prowadzących zajęcia dydaktyczne, wychowawcze, opiekuńcze lub świetlicowe. Zgodnie z nowelą asystenci nauczycieli muszą mieć wykształcenie na poziomie wymaganym w odniesieniu do nauczycieli szkoły podstawowej i przygotowanie pedagogiczne. Będą oni zatrudniani przez gminy na podstawie kodeksu pracy, a nie Karty Nauczyciela, a ich wynagrodzenie nie może być wyższe niż pensja nauczyciela dyplomowanego. Asystentowi nauczyciela nie będzie można powierzyć zadań, za które są odpowiedzialni nauczyciele posiadający kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej, zatrudniani dodatkowo w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego i kształcenia uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

Nowelizacja uprościła też procedurę odraczania obowiązku szkolnego 6-latków. Rodzice mogą złożyć odpowiedni wniosek w trakcie całego roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6 lat. Do wniosku trzeba dołączyć opinię publicznej lub niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Ponadto przepisy dotyczące obowiązku zapewnienia zajęć świetlicowych przez szkoły zostały przeniesione z rozporządzenia do ustawy. Zgodnie z nimi ze świetlicy może korzystać każde dziecko, które ze względu na czas pracy rodziców lub organizację powrotu do domu musi pozostać dłużej w szkole. Rodzice składają w tej sprawie wniosek do dyrektora szkoły. Zajęcia świetlicowe powinny być dostosowane do potrzeb edukacyjnych i rozwojo-

wych dzieci, a także możliwości psychofizycznych – dotyczy to w szczególności szkół specjalnych i integracyjnych. Doprecyzowano też, że w szkole podstawowej i prowadzącej kształcenie specjalne pod opieką 1 nauczyciela może przebywać nie więcej niż 25 uczniów.

Senat na 52. posiedzeniu wprowadził do ustawy 4 poprawki, przyjęte następnie przez Sejm. Ograniczyły one zatrudnianie asystenta nauczyciela do klas I–III szkoły podstawowej. Zmieniony został też tytuł ustawy (pierwotny: ustawa o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz ustawy o cudzoziemcach).

Do **ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw** na 56. posiedzeniu Senat nie uchwalił żadnych poprawek. Nałożyła ona na ministra właściwego ds. oświaty i wychowania obowiązek wyposażenia szkół podstawowych w podręczniki do zajęć z zakresu edukacji polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej w klasach I–III. Podręczniki te staną się własnością organu prowadzącego szkołę. Nie oznacza to jednak bezwzględnego narzucania 1 podręcznika – dyrektor szkoły ma prawo wybrać inny podręcznik, ale za zgodą organu prowadzącego, który w tym wypadku musi pokryć koszt zakupu tego innego podręcznika. Ustawa w wyjątkowych sytuacjach dopuszcza możliwość wskazania więcej niż 1 podręcznika lub materiału edukacyjnego. Głównie dotyczy to nauczania języków na 2 różnych poziomach albo nauczania danego przedmiotu w zakresach podstawowym i rozszerzonym.

Szkoły podstawowe i gimnazja prowadzone przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną sfinansują zakup podręczników, materiałów edukacyjnych lub ćwiczeniowych z dotacji celowej. Jeśli chodzi o podręczniki lub materiały edukacyjne do nauki języka obcego dla klas I–III szkoły podstawowej, dotacja wyniesie nie więcej niż 25 zł na ucznia, a na pozostałe materiały ćwiczeniowe – do 50 zł. Dotacja do podręczników lub materiałów edukacyjnych dla klas IV–VI nie może przekroczyć 140 zł, a dla gimnazjów – 250 zł. Materiały ćwiczeniowe dla klas IV–VI i dla gimnazjów będą dotowane w wysokości nie większej niż 25 zł na ucznia. Maksymalne kwoty dotacji celowej będą weryfikowane co 3 lata przez ministra edukacji, a ta zmiana będzie wymagała zatwierdzenia w formie rozporządzenia Rady Ministrów. Środki z dotacji mogą być wykorzystane także na pokrycie kosztu drukowania i powielania podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych lub na zakup urządzeń umożliwiających ich drukowanie lub powielanie. Określenie maksymalnych ustawowych stawek dotacji celowej na zakup podręczników nie wyklucza możliwości wyboru materiałów, których cena przekracza kwoty objęte dotacją. Musi na to jednak wyrazić zgodę organ prowadzący, gdyż to on właśnie byłby zobowiązany do pokrycia różnicy pomiędzy dotacją a tą podwyższoną kwotą.

Na pokrycie kosztów związanych z przechowywaniem podręczników i zarządzaniem nimi szkoły otrzymają dofinansowanie w wysokości 1 punktu procentowego kwoty wykorzystanej dotacji. Zakupione podręczniki mają być wykorzystywane co najmniej przez 3 lata, dlatego też przyznanie kolejnych dotacji co do zasady będzie możliwe w cyklach 3-letnich. Tylko materiały ćwiczeniowe będą zużywane co roku, a więc corocznie dofinansowywane.

Podręczniki będą gromadzone w bibliotece szkolnej i wypożyczane uczniom. Ustawa przewiduje również formę elektroniczną podręczników, wówczas musi zostać zapewniony dostęp do bazy danych. Materiały ćwiczeniowe będą przekazywane uczniom bez obowiązku zwrotu, do jednorazowego użytku. Rodzice uczniów, którzy nie zwrócą podręcznika podlegającego zwrotowi, będą musieli pokryć koszt jego zakupu.

Propozycje wyboru 1 podręcznika lub materiału edukacyjnego zgłaszane będą przez zespoły nauczycieli, odpowiadających za nauczanie konkretnych przedmiotów w klasach I–III, IV–VI i w gimnazjach. Ostatecznego wyboru podręcznika, również jeśli wśród nauczycieli nie będzie konsensusu, dokona dyrektor szkoły. Jego decyzja i w tym wypadku musi zostać poprzedzona zasięgnięciem opinii rady pedagogicznej i rady rodziców. Nauczyciel może zdecydować również o realizacji programu nauczania bez korzystania z podręcznika lub materiału edukacyjnego czy ćwiczeniowego, podobnie jak do tej pory.

Nowelizacja likwiduje też pewną lukę prawną – będzie można wydać decyzję o wycofaniu podręcznika, jeśli zauważy się w nim błędy merytoryczne. Ustawa zawiera ponadto wytyczne w sprawie warunków dopuszczenia podręcznika do użytku szkolnego, a także przepis wyraźnie zakazujący oferowania, obiecywania lub udzielania szkołom i nauczycielom jakichkolwiek korzyści w sposób pośredni lub bezpośredni w zamian za dokonanie wyboru określonych podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych oraz oferowania sprzedaży podręcznika wyłącznie z innym podręcznikiem lub jakimś dodatkiem dydaktycznym przeznaczonym dla ucznia. Ma to wyeliminować praktyki marketingowe. Z tego też względu opisane działania będą traktowane jako naruszające uczciwą konkurencję w rozumieniu ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Już na etapie wyboru podręcznika przez zespół nauczycieli obowiązywać będzie nakaz uwzględniania potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów. Chodzi o wszelkiego rodzaju niepełnosprawności, do których podręcznik byłby dostosowany. Podręczniki, szczególnie dla klas I i II, na zlecenie resortu edukacji będą przystosowywane do wszystkich rodzajów niesprawności, wymagających pewnego odmiennego podręcznika. Z ustawy wynika obowiązek przygotowania odpowiedniego podręcznika w postaci elektro-

nicznej, również uwzględniającego te niepełnosprawności. Jeśli zajdzie taka konieczność, podręcznik będzie niejako wędrował za uczniem, z jednej szkoły do drugiej.

Działania związane z wyborem podręczników zostaną wyłączone spod reżimu ustawy – Prawo zamówień publicznych. Tylko jeśli kwota zamówienia przekroczy 30 tys. euro, ma obowiązywać uproszczona procedura realizacji zamówienia publicznego.

1 IX 2014 r. uczniowie klas I szkoły podstawowej otrzymali pierwszą z 4 części podręcznika „Nasz elementarz", przygotowanego na zlecenie ministra edukacji. Trzecia część trafiła do szkół 18 XII 2014 r. W kolejnych latach zostaną przekazane podręczniki dla uczniów klas II i III. Na podobnych zasadach dotacja celowa ma objąć finansowanie podręczników i materiałów dla uczniów klas IV–VI szkoły podstawowej i uczniów gimnazjów.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw

Od 1 X 2014 r. studenci nie muszą płacić za drugi i kolejne kierunki studiów. Z opłat zostali zwolnieni też ci, którzy podjęli naukę na drugim kierunku studiów w roku akademickim 2013/2014. Zmiany te wynikają z orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 5 VI 2014 r. (sygn. akt K 35/11), w którym uznano, że przepisy dotyczące odpłatności za 2. kierunek studiów są niezgodne z konstytucją.

Ustawa umożliwia ponadto prowadzenie studiów międzyuczelnianych i dualnych (wspólnie z pracodawcami). Uczelnie mogą też potwierdzać efekty uczenia się uzyskane poza systemem studiów (na szkoleniach, kursach, w pracy zawodowej, w wolontariacie). To rozwiązanie ma ułatwić dostęp do studiów wyższych osobom dojrzałym w ramach uczenia się przez całe życie. Przyjęci na studia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się będą mogli uczestniczyć w mniejszej liczbie zajęć. Osoby ubiegające się o przyjęcie na studia I. stopnia lub studia magisterskie muszą mieć świadectwo dojrzałości i co najmniej 5 lat doświadczenia zawodowego. W wypadku studiów II. stopnia niezbędny jest tytuł zawodowy licencjata (inżyniera lub inny równorzędny) i co najmniej 3 lata doświadczenia po ukończeniu studiów I. stopnia. Osoby starające się o przyjęcie na kolejny kierunek studiów I. lub II. stopnia albo studia magisterskie muszą mieć tytuł zawodowy magistra (lub inny równorzędny) i co najmniej 2 lata doświadczenia zawodowego po ukończeniu studiów II. stopnia lub magisterskich. W wypadku absolwentów kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych przystępujących do potwierdzania efektów uczenia się nie jest wymagane spełnienie warunku 5-letniego doświadczenia zawodowego.

Wprowadzono także przepisy dotyczące komercjalizacji wyników badań naukowych, chodzi o tzw. uwłaszczenie naukowców. Uczelnia i naukowiec mają 3 miesiące na ustalenie warunków, na jakich zostanie przeprowadzona komercjalizacja. Po tym czasie badacz będzie mógł się ubiegać o przeniesienie na siebie praw do wyników prac. Ustawa reguluje też podział zysków. Uczelnia ma 3 miesiące na podjęcie decyzji, czy chce sama komercjalizować wynalazek.

Sprawozdawca Komisji Nauki, Edukacji i Sportu w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw senator Ryszard Górecki.

Jeśli się na to zdecyduje, naukowcowi przysługiwać będzie co najmniej 50% środków uzyskanych z komercjalizacji, obniżonych o nie więcej niż 25% kosztów bezpośrednio związanych z komercjalizacją. Pracownik naukowy nabędzie prawo do komercjalizacji za nie więcej niż 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę. Sam wybierze dowolną korzystną dla siebie drogę komercjalizacji, a także instytucję, z którą podejmie współpracę.

Ustawa wprowadziła podział na studia o profilu praktycznym i akademickim. Uczelnie stawiające na praktykę zawodową mogą zastąpić część kadry badawczej osobami bez tytułów naukowych, mającymi jednak doświadczenie zawodowe. Kolejną zmianą są 3-miesięczne praktyki zawodowe na studiach o profilu praktycznym.

Nowelizacja zmieniła niektóre zapisy dotyczące praw pracowniczych. W myśl nowych przepisów nauczyciel akademicki ma prawo do płatnego urlopu dla podratowania zdrowia dopiero po 15 przepracowanych latach (dotychczas po 5 latach). Z ustawy wykreślono też zapisy dotyczące możliwości zawierania ponadzakładowego układu zbiorowego pracy przez cywilnych pracowników uczelni publicznych.

Nowe przepisy upoważniły ministra nauki do powołania w październiku 2014 r. Konwentu Rzeczników Dyscyplinarnych, który zastąpił Zespół do

spraw Dobrych Praktyk Akademickich. Ma on stać na straży zasad i norm etycznych środowiska naukowego oraz rozstrzygać skomplikowane sprawy dyscyplinarne. Zmiany organizacyjne objęły także Polską Komisję Akredytacyjną, w jej ramach powołany zostanie zespół odwoławczy. Powstać ma też tzw. lista ostrzeżeń, służąca upublicznianiu przez resort nauki m.in. informacji o jednostkach, które otrzymały negatywną ocenę programową, cofnięto lub zawieszono im uprawnienia do prowadzenia studiów. Uczelnie mogą powoływać związki uczelni na nowych, korzystniejszych zasadach, co ma umożliwić m.in. bardziej efektywne wykorzystywanie infrastruktury czy środków unijnych na badania. Ustawa zakłada też ostateczną likwidację kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych. Ma to nastąpić 1 X 2016 r.

Senat na 59. posiedzeniu przyjął ustawę w wersji uchwalonej przez Sejm.

Ustawa o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki oraz niektórych innych ustaw

Nowelizacja oprócz ustawy o finansowaniu nauki zmienia także przepisy w kilku innych ustawach: o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju; o Narodowym Centrum Nauki; o Polskiej Akademii Nauk; o instytutach badawczych; o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Celem zmian jest wzmocnienie udziału Polski w Europejskiej Przestrzeni Badawczej, ułatwienie finansowania infrastruktury służącej do badań oraz umożliwienie kierowania większych środków do najlepszych jednostek naukowych.

W ustawie o zasadach finansowania nauki zmodyfikowano m.in. pojęcia: „badania naukowe" i „prace rozwojowe" poprzez rozszerzenie katalogu działań, które mogą zostać uznane za takie badania i prace, „działalność upowszechniająca naukę" (m.in. promowanie rozwiązań innowacyjnych, wykorzystujących wyniki badań naukowych na targach, wystawach i ekspozycjach w kraju i za granicą, a także utrzymanie unikatowych zbiorów bibliotecznych), „młody naukowiec" (w roku ubiegania się o środki finansowe kończy nie więcej niż 35 lat; okres ten można wydłużyć o czas, w którym przebywał na urlopie macierzyńskim, ojcowskim, rodzicielskim, wychowawczym lub pobierał zasiłek chorobowy albo świadczenia rehabilitacyjne w związku z długotrwałą niezdolnością do pracy, ale nie więcej niż o 2 lata). Wprowadzono też definicję „strategicznej infrastruktury badawczej". Ma ona obejmować aparaturę naukowo-badawczą, w tym infrastrukturę informatyczną nauki, i obiekty wpisane na Polską Mapę Drogową Infrastruktury Badawczej (PMDIB). Taka infrastruktura musi m.in. spełniać kryterium unikatowości w skali krajowej i międzynarodowej. Mapę przygotuje minister nauki i szkolnictwa wyższego. Wnioski o umieszczenie na niej będą mogły składać jednostki i konsorcja naukowe oraz centra: naukowo-przemysłowe, naukowe Polskiej Akademii Nauk i uczelni. Kryteria i zasady oceny wniosków oraz terminy i tryb ich składania określi w rozporządzeniu minister nauki. Zobowiązano go także do prowadzenia Systemu Informacji o Nauce w ramach Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym „POL-on". Znajdą się tam informacje o jednostkach naukowych oraz ich osiągnięciach naukowych, innowacyjnych i wdrożeniowych. Minister nauki będzie też prowadził centralny wykaz pracowników naukowych zatrudnionych w jednostkach naukowych przy realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych.

Senator Ryszard Knosala, sprawozdawca Komisji Nauki, Edukacji i Sportu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki.

Nowelizacja przewiduje, że z postępowania o przyznanie środków finansowych na naukę wyłączone zostaną jednostki naukowe, pozostające pod zarządem komisarycznym lub w stanie likwidacji albo upadłości. Środki finansowe rozdzielane będą na podstawie algorytmów wykorzystujących dane liczbowe, a nie opinie ekspertów. Przy podziale środków pod uwagę będą brane m.in.: poziom prac naukowych i ich znaczenie dla rozwoju nauki, użyteczność uzyskanych wyników prac oraz ich znaczenie dla rozwoju innowacyjności, gospodarki, rozwoju międzynarodowej współpracy w zakresie nauki i techniki, możliwość współfinansowania prac z innych źródeł niż środki finansowe na naukę. Wysokość dotacji na budowę dużej infrastruktury badawczej zostanie uzależniona od programu badań naukowych i wpisania na PMDIB. Podwyższono także z 2 mln zł do 3 mln zł próg

finansowy, po przekroczeniu którego trzeba przeprowadzić audyt zewnętrzny projektu. Jeśli nie zostanie on dokonany, będzie można wstrzymać finansowanie projektu.

Zmienione przepisy likwidują obowiązek uzyskania promesy finansowania badań naukowych lub prac rozwojowych i obowiązek zatrudnienia przez jednostkę naukową osób, których projekty zakwalifikowano do finansowania w ramach programów lub przedsięwzięć związanych ze wsparciem komercjalizacji albo ochrony patentowej.

W ustawie o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju rozszerzono katalog jego zadań o finansowanie badań stosowanych, niepodlegających współfinansowaniu z zagranicznych środków finansowych projektów badawczych w ramach programów lub inicjatyw międzynarodowych ogłaszanych we współpracy dwu- lub wielostronnej oraz projektów badawczych realizowanych przy wykorzystaniu przez polskie zespoły badawcze wielkich międzynarodowych urządzeń badawczych.

Izba na swoim 67. posiedzeniu przyjęła ustawę z 35 poprawkami, do 31 XII 2014 r. nierozpatrzonymi przez Sejm. Przewidują one m.in. złożenie wniosku o wpisanie przedsięwzięcia w zakresie strategicznej infrastruktury badawczej na Polską Mapę Drogową Infrastruktury Badawczej także przez uczelnię; przyznanie przez ministra nauki środków na naukę jednostkom organizacyjnym niemającym siedziby w Polsce; umorzenie długów wyłącznie w wypadku, gdy sąd oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika lub umorzył postępowanie upadłościowe z określonych przyczyn, a nie – jak uchwalił Sejm – bez względu na przyczynę; dostęp do danych zgromadzonych w wykazie pracowników naukowych w ograniczonym zakresie przez Narodowe Centrum Nauki, co ma ułatwić współpracę centrum z ekspertami, którzy będą oceniać wnioski o finansowanie badań i raportów końcowych oraz możliwości realizacji finansowanych projektów. Rozszerzono także katalog zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne niebędące jednostkami naukowymi, które mogą być finansowane ze środków na naukę, o inwestycje w zakresie dużej i strategicznej infrastruktury badawczej oraz inwestycje budowlane służące nauce, a także o programy i przedsięwzięcia ustanawiane przez ministra nauki. Zdaniem Senatu zagwarantuje to wykorzystanie całego polskiego potencjału naukowego. Zamknięto katalog okoliczności, które będą brane pod uwagę przy ustalaniu wysokości dotacji na utrzymanie potencjału badawczego jednostki naukowej. Dodano też przepisy, które umożliwią zwiększanie przyznanej dotacji w wypadku szczególnych potrzeb jednostki naukowej oraz uwzględnianie w razie zdarzeń losowych innych kryteriów ustalenia wysokości dotacji niż te wynikające z ustawy. Doprecyzowano, że wniosek o przyznanie środków finansowych ma zawierać informację o wpisie do rejestru przedsiębiorców, a nie o numerze REGON. Skorelowano również przepisy ustaw o Narodowym Centrum Nauki i o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju w zakresie regulacji dotyczących wynagrodzeń ekspertów. Zgodnie z poprawką wysokość wynagrodzenia ustalaliby dyrektorzy centrów.

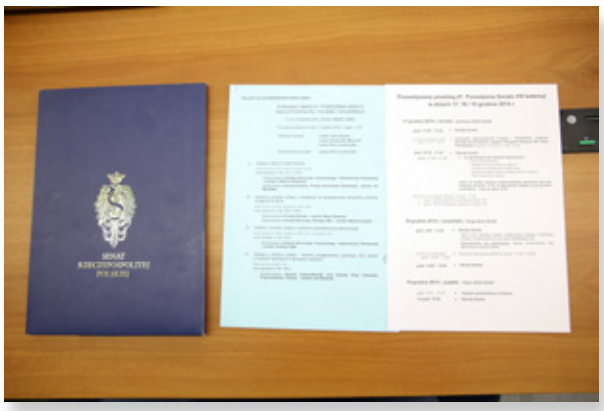
Ustawa ma wejść w życie 3 miesiące od jej ogłoszenia.

Ustawa o zmianie ustawy o organizmach genetycznie zmodyfikowanych oraz niektórych innych ustaw

Ustawa dostosowuje polskie przepisy do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/41/WE z 6 V 2009 r. w sprawie ograniczonego stosowania mikroorganizmów zmodyfikowanych genetycznie, regulującej zamknięte użycie mikroorganizmów genetycznie zmodyfikowanych. Doprecyzowane zostały także przepisy, które budziły wątpliwości interpretacyjne.

W ustawie uregulowano przede wszystkim kwestie związane z zamkniętym użyciem mikroorganizmów i organizmów genetycznie modyfikowanych, prowadzeniem zakładów inżynierii genetycznej, a także zamierzonym uwalnianiem organizmów genetycznie zmodyfikowanych do środowiska i wprowadzaniem do obrotu produktów genetycznie zmodyfikowanych.

Nowela wprowadziła nowe pojęcia (m.in. mikroorganizmy, mikroorganizmy genetycznie modyfikowane – GMM, zamknięte użycie GMM i zakład inżynierii genetycznej) i doprecyzowała obowiązujące definicje (np. zamknięte użycie GMO, czyli poddanie organizmu modyfikacji genetycznej, hodowla, magazynowanie, transport na terenie zakładu inży-

67. posiedzenie Senatu.

nierii genetycznej, niszczenie, wykorzystywanie zawsze z zastosowaniem zabezpieczeń mających na celu skuteczne ograniczenie kontaktu z ludźmi i środowiskiem oraz zapewnienie wysokiego poziomu ochrony; analogiczna definicja została wprowadzona w odniesieniu do GMM).

Nowe przepisy regulują także zasady przeprowadzania „oceny zagrożenia". Będą one miały zastosowanie zarówno w wypadku zamkniętego użycia mikroorganizmów genetycznie zmodyfikowanych, jak i organizmów genetycznie zmodyfikowanych. Zgodnie z nowelą za sprawy związane z mikroorganizmami i organizmami genetycznie modyfikowanymi będzie odpowiadał minister środowiska. To on ma wydawać zgody i zezwolenia na prowadzenie zakładów inżynierii genetycznej, zamknięte użycie mikroorganizmów i organizmów genetycznie zmodyfikowanych, zamierzone uwolnienie organizmów genetycznie zmodyfikowanych do środowiska i wprowadzenie do obrotu produktów GMO.

Ustawa reguluje także kwestie udostępniania informacji dotyczących GMM lub GMO, wyłączania z udostępnienia i przekazywania tych informacji Komisji Europejskiej i właściwym organom innych państw członkowskich.

Zamieszczono również przepisy dotyczące informacji, jakie mają być przedmiotem wniosków o wydanie zezwolenia na prowadzenie zakładów inżynierii genetycznej – każde zamknięte użycie musi się odbywać w zakładzie inżynierii genetycznej, który posiada zezwolenie ministra środowiska. Określono zakres danych zawartych we wniosku

Senator Piotr Wach, sprawozdawca Komisji Zdrowia oraz Komisji Nauki, Edukacji i Sportu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o organizmach genetycznie zmodyfikowanych oraz niektórych innych ustaw.

Sprawozdawca Komisji Środowiska w sprawie ustawy o zmianie ustawy o organizmach genetycznie zmodyfikowanych oraz niektórych innych ustaw senator Stanisław Hodorowicz (z prawej).

o wydanie zezwolenia na prowadzenie zakładu inżynierii genetycznej i tryb ich składania. Uregulowano zasady prowadzenia: rejestru zakładów inżynierii genetycznej, rejestru zamkniętego użycia mikroorganizmów genetycznie zmodyfikowanych oraz rejestru zamkniętego użycia organizmów genetycznie zmodyfikowanych. W ustawie określono zasady podejmowania prac zamkniętego użycia mikroorganizmów genetycznie zmodyfikowanych. W zależności od stopnia zagrożenia dla zdrowia ludzi i dla środowiska wyróżnia się 4 kategorie tego użycia. Doprecyzowano także przepisy dotyczące opracowania planu postępowania na wypadek awarii, aby zapobiec wydostaniu się tych organizmów poza laboratorium.

Obecny na posiedzeniu Senatu wiceminister środowiska Piotr Otawski podkreślił, że ustawa dotyczy przede wszystkim tzw. zamkniętego użycia organizmów genetycznie zmodyfikowanych i dostosowuje polskie przepisy do prawa wspólnotowego. Nie wprowadza zaś istotnych zmian w zakresie zamierzonego uwalniania do środowiska i wprowadzenia do obrotu organizmów genetycznie zmodyfikowanych.

W wyniku głosowania Izba na 67. posiedzeniu odrzuciła wniosek o odrzucenie ustawy i przyjęła ją z 6 poprawkami. Najważniejsze z nich nakładają na osoby kierujące podmiotami lub upoważnione do dokonywania w ich imieniu działań odpowiedzialność za niewypełnienie obowiązków określonych w ustawie. Do 31 XII 2014 r. Sejm nie rozpatrzył tych poprawek.

Ustawa ma wejść w życie 30 dni od jej ogłoszenia.

Ustawa o Polskiej Agencji Kosmicznej

Na podstawie ustawy, uchwalonej 26 IX 2014 r., zostanie utworzona Polska Agencja Kosmiczna, czyli POLSA (Polish Space Agency), która ma prowadzić badania przestrzeni kosmicznej i wykorzystywać je w rozwoju technologii kosmicznych dla celów przemysłowych, obronnych i bezpieczeństwa państwa, a także nauki. Ma się to przyczynić do usuwania barier w rozwoju firm i instytucji badawczo-rozwojowych z sektora kosmicznego.

W ustawie określono zadania Polskiej Agencji Kosmicznej, jej strukturę, sposób powoływania organów, zatrudniania pracowników i zasady finanso-

wania. Działalnością agencji będzie kierował prezes, powoływany przez prezesa Rady Ministrów w drodze konkursu. Prezes agencji będzie natomiast powoływał 2 wiceprezesów, a w wypadku utworzenia oddziałów terenowych – ich dyrektorów. Przy prezesie zostanie utworzona rada opiniodawczo-doradcza, składająca się z 9 przedstawicieli administracji rządowej „pełniących funkcje co najmniej na szczeblu dyrektora departamentu" oraz 4 przedstawicieli nauki i przemysłu, rekomendowanych przez Polską Akademię Nauk i ministra właściwego ds. gospodarki. Kadencja członka rady będzie trwała 5 lat.

Jak napisano w uzasadnieniu projektu ustawy, Polska, uczestnicząc w Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA), wpłaca do niej kwotę rzędu kilkudziesięciu mln euro rocznie. Polski sektor kosmiczny, mimo swojego potencjału i chęci, w minimalnym stopniu bierze udział w programach ESA. POLSA będzie koordynować działania sektora, obecnie rozproszone między różne instytucje i resorty, identyfikować ciekawe i ważne zastosowania, tworzyć własne laboratoria, usprawniać dzielenie się wiedzą. Koszty funkcjonowania agencji oszacowano na 5–10 mln zł rocznie. Do końca 2017 r. Polska ma funkcjonować w ESA na specjalnych warunkach, dzięki czemu nasze wnioski są oceniane na bardziej konkurencyjnych warunkach niż z innych krajów ESA. Przez pierwszych 5 lat naszego członkostwa w ESA 45% opłacanej przez nas rocznej składki (ok. 20 mln euro) będzie wracało do Polski w ramach projektów realizowanych przez nasze firmy.

Od lewej: wiceminister gospodarki Grażyna Henclewska i prezes Rządowego Centrum Legislacji Maciej Berek podczas debaty nad ustawą o Polskiej Agencji Kosmicznej.

Senat pracował nad ustawą podczas 60. posiedzenia i uchwalił do niej 41 poprawek. Część z nich miała charakter porządkujący, doprecyzowujący i dostosowujący ustawę do innych ustaw. Spośród 36 poprawek przyjętych przez Sejm kilkanaście dotyczyło zmiany struktury organizacyjnej agencji. Senat pozbawił radę agencji statusu jej organu nadzorczego, uznając, że nadzór nad prezesem agencji powinien sprawować tylko premier. Jedynym organem agencji będzie więc jej prezes, a rada będzie miała kompetencje opiniodawczo-doradcze. W związku z tym Izba zdecydowała, że nabór na prezesa agencji przeprowadzi zespół powołany przez szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Premier, powołując prezesa, będzie miał obowiązek zasięgać opinii ministrów: gospodarki, obrony i nauki oraz rady agencji. Senat przesądził także o zadaniach wiceprezesów agencji – 1 z nich będzie wiceprezesem ds. nauki, a drugi – ds. spraw obronnych. Ponadto kandydat na prezesa agencji niemający stopnia naukowego będzie musiał się wykazać stażem pracy w przemyśle wysokich technologii, ale zajmowane uprzednio stanowisko nie musi być związane z inicjowaniem lub wdrażaniem technik satelitarnych. Senat zmienił też przepisy pozwalające na ujawnienie danych osobowych o kandydatach do zatrudnienia w agencji, uznając je za naruszające prawo do prywatności. Ponadto Izba, stojąc na stanowisku, że nie wszystkie jednostki sektora finansów publicznych powinny znajdować się w Warszawie, postanowiła, iż siedzibą agencji będzie Gdańsk. Do innych zaakceptowanych przez Sejm zmian należą m.in.: nowy tytuł ustawy i ujednolicenie terminologii poprzez zastąpienie wyrażeń: „technologia kosmiczna", „technologia systemów kosmicznych", „technologia satelitarna", „technika satelitarna" wyrażeniem o szerszym zakresie – „technika kosmiczna".

Ustawa wejdzie w życie 7 II 2015 r., z wyjątkiem przepisu, który uprawnia prezesa Rady Ministrów do powołania prezesa Polskiej Agencji Kosmicznej. Na jego podstawie 28 XI 2014 r. na to stanowisko, nie dłużej jednak niż na pół roku, został powołany prof. Marek Banaszkiewicz.

OCHRONA ZDROWIA, OPIEKA ZDROWOTNA

Nowelizacje ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Ustawa o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw, przyjęta bez poprawek przez Senat na 52. posiedzeniu, umożliwiła udzielanie świadczeń zdrowotnych w podstawowej opiece zdrowotnej przez lekarzy ze specjalizacją I stopnia z medycyny ogólnej, a także specjalizacją I lub II stopnia albo tytułem specjalisty w dziedzinie chorób wewnętrznych lub pediatrii. W ciągu 3 lat od rozpoczęcia udzielania świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej lekarze ci będą musieli ukończyć kurs z medycyny rodzinnej, organizowany przez Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego. Nowelizacja wprowadziła też wybór świadczeniodawcy w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, aby złożona przez pacjenta deklaracja wyboru lekarza, pielęgniarki i położnej nie traciła ważności w wypadku zmiany miejsca pracy przez te osoby. W roku kalendarzowym można 3 razy bezpłatnie zmienić wybór. Kolejne zmiany będą bezpłatne, jeśli pacjent zmieni miejsce zamieszkania lub dotychczasowy świadczeniodawca przestanie udzielać świadczeń. Ponadto ustawa ma ułatwić dostęp do lekarzy specjalistów dla dzieci do 1. roku życia w wypadku stwierdzenia u nich nieprawidłowego wyniku badań przesiewowych, mających na celu wykrycie wad wrodzonych. W takich sytuacjach dziecko jest kierowane od razu do lekarza specjalisty, bez konieczności wystawiania skierowania do poradni specjalistycznej przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Nowe przepisy obowiązują od 15 VI 2014 r.

Wiceminister zdrowia Igor Radziewicz-Winnicki w czasie debaty nad ustawą o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw na 52. posiedzeniu Senatu.

Sprawozdawczyni Komisji Zdrowia w sprawie ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw senator Alicja Chybicka.

Ustawę o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw Senat przyjął na 59. posiedzeniu w wersji uchwalonej przez Sejm. Wchodzi ona w skład 3 ustaw tworzących tzw. pakiet kolejkowy i onkologiczny (znowelizowano także ustawy: o zawodach pielęgniarki i położnej oraz o konsultantach w ochronie zdrowia), przygotowany przez resort zdrowia. Celem tej zmiany jest poprawa dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. Chodzi przede wszystkim o zapewnienie pacjentom onkologicznym kompleksowego i skutecznego leczenia, a także o lepsze wykorzystanie środków i skrócenie kolejki osób oczekujących na świadczenia specjalistyczne.

Ustawa przewiduje systemowe zmiany dotyczące świadczeń zdrowotnych w zakresie onkologii, m.in. stworzenie odrębnej listy pacjentów onkologicznych, wprowadzenie karty diagnostyki i leczenia onkologicznego. Zakłada zniesienie limitów w leczeniu onkologicznym pod warunkiem dotrzymania odpowiednich terminów diagnozy i leczenia pacjenta. Dla pacjentów z podejrzeniem nowotworu przewidziano specjalną szybką ścieżkę diagnostyczną i terapeutyczną. W myśl nowelizacji nastąpi przesunięcie ciężaru opieki zdrowotnej z lekarzy specjalistów i hospitalizacji na lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjną opiekę specjalistyczną. To lekarz pierwszego kontaktu określi, czy konieczna jest wizyta u specjalisty, i zleci wykonanie niezbędnych badań w ramach diagnostyki podstawowej. W wypadku podejrzenia nowotworu złośliwego skieruje pacjenta do onkologa lub innego

Sprawozdawca Komisji Zdrowia w sprawie nowelizacji ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych senator Rafał Muchacki; 59. posiedzenie Senatu.

lekarza specjalisty. Ustawa wprowadza także kartę onkologiczną – dokument będący własnością pacjenta i zawierający wszystkie informacje o jego leczeniu. Pacjent z kartą będzie traktowany priorytetowo przez placówki medyczne. Po zakończeniu leczenia karta będzie przekazywana pacjentowi, co umożliwi lekarzowi rodzinnemu dostęp do pełnej informacje na temat leczenia i stanu zdrowia pacjenta, a także stosowanie zaleceń zapisanych w karcie przez lekarzy specjalistów.

Nowelizacja zakłada, że listy pacjentów oczekujących na wizytę do danego specjalisty będą prowadzone w postaci elektronicznej i aktualizowane raz w tygodniu przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Pacjent będzie mógł sprawdzić na stronie NFZ, gdzie najszybciej zostanie przyjęty lub uzyska taką informację telefonicznie. Wydłuża także okres, na jaki są zawierane umowy z funduszem, co najmniej do 5 lat w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej i 10 lat w wypadku leczenia szpitalnego.

Ustawa wprowadza przejrzysty i wystandaryzowany proces wyceny świadczeń zdrowotnych. Był on do tej pory realizowany przez Narodowy Fundusz Zdrowia, a teraz zostanie przeniesiony do Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji, która zastąpi Agencję Oceny Technologii Medycznych. Ustawa wprowadza

Debata nad ustawą o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw; 59. posiedzenie Senatu.

także obowiązek planowania inwestycji i rozwoju systemu ochrony zdrowia w Polsce na szczeblu regionalnym. Wojewoda w porozumieniu z wojewódzką radą ds. potrzeb zdrowotnych będzie przygotowywał raz na 5 lat regionalną mapę potrzeb zdrowotnych. Projekt takiej mapy opracuje Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny Regionalnej na podstawie m.in. danych epidemiologicznych, demograficznych i danych z rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą. Instytut, wykorzystując mapy regionalne, przygotuje też ogólnopolską mapę potrzeb zdrowotnych.

Zgodnie z nowelą do okulisty i dermatologa będzie potrzebne skierowanie. Zdaniem Ministerstwa Zdrowia ma to odciążyć specjalistów od wizyt pacjentów z drobnymi dolegliwościami, w wypadku których wystarczyłaby pomoc lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Lekarze będą też mogli przedłużyć receptę w ramach tzw. porady receptowej, czyli bez konieczności zgłaszania się pacjenta na wizytę. Receptę będzie mogła odebrać także osoba upoważniona przez pacjenta.

Większość przepisów ustawy wejdzie w życie 1 I 2015 r.

Minister zdrowia Bartosz Arłukowicz (z lewej).

Ustawa o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw z 10 X 2014 r. wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE w sprawie stosowania praw pacjentów w transgranicznej opiece zdrowotnej. Na podstawie nowych przepisów Polacy mogą ubiegać się o zwrot poniesionych kosztów leczenia w innym państwie UE. Dotyczy to także tych, którzy skorzystali z takiej możliwości przed wejściem w życie tej noweli, a po wejściu w życie dyrektywy transgranicznej. Przed 15 XI 2014 r. mogli domagać się zwrotu kosztów leczenia na drodze sądowej.

Nowe uprawnienie dotyczy tylko świadczeń gwarantowanych w Polsce i według stawek obowiązujących w naszym kraju. Zwrot obejmuje także koszty leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia i wyrobów medycznych kupionych w innym kraju UE na podstawie polskiej recepty wystawionej przez uprawnioną osobę lub lekarza wykonującego zawód w innym państwie członkowskim UE oraz

61. posiedzenie Senatu, debata nad nowelizacją ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, na zdjęciach: sprawozdawczyni Komisji Zdrowia senator Helena Hatka, wiceminister zdrowia Sławomir Neumann i senator Andrzej Grzyb (z prawej).

koszty leków kupionych w polskiej aptece na podstawie recepty lekarza z innego państwa Unii, jeśli są one finansowane przez NFZ.

Do uzyskania refundacji niezbędne są m.in.: skierowanie, recepta lub zlecenie, zlecenie na przejazd środkami transportu sanitarnego, w tym transportu lotniczego oraz rachunek wystawiony przez zagraniczny podmiot wykonujący działalność leczniczą. Wnioski o refundację rozpatruje dyrektor właściwego oddziału wojewódzkiego NFZ, a od jego decyzji przysługuje odwołanie do prezesa NFZ. W ustawie przewidziano roczne limity wydatków przeznaczonych na zwrot kosztów leczenia pacjentów za granicą. Jeżeli limit za dany rok zostanie wyczerpany, to pacjent otrzyma zwrot kosztów do końca stycznia następnego roku. W 2015 r. na dyrektywę transgraniczną zostanie przeznaczonych 376 mln zł i środki z 1-procentowej rezerwy ogólnej NFZ, łącznie ok. 1 mld zł.

Na udzielenie niektórych świadczeń, np. szpitalnych, o charakterze specjalistycznym lub stanowiących ryzyko dla życia albo zdrowia pacjenta, należy uzyskać uprzednią zgodę dyrektora oddziału wojewódzkiego NFZ. W razie decyzji negatywnej dyrektor musi wskazać miejsce, gdzie dane świadczenie może zostać udzielone. Szczegółowy wykaz świadczeń wymagających takiej zgody został podany w rozporządzeniu ministra zdrowia z 4 XI 2014 r.

Ponadto ustawa przewiduje utworzenie w centrali NFZ krajowego punktu kontaktowego ds. transgranicznej opieki zdrowotnej, w którym pacjenci z krajów Unii będą mogli uzyskać informacje o polskich podmiotach leczniczych, świadczeniach zdrowotnych i prawach pacjenta.

Senat na 61. posiedzeniu uchwalił 12 zmian do ustawy, zaakceptowanych następnie przez Sejm. Większość poprawek stanowiło uzupełnienie merytorycznych uregulowań wprowadzających dyrektywę transgraniczną. Zapewniły także spójność zmian do ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, które weszły w życie po 29 VIII 2014 r. Sejm podzielił stanowisko Senatu, że pacjenci, którzy przed wejściem w życie uchwalonej noweli, a po wejściu w życie dyrektywy transgranicznej skorzystali z leczenia w innym państwie UE, również powinni móc ubiegać się o zwrot poniesionych kosztów. Dzięki poprawce Izby zlikwidowano też obowiązek poświadczenia dokumentacji leczenia za granicą za zgodność z oryginałem. Ma to ułatwić starania o zwrot kosztów przez pacjenta korzystającego z leczenia w ramach programu lekowego. Doprecyzowano zasady zwrotu kosztów w wypadku leczenia w ramach programu lekowego, jeżeli w trakcie takiego leczenia zaistnieją kryteria wyłączenia pacjenta z programu, zgodnie z opisem analogicznego programu lekowego realizowanego w Polsce. Inne przyjęte zmiany objęły uregulowaniami związanymi z wdrożeniem dyrektywy transgranicznej ustawy regulujące zawody medyczne poprzez wprowadzenie do nich obowiązku udostępniania przez samorządy zawodowe farmaceutów, diagnostów laboratoryjnych, lekarzy i lekarzy dentystów oraz pielęgniarek i położnych informacji o prawie wykonywania zawodu medycznego, jeżeli zwrócą się o to organy innych państw. Poprawki doprecyzowały również uprawnienia pacjentów do leczenia na podstawie dyrektywy transgranicznej i rozporządzenia dotyczącego przepisów o koordynacji przy wdrażaniu dyrektywy.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo farmaceutyczne oraz niektórych innych ustaw

Nowelizacja wykonuje dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/62/UE, zmieniającą dyrektywę 2001/83/WE w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi w zakresie zapobiegania wprowadzaniu sfałszowanych produktów leczniczych

do legalnej dystrybucji. Zmiany mają uszczelnić nadzór nad wytwarzaniem produktów leczniczych i obrotem nimi oraz zmniejszyć zagrożenia dla zdrowia, które mogą powstać na skutek przenikania do obrotu sfałszowanych produktów leczniczych.

Ustawa wprowadza m.in. definicję „sfałszowanego produktu leczniczego". Ujednolica także przepisy dotyczące zezwoleń na wytwarzanie i import produktów leczniczych poprzez wprowadzenie wspólnych regulacji dla obu rodzajów zezwoleń i rezygnację z określenia odrębnego wzoru na import. Przewiduje także, że importerzy i dystrybutorzy substancji czynnych będą podlegać inspekcjom sprawdzającym, czy spełniają wymagania dobrej praktyki wytwarzania i dobrej praktyki dystrybucyjnej substancji czynnych. Na importerów substancji czynnych nałożono obowiązek sprowadzania wyłącznie tych, do których dołączono pisemne potwierdzenie od właściwego organu kraju spoza UE, m.in. że zasady dobrej praktyki wytwarzania stosowane przez wytwórcę substancji czynnej przeznaczonej na eksport są zgodne z prawem unijnym.

W nowelizacji wprowadzono również pojęcie „certyfikatu dobrej praktyki dystrybucyjnej", który będzie wydawany na podstawie inspekcji przeprowadzanych na wniosek i koszt przedsiębiorcy prowadzącego hurtownię farmaceutyczną. Nowelizacja przewiduje też m.in., że pacjent będzie mógł zwrócić sfałszowany produkt leczniczy do apteki.

Podczas 67. posiedzenia Senat przyjął ustawę z 2 poprawkami. Pierwsza zmiana wprowadzała niezbędne uściślenie, że hurtownie farmaceutyczne produktów weterynaryjnych mogą prowadzić obrót produktami mającymi zastosowanie w medycynie weterynaryjnej, nie zaś wszystkimi wyrobami medycznymi. Druga uzupełniła przepis dotyczący wejścia w życie ustawy o pominięte odesłanie do przepisu, który dotyczy obowiązku wytwórcy lub importera produktów leczniczych związanych z tworzeniem systemów baz i zarządzaniem nimi. Obie zmiany zostały zaakceptowane przez Sejm.

Ustawa ma wejść w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów dotyczących wytwarzania, importu i dystrybucji substancji czynnej (1 I 2017 r.) i zabezpieczeń (3 lata od opublikowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 54a ust. 2 dyrektywy 2001/83/WE).

Ustawa o zmianie ustawy o systemie informacji w ochronie zdrowia

Senat na swoim 57. posiedzeniu poparł nowelizację wydłużającą o 3 lata, do 31 VII 2017 r., okres przejściowy, w którym dokumentacja medyczna może być prowadzona zarówno w postaci papierowej, jak i elektronicznej. Od 1 VIII 2017 r. wszystkie podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych będą miały obowiązek prowadzenia wyłącznie elektronicznej dokumentacji medycznej. Zmiana terminu była konieczna, ponieważ część jednostek nie zdążyła z informatyzacją.

Ustawa o zmianie ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej oraz niektórych innych ustaw

Zgodnie z tą nowelizacją od 11 IX 2014 r. pielęgniarki i położne mogą udzielać samodzielnie niektórych świadczeń diagnostycznych i laboratoryjnych. Nowe uprawnienia otrzymają pielęgniarki i położne, które ukończyły studia drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo i położnictwo oraz te z tytułem specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa lub położnictwa, jeśli ukończą kurs specjalistyczny. Pielęgniarki i położne spełniające te wymogi będą mogły samodzielnie ordynować leki, z wyjątkiem zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe. Zostaną również uprawnione do ordynowania środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz określonych wyrobów medycznych, a także do wystawiania na nie zleceń lub recept. Z kolei pielęgniarki i położne posiadające tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa lub dyplom

ukończenia studiów pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo będą mogły, po ukończeniu specjalistycznego kursu, na zlecenie lekarza wystawiać recepty na określone leki oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego jako kontynuację leczenia. Zostaną również uprawnione do wystawiania skierowań na badania diagnostyczne, z wyjątkiem tych związanych z podwyższonym ryzykiem dla pacjenta. Pacjentom kontynuującym leczenie choroby przewlekłej pielęgniarki i położne będą mogły wystawiać recepty bez tzw. osobistego kontaktu. Receptę w imieniu pacjenta będzie mogła odebrać osoba przez niego upoważniona.

Na 59. posiedzeniu Izba przyjęła tę nowelę, wchodzącą w skład ustaw tworzących tzw. pakiet kolejkowy i onkologiczny, bez poprawek. Mniejszość komisji postulowała jej odrzucenie.

Ustawa o zmianie ustawy o konsultantach w ochronie zdrowia

Cele nowelizacji, przyjętej przez Senat bez poprawek na 59. posiedzeniu, to wzmocnienie roli konsultantów jako doradców ministra zdrowia i konsultantów wojewódzkich oraz zapewnienie przejrzystości wykonywania przez nich zadań. Nowela wchodzi w skład ustaw tworzących tzw. pakiet kolejkowy i onkologiczny.

Zgodnie z obowiązującymi od 11 IX 2014 r. przepisami konsultantem może być specjalista w określonej dziedzinie medycyny, farmacji lub innej dziedzinie mającej zastosowanie w ochronie zdrowia, a w wypadku braku specjalisty w danej dziedzinie – w dziedzinie pokrewnej, dający rękojmię należytego i bezstronnego wykonywania zadań. Wszyscy konsultanci i kandydaci na nich mają obowiązek złożenia oświadczenia co do ewentualnego konfliktu interesów między pracą konsultanta a ich inną działalnością. Oświadczenie zawiera też m.in. informacje dotyczące członkostwa w organach spółek handlowych, spółdzielni, stowarzyszeń, fundacji. Specjaliści informują, czy są przedstawicielami albo pełnomocnikami przedsiębiorstw produkujących lub wprowadzających do obrotu m.in. leki i substancje przeznaczone do wytwarzania produktów leczniczych. Konsultanci krajowi składają swoje oświadczenia ministrowi zdrowia, a wojewódzcy – wojewodom. Są one zamieszczane w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Zdrowia. Kandydat na konsultanta składa oświadczenie w ciągu 7 dni od przedstawienia jego kandydatury organowi powołującemu, a konsultant powołany przed zmianą przepisów musiał je złożyć do 11 XII 2014 r. Konsultant ma też obowiązek informowania o korzyściach powyżej 380 zł, w tym o wyjazdach krajowych lub zagranicznych niezwiązanych z pełnioną funkcją, których koszt nie został pokryty przez instytucje go zatrudniające. Obowiązek upubliczniania przez konsultanta swoich źródeł dochodów ma z kolei zapobiec sytuacjom, w których dochodzi do konfliktu interesów.

Ustawa o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych

Ustawa, przyjęta przez Sejm 28 XI 2014 r., wprowadzi jednolity system orzecznictwa lekarskiego dla funkcjonariuszy i kandydatów do służby w: Straży Granicznej, Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Biurze Ochrony Rządu, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym i Służbie Więziennej, a także pracowników i kandydatów do pracy w komórkach organizacyjnych kontroli skarbowej. Nowe przepisy mają obowiązywać od 1 I 2015 r. Na ich mocy komisje lekarskie będą orzekały m.in. w sprawach dotyczących ustalenia fizycznej i psychicznej zdolności do pracy, o potrzebie udzielenia urlopu zdrowotnego, będą też ustalały stopień uszczerbku na zdrowiu.

Trójinstancyjny model komisji lekarskich (wojewódzka komisja lekarska, okręgowa i centralna) zostanie zastąpiony dwuinstancyjnym (rejonowe komisje lekarskie i centralna komisja lekarska). Na mocy ustawy minister spraw wewnętrznych określi miejscowości, w których będą orzekać składy centralnej komisji lekarskiej, i jaki będzie ich zasięg terytorialny. Zmiany będą wymagały utworzenia 110 etatów lekarzy orzeczników w ramach 16 komisji rejonowych i komisji centralnej oraz 50 etatów pracowników wspomagających działalność komisji.

Ustawa ujednolica także kategorie zdolności kandydatów do służby, wprowadza 2: zdolny i niezdolny do służby, a dla funkcjonariuszy kategorie: A – zdolny do służby, B – zdolny do służby z ograniczeniem, C – niezdolny do służby. Orzeczenia mają zawierać sformułowania: zdolny do służby, trwale niezdolny do pełnienia służby na zajmowanym stanowisku, czasowo niezdolny do pełnienia służby na zajmowanym stanowisku, zdolny do pełnienia służby na zajmowanym stanowisku i trwale niezdolny do służby.

Izba rozpatrzyła ustawę na 64. posiedzeniu i uchwaliła do niej 16 poprawek, z których 11 zostało przyjętych przez Sejm. Izba doprecyzowała m.in. użyte w ustawie pojęcie osoby zainteresowanej, a także kategorie zdolności fizycznej i psychicznej do pracy dotyczące kandydatów do pracy w wy-

odrębnionych komórkach organizacyjnych kontroli skarbowej i kandydatów do pracy w wywiadzie skarbowym, inspektorów i pracowników zatrudnionych w wyodrębnionych komórkach organizacyjnych kontroli skarbowej oraz pracowników wywiadu skarbowego. Określony został też termin, w jakim funkcjonariusz może zgłosić pisemne uwagi do protokołu sporządzonego przez osobę kontrolującą, czy zwolnienie lekarskie jest wykorzystywane prawidłowo. Będzie miał na to 3 dni. Jedna z poprawek doprecyzowała, że do przeprowadzenia w podmiocie leczniczym obserwacji funkcjonariusza, skierowanego na nią przez komisję lekarską, niezbędna jest jego zgoda.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo atomowe

Senat na 60. posiedzeniu nie wprowadził poprawek do noweli prawa atomowego, która została uchwalona z jego inicjatywy. Realizuje ona wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 30 VII 2013 r. (sygn. akt U 5/12), dotyczący jednego z rozporządzeń wydanych na podstawie prawa atomowego, poprzez przeniesienie do tej ustawy przepisów, które regulują kwestie dotyczące rodzajów testów przeprowadzanych w ramach kontroli fizycznych parametrów urządzeń radiologicznych. Służy to ochronie pacjenta przed niepożądanym działaniem promieniowania jonizującego.

Kontrola urządzeń obejmuje wykonywanie następujących testów: odbiorczych (akceptacyjnych), eksploatacyjnych oraz podstawowych i specjalistycznych w zakresie urządzeń radiologicznych stosowanych w medycynie nuklearnej, rentgenodiagnostyce i radiologii zabiegowej. Testy eksploatacyjne i specjalistyczne są przeprowadzane przez podmioty posiadające akredytację albo specjalistę w dziedzinie fizyki medycznej lub inżynierii medycznej, zatrudnionego w jednostce ochrony zdrowia. Testy eksploatacyjne mogą wykonywać również osoby zatrudnione w jednostce ochrony zdrowia i upoważnione przez jej kierownika do obsługi urządzeń radiologicznych, ale pod nadzorem fizyka medycznego lub inżyniera medycznego. Testy podstawowe natomiast są przeprowadzane przez osoby obsługujące urządzenia radiologiczne zatrudnione w jednostce ochrony zdrowia i upoważnione przez jej kierownika do wykonywania tych testów.

Ustawa upoważniła ponadto ministra zdrowia do określenia w rozporządzeniu dotyczącym warunków bezpiecznego stosowania promieniowania jonizującego dla wszystkich rodzajów ekspozycji medycznej zakresu i częstotliwości wykonywania kontroli fizycznych parametrów urządzeń radiologicznych oraz wymagań, warunków i częstotliwości wykonywania klinicznych audytów wewnętrznych i zewnętrznych dotyczących przestrzegania wymogów ochrony radiologicznej pacjenta, a także podmiotów uprawnionych do ich wykonywania.

Zmienione przepisy obowiązują od 17 IX 2014 r.

Ustawa o zmianie ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia

1 IX 2015 r. zaczną obowiązywać nowe przepisy dotyczące żywności i żywienia w przedszkolach, innych formach wychowania przedszkolnego, w szkołach, z wyłączeniem szkół dla dorosłych, oraz w placówkach systemu oświaty. Mają one wzmocnić ochronę zdrowia dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym poprzez ograniczenie dostępu na terenie placówek oświatowych do tzw. śmieciowego jedzenia.

Nowela przewiduje wydanie przez ministra zdrowia rozporządzenia, w którym zostaną określone produkty spożywcze, jakie będzie można sprzedawać, reklamować i promować w placówkach oświatowych, a także wymagania wobec jedzenia podawanego w przedszkolach czy szkolnych stołówkach. Wydając rozporządzenie, minister zdrowia będzie miał obowiązek uwzględnić wartości odżywcze i zdrowotne środków spożywczych oraz normy żywienia dzieci i młodzieży. Ponadto dyrektor lub kierownik placówki oświatowej w porozumieniu z radą rodziców będzie mógł ustalić szczegółową listę produktów dopuszczonych do sprzedaży lub podawania do spożycia.

W wypadku nieprzestrzegania przepisów dotyczących sprzedaży lub podawania produktów spożywczych dyrektor lub kierownik placówki będzie mógł rozwiązać umowę z firmą cateringową lub właścicielem sklepiku bez zachowania terminu wypowiedzenia i odszkodowania. W takim wypadku przewidziane są także kary pieniężne od 1 tys. do 5 tys. zł.

Izba na 65. posiedzeniu przyjęła ustawę wraz z 6 poprawkami, głównie doprecyzowującymi przepisy. Sejm zaakceptował wszystkie zmiany, m.in. skreślenie przepisu przejściowego, umożliwiającego

64. posiedzenie Senatu, debata na temat ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

podmiotom prowadzącym działalność w zakresie żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty niestosowanie do 30 XI 2015 r. wprowadzonych przez ustawę nakazów i zakazów. Uzasadniając tę poprawkę, Izba podkreśliła, że pozostawienie takiej możliwości doprowadziłoby do sytuacji, iż w pierwszych 3 miesiącach roku szkolnego 2015/16 istniałby dualizm w zakresie zasad żywienia dzieci i młodzieży, a także doszłoby do zróżnicowania sytuacji prawnej podmiotów prowadzących podobną działalność. Zdaniem Senatu prawie roczny okres dostosowawczy jest też wystarczający na przystosowanie się podmiotów do zmienionej sytuacji i zagospodarowanie zapasów środków spożywczych zgromadzonych w roku szkolnym 2014/15.

POLITYKA SPOŁECZNA, UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE, PRAWO PRACY, RODZINA

Ustawa o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r.

Ustawa, uchwalona na podstawie projektów senackiego i rządowego, weszła w życie 19 II 2014 r. Stanowiła ona wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 13 XI 2012 r. (sygn. akt K 2/12), stwierdzającego niezgodność z konstytucją art. 28 ustawy z 16 XII 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z 17 XII 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 XII 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, w zakresie, w jakim znajduje on zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 I 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. W ustawie z 16 XII 2010 r. rozszerzono zakres zastosowania art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wynika z niego, że osoby, które nabyły przed wejściem w życie tego przepisu (1 I 2011 r.) prawo do emerytury bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, musiały jednak rozwiązać stosunek pracy, aby otrzymać prawo do emerytury. Zastosowanie tego przepisu spowodowało wstrzymanie im wypłat świadczeń od 1 X 2011 r. do 21 XI 2012 r., czyli do daty opublikowania wyroku TK, uznającego to rozszerzenie za niezgodne z konstytucją.

Dzięki ustawie, popartej bez poprawek przez Senat na 47. posiedzeniu, osoby, które nabyły prawo emerytalne przed 1 I 2011 r., a na podstawie uznanych za niezgodne z konstytucją przepisów zawieszono im wypłatę emerytury, mogą odzyskać należne świadczenia z uwzględnieniem przysługującej waloryzacji wraz z ustawowymi odsetkami, liczonymi na dzień wejścia w życie ustawy. Emeryci, mający zawieszoną wypłatę emerytury na podstawie prawomocnego wyroku sądu, a sąd nie orzekł o odsetkach albo roszczenie o odsetki zostało oddalone, mogą złożyć wniosek o wypłatę odsetek od zasądzonej kwoty. Aby uniknąć ewentualnych negatywnych skutków podatkowych, jakie w wypadku części osób może powodować jednorazowa wypłata świadczeń za kilkanaście miesięcy, w ustawie umożliwiono złożenie wniosków w dowolnie wybranym terminie. Oznacza to, że każdy emeryt sam zdecyduje o tym, kiedy złoży wniosek, wybierając moment najkorzystniejszy dla siebie z punktu widzenia podatkowego.

Postanowiono także, że wnioski o wypłatę zawieszonej emerytury osób, które przed dniem wejścia w życie ustawy złożyły do sądu odwołanie od decyzji organu rentowego w sprawie wypłaty zawieszonej emerytury, zostaną rozpatrzone po zakończeniu postępowania sądowego prawomocnym orzeczeniem. Oznacza to, że ci emeryci mogą czekać na rozstrzygnięcie sprawy przez sąd bądź – co wydaje się korzystniejsze – wycofać złożone odwołanie.

Ustawa o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw

Na swoim 64. posiedzeniu Senat poparł bez poprawek nowelizację, która przewiduje, że świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zostaną podwyższone w 2015 r. o 1,08%. Podwyżka ta nie może być jednak mniejsza niż 36 zł. Najniższe świadczenie ma wynieść 880,45 zł. Zastosowanie waloryzacji procentowej z gwarantowaną minimalną podwyżką na poziomie 36 zł spowoduje, że wszystkie świadczenia poniżej 3333,33 zł miesięcznie będą podwyższone w większym stopniu niż gdyby przeprowadzono waloryzację według obecnie obowiązujących zasad. Osoby pobierające minimalne emerytury i renty dostaną 880,45 zł, a przy zastosowaniu wyłącznie waloryzacji procentowej byłoby to 853,57 zł. Obecnie świadczenia z FUS są podwyższane przy założeniu zachowania siły nabywczej w stosunku do kosztów utrzymania w poprzednim roku kalendarzowym oraz wzrostu o minimum 20% wskaźnika inflacji w odniesieniu do wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku.

Zgodnie z nowelizacją renty z powodu częściowej niezdolności do pracy i renty inwalidzkie III grupy wzrosną minimum o 27 zł, czyli 75%

Sprawozdawca komisji rodziny w sprawie nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych senator Mieczysław Augustyn.

gwarantowanej minimalnej kwoty, emerytury częściowe – 18 zł, a renty socjalne o 84% zwaloryzowanej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Nowe zasady waloryzacji mają objąć również emerytury i renty rolników indywidualnych, służb mundurowych, emerytury pomostowe, nauczycielskie, świadczenia kompensacyjne, renty dla kombatantów oraz inwalidów wojennych i wojskowych. Według resortu pracy zmiany sposobu waloryzacji będą kosztować ok. 1,8 mld zł, a łączny koszt waloryzacji emerytur i rent w 2015 r. to ok. 3,7 mld zł.

Nowe przepisy zaczną obowiązywać 1 III 2015 r.

Ustawa o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw

Zgodnie z nowelizacją, którą Senat przyjął bez poprawek na swoim 65. posiedzeniu, od umów-zleceń będą pobierane składki emerytalne i rentowe, odprowadzane od kwoty równej co najmniej pensji minimalnej. W 2014 r. wynosiła ona 1680 zł. Nowelizacja przewiduje również, że obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu podlegać będą członkowie rad nadzorczych. Do tej pory płacili oni jedynie składkę na ubezpieczenie zdrowotne. Składki na ubezpieczenie społeczne mają być opłacane niezależnie od tego, czy członkowie rad nadzorczych podlegają ubezpieczeniu z innych tytułów i czy pobierają emerytury lub renty. Podstawę wymiaru składek ma stanowić przychód z tytułu zasiadania w radzie nadzorczej, a płatnikiem będzie podmiot, w którym działa rada.

Nowela przewiduje, że składka emerytalna i rentowa od umów-zleceń ma być płacona od kwoty co najmniej minimalnego wynagrodzenia, jeśli ubezpieczony osiąga taki przychód. Ponadto umożliwia podwójne ubezpieczenie rolnikom i domownikom, którzy jednocześnie z prowadzeniem działalności rolniczej podejmą dodatkową pracę w ramach umowy-zlecenia. Takie osoby, jako zleceniobiorcy, będą musiały obowiązkowo ubezpieczyć się w ZUS, a jako rolnicy – dobrowolnie w KRUS.

Szacuje się, że ustawa spowoduje dodatkowe wpływy do ZUS w wysokości 650 mln zł, z czego 350 mln zł to dochód z pieniędzy członków rad nadzorczych.

Sprawozdawczyni Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej w sprawie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw senator Andżelika Możdżanowska.

Ustawa wywołała jednak kontrowersje. Zarzucano jej, że po raz kolejny wprowadza się nierówności podatkowe. Ustawę pozytywnie ocenili natomiast związkowcy. Jej projekt był ostatnim uzgodnionym w Komisji Trójstronnej, zanim w czerwcu 2013 r. związki zawodowe zawiesiły w niej prace ze względu na brak, ich zdaniem, autentycznego dialogu.

Przepisy dotyczące oskładkowania dochodów członków rad nadzorczych będą obowiązywać od 1 I 2015 r., dotyczące umów-zleceń zaś wejdą w życie 1 I 2016 r.

Ustawa o zmianie ustawy o składkach na ubezpieczenie zdrowotne rolników za lata 2012–2014

Na swoim 67. posiedzeniu Senat poparł bez poprawek nowelizację, która przedłużyła o kolejne 2 lata – do końca 2016 r. – obowiązywanie zasad opłacania składek zdrowotnych przez rolników, stosowanych w latach 2012–14. Nowelizowana ustawa ma związek z wyrokiem Trybunału Konsty-

tucyjnego z 26 X 2010 r. (sygn. akt K 58/07), w którym orzeczono niezgodność w zakresie, w jakim przepis ustawy określa zobowiązanie budżetu państwa do finansowania składek na ubezpieczenie zdrowotne wszystkich wskazanych w nim rolników i ich domowników, podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, prowadzących działalność rolniczą, bez względu na wysokość osiąganych przez nich przychodów. W uzasadnieniu wyroku TK uznał, że sytuacja ekonomiczna rolników jest zróżnicowana, a możliwości opłacania składek, objętych dziś jednolitym finansowaniem ich ubezpieczenia zdrowotnego przez budżet państwa, w rzeczywistości są zasadniczo różne.

W ustawie z 13 I 2012 r. o składkach na ubezpieczenie zdrowotne rolników za 2012 r. przyjęto rozwiązanie, polegające na ustaleniu miesięcznej składki na ubezpieczenie zdrowotne rolników i członków ich rodzin w kwocie 1 zł za każdą osobę za każdy hektar przeliczeniowy użytków rolnych i jednocześnie zwolniono ze składki gospodarstwa rolne o powierzchni poniżej 6 ha. Składkę za rolników prowadzących takie gospodarstwa i członków ich rodzin miała opłacać Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Odrębnie potraktowano członków rodzin rolników prowadzących działalność wyłącznie w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej. Ich składkę wyliczano od podstawy równej 33,4% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym RP „Monitor Polski".

Pierwotnie ta regulacja miała obowiązywać do końca 2012 r. Nowelizacje z 7 XII 2012 r. i z 22 XI 2013 r. przedłużyły jej obowiązywanie do końca 2014 r. Obecna nowelizacja ma na celu przedłużenie obowiązywania ustawy o składkach na ubezpieczenie zdrowotne rolników na kolejne 2 lata, czyli do 31 XII 2016 r.

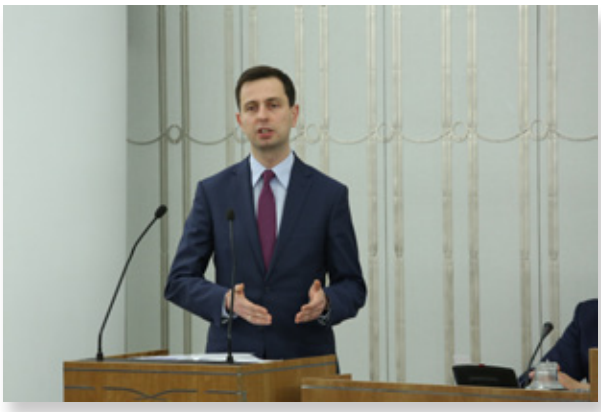
Ustawa o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych

Na 52. posiedzeniu Senat wprowadził do nowelizacji 2 poprawki, zaakceptowane przez Sejm, które przewidują od 2017 r. coroczną waloryzację wysokości świadczenia pielęgnacyjnego według procentowego wzrostu minimalnego wynagrodzenia za pracę. Na podstawie ustawy od 1 V 2014 r. świadczenie pielęgnacyjne przysługujące z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej rodzicom lub opiekunom niepełnosprawnych dzieci wymagających całodobowej opieki wzrosło z 620 zł do 800 zł, od 1 I 2015 r. wyniesie ono 1200 zł, a od 1 I 2016 r. – 1300 zł. Postępowania w sprawie zmiany wysokości świadczenia pielęgnacyjnego będą podejmowane z urzędu, bez obowiązku powiadomienia strony, a decyzje w tej sprawie natychmiast wykonywane. Świadczenie dotyczy opiekunów osób, u których niepełnosprawność wystąpiła do 18. roku życia, lub uczących się albo studiujących do 25. roku życia. Uprawnieni do świadczenia pielęgnacyjnego otrzymają też dodatkową pomoc w wysokości 200 zł miesięcznie w ramach rządowego programu.

Nowelę uchwalono po ponad 2-tygodniowym proteście w Sejmie grupy rodziców niepełnosprawnych dzieci. Jednym z ich postulatów była waloryzacja świadczenia pielęgnacyjnego.

Sprawozdawca wniosku mniejszości komisji rodziny w sprawie nowelizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych senator Waldemar Kraska.

Minister pracy i polityki społecznej Władysław Kosiniak-Kamysz podczas debaty nad nowelizacją ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów

Na 52. posiedzeniu Senat poparł bez poprawek ustawę, wykonującą wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 5 XII 2013 r. Za niezgodne z konstytucją uznano w nim przepisy, które od 1 VII 2013 r. pozbawiły opiekunów dorosłych niepełnosprawnych nabytych uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego. Ich przywrócenia domagali się m.in. uczestnicy protestu w Sejmie. Ustawa nie przywraca jednak prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, lecz wprowadza nowy rodzaj zasiłku – zasiłek dla opiekunów. Z tego powodu protestujący opiekunowie uznali, że nie realizuje ona wyroku trybunału.

Nowelizacja obowiązuje od 15 V 2014 r., z wyjątkiem 1 przepisu, który wejdzie w życie 1 I 2015 r. Na jej podstawie opiekunowie dorosłych osób niepełnosprawnych otrzymali zasiłek zarówno za okres od 1 VII 2013 r. do dnia poprzedzającego jej wejście w życie, jak i od 15 V 2014 r., pod warunkiem że zgodnie z kryteriami obowiązującymi na koniec 2012 r. byli uprawnieni do otrzymywania świadczenia pielęgnacyjnego. Zasiłek dla opiekunów wynosi 520 zł miesięcznie bez względu na wysokość dochodu w rodzinie. Za okres od 1 VII 2013 r. do dnia poprzedzającego wejście w życie zasiłek wypłacono z odsetkami ustawowymi. Zasiłki przyznawane są na wniosek, który trzeba było złożyć w ciągu 4 miesięcy od wejścia w życie ustawy. Osoby uprawnione do złożenia wniosku zostały o tym poinformowane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta do 29 V 2014 r. Kwoty zasiłków dla opiekunów będą podlegały weryfikacji, podobnie jak świadczenia rodzinne oraz kwoty zasiłku rodzinnego i tzw. becikowego. Ustawa przewiduje, że od 2015 r. o specjalny zasiłek opiekuńczy będą mogły ubiegać się także osoby niepodejmujące zatrudnienia ani innej pracy zarobkowej z powodu sprawowania stałej opieki nad osobą niepełnosprawną, a nie tylko ci, którzy zrezygnowali z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Będzie ich jednak obowiązywało kryterium dochodowe. Ustawa umożliwia także rolnikom, ich małżonkom lub domownikom ubieganie się o zasiłek dla opiekunów, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy. Prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego przyznano także osobom do końca 2012 r. pobierającym świadczenie pielęgnacyjne, a później nieobjętym uprawnieniem do otrzymywania specjalnego zasiłku opiekuńczego ze względu na to, że z końcem 2012 r. wygasły czasowe orzeczenia o niepełnosprawności.

Prawo do zasiłku dla opiekuna ustalane jest na czas nieokreślony, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. Przy ustalaniu prawa do zasiłku dla opiekuna organ będzie się zwracał do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu sprawowania opieki w celu potwierdzenia sprawowania opieki przez osobę ubiegającą się o zasiłek dla opiekuna. Aktualizacja wywiadu przeprowadzana będzie co 6 miesięcy. Zasiłki, koszty ich obsługi, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego i składki na ubezpieczenie zdrowotne są finansowane ze środków z budżetu państwa na realizację świadczeń rodzinnych.

Ustawa o zmianie ustawy o rencie socjalnej i ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Od 18 IX 2014 r. obowiązują nowe przepisy dotyczące renty socjalnej, poparte przez Senat bez poprawek na 60. posiedzeniu. Zgodnie z nowelizacją, która wykonywała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 25 VI 2013 r., do uzyskania renty socjalnej nie jest obecnie wymagane przebywanie na terytorium Polski, a jedynie posiadanie w naszym kraju miejsca zamieszkania. Przed jej wejściem w życie osoba opuszczająca Polskę bez względu na cel wyjazdu traciła uprawnienie do tego świadczenia. Renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18. roku życia lub przed ukończeniem 25. roku życia

w trakcie nauki. Wynosi 84% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy; może zostać zawieszona, jeśli osoba uprawniona osiągnęła w danym miesiącu przychód przekraczający 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

W swoim orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny orzekł, że wymóg przebywania na terytorium Polski jest nieracjonalny i oderwany od istoty renty socjalnej. Jak uzasadniano, taka regulacja „uderza w godność osoby uprawnionej do renty socjalnej i pozbawia ją prawa do godnego życia, w tym do ukończenia studiów za granicą". Zmiany objęły nie tylko obywateli polskich, ale też spełniających określone w ustawie kryteria cudzoziemców, obywateli państw członkowskich UE, państw członkowskich EFTA oraz członków ich rodzin, jeżeli posiadają prawo pobytu w Polsce. Prawo do renty socjalnej będzie zawieszane w razie osiągania przychodów za granicą. Przepisy w tym względzie mają być identyczne jak w wypadku przychodów osiąganych przez rencistów w Polsce. Spowodowało to m.in. konieczność wskazania zasad przeliczania na złote polskie przychodu osiągniętego przez osoby uprawnione w obcej walucie.

Nowelizacja wprowadziła też zmiany do ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Przewiduje, że w wypadku zawieszenia renty socjalnej z powodu uzyskiwania przychodów przekraczających określone progi prawo do świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego wygasa po upływie 90 dni od dnia ustania ubezpieczenia zdrowotnego w NFZ.

Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks pracy

Od 4 III 2014 r. obowiązuje nowelizacja, która rozszerzyła listę wyjątków od zasady, że praca w niedziele i święta jest zakazana. Dotychczas taką pracę dopuszczano przy świadczeniu usług z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej lub urządzeń telekomunikacyjnych w rozumieniu przepisów prawa telekomunikacyjnego, odbieranych poza Polską. Nowelizacja świadczenie takich usług dopuszcza pod warunkiem, że są one odbierane poza Polską w dniach pracy, a w naszym kraju – wolnych od niej. Chodzi o pracę na rzecz przedsiębiorstwa zagranicznego, jego oddziału lub przedstawicielstwa, wynikającą z różnic w dniach wolnych od pracy w różnych krajach. Ma to pomóc w rozwoju centrów biznesowych wykonujących usługi na rzecz przedsiębiorców, u których obowiązują różne kalendarze świąt i strefy czasowe. W opinii projektodawców wprowadzenie tych rozwiązań pomoże utrzymać miejsca pracy w sektorze usług finansowych (ok. 200 tys. zatrudnionych), a także wesprzeć powstawanie nowych i poprawić konkurencyjność polskiego rynku pracy.

Na swoim 47. posiedzeniu Senat wprowadził do ustawy 2 poprawki, poparte następnie przez Sejm. Pierwsza miała charakter doprecyzowujący. Druga zapewniła pracownikom, wykonującym pracę w niedziele i święta na podstawie przepisu wprowadzonego tą nowelą, prawo do innego dnia wolnego albo odpowiedniego dodatku do wynagrodzenia.

Ustawa o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw

27 V 2014 r. weszła w życie (z wyjątkiem kilku artykułów) nowelizacja, którą Senat zaakceptował bez poprawek na swoim 52. posiedzeniu. Ma się ona przyczynić do wzrostu zatrudnienia poprzez lepsze dostosowanie ofert urzędów pracy do potrzeb bezrobotnych i pracodawców, a także ściślejszą współpracę urzędów z pracodawcami, gminami i agencjami zatrudnienia. Pomocą zostały objęte przede wszystkim osoby długotrwale bezrobotne. Chodzi także o ułatwienie łączenia pracy zawodowej z obowiązkami rodzinnymi związanymi z wychowywaniem dzieci oraz pomoc w wejściu na rynek pracy i utrzymaniu się na nim zarówno osób młodych (do 30. roku życia), jak starszych (powyżej 50. roku życia).

Poprawa efektywności działania urzędów pracy ma nastąpić m.in. poprzez zmianę algorytmu ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w województwie z uwzględnieniem efektów działań aktywizacyjnych urzędów pracy, a także poprzez uzależnienie środków na wynagrodzenia

pracowników urzędów pracy od efektów i standardów ich działania. Środki w wysokości 7% podzielono na część obligatoryjną, w wysokości 5%, przeznaczoną na dofinasowanie wynagrodzeń pracowników urzędów pracy, i część 2-procentową, zależną od efektywności zatrudnieniowej i kosztowej oraz wskaźników udziału doradców klienta w ogólnej liczbie zatrudnionych lub liczby bezrobotnych przypadających na 1 doradcę. Nowela zwiększyła też rolę partnerów społecznych w zarządzaniu środkami Funduszu Pracy. W ustawie określono również zasady zlecania działań aktywizacyjnych agencji zatrudnienia przez marszałka województwa w ramach środków Funduszu Pracy. Działania aktywizacyjne objęły długotrwale bezrobotnych, w tym tych, dla których zostanie ustalony drugi lub trzeci profil pomocy.

Zgodnie z nowelą urzędy pracy mają ustalać profile pomocy, dostosowane do potrzeb i możliwości bezrobotnego. Przy określaniu profilu pomocy pod uwagę bierze się oddalenie osoby od rynku pracy i jej gotowość do powrotu na ten rynek. Pierwszy profil dotyczy bezrobotnych aktywnych, dla których podstawowym wsparciem będą oferty pracy i doradztwo zawodowe, takie jak np. szkolenia czy pożyczki na działalność gospodarczą. Drugi profil pomocy obejmuje osoby bez pracy wymagające wsparcia – mogą one korzystać ze wszystkich możliwości oferowanych przez urzędy pracy, np. ze staży. Trzeci profil dotyczy bezrobotnych oddalonych od rynku pracy, np. wykluczonych społecznie, obsługiwanych przez podmioty pośredniczące, w tym agencje zatrudnienia lub organizacje pozarządowe. Konsekwencją braku zgody osoby bezrobotnej na określenie profilu pomocy jest pozbawienie jej statusu bezrobotnego na 120–270 dni.

Nowelizacja wprowadziła też rozwiązania mające się przyczynić do tworzenia miejsc pracy i ponownego zatrudnienia powracających na rynek pracy po przerwie związanej z wychowywaniem dziecka. Są to: grant na telepracę i świadczenie aktywizacyjne, pożyczka z Funduszu Pracy na utworzenie miejsca pracy lub podjęcie działalności gospodarczej, a także programy regionalne. Pracodawcy zatrudniający młodych pracowników mogą się ubiegać o bony

Wiceminister pracy Jacek Męcina w czasie rozpatrywania przez Senat ustawy o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw.

szkoleniowe, stażowe, zatrudnieniowe i na zasiedlenie, zatrudniającym bezrobotnych podejmujących pierwszą pracę w celu zdobycia stażu zawodowego zaś refundowane są składki na ubezpieczenia społeczne tych bezrobotnych. Przedsiębiorcom zatrudniającym bezrobotnych powyżej 50. roku życia można przyznać dofinansowanie do ich wynagrodzenia.

Ustawa przewiduje także wspieranie pracodawców w podnoszeniu kwalifikacji pracowników poprzez Krajowy Fundusz Szkoleniowy, dzięki czemu możliwy będzie wzrost wskaźnika kształcenia ustawicznego. Z funduszu będą finansowane koszty projektów szkoleniowych złożonych przez powiatowe urzędy pracy na wniosek pracodawcy. Można będzie z niego pokrywać także koszty określania potrzeb pracodawcy, kształcenia i szkolenia pracowników, egzaminów, badań lekarskich, psychologicznych niezbędnych do szkolenia, także ubezpieczenia. Docelowo na Krajowy Fundusz Szkoleniowy przeznaczone zostanie 2% wpływów ze składek na Fundusz Pracy, a w 2014 r. – nie mniej niż 100 mln zł. W pierwszych 2 latach z funduszu wspierane będzie kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawców z grupy 45+, a w następnych latach – pozostałych. Nowela realizuje też rekomendację Rady Unii Europejskiej do wprowadzenia tzw. gwarancji dla młodych, skraca z 6 do 4 miesięcy okres oczekiwania na propozycje aktywizacji osób do 25. roku życia.

Ustawa o zmianie ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy

Od 26 VII 2014 r. obowiązuje nowelizacja ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, uchwalona z inicjatywy Senatu. Projekt przygotowano w związku z sytuacją, w jakiej znaleźli się pracownicy polskiej firmy, której upadłość ogłosił francuski sąd. Po wszczęciu ponownego postępowania upadłościowego w Polsce okazało się, że przepisy nie pozwalają wypłacić ponad 900 osobom pieniędzy z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Wszczęcie wtórnego postępowania upadłościowego następuje zazwyczaj po kilku miesiącach od daty ogłoszenia upadłości przez sąd zagraniczny i powstania niewypłacalności firmy. Zgłoszone roszczenia pracownicze nie mogą być zaspokojone, gdyż zazwyczaj są zgłaszane po zbyt długim okresie od pierwszej decyzji.

Nowelizacja, poparta przez Senat bez poprawek na 56. posiedzeniu, zapewnia ochronę pracownikom polskiego przedsiębiorcy, którego upadłość ogłosił sąd zagraniczny, porównywalną z ochroną pracowników przedsiębiorcy o upadłości układowej ogłoszonej przez sąd w Polsce. Zgodnie z nowelizacją zwalniani pracownicy będą mogli otrzymać pieniądze z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (m.in. zaległe pensje i odprawy) także w wypadku wszczęcia wtórnego postępowania upadłościowego.

Nowelizacje ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

W 2014 r. 3-krotnie nowelizowano ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Na 56. posiedzeniu Senat poparł bez poprawek **ustawę o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych**, wykonującą wyrok Trybunału Konstytucyjnego**.** Nowe przepisy weszły w życie 16 VII 2014 r. i przywróciły stan sprzed 2012 r., kiedy to 7-godzinny czas pracy dla osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności obowiązywał z mocy prawa, bez wymogu uzyskiwania zaświadczeń lekarskich. Przed nowelizacją czas pracy osoby niepełnosprawnej w stopniu znacznym i umiarkowanym to 7 godzin na dobę i 35 godzin w tygodniu. W 2012 r. wydłużono czas pracy osób niepełnosprawnych z 7 do 8 godzin dziennie. Pracownicy o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności mogli korzystać ze skróconych norm czasu pracy tylko na wniosek lekarza. W czerwcu 2013 r. trybunał zakwestionował przepis uzależniający stosowanie skróconego wymiaru czasu pracy od uzyskania zaświadczenia od lekarza. Uznano go za sprzeczny z konstytucją, m.in. dlatego, że nie przewidywał żadnej procedury odwoławczej w razie odmowy wystawienia zaświadczenia o konieczności zastosowania skróconej normy czasu pracy.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw została poparta przez Izbę bez poprawek na 61. posiedzeniu. Na jej podstawie

Pełnomocnik rządu ds. osób niepełnosprawnych senator Jarosław Duda podczas prac nad nowelizacją ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych; 61. posiedzenie Senatu.

Państwowy Fundusz Osób Niepełnosprawnych nadal ma osobowość prawną, o co wielokrotnie występowała senacka komisja rodziny.

Ustawa z 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych wprowadziła od 1 I 2010 r. istotne zmiany, dotyczące także państwowych funduszy celowych. Zgodnie z nimi państwowy fundusz celowy nie posiada osobowości prawnej i stanowi wyodrębniony rachunek bankowy, którym dysponuje minister wskazany w ustawie tworzącej fundusz lub inny wskazany w niej organ. W stosunku do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (w dotychczasowym stanie prawnym państwowy fundusz celowy, mający osobowość prawną) wejście w życie tych zmian początkowo przewidziano na 1 I 2012 r., a następnie *vacatio legis* wydłużo-

Sprawozdawca Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej w sprawie nowelizacji ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych senator Jan Filip Libicki; 61. posiedzenie Senatu.

no do 1 I 2015 r. Obecna zmiana jednoznacznie przesądziła o wyłączeniu PFRON spod zasad przyjętych w ustawie o finansach państwowych i pozostawieniu go w dotychczasowej strukturze organizacyjno-prawnej. W razie nieprzyjęcia nowych przepisów 1 I 2015 r. PFRON utraciłby osobowość prawną i stał się wyodrębnionym rachunkiem bankowym, jego biuro zaś – Biurem Obsługi Funduszu, funkcjonującym w formie jednostki budżetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Zdaniem projektodawców dotychczasowa forma funkcjonowania PFRON jako funduszu celowego zapewnia działanie silnego i stabilnego systemu zarządzania jego środkami.

Ponadto nowelizacja wprowadziła zwolnienie z podatku dochodowego od osób prawnych dochodów PFRON w części przeznaczonej na cele statutowe.

Kolejna, trzecia nowelizacja – **ustawa o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw** została przez Senat przyjęta bez poprawek na 66. posiedzeniu. Jej przepisy zaczną obowiązywać 1 I 2015 r. Ustawa dostosowuje polskie prawo do unijnego rozporządzenia z lipca 2014 r., w którym niektóre rodzaje pomocy uznano za zgodne ze wspólnym rynkiem wewnętrznym. Przyjęte rozwiązania mają zapewnić ciągłość pomocy publicznej udzielanej pracodawcom zatrudniającym i zamierzającym zatrudnić osoby niepełnosprawne.

Unijne rozporządzenie w pierwotnej wersji przewidywało ograniczanie dopuszczalnej pomocy publicznej zagrażające funkcjonowaniu PFRON. Komisja Europejska proponowała ograniczenie wymiaru pomocy do ok. 150 mln zł rocznie, a to kwota, którą PFRON wydaje w ciągu 3 tygodni. Na dofinansowanie wynagrodzeń dla pracowników niepełnosprawnych PFRON potrzebuje ok. 3 mld zł rocznie. Ostatecznie udało się wynegocjować zapisy korzystne dla Polski.

Dotychczas pracodawca, który przez 36 miesięcy zatrudniał osoby niepełnosprawne, mógł uzyskać pomoc w formie zwrotu dodatkowych kosztów związanych z ich zatrudnieniem. Chodzi np. o koszty dostosowania pomieszczeń do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, adaptacji lub zakupu urządzeń ułatwiających im wykonywanie pracy. Dotyczyło to osób niepełnosprawnych, m.in. bezrobotnych lub poszukujących pracy, skierowanych do pracy przez powiatowy urząd pracy oraz pracowników, których niepełnosprawność powstała w okresie zatrudnienia. W myśl nowelizacji miesięczne dofinansowanie na nowo zatrudnionego pracownika niepełnosprawnego będzie zależało jedynie od wykazania wzrostu netto zatrudnienia ogółem, a nie wzrostu netto zatrudnienia pracowników niepełnosprawnych. To również bardzo korzystne dla pracodawców. Nowe przepisy rozszerzają ponadto krąg osób, w związku z zatrudnieniem których przysługiwać ma pomoc, na wszystkich niepełnosprawnych pracowników danego pracodawcy. Kolejna zmiana dotyczy zwrotu kosztów zatrudnienia pracowników pomagających osobie niepełnosprawnej w pracy, np. jeśli chodzi o komunikowanie się z otoczeniem lub czynności niemożliwe lub trudne do samodzielnego wykonania.

Na podstawie nowelizacji zmieniła się wysokość refundacji z PFRON kosztów szkoleń niepełnosprawnych pracowników. Dotychczas na wniosek pracodawcy koszty były refundowane do wysokości 80%. Po uwzględnieniu wymogów rozporządzenia unijnego obniżono ten poziom do 70%.

Senator Stanisław Kogut, sprawozdawca komisji rodziny w sprawie nowelizacji ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych; 66. posiedzenie Senatu.

Ustawa o zmianie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw

Na swoim 63. posiedzeniu Senat przyjął bez poprawek nowelizację, która wydłużyła do 30 VI 2015 r. ważność kart parkingowych wydanych osobom niepełnosprawnym na podstawie przepisów obowiązujących przed 1 VII 2014 r. Okazało się to konieczne, ponieważ nowelizacja prawa o ruchu drogowym z 2013 r., która zmieniła warunki przyznawania kart parkingowych osobom niepełnosprawnym, wprowadziła zbyt krótki okres ich wymiany w stosunku do liczby osób zainteresowanych, a także możliwości powiatowych zespołów orzekających.

Ustawa o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw

Na swoim 60. posiedzeniu Senat zaakceptował bez poprawek nowelizację, której większość przepisów weszło w życie 19 IX 2014 r. Nowela wprowadziła 95 zmian do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zmodyfikowała także przepisy 6 innych ustaw, najbardziej rozbudowanych zmian dokonano w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, m.in. dotyczących finansowania pobytu dzieci w zakładach opiekuńczo-leczniczych. Są do nich kierowane m.in. dzieci pozbawione opieki rodziców, które ze względu na stan zdrowia nie mogą przebywać w rodzinach zastępczych ani w domach dziecka. Mogą w nich się znaleźć także dzieci mające rodziców, ale wymagające specjalistycznej opieki. W zakładach opiekuńczo-leczniczych udzielane są stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne inne niż szpitalne. Koszty pokrywa NFZ, nie finansuje jednak zakwaterowania i wyżywienia. Koszty pobytu dzieci objętych pieczą zastępczą ponosi starosta lub – także finansowana przez powiat – placówka opiekuńczo-wychowawcza, w której przebywa dziecko. Zgodnie z nowymi przepisami pobyt dziecka w tych placówkach będzie finansował ten powiat, na terenie którego przyszło ono na świat. W nowelizacji zapisano również, że „jeżeli nie można ustalić powiatu właściwego ze względu na miejsce urodzenia dziecka, właściwy do ponoszenia opłaty jest powiat miejsca siedziby sądu, który orzekł o umieszczeniu dziecka w zakładzie opiekuńczo-leczniczym". Kolejna zmiana dotyczyła nierozdzielania małoletniej matki przebywającej w pieczy zastępczej od dziecka. Nowela zmniejszyła także – z 20 do 15 – liczbę rodzin objętych w tym samym czasie opieką 1 asystenta rodziny. Zmiana ta wejdzie w życie 1 I 2015 r.

W myśl nowych przepisów instytucje przeprowadzające ocenę sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej i kwalifikujące je do przysposobienia „są obowiązane do wysłuchania dziecka, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają". Stosownie do okoliczności mają uwzględniać zdanie dziecka. Ponadto ustawa doprecyzowała termin (18 miesięcy) przewidziany na uregulowanie prawnej sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej. Zmodyfikowano również przepisy dotyczące placówek wsparcia dziennego. Chodzi o ich wspólną obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną. Nowela stanowi, że zezwolenie na prowadzenie placówki ma wydawać, cofać lub odmawiać jego wydania także starosta. Dodano również przepis dotyczący kontroli wójta nad tymi placówkami. Nowelizacja rozbudowała uregulowania w zakresie obowiązku gromadzenia i przekazywania informacji i dokumentacji dotyczących dziecka, a także kontroli sprawowanej przez zarząd powiatu. W stosunku do rodzinnej pieczy zastępczej wprowadzono liczne uszczegółowienia, dotyczące m.in. wymagań wobec osób, którym powierza się pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej albo zawodowej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka. Zgodnie z nowelizacją od 1 I 2015 r. koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie będzie mógł mieć pod opieką więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka (obecnie ustawa przewiduje nie więcej niż 30). Nowela modyfikuje także przepisy określające otrzymywanie środków finansowych (dofinansowania do wypoczynku, kosztów utrzymania) przez rodzinę zastępczą i rodzinny dom dziecka. Ponadto doprecyzowuje przepisy związane z indywidualnym usamodzielnianiem, opiekunem osoby usamodzielnianej, a także wydatkami na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnianie. Wprowadza także zmiany do działu dotyczącego postępowania adopcyjnego, obejmujące m.in. regulacje ustawowe w zakresie karty dziecka, przysposobienia krajowego, przysposobienia międzynarodowego, kandydatów do przysposobienia dziecka, kontroli nad ośrodkami adopcyjnymi.

Zmodyfikowano także przepisy określające otrzymywanie środków finansowych (dofinansowanie do wypoczynku, kosztów utrzymania) przez rodzinę zastępczą i rodzinny dom dziecka, nie pogarszając ich sytuacji w stosunku do obecnych rozwiązań. Nowelizacja wzmocniła też kompetencje kontrolne wojewodów i innych jednostek samorządu. Podmioty te otrzymały możliwość wstępu np. do rodziny zastępczej lub placówki opiekuńczej w ciągu całej doby, również w nocy, ale tylko w razie zagrożenia zdrowia lub życia dziecka. Zmiany upoważniły organy kontroli do podejmowania pilnych interwencji przy „zapewnieniu zasady proporcjonalności stosowanych środków w zależności od okoliczności".

Ustawa o Karcie Dużej Rodziny

Ustawa, uchwalona 5 XII 2014 r., określa zasady przyznawania członkom rodzin wielodzietnych Karty Dużej Rodziny oraz uprawnienia z tytułu jej posiadania, precyzuje też sposób realizacji i finansowania zadań wynikających z tych przepisów. Dotychczas uprawnienia dla takich rodzin uregulowane były w rządowym programie dla rodzin wielodzietnych. W opinii projektodawcy, czyli rządu, przeniesienie

Sprawozdawcy komisji: rodziny i samorządu w sprawie ustawy o Karcie Dużej Rodziny senatorowie Jan Michalski i Tadeusz Arłukowicz.

ich do ustawy zagwarantuje stabilność i spójność oraz zwiększy przejrzystość przepisów. Ustawa zacznie obowiązywać 1 I 2015 r., z wyjątkiem przepisów dotyczących nowelizacji ustawy o opłacie skarbowej, które wejdą w życie 2 I 2015 r.

Zgodnie z ustawą, którą Senat przyjął bez poprawek na 67. posiedzeniu, karta stanowi dokument identyfikujący członka rodziny wielodzietnej i poświadczający prawo do korzystania z uprawnień przyznawanych tego typu rodzinom. Prawo do posiadania karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, czyli takiej, w której rodzice, rodzic lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18. roku życia, w wieku do ukończenia 25. roku życia, gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej, a bez ograniczeń wiekowych w wypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Karta będzie wydawana bezpłatnie na wniosek członka rodziny wielodzietnej przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania członka rodziny wielodzietnej. W razie zgubienia, kradzieży lub utracenia karty w inny sposób wójt, burmistrz lub prezydent miasta na wniosek członka rodziny wielodzietnej będzie wydawał duplikat. Wydanie duplikatu karty podlega opłacie w wysokości 9,21 zł. Ustawa przewiduje, że w uzasadnionych okolicznościach, w szczególności dotyczących sytuacji materialnej lub zdrowotnej rodziny wielodzietnej, na umotywowany wniosek, członek rodziny wielodzietnej może zostać zwolniony z obowiązku ponoszenia tej opłaty. W myśl ustawy rodzicom karta będzie wydawana na czas nieokreślony, a dzieciom – do ukończenia 18. roku życia, jeśli zaś kontynuują naukę, to na czas nauki, nie dłużej jednak niż do 25. roku życia. W wypadku dzieci niepełnosprawnych w wieku powyżej 18 lat karta będzie wydawana na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności.

Przyznając kartę, wójt, burmistrz lub prezydent miasta poinformuje członka rodziny wielodzietnej o uprawnieniach poprzez wskazanie strony internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego ds. rodziny, na której jest zamieszczony wykaz uprawnień przysługujących członkom rodzin wielodzietnych posiadającym kartę. Ponadto poinformuje o obowiązku niezwłocznego powiadomienia w razie zmian mających wpływ na prawo do posiadania karty, zmian danych zawartych w karcie lub miejsca zamieszkania. Uprawnienia przysługujące członkom rodziny wielodzietnej na podstawie karty mogą być przyznawane przez instytucje podległe właściwym ministrom oraz, na podstawie umowy zawartej z ministrem właściwym ds. rodziny, przez inne podmioty. Przepisy ustawy umożliwiają wojewodom zawieranie tego rodzaju umów na podstawie porozumienia z ministrem właściwym ds. rodziny. Ponadto minister właściwy ds. rodziny będzie mógł zlecić, w drodze konkursu ofert, zawieranie tego rodzaju umów organizacjom pozarządowym spełniającym wymogi określone w ustawie. Każdy podmiot, który przyzna członkom rodzin wielodzietnych uprawnienia, będzie miał prawo posługiwać się, w szczególności w materiałach reklamowych i informacyjnych, znakiem „Tu honorujemy Kartę Dużej Rodziny".

Ustawa wprowadza także zmiany mające na celu przyznanie określonych uprawnień członkom rodzin wielodzietnych w ustawach: o podatku dochodowym od osób fizycznych (zwolnienie od podatku

Wiceminister pracy i polityki społecznej Małgorzata Marcińska podczas debaty nad ustawą o Karcie Dużej Rodziny.

dochodowego opłaty za wydanie duplikatu karty), o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (uprawnienia rodziców i małżonków rodziców do 37-procentowej ulgi przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pośpiesznych i ekspresowych na podstawie biletów jednorazowych, ulgi w wysokości 49% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach oso-

bowych i pośpiesznych na podstawie imiennych biletów miesięcznych), o ochronie przyrody (zwolnienie z opłaty skarbowej biletu wstępu do parku narodowego lub na niektóre jego obszary), o dokumentach paszportowych (ulgi w opłacie paszportowej: 75% w wypadku dzieci, 50% w wypadku rodziców i małżonków rodziców), o opłacie skarbowej (zwolnienie z opłaty skarbowej za wydanie skróconych odpisów dokumentów stwierdzających tożsamość oraz wydawanych w sprawach karty, a także innych zaświadczeń wydawanych również w sprawach karty).

Realizacja przepisów ustawy przez gminę jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej. Określono maksymalny limit (ponad 585 mln zł) wydatków z budżetu państwa na lata 2015–24 na wykonywanie ustawy przez gminy, wojewodów, ministra właściwego ds. rodziny i ministra właściwego ds. transportu.

ROLNICTWO

Ustawa o zmianie ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego

Od 15 III 2014 r. do 15 III 2015 r. będzie obowiązywać nowelizacja, bez poprawek poparta przez Senat na 48. posiedzeniu, wdrażająca rozwiązania przejściowe w odniesieniu do systemów wsparcia bezpośredniego. Zmiany zaproponowane przez rząd związane były z wejściem w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1310/2013 w sprawie wsparcia przejściowego dla systemu płatności bezpośrednich na rok 2014. Umożliwiło ono wprowadzenie płatności krajowych w 2014 r., a także zlikwidowało tzw. modulację do płatności bezpośrednich. W ustawie zmieniono definicję „płatności uzupełniających" i przewidziano przejściowe stosowanie wsparcia krajowego za 2013 r. Wnioski o jego przyznanie można było składać od 15 III do 15 V 2014 r. na jednym formularzu, obejmującym również inne rodzaje płatności. Zgodnie z nowelizacją wsparcie przyznano rolnikom z tych sektorów, które otrzymywały za 2012 r. krajowe płatności uzupełniające. Chodziło o producentów zbóż, roślin oleistych, wysokobiałkowych i motylkowatych, a także roślin paszowych na trwałych użytkach zielonych. Zmiana ustawy umożliwiła rządowi zaproponowanie 3 bardzo wrażliwym sektorom polskiego rolnictwa – produkcji skrobi ziemniaczanej, chmielu i tytoniu – specjalnego wsparcia krajowego w łącznej wysokości ok. 47 mln euro, czyli w kwocie dopuszczanej przez przepisy europejskie, które przewidywały, że wsparcie może być udzielone maksymalnie w wysokości 80% pomocy w danym sektorze udzielonej w 2013 r.

Senator Grzegorz Wojciechowski, sprawozdawca Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie nowelizacji ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego.

Zgodnie z ustawą z 26 I 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego dopłaty uzupełniające obejmowały 5 sektorów. Były to dopłaty do chmielu, tytoniu, skrobi ziemniaczanej, tzw. płatność zwierzęca (do łąk, czyli upraw paszowych na trwałych użytkach zielonych) oraz uzupełniająca płatność obszarowa (m.in. do produkcji zbóż, roślin oleistych, wysokobiałkowych i motylkowatych). W 2014 r. utrzymano tylko te 3 pierwsze dopłaty. Pozostali otrzymali jednolitą płatność w wysokości średnio ok. 240 euro na ha. Jak uzasadniano, zdecydowano się na utrzymanie dopłat do tytoniu, chmielu i skrobi, ponieważ w znaczący sposób wpływały one na opłacalność produkcji i dochody rolników. Dopłaty pochodziły z budżetu krajowego.

Ustawa o zmianie ustawy o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

4 IV 2014 r. weszła w życie nowelizacja, którą Senat poparł bez poprawek na swoim 49. posiedzeniu, określająca podstawę prawną do ustalania w drodze decyzji administracyjnych kwoty nienależnie lub nadmiernie pobranych środków publicznych przez osoby niebędące beneficjentami pomocy pochodzącej z funduszy Unii Europejskiej lub krajowych, przeznaczonych na współfinansowanie wydatków z funduszy unijnych lub finansowanie przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Chodziło o uregulowanie spraw związanych z dochodzeniem przez ARiMR zwrotu pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości dopłat w ramach wspólnej polityki rolnej przez osoby nieuprawnione do otrzymania tych płatności. Przed wejściem w życie ustawy, zgodnie z orzeczeniem sądów administracyjnych, sprawy dotyczące zwrotu takich płatności nie mogły być załatwiane w trybie administracyjnym. Dochodzenie przez agencję zwrotu dopłat mogło się odbywać jedynie na podstawie przepisów prawa cywilnego dotyczących bezpośredniego wzbogacenia i zwrotu świadczenia nienależnego. Zdaniem ustawodawcy większa skuteczność drogi admini-

stracyjnej, krótszy czas oczekiwania na rozstrzygnięcie w procedurze administracyjnej, a także niższe koszty postępowania uzasadniały ściąganie przedmiotowych należności na podstawie decyzji administracyjnej.

W opinii autora projektu – ministerstwa rolnictwa – zmiany nie naruszają praw spadkobierców do płatności realizowanych w ramach wspólnej polityki rolnej i będą miały zastosowanie jedynie do wypadków pobrania pieniędzy z tego tytułu przez osoby uprawnione do dysponowania rachunkiem bankowym beneficjenta, lecz nieuprawnione do otrzymania dopłat. W latach 2008–13 z tytułu bezprawnego pobrania płatności z dopłat bezpośrednich i dopłat z tytułu gospodarowania w niekorzystnych warunkach (tzw. ONW) przeprowadzono 657 postępowań administracyjnych na kwotę ponad 1,6 mln zł, koszty opłat sądowych wyniosły przeszło 83 tys. zł. Ponadto wydłużono termin płatności należności ustalonych decyzją o nienależnie lub nadmiernie pobranych środkach publicznych z 14 do 60 dni.

Sprawozdawca Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie nowelizacji ustawy o Agencji Restrukturyzacji Rolnictwa senator Wiesław Kilian (z lewej).

Ustawa o zmianie ustawy o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności

1 I 2015 r. zacznie obowiązywać nowelizacja, uchwalona z inicjatywy Senatu, która dostosowuje system prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 3 XII 2013 r. (sygn. akt P 40/12). Trybunał uznał za niezgodny z konstytucją przepis, który przewiduje, że w wypadku małżonków i podmiotów będących współposiadaczami gospodarstwa rolnego nadaje się 1 numer identyfikacyjny – dotyczy on gospodarstwa, a nie osób. Nawet jeżeli przed zawarciem związku małżeńskiego małżonkowie mieli np. 2 gospodarstwa, położone w znacznej odległości, uniemożliwiającej ich wspólne użytkowanie, to i tak nadawany był 1 numer. Otrzymywał go ten z małżonków lub współposiadaczy, co do którego współmałżonek lub współposiadacz wyrazili pisemną zgodę. Nawet jeśli między małżonkami istniała rozdzielność majątkowa i posiadali oni odrębne gospodarstwa rolne, nie mogli mieć osobnych numerów.

Dla producentów rolnych ubiegających się o płatności z funduszy w ramach wspólnej polityki rolnej Unii Europejskiej wprowadzono krajowy system ewidencji, związany z ochroną interesów finansowych UE. Umożliwia on identyfikację każdego producenta, gospodarstwa rolnego, działki rolnej i wniosku o przyznanie płatności, co ma zapobiec pobieraniu nienależnych płatności. W praktyce tylko jedno z małżonków mogło się więc ubiegać o płatności dla swojego gospodarstwa. Jak zauważył TK, inne osoby prowadzące gospodarstwa rolne nie mają takiego ograniczenia.

Nowelizacja przewiduje, że w ramach krajowego systemu ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności 1 numer identyfikacyjny będzie nadawany tylko tym małżonkom, którzy są współposiadaczami gospodarstwa rolnego. W pozostałych wypadkach każdy z małżonków będzie miał prawo do osobnego numeru identyfikacyjnego, co umożliwi im ubieganie się o płatności z funduszy w ramach wspólnej polityki rolnej UE na prowadzone przez nich osobno gospodarstwa rolne.

Ponadto całość będzie przebiegać w ramach procedury administracyjnej. Dotychczas wpis był dokonywany w drodze postępowania rejestrowego, a odmowa wpisu następowała w formie decyzji i dopiero wówczas uruchamiano postępowanie administracyjne.

Na swoim 65. posiedzeniu Senat wprowadził do noweli 2 poprawki. Jedna przywracała stosowanie zasad ogólnych procedury administracyjnej w postępowaniu rejestracyjnym, druga zaś zmierzała do skreślenia przepisu powtarzającego treść innych przepisów. Sejm odrzucił jednak zaproponowane zmiany.

Ustawa o zmianie ustawy o rolnictwie ekologicznym

Celem nowelizacji było wprowadzenie ułatwień dla rolników prowadzących produkcję ekologiczną, upoważnionych jednostek certyfikujących i organów administracji publicznej odpowiedzialnych za ten sektor rolnictwa. Dostosowała ona terminologię do tej przyjętej w sprostowaniu do rozporządzenia Rady UE w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych, a także uwzględniła wnioski wynikające ze sprawozdania specjalnego Europejskiego Trybunału Obrachunkowego z 2012 r. „Kontrola systemu kontroli produkcji, przetwarzania, dystrybucji i przywozu produktów ekologicznych" i wnioski z kontroli Biura ds. Żywności i Weterynarii Komisji Europejskiej, przeprowadzonej w Polsce we wrześniu 2012 r.

Nowela upraszcza zasady przekazywania głównemu inspektorowi jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przez jednostki certyfikujące danych dotyczących kontrolowanych producentów. Po jej wejściu w życie obowiązkowi informacyjnemu nie będą podlegać np. zmiany nieistotne z punktu widzenia nadzoru nad produkcją ekologiczną. Przesunięty został także z 31 października na 30 listopada każdego roku termin przekazywania przez jednostki certyfikujące, wyłącznie w formie elektronicznej, wykazu producentów ekologicznych. Ponadto jednostki certyfikujące i główny inspektor będą mieć dostęp do elektronicznej bazy danych o producentach ekologicznych, prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Nowela umożliwia jednostkom certyfikującym zlecanie wykonania analiz próbek pochodzących od kontrolowanych producentów ekologicznych w laboratoriach urzędowych lub referencyjnych. Doprecyzowuje też obowiązki Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w odniesieniu do producentów sprawdzanych przez jednostkę certyfikującą, której cofnięto w całości lub części prawo do przeprowadzania kontroli w rolnictwie ekologicznym. Ponadto zmodyfikowano zasady przeprowadzania egzaminu na inspektora rolnictwa ekologicznego i zwolniono inspektorów z obowiązku zdawania takiego egzaminu co 3 lata.

Sprawozdawca Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie nowelizacji ustawy o rolnictwie ekologicznym senator Marek Konopka.

Na swoim 66. posiedzeniu Senat wprowadził do nowelizacji 4 poprawki, poparte następnie przez Sejm. Pierwsza z nich ujednoliciła terminologię ustawy. Druga zastąpiła pojęcia: „badania laboratoryjne" i „badania" terminem: „analiza" i dostosowała je w ten sposób do przepisów unijnych. Trzecia zmiana nałożyła na głównego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych obowiązek wydania, w ciągu 6 miesięcy od dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych, zaświadczeń o wpisie do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego inspektorom, którzy już zdali egzamin wymagany przez ustawę. W czwartej poprawce określono termin obowiązywania zachowanych w mocy przepisów wykonawczych, co ma zapobiec wydaniu z opóźnieniem nowego rozporządzenia.

Ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Ustawa o zmianie ustawy o ochronie roślin

Od 9 VIII 2014 r. obowiązuje nowelizacja, uchwalona z inicjatywy Senatu, zgodnie z którą przez wyznaczone punkty wwozu na terytorium Polski są wprowadzane tylko te rośliny, produkty roślinne i przedmioty importowane z państw spoza Unii Europejskiej, które podlegają obowiązkowej granicznej kontroli fitosanitarnej. Przedtem przez specjalne punkty z odpowiednią infrastrukturą i kadrą musiały być wwożone wszystkie towary roślinne z krajów spoza UE. Stanowiło to utrudnienie dla przedsiębiorców zajmujących się importem roślin i produktów roślinnych z państw trzecich.

Ponadto ustawa umożliwiła – na skutek przyjęcia przez Sejm poprawki uchwalonej przez Senat na 54. posiedzeniu – wprowadzanie na terytorium Polski opakowań drewnianych w innych miejscach niż punkty wwozu, jeżeli towary przewożone w tych opakowaniach nie muszą być wprowadzane przez punkty wwozu. Upoważniono także ministra rolnictwa do wydania obwieszczenia zawierającego wykaz roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów podlegających kontroli fitosanitarnej oraz wykaz materiałów roślinnych, których wprowadzenie na terytorium Polski lub do określonych stref chronionych

jest zabronione. Uwzględniono przy tym klasyfikację towarów według kodów taryfy celnej. Chodziło o ułatwienie organom celnym oraz importerom produktów pochodzenia roślinnego ustalenia, czy mogą być one wwożone, a także czy podlegają granicznej kontroli fitosanitarnej. Dotychczas wymagało to specjalistycznej wiedzy inspektorów Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa o rozproszonych w wielu aktach prawnych zasadach wwozu produktów pochodzenia roślinnego.

Ustawa o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Na skutek weta prezydenta Bronisława Komorowskiego, przyjętego przez Sejm 10 X 2014 r., nie weszła w życie nowelizacja zakładająca, że to samorząd, a nie minister rolnictwa miałby prawo odrolnić grunty rolne klas I–III (o powierzchni do 0,5 ha). Obowiązek uzyskania zgody ministra rolnictwa na odrolnienie gruntów rolnych tych klas niezależnie od ich powierzchni wprowadziła ustawa z 8 III 2013 r. o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Wcześniej zmiana przeznaczenia gruntów rolnych tych klas o zwartej powierzchni do 0,5 ha nie wymagała takiej zgody. Zawetowana przez prezydenta nowelizacja przywracała bardzo podobny zapis, ale niezawierający warunku zwartości gruntów, który – zdaniem posłów, autorów projektu – miał charakter nieostry, trudny do zdefiniowania.

Wetując ustawę, prezydent wskazał, że oczekuje od ustawodawcy przede wszystkim wprowadzenia instrumentów zapewniających skuteczną ochronę najbardziej wartościowych gruntów rolnych. W jego ocenie powrót do rozwiązań sprzed nowelizacji z 2013 r. takiej ochrony z kilku powodów nie zapewnia. Jak przypomniał, uchwalając tę nowelizację, podnoszono, że takie rozwiązanie znacznie uprości przepisy i skuteczniej będzie chronić gleby o najwyższej przydatności produkcyjnej, które w Polsce stanowią zaledwie 25% całego areału gruntów ornych. Takie rozwiązanie podyktowane było także koniecznością wyeliminowania częstych nieuzasadnionych „podziałów" obszarów najcenniejszych rolniczo na „zwarte" obszary poniżej 0,5 ha w procesie sukcesywnego przeznaczania takich gruntów pod zabudowę w celu omijania przepisów. Regulacja z 2013 r. miała zatem chronić przed negatywnymi skutkami utraty najcenniejszych gruntów rolnych. Zdaniem prezydenta zaproponowany przepis może sprzyjać nieuzasadnionemu wykorzystywaniu gruntów „do celów niezwiązanych z produkcją rolną". Grunty rolne klas I–III są bardzo cennym dobrem narodowym i stanowią zasób praktycznie nieodwracalny, nie można więc pozwalać, by nadużywano ich odrolniania, a na to zezwalałaby nowelizacja. Tym bardziej że zmieniała ona stan prawny obowiązujący zaledwie od 2013 r. Po przyjęciu weta zarówno prezydent, jak i posłowie zapowiedzieli złożenie kolejnej nowelizacji ustawy o ochronie gruntów.

Ustawa o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia

Od 13 XII 2014 r. obowiązuje nowelizacja, która dostosowała polskie prawo do unijnego rozporządzenia w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności. Ma to zwiększyć ochronę interesów konsumentów. Wprowadzone zmiany dotyczyły definicji, m.in. opakowanego środka spożywczego, okresu trwałości, składnika odżywczego i składnika żywności, a także działalności producentów jaj i zasad klasyfikowania tusz wołowych.

Nowela zakłada, że wszystkie zakłady pakowania jaj obejmie kontrola Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Zgodnie z nią rolnicy, którzy zajmują się pakowaniem jaj, będą mieli obowiązek zgłoszenia tej działalności wojewódzkiemu inspektorowi jakości handlowej. Producenci jaj będą mieli na to 3 miesiące od dnia wejścia w życie nowych przepisów. Do wejścia w życie nowych przepisów inspekcja kontrolowała 30% ok. 450 takich firm.

W ustawie doprecyzowano także wiek bydła, którego tusze muszą być poddawane klasyfikacji, oraz wprowadzono zasady zatwierdzenia technik automatycznej klasyfikacji tusz wołowych. Organem odpowiedzialnym za organizację testu certyfikacyjnego tusz wołowych będzie główny inspektor jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Od 1 I 2015 r. klasyfikacja dotyczyć będzie bydła w wieku od 8 miesięcy. Przestanie natomiast obowiązywać definicja bydła dorosłego, za które uważano zwierzęta o masie powyżej 300 kg. Dotychczasowa unijna definicja nie odnosiła się więc do masy, tylko do wieku zwierząt. Nowela wprowadza procedury zatwierdzania technik automatycznej klasyfikacji tusz wołowych (do tej pory przez uprawnionego rzeczoznawcę metodą wzrokową). Do klasyfikacji wprowadzono urządzenia automatyczne po przeprowadzeniu testu certyfikacyjnego.

O metodologii musi być informowana Komisja Europejska. Instytucją odpowiedzialną za organizację takich testów ma być główny inspektor jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. Koszty zatwierdzenia techniki automatycznej klasyfikacji tusz wołowych będzie pokrywał zainteresowany podmiot, ubiegający się o nie.

Ponadto nowelizacja doprecyzowała przepisy związane z kontrolami transakcji finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji poprzez określenie zasad współpracy między głównym inspektorem jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, prezesem Agencji Rynku Rolnego i prezesem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Senat na 63. posiedzeniu wprowadził do ustawy 3 poprawki, zaakceptowane następnie przez Sejm. Pierwsza ujednoliciła definicję „konsumenta finalnego", druga nałożyła obowiązek oznaczenia w języku polskim produktów żywnościowych wprowadzanych do sprzedaży w naszym kraju, trzecia nadała nowe brzmienia art. 15 noweli, dotyczącemu obowiązków prowadzącego rzeźnię.

63. posiedzenie Senatu, głosowanie w sprawie ustawy o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

Ustawa o zmianie ustawy o środkach ochrony roślin

Nowelizacja likwiduje obowiązek tłumaczenia na język polski dokumentacji załączanej do wniosków o rejestrację środków ochrony roślin. Będzie można ją składać również w języku angielskim. Ponadto umożliwia sprzedaż i używanie środków ochrony roślin przez 12 miesięcy od upływu terminu ich ważności pod warunkiem uzyskania opinii o ich przydatności do użycia.

Zdaniem posłów, autorów nowelizacji, wprowadzone ustawą z 8 III 2013 r. tłumaczenie z angielskiego na polski obszernych dokumentów technicznych potrzebnych do rejestracji środka ochrony roślin jest zbędne, m.in. ze względu na jego koszty i przedłużanie procedur rejestracji. Dokumentacja techniczna stanowiąca załączniki do wniosków o zatwierdzenie środka ochrony roślin składa się z 30–50 tys. stron informacji technicznej. Tłumaczenie takiego tekstu trwa 2–3 lata i wymaga doskonałej znajomości języka. Koszt przekładów szacowany jest na 1–3 mln zł. Niekorzystne okazało się także – zdaniem twórców noweli – zniesienie możliwości atestów środków ochrony roślin, którym upłynął termin ważności. W ten sposób powstaje duża ilość odpadów niebezpiecznych, trzeba je utylizować. Środki chemiczne, choć po terminie ważności, nadal nadają się do użytku. Nowe regulacje zakładają, że po ponownym przebadaniu środki ochrony roślin będą mogły być użyte w ciągu 12 miesięcy, co pozwoli na lepsze ich wykorzystanie.

Na swoim 64. posiedzeniu Senat wprowadził poprawki do rozpatrzonej nowelizacji, poparte następnie przez Sejm. Dwie z nich miały charakter językowy, a jedna doprecyzowywała odesłanie.

Ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

OCHRONA ŚRODOWISKA

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw

Od 5 IX 2014 r. weszły w życie przepisy nowelizacji wdrażającej do polskiego prawa dyrektywy 2010/75/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z 24 XI 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (tzw. dyrektywa IED). Dyrektywa nakłada na prowadzącego instalacje nowe obowiązki w zakresie ochrony gleb i wód podziemnych, w szczególności dotyczące opracowania raportu początkowego, zawierającego informacje na temat zanieczyszczenia gleby i wód podziemnych, monitoringu gleby i wód podziemnych w trakcie prowadzenia działalności oraz oceny stanu zanieczyszczenia po zakończeniu eksploatacji instalacji i doprowadzenia gleby i wód podziemnych na terenie zakładu do stanu początkowego, niestwarzającego znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska po zakończeniu działalności. Nowe przepisy mają ograniczyć niekorzystny wpływ instalacji przemysłowych na środowisko dzięki skuteczniejszemu zapobieganiu i zmniejszaniu emisji zanieczyszczeń. Przede wszystkim zwiększają wymagania wobec instalacji przemysłowych, dotyczące wartości emisji, które nie mogą być przekroczone. Nowelizacja tworzy też podstawy prawne do wprowadzenia m.in. przejściowego planu krajowego. Umożliwi on operatorom niektórych dużych źródeł spalania paliw, po spełnieniu określonych warunków, skorzystanie z czasowego odstępstwa od zaostrzanych od 1 I 2016 r. wymagań emisyjnych, wynikających z dyrektywy IED.

Dodatkowo w ustawie uporządkowano przepisy dotyczące ochrony powierzchni ziemi i jej rekultywacji, doprecyzowano te regulujące dokonywanie oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi oraz określające sposoby rekultywacji terenów zanieczyszczonych. Wprowadzono zmiany redukujące zbędne obciążenia administracyjne związane z wydawaniem pozwoleń emisyjnych. Zmieniono też przepisy, które dotyczą zapobiegania szkodom w środowisku i ich naprawy, polityki ekologicznej państwa oraz programu monitorowania emisji lotnych związków organicznych. Ustawa zwiększa wymagania stawiane przedsiębiorcom, właścicielom i operatorom instalacji, a nieco je łagodzi w kwestii rekultywacji. Dotychczasowe przepisy mówiły o konieczności przywrócenia glebie i ziemi stanu wymaganego standardami jakości określonymi w odpowiednich przepisach. Nowelizacja umożliwia przeprowadzanie tzw. remediacji, czyli poddania gleby, ziemi, wód gruntowych działaniom mającym na celu nie tyle usunięcie zanieczyszczeń i uzyskanie stanu wymaganego tymi standardami – chyba że to jedyny sposób usunięcia tego zagrożenia – ile doprowadzenie do stanu niezagrażającego zdrowiu ludzi i środowisku. W związku z takimi zmianami konieczne jest dostosowanie przepisów o Inspekcji Ochrony Środowiska.

Sprawozdawca Komisji Środowiska i Komisji Gospodarki Narodowej w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw senator Michał Wojtczak.

Dyrektywa zmienia także zakres uregulowań dotyczących wydawania pozwoleń zintegrowanych oraz modyfikuje wymagania szczegółowe, dotyczące funkcjonowania instalacji przemysłowych, w tym dopuszczalne wielkości emisji. Wprowadza też zmiany do prawa ochrony środowiska w zakresie przepisów dotyczących zapobiegania szkodom w środowisku i ich naprawy, w zakresie polityki ekologicznej państwa, likwiduje tzw. politykę ekologiczną państwa, będącą konsekwencją zmian w systemie zarządzania rozwojem Polski i wprowadzenia nowego systemu dokumentów strategicznych. Dotyczy także programu monitorowania emisji lotnych związków organicznych.

Na swoim 57. posiedzeniu Senat wprowadził 12 poprawek do nowelizacji, które zostały przyjęte przez Sejm. Zapewniono m.in. udział społeczeństwa w postępowaniach w sprawie wydania wszystkich rodzajów decyzji związanych z pozwoleniami zintegrowanymi. Senatorowie wprowadzili także regulację zwalniającą z odpowiedzialności za działania, które nie oddziałują negatywnie i w sposób znaczący na obszar Natura 2000 oraz są prowadzone w celu publicznym. Kilka przyjętych zmian ujednolicało terminologię ustawy.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw

Od 12 VII 2014 r. obowiązują przepisy nowelizacji, do której Senat na swoim 54. posiedzeniu wprowadził 18 poprawek, zaakceptowanych następnie przez Sejm. Izba zmieniła m.in. zasady, na podstawie których właściciele wód są obowiązani do ich utrzymywania. Wskazała, że obowiązek podejmowania działań, jeżeli zachodzi pilna i uzasadniona ich potrzeba z uwagi na zapewnienie ochrony przed powodzią lub w związku z koniecznością usunięcia skutków powodzi, dotyczy tylko właścicieli wód publicznych. Ograniczyła obowiązki właściciela wód, polegające na zachowaniu stanu dna lub brzegów oraz na remoncie lub konserwacji istniejących budowli regulacyjnych, w ten sposób, aby dotyczyły one tylko właściciela wód publicznych. Senatorowie zaproponowali także dodanie do ustawy definicji określenia: „system kanalizacji zbiorczej". W innej poprawce zwolniono właściciela wody z obowiązku udrażniania przepustów i odcinków śródlądowych wód powierzchniowych pod obiektami mostowymi lub w bezpośrednim sąsiedztwie tych obiektów, ponieważ na podstawie przepisów odrębnych obciąża on właściciela urządzenia wodnego. Senatorowie wskazali też, że cele środowiskowe dla wód powierzchniowych obejmują także działania zapobiegające pogorszeniu stanu wód. Dodali przepis zmieniający ustawę o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych w ten sposób, aby inwestorem w rozumieniu tej ustawy był także marszałek województwa działający w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa oraz wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej.

Nowela wdrożyła do polskiego prawa postanowienia ramowej dyrektywy wodnej, a także inne unijne regulacje dotyczące gospodarki wodnej, dyrektywy: powodziową, o wodach podziemnych, ściekową, w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, ptasią i siedliskową. Jej uchwalenie zostało wymuszone przez Komisję Europejską, zarzucającą Polsce niepełną transpozycję ramowej dyrektywy wodnej ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej. W ustawie znalazły się definicje zawarte w ramowej dyrektywie wodnej, np. „dobry potencjał ekologiczny", „dobry stan chemiczny wód podziemnych", „dobry stan ekologiczny", „dobry stan ilościowy wód podziemnych". Ochrona wód ma umożliwić osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych, jednolitych części wód podziemnych oraz obszarów chronionych określonych w prawie wodnym, a także poprawić jakość wód oraz biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na terenach podmokłych. Nowe przepisy umożliwiają podejmowanie koniecznych działań w razie zagrożenia osiągnięcia celów środowiskowych w każdej chwili, a nie wyłącznie przy opracowywaniu projektu programu wodno-środowiskowego kraju. Zmodyfikowano także przepis dotyczący obowiązków właścicieli wód w odniesieniu do ich utrzymywania. Chodzi tu o obowiązki wynikające i niewynikające z planu utrzymania wód. Te niewynikające z planu utrzymania wód dotyczą podjęcia natychmiastowych prac, które mają zapobiegać skutkom powodzi lub usuwać już powstałe zniszczenia. Dodano też przepisy określające, na czym polega i co ma na celu utrzymywanie wód (rodzaje czynności i prac do wykonania).

54. posiedzenie Senatu, głosowanie nad poprawkami do ustawy o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw.

Zmodyfikowano zasady realizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych. Określono, że: aglomeracje o równoważnej liczbie powyżej 2 tys. mieszkańców winny być wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych zakończone oczyszczalniami ścieków albo tzw. zbiorczymi punktami zrzutu ścieków, zgodnie z ustaleniami krajowego programu; aglomeracje te wyznacza w drodze uchwały sejmik województwa po uzgodnieniu marszałka województwa z dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej lub właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska i po zasięgnięciu opinii zainteresowanych gmin; co 2 lata mają być wykonywane przeglądy granic aglomeracji i wprowadzane konieczne zmiany. Planom zarządzania ryzykiem powodziowym, gospodarowania wodami na obszarze dorzecza oraz przeciwdziałania skutkom suszy nadano rangę rozporządzenia. Określono zawartość i tryb ustanawiania planu utrzymania wód.

Nowela wprowadziła też zmiany do ustawy o ochronie przyrody, przewidujące, że prowadzenie robót wodnych na terenach o szczególnych wartościach przyrodniczych wymaga zgłoszenia regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska, a nie, tak jak

dotychczas, wydania przez niego decyzji. To zgłoszenie winno nastąpić przed uzyskaniem pozwolenia na budowę czy pozwolenia wodnoprawnego i realizacją inwestycji.

Nowelizacja spowoduje modernizację blisko 300 oczyszczalni ścieków w ciągu 10 lat. Chodzi o ograniczenie w ściekach komunalnych ilości związków azotu i fosforu, które powodują tzw. eutrofizację wód, czyli przede wszystkim gwałtowny rozrost roślinności, co w konsekwencji wpływa na stan akwenu. Inwestycje mają kosztować 918 mln zł. Zgodnie z zapewnieniami rządu gminy prowadzące inwestycje wynikające z ustawy będą mogły liczyć na pożyczki i dotacje m.in. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska. W perspektywie finansowej UE na lata 2014–20 na cele związane z gospodarką ściekową zagwarantowano ponad 2 mld euro.

Nowelizacja prawa wodnego ma wpłynąć również na poprawę bezpieczeństwa przeciwpowodziowego kraju, a także zlikwidować nieprawidłowości przy pracach utrzymaniowych rzek. Chodzi o sytuację, kiedy prace regulacyjne są klasyfikowane jako utrzymaniowe, przez co nie jest m.in. potrzebne przeprowadzenie oceny oddziaływania na obszary Natura 2000.

Ustawa o zmianie ustawy o zapobieganiu zanieczyszczaniu morza przez statki oraz niektórych innych ustaw

Na swoim 64. posiedzeniu Senat wprowadził 3 poprawki do nowelizacji, zaakceptowane następnie przez Sejm. Pierwsza z poprawek uzupełniła ustawę o przepis uprawniający dyrektora urzędu morskiego do kontroli książki zapisów o każdorazowym przejściu na zasilanie paliwem innym niż aktualnie używane w celu ustalenia, czy ze statku nie dokonano zrzutu szkodliwych substancji lub emisji siarki. Armatorzy często używają paliwa bardziej zasiarczonego na obszarach, które nie są objęte ochroną, a zmieniają paliwo na mniej szkodliwe dopiero wtedy, gdy wpływają na obszary chronione. Poprawka druga, konsekwencja poprawki pierwszej, dodała do ustawy przepisy stanowiące podstawę do nałożenia na kapitana lub innego członka załogi statku kary pieniężnej za naruszenie obowiązku prowadzenia wspomnianej książki, na podstawie której można stwierdzić, jaki rodzaj paliwa był używany. Poprawka trzecia zmieniła natomiast załącznik do ustawy w taki sposób, że wprowadziła inną terminologię określenia wielkości statków.

Ustawa, która wejdzie w życie 1 I 2015 r., dostosowuje polskie prawo do dyrektyw unijnych:

Sprawozdawca Komisji Gospodarki Narodowej i Komisji Środowiska w sprawie nowelizacji ustawy o zapobieganiu zanieczyszczaniu morza przez statki senator Andrzej Kobiak.

Wiceminister infrastruktury i rozwoju Dorota Pyć podczas debaty nad nowelizacją ustawy o zapobieganiu zanieczyszczaniu morza przez statki.

z 26 IV 1999 r., odnoszącej się do redukcji zawartości siarki w niektórych paliwach ciekłych; z 27 XI 2000 r. w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów wytwarzanych przez statki i pozostałości ładunku; z 23 IV 2009 r. w sprawie wspólnych reguł i norm dotyczących organizacji dokonujących inspekcji i przeglądów na statkach; z 23 IV 2009 r. w sprawie kontroli przeprowadzanej przez państwo portu; z 21 XI 2012 r. w zakresie zawartości siarki w paliwach żeglugowych. Ta ostatnia dyrektywa przenosi do prawa UE zmiany z 2008 r. do załącznika VI do konwencji o zapobieganiu zanieczyszczaniu morza przez statki. Państwa członkowskie zostały zobowiązane do wprowadzenia w życie przepisów wykonujących tę dyrektywę do 18 VI 2014 r.

Nowelizacja zakazuje używania paliw o zawartości siarki powyżej 0,1% (obecnie – 1%) na statkach podnoszących polską banderę i na wszystkich statkach przebywających na polskim obszarze morskim. Armatorzy będą mogli jako alternatywę dla paliw niskosiarkowych wykorzystywać technologie, które zredukują emisję siarki do poziomu po-

równywalnego z uzyskiwanym przy zastosowaniu tych paliw. Możliwe będzie wyposażanie statków w pokładowe systemy oczyszczania spalin z siarki i używanie skroplonego gazu ziemnego (LNG), biopaliw czy metanolu. Ustawa przewiduje też, że jeśli nie będzie możliwości nabycia paliwa żeglugowego o zawartości siarki dopuszczalnej na danym obszarze morskim, to kapitan polskiego statku znajdującego się poza polskimi obszarami morskimi będzie powiadamiał o tym dyrektora urzędu morskiego właściwego dla portu macierzystego statku oraz właściwe władze portu przeznaczenia. Wówczas nie będzie też nakładana kara za używanie paliwa zawierającego niedopuszczalną zawartość siarki.

Ustawa o zmianie ustawy o bateriach i akumulatorach oraz niektórych innych ustaw

Na swoim 60. posiedzeniu Senat wprowadził 6 poprawek do nowelizacji ustawy o bateriach i akumulatorach, spośród których Sejm poparł 3. Zgodnie z propozycją Senatu niższa będzie opłata na kampanie ekologiczne, jaką firmy wnoszą za wprowadzenie na rynek 1 kg baterii i akumulatorów. Wyniesie ona 3, a nie 5 gr, jak postanowił wcześniej Sejm. Zdaniem Senatu zastosowanie stawki w wysokości 5 gr prowadziłoby do nadmiernego obciążenia branży producentów i importerów baterii i akumulatorów, a w konsekwencji do wzrostu kosztów produkcji, a co za tym idzie – podwyższenia cen dla końcowych użytkowników akumulatorów samochodowych i przemysłowych. Posłowie odrzucili natomiast senacką poprawkę, by odzysk i recykling baterii i akumulatorów kwasowo-ołowiowych odbywał się tylko w 1 zakładzie przetwarzania, a nie – jak proponował wcześniej Sejm – w kilku. Senat uznał takie rozwiązanie za zbyt liberalne ze względu na potencjalne niebezpieczeństwo zarówno dla zdrowia ludzi, jak i dla środowiska.

Nowelizacja zmierza do uszczelnienia systemu gospodarowania zużytymi bateriami i akumulatorami, a także doprecyzowania przepisów w celu uzyskania pełnej zgodności z przepisami dyrektywy 2006/66/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 6 IX 2006 r. w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów. Ponadto uzupełnia obowiązujące regulacje w związku z rozporządzeniem Komisji Europejskiej nr 493/2012 z 11 VI 2012 r., ustanawiającym szczegółowe przepisy dotyczące obliczania wydajności recyklingu dla procesów recyklingu zużytych baterii i akumulatorów. Nowela przewiduje, że od 2015 r. firmy wprowadzające na rynek baterie lub akumulatory znajdą się obowiązkowo w specjalnym rejestrze. Będą także zobowiązane do zorganizowania i sfinansowania zbierania, przetwarzania, recyklingu i unieszkodliwiania zużytych baterii i akumulatorów. Uproszczona została treść wpisów w ewidencji baterii i akumulatorów wprowadzanych do obrotu – wystarczy podanie ich rodzaju i masy. Nowelizacja zawiera korzystne rozwiązania dla przedsiębiorców sprzedających niewielkie ilości baterii i akumulatorów (do 1 kg baterii lub akumulatorów przenośnych oraz do 100 kg baterii lub akumulatorów przemysłowych i samochodowych). Zgodnie z danymi z 2010 r. wyłączenie będzie dotyczyć poniżej 1% wprowadzanych do obrotu baterii i akumulatorów. W myśl nowych przepisów przedsiębiorcy będą mogli uzyskać u marszałka województwa m.in. zwolnienie z uiszczania opłaty produktowej, organizowania i finansowania zbierania, przetwarzania, recyklingu i unieszkodliwiania zużytych baterii i akumulatorów, zawierania umów z firmami zbierającymi te odpady oraz prowadzącymi zakład ich przetwarzania.

Nowela uzupełnia i doprecyzowuje niektóre definicje, wprowadza definicję eksportu i podmiotu pośredniczącego. W kwestii dotyczącej wprowadzania do obrotu baterii i akumulatorów nowelizacja rezygnuje z określania wymogów w zakresie maksymalnych zawartości rtęci w ogniwach guzikowych. Mając na względzie wymogi dotyczące obliczania wydajności recyklingu dla procesów recyklingu zużytych baterii i akumulatorów, przewidziane przepisami rozporządzenia Komisji Europejskiej z 11 VI 2012 r., ustawa wprowadza regulacje dotyczące obowiązku sporządzania i przedkładania właściwemu marszałkowi województwa, przewidzianych w tym rozporządzeniu, sprawozdań z osiągniętego poziomu efektywności recyklingu.

W celu pełnego wdrożenia postanowień dyrektywy 2006/66/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 6 IX 2006 r. nowelizacja wprowadza regulację uwzględniającą kryterium gęstości zaludnienia przy ustalaniu usytuowania punktów zbierania oraz

Senator Jadwiga Rotnicka, sprawozdawczyni komisji: Środowiska oraz Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej w sprawie ustawy o zmianie ustawy o bateriach i akumulatorach oraz niektórych innych ustaw.

miejsc odbioru zużytych baterii lub akumulatorów. Modyfikując postanowienia dotychczasowej ustawy, zrezygnowano z obowiązku prowadzenia ewidencji baterii i akumulatorów w sztukach. Uznano, że pozostawienie ewidencji tylko w zakresie masy wprowadzonych do obrotu baterii i akumulatorów spowoduje znaczne uproszczenie.

Ustawa wprowadza istotne zmiany dotyczące publicznych kampanii edukacyjnych, obejmujących wszelkie działania mające na celu podnoszenie stanu

świadomości ekologicznej społeczeństwa w kwestii prawidłowego postępowania z odpadami w postaci zużytych baterii i akumulatorów. Nowela zmienia zasady ustalania wysokości opłaty na publiczne kampanie edukacyjne. Wprowadzający do obrotu baterie lub akumulatory będzie miał możliwość samodzielnego finansowania kampanii edukacyjnych lub przekazania środków na odpowiedni rachunek urzędu marszałkowskiego. Marszałkowie województw zaś będą środki te przekazywać na rachunek bankowy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Istotna zmiana dotyczy rezygnacji z nakładania na marszałków województw obowiązku realizacji zadań w zakresie prowadzenia publicznych kampanii edukacyjnych. Ma to uprościć procedurę dysponowania środkami i umożliwić prowadzenie publicznych kampanii edukacyjnych także innym podmiotom oprócz urzędów marszałkowskich i wprowadzających baterie lub akumulatory. Ustawa modyfikuje zasady pobierania opłaty depozytowej i zakłada rezygnację z niej w wypadku sprzedaży baterii i akumulatorów przemysłowych, które powinny być zagospodarowywane zgodnie z ustawą o odpadach. Nowe przepisy przewidują, że opłata depozytowa pobierana będzie przy sprzedaży baterii i akumulatorów samochodowych kwasowo-ołowiowych od użytkowników końcowych niebędących przedsiębiorcami. Doprecyzowano ponadto, że opłata depozytowa powinna być pobierana przez sprzedawców detalicznych przy sprzedaży baterii i akumulatorów samochodowych kwasowo-ołowiowych, chyba że stanowią przynależność albo część składową innych urządzeń. Baterie i akumulatory wprowadzane do obrotu nie będą mogły zawierać więcej niż 0,0005% (wagowo) rtęci. Wcześniej uchylono wyjątek dla tzw. baterii guzikowych, które będą mogły zawierać do 2% (wagowo) rtęci. Nowe przepisy przewidują też od 2017 r. zobowiązanie producentów sprzętu zawierającego baterie lub akumulatory do takiego jego projektowania, aby zabudowane ogniwa mogły być usunięte przez serwis.

Nowelizacja wejdzie w życie 1 I 2015 r., a część przepisów 1 I 2017 r. Od 2 X 2015 r. natomiast zacznie obowiązywać zakaz przekroczenia limitu 0,0005% zawartości rtęci we wprowadzanych do obrotu bateriach i akumulatorach, w tym zamontowanych w sprzęcie.

RUCH DROGOWY

Nowelizacje ustawy – Prawo o ruchu drogowym

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw, obowiązująca od 30 IV 2014 r., dotyczy polskich kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego w krajach Unii Europejskiej i kierowców z państw członkowskich UE łamiących przepisy w Polsce. Ustawa wprowadziła unijną dyrektywę z 25 X 2011 r. w sprawie ułatwień w zakresie transgranicznej wymiany informacji dotyczących przestępstw lub wykroczeń związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego (tzw. dyrektywa *cross border enforcement*). Termin jej wdrożenia minął 7 XI 2013 r.

Wymiana informacji w ramach Krajowego Punktu Kontaktowego dotyczy danych rejestracyjnych pojazdów oraz ich właścicieli lub posiadaczy. Dane te będą przekazywane m.in. w razie: niestosowania się do nakazu ograniczenia prędkości, prowadzenia pojazdu bez zapiętych pasów bezpieczeństwa, przewożenia dziecka bez fotelika, niestosowania się do sygnałów świetlnych, prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu lub narkotyków, korzystania podczas jazdy z telefonu wymagającego trzymania słuchawki lub mikrofonu w ręku. Krajowy Punkt Kontaktowy stał się częścią nowej Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców. Wymiana informacji odbywa się w systemie teleinformatycznym, za pośrednictwem istniejącego już europejskiego systemu EUCARIS. Informacje o zagranicznych kierowcach, ich pojazdach i dokonanych przez nich przewinieniach drogowych w Polsce z Krajowego Punktu Kontaktowego otrzymują: Policja, Inspekcja Transportu Drogowego, Straż Miejska, Służba Celna i Straż Graniczna.

Zdaniem resortu transportu wymiana danych rejestracyjnych pojazdów powinna zwiększyć efekt prewencyjny i zachęcić do ostrożniejszej jazdy kierowców pojazdów zarejestrowanych w innych państwach członkowskich UE, co może wpłynąć na zmniejszenie liczby ofiar wypadków drogowych.

W wyniku głosowań na 50. posiedzeniu Izba uchwaliła 4 zmiany o charakterze redakcyjnym i językowym, poparte następnie przez Sejm.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym, przyjęta przez Senat bez poprawek na 52. posiedzeniu, rozszerza dostęp do danych i informacji zawar-

tych w centralnej ewidencji pojazdów, którą prowadzi minister spraw wewnętrznych w systemie teleinformatycznym, on jest także administratorem danych i informacji tam zgromadzonych. W ewidencji gromadzi się dane i informacje o pojazdach zarejestrowanych, o ich właścicielach i posiadaczach. Ewidencja obejmuje dane o pojeździe (marka, typ, model, wariant i wersja, numer rejestracyjny, rok produkcji, data pierwszej rejestracji, termin badania technicznego), a także serię i numer dowodu rejestracyjnego albo pozwolenia czasowego oraz datę ich wydania, serię i numer karty pojazdu, nazwę organu, który dokonał rejestracji, oraz dane o właścicielu pojazdu i o jego posiadaczu (imię, nazwisko albo nazwę lub firmę, adres zamieszkania lub siedziby, numer ewidencyjny PESEL i numer identyfikacyjny REGON).

Nowela rozszerzyła katalog informacji zawartych w centralnej ewidencji pojazdów o numer świadectwa homologacji typu WE pojazdu lub świadectwa homologacji typu pojazdu oraz odczyt licznika przebiegu pojazdu w chwili badania. Nowe przepisy umożliwiają nieodpłatny dostęp do danych zawartych w centralnej ewidencji pojazdów. Informacje takie, z wyłączeniem danych o właścicielu pojazdu lub o jego posiadaczu, będą udostępniane w postaci elektronicznej po podaniu danych identyfikujących pojazd. Dane z centralnej ewidencji pojazdów będą udostępniane także szefowi Biura Ochrony Rządu w celu wykonywania zadań ustawowych BOR.

Zmienione przepisy weszły w życie 10 V 2014 r.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw

Przepisy prawa wodnego, umożliwiające wyznaczanie szlaków turystycznych rowerowych i pieszych oraz budowę dróg rowerowych na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego oraz na wałach przeciwpowodziowych, obowiązują od 21 VI 2014 r.

Nowelizacja wprowadziła nowe pojęcie: „droga rowerowa", żeby dróg tego rodzaju nie obejmował reżim ustawy o drogach publicznych. Zachowane zostały wszystkie zakazy mające na celu ochronę wody przed zanieczyszczeniem i służące ochronie przed powodzią, ale zrezygnowano ze złożonej procedury urbanistycznej uruchamiania takich inwestycji na rzecz prostej procedury zgłoszenia. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego takie zgłoszenie przyjmuje dyrektor regionalny zarządu gospodarki wodnej. Jeśli w ciągu 30 dni nie zgłosi on sprzeciwu, można rozpocząć prace. W wypadku tras po koronach wałów zgłoszenie przyjmuje marszałek województwa.

Ustawa zmieniła też kodeks wykroczeń. Przekraczanie wałów czy jeżdżenie w poprzek nich pozostanie wykroczeniem, ale jeżdżenie wzdłuż wałów, zgodnie z tą ustawą, będzie dozwolone.

Senat na swoim 53. posiedzeniu przyjął ustawę bez poprawek.

Ustawa o zmianie ustawy o kierujących pojazdami

Podstawowe zmiany zawarte w nowelizacji odnoszą się do zasad przeprowadzania egzaminu państwowego dla osób ubiegających się o przyznanie uprawnień do kierowania pojazdami. Ustawa reguluje szereg zagadnień związanych z funkcjonowaniem systemu uzyskiwania tych uprawnień, wskazuje ministra właściwego ds. transportu jako sprawującego merytoryczny nadzór nad jakością pytań egzaminacyjnych podczas części teoretycznej egzaminu państwowego. Reguluje także kwestie dotyczące wymogów stawianych instruktorom i wykładowcom prowadzącym zajęcia teoretyczne podczas szkoleń kandydatów na kierowców.

Najistotniejsze zmiany to: modyfikacja przepisów dotyczących zakresu uprawnień kierowcy posiadającego prawo jazdy kategorii D1+E (uprawnienie do kierowania zespołem pojazdów składającym się z pojazdu ciągnącego, określonego w prawie jazdy kategorii D i przyczepy, bez określania dopuszczalnej masy całkowitej takiego zespołu pojazdów); uprawnienie dla osoby posiadającej co najmniej od 3 lat prawo jazdy kategorii B do kierowania – bez zdawania egzaminu – motocyklem z automatyczną skrzynią biegów, o pojemności skokowej silnika do 125 cm^3, mocy nieprzekraczającej 11 kW i stosunku mocy do masy własnej nieprzekraczającym 0,1 kW/ kg; likwidację wydawania prawa jazdy osobie, która rozpoczęła w innym państwie członkowskim UE wymianę prawa jazdy na prawo jazdy krajowe lub wydania wtórnika polskiego prawa jazdy; wprowadzenie wymogu złożenia oświadczenia o zamieszkiwaniu w Polsce przy wydawaniu prawa jazdy i jego wtórnika; zniesienie obowiązku odbycia przez kandydata na kierowcę części teoretycznej szkolenia; doprecyzowanie przepisów umożliwiających przystąpienie do egzaminu państwowego na niższe kategorie prawa jazdy przez osoby, które ukończyły kurs na prawo jazdy wyższej kategorii; wprowadzenie jednoznacznej normy wskazującej, że pytania egzaminacyjne oraz wchodzące w ich skład scenariusze, wizualizacje i opisy zatwierdzone przez ministra właściwego ds. transportu oraz pytania w teście egzaminacyjnym dla kandydatów na kierowców stanowią informację publiczną w rozumieniu przepisów ustawy z 6 IX 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, a bazy pytań na egzaminach państwowych na prawo jazdy, dla kandydatów na instruktorów i egzaminatorów nie są informacją publiczną w myśl tej ustawy; umożliwienie prowadzenia warsztatów doskonalenia zawodowego dla instruktorów nauki jazdy przez wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego; wprowadzenie udogodnienia dla osób posiadających jednocześnie uprawnienia instruktora i egzaminatora (wystarcza ukończenie tylko 1 warsztatów doskonalenia zawodowego); wprowadzenie obowiązku przekazania przez wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego 1,5% opłaty za przeprowadzenie części teoretycznej egzaminu na prawo jazdy do budżetu państwa; rozszerzenie zakresu kwalifikacji osoby ubiegającej się o uzyskanie uprawnień do kierowania pojazdami na egzaminie państwowym o umiejętność energooszczędnego

55. posiedzenie Senatu.

poruszania się pojazdem po drodze; umożliwienie zdawania egzaminu przy wykorzystaniu samochodu, w którym odbywano szkolenie w ośrodku szkolenia kierowców; zniesienie terminu ważności zdanego egzaminu teoretycznego, obowiązującego przed zdaniem egzaminu praktycznego; powołanie komisji ds. weryfikacji i rekomendacji pytań zadawanych na egzaminie państwowym dla kandydatów na kierowców, egzaminatorów i instruktorów jazdy.

Na 55. posiedzeniu Izba poparła 14 zmian. Duża część poprawek to zmiany redakcyjne (m.in. redakcja przepisów uwzględniająca ogłoszenie nowego tekstu jednolitego ustawy o kierujących pojazdami), ujednolicające terminologię i zapewniające poprawność językową. Ponadto senatorowie przyznali osobom posiadającym co najmniej od 3 lat prawo jazdy kategorii B uprawnienie do kierowania motocyklem ze skrzynią biegów inną niż automatyczna. Umożliwili instruktorom lub wykładowcom związanym z ośrodkiem szkolenia umową-zleceniem, umową o dzieło lub innym stosunkiem prawnym prowadzenie wykładów w formie nauczania na odległość pod nadzorem. Zgodnie z inną senacką zmianą kurs dla kandydatów na instruktorów prowadzić może wojewódzki ośrodek ruchu drogowego. Kolejne zwolniły z obowiązku uczestnictwa w warsztatach doskonalenia zawodowego wykładowców, instruktorów i egzaminatorów, którzy w danym roku po raz pierwszy uzyskali stosowne uprawnienia. Senatorowie chcieli także umożliwić po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy przystępowanie do egzaminu państwowego bez konieczności odbycia przez kandydata na kierowcę części teoretycznej szkolenia w ośrodku szkolenia kierowców, ale na to nie zgodził się Sejm. Odrzucił również 4 poprawki legislacyjne.

Nowelizacja weszła w życie 24 VIII 2014 r., z wyjątkiem przepisów umożliwiających kandydatom na kierowcę lub motorniczego rezygnację z uczestnictwa w zajęciach teoretycznych, jeśli uzyskali oni pozytywny wynik z teoretycznej części egzaminu państwowego, które zaczną obowiązywać 1 I 2015 r.

SPRAWY WEWNĘTRZNE

Ustawa – Prawo o aktach stanu cywilnego

Ustawa, uchwalona 10 X 2014 r., wprowadza obowiązek rejestracji wszystkich zdarzeń z zakresu stanu cywilnego w systemie teleinformatycznym. Akty stanu cywilnego sporządzane dotychczas w postaci papierowej będą sukcesywnie przenoszone do tego systemu. Nowe zasady prowadzenia rejestru stanu cywilnego w systemie teleinformatycznym pozwolą m.in. na odejście od sporządzania papierowych aktów stanu cywilnego; uzyskiwanie odpisu aktu stanu cywilnego w dowolnym urzędzie stanu cywilnego na terenie całego kraju; zdalną aktualizację rejestru PESEL o zdarzenia z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Jeśli ktoś zgłosi zapotrzebowanie na odpis aktu w postaci elektronicznej, kierownik urzędu tą drogą prześle mu dokument. Akty papierowe np. po dokonaniu w nich zmian w razie żądania wydania odpisu z nich będą zamieniane na dokument elektroniczny. Docelowo rozwiązanie to ma ograniczyć obieg dokumentów papierowych.

Sprawozdawca Komisji Ustawodawczej w sprawie prawa o aktach stanu cywilnego senator Leszek Piechota.

Tak jak dotychczas, akty stanu cywilnego, czyli wyłączny dowód zdarzeń w nim stwierdzonych, będą prowadzone przez urzędy stanu cywilnego, stanowiące część urzędu gminy jako zadanie zlecone z zakresu administracji publicznej. W aktach tych odnotowywane będzie urodzenie, zgon i zawarcie małżeństwa. Wprowadzona została możliwość upoważnienia pracowników urzędu stanu cywilnego do dokonywania określonych czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego, czego nie przewidywały dotychczas obowiązujące przepisy.

Zmianom nie podlegają zasady określania właściwości miejscowej w sprawach rejestracji stanu cywilnego dotyczących urodzenia, małżeństwa i zgonu. Wprowadzone zostały przepisy, dzięki którym w dowolnie wybranym urzędzie stanu cywilnego będzie można uzyskać takie dokumenty, jak odpis aktu stanu cywilnego czy określone zaświadczenie.

Nadal ma obowiązywać swoboda wyboru urzędu stanu cywilnego, w którym chce się zawrzeć związek małżeński. Zliberalizowano natomiast zasady udzielania ślubu przez kierownika urzędu stanu cywilnego poza siedzibą urzędu. Na wniosek osoby zamierzającej zawrzeć związek małżeński kierownik będzie mógł przyjąć oświadczenie o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego w okręgu rejestracji stanu cywilnego, w którym jest on właściwy. Warunki to zachowanie uroczystej formy ślubu i bezpieczeństwo osób obecnych przy składaniu oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński we wskazanym we wniosku miejscu odbywania się ślubu. W takim wypadku będzie pobierana opłata dodatkowa, stanowiąca dochód gminy.

Nowa instytucja to ogólnopolski rejestr stanu cywilnego, prowadzony przez ministra właściwego ds. wewnętrznych w systemie teleinformatycznym. Wpisów w rejestrze mają dokonywać kierownicy urzędu stanu cywilnego lub ich zastępcy, a dane zarejestrowane przez kierownika urzędu stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego automatycznie zaktualizują dane zawarte w pozostałych rejestrach publicznych, np. w rejestrze PESEL. W ramach rejestru stanu cywilnego ma być prowadzony rejestr uznań, zawierający informacje na temat dziecka, matki i ojca uznającego ojcostwo. Rozwiązanie to powinno pozwolić na szybkie ustalenie pochodzenia dziecka przy sporządzeniu aktu urodzenia.

Sprawozdawca Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej w sprawie prawa o aktach stanu cywilnego senator Andrzej Pająk.

Wiceminister spraw wewnętrznych Piotr Stachańczyk podczas rozpatrywania przez Senat ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego.

Podobnie jak dotychczas, nie będzie można zamieszczać w akcie urodzenia więcej niż 2 imion dziecka, imienia ośmieszającego, nieprzyzwoitego czy imienia w formie zdrobniałej. Wprowadzono możliwość wybierania obcych imion dla dziecka niezależnie od narodowości i obywatelstwa rodziców oraz wybierania takiego imienia, które nie wskazuje na płeć dziecka, ale w powszechnym znaczeniu jest przypisane do danej płci.

Izba przyjęła ustawę na 64. posiedzeniu z 19 poprawkami, które zostały następnie zaakceptowane przez Sejm. Większość uchwalonych zmian miała charakter redakcyjny, legislacyjny i doprecyzowujący. W ostatecznym tekście ustawy przyjęto, że kierownik urzędu stanu cywilnego: w czasie przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński ma nosić łańcuch z wizerunkiem orła; może odmówić przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński w terminie wskazanym przez osoby zamierzające zawrzeć małżeństwo w wypadku braku uzgodnienia innego terminu; przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy może dokonywać określonych czynności na podstawie przepisów dotychczasowych.

Ustawa miała wejść w życie 1 I 2015 r., z wyjątkiem przepisów określających nowe zasady przekazywania danych na potrzeby statystyki publicznej (zaczną obowiązywać 1 I 2018 r.), ale termin ten został przesunięty na 1 III 2015 r. (1 I 2015 r. wejdzie w życie przepis dotyczący wydawania odpisu skróconego aktu stanu cywilnego). Ustawodawca zdecydował o tym, nowelizując 19 XII 2014 r. ustawy: o dowodach osobistych, o ewidencji ludności oraz prawo o aktach stanu cywilnego. Ma to służyć jak najlepszemu wdrożeniu systemu rejestrów państwowych, na który składają się m.in. rejestry PESEL, dowodów osobistych i aktów stanu cywilnego. Nowela prawa o aktach stanu cywilnego przewiduje ponadto, że wpisy dotyczące uznania ojcostwa dokonane w księgach stanu cywilnego, a także akty stanu cywilnego już sporządzone albo w których zamieszczono wzmianki lub zamieszczono przy nich przypiski na podstawie przepisów dotychczasowych w okresie 1 III–31 VIII 2015 r. podlegają przeniesieniu do rejestru uznań nie później niż do 31 XII 2015 r. Minister spraw wewnętrznych został zobowiązany do przeprowadzenia do 30 IV 2017 r. analizy wpływu rozwiązań przyjętych w ustawie na funkcjonowanie urzędów stanu cywilnego.

Senat, rozpatrując tę nowelę na 67. posiedzeniu, wprowadził do niej poprawkę, przyjętą przez Sejm, na podstawie której do 1 III 2015 r. nie będą pobierane opłaty skarbowe od wydawania skróconych aktów stanu cywilnego. Zmiana ta miała związek z ustawą o Karcie Dużej Rodziny.

Ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze standaryzacją niektórych wzorów pism w procedurach administracyjnych

Zmienione tą ustawą przepisy 21 ustaw mają służyć przyspieszeniu i usprawnieniu procedur urzędowych, a tym samym ułatwić prowadzenie działalności gospodarczej. Najważniejszą zmianą jest wprowadzenie obowiązku określania wzorów pism w formie dokumentów elektronicznych. Wzory pism – tworzone przez uprawnione i wskazane w ustawie organy – są rejestrowane w centralnym repozytorium wzorów dokumentów elektronicznych. Repozytorium znajduje się na elektronicznej platformie usług administracji publicznej (ePUAP). Wzory wniosków mają być dostępne też m.in. w Biuletynie Informacji Publicznej danego urzędu. Ustawa przewiduje stworzenie 68 wzorów pism. Standaryzacja wniosków stanowi pierwszy etap porządkowania procedur administracyjnych związanych z uruchamianiem i prowadzeniem działalności gospodarczej w Polsce. Wzory wniosków będą precyzyjnie określać zakres wymaganych danych i zawierać wskazania, jakie dokumenty (załączniki) należy dołączyć. Ma to ograniczyć liczbę urzędowych wezwań do uzupełnienia braków, co powinno znacząco przyspieszyć załatwianie spraw administracyjnych. Od dnia wejścia w życie zmian, czyli od 25 XII 2014 r., przedsiębiorca może złożyć wniosek w formie elektronicznej lub papierowej.

Izba przyjęła tę nowelizację bez poprawek na 54. posiedzeniu.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo geodezyjne i kartograficzne oraz ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji

Prezes Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii Kazimierz Bujakowski podczas rozpatrywania przez Senat nowelizacji prawa geodezyjnego i kartograficznego.

Nowela wykonuje wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 25 VI 2013 r. (sygn. akt K 30/12), zmieniając zasady pobierania opłat za udostępnianie materiałów z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego. Zgodnie z ustawą udostępnianie materiałów zasobu jest odpłatne, a wysokość opłat określono w załączniku do niej. Nieodpłatnie są udostępniane zbiory danych państwowych rejestrów granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju oraz nazw geograficznych, informacje zawarte w bazie danych obiektów ogólnogeograficznych, a także dane dotyczące numerycznego modelu terenu o interwale siatki co najmniej 100 m. Ze wszystkich zbiorów danych państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego w postaci elektronicznej można też bezpłatnie korzystać do celów edukacyjnych, badawczych, rozwojowych lub ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego państwa i jego porządku konstytucyjnego przez służby specjalne.

W ustawie uporządkowano również kompetencje organów Służby Geodezyjnej i Kartograficznej, doprecyzowano zasady prowadzenia ewidencji gruntów i budynków oraz ewidencji miejscowości, ulic i adresów, a także zasady odpowiedzialności zawodowej geodetów, wprowadzając m.in. dwuinstancyjny tryb postępowania dyscyplinarnego i funkcję rzecznika dyscyplinarnego.

Senat podczas 56. posiedzenia nie wniósł poprawek do tej ustawy. Weszła ona w życie 12 VII 2014 r.

PRAWA OBYWATELSKIE

Ustawa o europejskiej inicjatywie obywatelskiej

Ustawa, uchwalona 21 II 2014 r., weszła w życie 21 V 2014 r. Realizuje ona rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 211/2011 z 2011 r. w sprawie inicjatywy obywatelskiej, umożliwiające obywatelom państw unijnych składanie do Komisji Europejskiej petycji wzywających do podjęcia działań legislacyjnych. Przedłożenie inicjatywy wymaga zebrania co najmniej miliona podpisów obywateli pochodzących co najmniej z 1/4 państw UE. W załączniku I do rozporządzenia określono minimalną liczbę obywateli sygnatariuszy pochodzących z każdego reprezentowanego państwa członkowskiego.

Zgodnie z ustawą minister spraw wewnętrznych odpowiada za wydanie certyfikatu potwierdzającego posiadanie przez system zbierania deklaracji *on-line* odpowiednich zabezpieczeń, koordynowanie weryfikacji deklaracji poparcia, a także za dostarczanie certyfikatów poświadczających liczbę ważnych deklaracji poparcia inicjatywy z Polski. Ustawa określa również sankcje za naruszenie przepisów rozporządzenia. Za przeszkadzanie w wykonywaniu europejskiej inicjatywy obywatelskiej lub wywieranie na nią wpływu przez nadużycie stosunku zależności grozi od 3 miesięcy do 5 lat więzienia. Za składanie nieprawdziwych oświadczeń przez organizatorów inicjatywy, bezprawne wykorzystywanie danych obywateli UE i niszczenie deklaracji grozi kara grzywny, ograniczenia lub pozbawienia wolności do 3 lat.

Senat na 51. posiedzeniu przyjął ustawę wraz z poprawką doprecyzowującą odwołanie do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, zaakceptowaną następnie przez Sejm.

Przedstawiciele rządu podczas debaty nad ustawą o europejskiej inicjatywie obywatelskiej na 51. posiedzeniu Senatu.

Sprawozdawca komisji praw człowieka w sprawie ustawy o europejskiej inicjatywie obywatelskiej senator Robert Mamątow.

Ustawa o petycjach

Ustawa, uchwalona 11 VII 2014 r. na podstawie projektu wniesionego przez Izbę, wejdzie w życie 6 IX 2015 r. Zmierza do wypełnienia obowiązku dostosowania polskiego ustawodawstwa do przepisów konstytucji i określonego w jej art. 63 obowiązku ustawowego uregulowania trybu rozpatrywania petycji. Obowiązujące obecnie przepisy dotyczące postępowania z petycjami łączą je w jedną kategorię z prawem składania skarg i wniosków i przewidują, że tryb ich rozpatrywania określa kodeks postępowania administracyjnego. O prawie do składania petycji mówił jedynie art. 221 k.p.a., w następnych jego artykułach ustawodawca używa już jedynie 2 terminów: skarga i wniosek.

Nowa ustawa, przyjęta przez Senat bez poprawek na 60. posiedzeniu, przewiduje, że każdy obywatel będzie mógł wystąpić z petycją do urzędu, także w formie elektronicznej, a ten w ciągu 3 miesięcy powinien ją rozpatrzyć. Określa zasady składania i rozpatrywania petycji, a także sposób postępowania organów w sprawach ich dotyczących. Ustawa wychodzi naprzeciw postulatom organizacji pozarządowych, które od dawna apelowały o ustawowe uregulowanie kwestii petycji. W myśl nowych przepisów petycje będzie można wnosić w interesie publicznym, we własnej sprawie lub podmiotu trzeciego za jego zgodą. Będzie to mogła zrobić zarówno osoba fizyczna, jak i m.in. związki zawodowe, związki pracodawców, stowarzyszenia, samorządy

Konferencja prasowa na temat ustawy o petycjach. Od lewej: senator Piotr Zientarski, marszałek Bogdan Borusewicz i senator Mieczysław Augustyn.

społeczne i zawodowe oraz fundacje. Petycje można będzie składać do wszystkich organów władzy publicznej oraz do organizacji i instytucji społecznych, które wykonują zadania zlecone z zakresu administracji publicznej. Będzie można w nich żądać ustanowienia albo zmiany przepisów, podjęcia decyzji albo określonego działania. Ustawa reguluje sposób rozpatrywania petycji złożonej do Sejmu i Senatu, a także do organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego. Petycja złożona do Sejmu lub Senatu będzie rozpatrywana przez te organy, chyba że w regulaminach obu izb parlamentu zostanie wskazany organ wewnętrzny właściwy w tym zakresie. Analogicznie w wypadku złożenia petycji do organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego petycja będzie rozpatrywana przez ten organ, chyba że w jego statucie zostanie wskazany organ wewnętrzny właściwy w tym zakresie.

Oprócz pisemnej formy petycji ustawa dopuszcza także składanie jej drogą elektroniczną. Urzędy, organizacje, instytucje będą musiały zamieszczać na swych stronach internetowych aktualizowane informacje o składanych do nich petycjach, a także ich skany. Petycja musi być rozpatrzona bez zbędnej zwłoki, najpóźniej w ciągu 3 miesięcy od dnia jej złożenia. Ustawa przewiduje jednak możliwość wydłużenia tego terminu – maksymalnie o dodatkowe 3 miesiące – w wypadku szczególnych okoliczności niezależnych od podmiotu rozpatrującego petycję. Dla zapewnienia sprawności, oszczędności i ekonomiki postępowania ustawa reguluje zasady rozpatrywania tzw. petycji wielokrotnej. Gdy w ciągu miesiąca od otrzymania petycji przez podmiot właściwy do jej rozpatrzenia składane będą kolejne petycje dotyczące tej samej sprawy, może on zarządzić łączne ich rozpatrzenie. Ustawa zawiera także przepis mający zapobiegać wielokrotnemu rozpatrywaniu tych samych spraw w związku z uporczywym wnoszeniem petycji niezawierających żadnych nowych treści, ponawianych z niewiedzy lub z pobudek pieniackich. Wówczas podmiot właściwy do rozpatrzenia petycji będzie mógł pozostawić ją bez rozpatrzenia, jeśli nie powołuje się ona na nowe fakty lub nieznane przedtem dowody. Musi jednocześnie poinformować składającego petycję o poprzednim sposobie jej załatwienia.

Aby umożliwić zapoznanie się z informacjami dotyczącymi rozpatrzonych petycji, podmioty właściwe do ich rozpatrzenia zobowiązano do umieszczania na stronie internetowej, w terminie do 30 czerwca, zbiorczej informacji o petycjach rozpatrzonych w roku poprzednim. W zakresie nieuregulowanym w ustawie przewiduje się odesłanie do przepisów kodeksu postępowania administracyjnego.

Podczas prac sejmowych wprowadzono zmiany do projektu senackiego. Dodano m.in. przepis, w myśl którego petycja może zawierać zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu ją rozpatrującego danych osobowych podmiotu wnoszącego petycję lub podmiotu trzeciego, w imieniu którego petycja jest wnoszona (Senat proponował, by petycja mogła zawierać wniosek o utajnienie danych osobowych podmiotu ją wnoszącego). Uchwalono także wskazanie, że o tym, czy pismo jest petycją, decyduje treść żądania, a nie jego forma zewnętrzna. Usunięto zapis zmierzający do wyłączenia stosowania zasady dyskontynuacji w odniesieniu do projektu ustawy wniesionego do Sejmu w wyniku rozpatrzenia petycji przez właściwą komisję Sejmu lub Senatu. Usunięto również przepis dotyczący obowiązku corocznego składnia przez właściwe komisje Sejmu i Senatu sprawozdania z rozpatrzonych petycji. Wydłużono z 6 do 12 miesięcy termin wejścia ustawy w życie. Skreślono zapis zakładający, że sposób załatwiania petycji nie może być przedmiotem skargi, a podmiot rozpatrujący petycję musi pisemnie zawiadomić wnoszącego ją o sposobie załatwienia.

Ustawa o prawach konsumenta

Od 25 XII 2014 r. obowiązuje ustawa mająca na celu wprowadzenie do polskiego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE w sprawie praw konsumentów i zmianę niektórych ustaw. Dyrektywa doprecyzowuje i ujednolica przepisy dotyczące umów konsumenckich zawieranych w normalnych okolicznościach, czyli w lokalu przedsiębiorcy podczas bezpośredniego kontaktu, a także doprecyzowuje i ujednolica obowiązki informacyjne i przepisy dotyczące umów o sprzedaż bezpośrednią albo o sprzedaż przez telefon czy internet, czyli poza lokalem przedsiębiorstwa.

Ustawa, uchwalona 9 V 2014 r., ma na celu zapewnienie odpowiedniej ochrony konsumentów, wprowadza też regulacje korzystne dla przedsiębiorców.

Nowe regulacje mają ograniczyć wiele problemów konsumentów i sprzedawców, także internetowych. Regulują m.in. prawo do informacji, zasady ustalania i ponoszenia kosztów umów, zasady odstępowania od umów, uprawnienia w razie stwierdzenia wad sprzedanego towaru oraz te wynikające z gwarancji. Ułatwiają konsumentom podejmowanie świadomych decyzji i pełniejsze korzystanie z przysługujących im praw. Przedsiębiorcy muszą m.in. uzyskać wyraźną zgodę konsumenta na obciążenie go jakimikolwiek płatnościami.

Na podstawie nowych przepisów gwarancja obejmuje 2 lata, tak jak w wypadku rękojmi. Na zwrot towaru zakupionego np. przez telefon przeznacza się 14 dni po jego dostarczeniu. Z 10 do 14 dni wydłużono okres, w którym konsument zawierający umowę poza lokalem przedsiębiorstwa lub na odległość, np. przez internet, może od niej odstąpić bez podania przyczyny. Na przedsiębiorcę nałożono wymóg potwierdzania treści oferty oraz uzyskania zgody konsumenta na piśmie lub innym nośniku. Jeżeli ktoś zgodzi się np. przez telefon na dostarczenie jakiegoś towaru czy jakiejś usługi, musi dostać potwierdzenie na piśmie. Umowa stanie się obowiązująca dopiero wtedy, kiedy kupujący podpisze ją w tej wersji pisemnej.

Sprawozdawca Komisji Gospodarki Narodowej w sprawie ustawy o prawach konsumenta senator Marek Ziółkowski.

Wiceminister sprawiedliwości Jerzy Kozdroń (z prawej) podczas debaty nad ustawą o prawach konsumenta; 54. posiedzenie Senatu.

Nowa ustawa ma także zwiększyć częstotliwość zawierania transakcji transgranicznych. Zmiana przepisów dotycząca odpowiedzialności za jakość rzeczy sprzedanej ułatwi sprzedawcy wadliwej rzeczy obciążenie odpowiedzialnością przedsiębiorcy, który faktycznie odpowiada za wadę.

Senatorowie na 54. posiedzeniu wprowadzili 4 zmiany. Zdecydowali, aby obowiązek informacyjny przedsiębiorcy obejmował podanie numeru telefonu lub faksu tylko wtedy, gdy są u niego dostępne. Dwie pozostałe zmiany miały na celu zapewnienie prawidłowej redakcji przepisów ustawy, ale odrzucił je Sejm.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

Zgodnie z założeniami nowelizacja, obowiązująca od 31 XII 2014 r., ma umożliwić obywatelom w trudnej sytuacji powrót na rynek pracy, odzyskanie zdolności kredytowej i możliwości normalnego funkcjonowania. Jej celem jest ułatwienie osobom nieprowadzącym działalności gospodarczej ogłoszenia tzw. upadłości konsumenckiej. Dotychczas było to możliwe tylko wtedy, gdy niewypłacalność dłużnika powstała wskutek wyjątkowych i niezależnych od niego okoliczności (kataklizm, choroba, śmierć jednego z małżonków). Nowelizacja zmieniła zasady oddalania przez sąd wniosku o ogłoszenie upadłości. Sąd ma oddalać taki wniosek tylko wówczas, gdy dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności umyślnie albo na skutek rażącego niedbalstwa. Nowelizacja wprowadziła również możliwość przeprowadzenia przez sąd w szczególnych okolicznościach postępowania upadłościowego wobec konsumentów, mimo że istnieją podstawy do oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości (niezgłoszenie w ustawowym terminie wniosku o ogłoszenie upadłości; działania prawomocnie uznane za dokonane z pokrzywdzeniem wierzycieli; podanie we wniosku o upadłość nieprawdziwych lub niekompletnych danych; niewykonywanie nałożonych obowiązków).

Nowela wprowadziła też m.in. odstąpienie od rygoryzmu i formalizmu przy postępowaniu upadłościowym. Sąd może teraz pominąć drobne braki we wnioskach i oświadczeniach konsumenta. Obniżono z 200 do 30 zł koszty procedury upadłościo-

Senator Kazimierz Kleina, sprawozdawca Komisji Gospodarki Narodowej w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Sprawozdawca komisji praw człowieka w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych senator Bohdan Paszkowski.

wej i przewidziano udzielanie „pożyczki" ze Skarbu Państwa na jej opłacenie, która ma zostać spłacona z majątku dłużnika po jego likwidacji, lub – w szczególnych wypadkach – nawet całkowicie darowana. W wyjątkowych sytuacjach, np. w razie ciężkiej choroby czy niepełnosprawności, sąd może także ogłosić upadłość – niewypłacalnego, ale rzetelnego dłużnika – bez zaspokajania wierzycieli.

Na podstawie nowych przepisów konsument uzyskał również możliwość zawarcia układu z wierzycielami w ramach postępowania upadłościowego, co ma mu np. umożliwić zachowanie mieszkania w zamian za ustalony za zgodą większości wierzycieli indywidualny plan spłat. Maksymalny okres oddawania długów w ramach planu spłaty skrócono z 5 do 3 lat. Nadal w sytuacji, gdy dłużnik sprzeda mieszkanie, aby spłacić zadłużenie, z uzyskanej kwoty otrzyma środki równe kosztom najmu przez pewien okres. Do tej pory było to 12 miesięcy, a nowelizacja przewiduje od 12 do 24 miesięcy.

W wyniku głosowania na 59. posiedzeniu Senat uchwalił 8 zmian, popartych przez Sejm, głównie zmierzających do zapewnienia zgodności zapisów ustawy z zasadami techniki prawodawczej, poprawności językowej i redakcyjnej. Senat postulował też m.in., aby sąd, uchylając plan spłaty wierzycieli, kierował się względami słuszności lub humanitarnymi, a nie bliżej nieokreślonymi szczególnymi okolicznościami.

Ustawa o informowaniu o cenach towarów i usług

Ustawa z 9 V 2014 r. dostosowuje przepisy do realiów rynku. Dotychczas sprzedawca musiał oznaczać ceną towar przeznaczony do sprzedaży detalicznej i uwidaczniać cenę w miejscu sprzedaży towarów i świadczenia usług oraz cenę jednostkową towarów i usług. Dzięki nowej ustawie nie trzeba oznaczać ceną każdej sztuki towaru czy usługi z osobna. Określono wykaz towarów i usług, w stosunku do których nie ma konieczności uwidaczniania cen jednostkowych towarów i usług, jeśli nie jest to przydatne ze względu na rodzaj lub przeznaczenie towaru lub usługi. Ustawa wprowadza też zasadę, zgodnie z którą w razie rozbieżności lub wątpliwości co do ceny za oferowany towar lub usługę konsument ma prawo żądać sprzedaży towaru lub usługi po cenie dla niego najkorzystniejszej.

Obowiązujące od 25 VII 2014 r. przepisy dotyczą kształtowania cen w razie szczególnych zagrożeń dla właściwego funkcjonowania gospodarki państwa, tj. cen urzędowych i marży handlowych urzędowych, a także cen urzędowych za usługi przewozowe w publicznym transporcie drogowym. Regulacje te nie miały dotychczas praktycznego zastosowania, dlatego w ustawie zaproponowano ich przeniesienie do ustaw właściwych ze względu na przedmiot regulacji (ustawy: o stanie klęski żywiołowej, o stanie wyjątkowym, o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej

Polskiej). W ten sam sposób usystematyzowano regulacje dotyczące uprawnienia organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego do ustalania cen urzędowych za usługi przewozowe w publicznym transporcie zbiorowym oraz uprawnienia rad gmin do ustalania cen urzędowych za przewozy taksówkami na terenie gminy i stawek taryfowych.

Właściwy do wydania rozporządzenia określającego sposób uwidaczniania cen towarów będzie minister gospodarki po zasięgnięciu opinii prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W ustawie o działach administracji rządowej natomiast z kompetencji ministra finansów publicznych wykreślono odpowiedzialność za ceny.

Podniesiono również maksymalną wysokość kar pieniężnych dla przedsiębiorców za niewykonanie obowiązków informacyjnych dotyczących cen. Kwoty kar określono w złotych polskich, wskazano termin ich uiszczania oraz rachunek bankowy właściwego wojewódzkiego oddziału inspekcji handlowej. Zrezygnowano z karania przedsiębiorcy na podstawie kodeksu wykroczeń za naruszenie przepisów o obowiązku uwidaczniania cen lub ilości nominalnej.

Na 55. posiedzeniu Izba poparła przyjęcie ustawy bez poprawek.

Ustawa o zasadach prowadzenia zbiórek publicznych

Celem ustawy, uchwalonej 24 I 2014 r., a obowiązującej od 18 VII 2014 r., jest „ułatwienie obywatelom ofiarności przez zmianę roli państwa w tym obszarze, tak aby tworzyło ono ramy organizacyjne do przejrzystego przeprowadzania zbiórek publicznych w przestrzeni publicznej". Ma ona zapewnić darczyńcom „powszechny, bieżący i łatwy wgląd w zbiórki publiczne prowadzone na terenie kraju – co jest istotnym dodatkowym mechanizmem popularyzującym dobroczynność, ale i wspierającym kontrolę prawidłowości przeprowadzanych zbiórek". Projekt ustawy przygotowało Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Nowa ustawa zastąpiła przepisy ustawy z 15 III 1933 r. o zbiórkach publicznych. Zgodnie z nimi za zbiórkę uznawano zbieranie ofiar w gotówce lub naturze; od 2003 r. funkcjonuje jednak rozporządzenie, rozszerzające definicję m.in. o wpłaty na konto i sprzedaż przedmiotów i usług, np. o charytatywne SMS.

Oprócz uchylenia ustawy z 1933 r. nowelizacja wprowadziła zmiany w kilkunastu ustawach. Zastąpiła pozwolenie na zbiórkę publiczną zgłoszeniem w internecie, na publicznie dostępnym portalu, którym administrować ma Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. Zgłoszenia i sprawozdania ze zbiórek są dostępne *on-line* dla wszystkich. Jednoznacznie zdefiniowano zbiórki jako zbieranie datków w przestrzeni publicznej – w gotówce lub w naturze, gdzie zbierający i darczyńca pozostają anonimowi. Na mocy nowelizacji zbieranie przez SMS lub przelewy na konto, gdzie przepływ pieniędzy jest rejestrowany, nie wymaga zgłoszenia ani nie podlega regulacji. Zbiórką nie będą także zbiórki organizowane w szkołach czy inicjatywy prywatne, przeprowadzane wśród znajomych. Zgłoszenia mają być dokonywane w formie tradycyjnej lub elektronicznej, opatrywane bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą kwalifikowanego certyfikatu lub potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP. Informacja o zgłoszeniu zbiórki ma być zamieszczana na portalu w terminie 3 dni roboczych od otrzymania zgłoszenia w postaci elektronicznej lub 7 dni w wypadku zgłoszenia w postaci papierowej. Zbiórki mogą organizować zarówno instytucje pozarządowe, jak i 3-osobowe komitety. Przewidziano, że zbiórka może być prowadzona na cele wskazane w ustawie o działalności pożytku publicznego (np. pomoc społeczna, pomoc osobom starszym, ochrona zwierząt i przyrody), a także religijne. Organizator zbiórki musi sporządzić i doręczyć ministrowi właściwemu ds. administracji publicznej sprawozdania z przeprowadzonej zbiórki publicznej oraz ze sposobu rozdysponowania zebranych środków. Sprawozdania zamieszczane będą na portalu zbiórek publicznych. Informacja o zgłoszeniu zbiórki publicznej wraz ze sprawozdaniami będzie dostępna na portalu zbiórek publicznych przez 10 lat, licząc od dnia upływu terminu przesłania ostatniego sprawozdania. Organizator zbiórki może prowadzić w tym samym czasie więcej niż 1 zbiórkę publiczną.

Senator Jan Rulewski, sprawozdawca Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji w sprawie ustawy o zasadach prowadzenia zbiórek publicznych.

Przesądzono, że do postępowań w sprawie wydania pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki publicz-

nej wszczętych przed dniem wejścia w życie nowej ustawy stosować się będzie przepisy dotychczasowe. Ważność zachowały pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki publicznej wydane przed dniem wejścia w życie tej ustawy.

Podczas 49. posiedzenia Izba uchwaliła 28 poprawek, w większości o charakterze legislacyjnym, porządkującym zapisy ustawy. Sejm poparł 27 zmian, odrzucił tylko propozycję Senatu zmieniającą przepis zgodnie z zasadami techniki prawodawczej.

Ustawa o zmianie ustawy o grach hazardowych

Od 19 XII 2014 r. obowiązuje nowelizacja, zwalniająca organizacje pożytku publicznego z obowiązku uzyskania zezwolenia na prowadzenie loterii fantowej lub gry bingo fantowe. Zgodnie przepisami nowelizowanej ustawy o grach hazardowych loterie fantowe, gry bingo fantowe i loterie promocyjne mogły być urządzane na podstawie zezwolenia udzielanego przez dyrektora izby celnej. Z kolei loterie fantowe lub gry bingo fantowe, w których wartość puli wygranych nie przekraczała kwoty bazowej, mogły być urządzane po dokonaniu ich zgłoszenia naczelnikowi urzędu celnego, nie później niż 30 dni przed dniem rozpoczęcia gry. Kwota bazowa dla danego roku kalendarzowego jest równa kwocie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego w obwieszczeniu prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym GUS. Obecnie kwota bazowa to mniej więcej 3 tys. 600 zł. Dla podmiotów mających status organizacji pożytku publicznego, które fundusze z gier przeznaczają na cele społeczne i dobroczynne, to niewielka kwota. Zrównanie ich w tym względzie z przedsiębiorcami prowadzącymi działalność gospodarczą, polegającą na organizowaniu gier hazardowych, nie miała uzasadnienia w świetle celów ustawy.

Wiceminister finansów Jacek Kapica podczas debaty nad nowelizacją ustawy o grach hazardowych.

63. posiedzenie Senatu.

Sprawozdawca komisji budżetu w sprawie nowelizacji ustawy o grach hazardowych senator Władysław Sitarz.

Nowelizacja wprowadziła możliwość organizowania większych loterii przez organizacje pożytku publicznego. Próg, do którego nie trzeba uzyskiwać zgody Izby Celnej na organizację loterii, został podniesiony do 15-krotności kwoty bazowej, przy czym roczna łączna wartość nagród w puli loterii fantowej nie może przekroczyć w ciągu roku obrotowego 30-krotności kwoty bazowej. Oznacza to, że organizacja pożytku publicznego będzie mogła bez zezwolenia urządzić loterię fantową lub grę bingo fantowe, w której wartość puli nagród sięgałaby prawie 57 tys. zł.

Tryb zgłoszenia takiej loterii naczelnikowi urzędu celnego pozostał taki sam. Organizator gry objętej zgłoszeniem musi do niego dołączać oświadczenie osób: nadzorującej i bezpośrednio prowadzącej grę o znajomości przepisów ustawy w zakresie odpowiednio – loterii fantowych lub gry bingo fantowe oraz informować naczelnika urzędu celnego o każdej zmianie regulaminu gry nie później niż w ciągu 3 dni od dnia dokonania zmiany.

W noweli dokonano również zmiany, polegającej na zwolnieniu od kary pieniężnej uczestników loterii promocyjnych, loterii audioteksowych, loterii fantowych i gry bingo fantowe.

Senator Marek Borowski w czasie debaty nad nowelizacją ustawy o grach hazardowych.

Debata nad nowelizacją ustawy o grach hazardowych.

Podczas 63. posiedzenia Senat wprowadził do ustawy 7 poprawek, zaakceptowanych przez Sejm. Pierwsza przesądzała, że złożony w Izbie Celnej wniosek o zezwolenie na organizację loterii fantowej i nierozpatrzony do momentu wejścia w życie nowelizacji należy traktować jak zgłoszenie. Pozostałe zmiany eliminowały niepotrzebne powtórzenia, precyzowały kwestie zaliczania do sumy wygranych dotychczas przeprowadzonych loterii, miały charakter redakcyjny.

Ustawa o ochronie Znaku Polski Walczącej

Ustawa, uchwalona 10 VI 2014 r., uznaje Znak Polski Walczącej za dobro ogólnonarodowe i obejmuje go ochroną należną historycznej spuściźnie Polski. Senat na swoim 57. posiedzeniu nie wniósł do niej poprawek.

Zgodnie z ustawą otaczanie znaku czcią i szacunkiem jest prawem i obowiązkiem każdego obywatela. Ustawa przewiduje także karę grzywny za publiczne znieważanie znaku.

Ustawa weszła w życie 22 VIII 2014 r.

Ustawa o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach

Podczas 64. posiedzenia Senat poparł bez poprawek nowelizację, uchwaloną przez Sejm na podstawie projektu senackiego. Ustawa, obowiązująca od 12 XII 2014 r., poszerza krąg osób, którym wolno będzie przyznać Krzyż Wolności i Solidarności. Dotychczas nie mogli nim być odznaczeni wszyscy mający już odznaczenie wyższej rangi, choć krzyż taki im się należał. Było to zresztą zgodne z przyjętym zwyczajem, że po uzyskaniu wyższego odznaczenia nie otrzymuje się już niższego. W ten sposób jednak znaczna część osób, które zasługują na Krzyż Wolności i Solidarności, nie mogła go otrzymać.

Krzyż Wolności i Solidarności, ustanowiony w 2010 r., przyznaje prezydent na wniosek prezesa IPN, z wnioskami do niego zaś mogą się zwracać samorządy, organizacje społeczne, a nawet osoby prywatne. Przyznanie krzyża wymaga udzielenia

wcześniejszej zgody przez kandydata, bo IPN musi dokonać sprawdzenia jego długoletniej walki o niepodległość czy prawa człowieka. Krzyża nie może bowiem otrzymać ktoś, kto miał np. związki ze Służbą Bezpieczeństwa. Odznaczenie to jest nagrodą dla działaczy opozycji wobec dyktatury komunistycznej, którzy od 1 I 1956 r. do 4 VI 1989 r., z wyłączeniem okresu od 31 VIII 1980 r. do 12 XII 1981 r., na terytorium Polski co najmniej przez 12 miesięcy: byli aktywnymi członkami nielegalnych organizacji, stawiających sobie za cel odzyskanie przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowanie praw człowieka w PRL; prowadzili zagrożoną odpowiedzialnością karną lub represjami działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka w PRL. Podstawą do przyznania krzyża są też represje za działalność na rzecz niepodległości Polski: więzienie, służba wojskowa, a także spowodowany represjami uszczerbek na zdrowiu.

ZMIANY W PRAWIE CYWILNYM

Nowelizacje ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

W analizowanym okresie Senat kilkakrotnie dokonywał nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego. Rozpatrywana na 48. posiedzeniu **ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego**, obowiązująca od 10 IV 2014 r., stanowi wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 22 XI 2010 r., w którym uznano, że minister sprawiedliwości, regulując w rozporządzeniu sposób nadawania klauzul wykonalności tytułom egzekucyjnym, przekroczył upoważnienie ustawowe, a to jest niezgodne z konstytucją.

Nowelizacja porządkuje zagadnienia związane z nadawaniem klauzuli wykonalności. Dotychczas to rozporządzenie z 23 II 2007 r. (regulamin urzędowania sądów powszechnych) przewidywało, że jeżeli tytułem egzekucyjnym był wyrok lub ugoda sądowa, to sąd co do zasady nie wydawał oddzielnego postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności, tylko umieszczał ją w odpisie wyroku lub w protokole posiedzenia zawierającym treść ugody.

Nowelizacja przesądza, w jaki sposób sąd nadaje klauzulę wykonalności oraz jaką postać przybiera postanowienie w tym przedmiocie. W myśl nowych przepisów zostaje to uregulowane w ustawie, a nie w rozporządzeniu. Nowelizacja utrzymuje zasadę niewydawania odrębnych postanowień o nadaniu klauzuli wykonalności. W elektronicznym postępowaniu upominawczym klauzula wykonalności będzie pozostawiana wyłącznie w systemie teleinformatycznym.

Izba uchwaliła 1 poprawkę, wprowadzającą przepis, który zachował w mocy dotychczasowe rozporządzenie określające brzmienie klauzuli wykonalności do czasu wydania przez ministra sprawiedliwości nowego aktu wykonawczego, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Zmianę tę poparł Sejm.

Senator Andrzej Matusiewicz, sprawozdawca Komisji Ustawodawczej w sprawie nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego na 48., 50. i 60. posiedzeniu Senatu.

Senatorowie na 50. posiedzeniu poparli bez poprawek **ustawę o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego**, uchwaloną z inicjatywy Senatu, a obowiązującą od 18 IV 2014 r. Stanowi ona wykonanie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 30 X 2012 r. (sygn. akt SK 20/11), który stwierdził niezgodność z konstytucją przepisu k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do 2 V 2012 r. 3 V 2012 r. weszła w życie nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego, która nie objęła tego przepisu. TK stwierdził, że nie dawał on możliwości zaskarżenia orzeczenia drugiej instancji, kiedy przedmiotem tego orzeczenia były koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika z urzędu, w wypadku gdy pomoc prawna była nieopłacona. Senat uzupełnił treść kwestionowanego przepisu o możliwość zaskarżenia postanowienia o zwrocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, a także wprowadził tzw. dwuinstancyjność poziomą. Zażalenia na postanowienia sądu pierwszej instancji będą wnoszone do sądu drugiej instancji. Z kolei na postanowienie wydane przez sąd drugiej instancji przysługiwać będzie zażalenie do innego składu tego sądu. W wypadku orzeczeń sądu drugiej instancji, co do których dotąd nie dopuszczano możliwości wniesienia zażalenia, określono tryb i sąd właściwy do jego rozpoznania. Utrzymano zasadę 7-dniowego terminu na wniesienie odwołania.

Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wprowadza zmiany procedury cywilnej dotyczące realizacji zasady jawności postępowania w zakresie dostępu do akt sprawy, treści protokołu pisemnego (tzw. protokół skrócony), organu procesowego decydującego o sporządzeniu transkrypcji protokołu, formy ugody sądowej, zasad sporządzania (wygłaszania) uzasadnienia wyroków wydawanych w pierwszej i drugiej instancji, a także przebiegu postępowania przed sądem apelacyjnym. Nowelizacja przyznaje stronom i uczestnikom postępowania prawo do otrzymywania zapisu obrazu i dźwięku. Jeżeli sprzeciwia się temu jednak ważny interes publiczny lub prywatny albo posiedzenie odbyło się przy drzwiach zamkniętych, z akt sprawy wydaje się jedynie zapis dźwięku. Strony i uczestnicy postępowania będą mieli również prawo do otrzymywania treści protokołów i pism w postaci elektronicznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Ustawa nowelizuje przepis k.p.c. w zakresie treści protokołu pisemnego sporządzanego wraz z zapisem

elektronicznym (tzw. protokół skrócony) oraz organu procesowego decydującego o sporządzeniu transkrypcji części protokołu. Dopuszcza zamieszczanie w protokole skróconym wniosków i twierdzeń stron (zamiast nich można będzie powołać się na pisma przygotowawcze), wyników postępowania dowodowego oraz innych okoliczności istotnych dla przebiegu posiedzenia. Druga z istotnych zmian do tego artykułu to przekazanie przewodniczącemu prawa zarządzania transkrypcji części protokołu sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk lub obraz i dźwięk. Dotychczas transkrypcję części protokołu zarządzał prezes sądu na wniosek przewodniczącego.

Ponadto ustawa wprowadza zmiany pozwalające na zamieszczanie osnowy ugody sądowej nie tylko w protokole, ale także w odrębnym dokumencie, stanowiącym część protokołu. Pod treścią ugody powinny znaleźć się podpisy stron, a niemożność jej podpisania sąd będzie stwierdzał w protokole. To rozwiązanie ma być stosowane niezależnie od formy protokołu (protokół elektroniczny lub tradycyjny protokół pisemny). Możliwość sporządzenia odrębnego dokumentu dotyczyć będzie zarówno ugody sądowej zawartej podczas postępowania pojednawczego, w trakcie rozprawy, jak i w postępowaniu przed sądem polubownym.

Nowelizacja wprowadza także nową instytucję wygłoszenia uzasadnienia. Nie ma ono charakteru obligatoryjnego i będzie dopuszczalne tylko

60. posiedzenie Senatu.

wtedy, gdy przebieg posiedzenia jest utrwalany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk lub obraz i dźwięk. Ustne uzasadnienie ma odpowiadać wymogom przewidzianym dla uzasadnienia pisemnego. Oznacza to, że powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (ustalenie faktów i dowodów uznanych przez sąd za udowodnione i wiarygodne, przyczyn zanegowania innych dowodów) oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Ustne uzasadnienie wygłasza się bezpośrednio po ogłoszeniu sentencji wyroku i utrwala za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk. Dla skrócenia i uproszczenia postępowania apelacyjnego nowela wprowadza możliwość zrezygnowania z przedstawiania przez sędziego sprawozdania dotyczącego stanu rozpatrywanej sprawy, w tym zarzutów i wniosków apelacyjnych. Odstąpienie od sprawozdania będzie możliwe, jeżeli strony wyrażą na to zgodę lub w razie ich niestawienia się na rozprawie. Kolejne zmiany odnoszą się do zasad sporządzania uzasadnienia wyroku wydanego przez sąd drugiej instancji.

Podczas 60. posiedzenia Izba wprowadziła do nowelizacji 10 zmian, które następnie zaakceptował Sejm. Senat doprecyzował m.in., że sądowi nie wolno wydłużać sobie terminu na przekazanie stronom transkrypcji z nagrania z uzasadnieniem wyroku (może natomiast wydłużać termin sporządzenia pisemnego uzasadnienia orzeczenia). Ustalono także, że wnoszona przez zainteresowaną stronę opłata za wydanie zapisu obrazu i dźwięku ma wynosić 15 zł. Senat zaproponował też, aby sąd drugiej instancji, badający odwołania od orzeczeń pierwszej instancji, nie mógł pomijać wstępnego sprawozdania ze stanu sprawy, jeśli na sali rozpraw jest publiczność.

Nowe przepisy obowiązują od 27 X 2014 r., część z nich wejdzie w życie 27 III 2015 r.

Cele **ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw** to wprowadzenie zmian w zakresie informatyzacji postępowania wieczystoksięgowego, w postępowaniu odrębnym z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, doprecyzowanie zakresu uprawnień referendarzy sądowych w postępowaniu rejestrowym, dostosowanie terminologii k.p.c. i innych ustaw objętych nowelizacją do ustawy z 17 II 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. Ustawa umożliwi dalszą informatyzację postępowania wieczystoksięgowego. W formie elektronicznej mają je obowiązkowo wszczynać notariusze, komornicy i naczelnicy urzędów skarbowych. Drogą elektroniczną będą składane zarówno wnioski o założenie ksiąg wieczystych, jak i o wpis do nich. Nowelizacja przewiduje obligatoryjne zakładanie kont użytkowników dla wszystkich podmiotów, które będą miały obowiązek składania wniosków za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Notariusz, komornik sądowy i naczelnik urzędu skar-

Debata nad nowelizacją kodeksu postępowania cywilnego podczas 67. posiedzenia Senatu, na zdjęciu wiceminister sprawiedliwości Wojciech Hajduk.

bowego będą autoryzowali składane przez siebie pisma procesowe w formie elektronicznej bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

Korespondencja będzie doręczana uczestnikom elektronicznego postępowania wieczystoksięgowego za pośrednictwem operatora pocztowego, osoby zatrudnionej w sądzie, komornika lub sądowej służby doręczeniowej. Na wniosek uczestnika postępowania, zawarty w akcie notarialnym, zawiadomienie o wpisie będzie doręczane za pośrednictwem systemu teleinformatycznego na konto wskazane w tym systemie. W wypadku wskazania danych na koncie uniemożliwiających skuteczne doręczenie w tym trybie zawiadomienie będzie doręczane drogą tradycyjną. Ustawa przewiduje również możliwość zrzeczenia się zawiadomienia o wpisie w akcie notarialnym.

Wejście w życie nowych przepisów przyspieszy postępowanie wieczystoksięgowe. Zwiększy również ochronę interesów nabywców nieruchomości dzięki niezwłocznemu umieszczaniu w systemie informacji o kupnie, utrudni w ten sposób m.in. oszustwa wielokrotnej sprzedaży tej samej nieruchomości różnym nabywcom. Pracodawcy niebędący osobami prawnymi lub przedsiębiorcami oraz organa rentowe, m.in. zakład emerytalno-rentowy MSW i prezes KRUS, na podstawie ustawy zyskają prawo do udzielenia pełnomocnictwa procesowego także pracownikom niebędącym radcami prawnymi. Pełnomocnikami wojewódzkich zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności będą mogli zostać ich członkowie.

Na swoim 67. posiedzeniu Senat uchwalił 3 poprawki do ustawy. Skreślił zbędne odesłanie. Wprowadził zasadę, zgodnie z którą zmiana lub wykonywanie przez wojewódzki zespół ds. orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia nie ma wpływu na bieg postępowania sądowego, chyba że przedmiotowe orzeczenie zostało zmienione w sposób uwzględniający w całości lub w części żądanie strony. Uzupełnił też – o informacje dotyczące wygaśnięcia stosunku pracy – zakres gromadzonych danych dotyczących: naczelników urzędów skarbowych, osób pełniących obowiązki naczelnika urzędu skarbowego oraz zastępców naczelników urzędów skarbowych, które mają służyć do weryfikacji ich uprawnień zawodowych dla potrzeb elektronicznego postępowania wieczystoksięgowego. Do 31 XII 2014 r. senackie poprawki nie zostały rozpatrzone przez Sejm

Ustawa o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

Nowelizacja, uchwalona z inicjatywy Senatu i przyjęta przez niego bez poprawek na 51. posiedzeniu, realizuje orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 7 III 2013 r. (sygn. akt SK 30/09). Na jego mocy TK uznał za niezgodny z konstytucją przepis ustawy w zakresie, w jakim nie przewidywał w postępowaniu nieprocesowym wszczętym z urzędu zwrotu opłaty od skargi na postanowienie referendarza sądowego uwzględnionej z innego powodu niż oczywiste naruszenie prawa.

Senacka nowelizacja uwzględniła to stanowisko i nadała nowe brzmienie zakwestionowanemu przepisowi. Od 10 V 2014 r. sąd zwraca z urzędu stronom całą uiszczoną opłatę od uwzględnionej skargi we wszystkich sprawach, w których postępowanie wszczęto z urzędu. W pozostałych sprawach zwrot następuje tylko w razie uwzględnienia skargi z powodu oczywistego naruszenia prawa i stwierdzenia tego naruszenia przez sąd.

ZMIANY W PRAWIE KARNYM

Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw

Senat podczas 51. posiedzenia wprowadził do nowelizacji 2 poprawki legislacyjne, poparte przez Sejm. Nowe przepisy weszły w życie 26 V 2014 r. Ustawa implementuje dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, a także dostosowuje przepisy prawa karnego do postanowień konwencji Rady Europy: o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych (konwencja z Lanzarote) i o cyberprzestępczości, w zakresie zwalczania przestępstw związanych z pornografią dziecięcą.

Ustawa przewiduje kary za kontakty seksualne z małoletnimi, jeżeli wiążą się one z nadużyciem zaufania lub przekazaniem korzyści majątkowej, osobistej albo ich obietnicą. W takich sytuacjach odpowiedzialność ponosi dorosły niezależnie od tego, z czyjej inicjatywy doszło do tych kontaktów. Nowelizacja wydłużyła także okres przedawnienia karalności przestępstw o charakterze seksualnym, których ofiarami są dzieci. Czyny te nie będą przedawniały się wcześniej niż przed ukończeniem przez ofiarę 30. roku życia. Z kolei karę pozbawienia wolności od 2 do 12 lat za prezentowanie małoletniemu do lat 15 wykonania czynności seksualnej w celu zaspokojenia seksualnego swojego lub innej osoby zastąpiono karą więzienia do 3 lat.

Sprawozdawcy komisji: ustawodawczej i praw człowieka w sprawie nowelizacji kodeksu karnego senatorowie Piotr Zientarski i Bohdan Paszkowski.

Ustawa zmieniła też przepisy dotyczące rozpowszechniania, prezentowania i reklamowania treści pornograficznych. Nowela zakazuje m.in. reklamy i promocji pornografii w stosunku do małoletnich poniżej 15. roku życia pod groźbą kary do 3 lat pozbawienia wolności. Zaostrzono sankcję karną przewidzianą za czyn polegający na produkcji, utrwalaniu, sprowadzaniu, przechowywaniu lub posiadaniu w celu rozpowszechniania albo rozpowszechnianiu lub prezentowaniu tzw. pornografii twardej (z udziałem małoletniego, z prezentowaniem przemocy lub posługiwaniem się zwierzęciem). Za czyn taki będzie groziła kara pozbawienia wolności od 2 do 12 lat.

Zmieniono także przepisy dotyczące utrwalania treści pornograficznych, przechowywania, posiadania i sprowadzania treści pornograficznych z udziałem małoletniego poniżej lat 15, czyli poniżej tzw. wieku przyzwolenia. Dotychczas kara dotyczyła pornografii z udziałem dzieci poniżej 15. roku życia, nowelizacja podnosi granicę wieku do 18. roku życia.

Ponadto nowela umożliwia Policji prowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych w sprawach o przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, gdy pokrzywdzonym jest małoletni lub gdy treści pornograficzne obejmują udział małoletniego. Wprowadzono też wymóg niekaralności wobec osób, które chcą być wychowawcą lub kierownikiem kolonii, obozu lub innej formy wypoczynku dla uczniów.

Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia

W wyniku głosowania na 51. posiedzeniu Izba przyjęła z 7 poprawkami nowelizację, która weszła w życie 9 XI 2014 r. Najważniejszą zmianą wprowadzoną przez Senat jest przyznanie stronie postępowania w sprawach o wykroczenia prawa do uzyskania kopii zapisu nie tylko dźwięku, ale także obrazu. Senat uznał za niesłuszne ograniczenie prawa stron do uzyskania zapisu z przebiegu rozprawy wyłącznie do zapisu dźwięku. W opinii Izby udostępnienie jedynie dźwięku może powodować trudności z ustaleniem autorów poszczególnych wypowiedzi. Opinii tej nie podzielił jednak Sejm, który oprócz tej odrzucił jeszcze 2 zmiany redakcyjne. Senat doprecyzował ponadto, w jaki sposób będzie sporządzany protokół pisemny przy użyciu systemu teleinformatycznego; ma być on jednobrzmiący z zapisem tekstowym. Izba zdecydowała, że uzyskanie bezpłatnego zapisu będzie możliwe za pomocą środków komunikacji elektronicznej, uzyskanie zapisu na informatycznym nośniku danych zaś będzie już odpłatne. Pozostałe poprawki miały charakter doprecyzowujący, ujednolicający terminologię i redakcyjny.

Ustawa wprowadza do postępowania w sprawach o wykroczenia protokół elektroniczny, czyli rejestrację przebiegu rozprawy w formie utrwalania dźwięku albo obrazu i dźwięku. Ponadto umożliwia uzasadnienie wyroku wyłącznie w formie ustnej. Zmiany te mają skrócić czas postępowań sądowych i obniżyć ich koszty. Oprócz protokołu elektronicznego będzie sporządzany skrócony protokół pisemny, zawierający m.in. oznaczenie sprawy, sądu, czas i miejsce rozprawy oraz informacje o osobach w niej uczestniczących, o jawności rozprawy i trybie postępowania, wydanych na rozprawie postanowieniach i zarządzeniach, zażaleniach wniesionych ustnie na rozprawie, o złożeniu lub cofnięciu żądania ścigania wykroczenia, odstąpieniu oskarżyciela od oskarżenia, złożeniu przez obwinionego wniosku o skazanie go w określony sposób bez przeprowadzania postępowania dowodowego, złożeniu przez stronę w trybie przyspieszonym wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku, cofnięciu środka zaskarżenia. W niektórych wypadkach prezes sądu będzie mógł zarządzić sporządzenie przekładu części protokołu elektronicznego, który stanie się załącznikiem do protokołu.

Nowelizacja przewiduje, że podczas nagrywanych rozpraw uzasadnienie będzie przedstawiane wyłącznie ustnie bezpośrednio po ogłoszeniu wyroku. Strona będzie mogła jednak złożyć pisemny wniosek o sporządzenie i doręczenie jej tzw. przekładu, czyli spisanego uzasadnienia, wcześniej zaprezentowanego w formie ustnej. Termin do wniesienia apelacji wyniesie wówczas 7 dni, liczonych od daty otrzymania wyroku wraz z przekładem uzasadnienia ustnego.

Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw

Nowelizacja, która weszła w życie 27 XI 2014 r., nadała ministrowi sprawiedliwości uprawnienie do wnoszenia kasacji w sprawach karnych od każdego prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie. Przyznała też organom uprawnionym do wnoszenia kasacji prawo wglądu do akt sądowych i prokuratorskich oraz akt innych organów ścigania po zakończeniu postępowania i zapadnięciu rozstrzygnięcia.

Do 1990 r., do czasu połączenia funkcji ministra sprawiedliwości i prokuratora generalnego, oba te podmioty miały możliwość składania wniosków o kasację. Po połączeniu tych funkcji minister sprawiedliwości, będący jednocześnie prokuratorem generalnym, wciąż miał możliwość wnoszenia kasacji. Po rozdzieleniu tych funkcji tylko prokurator generalny zachował tę możliwość, a minister sprawiedliwości – nie. Autorzy nowelizacji uznali, że

Senator Aleksander Pociej, sprawozdawca komisji praw człowieka w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (siedzi).

należy przywrócić równowagę, sprawić, aby obywatele niezadowoleni z decyzji prokuratury mieli do dyspozycji jeszcze 1 organ, czyli ministra sprawiedliwości.

Podczas 61. posiedzenia senatorowie wprowadzili 2 poprawki do ustawy: ujednolicili terminologię zmienianego przepisu (zgodnie z poprawką organy, a nie osoby, które działają, wykonując funkcję organu, uprawnione do wniesienia kasacji nadzwyczajnej mogą żądać akt spraw po zapadnięciu prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie). Uznali też, że nieprawidłowo użyto w przepisie wyrażenia: „rozstrzygnięcie", co naraża ustawodawcę na zarzut naruszenia zasad prawidłowej legislacji, i dlatego dokonali zmiany. Sejm odrzucił jednak tę 2. poprawkę.

Ustawa o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka

Celem ustawy, uchwalonej 10 X 2014 r., jest stworzenie systemu wsparcia i ochrony pokrzywdzonych i świadków oraz osób im najbliższych, których zdrowie i życie są zagrożone w związku z toczącym się lub zakończonym postępowaniem karnym. Konieczność wprowadzenia takich przepisów wynika z obowiązku implementowania do krajowego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z 25 X 2012 r. ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw, a także dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z 13 XII 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony.

Sprawozdawca komisji praw człowieka w sprawie ustawy o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka senator Michał Seweryński.

Istotą nowych uregulowań jest zapewnienie, by ochrona danej osoby na podstawie orzeczenia sądu w jednym z państw członkowskich Unii Europejskiej była udzielana i kontynuowana we wszystkich innych państwach UE, w których osoba ta przebywa. Osoba chroniona, przewidując zmianę miejsca zamieszkania i przenosiny do innego państwa członkowskiego UE, może wystąpić z wnioskiem o wydanie tzw. europejskiego nakazu ochrony, co zapewni jej ochronę także w tym innym miejscu pobytu. Zasadność wydania tego nakazu ma podlegać ocenie sądu lub prokuratora, który po przychyleniu się do wniosku pokrzywdzonego będzie występował do właściwego sądu lub innego organu z wnioskiem o wykonanie orzeczonego środka.

Nowa ustawa przewiduje 3 podstawowe rodzaje środków ochrony i pomocy dla świadków i pokrzywdzonych: ochronę na czas czynności procesowych, ochronę osobistą oraz pomoc dotyczącą zmiany miejsca pobytu, która może być związana z ewentualną pomocą finansową na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Środki te mają być udzielane przez komendanta wojewódzkiego policji, w którego okręgu przebywają osoby chronione, na pisemny wniosek pokrzywdzonego lub świadka. Warunkiem udzielenia takiej ochrony jest zagrożenie życia lub zdrowia.

Pierwszy z tych środków ma być stosowany w każdej sprawie, w której będzie istnieć ryzyko zagrożenia dla życia lub zdrowia świadka. Osobie takiej zostanie przydzielona asysta policjantów w czasie przesłuchania przed sądem, a także w drodze do i z sądu. Pozostałe typy pomocy i ochrony mają być udzielane w razie wysokiego stopnia zagrożenia dla życia lub zdrowia osoby chronionej, przede wszystkim w sprawach, które w pierwszej instancji rozpatrują sądy okręgowe (poważniejsze przestępstwa, np. zabójstwa lub przestępczość zorganizowana). Ochrona osobista świadka lub pokrzywdzonego będzie polegała m.in. na stałej lub czasowej asyście policjantów, czasowej obserwacji osoby lub miejsca jej przebywania, wskazywaniu bezpiecznych warunków do przemieszczania. W wypadku bardzo dużego zagrożenia świadka możliwa będzie jego przeprowadzka do nowego miejsca zamieszkania. Taki rodzaj ochrony będzie stosowany po ustaleniu, że inne środki ochrony i pomocy mogą być niewystarczające. Osoba objęta tą formą ochrony będzie mogła otrzymywać pomoc finansową (nie więcej niż 3500 zł, 2000 zł dla osoby małoletniej) na potrzeby mieszkaniowe, życiowe i pokrycie kosztów świadczeń zdrowotnych. Oprócz systemu środków ochrony i pomocy ustanawia się instytucję koordynatora ds. zapewnienia bezpieczeństwa osób posiadających status pokrzywdzonego lub świadka. Ustawa zmienia także przepisy kodeksu postępowania karnego, polegające na anonimizacji danych dotyczących miejsca zamieszkania i pracy osób przesłuchiwanych w postępowaniu karnym. Dane te będę umieszczane w załączniku do protokołu do wiadomości organu prowadzącego postępowanie. W ustawie dodano też 2 nowe rozdziały kodeksu postępowania karnego.

Nowe przepisy mają także ułatwić i uporządkować dostęp do pomocy psychologicznej dla ofiar przestępstw i ich najbliższych. Przy wojewódzkich komendach policji mają zostać powołani koordynatorzy, do których zadań należało będzie m.in. zapewnianie współdziałania jednostek policji w udzielaniu ochrony i zapewnianie pomocy psychologicznej.

Podczas 64. posiedzenia Senat uchwalił 25 poprawek, które w większości poprawiają redakcję przepisów i ujednolicają terminologię. Izba chciała również, aby spełnienie warunków przyznania środka ochrony i pomocy nakładało na komendanta wojewódzkiego policji obowiązek przyznania takiego środka, ale Sejm odrzucił tę zmianę. Na wniosek Senatu osoby pokrzywdzone przestępstwami zgwałcenia lub znęcania się uzyskały możliwość ochrony osobistej. Izba doprecyzowała, że ochrona osobista polega m.in. na wskazywaniu przez policję miejsc, które są bezpieczne dla osoby chronionej. Sejm nie poparł jednak propozycji, aby rozszerzyć możliwość udzielenia środka w postaci zmiany miejsca pobytu dla pokrzywdzonych przestępstwami zgwałcenia lub znęcania się. Zgodził się natomiast, aby po spełnieniu warunków ustawowych przyznanie środka w postaci zmiany miejsca pobytu było obligatoryjne, a zarządzenia o udzieleniu środka pomocy lub ochrony miały rygor natychmiastowej wykonalności. Inna przyjęta przez posłów senacka poprawka zezwala na stosowanie środka ochrony i pomocy przed wydaniem zarządzenia w tej sprawie. Sejm odrzucił natomiast zmianę, zgodnie z którą jeżeli pokrzywdzonym byłby małoletni, a jego praw nie mógłby wykonywać przedstawiciel ustawowy, w postępowaniu reprezentowałby go kurator wyznaczony przez prezesa sądu właściwego do rozpoznania sprawy. Senatorowie doprecyzowali, że szczególne zasady ujawnienia danych zawartych w załączniku adresowym dotyczą również oryginałów dokumentów przechowywanych w nim i poszerzyli katalog podmiotów mogących się ubiegać o udostępnienie tych danych. Obowiązek stosowania przepisu określającego zasady ujawniania danych zawartych w załączniku adresowym nałożyli także na prokuratora i policję podczas przyjmowania zawiadomienia o przestępstwie. Zdecydowali, że przepisy dotyczące zakładania załączników adresowych będą stosowane tylko do spraw wszczynanych po wejściu ustawy w życie. Na wniosek Senatu pokrzywdzony, który złożył odpowiedni wniosek, będzie musiał zostać poinformowany o sposobie zakończenia sprawy. Sejm nie zgodził się jednak na określenie w ustawie konsekwencji wypełniania takiego obowiązku dla finansów państwa. Na wniosek Senatu zmieniono także treść wytycznych zawartych w upoważnieniu do wydania przez ministra sprawiedliwości wzorów pisemnych pouczeń, podkreślając wymóg prostoty i przystępności ich języka. Sejm poparł łącznie 20 senackich poprawek.

Ustawa wejdzie w życie 8 IV 2015 r.

SĄDOWNICTWO

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych

Nowelizacja, uchwalona z inicjatywy Senatu, dostosowuje przepisy prawa o ustroju sądów wojskowych do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 27 III 2013 r. (sygn. akt K 27/12). Za niezgodne z konstytucją trybunał uznał upoważnienie ministra obrony narodowej do wydania rozporządzenia w sprawie utworzenia lub zniesienia sądów wojskowych, określenia ich siedzib i obszarów właściwości, ponieważ nie zawierało wytycznych dotyczących treści tego rozporządzenia.

Senator Wojciech Skurkiewicz, sprawozdawca Komisji Obrony Narodowej w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych.

Nowelizacja szczegółowo określiła treść 2 rozporządzeń ministra obrony, dotyczących utworzenia lub zniesienia sądów wojskowych, określenia ich siedzib i obszarów właściwości oraz tworzenia i znoszenia wydziałów zamiejscowych wojskowych sądów garnizonowych. Minister, przygotowując je, powinien uwzględnić potrzebę zapewnienia racjonalnej organizacji sądownictwa wojskowego poprzez dostosowanie liczby sądów, ich wielkości i obszarów właściwości do rozmieszczenia sił zbrojnych, a także potrzeby sił zbrojnych w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny. Weźmie także pod uwagę prawo dostępu do sądu i prawo do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Ponadto zrezygnowano z przepisów, które w wypadku ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny pozwalały na tworzenie sądów innych niż wojskowe sądy okręgowe i garnizonowe, ponieważ nie określały one struktury takich sądów, zasad ich podporządkowania czy zakresów właściwości.

Na 47. posiedzeniu senatorowie poparli przyjęcie noweli bez poprawek. Ustawa weszła w życie 12 IV 2014 r.

Nowelizacje ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych

W omawianym okresie Senat 2-krotnie zajmował się nowelizacją ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Zasadniczym celem **ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych**, rozpatrywanej przez Izbę podczas 49. posiedzenia, jest uzupełnienie prawa o ustroju sądów powszechnych z 27 VII 2001 r. o obiektywne i weryfikowalne przesłanki, które ograniczą swobodę pozostawioną ministrowi sprawiedliwości w tworzeniu i znoszeniu sądów powszechnych, a zarazem przyczynią się do „zracjonalizowania tego procesu" i umożliwią „dokonywanie zmian struktury sądów w sposób możliwie elastyczny z zachowaniem przejrzystych kryteriów". Dlatego dla ministra sprawiedliwości wprowadzono kryteria, które pozwolą mu tworzyć lub likwidować sądy powszechne. Zgodnie z nowelą sąd rejonowy będzie powoływany dla obszaru jednej lub większej liczby gmin zamieszkanych przez 50 tys. osób tam, gdzie rocznie wpływa minimum 5 tys. spraw. Fakultatywnie sąd może być także utworzony dla obszaru zamieszkanego przez mniejszą liczbę ludności, jeśli liczba wpływających rocznie spraw wynosi co najmniej 5 tys.

Senat wprowadził 10 poprawek do nowelizacji, przede wszystkim o charakterze legislacyjnym, redakcyjnym i porządkującym, popartych następnie przez Sejm.

Nowe przepisy weszły w życie 15 VII 2014 r.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, obowiązująca od 1 X 2014 r., ma się przyczynić do skrócenia i usprawnienia procedur związanych z obsadą wolnych stanowisk sędziowskich w sądach powszechnych. Jak wskazywało Ministerstwo Sprawiedliwości, które przygotowało zmiany, w ubiegłych latach powołanie sędziego trwało ponad rok. Jedna z ostatnich nowelizacji prawa o ustroju sądów powszechnych, która weszła w życie w 2012 r., wprowadziła sformalizowane procedury odwoławcze, co dodatkowo może wydłużyć

całe postępowanie nominacyjne. Rządowi eksperci wyliczyli, że przyjęte rozwiązania skrócą proces obsadzania stanowisk sędziowskich do ok. 200 dni. Ma temu sprzyjać m.in. wprowadzenie procedury elektronicznej. Każdy kandydat do objęcia stanowiska sędziego zakłada konto w systemie teleinformatycznym, a wszystkie dokumenty dotyczące powołania go na stanowisko sędziowskie – dotychczas papierowe – zostaną zastąpione dokumentami elektronicznymi. Doręczenia dokumentów i zawiadomienia również odbywają się elektronicznie. Z systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie nominacyjne korzysta także Krajowa Rada Sądownictwa.

Nowelizacja wprowadziła zasadę, że w tym samym czasie można ubiegać się o jedno wolne stanowisko. Zmienione zostały także przepisy dotyczące oceny kwalifikacji kandydatów. Dotychczasowy system oceny przez sędziego wizytatora nie sprawdził się, bo na zwolnione stanowiska zgłaszało się z reguły ponad kilkudziesięciu kandydatów, a liczba sędziów wizytatorów jest niewielka. Kwalifikacje kandydata ma więc oceniać sędzia wyznaczony przez prezesa sądu, a nie sędzia wizytator. Do 2 tygodni skrócono w nowelizacji termin zawiadomienia ministra sprawiedliwości o zwolnionym stanowisku sędziowskim. Z 3 do 1 miesiąca skrócono natomiast termin przydzielenia przez ministra stanowiska do danego albo innego sądu bądź zniesienia stanowiska. Bez zmian pozostał natomiast miesięczny termin na zgłoszenie kandydatury na wolne stanowisko sędziowskie. Resort sprawiedliwości zapowiada dalsze zmiany dotyczące osób chcących zostać sędziami. Wspólnie z Krajową Radą Sądownictwa opracował projekt ustawy nowelizującej ustrój sądów powszechnych i przywracającej w nowej formule instytucję asesora.

Podczas 49. posiedzenia Senat wprowadził 15 poprawek do ustawy. Uwzględnił m.in. to, że Instytut Pamięci Narodowej, któremu przesyła się oświadczenie lustracyjne lub informację o złożeniu tego oświadczenia, nie będzie objęty elektronicznym systemem wykorzystywanym w postępowaniu nominacyjnym. Doprecyzował, że wprowadzany system elektroniczny znajdzie zastosowanie wyłącznie do postępowań nominacyjnych dotyczących stanowisk sędziowskich w sądach powszechnych. Pozostawił Krajowej Radzie Sądownictwa niezbędny czas na dostosowanie regulaminu jej działania do zmian wprowadzanych ustawą oraz do postanowień aktu wykonawczego, który zostanie wydany na podstawie nowych przepisów. Pozostałe zmiany miały charakter redakcyjny, językowy i doprecyzowujący. Sejm odrzucił tylko 1 poprawkę, która eliminowała zdanie, nakazujące odpowiednie stosowanie dodawanego przepisu, ustanawiającego domniemanie skuteczności doręczenia, jeżeli kandydat zaloguje się do systemu teleinformatycznego lub jeśli od dnia umieszczenia danego pisma w systemie teleinformatycznym upłynie 14 dni. Senat uznał ten zapis za zbędny, ale Sejm był innego zdania.

UKŁADY STOWARZYSZENIOWE Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

Ustawy o ratyfikacji Układów o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą i Mołdawią, z drugiej strony

W 2014 r. Senat dwukrotnie upoważnił prezydenta do ratyfikowania umów stowarzyszeniowych między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi a innymi państwami (Ukraina i Mołdawia).

Na swoim 66. posiedzeniu Izba, w obecności wiceprzewodniczącego administracji prezydenta Ukrainy Walerija Czałyja i ambasadora Ukrainy w Polsce Andrija Deszczycy, wyraziła zgodę na **ratyfikację Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony, sporządzonego w Brukseli dnia 21 marca 2014 r. oraz dnia 27 czerwca 2014 r.** Polityczne części układu o stowarzyszeniu podpisano 21 III 2014 r., a 27 VI 2014 r. – część dotyczącą utworzenia strefy wolnego handlu, współpracy w dziedzinie gospodarki oraz wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. Rada Najwyższa Ukrainy i Parlament Europejski ratyfikowały umowę 16 IX 2014 r.

Zdaniem rządu układ o stowarzyszeniu pozwoli na pogłębienie i przyspieszenie integracji Ukrainy z UE, a to przyczyni się do budowy stabilności polityczno-gospodarczej tego kraju i jego modernizacji. Część handlowa układu przewiduje m.in. znaczną liberalizację handlu rolno-spożywczego, zniesienie barier taryfowych i harmonizację standardów ukraińskich z unijnymi. Jej wdrożenie pod naciskiem Rosji przesunięto do końca 2015 r.

Wiceminister spraw zagranicznych Rafał Trzaskowski.

Prezydent Bronisław Komorowski ratyfikował umowę stowarzyszeniową Ukrainy z Unią Europejską 17 XII 2014 r. w obecności przebywającego w Polsce z oficjalną wizytą prezydenta Petra Poroszenki. Jak podkreślił prezydent RP, nasz kraj solidaryzuje się z Ukrainą i wspiera ją w integracji ze światem zachodnim. „Polska w pełni rozumie aspiracje ukraińskie dla pójścia tą samą drogą, którą myśmy ruszyli 25 lat temu" – mówił. Z kolei prezydent Petro Poroszenko oświadczył, że Polska pokazała w tym trudnym dla jego kraju czasie, że jest prawdziwym przyjacielem Ukrainy.

Sprawozdawca komisji: Spraw Zagranicznych i Spraw Unii Europejskiej w sprawie ustawy o ratyfikacji układu stowarzyszeniowego z Ukrainą senator Bogdan Klich.

Debata nad ustawą ratyfikacyjną w sprawie Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Ukrainą; 66. posiedzenie Senatu.

Ustawę o ratyfikacji Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Mołdawii, z drugiej strony, sporządzonego w Brukseli dnia 27 czerwca 2014 r. przyjęto bez poprawek na 67. posiedzeniu Senatu w obecności ambasadora Mołdawii w Polsce Iurie Bodruga. Jak mówił sprawozdawca Komisji Spraw Unii Europejskiej senator Edmund Wittbrodt, układ ma na celu pogłębienie i przyspieszenie integracji Mołdawii z UE. Reguluje m.in. kwestie dotyczące dialogu politycznego, reformy wewnętrznej, współpracy w dziedzinie polityki zagranicznej i polityki bezpieczeństwa, współpracy ekonomicznej i finansowej. Szacuje się, że zniesienie lub obniżenie stawek celnych i usunięcie innych ograniczeń utrudniających swobodny przepływ towarów może zwiększyć produkt krajowy brutto Mołdawii o 5–6%. „Mołdawia otrzymuje koncesję w postaci bezcłowego dostępu do rynku Unii Europejskiej na wszystkie towary z wyjątkiem niektórych towarów wrażliwych (...) strefa wolnego handlu reguluje także aspekt energetyczny związany przede wszystkim z transportem i tranzytem energii" – dodał sprawozdawca Komisji Spraw Zagranicznych senator Jarosław Obremski. W opinii obu sprawozdawców wejście w życie umowy stowarzyszeniowej będzie także potwierdzeniem skuteczności, zapoczątkowanej w 2008 r., inicjatywy polsko-szwedzkiej dotyczącej Partnerstwa Wschodniego i skutecznej realizacji wschodniego wymiaru Europejskiej Polityki Sąsiedztwa.

Sprawozdawca Komisji Spraw Zagranicznych w sprawie ustawy o ratyfikacji układu stowarzyszeniowego z Mołdawią senator Jarosław Obremski.

Marszałek Bogdan Borusewicz podkreślił, że w ciągu ostatnich 4 lat Mołdawia była bardzo konsekwentna w dążeniu do umowy stowarzyszeniowej. Spośród 3 krajów, które starały się o jej podpisanie, czyli także Gruzji i Ukrainy, okazała się „najlepszym uczniem". Wysiłek ten był szczególny, gdyż – jak zaznaczył marszałek – kraj ten jest na dorobku, należy do najbiedniejszych w Europie. Marszałek zwrócił też uwagę, że Mołdawia od początku lat 90. jest pod bardzo silną presją Rosji. Dodał, że Mołdawia nie poddała się tej presji militarnej i gospodarczej i dlatego ma problemy gospodarcze.

Prezydent Bronisław Komorowski ratyfikował umowę 29 XII 2014 r.

USTAWY ODRZUCONE

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo łowieckie

Nowelizacja, uchwalona na podstawie projektu poselskiego, wykonywała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 6 XI 2012 r. (sygn. akt K 21/11), w którym trybunał uznał za niekonstytucyjny zakres, w jakim prawo łowieckie dotyczy dyscyplinarnego sądownictwa łowieckiego. Regulujący te same kwestie senacki projekt ustawy został odrzucony w pierwszym czytaniu.

W nowelizacji uregulowano zasady postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przez organy Polskiego Związku Łowieckiego, które wcześniej były unormowane w statucie związku. Wyznaczono organy uczestniczące w postępowaniu dyscyplinarnym, ich skład oraz sposób wyboru, określono katalog przewinień łowieckich i kar dyscyplinarnych oraz zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej. Zgodnie z nowelą członkowie Polskiego Związku Łowieckiego podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za przewinienia łowieckie, takie jak m.in. naruszenie statutu związku oraz polowanie w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i etyką łowiecką. Organami dyscyplinarnymi Polskiego Związku Łowieckiego zostały Główny Sąd Łowiecki i okręgowe sądy łowieckie. Z kolei odpowiedzialni za prowadzenie dochodzeń o przewinienia łowieckie to główny rzecznik dyscyplinarny i rzecznicy okręgowi. Na ich wniosek jest wszczynane postępowanie przed sądem łowieckim. Ustawa wprowadziła dwuinstancyjne postępowanie przed sądami łowieckimi. W pierwszej instancji sprawy rozpatrują okręgowe sądy łowieckie. Od ich orzeczeń strony mogą się odwołać do Głównego Sądu Łowieckiego.

Podczas 47. posiedzenia Izba odrzuciła ustawę 63 głosami, przy 21 – przeciw i 7 wstrzymujących się. Odrzucenie ustawy Komisja Środowiska oraz Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji argumentowały tym, że nie w pełni wykonuje ona wyrok Trybunału Konstytucyjnego, Senat zaś nie ma możliwości wprowadzenia poprawek, tak aby spełniały wymogi postawione przez trybunał.

Sejm odrzucił uchwałę Senatu odrzucającą ustawę. Nowelizacja weszła w życie 21 IV 2014 r.

IV
DZIAŁALNOŚĆ KOMISJI

Problematyka prac komisji

W 2014 r. pracowało 16 komisji stałych Senatu VIII kadencji. Łącznie odbyły one 762 posiedzenia, rozpatrzyły 352 ustawy.

Jedna z nich, Komisja Rodziny i Polityki Społecznej, zmieniła nazwę i poszerzyła obszar swego działania. Senat na 60. posiedzeniu zmienił przepis swojego regulaminu dotyczący tej komisji, która otrzymała nazwę: Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej. Zwiększono także zakres jej działania o politykę państwa w zakresie demografii i osób starszych. Senator Mieczysław Augustyn, rekomendując Izbie te zmiany, argumentował, że rząd w polityce społecznej coraz wyraźniej zaznacza problematykę dotyczącą seniorów (powołanie Rady ds. Polityki Senioralnej, przygotowanie „Programu na rzecz aktywności społecznej osób starszych na lata 2014–2020", utworzenie Departamentu Polityki Senioralnej w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej). Senator dodał też, że w coraz większej liczbie europejskich parlamentów problematyką senioralną zajmują się odrębne komisje. W Sejmie również powołano Komisję Polityki Senioralnej.

W 2014 r. komisje senackie otrzymały nowe zadania – przygotowywanie inicjatyw ustawodawczych w sprawach sygnalizowanych przez rzecznika praw obywatelskich i Najwyższą Izbę Kontroli.

Podczas spotkania Prezydium Senatu z Ireną Lipowicz, rzecznikiem praw obywatelskich, 4 III 2014 r., podjęto decyzję o współpracy, polegającej na podejmowaniu przez Senat inicjatyw ustawodawczych w sprawach ważnych z punktu widzenia praw człowieka i wolności obywatelskich. Rzecznik praw obywatelskich Irena Lipowicz zaznaczyła, że liczy na pomoc Senatu przy rozwiązywaniu problemów obywateli, najczęściej spowodowanych poczuciem krzywdy. Marszałek Bogdan Borusewicz poinformował, że zwrócił się już do komisji senackich o rozpatrzenie kilku zasygnalizowanych problemów. Przewodniczący Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji senator Michał Seweryński zadeklarował, że senackie komisje gotowe są do cyklicznego organizowania posiedzeń poświęconych wydawaniu aktów wykonawczych przez poszczególne resorty. Podkreślił też, że wiele spraw poruszanych przez rzecznika praw obywatelskich wpływa równolegle do Senatu w formie petycji.

W czasie spotkania Prezydium Senatu z kierownictwem Najwyższej Izby Kontroli, 20 III 2014 r., zdecydowano o ścisłej współpracy w kwestii podejmowania przez Senat inicjatyw legislacyjnych sygnalizowanych przez NIK, wynikających z wniosków pokontrolnych. Zdaniem marszałka Bogdana Borusewicza wzmocni to pozycję Senatu i pozwoli na poprawę jakości prawa zgodnie z oczekiwaniami obywateli. Wprawdzie, według ustawy o NIK, to Sejm ma szczególną rolę we współpracy z nią w zakresie podejmowania inicjatyw legislacyjnych, ale wiele wniosków pokontrolnych, dotyczących zmiany prawa, nie może doczekać się realizacji. Prezes NIK Krzysztof Kwiatkowski zaznaczył, że mechanizm współpracy z Sejmem w tym zakresie nie był skuteczny. Dodał, że doświadczenie Senatu w wykonywaniu orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego sprawia, iż z przekonaniem i zaufaniem NIK powierzy mu realizację swoich wniosków. Zadeklarował, że NIK będzie wspierać zakres inicjatywy legislacyjnej, jaki zaproponuje Senat, nawet węższy niż ten wynikający z wniosków izby.

Sprawy regulaminowe i senatorskie

Komisja Regulaminowa, Etyki i Spraw Senatorskich w analizowanym okresie zebrała się na 14 posiedzeniach, rozpatrzyła ustawę budżetową na rok 2014 w częściach właściwych przedmiotowemu zakresowi swojego działania.

Komisja regulaminowa wydała również opinię o projekcie budżetu Kancelarii Senatu na rok 2015, a także rozpatrzyła sprawozdanie za rok 2013 z wydatków budżetowych biur senatorskich i dokonała analizy oświadczeń senatorów o stanie majątkowym za rok 2013. Przygotowywała projekty uchwał Senatu w sprawie zmian w składach komisji senackich, a także projekt uchwały w sprawie zmiany Regulaminu Senatu w zakresie nazewnictwa i obszaru działania Komisji Rodziny i Polityki Społecznej.

Komisja przeanalizowała też 8 oświadczeń senatorów o wyrażeniu zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej pod kątem formalnej poprawności i wydała opinie w tej sprawie. W każdym z rozpatrywanych wypadków stwierdziła, że oświadczenia spełniają wymogi formalnej poprawności.

Komisja Regulaminowa, Etyki i Spraw Senatorskich kontynuowała także dyskusję, podjętą 21 XI 2013 r., w sprawie założeń działań legislacyjnych uwzględniających treść raportu Grupy Państw przeciwko Korupcji (GRECO) z 4. rundy audytu dokonanego w Polsce w 2012 r. Podczas posiedzenia 24 IV 2014 r. zapoznała się z materiałem legislacyjnym, zawierającym propozycje zmian w ustawach i Regulaminie Senatu (nowelizacje ustaw: o wykonywaniu mandatu posła i senatora, o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa; projekt zasad etyki senatora). Propozycje te były efektem dyskusji w sprawie treści raportu GRECO i prac le-

gislacyjnych w poprzedniej kadencji, dotyczących ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora. Komisja 7 V 2014 r. przygotowała projekt ustawy o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne oraz ustawy o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa. Scala on 2 projekty, przygotowane przez komisję regulaminową poprzedniej kadencji, oddzielnie zmieniające przepisy regulujące Rejestr Korzyści i dotyczące oświadczeń o stanie majątkowym. Obejmuje zmianę przepisów regulujących obie te kwestie, a także – zgodnie z sugestią GRECO – ustawy lobbingowej. W projekcie przewidziano m.in. ujednolicenie terminologii aktualnego ustawodawstwa gospodarczego, sprecyzowanie zagadnień odnoszących się do czasu składania oświadczeń, a także ustalenie zasady deklarowania przychodów, a nie dochodów w oświadczeniach majątkowych. Zgodnie z postulatem GRECO m.in. zaproponowano modyfikację przepisów dotyczących ograniczenia swobody prowadzenia działalności gospodarczej z wykorzystaniem mienia państwowego i komunalnego, a także wprowadzenie do ustawy o działalności lobbingowej zastrzeżenia, że zasady wykonywania zawodowej działalności lobbingowej wobec parlamentarzystów określają regulaminy Sejmu i Senatu.

Wykonywanie orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, legislacja i spójność prawa

Komisja Ustawodawcza jest jedną z aktywniejszych komisji. Odbyła najwięcej posiedzeń – 113 , rozpatrzyła 31 ustaw, pracowała nad 40 projektami ustaw i 10 projektami uchwał. Wniosła także o podjęcie prac nad 16 inicjatywami ustawodawczymi. Wśród nich znalazły się 3 projekty ustaw niewykonujące wyroków Trybunału Konstytucyjnego. Na podstawie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych, mającej usprawnić i przyspieszyć postępowania dyscyplinarne adwokatów i radców prawnych, 7 XI 2014 r. została uchwalona ustawa. Projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw, w którym przewidziano m.in. likwidację w 2017 r. aplikacji ogólnej, został przyjęty przez Senat na 52. posiedzeniu i wniesiony do Sejmu. Izba na 50. posiedzeniu odrzuciła zaś projekt ustawy o spłacie niektórych niezaspokojonych należności dużych przedsiębiorców, wynikających z realizacji udzielonych zamówień publicznych.

Komisja rozpatrzyła także 41 orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. W wypadku 15 przygotowała projekty ustaw je realizujące, które Izba przyjęła i wniosła do Sejmu. Uchwalone zostały ustawy:

- o zmianie ustawy – Prawo atomowe (wyrok TK, sygn. akt U 5/12; projekt przygotowany przez komisję w 2013 r.): do ustawy przeniesiono przepisy dotyczące rodzajów testów przeprowadzanych w ramach kontroli fizycznych parametrów urządzeń radiologicznych;
- o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (wyrok TK, sygn. akt S 2/13; rozpatrzony wspólnie z projektem rządowym): wskazano inne niż wymienione w ustawie i przepisach wykonawczych normatywne źródła prawa pracy, na podstawie których możliwe jest zasądzenie odszkodowania: postanowienia układów zbiorowych pracy i inne oparte na ustawie porozumienia zbiorowe, regulaminy i statuty;
- o zmianie ustawy o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (orzeczenie TK, sygn. akt P 40/12): umożliwienie małżonkom, którzy nie są współposiadaczami gospodarstwa rolnego, uzyskania osobnego numeru identyfikacyjnego w ramach krajowego systemu ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

Nad pozostałymi projektami trwają prace w Sejmie. Są to projekty ustaw:

- o zmianie ustawy o rencie socjalnej (orzeczenie TK, sygn. akt P 11/12; projekt przygotowany przez komisję w 2013 r.): uzależnia uzyskanie renty socjalnej tylko od zamieszkania, a nie także przebywania w Polsce;
- o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy (orzeczenie TK, sygn. akt SK 9/10; projekt przygotowany przez komisję w 2013 r.): umożliwia odstąpienie przez sąd od zarządzenia wykonania zawieszonej kary, gdy wobec skazanego, w okresie próby, ponownie orzeczono karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania;
- o zmianie ustawy o ochronie przyrody (orzeczenie TK, sygn. akt P 49/11; projekt przygotowany przez komisję w 2013 r.): ustanawia odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez niektóre gatunki zwierząt, niezależnie od rodzaju majątku, w którym szkody zostały wyrządzone;
- o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa (orzeczenie TK, sygn. akt SK 40/12): zobowiązania podatkowe zabezpieczone hipoteką lub zastawem skarbowym mają podlegać przedawnieniu na takich samych zasadach,

jak zobowiązania niezabezpieczone hipoteką lub zastawem rejestrowym;

- o zmianie ustawy o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych oraz niektórych innych ustaw (orzeczenie TK, sygn. akt SK 10/13): wprowadza prawo stron postępowania przed zawodowymi organami dyscyplinarnymi w zawodach medycznych do odwołania się od ich rozstrzygnięć do sądu;
- o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (orzeczenie TK, sygn. akt K 17/11): przywraca rozwiązanie sprzed 2012 r., przewidujące, że osoba ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności korzysta ze skróconego wymiaru czasu pracy z mocy prawa, może natomiast wystąpić o zaświadczenie o zdolności do pracy w dłuższym wymiarze;
- o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (orzeczenie TK, sygn. akt SK 17/12): do prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi wprowadza regulacje dotyczące terminu wniesienia skargi kasacyjnej wzorowanych na obowiązujących w procedurze cywilnej;
- o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (orzeczenie TK, sygn. akt K 31/12): doprecyzowuje kwestie związane z działalnością dyrektora sądu i zewnętrznego nadzoru nad działalnością administracyjną sądów;
- o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (orzeczenie TK, sygn. akt K 30/11): umożliwia zaskarżenie rozstrzygnięć dotyczących odmowy wyznaczenia obrońcy z urzędu w postępowaniu sądowym i w sprawach o wykroczenia;
- o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (orzeczenie TK, sygn. akt K 36/12): reguluje sposób ustalania wysokości wkładu i zwracanej wartości wkładu, gdy lokal mieszkalny nie podlega zbyciu w drodze przetargu;
- o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (orzeczenie TK, sygn. akt SK 33/12): umożliwia zaskarżenie postanowienia w sprawie kosztów nieopłaconej przez strony pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy;
- o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy (orzeczenie TK, sygn. akt K 22/10): wprowadza zasadę, że funkcjonariusz niewykonujący zawodu medycznego nie może być obecny podczas udzielania świadczeń zdrowotnych skazanemu z wyjątkiem świadczeń dla skazanych niebezpiecznych lub gdy asysta funkcjonariusza jest niezbędna do zapewnienia bezpieczeństwa członka personelu medycznego.

Komisja Ustawodawcza zapoznała się też z informacją prezesa Trybunału Konstytucyjnego o istotnych problemach wynikających z działalności i orzecznictwa trybunału w 2013 r. (10 VII 2014 r.).

Zorganizowała również 2 konferencje, które miały służyć wymianie poglądów i doświadczeń praktyków na temat zmian w ustroju i funkcjonowaniu sądownictwa powszechnego w zakresie nadzoru nad działalnością sądów i pracą orzeczniczą sędziów, a także zadań i funkcjonowania prokuratury i prokuratorów.

8 I 2014 r. odbyła się konferencja „Model nadzoru nad działalnością sądów i pracą orzeczniczą sędziów", zorganizowana wspólnie z Krajową Radą Sądownictwa. Obecni na niej teoretycy prawa wskazywali, że w poszukiwaniu modelu nadzoru nad działalnością sądów należy uwzględnić opinie środowiska sędziowskiego. Powinno mieć ono wybór, czy chce korzystać z doświadczeń ministra sprawiedliwości. Sędziowie wskazywali zaś, że politycy chcą w coraz większym stopniu wpływać na władzę sądowniczą. W ocenie sędziów wadami obecnego modelu nadzoru są m.in. jego polityczny charakter i naturalna tendencja władzy wykonawczej do rozszerzania swoich kompetencji. Częstotliwość zmian na stanowisku ministra sprawiedliwości nie gwarantuje stabilizacji systemu. Sędzia Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński podkreślił, że obecny model sprzyja wzrastającej liczbie inge-

rencji w działalność sądów powszechnych i w ten sposób narusza podział władzy. W opinii wiceministra sprawiedliwości Wojciecha Hajduka minęło zbyt mało czasu, by wyciągać wnioski z działania nowego modelu. Uczestnicy konferencji podkreślali, że sądom potrzebne jest wsparcie, a nie nadzór; przewodniczący wydziałów i prezesi sądów pełnią funkcję nadzorującą. Jak wskazywano, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że obowiązujące rozwiązania są zgodne z konstytucją, ale nie oznacza to, że są optymalne.

Kolejna konferencja, przygotowana we współpracy z Krajową Radą Prokuratury, była poświęcona modelowi i miejscu prokuratury w systemie organów państwa (25 III 2014 r.). Parlamentarzyści i prokuratorzy dyskutowali przede wszystkim o koniecznych zmianach funkcjonowania i zadań prokuratury i prokuratorów, szczególnie w kontekście mającej wejść w życie w 2015 r. nowej procedury postępowania karnego. Mówiąc o roli prokuratury, wiceminister sprawiedliwości Michał Królikowski stwierdził, że dokończenia wymaga reforma prokuratury z 2009 r. Należy m.in. dookreślić jej relacje z innymi organami władzy publicznej. Zdaniem wiceministra sprawiedliwości prokuratura powinna być autonomiczna, a nie niezależna. Odnosząc się do reformy postępowania karnego, ocenił, że bez redukcji postępowania przygotowawczego, w szczególności związanego z konkluzjami konsensualnymi, obciążenie prokuratora dodatkowymi zadaniami może stanowić zagrożenie dla powodzenia tej reformy. Prokurator generalny Andrzej Seremet podkreślił, że ciągle

wraca pytanie o sposób reformowania prokuratury: czy reformować ją rewolucyjnie, np. poprzez wprowadzenie modelu sądowego, czy poprzestać na zmianach ewolucyjnych, czyli doskonaleniu obecnego modelu prokuratury śledczej. Przypomniał, że od lat 80. powraca propozycja wprowadzenia do polskiej procedury karnej instytucji sędziego śledczego. Jak mówił, to model atrakcyjny, ale budzi wiele zastrzeżeń. W ocenie przewodniczącego Krajowej Rady Prokuratury Edwarda Zalewskiego zmiany kodeksu postępowania karnego wymuszą reformę prokuratury w kierunku modelu prokuratury sądowej. Przekonywał, że tylko taki model umożliwi prokuratorom skoncentrowanie się na fazie postępowania sądowego i pozwoli na prawidłowe stosowanie zmienionego art. 167 kodeksu postępowania karnego. Podczas dyskusji prokuratorzy postulowali konieczność ograniczenia ich udziału w postępowaniu przygotowawczym, uzasadniając to nałożeniem na nich nowelizacją kodeksu postępowania karnego dodatkowych zadań. Wskazywali również na potrzebę jak najszybszego uchwalenia nowej ustawy o prokuraturze. Podkreślano, że projekt tej ustawy nie uwzględnia uchwalonych w 2013 r. zmian w kodeksie postępowania karnego. Nowelizację, wprowadzającą obowiązek obecności prokuratora na rozprawie przed sądem pierwszej i drugiej instancji, pozytywnie ocenił sędzia Sądu Najwyższego Michał Laskowski.

9 VII 2014 r. senatorowie z Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej spotkali się z deputowany-

mi do Mażylisu (izba niższa parlamentu Republiki Kazachstanu). Tematem spotkania były doświadczenia ustawodawcze Polski i Kazachstanu w kwestiach polityki samorządowej i zagwarantowania praw mniejszości narodowych. Podczas dyskusji podkreślano, że ważnym elementem rozwoju Kazachstanu jest utrzymanie zgody międzyetnicznej. To bowiem jeden z najbardziej wielonarodowych krajów w Europie i Azji (przedstawiciele ponad 140 narodowości i 17 wyznań). Kazachski model polityki etnokulturowej jest uważany przez wielu ekspertów za jeden z najbardziej skutecznych.

Budżet i finanse publiczne

Komisja Budżetu i Finansów Publicznych należała, podobnie jak w latach ubiegłych, do aktywniejszych komisji senackich. W 2014 r. odbyła 59 posiedzeń, rozpatrzyła 41 ustaw, wśród nich ustawę budżetową na rok 2014 w zakresie części i planów finansowych właściwych przedmiotowemu zakresowi jej działania, a także opinie komisji branżowych o tej ustawie.

Podczas kilku posiedzeń tematycznych komisja budżetu zapoznała się z informacjami dotyczącymi usług i instytucji finansowych:

- Realizacja przepisów ustawy o usługach płatniczych w zakresie opłat *interchange* (18 III 2014 r.): problemy z wdrażaniem jej przepisów, w szczególności z dotrzymaniem terminu wprowadzenia nowej wysokości opłaty *interchange fee*, wątpliwości co do zakresu podmiotów objętych tymi regulacjami, wymóg rewizji modeli biznesowych, zmiany okresów kredytowania i likwidacji niektórych programów lojalnościowych przez banki; zwiększenie się liczby akceptantów (7%), terminali (12%) i transakcji (21%) oraz wartości transakcji (10,4%).
- Znowelizowana ustawa o usługach płatniczych – wdrażanie nowych stawek *interchange fee* na rynku obrotu bezgotówkowego (22 VII 2014 r.): ocena skutków wejścia w życie znowelizowanej ustawy, a w szczególności sposobu wdrażania nowych stawek opłat interchange na rynku obrotu bezgotówkowego; struktura i znaczenie *Merchant Service Charge* (opłata *interchange*, opłata dodatkowa przekazywana do organizacji płatniczej i marża agenta rozliczeniowego); wyniki badań reakcji agentów rozliczeniowych i akceptantów na zmiany ustawy o usługach płatniczych; problemy i zagrożenia dla polskiego rynku obrotu bezgotówkowego, wynikające z porozumienia Visa Europe z Komisją Europejską, m.in. o zastosowaniu nowych stawek dla transakcji transgranicznych bezgotówkowych.
- Informacja na temat propozycji rozwiązań prawnych dotyczących dysponowania przez instytucje finansowe środkami pieniężnymi pozostałymi po zmarłych klientach na tzw. kontach uśpionych; wspólnie z Komisją Rodziny i Polityki i Społecznej (6 VIII 2014 r.): rozstrzygnięcie przez komisje kwestii podjęcia pilnych prac nad przygotowaniem projektu ustawy rozwiązującej problem tzw. kont uśpionych; zapoznanie ze stanem prac zespołu (m.in. Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Sprawiedliwości, Związek Banków Polskich, Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych i Biuro Legislacyjne Kancelarii Senatu) ds. opracowania takiego projektu.

Komisja Budżetu i Finansów Publicznych po raz kolejny zajmowała się kwestią przemysłu metalurgicznego. Podczas posiedzenia wspólnego z Komisją Gospodarki Narodowej (18 II 2014 r.) zapoznano się z zagrożeniami i wyzwaniami dla międzynarodowej konkurencyjności polskiego przemysłu metalurgicznego. Swoje stanowiska w tej sprawie zaprezentowali przedstawiciele przemysłu metalurgicznego, stalowego i branży metali nieżelaznych. Komisje poruszyły kwestie nowelizacji prawa energetycznego i notyfikacji przepisów prawnych w Unii Europejskiej, narodowego planu dla metalurgii w Hiszpanii i potrzeby utworzenia tzw. lustrzanego stołu w celu uregulowania podstawowych zagadnień metalurgii w Polsce. Dyskutowano też na temat dalszych losów funkcjonowania firm energochłonnych w Polsce i rozwiązań systemowych umożliwiających konkurowanie na rynku. Stwierdzono, że podjęte dotychczas działania są niewystarczające dla poprawy konkurencyjności unijnego, a przede wszystkim polskiego hutnictwa stali. Wyrażono też obawę związaną z brakiem na poziomie krajowym inicjatyw zmierzających do zmiany sytuacji branży hutniczej, zwłaszcza wobec pogłębionej niekonkurencyjności Polski na tle innych państw Unii Europejskiej, co może doprowadzić do zmarginalizowania na unijnym i globalnym rynku wyrobów stalowych. Podkreślono, że oprócz sektora stalowego istotne zna-

czenie dla polskiej gospodarki ma metalurgia metali nieżelaznych. Zasoby rudy miedzi i srebra, a także rudy cynku i ołowiu systematycznie się wyczerpują, czego dowodem jest stan sektora cynku i ołowiu w Polsce. Sytuacja na rynkach światowych zmienia się dynamicznie, prowadząc często do spadku cen metali, co przekłada się na zmniejszającą się dochodowość produkcji miedzi w Polsce. To pociąga za sobą pytania o przyszły model funkcjonowania tego sektora. Zwrócono uwagę na potrzebę dyskusji o konkurencyjności polskiego sektora stalowego, na konieczność unikania kolejnych likwidacji w sektorze produkcji stali i metali nieżelaznych. Komisje postanowiły przygotować stanowisko w sprawie sytuacji branży metalurgicznej w Polsce.

Podczas wspólnego posiedzenia, 5 III 2014 r., komisje: Budżetu i Finansów Publicznych oraz Gospodarki Narodowej przyjęły takie stanowisko. Wyraziły w nim obawy o przyszłość, niedawno zmodernizowanych, hut w Polsce, a także niepokój o potencjalne skutki społeczne zwolnień pracowników i kooperantów. Uznały za konieczne wsparcie tego sektora i stworzenie jego wieloaspektowej polityki.

W stanowisku mowa jest o strukturalnej zapaści, jakiej doświadczyło hutnictwo stali w ostatnich latach. Senatorowie podzielili opinię środowisk branżowych, że brak działań i propozycji rozwiązań dla hutnictwa może doprowadzić do zmarginalizowania

Polski na unijnym i globalnym rynku wyrobów stalowych. Komisje uznały za zasadne kontynuowanie przez Ministerstwo Gospodarki stałych konsultacji z przedstawicielami przemysłu metalurgicznego i włączenie do tych konsultacji przedstawicieli Ministerstwa Finansów. W ocenie komisji przedmiotem dyskusji powinny się stać kwestie fiskalne, ceł importowych, preferencji dla krajowych wytwórców w zamówieniach publicznych oraz specjalnych ulg dla energochłonnej produkcji.

Z wpływem zmian legislacyjnych i administracyjnych na wielkość i funkcjonowanie „szarej strefy" na rynku prętów zbrojeniowych oraz sytuacją sektora finansów publicznych, wspólnie z Komisją Gospodarki Narodowej, zapoznano komisję budżetu 18 XI 2014 r. Po obejrzeniu prezentacji: na temat zmian na rynku prętów zbrojeniowych w Polsce

w efekcie wprowadzenia tzw. *reverse charge*; opisującej mechanizm samonaliczania VAT w obrocie półproduktami nieżelaznymi; omawiającej korzyści makroekonomiczne z mechanizmu odwróconego VAT na przykładzie rynku prętów zbrojeniowych senatorowie uznali, że rozwiązania uszczelniające system fiskalny skutkują nie tylko większymi wpływami podatkowymi, ale także realnymi korzyściami dla gospodarki. Goście komisji podkreślali, że wskutek apeli branży, podtrzymanych na wspólnych posiedzeniach przez obie komisje senackie, udało się rozszerzyć odwrócone naliczanie VAT na produkty przemysłu stalowego i metali nieżelaznych. Pozwoliło to uratować wiele zakładów i miejsc pracy.

Podczas spotkania Prezydium Senatu z prezesem i wiceprezesami Najwyższej Izby Kontroli w marcu 2014 r. podjęto decyzję o współpracy w kwestii podejmowania przez Senat inicjatyw legislacyjnych, sygnalizowanych przez NIK we wnioskach pokontrolnych. Na posiedzeniu komisji budżetu, 15 X 2014 r., rozpatrzono – wskazane przez prezesa Najwyższej Izby Kontroli – wnioski *de lege ferenda* zawarte w wynikach kontroli NIK „Funkcjonowanie instytucji gospodarki budżetowej". Komisja postanowiła podjąć inicjatywę ustawodawczą w tej sprawie i 21 X 2014 r. przygotowała projekt ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych, mający na celu doprecyzowanie i uzupełnienie niektórych przepisów dotyczących instytucji gospodarki budżetowej. Zaproponowano, aby ministra finansów upoważnić do wydania rozporządzenia, w którym określony zostanie zakres sprawozdania z działalności instytucji gospodarki budżetowej. Projekt przewiduje też m.in. zdefiniowanie pojęcia: „środków z poprzedniego okresu", nałożenie na dyrektora instytucji gospodarki budżetowej obowiązku przygotowania rocznego sprawozdania z działalności instytucji. Wskazuje też źródło pokrycia strat instytucji.

Tradycyjnie już komisji budżetu zaprezentowano roczne sprawozdanie Europejskiego Trybunału Obrachunkowego z wykonania budżetu Unii Europejskiej za 2013 r. (3 XII 2014 r.).

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2014 r. Komisja Budżetu i Finansów Publicznych odbyła wizytę studyjną, tym razem na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (28 I 2014 r.). Senatorowie zapoznali się ze strukturą polskiego rynku kapitałowego, dynamiką rozwoju warszawskiej giełdy, jej pozycją w regionie Europy Środkowej i Wschodniej i potencjałem dalszego wzrostu, a także z kwestiami związanymi z międzynarodowym otoczeniem Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, wzmacnianiem jej pozycji w Europie i zidentyfikowaniem ryzyk kluczowych dla dalszego rozwoju. Komisji przedstawiono też jej strategię na lata 2014–20.

26 II 2014 r. odbyło się spotkanie przewodniczącego Komisji Budżetu i Finansów Publicznych senatora Kazimierza Kleiny i jej członka senatora Tadeusza Kopcia z przebywającą w Polsce na zaproszenie Związku Banków Polskich delegacją przedstawicieli kas oszczędnościowo-budowlanych w Niemczech i z przewodniczącym Komitetu ds. Finansowania Nieruchomości w Związku Banków Polskich Jackiem Furgą. Niemieccy goście przedstawili informację na temat struktury i funkcjonowania kas budowlanych w Niemczech i w filiach zagranicznych, podzielili się uwagami na temat doświadczeń wynikających z wdrażania tego systemu oszczędzania. Szczególną uwagę zwrócili na korzyści zarówno dla budżetu państwa, jak i dla samych instytucji finansowych oraz oszczędzających. Przedstawiciele Kasy Oszczędnościowo-Budowlanej Schwäbisch Hall i Europejskiej Federacji Kas Oszczędnościowo-Budowlanych zadeklarowali chęć współpracy i pomoc w przygotowaniu rozwiązań prawnych i przyszłym wdrażaniu w Polsce systemu długoterminowego oszczędzania na cele mieszkaniowe.

Komisje: Budżetu i Finansów Publicznych, Gospodarki Narodowej oraz Spraw Unii Europejskiej 25 III 2014 r. w Senacie spotkały się z członkami Komisji Spraw Gospodarczych i Monetarnych Parlamentu Europejskiego (ECON). Dyskutowano głównie na temat kryzysu ukraińskiego i sytuacji na Krymie. Senatorowie podkreślali globalny wymiar wydarzeń na Ukrainie, ich kontekst społeczno-gospodarczy i polityczny. Argumentowano, że sytuacja na Ukrainie przemawia za wejściem Polski do strefy euro i stabilizacją finansowo-ekonomiczną

oraz geopolityczną naszego kraju. W odniesieniu do stanu przygotowań Polski do członkostwa w unii walutowej omówiono kwestie związane ze spełnieniem kryteriów konwergencji, w szczególności dotyczących inflacji, finansów publicznych, stabilności kursu walutowego, długoterminowych stóp procentowych, bilansu płatniczego i niezależności banku centralnego. Podkreślono, że powinny one uwzględniać specyfikę danego kraju, dysproporcje ekonomiczne między poszczególnymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej. Zwrócono również uwagę na konieczność prowadzenia akcji informacyjnej na temat strefy euro oraz integracji europejskich rynków finansowych. Poruszono również kwestie sankcji gospodarczych wobec Rosji w związku z sytuacją na Krymie. Podkreślano, że Europa powinna być zjednoczona i nie należy pogłębiać podziałów, negatywnie oceniano reakcję Unii Europejskiej na wydarzenia na Ukrainie.

Polityka gospodarcza

Komisja Gospodarki Narodowej to również jedna z aktywniejszych senackich komisji branżowych. W 2014 r. zebrała się na 65 posiedzeniach, rozpatrzyła 46 ustaw.

Zwyczajowo już, podobnie jak w latach ubiegłych, komisja odbyła szereg posiedzeń seminaryjnych, poświęconych różnym dziedzinom gospodarki:

- Sytuacja ekonomiczna i kapitałowa Grupy Poczta Polska (22 I 2014 r.): działalność Poczty Polskiej, zgodnie ze znowelizowanym prawem pocztowym, jako tzw. operatora wyznaczonego; rekompensata utraty przychodów na rynku tradycyjnych listów wpływami z segmentu finansowo-ubezpieczeniowego, paczek i usług ekspresowych; rozwój usług cyfrowych oraz nowy profil placówek pocztowych jako efekty inwestycji; poprawa finansowa dzięki redukcji kosztów działalności podstawowej; wyniki finansowe i strategia Banku Pocztowego; prace resortów: administracji

oraz Skarbu Państwa nad rozwiązaniami dla Banku Pocztowego uwzględniającymi interesy Poczty Polskiej.

- Informacja o funkcjonowaniu ustawy – Prawo pocztowe (22 I 2014 r.): najważniejsze zmiany w prawie pocztowym i ich wpływ na częściowo zliberalizowany rynek listów; akty wykonawcze do ustawy, dotyczące m.in. rachunkowości regulacyjnej i kalkulacji kosztów netto usług powszechnych; w opinii resortu administracji właściwa realizacja ustawy, dobre przygotowanie Poczty Polskiej do zmian; planowanie modyfikacji ustawy (odpowiedzialność operatorów za przesyłki rejestrowane, zmiany w regulaminach przekazów pieniężnych i kryteriach konkursu na operatora wyznaczonego); informacje na temat przygotowań do przetargu na operatora wyznaczonego w 2015 r.; postulaty niepublicznych operatorów pocztowych w sprawie zmian w ustawie (doprecyzowanie definicji zwolnionej z VAT powszechnej usługi pocztowej, mocy dowodu nadania dokumentu urzędowego i nadawcy masowego w celu ograniczenia nadmiernych przywilejów operatora wyznaczonego); zakres i wyniki kontroli regulaminów działania operatorów, przeprowadzonej przez UKE, zapowiedź kontroli wykonawcy i podwykonawców kontraktu na obsługę sądów i prokuratur pod względem bezpieczeństwa obrotu i zachowania tajemnicy korespondencji.

- Zagrożenia i wyzwania dla międzynarodowej konkurencyjności polskiego przemysłu metalurgicznego; wspólnie z Komisją Budżetu i Finansów Publicznych (18 II 2014 r.): stanowiska przedstawicieli przemysłu metalurgicznego, stalowego i branży metali nieżelaznych; kwestie nowelizacji prawa energetycznego i notyfikacji przepisów prawnych w Unii Europejskiej, narodowego planu dla metalurgii w Hiszpanii i potrzeby utworzenia tzw. lustrzanego stołu w celu uregulowania podstawowych zagadnień metalurgii w Polsce; dyskusja na temat dalszych losów funkcjonowania firm energochłonnych w Polsce i rozwiązań systemowych umożliwiających konkurowanie na rynku; brak inicjatyw zmierzających do zmiany sytuacji branży hutniczej, zwłaszcza wobec niekonkurencyjności Polski na tle innych państw UE, grożącej zmarginalizowaniem na unijnym i globalnym rynku wyrobów stalowych.
- Liberalizacja rynku gazu w Polsce (29 X 2014 r.): etapy budowy rynku gazu w Polsce, wyznaczane wdrażaniem kolejnych regulacji liberalizujących przesył, obrót i dystrybucję surowca oraz budową infrastruktury przesyłowej i magazynowej; apel odbiorców przemysłowych o stworzenie warunków do faktycznej liberalizacji na rynku gazu i uwolnienie cen dla nich; opinia Urzędu Regulacji Energetyki o niemożności natychmiastowej liberalizacji.

- Strategia dywersyfikacji dostaw gazu do Polski (29 X 2014 r.): projekt budowy gazociągu Bernau – Szczecin, własności Polenergia SA (rura, transportująca do Polski maksimum 5 mld m^3 surowca, start na przełomie 2018 i 2019 r., import surowca z Niemiec, Holandii i Norwegii), mającego poprawić bezpieczeństwo i niezależność energetyczną Polski, a w dalszej perspektywie również Ukrainy.

Komisję interesowały również perspektywy rozwoju innowacyjnych sposobów i technologii stosowanych w różnych gałęziach gospodarki:

- Prosumenckie mikroinstalacje odnawialnych źródeł energii i budownictwo energooszczędne. Aspekty technologiczne, prawne i ekonomiczne, możliwości wsparcia; wspólnie z Komisją Środowiska (1 IV 2014 r.): prezentacje różnych programów dotyczących odnawialnych źródeł energii, ich perspektyw, potencjału, korzyści; koszty prosumenckich mikroinstalacji OZE, możliwości ich dofinansowywania, m.in. wsparcia przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (łączny budżet w latach 2014–20

dla wprowadzanych programów 600 mln zł, w tym na dotacje – 150 mln zł).

- Szanse i zagrożenia dla rozwoju e-handlu w Polsce (16 IV 2014 r.): podwojenie, według szacunków GUS, wartości polskiej gospodarki internetowej w ciągu ostatnich 6 lat do wartości 93 mld zł w 2012 r.; działalność ok. 15 tys. sklepów internetowych; czynniki zwiększające szanse rozwoju polskiego e-handlu (więcej gromadzonych danych o zachowaniach konsumenckich, obniżenie opłat *intercharge* przy płatnościach bezgotówkowych), zagrożenia (oszustwa, wyłudzenia, niezgodność dostarczonego towaru z ofertą, nielegalny obrót podrobionymi towarami, nielegalne udostępnianie filmów, książek i muzyki w sieci); tendencje do przenoszenia do sieci biznesu niewytrzymującego konkurencji z tradycyjnym handlem wielkopowierzchniowym; wpływ sprzedaży internetowej na inne gałęzie gospodarki (logistyka, płatności mobilne, bankowość, ubezpieczenia); znaczenie e-handlu dla rozwoju małych, lokalnych rynków pracy; postulat wprowadzenia ułatwień dla tworzenia regionalnych centrów logistycznych i innych form współpracy producentów na rzecz budowania kanałów sprzedaży bezpośredniej niszowych artykułów; potrzeba wzmożonej edukacji na temat praw konsumenta.
- Perspektywy rozwoju innowacyjnych technologii w polskim przemyśle lotniczym i kosmicznym (20 V 2014 r.): prezentacja skali prac badawczo-konstrukcyjnych, poziomu technicznego polskich dronów, obszarów rynku polskiego, możliwości uczestniczenia w europejskim rynku dronów, zaopatrywania służb podległych MON i MSW, sposobów finansowania i gospodarczego wykorzystania efektów prac badawczych (np. sprzedaż polskiemu wojsku 60 samolotów bezzałogowych FlyEye, koncepcje śmigłowców bezzałogowych, symulatory, projekt samolotu uderzeniowego typu MALE); aktualny stan regulacji dotyczących funkcjonowania samolotów bezzałogowych w przestrzeni powietrznej; stan prac nad programami bezzałogowymi w MON; możliwości współpracy polskiego przemysłu z Siłami Zbrojnymi w zakresie zaopatrzenia w systemy bezzałogowe i utrzymania ich w systemie polskiego bezpieczeństwa narodowego.

W sprawach, które Komisja Gospodarki Narodowej uznawała za szczególnie istotne lub wymagające interwencji, zajmowała stanowiska:

- w sprawie działalności punktów konsultacyjnych Krajowego Systemu Usług na rzecz rozwoju mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw w perspektywie finansowej 2014–20 (26 II 2014 r.): na podstawie uzyskanych informacji komisja stwierdziła, że punkty konsultacyjne sprawdziły się i powinny kontynuować swoją działalność; ich atuty to: znajomość lokalnych rynków pracy i warunków inwestowania oraz ekspercka wiedza i fachowość zatrudnionych konsultantów, certyfikowanych i szkolonych przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, lokalizacja w każdym regionie kraju, konkretna, dopasowana do potrzeb biznesu oferta; najważniejszy problem to wstrzymanie świadczenia usług doradczych i informacyjnych od 1 I 2014 r.; komisja postulowała określenie roli punktów konsultacyjnych w planowanych programach operacyjnych, rozważenie w nowej perspektywie finansowej w latach 2014–20 umożliwienia agencjom rozwoju regionalnego dalszych działań z zakresu rozwoju firmy w ramach punktów konsultacyjnych z uwzględnieniem doświadczenia Krajowego Systemu Usług, nadzorowanego przez PARP, oraz wynik audytu Komisji Europejskiej; za zasadne komisja uznała warunkowe przedłużenie okresu realizacji projektu systemowego dotyczącego świadczenia usług doradczych w ramach punktów konsultacyjnych KSU do czasu określenia źródeł stabilnego finansowania przez właściwy resort; komisja zaapelowała do resortów: gospodarki, pracy i polityki społecznej oraz infrastruktury o pilne decyzje w tej sprawie;
- w sprawie sytuacji branży metalurgicznej w Polsce; wspólnie z Komisją Budżetu i Finansów Publicznych (5 III 2014 r.): komisje wyraziły obawę o przyszłość, niedawno zmodernizowanych, hut w Polsce, o potencjalne skutki społeczne zwolnień pracowników i kooperantów; wskazały na pilną potrzebę wsparcia tego sektora i stworzenia wieloaspektowej polityki dla przemysłu metalurgicznego; podzieliły opinię środowisk branżowych (brak działań i propozycji rozwiązań dla hutnictwa mogący spowodować zmarginalizowanie Polski na unijnym i globalnym rynku wyrobów stalowych); uznały

za zasadne kontynuowanie przez Ministerstwo Gospodarki stałych konsultacji z przedstawicielami przemysłu metalurgicznego i włączenie do tych konsultacji przedstawicieli Ministerstwa Finansów, omówienie kwestii fiskalnych, ceł importowych, preferencji dla krajowych wytwórców w zamówieniach publicznych oraz specjalnych ulg dla energochłonnej produkcji;

- w sprawie problemów sektora leśno-drzewnego w Polsce; wspólnie z Komisją Środowiska (25 VI 2014 r.): obawy komisji o dalsze likwidowanie niewykorzystywanych zdolności wytwórczych, co będzie skutkować zwolnieniami pracowników; za przyczynę trudności polskich podmiotów gospodarczych komisje uznały sprzedaż i wywóz nieprzetworzonego drewna do krajów ościennych; brak możliwości zastosowania jakichkolwiek preferencji wobec rodzimych przetwórców, obowiązujący system aukcji elektronicznych i mechanizmy kształtowania cen i zawierania umów z odbiorcami ograniczają możliwości działania polskich producentów, a to może doprowadzić do zmarginalizowania Polski na rynku; komisje wskazały na konieczność regularnych konsultacji między leśnictwem a przemysłem; wyraziły niepokój o potencjalne skutki społecznych zwolnień pracowników; postulowały wsparcie sektora leśno-drzewnego, stworzenie wieloaspektowej polityki (ukształtowanie przystępnych cen i pełne wykorzystanie zasobów leśnych), uściślenie procedur i jawność przetargów, powrót do rozwiązań w handlu drewnem, zwiększających dostępność surowca dla polskich małych i średnich firm i ich szanse w rywalizacji z konkurencją zagraniczną; większe dofinansowanie powiatów i gmin, gdzie intensywnie eksploatuje się zasoby leśne, w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych.

To ostatnie stanowisko stanowiło reakcję na informacje, uzyskane w trakcie wizyty studyjnej Komisji Gospodarki Narodowej i Komisji Środowiska w powiecie kłodzkim (23 V 2014 r.). Senatorom zaprezentowano możliwości wykorzystania sektora leśno-drzewnego w rozwoju regionalnym. Przedstawiono doświadczenia w handlu drewnem oraz przewidywania i rekomendacje dotyczące dalszego rozwoju rynku. Zapoznano ich z warunkami prowadzenia działalności gospodarczej oraz funkcjonowaniem przemysłu drzewnego w skali regionalnej i ogólnopolskiej. Podmioty gospodarcze sygnalizowały potrzebę uściślenia procedur i jawności przetargów dla utrudnienia spekulacji, a także problemy związane z masową sprzedażą i wywozem nieprzetworzonego drewna do krajów ościennych, głównie Niemiec i Czech. Apelowano o przyjęcie spójnej polityki państwa wobec przemysłu drzewnego. Zdaniem leśników obowiązujące przepisy i orzeczenia UOKiK zmuszają ich do sprzedaży drewna każdemu, kto zaoferuje najwyższą cenę. Nie ma przy tym możliwości zastosowania jakichkolwiek preferencji wobec rodzimych przetwórców. Zwycięzca przetargu elektronicznego jest znany dopiero po jego rozstrzygnięciu.

Tradycyjnie już komisja gospodarki, wspólnie z Komisją Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej oraz Komisją Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, rozpatrzyła dokument „Stan bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz działania realizowane w tym zakresie w 2013 r. (21 X 2014 r.). Zgodnie z informacją, przedstawioną przez Agatę Foks, sekretarza Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, w Polsce w wypadkach drogowych traci życie 9 osób na 100 tys. mieszkańców. Co 8. ofiara śmiertelnych wypadków drogowych w UE ginie w Polsce. W 2013 r. liczba wypadków spadła o 3%, a liczba ofiar – o 6%. W tym okresie podjęto szereg działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa na drogach, dokonano budowy i przebudowy dróg, zwiększono nadzór nad ruchem drogowym i jego kontrolę, zintensyfikowano akcje edukacyjne.

Wpływ zmian legislacyjnych i administracyjnych na wielkość i funkcjonowanie „szarej strefy" na rynku prętów zbrojeniowych oraz sytuację sektora finansów publicznych to temat posiedzenia, wspólnego z Komisją Budżetu i Finansów Publicznych (18 XI 2014 r.). Komisje zapoznały się z prezentacjami: na temat zmian na rynku prętów zbrojeniowych w Polsce w efekcie wprowadzenia tzw. *reverse charge*; opisującej mechanizm samonaliczania VAT w obrocie półproduktami nieżelaznymi; omawiającej korzyści makroekonomiczne z mechanizmu odwróconego VAT na przykładzie rynku prętów zbrojeniowych. Uznali, że rozwiązania uszczelniające system fiskalny skutkują nie tylko większymi wpływami podatkowymi, ale tak-

że realnymi korzyściami dla gospodarki. Oceniono, że wskutek apeli branży, podtrzymanych na wspólnych posiedzeniach przez obie komisje senackie, udało się rozszerzyć odwrócone naliczanie VAT na produkty przemysłu stalowego i metali nieżelaznych. Pozwoliło to uratować wiele zakładów i miejsc pracy.

Podczas posiedzenia wspólnego z Komisją Spraw Unii Europejskiej, 18 XI 2014 r., komisja gospodarki zapoznała się ze stanem realizacji krajowego programu reform w ramach strategii „Europa 2020". Dokument, powstały w 2011 r., wyznacza wskaźniki kierunkowe: zatrudnienie osób w wieku produkcyjnym, poziom nakładów na badania i rozwój, zużycie energii, liczbę osób objętych edukacją i skalę ubóstwa. W wyniku kryzysu finansowo-gospodarczego nastąpiło spowolnienie wdrażania celów strategii „Europa 2020" w całej UE. Wskazywano na konieczność uwzględnienia ograniczeń wynikających z projektowania budżetu państwa w ocenie możliwości osiągnięcia celów zapisanych w programie.

W Państwowej Agencji Atomistyki odbyło się spotkanie jej prezesa Janusza Włodarskiego z przewodniczącym Komisji Gospodarki Narodowej senatorem Markiem Ziółkowskim i jej członkiem senatorem Stanisławem Iwanem (29 I 2014 r.). Gościom zaprezentowano działalność PAA, umożliwiono im również zwiedzenie Centrum ds. Zdarzeń Radiacyjnych, gdzie działa krajowy punkt kontaktowy, całodobowo monitorujący sytuację radiacyjną w kraju. Senatorów zapoznano też z oceną aktualnej sytuacji radiacyjnej kraju oraz z systemami wspomagania decyzji ARGOS i RODOS.

W ramach współpracy z rzecznikiem praw obywatelskich komisja rozpatrzyła, wskazany przez niego, problem określania terminu do wnoszenia opłaty legalizacyjnej za tzw. samowolę budowlaną, wynikający z informacji o działalności rzecznika za rok 2012 oraz o stanie przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela (16 XII 2014 r.). Z uwagi na prace legislacyjne prowadzone przez właściwe resorty nad rozwiązaniem tego problemu postanowiono nie podejmować inicjatywy ustawodawczej w tej sprawie.

Podobną decyzję podjęła komisja po rozpatrzeniu 16 XII 2014 r. wskazanych przez Najwyższą Izbę Kontroli wniosków *de lege ferenda*, zawartych w wynikach kontroli: „Wykorzystanie środków publicznych na inwestycje przez administrację morską" oraz „Zapewnienie bezpieczeństwa turystyki i rekreacji w górach".

W omawianym okresie komisja gospodarki odbyła także spotkania z przedstawicielami podobnych komisji branżowych parlamentów innych państw:

- Komisji Przemysłu i Handlu szwedzkiego Riksdagu (28 I 2014 r.): rozmowy na temat energetyki (projekty budowy 2 elektrowni nuklearnych w Polsce i środowiskowe uwarunkowania wydobycia gazu z łupków), wymiany handlowej, wzajemnych relacji gospodarczych ze szczególnym uwzględnieniem szwedzkich inwestycji bezpośrednich w Polsce; potrzeba współpracy na rzecz rozwoju jednolitego rynku i konieczności wspierania małych i średnich firm.

- Komisji Spraw Gospodarczych i Monetarnych Parlamentu Europejskiego; wspólnie z komisjami: Budżetu i Finansów Publicznych oraz Spraw Unii Europejskiej (25 III 2014 r.): dyskusja na temat kryzysu ukraińskiego i sytuacji na Krymie, globalny wymiar wydarzeń na Ukrainie, ich kontekst społeczno-gospodarczy i polityczny; kwestie związane ze spełnieniem kryteriów konwergencji, w szczególności dotyczących inflacji, finansów publicznych, stabilności kursu walutowego, długoterminowych stóp procentowych, bilansu płatniczego i niezależności banku centralnego w odniesieniu do stanu przygotowań Polski do członkostwa w unii walutowej; konieczność prowadzenia akcji informacyjnej na temat strefy euro i integracji europejskich rynków finansowych; negatywna ocena reakcji UE na wydarzenia na Ukrainie.

Petycje, prawa i wolności obywatelskie

Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji w 2014 r., podobnie jak w latach ubiegłych, pracowała z dużą aktywnością, zebrała się aż 85 razy (2. miejsce pod względem liczby posiedzeń). Rozpatrzyła 55 ustaw, najwięcej spośród wszystkich komisji senackich. Zgłosiła wniosek o odrzucenie ustawy o zmianie ustawy – Prawo łowieckie, poparty przez Izbę na 47. posiedzeniu. Do ustawy budżetowej na rok 2015 natomiast zaproponowała poprawkę, by 25 mln zł, których źródłem byłoby zwiększenie dochodów podatkowych i niepodatkowych w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa, przeznaczyć na pomoc dla b. działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych w PRL. Komisja budżetu nie zaakceptowała jednak tej zmiany.

Jednym z ważniejszych zadań komisji praw człowieka jest rozpatrywanie petycji. Na posiedzeniu 26 VI 2014 r. komisja przyjęła sprawozdanie roczne z petycji rozpatrzonych w 2013 r. W 2014 r. natomiast marszałek Senatu skierował do niej 24 petycje, w tym 7 zbiorowych, 12 indywidualnych i 5 wielokrotnych, wniesionych przez podmioty zbiorowe i osoby indywidualne. Ponadto komisja kontynuowała prace nad 10 petycjami, w tym 1 skierowaną do niej w 2012 r. i 9 z 2013 r. Warto podkreślić, że petycję wielokrotną P8–05/14 w sprawie zmiany zasad ustalania wysokości emerytury powszechnej osób urodzonych po 1948 r. pobierających dotychczas wcześniejszą emeryturę wniosło indywidualnie ponad 700 osób, a petycję zbiorową P8–18/14 w sprawie włączenia nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych do kręgu uprawnionych do otrzymywania nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego podpisało 1703 nauczycieli.

Autorzy petycji postulowali: przyznanie prawa do zadośćuczynienia i odszkodowania byłym junaczkom i junakom wykonującym pracę w ramach Powszechnej Organizacji „Służba Polsce" w latach 1948–55, osobom, które jako dzieci w latach 1945–56 były więzione z rodzicami skazanymi za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, byłym żołnierzom za przedłużony okres zasadniczej służby wojskowej w stanie wojennym; poszerzenie w ustawie kombatanckiej katalogu ofiar represji o byłych „żołnierzy górników"; zmianę zasad ustalania wysokości emerytury osób urodzonych po 1948 r. pobierających dotychczas wcześniejszą emeryturę, zasad ustalania podstawy wymiaru składek emerytalnej i rentowej dla osób prowadzących pozarolniczą działalność; włączenie nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych do kręgu uprawnionych do otrzymywania nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego; zmianę zasad korzystania z ulgi rodzinnej na dziecko studiujące, które w danym roku wstąpiło w związek małżeński, w taki sposób, aby ulga obowiązywała do czasu otrzymania przez nie

dyplomu magistra lub licencjata; zniesienie dla gmin obowiązku podlegania podatkowi od nieruchomości; zwolnienie stowarzyszeń z obowiązku prowadzenia ksiąg rachunkowych i sporządzania sprawozdań finansowych określonych w ustawie o rachunkowości; zmianę świadczenia opiekuńczego i renty rodzinnej, w tym ustalenie prawa do świadczenia opiekuńczego w związku z podjęciem opieki nad osobą niepełnosprawną bez względu na wiek podopiecznego i czas powstania niepełnosprawności oraz przywrócenie praw nabytych do świadczenia pielęgnacyjnego opiekunom niepełnosprawnych, których zostali pozbawieni po 30 VI 2013 r.; przyznanie prawa do renty rodzinnej uczestnikom studiów doktoranckich; przyznanie bezrobotnym prawa do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego; przywrócenie prawa do korzystania z karty parkingowej osobom z nieswoistymi zapaleniami jelita; zaostrzenie przepisów prawa karnego w zakresie odpowiedzialności za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności; wprowadzenie zasady anonimizacji danych o miejscu zamieszkania świadka w postępowaniu w sprawach o wykroczenia; nadanie doktorom nauk prawnych uprawnień do samodzielnego sporządzania skarg kasacyjnych i skargi konstytucyjnej oraz rozszerzenie inwokacji roty ślubowań obowiązujących w korporacjach prawniczych; wprowadzenie jednomandatowych okręgów wyborczych do Sejmu; zmianę w prawie rodzinnym w zakresie ochrony dzieci przed skutkami konfliktu rodzinnego oraz zapewnienie prawa do kontaktu z rodzicami; usprawnienie wstępnego rozpoznania skargi konstytucyjnej oraz doprecyzowanie podstawy zaskarżenia; podjęcie uchwał okolicznościowych; nowelizację Regulaminu Senatu w przedmiocie oświadczenia senatorskiego.

Na podstawie petycji wniesionych w 2013 r. komisja przygotowała 4 projekty ustaw:

- o zmianie ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (realizacja postulatu zawartego w petycji P-8-17/13, wniesionej przez osobę indywidualną; projekt przygoto-

wany przez komisję 26 II 2014 r.): przyznanie nauczycielom zatrudnionym w publicznych i niepublicznych placówkach kształcenia praktycznego uprawnienia do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego; na 60. posiedzeniu Senat odrzucił projekt ustawy i tym samym zakończył postępowanie w tej sprawie;

- o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty (realizacja postulatu zawartego w petycji P-8-03/13, wniesionej przez Stowarzyszenie „Dzieci wojny" w Polsce i 2 osoby prywatne; projekt przygotowany przez komisję 28 I 2014 r.): przyznanie osobom, pobierającym emeryturę lub rentę w wysokości nieprzekraczającej kwoty najniższej emerytury oraz które ukończyły 75. rok życia, prawa do bezpłatnego zaopatrzenia w leki o kategorii dostępności „Rp" lub „Rpz" oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego; na 60. posiedzeniu Senat odrzucił projekt ustawy i tym samym zakończył postępowanie w tej sprawie;
- o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (realizacja postulatu zawartego w petycji P-8-11/13, wniesionej przez Stowarzyszenie Osób Internowanych „Chełminiacy 1982"; projekt przygotowany przez komisję 5 III 2014 r.): uzupełnienie katalogu przesłanek, pozwalających uznać określone osoby za represjonowane, ustanowienie obiektywnie stwierdzalnej podstawy wypłacania odszkodowań i zadośćuczynień osobom zmuszanym do odbywania służby wojskowej pod pozorem wykonywania obowiązku obrony; projekt przyjęty na 54. posiedzeniu Senatu i wniesiony do Sejmu;
- o zmianie ustawy o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw (realizacja postulatu zawartego w petycji P-8-15/13, wniesionej przez Spółdzielnię Mieszkaniową Lokatorsko-Własnościową „Politechnik" ze Szczecina; projekt przygotowany przez komisję 1 VIII 2014 r.): wyeliminowanie wątpliwości co do zakresu i zasad dokonywania przekształceń lokali mieszkalnych w zasobach towarzystw budownictwa społecznego oraz spółdzielni mieszkaniowych, wybudowanych przy wykorzystaniu kredytu udzielonego tym podmiotom przez Bank Gospodarstwa Krajowego na podstawie wniosków złożonych do 30 IX 2009 r., czyli z wykorzystaniem środków z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego; projekt ustawy zmieniającej ustawę o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego oraz ustawę o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw przyjęty na 64. posiedzeniu Senatu i wniesiony do Sejmu.

Zgodnie ze swoimi kompetencjami, podobnie jak w latach ubiegłych, komisja praw człowieka rozpatrywała informacje o działalności w roku 2013:

- Centralnego Biura Antykorupcyjnego (14 V 2014 r.): 495 spraw operacyjnych i 469 postępowań przygotowawczych, śledztwa najczęściej dotyczące administracji samorządowej, sektora gospodarczego, służby zdrowia i farmacji, administracji centralnej, terenowej administracji samorządowej oraz programów unijnych; zabezpieczenie na poczet przyszłych kar mienia na ponad 22,5 mln zł; 2233 zarzuty wobec 550 osób; 251 kontroli; 171 kontroli oświadczeń o stanie majątkowym i przestrzeganiu zakazów ustawy antykorupcyjnej, najwięcej u samorządowców gminnych oraz osób zatrudnionych w jednostkach podległych gminie; decyzje gospodarcze: 49 kontroli zamówień publicznych, 10 – gospodarowania środkami publicznymi, 10 – rozporządzania mieniem państwowym lub komunalnym, a 9 – wsparcia finansowego; 56 wniosków o odwołanie z zajmowanego stanowiska lub rozwiązanie stosunku pracy, 28 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, 25 wystąpień do organów nadzorujących kontrolowane organy; czynności polegające na osłonie antykorupcyjnej (30, w tym 14 nowych projektów); działania prewencyjno-profilaktyczne;
- rzecznika praw obywatelskich wraz z uwagami o stanie przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela (14 V 2014 r.): 72 tys. skarg, najwięcej związanych z prawem administracyjnym (skargi dotyczące tzw. ustaw śmieciowych); 581 postępowań podjętych przez rzecznika z własnej inicjatywy i 128 wystąpień generalnych; 66 wniesionych skarg kasacyjnych od pra-

womocnych orzeczeń sądów, 90% wygranych; trudna sytuacja finansowa biura; raporty: „Osoby starsze na rynku usług finansowych", „Przeciwdziałanie przemocy wobec kobiet, w tym kobiet starszych i kobiet z niepełnosprawnościami", „Dialog międzypokoleniowy", „Dostępność witryn internetowych instytucji publicznych dla osób z niepełnosprawnościami", „Realizacja prawa małoletnich cudzoziemców do edukacji"; nierozwiązane kwestie stosowania kar pieniężnych przez organy administracji państwowej czy wysłuchania publicznego;

- Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (20 V 2014 r.): 2. etap prac poszukiwawczych w kwaterze „Ł" na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie, szczątki 83 osób straconych w więzieniu mokotowskim, identyfikacja 28 pomordowanych; zakończenie 1286 śledztw, wniesienie do sądów 11 aktów oskarżenia, 7 postępowań karnych w ramach rozrachunku z przeszłością okresu wojny i dyktatury komunistycznej; weryfikacja 10 tys. oświadczeń lustracyjnych osób pełniących funkcje publiczne; aktywna działalność międzynarodowa i edukacyjna;
- Sądu Najwyższego (29 V 2014 r.): rozpoznanie 10 387 spraw, w tym 7059 skarg kasacyjnych i kasacji, 1260 zażaleń i 171 kwestii prawnych;
- Policji, na temat działalności, określonej w art. 19 ust. 1–21 ustawy o Policji, w tym informacje i dane, o których mowa w art. 20 ust. 3 tej ustawy, za 2013 r. (29 V 2014 r.): 6540 kontroli operacyjnych; 1 063 703 przestępstwa, 721 postanowień sądu o udzieleniu policji informacji stanowiących tajemnicę bankową, a 56 – ubezpieczeniową;
- Krajowej Rady Sądownictwa (10 VI 2014 r.): 4804 zgłoszenia na 1563 stanowiska sędziowskie; opinie o 187 projektach aktów prawnych; sprawy dyscyplinarne dotyczące 103 sędziów i 1315 pism uznanych za skargi i wnioski od osób fizycznych oraz innych podmiotów.

Komisja praw człowieka zapoznała się również z informacjami:

- prezesa Najwyższej Izby Kontroli na temat raportu dotyczącego uzyskiwania i przetwarzania przez uprawnione podmioty danych z bilingów, informacji o lokalizacji oraz innych danych, o których mowa w ustawie – Prawo telekomunikacyjne (25 II 2014 r.): nieprawidłowości dotyczące: naruszenia tajemnicy telekomunikacyjnej, pozyskiwania danych za pośrednictwem sieci niespełniających wymagań technicznych, nieusuwania zbędnych danych, braku właściwego nadzoru nad realizowanymi działaniami;
- prokuratora generalnego o łącznej liczbie osób, wobec których został skierowany wniosek o zarządzenie kontroli i utrwalania rozmów lub wniosek o zarządzenie kontroli operacyjnej (8 IV 2014 r.): brak poważnych nieprawidłowości w zakresie wykorzystywania materiałów zgromadzonych przez służby.

Podczas posiedzenia, zwołanego z inspiracji i ze współudziałem generalnego inspektora ochrony danych osobowych, 13 V 2014 r., komisja omówiła wpływ orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE z 8 IV 2014 r. w sprawie *Digital Rights Ireland* na zasady korzystania przez policję i inne organy publiczne z danych telekomunikacyjnych dla celów zapobiegania i zwalczania przestępczości. Senatorów zapoznano z kompetencjami państw członkowskich UE do regulowania kwestii retencji danych po wyroku Trybunału Sprawiedliwości. Rozmawiano również o potrzebie uregulowania spraw kontroli dostępu do danych telekomunikacyjnych podlegających obowiązkowi retencji. Próbowano sprecyzować, jakie dyrektywy legislacyjne wynikają z niego dla polskiego ustawodawcy i dla Trybunału Konstytucyjnego.

4 XII 2014 r. gościem Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji był przedstawiciel Komisji Zagadnień Prawnych i Praw Człowieka Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy Klaas de Vries, autor raportu na temat realizacji orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC). Rozmawiano na temat implementacji orzeczeń trybunału. Klaas de Vries poinformował, że szereg krajów, m.in. Polska, ma z tym trudności. Wyraził jednocześnie nadzieję, że opisane w raporcie problemy z implementacją przez nasz kraj orzeczeń ETPC, zwłaszcza przewlekłość postępowań sądowych i zbyt długie terminy tymczasowych aresztowań, zostaną wkrótce rozwiązane. Podczas spotkania omówiono także kwestie związane z orzeczeniami, których implementacja napotyka w Polsce trudności. Wskazywano również na podejmowane działania, mające usprawnić ten proces, np. przeprowadzoną niedawno gruntowną reformę procedury karnej.

Podczas posiedzeń w 2014 r. komisja rozpatrzyła ponadto:

- „Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2012 r." (28 I 2014 r.): 8 tys. osób korzystających z pomocy specjalistycznych ośrodków wsparcia; negatywna ocena przez NIK skuteczności funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie po nowelizacji ustawy w 2010 r. i wprowadzeniu nowej procedury „Niebieskie karty"; zarzuty – brak w raporcie wystarczających danych na temat skali zjawiska przemocy, środków przeciwdziałania, wyników podjętych działań i planowanej strategii;
- dokument „Stan bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz działania realizowane w tym zakresie w 2013 r.", wspólnie z Komisją Samorządu Terytorialnego i Administracji Pań-

stwowej oraz Komisją Gospodarki Narodowej (21 X 2014 r.): w Polsce 9 ofiar śmiertelnych wypadków drogowych na 100 tys. mieszkańców; spadek o 3% liczby wypadków, a liczby ofiar – o 6% w 2013 r.; działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa na drogach (budowa i przebudowa dróg, większy nadzór nad ruchem drogowym, intensyfikacja akcji edukacyjnych).

W ramach współpracy z Najwyższą Izbą Kontroli podczas posiedzenia 4 III 2014 r. komisja praw człowieka rozpatrywała wnioski *de lege ferenda*, zawarte w wynikach kontroli NIK „Uzyskiwanie i przetwarzania przez uprawnione podmioty danych z bilingów, informacji o lokalizacji oraz innych danych, o których mowa w art. 180 c i d ustawy – Prawo telekomunikacyjne". Stwierdzone nieprawidłowości wiązały się z naruszeniem tajemnicy telekomunikacyjnej, pozyskiwaniem danych za pośrednictwem sieci niespełniających wymagań technicznych, nieusuwaniem zbędnych danych oraz brakiem właściwego nadzoru nad realizowanymi działaniami. Biuro Legislacyjne Kancelarii Senatu przygotowało projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w zakresie uzyskiwania i przetwarzania przez uprawnione podmioty danych gromadzonych przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych (zawężenie zakresu pozyskiwania danych i wprowadzenie sądowej kontroli ich uzyskiwania, tak jak przy uzyskiwaniu zgody m.in. na podsłuch; kontrola ich przetwarzania i niszczenia przez generalnego inspektora danych osobowych). Komisja postanowiła kontynuować prace po zapoznaniu się z nadesłanymi do niej uwagami na temat projektu ustawy.

W ramach współpracy z rzecznikiem praw obywatelskich komisja rozpatrywała problemy:

- penalizacji zachowania polegającego na wywieraniu przymusu na osobę za pośrednictwem oddziaływania na rzecz w kontekście praktyk stosowanych przez właścicieli kamienic, mających na celu zmuszenie lokatorów do opuszczenia mieszkań (4 III i 23 IV 2014 r.); projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny przygotowany 3 V 2014 r.; decyzja o wniesieniu do Sejmu na 59. posiedzeniu Senatu;
- korzystania przez kuratorów sądowych z prawa do obrony w postępowaniu dyscyplinarnym (4 III i 23 IV 2014 r.); projekt ustawy o zmianie ustawy o kuratorach sądowych przygotowany 21 V 2014 r.; decyzja o wniesieniu do Sejmu na 60. posiedzeniu Senatu;
- naruszenia zasady równego traktowania ze względu na orientację seksualną (4 III i 23 IV 2014 r.); decyzja komisji o niepodejmowaniu inicjatywy ustawodawczej w tej sprawie;
- wynikające z przepisów ustawy z 7 VII 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw i z praktyki orzeczniczej sądów związanej z realizacją tej ustawy (23 IV i 17 VII 2014); projekt ustawy o zmianie ustawy o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw przygotowany 1 VIII 2014 r.

Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji 21 I 2014 r. w ramach kontaktów z komisjami o podobnym profilu działania z innych krajów spotkała się z przedstawicielami Komisji Praw Człowieka przy prezydencie Republiki Kazachstanu. Dyskutowano o ochronie praw człowieka w stosunkach dwustronnych. Kazachscy goście przekazali polskiej komisji szczegółowe informacje dotyczące działalności instytucji zajmujących się ochroną praw człowieka w ich kraju. Sekretarz komisji Testemir Abishev przedstawił również dane na temat uchodźców, osób bez obywatelstwa i imigrantów ekonomicznych w Kazachstanie.

Nauka i edukacja

W 2014 r. **Komisja Nauki, Edukacji i Sportu** odbyła 26 posiedzeń, pracowała nad 11 ustawami, w tym nowelą prawa o szkolnictwie wyższym, nowelizacjami ustawy o systemie oświaty i ustawy o zasadach finansowania nauki. Do części z nich zaproponowała poprawki. Z udziałem komisji nauki przeprowadzone zostały też pierwsze czytania 2 projektów ustaw.

Na posiedzeniu 18 III 2014 r. senatorowie dyskutowali nad projektem nowelizacji ustawy o szkolnictwie wyższym. Jej założenia przedstawiła wiceminister nauki Daria Lipińska-Nałęcz. Do najważniejszych zmian zaliczyła monitorowanie losu absolwentów (dane m.in. o liczbie absolwentów pracujących, jaki kierunek i jaką uczelnię ukończyli), wprowadzenie podziału szkół wyższych na zawodowe i akademickie oraz możliwości potwierdzania przez uczelnie efektów uczenia się poza systemem studiów, czyli wiedzy zdobytej na przykład na kursach czy szkoleniach. Podczas dyskusji senatorowie zgłaszali uwagi do projektu, dotyczące m.in. podziału szkół wyższych na uczelnie badawcze i niebadawcze i zasad finansowania i oceny badań naukowych.

8 IV 2014 r. komisja zapoznała się z planami Ministerstwa Sportu i Turystyki, które przedstawił jego szef, minister Andrzej Biernat. Wśród najważniejszych priorytetów wymienił m.in. rozwój sportu zarówno dla wszystkich, jak i wyczynowego, budowę i rozbudowę infrastruktury sportowej, walkę z dopingiem i korupcją, a także organizację w naszym kraju wielkich wydarzeń sportowych. Poinformował też, że w 2015 r. zostanie wdrożony program budowy orlików lekkoatletycznych. Będzie polegał na rozbudowie o infrastrukturę lekkoatletyczną już istniejących obiektów sportowych. Resort sportu prze-

znaczy na ten cel 10–15 mln zł i liczy na wsparcie samorządów. Ministerstwo sportu zamierza także realizować program aktywizacji osób starszych przy 16 orlikach. Przeznaczono na niego 10 mln zł.

Senatorowie z komisji nauki rozpatrzyli również „Informację Rzecznika Praw Dziecka za rok 2013 wraz z Uwagami o stanie przestrzegania praw dziecka" (20 V 2014 r.). Jak ocenił rzecznik praw dziecka Marek Michalak, najważniejsze problemy z przestrzeganiem praw dziecka dotyczą spraw okołorozwodowych, sytuacji zdrowotnej dzieci, m.in. dostępu do służby zdrowia, a także nieuznawania podmiotowości dzieci. Z przedstawionych przez niego danych wynika, że w 2013 r. wpłynęło do niego 48 580 spraw. Ponad 24 500 interwencji związanych było z łamaniem praw dzieci do wychowania w rodzinie. Rzecznik przeprowadził także 171 kontroli i wystosował 88 wystąpień generalnych do różnych resortów, m.in. z propozycją zmiany przepisów. Podczas posiedzenia rzecznik Marek Michalak zapowiedział, że w 2014 r. zbada skalę tzw. eurosieroctwa, czyli pozostawiania dzieci przez rodziców wyjeżdżających do pracy. Poinformował, że zlecił już badania mające oszacować skalę tego zjawiska. Przypomniał, że poprzednie badania, przeprowadzone przed 5 laty, wykazały, iż obejmuje ono od kilkudziesięciu do stu kilkudziesięciu tysięcy dzieci. Jak pokazały tamte badania, negatywnym skutkiem eurosieroctwa były problemy z nauką, a także wzrost liczby agresywnych zachowań i przestępczości u dzieci.

Kultura i media

Komisja Kultury i Środków Przekazu w 2014 r. zebrała się na 15 posiedzeniach, rozpatrzyła 4 ustawy. Z jej inicjatywy Izba 4 XII 2014 r. podjęła uchwałę w setną rocznicę urodzin Stanisława Dygata w uznaniu jego zasług dla kultury polskiej.

Komisja szczególną wagę przykłada do finansowania szeroko pojętej sfery kultury. Tej kwestii poświęca posiedzenia tematyczne, a ustawą budżetową zajmuje się także na etapie projektu. Rozpatrując ją 30 XII 2014 r. w częściach właściwych swemu zakresowi działania, komisja zaproponowała w swojej opinii podwyższenie wynagrodzeń pracowników archiwów państwowych i urzędu obsługującego naczelnego dyrektora archiwów państwowych, a także przeznaczenie 3 mln 319 tys. zł na realizację audycji misyjnych przez TVP Polonia (przyjęcie tej propozycji zarekomendowała Izbie Komisja Budżetu i Finansów Publicznych).

Zgodnie ze swoimi kompetencjami komisja kultury rozpatrzyła „Sprawozdanie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z działalności w 2013 roku wraz z informacją o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2013 roku" (10 VI 2014 r.). KRRiT przygotowała także strategię regulacyjną na lata 2014–16. Obecny na posiedzeniu przewodniczący KRRiT Jan Dworak poinformował, że w 2013 r. z tytułu opłat koncesyjnych do budżetu państwa przez KRRiT zostały odprowadzone wpływy w wysokości 42,7 mln zł (prawie 80% więcej niż zakładano w ustawie budżetowej). Z kolei wydatki KRRiT wyniosły 20,5 mln zł. Wpływy abonamentowe za 2013 r. to 630,2 mln zł. Rada przekazała na publiczne media 650 mln zł (Telewizja Polska – 281 mln zł, Polskie Radio – prawie 194 mln zł, 19 spółek rozgłośni regionalnych – 174 mln zł). Wspólnie z Pocztą Polską rada na bieżąco analizuje wpływy z opłat abonamentowych. Na ich podstawie podjęła decyzję o podwyższeniu wpływów abonamentowych dla mediów publicznych o 100 mln zł, w tym dla telewizji publicznej o 90 mln zł. Większość otrzymywanych środków to pieniądze z kar. Wśród najważniejszych kwestii, jakimi zajmowała się KRRiT w 2013 r., przewodniczący wskazał cyfryzację radia i telewizji. Za najważniejszy problem do rozwiązania zaś uznał finansowanie mediów publicznych. Przewodniczący KRRiT odniósł się też do uruchomienia TV Trwam na multipleksie i procesu sądowego w tej sprawie. Podkreślił, że Naczelny Sąd Administracyjny zamknął postępowanie koncesyjne w zakresie 1. konkursu dotyczącego multipleksu (MUX 1), ostatecznie potwierdzając, że KRRiT działała na podstawie przepisów zgodnych z konstytucją, nie naruszających niczyich praw ani interesów. Wniosek komisji o przyjęcie sprawozdania KRRiT został przyjęty przez Izbę na 61. posiedzeniu.

Na temat sytuacji finansowej Telewizji Polskiej dyskutowano podczas posiedzenia 23 I 2014 r. Prezes Zarządu Telewizji Polskiej SA Juliusz Braun przedstawił informację o restrukturyzacji i sytuacji ekonomiczno-finansowej spółki. Podkreślił, że TVP jest jedyną telewizją publiczną w Unii Europejskiej utrzymującą się przede wszystkim z dochodów z reklam (67%), przychody z abonamentu finansują działalność telewizji zaledwie w 12%. TVP jest w o wiele większym stopniu uzależniona od rynku reklamy niż stacje komercyjne, których źródłem utrzymania są przychody z nadawania na platformach satelitarnych. W telewizjach kablowych i satelitarnych nadawca publiczny jest natomiast zobowiązany do udostępniania swoich programów za darmo. Prezes Juliusz Braun poinformował, że w ramach restrukturyzacji spółki w 2014 r. ok. 550 pracowników telewizji publicznej zostanie przeniesionych do firmy zewnętrznej (graficy, charakteryzatorzy, montażyści i część dziennikarzy). W spółce pozostanie ok. 220 dziennikarzy odpowiadających za emisję programów. Dzięki temu rozwiązaniu prezes TVP ma nadzieję zaoszczędzić kilkanaście mln zł. Jak podkreślił prezes TVP, jeżeli w ciągu 2 lub 3 lat zostanie wdrożony nowy system finansowania mediów publicznych, który zakłada zastąpienie abonamentu radiowo-telewizyjnego opłatą audiowizualną w wysokości od 10 do 12 zł miesięcznie, nic nie będzie

stało na przeszkodzie, aby etatowi pracownicy powrócili do telewizji. W trakcie dyskusji związkowcy z TVP wyrazili obawy, że nowy model telewizji będzie nastawiony przede wszystkim na produkcję zewnętrzną i utworzenie spółki działającej na zasadzie emitenckiej. Prezes Juliusz Braun zadeklarował, że nie zamierza ograniczać produkcji wewnętrznej.

Na posiedzeniu 23 IV 2014 r. senatorowie zajęli się sprawą finansowania Polskiego Radia dla Zagranicy i TVP Polonia. Wiceminister spraw zagranicznych Katarzyna Kacperczyk poinformowała, że w 2014 r. MSZ przeznaczy na działalność Polskiego Radia dla Zagranicy 9 mln 346 tys. zł i na taką kwotę stacja złożyła ofertę programową na 2014 r. To o ponad 3 mln zł mniej niż w 2013 r., gdyż obniżono budżet resortu. Z przeprowadzonej przez MSZ analizy wynika, że coraz bardziej maleje liczba słuchaczy Polskiego Radia dla Zagranicy, dlatego wspólnie ze spółką Polskie Radio postanowiono wprowadzić zmiany (rozbudowa serwisu internetowego rozgłośni thenews.pl w języku angielskim, uruchomienie w języku angielskim całodobowego streamingu radia w internecie i całodobowego tekstowo-multimedialnego serwisu informacyjnego nowosti.pl w języku rosyjskim z treściami również w językach białoruskim i ukraińskim). Polskie Radio zadeklarowało też rozwój mobilnych aplikacji i usprawnienie stron internetowych Polskiego Radia dla Zagranicy. Dyrektor tej stacji Michał Maliszewski poinformował, że przestała nadawać w języku hebrajskim, a niedługo zakończy też nadawanie w języku niemieckim. Musi też „przeorganizować nadawanie w języku polskim", co oznacza m.in., że nie będzie nadawać własnych programów, a jedynie korzystać z materiałów innych rozgłośni Polskiego Radia. Pracę ma stracić 15 osób. Zdaniem dyrektora Michała Maliszewskiego kolejny problem to oczekiwanie, że Polskie Radio dla Zagranicy zamknie swoją roczną działalność w kwocie przeznaczonej przez resort i nie będzie mogło korzystać ze wsparcia spółki Polskie Radio.

Podczas tego posiedzenia senatorowie zajęli się też sprawą finansowania TVP Polonia. Wicedyrektor Departamentu Polonii w MSZ Jacek Junosza Kisielewski przypomniał, że resort po niesatysfakcjonujących rozmowach z władzami stacji na temat zmian w jej programie postanowił zmniejszyć dotację z 11,3 mln zł do 6,5 mln zł. Reszta dotacji zostanie przeznaczona na uruchomienie nowego kanału pod roboczą nazwą TVP Polska, która – podobnie jak Polskie Radio dla Zagranicy – retransmitowałaby najlepsze programy telewizji publicznej. Pomysł ograniczania przekazu w języku polskim skrytykowała senator Barbara Borys-Damięcka, która pełni też funkcję przewodniczącej rady programowej TVP Polonia.

Komisję interesowały także zagadnienia związane z funkcjonowaniem mediów publicznych na zmieniającym się technologicznie rynku (22 VII 2014 r.; „Media publiczne wobec wyzwań współczesnego świata"). Omawiając główne tendencje rozwojowe radia, prof. Stanisław Jędrzejewski z Akademii Leona Koźmińskiego podkreślił, że obecnie radio, korzystając z nowych technologii, stało się środkiem przekazu funkcjonującym na styku tradycyjnego broadcastingu, telefonii komórkowej i internetu. Nowe technologie zmieniły sposób korzystania z mediów, a dostosowanie się nadawców do tych zmian ma dość znaczne skutki finansowe. Zdaniem prof. Stanisława Jędrzejewskiego radio cyfrowe w standardzie DAB+ i internet jeszcze przez wiele lat będą uzupełniać radio tradycyjne. Prof. Stanisław Jędrzejewski zwrócił też uwagę na finansowe skutki wprowadzenia przez spółkę Polskie Radio w 2013 r. transmisji cyfrowej w standardzie DAB+. W jego ocenie konieczność ponoszenia dodatkowych kosztów emisji cyfrowej przy zachowaniu analogowej może spowodować zmniejszenie nakładów na produkcję programu, a to z kolei – doprowadzić do znacznego obniżenia jakości programów i wpłynąć negatywnie na zdolność Polskiego Radia do wywiązywania się ze zobowiązań publicznych. Prof. Jan Kreft z Uniwersytetu Jagiellońskiego wskazał na zagrożenia związane z obserwowanym schyłkiem tradycyjnych mediów. Jak mówił, na rynku mediów ma miejsce szybka erozja źródeł informacji i modeli biznesowych; za sprawą cyfryzacji systemy medialne stanęły w obliczu wzrostu konkurencji i migracji użytkowników oraz treści medialnych między platformami. Zwrócił uwagę, że choć ekspansja nowych mediów trwa ponad 20 lat, nie znaleziono jeszcze nowego, efektywnego i stabilnego modelu biznesowego dla mediów tradycyjnych. Popyt na treści medialne wysokiej jakości jest coraz większy, ale nikt go nie zaspokaja. Zadania tego powinny podjąć się media publiczne. W czasie dyskusji zwrócono uwagę na najważniejsze problemy i wyzwania dla mediów publicznych w Polsce: politykę jakości, optymalizację zarządzania, nowe technologie, finansowanie i interaktywność rozumianą jako otwartość na potrzeby społeczne. Zgadzano się też, że jednym z podstawowych kryteriów odróżniających media publiczne od konkurencji jest jakość oferty programowej.

Posiedzenie 1 XII 2014 r. poświęcono 250. rocznicy powstania teatru publicznego w Polsce, przypadającej w 2015 r. Gośćmi senatorów byli m.in. minister kultury Małgorzata Omilanowska, prezes Związku Artystów Scen Polskich Olgierd Łukaszewicz, dyrektor Narodowego Starego Teatru im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie Jan Klata, aktorka i pedagog Maja

Komorowska, a także dyrektor i wicedyrektor Instytutu Teatralnego im. Zbigniewa Raszewskiego – Dorota Buchwald i Dariusz Kosiński. Seminarium towarzyszyła wystawa przygotowana przez Instytut Teatralny w 250. rocznicę powstania polskiego teatru publicznego. Jak mówiła podczas obrad minister Małgorzata Omilanowska, w Polsce tylko 15% społeczeństwa interesuje się teatrem. Dlatego resort kultury zamierza podjąć działania, które zmienią tę sytuację. Okazją ku temu będą organizowane w 2015 r. obchody 250-lecia polskiego teatru, w ramach których resort kultury przygotował program „Teatr 2015 – Promesa", uwzględniający 2 priorytety „250-lecie teatru publicznego w Polsce. Edukacja teatralna i promocja teatru" oraz „Tadeusz Kantor". Podczas posiedzenia wysłuchano także wystąpień teatrologów. Zastępca dyrektora Instytutu Teatralnego ds. programowych Dariusz Kosiński podjął próbę odpowiedzi na pytanie: „Ile jest teatru w państwie?", dyrektor tej placówki Dorota Buchwald poszukiwała odpowiedzi na odwrotnie postawione pytanie: „Ile jest państwa w teatrze?". Na tym posiedzeniu komisja podjęła uchwałę w 250. rocznicę powstania polskiego teatru publicznego i narodowego. Wyraziła w niej uznanie dla dokonań twórców i pracowników publicznego teatru polskiego, który od 250 lat służy za zwierciadło społeczeństwu i narodowi. W uchwale przypomniano, że po utracie niepodległości, mimo cenzury i kontroli władz zaborczych, teatr pozostał jedną z najważniejszych instytucji życia polskiego, przyczyniając się do podtrzymania tożsamości narodowej i trwale wpływając na jej kształt.

W 2014 r. komisja kultury angażowała się w obchody Roku Jana Nowaka-Jeziorańskiego, ustanowionego uchwałą Senatu, organizując wspólnie z Instytutem Studiów Politycznych PAN konferencję „Zawsze dla Polski – ku pożytkowi wspólnemu. O życiu i dziele Jana Nowaka-Jeziorańskiego w setną rocznicę urodzin". Legendarnemu „kurierowi z Warszawy" komisja poświęciła również posiedzenie 18 II 2014 r.

Komisja współorganizowała także, oprócz Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, Ośrodka Kultury Francuskiej i Studiów Frankofońskich Uniwersytetu Warszawskiego i Instytutu Francuskiego w Warszawie, konferencję „Klęska Europy i odrodzenie Rzeczpospolitej. W 100-lecie wybuchu I wojny światowej", która odbyła się 6–7 XI 2014 r. na Uniwersytecie Warszawskim i w Senacie. Celem konferencji były przypomnienie i analiza wydarzeń, które doprowadziły do upadku mocarstw zaborczych i odbudowy polskiej państwowości.

Polityka społeczna

W omawianym okresie **Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej** odbyła 52 posiedzenia, rozpatrzyła 25 ustaw. Wystąpiono z inicjatywą ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (5 VI 2014 r.). Projekt wychodzi naprzeciw oczekiwaniom środowiska osób niepełnosprawnych wykonujących działalność gospodarczą, niepełnosprawnych rolników, rolników zobowiązanych do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika, a także pracodawców osób niepełnosprawnych. Umożliwia refundację składek na ubezpieczenie społeczne niepełnosprawnym przedsiębiorcom i rolnikom także wtedy, gdy zdarzyło im się zalegać z wpłatami na ZUS lub KRUS.

Ze względu na stojące przed Polską wyzwania demograficzne szczególnie dużo uwagi poświęcono problemom osób starszych, niesamodzielnych czy przewlekle chorych. By podkreślić znaczenie tych zagadnień, Komisja Rodziny i Polityki Społecznej zmieniła nazwę na Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, a w jej zakresie przedmiotowym umieszczono politykę dotyczącą demografii i osób starszych (7 VIII 2014 r.). Różnorodnym aspektom tej problematyki poświęcono w omawianym okresie 2 konferencje i 2 posiedzenia seminaryjne. „Społeczeństwo potrzebuje seniorów. Nowa aktywność społeczna osób starszych" – to temat konferencji, zorganizowanej we współpracy z Fundacją Polsko-Niemieckie Pojednanie oraz Fundacją Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość (10 VI 2014 r.). Zdaniem minister Ireny Wóycickiej z Kancelarii Prezydenta RP na zapewnienie godnych warunków życia i opieki osobom starszym nie można patrzeć tylko z perspektywy rodziny, społeczności sąsiedzkiej czy lokalnej. Ta kwestia musi się znaleźć także w kręgu polityki publicznej, stać się przedmiotem zainteresowania instytucji państwowych, rzecznika praw obywatelskich, rządu czy prezydenta. Nawiązując do solidarności międzypokoleniowej, stwierdziła, że potrzebna jest obecnie nowa umowa społeczna uwzględniająca zmieniające się czynniki demograficzne. Dopiero kompleksowa polityka senioralna

pozwoli Polsce na odrobienie strat w stosunku do reszty Europy, jeśli chodzi o dobrostan osób starszych. Podczas konferencji przedstawiono m.in. założenia długofalowej polityki senioralnej w Polsce, przyjęte przez rząd w grudniu 2013 r. (wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu, prowadzenia samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych).

Wzorem lat ubiegłych dużo uwagi poświęcono projektowi ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym. Kolejną wersję tego projektu zaprezentowano podczas konferencji, zorganizowanej przez komisję wspólnie z Koalicją „Na pomoc niesamodzielnym" (11 XII 2014 r.). Projekt przygotowała grupa parlamentarzystów, ekspertów, przedstawicieli koalicji, a także resortów pracy i zdrowia, kierowana przez

przewodniczącego komisji rodziny senatora Mieczysława Augustyna. Projekt zakłada wprowadzenie czeku na świadczenie profesjonalnych usług opiekuńczych. Chodzi o stworzenie nowego systemu wsparcia dla osób wymagających długotrwałej opieki, kompleksowego i komplementarnego z funkcjonującymi już systemami opieki zdrowotnej i społecznej, dającego zatrudnienie także osobom powyżej 50. czy 60. roku życia. Według projektodawców w Polsce powstanie nowy, przyzwoicie opłacany zawód asystenta osoby niesamodzielnej. Szacuje się, że w Polsce 80% osób niesamodzielnych korzysta z pomocy rodziny. Dlatego rodzinę wybrano jako głównego partnera państwa i opiekuna osób niesamodzielnych. Wspólnie z pacjentem ma ona dysponować czekiem i wybierać usługodawców spełniających odpowiednie standardy. Rodzina będzie współodpowiedzialna za koordynację i jakość opieki. Czek otrzymywałyby osoby niesamodzielne na podstawie orzeczonego stopnia niesamodzielności, określanego przez powiatowe komisje obecnie orzekające o niepełnosprawności. Dla osób z I stopniem niesamodzielności wartość czeku wynosiłaby 1 tys. zł, pacjenci z II, umiarkowanym stopniem otrzymywaliby 850 zł, a z III – 650 zł. Nowy system byłby adresowany do wszystkich osób niesamodzielnych niezależnie od ich wieku i wprowadzany stopniowo. Pierwsze świadczenia otrzymywałyby osoby w najtrudniejszej sytuacji z I grupą niesamodzielności. Według założeń do 2025 r. system objąłby wszystkich niesamodzielnych.

„Zdolność do pracy osób przewlekle chorych a wzrost gospodarczy" to temat posiedzenia seminaryjnego komisji rodziny, zorganizowanego we współpracy z Fundacją na rzecz Zdrowego Starzenia się (15 X 2014 r.). W opinii senatora Mieczysława Augustyna istnieje związek między kryzysem demograficznym a tempem rozwoju gospodarczego, a wzrost liczby osób starszych może być szansą na rozwój sektora tzw. białej gospodarki, a także wzrost poziomu zatrudnienia seniorów. Według ministra pracy Władysława Kosiniaka-Kamysza nie da się utrzymać rozwoju gospodarczego ani zapewnić pomocy osobom niesamodzielnym i seniorom bez zatrudnienia osób starszych. Kluczem do powrotu Unii Europejskiej na ścieżkę wzrostu gospodarczego i zwiększenia jej konkurencyjności będzie rozwój tzw. srebrnej gospodarki (system usług i wytwarzania dóbr wykorzystujący potencjał nabywczy osób starszych, zaspokajający ich potrzeby konsumpcyjne, bytowe i zdrowotne). Zdaniem przewodniczącego Rady ds. Polityki Senioralnej i Koalicji na rzecz Zdrowego Starzenia się prof. Bolesława Samolińskiego powinno się odejść od modelu wyrównującego niższe dochody z pracy lub ich brak na rzecz wprowadzenia zachęt do podejmowania lub utrzymania aktywności zawodowej i zintegrowania leczenia z rehabilitacją i pomocą w powrocie na rynek pracy.

Kontynuując zainteresowanie szeroko rozumianą problematyką osób starszych, komisja podjęła temat aktywizacji cyfrowej pokolenia 50+ jako szansy na uniknięcie wykluczenia społecznego (13 XI 2014 r.). Podczas posiedzenia, przygotowanego we współpracy ze Stowarzyszeniem „Miasta w Internecie", zapoznano się z działalnością stowarzyszenia i założeniami realizowanego przez nie projektu „Polska cyfrowa równych szans", a także z propozycjami jego rozwoju i kontynuacji w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014–20. Jak podkreślano, wykluczenie cyfrowe ponad 9 mln Polaków w wieku 50+ stanowi coraz bardziej dotkliwy i pogłębiający się problem społeczny i ekonomiczny. Jego przejawy to m.in. utrudnienia w dostępie do różnorodnych usług, ograniczenia w komunikowaniu się, dostępie do informacji i dóbr kultury, słaba mobilność na rynku pracy, wyższe koszty utrzymania gospodarstw domowych seniorów, ich obniżone poczucie bezpieczeństwa i niezależności, coraz

większa samotność w nasyconym technologiami środowisku. Zwracano uwagę na potrzebę edukacji cyfrowej.

Podczas posiedzenia wręczono nagrody zwycięzcom kolejnej edycji konkursu „Samorząd przyjazny dla seniorów", organizowanego od kilku lat przez Parlamentarny Zespół ds. Osób Starszych pod przewodnictwem senatora Mieczysława Augustyna. Wzięły w nim udział samorządy wszystkich szczebli, które w latach 2012–14 realizowały programy lub projekty uwrażliwiające administrację na potrzeby seniorów. 1. miejsce zajęła Zielona Góra za realizację projektu „Karta Zielonogórskiego Seniora", a 2. miejsce *ex equo* – gmina Korycin za projekt „Seniorzy w działaniu" i gmina Dzierżoniów za projekt „Stworzenie warunków dla rozpowszechniania regionalnych tradycji, poszukiwania jej tożsamości oraz scalanie pokoleń". Przyznano też 5 wyróżnień specjalnych.

Wspólnie z sejmową komisją rodziny, we współpracy z Polską Organizacją Pracodawców Osób Niepełnosprawnych, komisja zorganizowała konferencję poświęconą wspieraniu zatrudnienia osób niepełnosprawnych „Dialog społeczny w praktyce – założenia do nowego systemu wsparcia zatrudniania osób niepełnosprawnych" (8 V 2014 r.). Zaprezentowano rekomendacje ustawowe i propozycje zmian w systemie wsparcia zatrudniania osób niepełnosprawnych, przygotowane przez Polską Organizację Pracodawców Osób Niepełnosprawnych. Według autorów zmian wiele spośród rozwiązań systemowych zawartych w ustawie o rehabilitacji wymaga korekty. Chodzi m.in. o stworzenie jednolitego systemu orzecznictwa o niepełnosprawności, sposób i wysokość udzielanej pracodawcom pomocy na wsparcie w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, charakter funkcjonowania zakładów pracy chronionej i ich usytuowanie w rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. W opinii dyrektora Krzysztofa Kosińskiego z Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych osoby niepełnosprawne coraz lepiej odnajdują się na rynku pracy, także otwartym, m.in. ze względu na coraz lepsze wykształcenie i przygotowanie zawodowe. Punktem wyjścia do dyskusji na temat systemu wsparcia powinna być decyzja, czy inwestujemy w dopłaty do miejsc pracy czy w instrumenty umożliwiające ich tworzenie. Należy także odejść od permanentnego reformowania istniejącego systemu wsparcia zatrudniania osób niepełnosprawnych i podjąć wysiłek kompleksowej zmiany. Podczas konferencji zaprezentowano także wyniki projektu badawczego „Zatrudnienie osób niepełnosprawnych – perspektywy wzrostu", przeprowadzonego w 2013 r. przez Instytut Pracy i Polityki Społecznej wspólnie z Fundacją Centrum Badania Opinii Społecznej. W przyjętych rekomendacjach wskazano na potrzebę budowy odpowiedniego otoczenia społecznego, m.in. społecznej świadomości, że osoba niepełnosprawna jest zdolna do pracy, a także na zwalczanie negatywnych stereotypów społecznych w tym względzie i dbałość o lepsze wykształcenie i przygotowanie zawodowe osób niepełnosprawnych.

W 2014 r. Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej zapoznała się z następującymi informacjami i sprawozdaniami:

- Informacja rzecznika praw dziecka za rok 2013 wraz z „Uwagami o stanie przestrzegania praw dziecka" (23 IV 2014 r.): ok. 48,5 tys. spraw, najwięcej (24 698) interwencji związanych z łamaniem prawa dzieci do wychowania w rodzinie; powstanie karty praw dziecka – pacjenta z inicjatywy rzecznika; inicjowanie i prowadzenie kampanii społecznych na rzecz prawa dziecka do godności, podmiotowości i życia w rodzinie; pogorszenie opieki lekarskiej, szczególnie w szkołach, opieki psychiatrycznej; wystąpienie do ministra zdrowia z postulatem ułatwienia dzieciom dostępu do lekarza pediatry.

- Informacja Rady Ministrów o realizacji w 2013 r. ustawy z 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (13 XI 2014 r.): ponad 3 tys. asystentów rodzinnych w gminach, ok. 1,5 tys. placówek wsparcia dziennego dla 40 tys. dzieci; w ramach systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej w powiatach 58 tys. (75%) dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka; mniej (ok. 20 tys.) dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, wzrost ich liczby w rodzinnych formach pieczy zastępczej i podmiotów je prowadzących; instytucja koordynatora wspierającego rodzinną pieczę zastępczą – obligatoryjna od 1 I 2015 r.; wzrost liczby dzieci adoptowanych; koszt realizacji ustawy w 2013 r. – 2,2 mld zł, o 114 mln zł więcej niż w 2012 r.; samorząd gminny o 90 mln więcej niż w 2012 r. – wzrost o 140% (głównie na zatrudnienie asystentów rodziny i działanie placówek wsparcia dziennego).
- Sprawozdanie Rady Ministrów z realizacji ustawy z 4 II 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2013 r. (13 XI 2014 r.): niemal 3-krotny wzrost liczby placówek i instytucji opieki w stosunku do 2010 r.; największy popyt na wielogodzinną opiekę nad dziećmi, zbyt mało opiekunów dziennych; małe zainteresowanie opieką niań; możliwe elastyczne formy opieki dostosowane do potrzeb godzenia pracy zawodowej z życiem rodzinnym.

- Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres od 1 I 2012 r. do 31I 2012 r. (8 I 2014 r.): pomoc i wsparcie dla ofiar i sprawców przemocy; diagnoza zjawiska na podstawie analizy zadań wykonywanych przez zespoły interdyscyplinarne (przedstawiciele pomocy społecznej, policji, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych, prokuratury, oświaty); duża skuteczność działań wobec ofiar przemocy (90% ocen pozytywnych), wobec sprawców przemocy (60%); brak nasilania się zjawiska; krytyczna ocena przez senatorów nazbyt częstego orzekania przez sądy kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania; zaburzenia psychiczne jako poważne źródło przemocy i problemów rodzinnych, postulat opracowania specjalnego programu wsparcia psychicznego; potrzeba uwzględnienia zjawiska przemocy ekonomicznej.
- Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres od 1 I 2013 r. do 31 XII 2013 r. (18 XI 2014 r.): najważniejsze działania wszystkich szczebli administracji publicznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi, ukierunkowane na osoby doświadczające przemocy w rodzinie i ją stosujące; 96% ofiar przemocy zgłaszających się po pomoc to kobiety, 32% – bezrobotni; najczęstsze i najbardziej dotkliwe formy to przemoc psychiczna, ekonomiczna, fizyczna i seksualna; pozytywna ocena przepisów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, potrzeba działań profilaktycznych i szybkiego reagowania.
- Informacja ministra pracy i polityki społecznej o pracach nad rozwiązaniem kwestii dotyczących świadczeń pieniężnych dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów (13 III 2014 r.): projekt ustawy przygotowany we współpracy z ministrem finansów i Rządowym Centrum Legislacji w następstwie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 2013 r. o niezgodności z konstytucją nowelizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych z 2012 r. (uregulowanie zobowiązań państwa wobec osób pozbawionych świadczenia, zwrot bez odsetek za okres od 1 VII 2013 r. i składek za ubezpieczenie społeczne na podstawie wniosku opiekuna); zapowiedź uzależnienia wysokości świadczenia wyłącznie od orzeczonego stopnia niepełnosprawności i „uzawodowienia" od 2017 r. rodzin opiekujących się osobami niepełnosprawnymi (wypłata stałych świadczeń odpowiadających najniższej płacy); potrzeba ujednolicenia kryteriów przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego.
- Informacja na temat propozycji rozwiązań prawnych dotyczących dysponowania przez instytucje finansowe środkami pieniężnymi pozostałymi po zmarłych klientach na tzw. kontach uśpionych; wspólnie z Komisją Budżetu i Finansów Publicznych (6 VIII 2014 r.): rozstrzygnięcie przez komisje kwestii podjęcia pilnych prac nad przygotowaniem projektu ustawy rozwiązującej problem (rachunki bankowe ze środkami po zmarłych klientach); zapoznanie ze stanem prac zespołu (m.in. Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Sprawiedliwości, Związek Banków Polskich, Biuro

Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych i Biuro Legislacyjne Kancelarii Senatu) ds. opracowania takiego projektu.

W omawianym okresie komisja rodziny, wspólnie z sejmową Komisją Polityki Społecznej i Rodziny i we współpracy z Komitetem Przestrogi przed Oddzieleniem Rodzica, zorganizowała posiedzenie seminaryjne, którego tematem była „Alienacja rodzicielska jako przemoc wobec dziecka w sytuacji rozpadu związku jego rodziców" (27 V 2014 r.). Alienacja to zachowania prowadzące do powstawania zaburzeń w relacji między dzieckiem a 1 z rodziców w warunkach rozpadu rodziny, niszczące ich wzajemne relacje. Może prowadzić do zaburzeń zdrowotnych, emocjonalnych, rozwojowych u dzieci (lęk, agresja, zahamowanie czy symptomy depresji). Podczas posiedzenia wskazywano, że zjawisko alienacji rodzicielskiej zaczyna stanowić w Polsce realny problem społeczny. Zmiany w polskim ustawodawstwie rodzinnym są konieczne i nieuniknione. Zmianom ustawowym muszą towarzyszyć wsparcie terapeutyczne dla dzieci i rodziców, a także programy edukacyjne dla sędziów, biegłych i kuratorów sądowych, psychologów, mediatorów i nauczycieli.

W 2014 r. Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej rozpatrzyła, wskazane przez rzecznika praw obywatelskich, problemy:

- zróżnicowania wysokości zasiłku pielęgnacyjnego i dodatku pielęgnacyjnego oraz problem braku możliwości uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego przez osoby z nieustaloną datą powstania niepełnosprawności (13 III 2014 r.): decyzja komisji o próbie przygotowania propozycji ustawowych zmierzających do racjonalizacji wydatków państwa na wypłatę zasiłku pielęgnacyjnego i dodatku pielęgnacyjnego;
- braku możliwości uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego przez osoby z nieustaloną datą powstania niepełnosprawności (13 III 2014 r.): decyzja komisji o podjęciu prac nad rozwiązaniem problemu.

W omawianym okresie komisja rozpatrzyła także wskazane przez prezesa Najwyższej Izby Kontroli wnioski *de lege ferenda*, zawarte w wynikach kontroli „Przygotowanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 6 grudnia 2013 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych" (18 XI 2014 r.). NIK wskazała na konieczność ustawowego uregulowania kwestii przekazywania na przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odsetek otrzymywanych przez Fundusz Rezerwy Demograficznej od aktywów zdeponowanych na wydzielonym rachunku powierniczym w PKO BP SA, których termin wykupu przypada po 2014 r. Zasady przekazywania tych środków zostały określone tylko dla 2014 r. Komisja postanowiła podjąć prace nad przygotowaniem odpowiedniej nowelizacji.

Problematyka zdrowotna

Komisja Zdrowia w 2014 r. zebrała się na 28 posiedzeniach, ustosunkowała się do 15 ustaw, m.in. do tzw. pakietu onkologicznego i kolejkowego. Wspólnie z innymi komisjami pracowała także nad 3 projektami ustaw.

Senatorowie z tej komisji, jak co roku, wiele uwagi poświęcili problemom sygnalizowanym przez środowisko medyczne i pacjentów. 18 III 2014 r. dyskutowali o urologii. Informację na temat stanu urologii w zakresie leczenia dorosłych i dzieci przedstawił wiceminister zdrowia Piotr Warczyński. Jak mówił, w Polsce na 100 tys. osób przypada 2,8 specjalisty urologa (1076 lekarzy urologów i 50 urologów dziecięcych). Liczba świadczeniodawców w zakresie urologii i urologii dziecięcej z roku na rok minimalnie spada, a czas oczekiwania na świadczenie w wypadku ambulatoryjnej opieki specjalistycznej wynosi ok. 2 miesięcy, a leczenia szpitalnego dzieci – od 1 do 4 miesięcy. Poinformował też, że minister zdrowia zlecił prezesowi Agencji Oceny Technologii Medycznych przygotowanie rekomendacji 4 nowych procedur urologicznych. Konsultant krajowy w dziedzinie urologii prof. Marek Sosnowski podkreślił, że kliniki urologiczne ok. 50–60% swojego czasu pracy przeznaczają na uroonkologię, czyli diagnostykę i leczenie nowotworów. Wiele z tych zabiegów powinno być przeprowadzanych w znieczuleniu, w warunkach szpitalnych. Tymczasem NFZ kwestionuje wykonywanie części badań w szpitalach i nakazuje przeprowadzanie ich w warunkach ambulatoryjnych. Zdaniem konsultanta nie wszystkie przychodnie są do tego odpowiednio przygotowane. Skutkuje to wydłużeniem kolejek do badań i zbyt późnym rozpoznaniem choroby. Ponadto podczas kontroli oddziałów urologicznych NFZ nakłada na nie kary za niewłaściwe wykorzystanie środków. Konsultant

zwrócił także uwagę, że NFZ obniżył wyceny wielu procedur urologicznych, co znacznie pogorszyło sytuację finansową oddziałów, które je wykonują. Jego zdaniem wiele wycen jest zaniżonych, gdyż przy ich ustalaniu nie bierze się pod uwagę opinii ekspertów. Przypomniał, że urolodzy leczą głównie starszych pacjentów z wieloma schorzeniami, a to oznacza wysokie koszty. Zaapelował do senatorów o pomoc w „zatrzymaniu represyjnych kontroli NFZ". Zastępca prezesa NFZ ds. medycznych Marcin Pakulski podkreślił, że przesuwanie niektórych procedur ze szpitali do ambulatoriów to nieuchronny kierunek zmian w systemie ochrony zdrowia na całym świecie. Jak mówił, zmiany, które wprowadza NFZ, są przemyślane i nieprzypadkowe, wynikają bowiem z obserwowania sytuacji w danej dziedzinie medycyny. Konsultant krajowy w dziedzinie urologii dziecięcej dr hab. Małgorzata Baka-Ostrowska zwróciła uwagę m.in. na kontrakty ograniczające liczbę procedur, przez co nie można pomóc wszystkim chorym. Postulowała zniesienie limitów kontraktowych na leczenie dzieci co najmniej do 3. roku życia, a najlepiej w ogóle.

Współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w onkologii poświęcono posiedzenie 8 IV 2014 r. Informację na ten temat przedstawił pełnomocnik ds. praw pacjenta w Centrum Onkologii w Warszawie Witold Tomaszewski. Jak podkreślił, organizacje pozarządowe oferują ogromne, niczym niezastąpione, wsparcie dla pacjentów onkologicznych i ich rodzin. Najczęstszą formą współpracy placówek medycznych z tymi organizacjami jest wolontariat, m.in. wsparcie psychologiczne. Ponadto stowarzyszenia działające na rzecz pacjentów i ich rodzin pomagają w codziennych czynnościach – zakupach czy czytaniu książek pacjentom. Służą także pomocą materialną. Jak stwierdził Witold Tomaszewski, z powodów infrastrukturalnych Centrum Onkologii w Warszawie nie ma możliwości współpracy ze wszystkimi organizacjami oferującymi swoją pomoc. Często bywa tak, że zasady działania jakiejś fundacji czy stowarzyszenia są sprzeczne z zasadami pracy danej placówki onkologicznej. Zdarzają się także sytuacje, że poprzez tego typu organizacje branża farmaceutyczna stara się wpływać na środowisko pracowników medycznych lub pacjentów. Dlatego też, zdaniem pełnomocnika, ważne jest sprawdzanie wszystkich organizacji. Prezes Polskiej Koalicji Pacjentów Onkologicznych Jacek Gugulski podkreślił znaczenie skoordynowanej współpracy placówek onkologicznych z różnymi organizacjami i fundacjami. Jego zdaniem uniemożliwi to powielanie tych samych akcji przez różne fundacje i doprowadzi do kompleksowej współpracy na rzecz pacjentów onkologicznych. Dorota Kaniewska z Polskiego Towarzystwa Stomijnego zwróciła natomiast uwagę na problemy, z jakimi borykają się wolontariusze podczas współpracy ze szpitalami. Chodzi m.in. o kłopoty z dystrybucją materiałów informacyjnych (ulotki, plakaty) na terenie placówek onkologicznych. Jak ocenił wiceminister zdrowia Cezary Rzemek, brak zaufania do organizacji pozarządowych często wynika z tego, że nie wszystkie składają sprawozdania ze swojej działalności. Na 2,6 tys. działających fundacji tylko ok. 30% je składa. Ideę współpracy centrów onkologicznych z organizacjami pozarządowymi pozytywnie ocenili i poparli senatorowie.

20 V 2014 r. wspólnie z Komisją Obrony Narodowej zapoznano się z informacją Ministerstwa Obrony Narodowej na temat wojskowej służby zdrowia oraz związanego z nią systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego kadr medycznych. Schemat wojskowej służby zdrowia omówił szef Inspektoratu Wojskowej Służby Zdrowia gen. Piotr Dzięgielewski. Zwrócił uwagę, że jedną z najważniejszych jej cech jest utrzymywanie tzw. pustych łóżek na wypadek sytuacji nadzwyczajnych. Stacjonarna resortowa opieka zdrowotna jest prowadzona w 18 szpitalach i 8 obwodach profilaktyczno-leczniczych, wykonujących dodatkowo zadania mobilizacyjne i obronne zlecone przez ministra obrony narodowej. Realizując zadania związane z wprowadzeniem nowego systemu kierowania i dowodzenia w Siłach Zbrojnych RP, Inspektorat Wojskowej Służby Zdrowia opracował zmiany dostosowujące system zabezpieczenia medycznego do wymagań stawianych przez armię profesjonalną. Funkcjonujące 2 szpitale polowe przekazano do Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i dostosowano do wymagań NATO. Gen. Piotr Dzięgielewski omówił także sytuację finansową samodzielnych publicznych zakładów opieki

zdrowotnej i instytutów badawczych oraz system kształcenia i doskonalenia wojskowych kadr medycznych, prowadzony przez Wojskowe Centrum Kształcenia Medycznego w Łodzi. Po zlikwidowaniu Wojskowej Akademii Medycznej w Łodzi w 2002 r. oficerskie kadry medyczne kształcą się na Wydziale Wojskowo-Lekarskim Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Do służby w wojskowej służbie zdrowia trafiają też absolwenci cywilnych uczelni lekarskich. Wiceminister zdrowia Aleksander Sopliński zaznaczył, że systemy opieki zdrowotnej cywilny i wojskowy wzajemnie się przenikają, ale każdy z nich ma swoje specyficzne obszary działania. Wojskowa służba zdrowia charakteryzuje się skróceniem okresu specjalizacji lekarskiej, nie ma też w niej systemu rezydenckiego. Na temat finansowania wojskowej służby zdrowia mówił wiceprezes Narodowego Funduszu Zdrowia Zbigniew Teter. Przypomniał, że po likwidacji branżowej wojskowej kasy chorych w 2003 r. w ramach funduszu utworzono wydzieloną komórkę zajmującą się wojskową służbą zdrowia. Specyfika tej służby sprowadza się do jednoczesnego funkcjonowania w 2 porządkach: w czasie pokoju wykonuje ona zadania dla powszechnego systemu opieki zdrowotnej, i za tę część jej działalności odpowiada minister zdrowia. Za zadania specjalne, związane m.in. z gotowością do mobilizacji, odpowiada natomiast minister obrony narodowej. Jak mówił wiceprezes, tzw. nadwykonania zawsze były poważnym problemem systemu opieki zdrowotnej. Wprowadzone przez Inspektorat Wojskowej Służby Zdrowia programy naprawcze przynoszą jednak coraz lepsze efekty, a poziom nadwykonań jest coraz niższy. Wydatki na szkolenia specjalne w gotowości bojowej czy opłaty za tzw. puste łóżka pokrywane są w całości przez resort obrony narodowej. W trakcie dyskusji senatorowie zwracali uwagę na kwestie związane z restrukturyzacją i programami naprawczymi w wojskowej służbie zdrowia, a także na problemy finansowe konkretnych placówek, m.in. Wojskowego Instytutu Medycznego w Warszawie, wojskowych szpitali we Wrocławiu, Ełku i Szczecinie, Szpitala Marynarki Wojennej w Gdyni oraz Szpitala Weterana w Lądku-Zdroju.

Komisja debatowała także na temat niesponsorowanych badań klinicznych (21 X 2014 r.). Wiceminister zdrowia Igor Radziewicz-Winnicki wyjaśnił, że podstawowa różnica między badaniami klinicznymi komercyjnymi a niekomercyjnymi polega na tym, że celem badań komercyjnych jest dopuszczenie do obrotu badanych produktów leczniczych, a w wypadku badań klinicznych niekomercyjnych chodzi nie o uzyskanie dochodów z wytwarzania produktów leczniczych lub obrotu nimi, ale o osiągnięcie zakładanych celów badawczych. W takich badaniach uczestniczy sponsor, nie jest to jednak sponsor komercyjny będący podmiotem prywatnym (np. firma farmaceutyczna). Wiceminister poinformował, że badania kliniczne prowadzone przez sponsorów niekomercyjnych są monitorowane od 2011 r. Od kilku lat liczba wniosków o zarejestrowanie tego rodzaju badań kształtuje się między 400 a 500 wniosków rocznie. Bardzo mało jest zarejestrowanych badań klinicznych finansowanych przez sponsorów niekomercyjnych. W 2011 r. stanowiły one zaledwie 0,6% wszystkich badań, w 2012 r. – 1,7%, a w 2013 r. – jedynie 0,4%. Badania kliniczne prowadzone są przede wszystkim w onkologii. Wiceminister Igor Radziewicz-Winnicki zwrócił uwagę, że obowiązujące prawodawstwo ma na celu ochronę praw uczestników badania klinicznego, dlatego nie różnicuje wysokości obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej badacza i sponsora w wypadku badania klinicznego komercyjnego i niekomercyjnego; wymaga także pozytywnej opinii komisji bioetycznej. Prof. Piotr Laidler z Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego odniósł się do kwestii finansowania badań klinicznych. Jego zdaniem należy doprecyzować zapisy prawa farmaceutycznego w celu polepszenia warunków do rozwoju badań klinicznych w Polsce, w szczególności niekomercyjnych.

Posiedzenie komisji 2 XII 2014 r. zostało poświęcone sytuacji chorych na mukowiscydozę. Informację na ten temat przedstawił wiceminister zdrowia Igor Radziewicz-Winnicki. W Polsce osoby z tą chorobą żyją średnio o 10 lat krócej niż pacjenci w Europie Zachodniej, którzy dożywają tam 30–35 lat. Mukowiscydoza bardzo długo była traktowana

jako problem pediatryczny, ponieważ ze względu na ciężkość i przebieg tej choroby pacjenci niezwykle rzadko przeżywali okres dziecięcy. Obecnie szacuje się, że dobrze prowadzony pacjent, z wcześnie rozpoznaną mukowiscydozą, ma bardzo duże szanse dożyć 40 lat. Zależy to przede wszystkim od jakości opieki, jej dostępności i intensywności. Według prof. Doroty Sands z Zakładu Mukowiscydozy Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie podstawowym problemem w leczeniu tej choroby w Polsce jest brak dostępu do kompleksowej i wielodyscyplinarnej opieki. W Europie od 2005 r. obowiązują standardy leczenia mukowiscydozy. W Polsce udało się dopiero osiągnąć możliwość postawienia wczesnej diagnozy, a także przeszczepów płuc. Nadal

konieczne jest zapewnienie odpowiednich warunków sanitarnych w szpitalach i poradniach, pozwalających na izolowanie chorych pacjentów, a tym samym zapobieganie zakażeniom płuc, a także zapewnienie lepszego dostępu do leków niezbędnych w terapii, witamin i odżywek. Dyrektor zarządzająca Polskiego Towarzystwa Walki z Mukowiscydozą (PTWM) Anna Skoczylas-Ligocka mówiła o bardzo trudnej sytuacji w Instytucie Zdrowia Matki i Dziecka w Warszawie. Oddział jest przepełniony i wymaga remontu. W Polsce żyje ok. 2000 pacjentów z mukowiscydozą. Polski Rejestr Mukowiscydozy obejmuje ok. 1600 pacjentów, ponad 1/3 stanowią osoby dorosłe. Jak stwierdził wiceminister zdrowia, bez wątpienia wyzwaniem na przyszłość jest utworzenie ośrodków leczenia mukowiscydozy dla dorosłych, ponieważ przestała to być choroba wieku dziecięcego. Obecnie w Polsce istnieją zaledwie 2 ośrodki spełniające częściowo kryteria opieki nad pacjentami dorosłymi, zlokalizowane w Poznaniu i Warszawie. Posiadają jednak „istotne ograniczenia w zapewnieniu opieki nad chorymi, również w zakresie bazy lokalowej". Środowisko związane z leczeniem mukowiscydozy w Polsce w listopadzie 2014 r. złożyło do Ministerstwa Zdrowia projekt świadczenia „Kompleksowa opieka ambulatoryjna nad chorymi z mukowiscydozą w zakresie leczenia choroby oskrzelowo-płucnej (KAOS CF)". Najważniejsze cele tego projektu to, według jego autorów, poprawa skuteczności leczenia pacjentów chorych na mukowiscydozę, prowadzonego na podstawie aktualnie obowiązujących standardów, zmniejszenie liczby hospitalizacji z powodu mukowiscydozy i jej powikłań, a także wydłużenie czasu przeżycia chorych na mukowiscydozę. Podczas posiedzenia wiceminister zdrowia Igor Radziewicz-Winnicki zapewnił, że resort przeanalizuje proponowane standardy. Trzeba jednak zrozumieć, że to nie będzie wprowadzone od razu, ale istnieje świadomość potrzeby ich wdrożenia.

Samorząd terytorialny

W omawianym okresie **Komisja Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej** odbyła 66 posiedzeń, rozpatrzyła 44 ustawy. W ramach podjętej w 2014 r. współpracy Senatu z NIK rozpatrzyła wnioski *de lege ferenda*, wskazane przez prezesa NIK. W wypadku wniosków zawartych w wynikach kontroli „Usuwanie przez powiaty pojazdów i prowadzenie parkingów strzeżonych dla tych pojazdów" komisja przygotowała projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym i 10 X 2014 r. wniosła go do marszałka Senatu. Zaproponowano w nim m.in. wprowadzenie obowiązku informowania starosty o usunięciu pojazdu, określono termin na złożenie przez starostę wniosku o przepadek pojazdu na rzecz powiatu, a także zasady ponoszenia przez właściciela kosztów przechowywania takiego pojazdu, oszacowania wartości, sprzedaży lub zniszczenia. Komisja zdecydowała także o podjęciu prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt, realizującej wnioski zawarte w wynikach kontroli „Wykonywanie zadań gmin dotyczących ochrony zwierząt"; chodzi m.in. o nieprawidłowości w prowadzeniu schronisk. Komisja postanowiła natomiast nie podejmować prac nad wnioskami zawartymi w wynikach kontroli „Realizacja zadań w zakresie gospodarki przestrzennej przez samorządy województwa podkarpackiego w latach 2009–2012" oraz nad nowelizacją ustawy o statystyce publicznej w celu umożliwienia udostępnienia tajemnicy statystycznej na potrzeby NIK.

Jak co roku komisja rozpatrzyła:

- „Sprawozdanie z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2013 roku" (15 X 2014 r.): zróżnicowana sytuacja finansowa samorządów; dodatni wynik operacyjny nie we wszystkich jednostkach; wzrost dochodów bieżących i spadek dochodów majątkowych, największy udział (31%) subwencji ogólnej w dochodach; w gminach

i powiatach dominowanie wydatków na oświatę; 2013 r. kolejny rok wolniejszego wzrostu wydatków niż dochodów, większe nadwyżki operacyjne wypracowane przez samorządy.

- „Stan bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz działania realizowane w tym zakresie w 2013 r.”; wspólnie z Komisją Gospodarki Narodowej oraz Komisją Praw Człowieka, Praworządności i Petycji (21 X 2014 r.): stan realizacji założeń strategicznych, tzw. karty województw i szczegółowe dane dotyczące przyczyn zdarzeń drogowych, ich rozkładu regionalnego i terytorialnego; w wypadkach drogowych śmierć 9 osób na 100 tys. mieszkańców w Polsce; spadek liczby ofiar o 40% w ciągu ostatnich 10 lat; działania poprawiające bezpieczeństwo na drogach (budowa i przebudowa dróg, nadzór i kontrola nad ruchem drogowym, edukacja).

Rok 2014 upłynął pod znakiem rocznicowych obchodów związanych z 25-leciem odrodzenia Senatu i podjęciem przez Izbę reformy samorządowej, w co aktywnie zaangażowała się komisja samorządu. Wystąpiła z projektem uchwały ustanawiającej rok 2015 Rokiem Samorządu Terytorialnego, którą Senat podjął na 66. posiedzeniu, a także zorganizowała 3 konferencje poświęcone tematyce samorządowej:

- „Samorządna Rzeczpospolita w koncepcjach transformacji ustrojowej 1989 roku”; wspólnie z Wydziałem Administracji i Nauk Społecznych Politechniki Warszawskiej (13 VI 2014 r.): przypomnienie prac nad senackim pakietem ustaw samorządowych przez prof. Jerzego Regulskiego i Jerzego Stępnia, senatorów I kadencji i współtwórców reformy samorządowej w 1990 r., omówienie idei samorządności terytorialnej w programach Polskiego Państwa Podziemnego i opozycji po II wojnie światowej; koncepcji odrodzenia powiatu; finansowania rozwoju lokalnego i roli dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego; przedstawienie działalności Fundacji Demokracji Lokalnej;
- „15 lat samorządu województw – europejski model polskich regionów”; wspólnie z Konwentem Przewodniczących Sejmików Województw Związku Województw RP (30 VI 2014 r.): uznanie reform samorządowych z 1990 r. i 1999 r. za najważniejsze osiągnięcie Polski ostatnich 25 lat; efekty reformy administracyjnej z 1999 r.: skok cywilizacyjny Polski, profesjonalizacja zarządzania, wzmocnienie struktur państwowych, powstanie elit; wyzwania stojące przed samorządem wojewódzkim związane z demografią i zmniejszeniem się od 2020 r. środków unijnych na politykę regionalną;
- „25 lat odrodzonego samorządu w Polsce – osiągnięcia, porażki i zadania na przyszłość”; wspólnie z Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej (18 IX 2014 r.): przypomnienie historii wprowadzania reformy i jej założeń; debata na temat teraźniejszości i przyszłości samorządu).

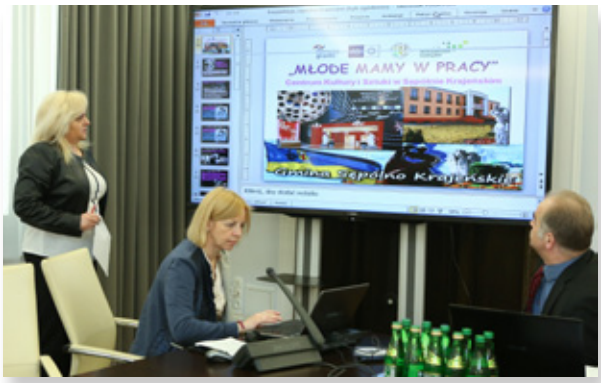
Tę ostatnią konferencję poprzedziła uroczystość odznaczenia 30 działaczy zasłużonych dla rozwoju demokracji lokalnej w Polsce. Marszałek Bogdan Bo-

rusewicz w imieniu prezydenta Bronisława Komorowskiego odznaczył Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski Przemysława Fenrycha i współzałożycielkę Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej prof. Joannę Regulską. „Zasłużyli państwo na te odznaczenia, podobnie jak twórcy reformy samorządowej zasłużyli na wdzięczność wszystkich Polaków" – powiedział marszałek, gratulując odznaczeń.

W 2014 r. w Senacie rozstrzygnięto 2 konkursy – „Samorządowy lider zarządzania 2014 – samorząd jako pracodawca", „Sołtys Roku 2013" i „Sołectw@ w sieci". Konferencję podsumowującą pierwszy z konkursów 11 IV 2014 r. zorganizowała Komisja Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej we współpracy ze Związkiem Miast Polskich oraz Norweskim Związkiem Władz Lokalnych i Regionalnych. Podczas konferencji Tomas Tomilinkas, reprezentujący litewski związek zawodowych oficerów i pracowników służb mundurowych, omówił projekt „Dialog społeczny na poziomie lokalnym", realizowany przez 3 samorządy litewskie i finansowany przez Norweski Mechanizm Finansowy. Zaprezentowano również film poświęcony współpracy pomiędzy Norweskim Związkiem Władz Lokalnych i Regionalnych, Krajowym Związkiem Pracowników Samorządowych a rządem norweskim.

Do tegorocznej edycji konkursu zgłoszono 16 projektów w 2 kategoriach: rozwiązania dotyczące formalnego wymiaru stosunków pracowniczych w instytucjach samorządowych wypracowane między pracodawcami a związkami zawodowymi i radami pracowników – partnerami dialogu społecznego na poziomie lokalnym oraz rozwiązania dotyczące kultury organizacyjnej sprzyjającej kształtowaniu dobrych relacji międzyludzkich i motywującej atmosfery pracy w instytucjach samorządowych. Do finału zakwalifikowano 12 projektów, które zaprezentowano i oceniono w Senacie. Zwycięzcą został Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu za projekt „Zarządzanie przez dom wartości w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Poznaniu". Drugie miejsce zajął Urząd Miasta Dzierżoniowa za projekt „Partycypacja jako dialog – ustalanie zasad wynagradzania i nagradzania pracowników", trzecie zaś – Urząd Gminy w Popielowie za projekt „Aktywne słuchanie podstawą dialogu". Wyróżnienia przyznano urzędom miejskim: w Gliwicach („Mechanizm komunikacji wewnętrznej w Urzędzie Miejskim w Gliwicach jako integralny element doskonalenia systemu zarządzania jakością), w Poznaniu („Od wykluczenia do znaczenia. Budowa i rozwój platformy usług informacyjnych POZnań* Kontakt, w oparciu o program zatrudnienia osób z orzeczoną niepełnosprawnością w Urzędzie Miasta Poznania"), Koszalinie („Wdrożenie modelowych rozwiązań w zakresie doskonalenia komunikacji wewnętrznej w Urzędzie Miejskim w Koszalinie"), w Zabrzu („Polityka personalna w UM w Zabrzu oparta na łączeniu potrzeb pracodawcy i oczekiwań pracowników"), Łodzi („Kreuje Motywuje – pozapłacowy system motywacyjny w Urzędzie Miasta"), a także Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Szczecinku („Zespołowa metoda pracy oraz skuteczny system przepływu informacji jako elementy kształtujące motywującą atmosferę pracy i dobre relacje międzyludzkie w MOPS w Szczecinku"). Finalistami były także: Urząd Miasta Gorzowa Wiel-

kopolskiego, Powiatowe Centrum Funduszy Europejskich w Nowym Sączu i Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim.

Regulamin konkursu przewiduje wizytę studyjną laureatów w Norwegii. Wszystkie projekty zostaną umieszczone w bazie dobrych praktyk, dostępnej na stronie internetowej www.dobrepraktyki.pl i na stronach organizacji samorządowych realizujących projekty.

2 VII 2014 r. zostały wręczone nagrody laureatom 12. edycji konkursu „Sołtys Roku 2013" oraz zwycięzcom i finalistom 2. edycji konkursu „Sołectw@ w sieci", zorganizowanych przez redakcję „Gazety Sołeckiej" i Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów. Tytuł „Sołtysa Roku 2013" zdobyli: Janusz Bednarz z Radlina w woj. świętokrzyskim, Dariusz Gąszczak z Łęki Opatowskiej w woj. wielkopolskim, Maria Gruszka z Rybna w woj. opolskim, Jadwiga Hirt

z Grójca Wielkiego w woj. wielkopolskim, Piotr Kłobuch z Węgorzewa Koszalińskiego w woj. zachodniopomorskim, Bożena Kołek z Dziadowic-Folwarku w woj. wielkopolskim, Marian Kruczek z Ptaszkowej w woj. małopolskim, Ryszard Strzępek z Różanki w woj. podkarpackim, Czesław Suchacki z Borówka w woj. dolnośląskim, Damian Szepelawy z Szybowic w woj. opolskim, Tadeusz Wójcik z Trzaśniowa w woj. podkarpackim, Jan Zaborowski z Grzybowa w woj. pomorskim. Nagrodę specjalną otrzymał Wacław Świdurski ze Starczanowa w woj. wielkopolskim za 40 lat pełnienia funkcji sołtysa.

Do konkursu na najlepszą wiejską stronę internetową „Sołectw@ w sieci" zgłoszono 232 strony internetowe ze wszystkich województw. Do finału zakwalifikowano 16 z nich. Oceniano m.in. funkcjonalność i dostępność. Wygrała strona www.ochaby.pl z woj. śląskiego, 2. miejsce zajęła witryna www.chrobierz.info z woj.

świętokrzyskiego, a 3. – strona www.wylatowo.pl z woj. kujawsko-pomorskiego. Nagrodę publiczności przyznano stronie www.soltyswsi.blog.pl.

Podczas poprzedzającej uroczystość konferencji, „Fundusz sołecki po zmianach – nowe szanse", zorganizowanej przez komisję samorządu, dyskutowano o funduszu sołeckim, jego roli w budowaniu kapitału społecznego. Senator Ireneusz Niewiarowski, prezes Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów, przypomniał, że w 2013 r. fundusz sołecki wyodrębniło 57% gmin i przeznaczyło na ten cel 260 mln zł, a od 20 III 2014 r. obowiązują nowe przepisy ustawy o funduszu sołeckim, które uwzględniają m.in. postulaty sołtysów. Refundacja wydatków poniesionych przez gminę na przedsięwzięcia sfinansowane z funduszu sołeckiego została zwiększona o 10 punktów procentowych. Przykłady inicjatyw zrealizowanych ze środków funduszu sołeckiego zaprezentowali: burmistrz gminy miejsko-wiejskiej Czerwionka-Leszczyny Wiesław Janiszewski, sołtys Bełku Jolanta Szejka i sołtys Opyp Maja Winiarska-Czajkowska. Senator Marian Pośledník i koordynator konkursu „Sołectw@ w sieci" Patryk Węgierkiewicz przedstawili portal Nasza.Wioska, w którym m.in. każde sołectwo będzie mogło bezpłatnie zbudować swój serwis internetowy. Ma to pomóc sołtysom w tworzeniu stron internetowych; na ponad 40 tys. sołectw tylko 1 tys. ma swoją stronę internetową.

Komisja zorganizowała również, we współpracy z Wydziałem Administracji i Nauk Społecznych Politechniki Warszawskiej oraz Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej, konferencję „Rola organizacji pozarządowych we współpracy z samorządem terytorialnym" (17 XI 2014 r.), podczas której dyskutowano o szeregu zagadnień istotnych we wzajemnych relacjach samorządy – organizacje pozarządowe. Mówiono m.in. o roli organizacji pozarządowych w procesie konsultacji społecznych, przyczynach niskiej frekwencji w wyborach samorządowych, zlecaniu zadań i finansowaniu trzeciego sektora, formach i zakresie współpracy władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi.

9 VII 2014 r. senatorowie z Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej spotkali się z deputowanymi do Mażylisu (izba niższa Republiki Kazachstanu). Rozmawiano o ustawodawstwie samorządowym w świetle doświadczeń polskich i kazachskich. Przy opracowywaniu koncepcji rozwoju samorządu terytorialnego Republiki Kazachstanu, zatwierdzonej przez prezydenta tego kraju w listopadzie 2012 r., jako jeden z istotnych wzorów wykorzystano doświadczenia polskie. Podczas spotkania dyskutowano również na temat ustawowych regulacji praw mniejszości narodowych na podstawie modeli polskiego i kazachskiego, który przez wielu ekspertów jest uważany za jeden z najbardziej skutecznych.

Problematyka rolnicza

W 2014 r. **Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi** zebrała się 57 razy, rozpatrzyła 13 ustaw.

Wzorem lat ubiegłych wiele uwagi poświęcono unijnemu wsparciu dla polskiego rolnictwa, udzielanemu w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR). Tej problematyki dotyczyły posiedzenia, podczas których wysłuchano informacji ministra rolnictwa i rozwoju wsi:

- o aktualnych propozycjach dotyczących „Programu rozwoju obszarów wiejskich" na lata 2014–20 (28 I 2014 r.): konsultacje publiczne II projektu tego programu na lata 2014–20 (ponad 13,5 mld euro, najwięcej, 2,8 mld euro na wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych); cele to poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich; 63% środków unijnych, reszta z budżetu krajowego; w ramach programu realizowanych 6 priorytetów UE dotyczących obszarów wiejskich;
- o systemie płatności bezpośrednich w Polsce w latach 2015–20 (22 VII 2014 r.): jednolita płatność obszarowa, płatność za zazielenienie, dla młodych rolników i płatności dobrowolne – dla małych gospodarstw, płatność związana z produkcją, przejściowe wsparcie krajowe i tzw. płatności dodatkowe; do 11 VII 2014 r. zgłaszanie uwag na temat systemów wsparcia bezpośredniego; najwięcej uwag do płatności związanych z produkcją, bez uwag – jednolita płatność obszarowa; w wyniku konsultacji społecznych zmiana dopłat do krów, bydła, owiec i kóz; podniesienie dopłat do skrobi, buraków i pomidorów; do 31 VIII 2014 r. przekazanie przez resort rolnictwa do Komisji Europejskiej podstawowych zasad dopłat bezpośrednich; możliwość modyfikacji zasad przyznawania dopłaty dodatkowej każdego roku, zmiana płatności powiązanych z produkcją możliwa dopiero w 2017 r.;
- na temat realizacji „Programu rozwoju obszarów wiejskich" w latach 2007–13 (7 X 2014 r.): 7 240 013 wniosków o przyznanie pomocy od początku realizacji programu; w 2007 r. – 131 mln zł, do 20 IX 2014 r. – 5,8 mld zł; w 2014 r. najwięcej na renty strukturalne (16,45%), wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych o niekorzystnych warunkach (16,44%); zapowiedź pełnego wykorzystania środków programu w latach 2007–13; najwięcej na wsparcie w ramach modernizacji gospodarstw wiejskich; planowane zwiększenie puli środków na modernizację i wsparcie dla młodych rolników, na inwestycje gminne w odnawialne źródła energii;
- na temat rozporządzenia Komisji Europejskiej z 19 VIII 2011 r. zmieniającego rozporządzenie z 19 XII 2006 r. odnośnie do najwyższych dopuszczalnych poziomów wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) w środkach spożywczych oraz jego skutków dla polskich producentów żywności i konsumentów; także informacja ministra zdrowia (18 II 2014 r.): zawarte w rozporządzeniu normy ograniczające ilość substancji rakotwórczych w środkach spożywczych niebezpiecznych dla zdrowia konsumentów; deklaracja resortu rolnictwa odnośnie do organizacji szkoleń technik wędzenia metodą tradycyjną, umożliwiających spełnienie unijnych wymagań; wyniki badań laboratoryjnych w Polsce w kierunku WWA w latach 2012–13 (większość produktów wędzonych spełniających nowe unijne normy); zlecony przez głównego lekarza weterynarii wojewódzkim lekarzom weterynarii pilotażowy monitoring żywności pochodzenia zwierzęcego ukierunkowany na produkty wędzone metodą tradycyjną (mięso, ryby) w zakresie pozostałości WWA.

W kontekst wspólnej polityki rolnej i jej skutków dla polskiego rolnictwa wpisywała się także konferencja „Stan przygotowania Polski i UE do zniesienia kwot mlecznych", zorganizowana wspólnie z sejmową komisją rolnictwa (26 XI 2014 r.). Podczas spotka-

nia omówiono działania podejmowane przez Komisję Europejską i kraje członkowskie Unii Europejskiej związane ze zniesieniem kwot mlecznych, wprowadzonych w 1984 r. w celu rozwiązania problemu nadmiernej produkcji mleka i jego przetworów. Kwoty mleczne zostaną zlikwidowane 1 IV 2015 r. Polska opowiadała się za ich utrzymaniem. Wnioski te nie zyskały jednak aprobaty większości krajów ani Komisji Europejskiej. Nie ma też zgody na zlikwidowanie kar za przekroczenie kwot mlecznych ani ich zmniejszenie poprzez odpowiednie dostosowanie współczynnika tłuszczowego. Pozytywnym rozstrzygnięciem nie zakończy się też raczej dla Polski dyskusja na temat możliwości spłacania kar w ratach; nie ma szans na zmianę instrumentów rynkowych ani aktywację niektórych z nich, np. dopłat do eksportu produktów mleczarskich. Państwa członkowskie różnią się podejściem do problemów sektora mleczarskiego, co powoduje, że wypracowanie skutecznej polityki przeciwdziałania kryzysowi jest utrudnione. Utrudnia to również pomoc gospodarstwom rolnym w przetrwaniu kryzysu. W październiku 2014 r. przekazano do konsultacji projekt ustawy o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, przewidującej m.in. wprowadzenie obowiązku zawierania pisemnych umów między rolnikiem a przetwórcą. Umowy kontraktacyjne mają ograniczać ryzyko cenowe, a także stanowić pewną formę kontroli podaży. W celu poprawy konkurencyjności na rynku mleka i przetworów mlecznych w „Programie rozwoju obszarów wiejskich" na lata 2014–20 przewidziano pomoc finansową dla gospodarstw, grup i organizacji producentów rolnych powstałych po 1 I 2014 r. oraz związków grup producentów i zrzeszeń organizacji producentów. Mówcy postulowali restrukturyzację branży mleczarskiej, polegającą na koncentracji produkcji i przetwórstwa, podejmowanie działań osłonowych (zakupy interwencyjne, wsparcie eksportu i popytu wewnętrznego, regulowanie stosunków umownych między producentami a przetwórcami oraz wsparcie dochodów rolników uzupełniającymi dopłatami bezpośrednimi), pomoc dla sektora mleczarskiego m.in. poprzez przejściowe wsparcie *de minimis* z budżetu w razie spadku skupu mleka po zniesieniu kwot mlecznych. Podczas dyskusji wskazywano na trudną sytuację branży mleczarskiej spowodowaną nałożeniem embarga na rynek rosyjski i załamaniem się koniunktury na produkty mleczarskie na rynkach światowych. Zwracano też uwagę na konieczność poszukiwania nowych rynków zbytu dla polskich produktów mleczarskich.

Kolejny niezwykle ważny problem polskiego rolnictwa, związany z naszym członkostwem w Unii Europejskiej i wynikającymi z tego zobowiązaniami, dotyczył obrotu ziemią po 2016 r. i możliwości jej swobodnego nabywania przez obywateli UE. Tym zagadnieniom poświęcono posiedzenie seminaryjne, podczas którego omówiono: zmiany ustawowe w obrocie ziemią w Polsce po 2016 r., model kontroli gruntów rolnych w Polsce w świetle doświadczeń rolnictwa państw UE, konstytucyjne wytyczne w zakresie ochrony gospodarstwa rodzinnego oraz doświadczenia Agencji Nieruchomości Rolnych w korzystaniu z prawa pierwokupu i wykupu gruntów rolnych i wnioski na przyszłość (16 XII 2014 r.). Zapoznano się też ze złożonymi w Sejmie z 3 poselskimi projektami nowelizacji ustaw: o kształtowaniu ustroju rolnego, o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o kształtowaniu ustroju rolnego. Przewidują one daleko idące zmiany w zakresie obrotu nieruchomościami rolnymi, zmierzające do poprawy struktury obszarowej gospodarstw rolnych i zapewnienia nabywania nieruchomości rolnych w pierwszej kolejności przez

rolników prowadzących gospodarstwa rodzinne. Senatorowie zapoznali się też z informacją na temat konstytucyjnych wytycznych w zakresie ochrony gospodarstwa rodzinnego. W trakcie dyskusji podkreślano, że należy dążyć do doskonalenia przepisów regulujących obrót nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa i stworzyć regulacje, które skutecznie zablokują przejmowanie gruntów przez obcy kapitał. Podnoszono, że polskie prawodawstwo nie jest przygotowane do ochrony polskiej ziemi po 2016 r.

W kontekst zagadnień omawianych podczas posiedzenia poświęconego obrotowi ziemią po 2016 r. wpisała się także problematyka konferencji „Rodzinne gospodarstwa rolne – najważniejsze wyzwania i priorytety" (11 II 2014 r.). Spotkanie, zorganizowane przez Komisję Rolnictwa i Rozwo-

ju Wsi w związku z obchodami Międzynarodowego Roku Rolnictwa Rodzinnego, ogłoszonego w 2014 r. przez Organizację Narodów Zjednoczonych, służyło m.in. podkreśleniu znaczenia rolnictwa rodzinnego, typowego dla polskiej struktury agrarnej, ukazaniu różnych punktów widzenia na funkcjonowanie gospodarstw rodzinnych, a także wskazaniu propozycji rozwiązań legislacyjnych, które ułatwiłyby ich działanie w warunkach coraz większej konkurencji na rynkach rolnych. Zdaniem uczestników konferencji największe wyzwanie stanowi sformułowanie definicji gospodarstwa rodzinnego, która pogodziłaby często sprzeczne interesy zróżnicowanego polskiego rolnictwa. Zgodnie z definicją z 2003 r. to gospodarstwo prowadzone osobiście przez rolnika indywidualnego na powierzchni do 300 ha. W Polsce to ponad 99% gospodarstw, zaledwie 0,2%, bo 2388, stanowią te wielkopowierzchniowe (powyżej 300 ha).

Wspólnie z sejmową komisją rolnictwa w analizowanym okresie Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi zorganizowała konferencję „Doradztwo rolnicze w Polsce po 2014 r. – kompetencje, organizacja, finansowanie" (23 IX 2014 r.). Omówiono m.in. obecnie funkcjonujący system doradztwa rolniczego w Polsce (system publiczno-prywatny, tworzony przez jednostki doradztwa rolniczego, izby rolnicze, grupy zadaniowe w organizacjach producentów i jednostki prywatne). Środki na działalność jednostek doradztwa rolniczego w Polsce (Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie k. Warszawy z oddziałami w Krakowie, Poznaniu i Radomiu oraz 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego)

pochodzą z dotacji celowej z budżetu państwa, programów unijnych, własnej działalności, a także z innych źródeł. Resort rolnictwa opowiada się za równym dla publicznych i komercyjnych jednostek dostępem do środków na doradztwo rolnicze w PROW 2014–20. Wicedyrektor generalna ds. rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich Komisji Europejskiej Josefine Loriz-Hoffmann zauważyła, że 70% rolników z krajów UE nie korzysta ze szkoleń, większość nie ma też odpowiedniego wykształcenia. Podkreśliła, że transfer wiedzy i usługi doradcze zostały uznane za podstawowe czynniki wspierające innowacyjność rolnictwa, leśnictwa i wiejskich przedsiębiorstw, a co za tym idzie – za priorytety polityki rozwoju obszarów wiejskich.

Wzorem lat ubiegłych senatorowie uważnie przyglądali się sytuacji na poszczególnych rynkach rolnych, a także interesowali się problemami branż rolniczych, spożywczych czy hodowlanych. Po zapoznaniu się na posiedzeniu 18 III 2014 r. z informacją ministra rolnictwa o aktualnej sytuacji ferm zwierząt futerkowych oraz z informacją ministra środowiska na temat stanu prac nad rozporządzeniem w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w wypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym, komisja przyjęła stanowisko dotyczące sytuacji branży hodowli zwierząt futerkowych w Polsce oraz projektu rozporządzenia (19 III 2014 r.). Jak stwierdzono, polska branża hodowli zwierząt futerkowych osiąga znaczną przewagę konkurencyjną w Europie i na świecie, zatrudnia ok. 50 tys. osób, a fermy zwierząt futerkowych mają wysoki wskaźnik utylizacji produktów ubocznych

pochodzenia zwierzęcego. W opinii przedstawicieli branży hodowców zwierząt futerkowych i środowisk naukowych zaproponowane przez resort środowiska wprowadzenie norki amerykańskiej i jenota na listę gatunków obcych będzie miało negatywny wpływ na rozwój polskiego rolnictwa i zatrudnienie w nim. Mając na względzie konieczność wyważenia racji środowiskowych i prawa do prowadzenia działalności rolniczej, komisja stwierdziła, że dla zrównoważonego rozwoju rolnictwa krajowego oraz utrzymania hodowli zwierząt futerkowych niezbędne jest opracowanie regulacji dotyczących uciążliwości zapachowej, co pozwoli wyeliminować większość problemów społecznych. Komisja negatywnie oceniła projekt rozporządzenia w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, w części dotyczącej wpisania na nią norki amerykańskiej i jenota.

Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi szczególnie aktywnie śledzi bieżącą sytuację na poszczególnych rynkach rolnych, analizuje problemy pojawiające się w rolnictwie, przemyśle spożywczym czy hodowli. Dlatego w omawianym okresie zapoznano się także z informacjami w sprawie bieżących zagadnień wpływających na kondycję polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich. Były to informacje:

- ministra rolnictwa i rozwoju wsi o aktualnych problemach związanych z wystąpieniem u dzików afrykańskiego pomoru świń oraz działaniach podejmowanych przez rząd w tym zakresie (18 III 2014 r.);
- ministra rolnictwa i rozwoju wsi o aktualnej sytuacji na rynku trzody chlewnej i działaniach rządu w celu zrekompensowania utraconych dochodów rolników (18 III 2014 r.);
- ministra rolnictwa i rozwoju wsi na temat aktualnej sytuacji na rynku owoców i warzyw oraz możliwości prawnych wsparcia tego rynku w świetle prawa Unii Europejskiej (5 VIII 2014 r.);
- ministra rolnictwa i rozwoju wsi o podjętych, zrealizowanych i planowanych działaniach w związku z wprowadzeniem embarga na import produktów rolno-spożywczych przez Federację Rosyjską (4 XI 2014 r.);
- ministra pracy i polityki społecznej o przepisach dotyczących zatrudniania cudzoziemców przy pracach sezonowych oraz aktualnie występujących problemach w ich realizacji (10 VI 2014 r.);
- ministra spraw wewnętrznych na temat problemów z przekraczaniem granicy przez pracowników sezonowych planujących udać się do Polski w celu podjęcia zatrudnienia przy zbiorach owoców (10 VI 2014 r.);
- ministra spraw zagranicznych o problemach z uzyskaniem wiz przez pracowników sezonowych z zagranicy (10 VI 2014 r.).

Wzorem lat ubiegłych komisja rolnictwa wiele uwagi poświęciła wynikom kontroli przeprowadzanych przez Najwyższą Izbę Kontroli, dotyczących różnych sektorów polskiego rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego. W 2014 r. zapoznano się z następującymi informacjami prezesa NIK:

- o wynikach kontroli „Sprzedaż nieruchomości rolnych Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa przez oddziały terenowe Agencji Nieruchomości Rolnych (ANR) w Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu" (8 IV 2014 r.): stwierdzone nieprawidłowości (nierzetelna realizacja podstawowego zadania określonego w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego – poprawy struktury obszarowej gospodarstw rolnych, nieuwzględnianie zróżnicowania wielkości gospodarstw, brak przeciwdziałania nadmiernej koncentracji nieruchomości na prywatnoprawnym wtórnym rynku obrotu; brak analizy procesów zachodzących na rynku, badanie jedynie poszczególnych transakcji); w latach 2011–12 aż 33,7% powierzchni nieruchomości oferowanych w województwie zachodniopomorskim na rynku wtórnym (9835 ha) w posiadaniu 2,3% nabywców; wątpliwości co do zasadności udziału w postępowaniach części zakwalifikowanych kandydatów; wskazanie na konieczność zmiany prawa – wnioski *de lege ferenda* dotyczące: zapewnienia przez ministra spraw wewnętrznych pozyskiwania pełnej informacji o nabywanych lub obejmowanych udziałach czy akcjach przez cudzoziemców w spółkach będących właścicielami lub użytkownikami wieczystymi nieruchomości rolnych, usta-

wowego określenia przez ministra rolnictwa okoliczności uzasadniających wykluczenie z przetargu ograniczonego kandydata na nabywcę nieruchomości rolnych zasobu; w dyskusji – brak precyzyjnych regulacji prawnych dotyczących obrotu ziemią; mimo pozytywnej oceny agencji fatalna sytuacja na rynku ziemi, brak kontroli nad osobami kupującymi ziemię; nierealizowanie przez ANR podstawowych zadań, a ocena NIK jedynie pod kątem legalności podejmowanych działań;

- o wynikach kontroli „Zarządzanie należnościami finansowymi w agencjach rolnych" (1 VII 2014 r.): w Agencji Nieruchomości Rolnych oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa systematyczny wzrost poziomu zaległych należności przy malejącym

wskaźniku ich windykacji; zagadnienia objęte kontrolą w okresie 1 I 2008 r.–30 VI 2013 r. (zapobieganie powstawaniu zaległych należności, ich odzyskanie, stosowanie ulg w spłacie należności, prowadzenie ksiąg rachunkowych i sprawozdawczości w zakresie należności, audyt zarządzania nimi); wszystkie zalecenia NIK dotyczące sposobu zarządzania należnościami w agencjach rolnych podległych ministrowi rolnictwa wdrożone i w 2014 r. widoczne ich efekty;

- o wynikach kontroli „Działalność jednostek doradztwa rolniczego w latach 2010–2013 (I półrocze)" (5 VIII 2014 r.): kontrola w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Centrum Doradztwa Rolniczego i w 7 wojewódzkich ośrodkach doradztwa rolniczego; nieokreślenie przez CDR formy i sposobu ewidencji zadań wykonywanych przez te ośrodki i ich prezentacji w sprawozdaniach z realizacji rocznego programu działalności; brak istotnych nieprawidłowości podczas świadczenia usług odpłatnie przez WODR (60% wpływów z usług związanych z pozyskiwaniem środków z funduszy UE) i przy wykorzystywaniu środków publicznych; wydatki z budżetu państwa na finansowanie publicznego doradztwa w latach 2010–12 (ok. 650 mln zł); dotacje celowe dla WODR z budżetów wojewodów (463 mln zł), z budżetu ministra rolnictwa (182 mln zł); wnioski z kontroli NIK do ministra rolnictwa w sprawie standaryzacji działalności WODR oraz do dyrektora CDR dotyczący opracowania jednolitych sposobów działania WODR oraz skontrolowania wszystkich akredytowanych podmiotów doradczych w związku z nieprawidłowościami w świadczeniu przez nie usług doradczych; w trakcie dyskusji postulat zwiększenia finansowania doradztwa, m.in. zatrudnienia większej liczby fachowców;
- o wynikach kontroli „Realizacja zadań i gospodarka finansowa stadnin koni należących do Skarbu Państwa" (2 XII 2014 r.): cele kontroli (ocena realizacji zadań w zakresie hodowli koni, z uwzględnieniem sytuacji finansowo-ekonomicznej i gospodarowania majątkiem oraz sprawowania nadzoru i kontroli nad funkcjonowaniem stadnin koni w latach 2011–13); w stadninach – spółkach Skarbu Państwa warunki umożliwiające ochronę i zachowanie najcenniejszych genetycznie linii ras koni; nieprawidłowości (nieprzestrzeganie warunków weterynaryjnych, wymaganych przy hodowli koni, nieprawidłowa wycena i sprzedaż, brak analizy ekonomicznej hodowli, orientacji co do rzeczywistych kosztów działalności); informacja ANR o prowadzonych przez nią analizach ekonomicznych działalności spółek, w tym opłacalności hodowli koni, szeroka restrukturyzacja spółek, dokonana na ich

podstawie; zrealizowany przez ANR jeszcze przed otrzymaniem wniosków NIK program działań doraźnych w stadninach i stadach ogierów, zapowiedź opracowania docelowych programów hodowli koni w spółkach.

W ramach współpracy z NIK Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi rozpatrzyła także wnioski *de lege ferenda* zawarte w wynikach kontroli: „Gospodarka rybacka na jeziorach Skarbu Państwa w woj. warmińsko-mazurskim" (4 XI 2014 r.; wprowadzenie rejestru połowu ryb) i „Zarządzanie należnościami finansowymi w agencjach rolnych" (2 XII 2014 r.; umożliwienie następcom prawnym przejmowania zobowiązań wynikających z umów dzierżawy nieruchomości rolnych Skarbu Państwa przez osoby bliskie, dopłaty do kredytów i ewentualne umarzanie wierzytelności, gdy kredyt zaciągnięty przez rolnika indywidualnego nie zostanie spłacony) i zdecydowała o niepodejmowaniu prac legislacyjnych nad nimi.

Senatorowie rozpatrzyli także wnioski zgłoszone przez Polski Związek Hodowców Koni (2 XII 2014 r.), który zwrócił się o pomoc we wprowadzeniu mięsa końskiego do wykazu sektorów i rodzajów produkcji objętych płatnościami bezpośrednimi w latach 2015–20. Z wyjaśnień resortu rolnictwa wynika jednak, że zasady płatności bezpośrednich określa Parlament Europejski i Rada w stosownym rozporządzeniu, w związku z tym Polska nie może ustanowić takich płatności.

Z inicjatywy senatora Andrzeja Grzyba komisja rolnictwa złożyła wizytę studyjną na Kociewiu (23–24 VI 2014 r.). Spotkała się m.in. z sołtysami i członkiniami kół gospodyń wiejskich 4 powiatów tego regionu: starogardzkiego, tczewskiego, świeckiego i tucholskiego. Zapoznała się z działalnością znanych w kraju i za granicą producentów żywności związanych z Kociewiem, zwiedzono Zamek Gniew, stanowiący dobry przykład inwestowania przez firmę prywatną w odbudowę i utrzymanie funkcji społecznej zabytków. Senatorowie odwiedzili także zakład rolno-spożywczy „Iglotex" w Skórczu. Spotkali się z dyrektorem regionalnym Lasów Państwowych w Gdańsku Janem Szramką i nadleśniczym Nadleśnictwa Lubichowo Bronisławem Szneiderem. Rozmawiano na temat szkód powodowanych w gospodarstwach rolnych przez zwierzynę łowną i gatunki chronione. Dyskutowano nad sposobami ich ograniczania.

Ochrona środowiska i zasobów naturalnych

W 2014 r. **Komisja Środowiska** zebrała się 57 razy, rozpatrzyła 19 ustaw, m.in. wniosła o odrzucenie prawa łowieckiego, co Senat poparł na 47. posiedzeniu. Podjęła inicjatywę ustawodawczą dotyczącą nowelizacji ustawy o odpadach (15 IV 2014 r.). Izba postanowiła wnieść projekt do Sejmu na 60. posiedzeniu, a 17 XII 2014 r. na jego podstawie – po wprowadzeniu kilku modyfikacji – uchwalono nowelizację. Projekt wprowadzał m.in. obowiązek sporządzania przez zarządy województw planów inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi jako uzupełnienie wojewódzkich planów gospodarowania nimi. Komisja nie podjęła natomiast inicjatywy ustawodawczej w celu rozwiązania wskazanego przez rzecznika praw obywatelskich problemu braku powszechnie obowiązujących przepisów regulujących problematykę przeciwdziałania uciążliwościom zapachowym, wynikającego z korespondencji rzecznika z ministrem środowiska w latach 2006–13 (11 VI 2014 r.). Postanowiono jednak śledzić przebieg konsultacji międzyresortowych, zmierzających do określenia potrzebnych zmian legislacyjnych. Wystąpiono także do ministra środowiska i prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej o odniesienie się do tego problemu, zamówiono ekspertyzy rozwiązań legislacyjnych stosowanych w innych krajach europejskich w celu zapobiegania uciążliwościom zapachowym.

Wśród ustaw rozpatrywanych przez komisję w 2014 r. znalazła się ustawa o zmianie ustawy o lasach, która wywołała liczne kontrowersje. Zarzucano jej m.in., że stanowi wstęp do prywatyzacji „Lasów Państwowych". Komisja Środowiska 21 I 2014 r. zorganizowała w Senacie spotkanie konsultacyjne w sprawie zapisu konstytucyjnego dotyczącego społecznej własności lasów Skarbu Państwa. O zorganizowanie debaty z udziałem przedstawicieli wszystkich sił politycznych Sejmu i Senatu, podmiotów i stowarzyszeń zainteresowanych problemem zwrócił się do Komisji Środowiska Instytut Badawczy Leśnictwa, który po wypowiedzi premiera Donalda Tuska, zaprzeczającej pojawiającym się opiniom o planach prywatyzacji „Lasów Państwowych", jako niezależna jednostka naukowa zgłosił gotowość organizacji prac przygotowawczych, dotyczących negocjacji treści zapisu konstytucyjnego w sprawie zagwarantowania ich dotychczasowego statusu. Uczestnicy spotkania zgodzili się, że należy zapewnić trwałość dotychczasowych rozwiązań, gwarantujących „Lasom Państwowym" „zachowanie ich narodowego charakteru poprzez stosowne zapisy konstytucyjne".

W 2014 r. Komisja Środowiska dwukrotnie skorzystała ze swoich uprawnień do opiniowania dokumentów unijnych:

- projekt decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady, dotyczącej ustanowienia i funkcjonowania rezerwy zapewniającej stabilność rynku dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych i zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE – COM(2014) 020 (18 III 2014 r.): uznano m.in., że wprowadzenie mechanizmu rezerwy stabilizacyjnej znacznie pogorszy sytuację polskiego sektora elektroenergetycznego, ponieważ struktura

paliwowa wytwarzania energii elektrycznej w naszym kraju do 2030 r. nie zmieni się istotnie; komisja nie poparła projektu, stwierdziła, że nie narusza on zasady pomocniczości;

- wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 2008/98/WE w sprawie odpadów, 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów, 2000/53/WE w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji, 2006/66/WE w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów i 2012/19/UE w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego COM(2014) 397 (23 IX 2014 r.): według komisji należy położyć większy nacisk na osiągnięcie już obowiązujących celów, a nie wyznaczać nowe, wymagające znacznych nakładów inwestycyjnych; za nieuzasadnioną technologicznie, ekonomicznie i środowiskowo uznano propozycję ustanowienia do 1 I 2030 r. celu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu w wysokości 70%; opinia była zgodna ze stanowiskiem rządu w tej sprawie.

W omawianym okresie Komisja Środowiska podjęła uchwałę w sprawie powołania zespołu doradców ds. gospodarki wodnej i prac nad ustawą – Prawo wodne (23 IX 2014 r.). Jego zadaniem jest przygotowanie eksperckiego studium ochrony wód w Polsce, a także opiniowanie i konsultowanie transpozycji dyrektyw unijnych do polskiego prawa wodnego i przedstawienie propozycji zmian legislacyjnych.

Członków komisji interesowały różnorodne zagadnienia związane z szeroko rozumianą ochroną środowiska, gospodarką wodną i leśną, wydobyciem kopalin, leśnictwem, także w kontekście naszego członkostwa w Unii Europejskiej. Wspólnie z Komisją Spraw Unii Europejskiej 18 II 2014 r. obradowano na temat przyszłości wydobycia gazu łupkowego w Polsce w świetle 2 propozycji Komisji Europejskiej – projektu zalecenia w sprawie podstawowych zasad rozpoznawania i wydobywania węglowodorów (gaz łupkowy) z zastosowaniem intensywnego szczelinowania hydraulicznego C (2014) 267 oraz komunikatu w sprawie możliwości i wyzwań związanych z wykorzystaniem szczelinowania w celu wydobycia węglowodorów COM (2014) 23. Z informacji wynika, że gaz łupkowy występuje w Polsce w ilościach nadających się do eksploatacji, ale jej opłacalność może zależeć od zastosowanych technologii. Zwracano uwagę na wiele nieścisłości i ogólnych sformułowań zawartych w omawianych zaleceniach UE. Posłowie do Parlamentu Europejskiego podkreślali, że udało im się stworzyć koalicję blokującą zaostrzenie reguł wydobycia i poszukiwań gazu łupkowego. Nie należy jednak traktować obecnych zaleceń jako ostatecznego zdania Unii w tej sprawie. Wszystkim zależy na zachowaniu norm ekologicznych przy wydobyciu gazu z łupków, a także na wykorzystaniu nowoczesnych

technologii przyjaznych dla środowiska. Komisja uznała, że należy przyspieszyć prace nad wydobyciem gazu łupkowego w Polsce, zrealizować przynajmniej 1 projekt demonstracyjny, który udowodniłby, że można wydobywać gaz łupkowy na skalę przemysłową w sposób bezpieczny dla środowiska.

Wspólnie z Komisją Gospodarki Narodowej zajęto się natomiast problematyką prosumenckich mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii i budownictwa energooszczędnego w kontekście aspektów technologicznych, prawnych i ekonomicznych (1 IV 2014 r.). Mówiono m.in. o ustawie o odnawialnych źródłach energii i założeniach rozliczeń za energię sprzedawaną do sieci, możliwościach prawnych i ekonomicznych powszechnej realizacji idei domów z mikroinstalacjami, perspektywach, potencjale, korzyściach z rozproszonych źródeł energii, założeniach programu Prosument i programu dopłat do budowy domów energooszczędnych, możliwościach wsparcia ze środków zewnętrznych, w tym unijnych, inwestycji z obszaru efektywności energetycznej. Interesowano się kosztami prosumenckich mikroinstalacji OZE i możliwościami ich dofinansowania.

Komisja Środowiska poświęciła 3 posiedzenia problematyce wodnej:

- stan prac nad ograniczeniem zanieczyszczeń wód azotanami pochodzenia rolniczego, przyszłość obszarów narażonych na zanieczyszczenia azotanami w świetle skargi Komisji Europejskiej do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (13 V 2014 r.): przedakcesyjne zobowiązanie Polski do implementacji dyrektywy z 12 XII 1991 r., dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi

przez azotany pochodzenia rolniczego, nakazującej ocenę stopnia zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, a także wskazania wszystkich obszarów gleb, zagrożonych spływem z nich azotanów pochodzenia rolniczego; skarga KE przeciwko Polsce, zarzut zagrożenia przekroczeniem na obszarze naszego kraju, poza wyznaczonymi strefami, dopuszczalnego poziomu stężenia związków azotu; obciążenie wszystkich rolników dodatkowymi kosztami po ewentualnej przegranej i rozszerzeniu na cały kraj obowiązywania zaostrzonych norm; zdaniem resortu rolnictwa normy zawartości azotanów przekraczane lokalnie, najczęściej z powodu zanieczyszczeń bytowych, a nie w wyniku działalności rolniczej; potrzeba podjęcia działań (ochrona jakości wody ze źródeł rolniczych, rozszerzenie i udoskonalenie systemu monitoringu jakości wody, rozwój badań nad ochroną zasobów wodnych na terenach wiejskich, wprowadzenie mechanizmów dofinansowania środków zaradczych służących ochronie wody, m.in. wapnowania gleb);

- informacja wojewódzkich zarządów melioracji i urządzeń wodnych o pracach na wodach i urządzeniach wodnych w związku z raportem Światowego Funduszu na rzecz Przyrody (WWF), poświęconym ocenie sytuacji na polskich rzekach (4 III 2014 r.): negatywna opinia Konwentu Dyrektorów Zarządów Melioracji i Urządzeń Wodnych na temat raportu WWF (błędy i nierzetelne obliczenia, nieprzemyślany postulat dotyczący natychmiastowego wstrzymania melioracji wodnych, pominięcie celowości zadań stanowiących konsekwencję powodzi i zapobieganie dalszym stratom); prace utrzymaniowe na rzekach i ciekach wodnych to niezbędne elementy gospodarki wodnej; konieczność gruntownej zmiany prawa wodnego, m.in. definicji prac utrzymaniowych na rzekach i ciekach wodnych poprzez zwiększenie roli uwarunkowań środowiskowych i rozważenie ich celowości pod względem rachunku ekonomicznego;
- zapobieganie powodziom i przeciwdziałanie ich skutkom – ochrona przeciwpowodziowa w Polsce (2 XII 2014 r.): założenia nowelizacji prawa wodnego w kontekście implementacji dyrektywy nr 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (zmiana sposobu zarządzania gospodarką wodną, ułatwienie działania organów państwa w razie powodzi, właściwe uwzględnianie terenów zagrożonych powodzią w planach zagospodarowania przestrzennego); potrzeba działań ograniczających negatywne skutki powodzi dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej (zwiększenie retencji terenów przez zatrzymywanie wód opadowych, budowanie zbiorników retencyjnych, ochronę terenów zalewowych o znaczącej wartości gospodarczej, tworzenie naturalnych polderów i utrzymywanie istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej); działania ograniczające zagrożenia powodzią, zwiększające biologiczną różnorodność i poprawiające jakość wody (właściwe zagospodarowanie i użytkowanie terenu, zabiegi agrotechniczne i przeciwerozyjne, gospodarowanie wodą na obiektach melioracyjnych, renaturyzacja rzek i odbudowa terenów mokradłowych, tworzenie małych zbiorników wodnych, retencjonowanie wody na terenach zurbanizowanych).

Komisja z uwagą przyglądała się działalności Ministerstwa Środowiska. Senatorowie zapoznali się m.in. z informacjami na temat priorytetów resortu w latach 2014–15 (20 V 2014 r.). Wśród najważniejszych działań znalazły się: racjonalne gospodarowanie zasobami (m.in. wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii i poszukiwanie zasobów gazu łupkowego); adaptacja środowiska do zmian klimatu (wdrażanie właściwej polityki przestrzennej, negocjacje w sprawie nowych postanowień pakietu klimatyczno-energetycznego); podnoszenie standardów jakości środowiska (poprawa jakości powietrza, w tym ograniczenie tzw. niskiej emisji, i stanu wód). Narzędziami wspomagającymi osiągnięcie tych celów mają być m.in. edukacja ekologiczna i dobrze funkcjonujący system finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Komisja zapoznała się także ze stanem wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej i Dyrektywy Azotanowej (20 V 2014 r.). Jak poinformowano, podjęto w tej kwestii szereg działań legislacyjnych (3 nowelizacje w 2014 r., założenia nowego prawa wodnego). Komisji przedstawiono także stan prac, prowadzonych w Ministerstwie Środowiska, nad aktami wykonawczymi do obowiązujących ustaw (22 VII 2014 r.).

W omawianym okresie Komisja Środowiska przyjęła 2 stanowiska:

- w sprawie roli wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w systemie wdrażania projektów środowiskowych w ramach programu operacyjnego „Infrastruktura i środowisko" i regionalnych programów operacyjnych w perspektywie 2014–20 (29 I 2014 r.): zdaniem komisji w najbliższych latach wyzwaniem i znaczącym obciążeniem finansowym dla sektora środowiska będzie osiągnięcie wymaganych przez Unię Europejską standardów w najważniejszych obszarach (adaptacja do zmian klimatu, efektywność energetyczna, ochrona powietrza, w tym gospodarka niskoemisyjna, gospodarka odpadami); szansą na spełnienie tych wymogów są środki europejskie; by zapewnić systemowe i zintegrowane terytorialnie podejście do ich wydatkowania, komisja postulowała uwzględnienie wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w systemie instytucjonalnym tych programów, wykorzystanie wiedzy, doświadczenia, kwalifikacji kadry i kompetencji w zakresie absorbcji środków unijnych i operowania instrumentami zwrotnymi;

- w sprawie problemów sektora leśno-drzewnego w Polsce; wspólnie z Komisją Gospodarki Narodowej (25 VI 2014 r.): obawy komisji o dalsze likwidowanie niewykorzystywanych zdolności wytwórczych, skutkujących zwolnieniami pracowników; za przyczynę trudności polskich podmiotów gospodarczych komisje uznały sprzedaż i wywóz nieprzetworzonego drewna do krajów ościennych, brak możliwości zastosowania jakichkolwiek preferencji wobec rodzimych przetwórców, obowiązujący system aukcji elektronicznych i mechanizmy kształtowania cen i zawierania umów z odbiorcami ograniczają możliwości działania polskich producentów, co może skutkować marginalizowaniem Polski na rynku; komisje uznały za konieczne regularne konsultacje między leśnictwem a przemysłem; wyraziły niepokój o potencjalne skutki społecznych zwolnień pracowników; wskazały na pilną potrzebę wsparcia

sektora leśno-drzewnego, wieloaspektowej polityki względem niego (ukształtowanie przystępnych cen, pełne wykorzystanie zasobów leśnych i zapewnienie długofalowej, stabilnej podaży surowca); za zasadne uznały uściślenie procedur i jawność przetargów, powrót do rozwiązań w handlu drewnem, zwiększających dostępność surowca dla polskich małych i średnich firm i ich szanse w rywalizacji z konkurencją zagraniczną, większe dofinansowanie powiatów i gmin, gdzie intensywnie eksploatuje się zasoby leśne, w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych.

Z inicjatywy Komisji Środowiska w Senacie od 15 IX do 12 XI 2014 r. prezentowano cykl 8 wystaw „Dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe", poświęcony parkom narodowym w Polsce: Białowieskiemu, Bory Tucholskie, Gór Stołowych, Karkonoskiemu, Magurskiemu, Słowińskiemu, Świętokrzyskiemu i Tatrzańskiemu. Ekspozycji towarzyszyła wystawa „25 lat Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej", prezentująca osiągnięcia i dokonania funduszu.

Obrona narodowa, bezpieczeństwo

Komisja Obrony Narodowej w 2014 r. zebrała się na 35 posiedzeniach, rozpatrzyła 11 ustaw. Przygotowała także projekt uchwały upamiętniającej marszałka Józefa Piłsudskiego w 80. rocznicę śmierci, przypadającą 12 V 2015 r., i na posiedzeniu 3 XII 2014 r. postanowiła wnieść o podjęcie tej inicjatywy.

Komisja, kontynuując prace z poprzedniego roku, podczas posiedzenia 28 I 2014 r. zapoznała się z informacją Ministerstwa Skarbu Państwa na temat konsolidacji przemysłu zbrojeniowego i powstania Polskiej Grupy Zbrojeniowej. Jak poinformowała wiceminister Urszula Pasławska, w grudniu 2013 r. powołano Polską Grupę Zbrojeniową – spółkę Skarbu Państwa z siedzibą w Radomiu. Jej zadaniem jest konsolidacja polskiego przemysłu zbrojeniowego, mająca pomóc w polonizacji modernizacji polskiej armii. Pozwoli to na efektywne wykorzystanie potencjału krajowego przemysłu obronnego, skorelowanie działań inwestycyjnych i badawczo-rozwojowych. Intencją przekształceń strukturalnych polskiego sektora obronnego jest stworzenie silnego i konkurencyjnego przemysłu obronnego, zdolnego sprostać w możliwie najszerszym zakresie potrzebom sprzętowym i serwisowym naszej armii, w tym skutecznej realizacji ogłoszonych przez resort obrony narodowej programów modernizacji technicznej polskich sił zbrojnych. Prezes Polskiej Grupy Zbrojeniowej Wojciech Dąbrowski poinformował, że po uzyskaniu zgody Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kolejne podmioty z holdingu będą przechodziły do grupy (transfer kapitału i infrastruktury spółek). Grupa ma zapewnić konkurencyjność polskiego skonsolidowanego przemysłu zbrojeniowego za granicą i wyeliminować wewnętrzną konkurencję. Program modernizacji Sił Zbrojnych ma wzmocnić polski przemysł obronny i wspierać polską myśl techniczną i innowacyjność.

Perspektywom rozwoju innowacyjnych technologii w polskim przemyśle lotniczym i kosmicznym komisja poświęciła posiedzenie wspólne z Komisją Gospodarki Narodowej 20 V 2014 r. Senatorom zaprezentowano skalę prac badawczo-konstrukcyjnych, poziom techniczny polskich dronów, obszary rynku polskiego i możliwości uczestniczenia w europejskim rynku dronów. Mówiono o zaopatrywaniu służb podległych MON i MSW, sposobach finansowania i gospodarczego wykorzystania efektów prac badawczych, np. sprzedaż polskiemu wojsku 60 samolotów bezzałogowych FlyEye, koncepcje śmigłowców bezzałogowych, symulatory, projekt samolotu uderzeniowego typu MALE. Przedstawiono aktualny stan regulacji dotyczących funkcjonowania samolotów bezzałogowych w przestrzeni powietrznej; stan prac nad programami bezzałogowymi w MON; możliwości współpracy polskiego przemysłu z Siłami Zbrojnymi RP w zakresie zaopatrzenia w systemy bezzałogowe i utrzymania ich w systemie polskiego bezpieczeństwa narodowego.

Ministerstwo Obrony Narodowej przedstawiło komisji 3 informacje poświęcone Siłom Zbrojnym RP:

- na temat wdrożenia nowego systemu kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP w zakresie nowych struktur oraz kompetencji nowych dowództw (18 II 2014 r.): nowe struktury armii od 1 I 2014 r.; 2 dowództwa Rodzajów Sił Zbrojnych – generalne (dowodzenie wojskiem w czasie pokoju, zadanie utrzymania zdolności bojowej i mobilizacyjnej armii) i operacyjne (inicjatywa w czasie wojny i kryzysu); przekształcenie dotychczasowych dowództw w inspektoraty, podporządkowanie dowództwu generalnemu; zmiana roli Sztabu Generalnego Wojska Polskiego (planowanie strategiczne, nadzór nad ogólną i operacyjną działalnością sił zbrojnych, funkcja doradcza szefa resortu obrony); nowe zasady zarządzania kryzysowego w ramach dowództwa operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych;
- na temat realizacji planu finansowego oraz planów rozwoju i modernizacji Sił Zbrojnych RP w okresie listopad–grudzień 2013 r. (8 III 2014 r.): posiedzenie o charakterze zamkniętym, prowadzone w trybie ustawy o ochronie informacji niejawnych;
- na temat projektu budżetu MON na 2015 r. i jego wykonania w okresie od 1 I do 31 X 2014 r. ze szczególnym uwzględnieniem wydatków na finansowanie modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP (2 XII 2014 r.): priorytet budżetu resortu na 2014 i 2015 r. – zwiększenie strategicznych zdolności operacyjnych w pełnym spektrum misji i zadań, budżet na 2014 r. (28 260 940 tys. zł): 12-krotne decyzje ministra obrony narodowej o zmianie, zaplanowane wydatki majątkowe to 3 775 650 tys. zł, realizacja na koniec października 2014 r.

54,8%, w tym wydatki bieżące – 69%, realizacja planów wydatków na modernizację techniczną, zakup środków materiałowych, inwestycje budowlane, inwestycje NSIP – 51,5%; budżet na 2015 r.: zaplanowane wydatki to 38 387 838 tys. zł, na obronę narodową – 38 090 473 tys. zł, w tym na modernizację techniczną 13 599 788 tys. zł; priorytetowe cele działalności MON (zwiększenie zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP w obronie kraju, pogłębianie współpracy międzynarodowej, zwiększenie informatyzacji resortu, budowa zintegrowanego system zarządzania infrastrukturą; priorytetowe zadania modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP.

Z przyjętą na posiedzeniu Rady Ministrów 21 X 2014 r. strategią Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej Ministerstwo Obrony Narodowej zapoznało komisję na posiedzeniu 4 XI 2014 r. Wiceminister Robert Kupiecki podkreślił, że strategia jako najważniejsze cele wyznacza: rozwój potencjału obronnego, wzmocnienie gotowości i zdolności NATO do kolektywnej obrony, spójności działań UE w dziedzinie bezpieczeństwa, budowanie silnej pozycji Polski w obu organizacjach, współpracę strategiczną i sąsiedzką, bezpieczne funkcjonowanie polskiej cyberprzestrzeni. Kryzys na Ukrainie wpłynął na zmianę treści nowej strategii. W jednym ze scenariuszy zawartych w „białej księdze" przewidziano obecny rozwój sytuacji na podstawie analizy rosyjskiej polityki zagranicznej.

W związku z sytuacją na Ukrainie Komisja Obrony Narodowej odbyła posiedzenia o charakterze zamkniętym na temat:

- kryzysowej sytuacji na Ukrainie – informacja Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Biura Bezpieczeństwa Narodowego (4 III 2014 r.);
- przygotowania systemu obronnego państwa na wypadek konieczności obrony własnego terytorium – informacja Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (10 VI 2014 r.);
- zaostrzenia konfliktu zbrojnego na terenie południowo-wschodniej Ukrainy – informacja Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Obrony Narodowej (2 IX 2014 r.).

Podczas kolejnych posiedzeń prowadzonych w trybie ustawy o ochronie informacji niejawnych komisja zapoznała się z informacjami:

- Ministerstwa Obrony Narodowej, Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego na temat działań antykorupcyjnych (tarcza antykorupcyjna) podejmowanych w związku z zaopatrywaniem polskiej armii w sprzęt i uzbrojenie wojskowe (8 IV 2014 r.);
- Ministerstwa Obrony Narodowej na temat zdolności obronnych Sojuszu w wymiarze militarnym oraz roli Sił Zbrojnych RP w systemie NATO w przededniu szczytu w Newport (5 VIII 2014 r.);
- Ministerstwa Spraw Zagranicznych na temat założeń do polskiego stanowiska na szczycie w Newport w kontekście oceny stanu bezpieczeństwa międzynarodowego oraz zdolności obronnych Sojuszu (5 VIII 2014 r.);
- Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Obrony Narodowej na temat przebiegu i ustaleń szczytu Paktu Północnoatlantyckiego w Newport (17 IX 2014 r.).

Trzy posiedzenia komisja poświęciła zagadnieniom kontroli. Przedstawiono jej informacje:

- prezesa Najwyższej Izby Kontroli o kontrolach prowadzonych w Ministerstwie Obrony Narodowej i podległych jednostkach w latach 2013–14 (4 III 2014 r.): wydatki na obronę – 30 mld zł, przewidywany wzrost liczby kontroli NIK (zasadność, gospodarność, celowość i rzetelność wydatkowania środków publicznych); kontrola wykonania 13% wydatków budżetu państwa w dziale 29 – ocena ogólnie dobra; 2 kontrole niejawne w 2013 r. (wyposażenie i zaopatrywanie polskiego kontyngentu w Afganistanie, organizacja i funkcjonowanie systemu zaopatrywania jednostek wojskowych); kończące się prace nad raportami z 2 kontroli (o wycofywaniu z jednostek wojskowych zbędnego sprzętu i o stanie przygotowania sił specjalnych do wykonywania powierzonych zadań), ocena pozytywna z uwagami i ewentualnie wniosek o charakterze legislacyjnym; w 2014 r. kontrole dotyczące: przygotowania rezerw na potrzeby mobilizacyjne; obsady załóg statków powietrznych; zabezpieczenia środków bojowych; wykorzystania dotacji MON przez resortową służbę zdrowia;
- Ministerstwa Obrony Narodowej o działalności kontrolnej prowadzonej przez Departament Kontroli (4 III 2014 r.): problematyka skarg, wniosków i zażaleń; częstsze skargi i zażalenia cywilnych pracowników wojska niż żołnierzy zawodowych;
- Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli „Wsparcie przez Ministra Skarbu Państwa projektów badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych dotyczących uzbrojenia i sprzętu wojskowego, realizowanych w spółkach Polskiego Holdingu Obronnego" (16 XII 2014 r.): kontrola umów zawartych między Ministerstwem Skarbu Państwa a 5 spółkami Polskiego Holdingu Obronnego (PHO), dotyczących zadań o charakterze badawczo-rozwojowym; wsparcie resortu na kwotę 378,5 mln zł; ocena pozytywna działań ministerstwa i wykorzystania przez PHO otrzymywanych środków finansowych; nieprawidłowości na 76 475,3 tys. zł w zakresie wykorzystania środków (m.in. podwyższenie kapitału zakładowego Bumar Amunicja SA, wypłata świadczeń zwolnionym

pracownikom spółki zatrudnionym potem ponownie); wnioski pokontrolne (postulat ścisłej koordynacji projektów badawczo-rozwojowych z potrzebami modernizacyjnymi polskiej armii, opóźnienia w realizacji umów związane z charakterem badawczo-rozwojowym zakontraktowanych prac).

Na posiedzeniu 18 XI 2014 r. komisja obrony zapoznała się z informacją rządu w sprawie sprawozdania Komisji Europejskiej dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Nowy ład na rzecz europejskiego sektora obronności". Jak podkreślił wiceminister gospodarki Arkadiusz Bąk, rząd podtrzymuje swoje stanowisko w sprawie tego dokumentu, przedstawione podczas posiedzenia Rady Europejskiej w grudniu 2013 r. Zgłoszono jednak zastrzeżenia dotyczące rozwiązań regulujących kompetencje państw członkowskich UE w zakresie kształtowania polityki obronnej i przemysłu obronnego. Jak wyjaśnił wiceminister, to państwa, które są odpowiedzialne za obronę swojego terytorium, powinny określać kształt własnego przemysłu obronnego i kierunki jego rozwoju. Nie ma potrzeby przesuwania decyzyjności w sprawie offsetu na poziom europejski. Podejmowanie decyzji w tej sprawie rząd RP uważa za ważny element wzmacniający obronność państwa, a także zdolności produkcyjne przemysłu obronnego. Polska nie widzi interesu we wchodzeniu do sugerowanej w raporcie grupy europejskich producentów przemysłu obronnego, której powstanie popierają Wielka Brytania, Włochy, Francja, Hiszpania i Finlandia. Kraje te wytwarzają 80% produktów zbrojeniowych w Europie. Polska natomiast opowiada się za wzmacnianiem europejskiego przemysłu obronnego w skali globalnej, a także poczynań sektorowych (polityka kosmiczna, energetyczna), normalizacji i certyfikacji, wspierania średnich i małych przedsiębiorstw, synergii cywilno-wojskowej. Dokument będzie podstawą do przedstawienia stanowiska rządu RP wobec nowego ładu na rzecz europejskiego sektora obronności na spotkaniu Rady Europejskiej w czerwcu 2015 r.

Podczas posiedzenia wspólnego z Komisją Zdrowia, 20 V 2014 r., senatorowie zapoznali się z informacją Ministerstwa Obrony Narodowej na temat wojskowej służby zdrowia oraz związanego z nią systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego kadr medycznych. Stacjonarna wojskowa opieka zdrowotna jest prowadzona obecnie w 18 szpitalach i 8 obwodach profilaktyczno-leczniczych, wykonujących dodatkowo zadania mobilizacyjne i obronne zlecone przez ministra obrony narodowej. Jeśli chodzi o sytuację finansową samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej i instytutów badawczych (stan na 31 XII 2013 r.), to najwyższą stratę odnotował szpital wojskowy we Wrocławiu. a Wojskowy Instytut Medyczny w Warszawie osiągnął zysk 208 072 zł. Duża część strat wynika z tzw. nadwykonań. We wszystkich jednostkach podległych ministrowi obrony narodowej prowadzone są działania naprawcze

i restrukturyzacyjne. System kształcenia i doskonalenia wojskowych kadr medycznych prowadzi Wojskowe Centrum Kształcenia Medycznego w Łodzi. To jedyna uczelnia w Polsce dysponująca miejscem symulującym pole walki. Obecnie oficerskie kadry medyczne zdobywają wykształcenie na Wydziale Wojskowo-Lekarskim Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Limit przyjęć corocznie ustala MON. Równolegle działa też system rekrutacji absolwentów cywilnych uczelni lekarskich do służby w wojskowej służbie zdrowia. W 2003 r., po likwidacji branżowej wojskowej kasy chorych, utworzono wydzieloną komórkę zajmującą się wojskową służbą zdrowia. W czasie pokoju wykonuje ona zadania dla powszechnego systemu opieki zdrowotnej, za tę część jej działalności odpowiada minister zdrowia. Za zadania specjalne, związane m.in. z gotowością do mobilizacji, odpowiada natomiast minister obrony narodowej. Wydatki na szkolenia specjalne w gotowości bojowej, opłaty za tzw. puste łóżka w całości pokrywa resort obrony narodowej.

W ramach kontaktów z podobnymi komisjami branżowymi parlamentów innych państw odbyło się spotkanie wiceprzewodniczącego komisji obrony senatora Andrzeja Owczarka z przewodniczącym Komisji Obrony i Bezpieczeństwa Parlamentu Republiki Gruzji Iraklim Seshiashvilim (27 V 2014 r.). Wyrażono zadowolenie z powodu dobrych stosunków między Polską i Gruzją. Przewodniczący Irakli Seshiashvili podkreślił niezmienną gotowość Gruzji do wstąpienia do NATO i UE, poparcie dla obu zamysłów w społeczeństwie gruzińskim to stale 80–83%. Poprosił też o wsparcie przez Polskę idei rozszerzenia NATO w związku ze zbliżającym się szczytem w Newport. Senator Andrzej Owczarek podkreślił pełne wsparcie dla ustalenia tzw. mapy drogowej dla Gruzji w sprawie jej przystąpienia do NATO i starań o stowarzyszenie z UE.

11 III 2014 r., w przeddzień 15. rocznicy przystąpienia Polski do NATO, Komisja Obrony Narodowej, z inicjatywy jej przewodniczącego senatora Wojciecha Skurkiewicza, zorganizowała konferencję poświęconą znaczeniu i konsekwencjom polskiej akcesji do NATO, a także wyzwaniom stojącym przed Paktem Północnoatlantyckim. Wszystkie wystąpienia odnosiły się do sytuacji na Ukrainie i jej wpływu na przyszły kształt NATO. Otwierając spotkanie, marszałek Bog-

dan Borusewicz podkreślił, że rocznica przystąpienia Polski do NATO, ze względu na sytuację na Krymie, skłania do zastanowienia się nad trwałością bezpieczeństwa naszego kraju. „Wydawało się, że jesteśmy w tej części Europy, która jest bezpieczna i stabilna, i że nie zmieni się to. Teraz dyskutujemy o stabilności sojuszów i gwarancjach bezpieczeństwa, także dla Ukrainy" – stwierdził marszałek. O przygotowaniach Polski do przystąpienia do NATO mówił ich uczestnik, b. minister obrony Janusz Onyszkiewicz. Przypomniał, że po przełomowych wydarzeniach w 1989 i 1990 r. Polska znalazła się w strategicznej próżni. Dla polskiej polityki zagranicznej w tym czasie priorytetem było potwierdzenie nienaruszalności zachodniej granicy Polski i wycofanie z terytorium naszego kraju wojsk rosyjskich. Znaczenie przystąpienia Polski do NATO

przedstawili wiceminister obrony narodowej Robert Kupiecki i wiceminister spraw zagranicznych Bogusław Winid. Zdaniem wiceministra Roberta Kupieckiego decyzja o członkostwie naszego kraju w sojuszu okazała się słuszna, szczególnie w kontekście wydarzeń na Ukrainie, a NATO jest jednym z filarów wolności Polski. W ostatnich latach dowiodło swojej przydatności w rozwiązywaniu konfliktów i pomimo pojawiających się krytycznych ocen wiele państw zabiega o członkostwo w sojuszu lub współpracę z nim. W ocenie dyrektora Departamentu Zwierzchnictwa nad Siłami Zbrojnymi w Biurze Bezpieczeństwa Narodowego Lecha Konopki kryzys na Ukrainie będzie najważniejszym po 1989 r. problemem dla NATO i to on przesądzi o jego przyszłości, a nie planowane w 2014 r. zakończenie misji w Afganistanie. Senator Bogdan Klich, b. minister

obrony stwierdził, że reakcja NATO na sytuację na Ukrainie może pokazać słabość sojuszu lub wzmocnić jego znaczenie. Pokreślił, że podstawowym zadaniem powinna pozostać zbiorowa obrona. Za istotne uznał m.in. reagowanie kryzysowe i budowanie globalnej sieci partnerstwa, zwiększenie wydatków krajów UE na obronność, wzmocnienie współpracy europejskiego przemysłu zbrojeniowego i zrealizowanie ostatniego etapu budowy tarczy antyrakietowej w Polsce. Senator przedstawił również 3 możliwe scenariusze rozwoju konfliktu na Ukrainie. Dyrektor Departamentu Polityki Bezpieczeństwa w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Adam Bugajski przedstawił kwestie, którymi ma się zająć NATO podczas szczytu w Newport (zakończenie operacji w Afganistanie, stosunki transatlantyckie i z tzw. partnerami operacyjnymi, rozszerzenie sojuszu, relacje z Rosją).

Również z inicjatywy przewodniczącego komisji obrony senatora Wojciecha Skurkiewicza 5 III 2014 r. została otwarta wystawa „15 lat Polski w NATO", przygotowana przez Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej. Przypomniano na niej m.in. historię powstania Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, pierwsze posiedzenie Rady Północnoatlantyckiej 17 IX 1949 r., a także kilkuletnie przygotowania Polski do przystąpienia do NATO, m.in. program „Partnerstwo dla pokoju", proces transformacji organizacyjnej i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP, przystosowujący je do standardów NATO. Działania te zakończyły się 12 III 1999 r., kiedy minister spraw zagranicznych Bronisław Geremek przekazał sekretarz stanu USA Madeleine Albright akt przystąpienia Polski do NATO. Na wystawie zaprezentowa-

no również udział Wojska Polskiego w operacjach NATO i infrastrukturę sojuszniczą w Polsce.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2014 r. Komisja Obrony Narodowej składała wizyty studyjne:

- w Fabryce Broni „Łucznik" SA w Radomiu (3 VI 2014 r.): najnowsze rozwiązania techniczne zastosowane w produkcji i przy budowie nowej siedziby fabryki; założenia rozwoju, kierunki ekspansji eksportowej; dyskusja na temat Polskiej Grupy Zbrojeniowej SA;
- w 25. Brygadzie Kawalerii Powietrznej i 32. Bazie Lotnictwa Taktycznego w Nowym Glinniku i Łasku (23 IX 2014 r.): zwiedzanie ekspozycji (śmigłowce używane przez kawalerzystów W-3W i Mi-8, elementy szpitala polowego, sprzęt i uzbrojenie żołnierzy różnych specjalności); zapoznanie z historią, strukturą, przeznaczeniem i zadaniami 25. Brygady Kawalerii Powietrznej, procesem szkolenia pilotów, historią myśliwców F-16 w Polsce i współpracą z amerykańskimi pilotami, przebywającymi w bazie w Łasku w ramach Aviation Detachment; spotkanie z kadrą dowódczą i żołnierzami, w tym z Amerykanami stacjonującymi w bazie.

Polityka zagraniczna państwa

W 2014 r. **Komisja Spraw Zagranicznych** zebrała się na 46 posiedzeniach, rozpatrzyła 27 ustaw, w większości ratyfikacyjnych. Przygotowała także (9 IV 2014 r.) projekt uchwały w 100-lecie urodzin Jana Karskiego, którą Senat podjął na 53. posiedzeniu.

Podobnie jak w ubiegłych latach – wspólnie z Komisją Spraw Unii Europejskiej – podczas kilku posiedzeń Komisja Spraw Zagranicznych dokonała podsumowania prezydencji kraju kończącego w danym półroczu przewodnictwo w Radzie Unii Europejskiej oraz omówienia priorytetów państwa, które właśnie rozpoczęło prezydencję. W okresie 1 VII–31 XII 2013 r. prezydencję sprawowała Litwa. Podczas posiedzenia obu komisji, 28 I 2014 r., podsumowała ją ambasador Litwy w Polsce Loreta Zakareviciene. Za największe sukcesy uznała m.in. porozumienie w sprawie unii bankowej, czyli wspólnego systemu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków, a także przyjęcie budżetu UE na lata 2014–20. Udało się też zamknąć negocjacje nad 147 *dossier* legislacyjnymi. Przyjęto również 59 z 64 aktów zawierających przepisy wykonawcze do wieloletnich ram finansowych. Doprowadzono do końca trudne negocjacje nad jednolitym mechanizmem restrukturyzacji, który umożliwi działania wobec bankrutujących banków. Priorytetem przewodnictwa były relacje z państwami biorącymi udział w programie Partnerstwa Wschodniego. Podczas szczytu w Wilnie parafowano umowy stowarzyszeniowe z Gruzją i Mołdawią. Nie doszło do podpi-

sania umowy z Ukrainą, ale ambasador podkreśliła, że trwające w tym kraju protesty pokazują, że większość społeczeństwa chce zbliżenia z UE. Priorytetem Litwy było również wzmocnienie jednolitego rynku. Najważniejsze osiągnięcie w tej dziedzinie to zamknięcie negocjacji nad dyrektywą o pracownikach delegowanych. Zakończono także negocjacje umowy o wolnym handlu z Kanadą.

Z priorytetami greckiego przewodnictwa w Radzie UE (1 I–30 VI 2014 r.) zapoznała obie komisje ambasador Grecji w Polsce Tasia Athanasiou. Jak stwierdziła, prezydencja jej kraju przypadła w czasie trudnym dla Unii Europejskiej – walka z kryzysem nie została jeszcze zakończona. Przyjęte priorytety to walka z bezrobociem, szczególnie wśród młodzieży, polityka imigracyjna (uszczelnienie granic, ograniczenie liczby nielegalnych imigrantów, postęp w pracach nad jednolitym systemem przyznawania azylu), polityka morska, a także pogłębienie integracji finansowej i walutowej oraz działania stymulujące rozwój gospodarczy. Ambasador zaznaczyła, że programy oszczędnościowe powinny być uzupełnione tworzeniem nowych miejsc pracy. Grecja będzie zabiegała o wsparcie przez Europejski Bank Centralny projektów pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz aktywizujących zawodowo młodych ludzi. Poza tym Grecja planuje pogłębiać koordynację zarządzania finansami publicznymi między państwami członkowskimi. Ambasador Tasia Athanasiou zapewniła, że choć relacje z sąsiadami UE nie znalazły się na liście priorytetów, Grecja będzie uważnie obserwować wydarzenia – szczególnie na Ukrainie – i podejmować adekwatne działania.

Podczas tego samego posiedzenia wiceminister spraw zagranicznych Henryka Mościcka-Dendys przedstawiła komisjom informacje na temat polskiej polityki europejskiej w okresie obu prezydencji w Radzie UE. Wyraziła opinię, że Litwa z powodzeniem pełniła obowiązki prezydencji w trudnym okresie, gdy zamykane były negocjacje w wielu znaczących kwestiach. Polska uważa ostateczne rozstrzygnięcia dotyczące ram finansowych za udany kompromis. Wiceminister pozytywnie oceniła również jednolity mechanizm restrukturyzacji. Udało się wyeliminować formułę procesu decyzyjnego, zakładającą różnice między członkami strefy euro i państwami spoza niej. Na wysoką ocenę, zdaniem wiceminister Henryki Mościckiej-Dendys, zasłużyły również działania prezydencji litewskiej w zakresie wspólnej polityki energetycznej. Litwa konsekwentnie podkreślała, że zasady tej polityki muszą obowiązywać nie tylko w stosunkach między państwami członkowskimi, ale również z państwami trzecimi. Wiceminister zadeklarowała również poparcie dla priorytetów prezydencji greckiej, szczególnie działań na rzecz wzrostu gospodarczego. Podkreśliła, że dla Polski ważne jest, by inicjatywy ściślejszej współpracy państw strefy euro pozostawały otwarte dla krajów członkowskich, które nie przyjęły jeszcze wspólnej waluty. Pozytywnie oceniła zamierzenia kompleksowego przeglądu polityki morskiej UE.

Wspólne posiedzenie komisji: Spraw Zagranicznych i Spraw Unii Europejskiej, 5 VIII 2014 r., poświęcono zapoznaniu się z informacją podsumowującą prezydencję grecką w Radzie UE. Ambasador Tasia Athanasiou zaznaczyła, że 1 z priorytetów było pobudzenie wzrostu gospodarczego i tworzenie miejsc pracy. W tej dziedzinie przyjęto kilka ważnych aktów prawnych, wprowadzono w życie program mający wspierać młodych ludzi wchodzących na rynek pracy, zwiększono zasoby kapitałowe Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego – źródła pożyczek dla małych i średnich przedsiębiorstw. Zakończono negocjacje nad pakietem legislacyjnym dotyczącym zasobów własnych UE, co ułatwi wprowadzenie w życie założeń wieloletnich ram finansowych na lata 2014–20. Przyjęto kolejne akty prawne wzmacniające unię bankową, co ma doprowadzić do stworzenia bardziej stabilnych i przejrzystych rynków finansowych. Powodzeniem zakończyły się negocjacje w sprawie kilku aktów mających na celu rozwój wspólnego rynku. Ambasador zwróciła uwagę na kompleksową strategię UE w zakresie bezpieczeństwa morskiego. Poinformowała, że zakończyły się prace nad dyrektywą dotyczącą planowania przestrzennego obszarów morskich. Osiągnięto także porozumienie w sprawie funduszu solidarnościowego uruchamianego w przypadku katastrof naturalnych. Prezydencja dużą wagę przywiązywała do kontynuacji rozszerzenia Unii. Rozpoczęto negocjacje członkowskie z Serbią i Czarnogórą, a Albanii przyznano status państwa kandydującego. Ambasador podkreśliła znaczenie podpisania umów stowarzyszeniowych z Gruzją, Mołdawią i Ukrainą.

Na tym samym posiedzeniu ambasador Republiki Włoskiej Alessandro De Pedys przedstawił komisjom informację na temat priorytetów prezydencji włoskiej w Radzie UE (1 VII–31 XII 2014 r.) Powiedział, że kluczowe dla Unii Europejskiej w najbliższych miesiącach będzie obsadzenie najważniejszych stanowisk i doprowadzenie do końca procesu tworzenia nowej Komisji Europejskiej. Przewodnictwo włoskie ma zamiar aktywnie prowadzić wewnątrzunijną debatę na temat wyzwań na nadchodzące miesiące i lata. Jako kluczowe zagadnienie w dyskusji ambasador wymienił rozwój gospodarczy i wzrost zatrudnienia. Prezydencja włoska chce zainicjować analizę realizacji unijnej Strategii „Europa 2020", a także zastanowić się nad rolą przemysłu w UE i sposobami pobudzenia inwestycji w kluczowych sektorach (infrastruktura, nowe technologie, ochrona środowiska). Ambasador zadeklarował też, że konieczne będzie znalezienie wyważonego kompromisu między potrzebami przemysłu i ochroną środowiska. Przemyślanej reakcji Unii Europejskiej wymaga również problem nielegalnej imigracji. W tej dziedzinie, zdaniem ambasadora, potrzebne są lepiej skoordynowane wspólne działania. Celem prezydencji będą

również osiągnięcie postępu w negocjacjach nad porozumieniem o wolnym handlu między UE a USA, a także starania o dalsze rozszerzenie. Odnosząc się do sytuacji na Ukrainie, ambasador zadeklarował, że Włochy zdecydowanie potępiły działania Rosji, stanowiące łamanie prawa międzynarodowego. Wyraził nadzieję, że wprowadzone przez UE sankcje odniosą skutek, zaznaczył jednak, że nie należy porzucać prób znalezienia porozumienia dyplomatycznego z Rosją. Jednocześnie wskazał na coraz bardziej niestabilną sytuację krajów wschodniego i południowego wybrzeża Morza Śródziemnego.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Artur Nowak-Far podczas tego posiedzenia przedstawił senatorom informacje na temat polskiej polityki europejskiej w okresie obu prezydencji. Greckie przewodnictwo w Unii Europejskiej uznał za skuteczne. Przyjęto wiele znaczących aktów prawnych, według rządu 1 z najważniejszych to dyrektywa o pracownikach delegowanych. Wiceminister podkreślił, że tworzona unia bankowa zachowuje charakter otwarty, co dla Polski, niebędącej członkiem strefy euro, ma bardzo duże znaczenie. Wyraził również satysfakcję w związku z zakończeniem negocjacji w sprawie dyrektywy dotyczącej szerokopasmowego internetu i transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym. W opinii wiceministra przewodnictwo dobrze pełniło funkcję uczciwego pośrednika, ułatwiającego przyjęcie wspólnego stanowiska w czasie kryzysu ukraińskiego. Pozytywnie ocenił również zaangażowanie prezydencji na końcowym etapie negocjacji umów stowarzyszeniowych z Gruzją, Mołdawią i Ukrainą. Wiceminister zaznaczył, że sytuacja na Ukrainie będzie największym wyzwaniem dla prezydencji włoskiej. Polska z zadowoleniem przyjęła zapowiedź działań zmierzających do szybkiego wdrożenia umów stowarzyszeniowych z Gruzją, Mołdawią i Ukrainą. Pełne poparcie rządu polskiego mają również zapowiedzi aktywnego wspierania przemian demokratycznych w państwach północnej Afryki. Polska oczekuje, że dalsze reformy strefy euro utrzymają otwarty charakter nowych instrumentów i form współpracy. Wiceminister podkreślił poparcie Polski dla polityki dywersyfikacji dostaw nośników energii.

30–31 I 2014 r. w Wyszehradzie odbyło się spotkanie prezydiów komisji spraw zagranicznych parlamentów państw Grupy Wyszehradzkiej, w którym uczestniczyli przewodniczący komisji senator Włodzimierz Cimoszewicz, wiceprzewodniczący senator Bogdan Klich i senator Jan Maria Jackowski. Rozmawiano o sytuacji politycznej na Ukrainie, polityce energetycznej, a także o pogłębieniu współpracy parlamentarnej w ramach Grupy Wyszehradzkiej. Na zakończenie przyjęto wspólne stanowisko, w którym zadeklarowano wsparcie dla europejskich aspiracji Ukrainy i zaapelowano o kompromis, dialog i powstrzymanie się od przemocy. Zapowiedziano zwiększenie wsparcia finansowego z funduszu Grupy Wyszehradzkiej przeznaczonego na projekty wspierające rozwój społeczeństwa obywatelskiego na Ukrainie, w tym wolnych mediów. Przewodniczący komisji spraw zagranicznych podpisali też memorandum o pogłębieniu współpracy parlamentarnej Grupy Wyszehradzkiej, w którym mowa jest m.in. o corocznych spotkaniach parlamentarnych. Systematyczna współpraca parlamentów uzupełniałaby współdziałanie w wymiarze rządowym.

Podczas zorganizowanego 7 V 2014 r. w Bukareszcie trójstronnego spotkania parlamentarnego przedstawicieli komisji spraw zagranicznych senatów Polski i Rumunii oraz Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji dyskutowano o sytuacji na Ukrainie. W skład polskiej delegacji weszli: wiceprzewodniczący komisji senator Bogdan Klich oraz senatorowie Jan Maria Jackowski i Jarosław Obremski. W deklaracji końcowej przedstawiciele 3 państw podkreślili, że nielegalna interwencja wojskowa Rosji na Ukrainie stanowi pogwałcenie suwerenności i integralności terytorialnej tego państwa. Wyrazili poparcie dla dążenia narodu ukraińskiego do wprowadzenia w życie demokratycznych reform i wezwali państwa członkowskie NATO do wsparcia sił zbrojnych Ukrainy w ramach Komisji NATO – Ukraina. Opowiedzieli się za kontynuacją rozszerzenia NATO. Za projekt szczególnie ważny dla sojuszu uznali system obrony przeciwrakietowej, którego elementy mają być rozmieszczone w Polsce, Rumunii i Turcji. Wyrazili również poparcie dla członkostwa Turcji w Unii Europejskiej. Podczas spotkania podkreślono też strategiczne znaczenie współpracy Polski, Rumunii i Turcji. Wyrażono przekonanie, że przedstawiciele tych 3 państw mogą skutecznie promować wspólne inicjatywy na forum NATO i innych organizacji międzynarodowych. Ustalono, że trójstronne spotkania międzyparlamentarne będą odbywać się regularnie – także w celu koordynacji wspólnych działań.

Delegacje polska i turecka spotkały się też z ministrem spraw zagranicznych Rumunii, przewodniczącym Izby Deputowanych, wiceprzewodniczącym Senatu i przewodniczącym komisji obrony izby wyższej.

Podczas posiedzenia wspólnego z Komisją Obrony Narodowej, 2 IX 2014 r., senatorowie zapoznali się z informacją Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Ministerstwa Obrony Narodowej na temat zaostrzenia konfliktu zbrojnego na terenie południowo-wschodniej Ukrainy. Posiedzenie miało charakter zamknięty ze względu na ochronę informacji niejawnych. Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Ministerstwo Obrony Narodowej przedstawiły także obu tym komisjom informację – chronioną ustawą o ochronie informacji niejawnych – na temat przebiegu i ustaleń szczytu Paktu Północnoatlantyckiego w Newport (17 IX 2014 r.). Z informacją Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych na temat powstania i działalności Państwa Islamskiego zapoznano komi-

się 21 X 2014 r., podczas posiedzenia o charakterze zamkniętym. Informację resortu spraw zagranicznych na temat pracy Departamentu Narodów Zjednoczonych i Praw Człowieka oraz Departamentu ds. Postępowań przed Międzynarodowymi Organami Ochrony Praw Człowieka, a także realizacji przez nie zadań wynikających z polskiej polityki zagranicznej przedstawiono komisji na posiedzeniu o charakterze zamkniętym 16 XII 2014 r.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych 28 I 2014 r. zapoznało ponadto komisję z informacją na temat problemów inwestycyjnych i majątkowych resortu. Posiedzenie miało charakter zamknięty (ustawa o ochronie informacji niejawnych).

Zgodnie z tradycją prac Komisji Spraw Zagranicznych w 2014 r. jej członkowie odbyli liczne spotkania z ambasadorami RP (w Republice Serbii Aleksander Chećko, w Republice Cypryjskiej Barbara Tuge-Erecińska, w Koreańskiej Republice Ludowej Krzysztof Ciebień, stały przedstawiciel RP przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku Bogusław Winid) oraz kandydatami na stanowisko ambasadora nadzwyczajnego i pełnomocnego RP (m.in. w Republice Macedonii Jacek Multanowski, w Socjalistycznej Republice Wietnamu Barbara Szymanowska, w Federacji Rosyjskiej Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz, w Republice Estońskiej Robert Filipczak, w Republice Armenii Jerzy Marek Nowakowski, w Republice Azerbejdżanu Marek Całka, stały przedstawiciel przy Biurze Narodów Zjednoczonych i organizacjach międzynarodowych w Wiedniu oraz stały przedstawiciel przy Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie w Wiedniu Adam Bugajski, w Królestwie Szwecji Wiesław Tarka, w Republice Francuskiej Andrzej Byrt, w Republice Kuby Anna Pieńkosz). Na posiedzeniach, prowadzonych w trybie ustawy o ochronie informacji niejawnych, przedstawiali oni komisji koncepcje sprawowania misji dyplomatycznej w swojej jurysdykcji.

Przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych senator Włodzimierz Cimoszewicz w 2014 r. odbył spotkania z przedstawicielami parlamentów innych państw:

- spotkanie z przewodniczącym Komisji Spraw Zagranicznych Senatu Republiki Włoskiej senatorem Pier Ferdinando Casinim (Rzym 22 I 2014 r.): rozmowa na temat sytuacji w państwach sąsiadujących z UE, na Ukrainie; stanowisko włoskie w sprawie relacji z państwami w basenie Morza Śródziemnego, zaniepokojenie sytuacją w Libii i Syrii;
- spotkanie z delegacją Rady Nordyckiej – przewodniczącą Karin Åström i wiceprzewodniczącym Hansem Wallmarkiem (21 III 2014 r.): rozmowa na temat sytuacji na Ukrainie;
- spotkanie z delegacją Kuwejcko-Polskiej Grupy Przyjaźni Zgromadzenia Narodowego Kuwejtu pod przewodnictwem Hamada S. Al.-Harashina (26 V 2014 r.): rozmowy na temat stosunków między Polską i Kuwejtem; zainteresowanie umacnianiem relacji ekonomicznych z Kuwejtem przez Polskę; analiza bieżących wydarzeń międzynarodowych, energetycznego uniezależnienia od Rosji;

- spotkanie z wiceprzewodniczącym Komisji Spraw Zagranicznych Senatu Stanów Zjednoczonych Bobem Corkerem (26 V 2014 r.): rozmowy o sytuacji na Ukrainie, przyszłości NATO i wyborach do Parlamentu Europejskiego.

Polska w Unii Europejskiej

W 2014 r. **Komisja Spraw Unii Europejskiej** odbyła 33 posiedzenia, podczas których rozpatrzyła 71 dokumentów unijnych z 353 przekazanych jej przez marszałka Senatu. W sprawie rozpatrzonych dokumentów przyjęto 5 opinii, które w ramach dialogu politycznego przekazano do instytucji unijnych. Dotyczyły one:

- projektu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze średnich obiektów energetycznego spalania – COM(2013)919 (12 II 2014 r): poparcie działań na rzecz ograniczenia zanieczyszcze-

nia powietrza, podkreślenie potrzeby ich dostosowania do uwarunkowań społeczno-gospodarczych i finansowych poszczególnych państw członkowskich; zastrzeżenia co do niektórych propozycji zawartych w projekcie dyrektywy, m.in. zbyt restrykcyjne wymagania emisyjne dla średnich obiektów spalania, szczególnie w odniesieniu do istniejących obiektów opalanych węglem; zdaniem komisji potrzebny dłuższy czas na przyjęcie i implementację dyrektywy (1,5 roku od wejścia aktu w życie;

- projektu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczenia atmosferycznego oraz zmiany dyrektywy 2003/35/WE – COM(2013)920 (12 II 2014 r.): poparcie dla działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczenia powietrza w trosce o poprawę zdrowia ludzi i stanu środowiska, podkreślenie potrzeby dostosowania ich do uwarunkowań społeczno-gospodarczych i możliwości finansowych poszczególnych państw członkowskich; zastrzeżenia co do niektórych propozycji zawartych w projekcie dyrektywy; zbyt wysokie i generujące duże koszty poziomy redukcji, planowane od 2030 r. dla poszczególnych zanieczyszczeń (niezgodność z zasadą proporcjonalności); szczególnie wysokie koszty dla sektora rolniczego, znaczny wzrost kosztów administracyjnych, związanych z prowadzeniem badań, analiz i gromadzeniem danych; postulat wydłużenia terminu transpozycji dyrektywy z 18 do 24 miesięcy;
- projektu decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej ustanowienia i funkcjonowania rezerwy zapewniającej stabilność rynku dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych i zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE – COM(2014)020 (18 III 2014 r.): brak poparcia projektu; zdaniem komisji mechanizm działania planowanej rezerwy stabilizacyjnej w istocie sztucznym sterowaniem ceną uprawnień do emisji, zatracenie przez system UE ETS rynkowego charakteru – instrument parapodatkowy; negatywne oddziaływanie mechanizmów wpływających na podwyższenie ceny uprawnień do emisji na sytuację finansową przedsiębiorców, na stan polskiej gospodarki; znaczne pogorszenie kondycji polskiego sektora elektroenergetycznego poprzez wprowadzenie mechanizmu rezerwy stabilizacyjnej;
- projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wizę objazdową i zmieniającego Konwencję wykonawczą do układu z Schengen oraz rozporządzenia (WE) nr 562/2006 i (WE) nr 767/2008 – COM(2014)163 (20 V 2014 r.): w ocenie komisji niewystarczające uzasadnienie konieczności wydania przedstawionego aktu i stworzenia nowego typu wiz Schengen dla bardzo wąskiej grupy obywateli państw trzecich (wizy objazdowe); niewystarczające uzasadnienie zgodności projektu z zasadą pomocniczości; wątpliwości co do zaproponowanej przez Komisję Europejską podstawy prawnej wydania aktu; obawy co do nadużywania nowych przepisów;
- projektu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 2008/98/WE w sprawie odpadów, 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów, 2000/53/WE w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji, 2006/66/WE w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów i 2012/19/UE w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego – COM(2014)397 (24 IX 2014 r.): w ocenie komisji konieczny większy nacisk na osiągnięcie już obowiązujących celów, a nie wyznaczanie nowych, wymagających znacznych nakładów inwestycyjnych, m.in. w Polsce; zbyt wysokie zaproponowane przez Komisję Europejską poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu przy jednoczesnej zmianie sposobu liczenia już ustanowionych; brak poparcia dla wyznaczenia celów długoterminowych – propozycja ustanowienia celu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu w wysokości 70% do 1 I 2030 r. nieuzasadniona technologicznie, ekonomicznie i środowiskowo; negatywny wpływ na sektor produkcji żywności celu ilościowego na poziomie 30% w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów żywnościowych w całym procesie produkcji, dystrybucji i u użytkownika końcowego; konieczność powiązania gospodarki odpadami z polityką przemysłową; postulat wydłużenia czasu na transpozycję tak obszernego pakietu legislacyjnego z uwagi na konieczność znowelizowania wielu ustaw.

W omawianym okresie Komisja Spraw Unii Europejskiej odbyła także posiedzenia tematyczne:

- Przyszłość wydobycia gazu łupkowego w Polsce w świetle najnowszych propozycji Komisji Europejskiej; wspólnie z Komisją Środowiska (18 II 2014 r.): wiele nieścisłości i zbyt ogólne sformułowania w zaleceniach Unii Europejskiej dotyczących tego sektora; potrzeba przyspieszenia prac nad wydobyciem gazu łupkowego w Polsce i szybkiej realizacji przynajmniej 1 projektu demonstracyjnego, dowodzącego możliwości wydobywania gazu łupkowego na skalę przemysłową bez szkody dla środowiska.

- Cele i skutki europejskiej polityki handlowej w zakresie pozataryfowych środków ochronnych, ze szczególnym uwzględnieniem środków antydumpingowych i antysubsydyjnych nałożonych przez UE w 2013 r. i I kwartale 2014 r. (10 VI 2014 r.): cele i skutki europejskiej polityki celnej ostatnich 10 lat w kontekście przychodów i wydatków budżetowych naszego kraju oraz problem adekwatności obowiązującej taryfy celnej do aktualnych potrzeb finansowo-gospodarczych Polski.
- Realizacja krajowego programu reform w ramach strategii „Europa 2020"; wspólnie z Komisją Gospodarki Narodowej (18 XI 2014 r.): wskaźniki kierunkowe wyznaczone przez dokument: zatrudnienie osób w wieku produkcyjnym, poziom nakładów na badania i rozwój, zużycie energii, liczba osób objętych edukacją i skala ubóstwa; spowolnienie wdrażania celów strategii „Europa 2020" w całej UE; konieczność uwzględnienia ograniczeń wynikających z projektowania budżetu państwa w ocenie możliwości osiągnięcia celów zapisanych w programie.

W omawianym okresie Komisja Spraw Unii Europejskiej zapoznała się jeszcze z następującymi komunikatami Komisji Europejskiej:

- komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: program prac Komisji na rok 2014 (9 I 2014 r.);
- komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Ramy polityczne na okres 2020–2030 dotyczące klimatu i energii (8 IV 2014 r.).

Komisja z uwagą przygląda się zarówno kształtowaniu unijnego budżetu, jak i wykorzystywaniu przez nasz kraj unijnych środków. Dlatego w 2014 r. zapoznano się z projektem budżetu ogólnego UE na rok budżetowy 2015 wraz z projektem stanowiska rządu w tej sprawie – COM(2014) 300 (22 VII 2014 r.), a także rozpatrywano ustawy budżetowe na rok 2014 i 2015 w częściach 83 i 84 dotyczących rezerw celowych oraz środków własnych Unii Europejskiej (3 I 2014 r., 30 XII 2014 r.).

Wspólnie z Komisją Budżetu i Finansów Publicznych zapoznano się z rocznym raportem Europejskiego Trybunału Obrachunkowego z wykonania budżetu UE za 2013 r. (3 XII 2014 r.).

Ponadto w omawianym okresie Komisja Spraw Unii Europejskiej wysłuchała:

- informacji o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej w okresie lipiec–grudzień 2013 r., podczas przewodnictwa Litwy w Radzie Unii Europejskiej (18 III 2014 r.), a także w okresie styczeń–czerwiec 2014 r., podczas przewodnictwa Grecji w Radzie Unii Europejskiej (5 VIII 2014 r.);
- informacji rządu o posiedzeniu Rady Europejskiej 20–21 III 2014 r. (8 IV 2014 r.);
- informacji stałego przedstawiciela Kancelarii Senatu przy Unii Europejskiej Magdaleny Skulimowskiej na temat realizacji powierzonych jej zadań (9 IV 2014 r.).

Komisja Spraw Unii Europejskiej rozpatrzyła także 2 ustawy, ważne ze względu na wykorzystanie przez Polskę środków z Unii Europejskiej. Nowelizacja ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw stworzyła ramy prawne do przyjmowania dokumentów programowych, które umożliwią prawidłowe i efektywne wykorzystanie środków z nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2014–20. Najważniejsze rozwiązania przyjęte w ustawie o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–20 to: przeniesienie kompetencji w zakresie oceny zgodności systemów zarządzania i kontroli programów operacyjnych z unijnymi wymogami z poziomu Komisji Europejskiej na poziom państwa członkowskiego, wprowadzenie nowych instrumentów realizacji polityki spójności w zakresie rozwoju terytorialnego, wprowadzenie nowego podejścia do informatyzacji realizacji projektów i wymogów zapewnienia przez państwo członkowskie elektronicznej wymiany informacji z beneficjentami funduszy polityki spójności – tzw. polityka *e-Cohesion*.

Zgodnie z przyjętym zwyczajem Komisja Spraw Unii Europejskiej wspólnie z Komisją Spraw Zagranicznych organizuje cykliczne spotkania z ambasadorami państw członkowskich UE akredytowanymi w Warszawie. Chodzi o zapoznanie się z priorytetami i osiągnięciami kolejnych prezydencji. W 2014 r. podsumowano litewskie (II połowa 2013 r.) i greckie (I połowa 2014 r.) przewodnictwo w Radzie Europejskiej. Ambasador Republiki Litewskiej Loreta Zakarevičienė za największe sukcesy przewodnictwa jej kraju uznała m.in. porozumienie w sprawie unii bankowej, czyli wspólnego systemu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków, a także przyjęcie budżetu UE na lata 2014–20 (28 I 2014 r.). Udało się zamknąć negocjacje nad 147 *dossier* legislacyjnymi, zamknięto także negocjacje nad budżetem UE na 2014 r. Priorytetem przewodnictwa były relacje z państwami biorącymi udział w programie Partnerstwa Wschodniego. Podczas szczytu w Wilnie parafowano umowy stowarzyszeniowe z Gruzją i Mołdawią. Nie doszło jednak do podpisania umowy z Ukrainą, ale protesty w tym kraju pokazały, że większość społeczeństwa chce zbliżenia z Unią Europejską. Priorytetem Litwy było również wzmocnienie jednolitego rynku. W tej dziedzinie najważniejszym osiągnięciem było zamknięcie negocjacji nad dyrektywą o pracownikach delegowanych. Zakończono także negocjacje umowy o wolnym handlu z Kanadą.

Podsumowując prezydencję grecką (5 VIII 2014 r.), ambasador Tasia Athanasiou poinformowała, że jednym z jej priorytetów było pobudzenie wzrostu gospodarczego i tworzenie miejsc pracy. Przyjęto kilka

ważnych aktów prawnych, m.in. dyrektywę o pracownikach delegowanych, wprowadzono w życie program mający na celu wspieranie młodych ludzi wchodzących na rynek pracy, zwiększono zasoby kapitałowe Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego. Zakończono negocjacje w sprawie pakietu legislacyjnego dotyczącego zasobów własnych UE, co ułatwi wprowadzenie w życie założeń wieloletnich ram finansowych na lata 2014–20. Przyjęto kolejne akty prawne wzmacniające unię bankową. Powodzeniem zakończyły się negocjacje w sprawie kilku aktów mających na celu rozwój wspólnego rynku (m.in. rozporządzenie regulujące zakupy w internecie). Przyjęto kompleksową strategię UE w zakresie bezpieczeństwa morskiego, dotyczącą zarówno aspektów wojskowych, jak i gospodarki, środowiska i problemów migracyjnych. Zakończono prace nad dyrektywą dotyczącą planowania przestrzennego obszarów morskich. Osiągnięto także porozumienie w sprawie funduszu solidarnościowego uruchamianego w wypadku katastrof naturalnych. Prezydencja grecka dużą wagę przykładała do kontynuacji procesu rozszerzenia UE. Rozpoczęto negocjacje członkowskie z Serbią i Czarnogórą, a Albanii został przyznany status państwa kandydującego. Ambasador podkreśliła też znaczenie podpisania umów stowarzyszeniowych z Gruzją, Mołdawią i Ukrainą.

Wspólnie z Komisją Spraw Zagranicznych Komisja Spraw Unii Europejskiej (5 VIII 2014 r.) zapoznała się z priorytetami prezydencji włoskiej w Radzie Unii Europejskiej (II połowa 2014 r.). Ambasador Republiki Włoch w Polsce Alessandro De Pedys zapowiedział, że kluczową kwestią będzie obsadzenie najważniejszych stanowisk unijnych i utworzenie nowej Komisji Europejskiej. Najważniejsze priorytety to działania zmierzające do rozwoju gospodarczego i wzrostu zatrudnienia. Dokonana zostanie analiza realizacji unijnej strategii „Europa 2020", roli przemysłu w UE i sposobów pobudzenia inwestycji w kluczowych sektorach, takich jak infrastruktura, nowe technologie czy ochrona środowiska. Konieczne będzie znalezienie kompromisu między potrzebami przemysłu i ochroną środowiska. Przemyślanej reakcji Unii Europejskiej wymaga również nielegalna imigracja. Celem będzie też postęp negocjacji nad porozumieniem o wolnym handlu między UE a USA. Ambasador poinformował, że Włochy potępiły działania Rosji wobec Ukrainy stanowiące złamanie prawa międzynarodowego. Wyraził nadzieję, że wprowadzone przez Unię sankcje odniosą skutek. Wskazał także na coraz bardziej niestabilną sytuację krajów wschodniego i południowego wybrzeża Morza Śródziemnego. Unia nie może zapominać, że czekają ją poważne wyzwania także w tym regionie.

Komisja Spraw Unii Europejskiej aktywnie działa w ramach:

- Konferencji Komisji ds. Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej (COSAC), stanowiącej forum współpracy komisji ds. europejskich parlamentów narodowych państw członkowskich UE i Parlamentu Europejskiego; w 2014 r. spotkania odbyły się w Atenach 26–27 I 2014 r. i 15–17 VI 2014 r. oraz Rzymie 17–18 VII 2014 r. i 30 XI–2 XII 2014 r.
- Międzyparlamentarnej Konferencji ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony (WPZiB/WPBiO), stanowiącej forum wymiany informacji i doświadczeń, mającej ułatwić parlamentom narodowym i Parlamentowi Europejskiemu wykonywanie funkcji w obszarze WPZiB i WPBiO; w 2014 r. spotkania odbyły się w Atenach 3–4 IV 2014 r. i Rzymie 5–7 XI 2014 r.
- Międzyparlamentarnej Konferencji ds. Zarządzania Gospodarczego UE, powołanej na posiedzeniu inauguracyjnym 16–17 X 2013 r. w Wilnie w celu realizacji postanowień art. 13 Traktatu o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w Unii Gospodarczej i Walutowej; w 2014 r. spotkania odbyły się w Belgii 20– 1 I 2014 r. i Rzymie 29–30 IX 2014 r.

Członkowie Komisji Spraw Unii Europejskiej wzięli też udział w cyklicznych spotkaniach przedstawicieli komisji ds. europejskich: Estonii, Litwy, Łotwy i Polski (państwa tzw. Grupy Bałtyckiej): 13–14 IV 2014 r. w Wilnie (Litwa) oraz 24–25 X 2014 r. w Narwie (Estonia); Czech, Słowacji, Węgier i Polski (państwa Grupy Wyszehradzkiej): 27–29 IV 2014 r. w Bratysławie oraz 14–16 X 2014 r. w Hernádvécse (Węgry); Francji, Niemiec i Polski (państwa Trójkąta Weimarskiego) 13–14 XI 2014 r. w Berlinie.

Spotykali się także z zagranicznymi parlamentarzystami przebywającymi w Polsce:

- delegacją Izby Doradców Królestwa Marokańskiego (9 I 2014 r.): rozmowy na temat szczególnego statusu Maroka, uznanego przez Radę Europy partnera na rzecz demokracji, uprzywilejowanego w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa; nadzieje na pogłębienie współpracy z Unią Europejską w związku z umową o wolnym handlu (DCFTA);
- Komisją Spraw Gospodarczych i Monetarnych Parlamentu Europejskiego; wspólnie z komisjami: Budżetu i Finansów Publicznych oraz Gospodarki Narodowej (25 III 2014 r.): rozmowy na temat stanu przygotowań Polski do członkostwa w unii walutowej.

Przewodniczący komisji senator Edmund Wittbrodt i senator Marek Ziółkowski 2 X 2014 r. spotkali się z sekretarzem stanu ds. integracji europejskiej i głównym negocjatorem Czarnogóry Aleksandrem Andriją Pejoviciem. Rozmawiano na temat stanu negocjacji z Unią Europejską, a także wyzwań stojących przez Czarnogórą w związku z integracją europejską. Senatorowie zapewnili o swoim poparciu dla wysiłków tego kraju w staraniach o członkostwo w UE.

Sprawy polonijne

W 2014 r. **Komisja Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą** zebrała się 21 razy, rozpatrzyła 2 ustawy. Był to kolejny rok pracy komisji w ramach zmienionego w 2012 r. systemu finansowania przez państwo opieki nad Polonią i Polakami za Granicą. Obecnie senatorowie koncentrują się na zagadnieniach związanych z kształtowaniem i realizacją polityki polonijnej państwa, a także na sytuacji prawnej, społecznej i bytowej naszych rodaków żyjących poza krajem czy problemach dotyczących polskiej oświaty za granicą, podtrzymywania tożsamości narodowej i funkcjonowania organizacji polonijnych. Ważny element stanowi poszukiwanie nowego modelu sprawowania senackiej pieczy nad rodakami za granicą, dostosowanego zarówno do obecnego systemu finansowania i zmieniającej się polityki polonijnej państwa, jak i oczekiwań środowisk polskich na całym świecie.

Wzorem ubiegłych lat komisja ze szczególną uwagą przyglądała się wsparciu finansowemu udzielanemu przez państwo Polonii i Polakom za granicą. Zgodnie z postulatem z 2013 r. ustawę budżetową na rok 2014 rozpatrzono we wszystkich częściach, w których znalazły się środki przeznaczone na ten cel (2 I 2014 r.). Mimo przyjęcia pozytywnej opinii senatorowie negatywnie ocenili zmniejszenie budżetu MSZ na współpracę z polską diasporą. Apelowano m.in. o rozwiązanie problemu braku wsparcia finansowego dla Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie w Londynie i uporządkowanie przepisów dotyczących studiowania w Polsce osób mających Kartę Polaka. Podczas rozpatrywania ustawy budżetowej na rok 2015 (29 XII 2014 r.) komisja – na wniosek senator Barbary Borys-Damięckiej – postanowiła zaproponować zwiększenie wydatków z budżetu MSZ na TVP Polonia o 3319 tys. zł.

W omawianym okresie zapoznano się także z następującymi informacjami Ministerstwa Spraw Zagranicznych:

- Sprawozdanie z realizacji konkursu „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą w 2013 roku" (4 III 2014 r.): ponad 96 mln zł na współpracę ze środowiskami polonijnymi w ramach konkursu dotacyjnego – ok. 60 429 tys. zł; za pośrednictwem placówek dyplomatyczno-konsularnych – ok. 28 574 tys. zł; na działalność TVP Polonia – 8 mln zł.
- Informacja na temat wyników konkursu „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą w 2014 roku" (4 III 2014 r.): uwzględnienie sugestii parlamentarzystów i środowisk polonijnych, dotyczących m.in. wysokości środków w ramach poszczególnych priorytetów, dofinansowania projektów 2-letnich, realizacji zadań priorytetowych przez 1 podmiot w danym kraju; możliwość uzyskania przez małe organizacje dotacji w ramach zadania regrantingu przyznanego Fundacji „Edukacja dla Demokracji"; główni oferenci konkursu w 2014 r. – Stowarzyszenie „Wspólnota Polska", Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie", Fundacja „Wolność i Demokracja".
- Informacja na temat założeń i regulaminu konkursu „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą w 2015 r." (19 XI 2014 r.): środki w wysokości 62,5 mln zł (21,3 mln na kontynuację tzw. 2-letnich projektów modułowych, 9,5 mln zł do dyspozycji MEN na doskonalenie nauczycieli i organizację kolonii letnich dla dzieci i młodzieży polskiego pochodzenia z zagranicy, 31,7 mln zł do dystrybucji przez MSZ w trybie konkursowym); 5 priorytetowych obszarów tematycznych: nauczanie języka polskiego, w języku polskim i o Polsce – 12,5 mln zł; media polonijne – 6,4 mln zł; infrastruktura polonijna – 11,5 mln zł; pozycja środowisk polskich w krajach zamieszkania – 13,8 mln zł; więzi i kontakty z Polską – 8,8 mln zł.
- Informacja na temat rządowego programu współpracy z polską diasporą w latach 2015–20 (19 XI 2014 r.): założenia programu (wspieranie nauczania języka polskiego i wiedzy o Polsce, zapewnienie możliwości uczestniczenia w kulturze narodowej i umacnianie polskiej tożsamości, wzmacnianie pozycji środowisk polskich, wspieranie powrotów Polaków do kraju i tworzenie zachęt do osiedlania się w Polsce, rozwój różnorodnych kontaktów i współpracy samorządów z Polską); znaczenie migracji do państw UE, największej od lat 1900–30.

W ramach zainteresowania finansowaniem opieki nad Polonią i Polakami za granicą komisji przedstawiono informacje:

- Stowarzyszenia „Wspólnota Polska" na temat zadań realizowanych w 2014 r. dzięki dotacjom z MSZ (22 VII 2014 r.): wspieranie szkół polskich na świecie i mediów polonijnych w Rosji i na Łotwie, wzmacnianie i aktywizacja środowisk polskich i krzewienie naszej kultury za granicą; zadania inwestycyjne na Litwie, Ukrainie i w Czechach; program stypendialny dla studentów polskiego pochodzenia uczących się w Polsce; organizacja edukacyjnych obozów i kolonii letnich; Światowe Spotkanie Polonii w Rzymie, Światowy Zjazd Nauczycieli Polonijnych w Ostródzie, XVI Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych w Rzeszowie.
- Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie" na temat zadań realizowanych w 2014 r. z dotacji MSZ (1 VII 2014 r.): 473 zadania, dotyczące edukacji, mediów, aktywizacji środowisk polskich i polonijnych, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony praw mniejszości polskiej (szkolenia dla dziennikarzy, liderów organizacji i działaczy samorządowych, wymiana młodzieży, festiwale muzyki i poezji, wystawy, konkursy); porządkowanie polskich cmentarzy.
- Fundacji „Edukacja dla Demokracji" na temat programów regrantingowych dla środowisk polskich za granicą (5 VIII 2014 r.): dzięki środkom z MSZ w 2014 r. 3 konkursy grantowe: „Wzmacnianie więzi i kontaktów z Polską" (wsparcie polskich organizacji pozarządowych w zakresie kontaktów Polaków ze Wschodu z krajem); „Wzmacnianie i aktywizacja środowisk polskich" (dla polskich organizacji pozarządowych, wspierających aktywność Polonii i Polaków w krajach UE, Norwegii, Szwajcarii i Islandii); „Szkoła.PL w Irlandii" (projekt, realizowany wspólnie z Polską Macierzą Szkolną w Irlandii, wspierający polskie szkoły społeczne w tym kraju).

W pracach komisji senatorów interesowały obecna i przyszła sytuacja TVP Polonia:

- Informacje: Zarządu TVP SA o finansowaniu i perspektywach programowych stacji w 2014 r., Ministerstwa Spraw Zagranicznych na temat perspektyw współpracy z TVP Polonia i jej współfinansowania w 2014 r. (28 I 2014 r.): zmniejszenie dofinansowania do 6,5 mln zł (w budżecie MSZ 11 mln 300 tys. zł na ten cel); opinia MSZ o niskiej jakości programów TVP Polonia i plan uruchomienia nowego kanału telewizyjnego pod roboczą nazwą TVP Polska; negatywna ocena koncepcji przez komisję, postulat stopniowego ulepszania TVP Polonia.
- Informacja Zarządu Telewizji Polskiej SA na temat planowanej zmiany dostawcy sygnału satelitarnego dla TVP Polonia (21 X 2014 r.): obawy Polonii o ograniczenie dostępu do TVP Polonia przy emisji z użyciem satelity

HotBird z pominięciem Astry; zapewnienie TVP o bezproblemowym odbiorze programu; odmienne zdanie przedstawicieli Astry CEE; propozycja dyrektora TVP Polonia (pozostawienie nadawania programu bez zmian, za pomocą 2 satelitów).

W omawianym okresie wiele uwagi poświęcono polityce państwa polskiego wobec rodaków na całym świecie zarówno z perspektywy Senatu, jak i środowisk polonijnych. O zdiagnozowanie sytuacji naszych rodaków żyjących poza krajem i nakreślenie kierunków współpracy z polską diasporą, także z uwzględnieniem strategii dla Senatu, zwrócono się zarówno do działaczy polonijnych, jak i ekspertów. Zorganizowano m.in. posiedzenie dotyczące oceny kierunków polityki państwa polskiego wobec Polonii i Polaków za granicą z perspektywy Senatu (18 III 2014 r.). Zdaniem ekspertów potrzebne jest zróżnicowane podejście do środowisk polskich w różnych częściach świata. Istnieje potrzeba promocji polskiej kultury i języka, wymiany młodzieży (Stany Zjednoczone); przekazywania aktualnych informacji o sytuacji w Polsce, dostępu do wydarzeń kulturalnych, kursów języka polskiego i podręczników, literatury i czasopism, wspierania mediów polonijnych (Brazylia); pilnego opracowania strategii państwa polskiego, a następnie szczegółowego planu wspierania Polaków na Wschodzie. Ze względu na zróżnicowane środowisko Polaków w Wielkiej Brytanii konieczne jest natomiast odejście od elitarnej polityki historyczno-tożsamościowej i współpracy jedynie z elitami polonijnymi na rzecz bardziej egalitarnej polityki polonijnej, uwzględniającej potrzeby pozostałych grup migrantów. W Holandii natomiast potrzebne jest wspieranie migrantów zarobkowych, np. poprzez dofinansowanie organizacji pozarządowych i kształcenie lokalnych liderów.

Na podstawie tych opinii przeprowadzono dyskusję na temat propozycji kierunków polityki państwa wobec Polonii i Polaków za granicą (20 V 2014 r.). Podjęto próbę odpowiedzi na pytania: jakie są oczekiwania ze strony Polonii i Polaków za Granicą w stosunku do państwa polskiego, m.in. w kwestii wspierania oświaty, szkolnictwa i mediów, promowania kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, polityki społecznej i współpracy gospodarczej; jakie są najpilniejsze potrzeby; jakie mogą być oczekiwania naszego kraju w stosunku do Polonii i Polaków za granicą; jakie wyzwania i zadania stoją przed Senatem, jeśli chodzi o współpracę z polską diasporą. Wskazywano m.in., że obecna polityka polonijna państwa marginalizuje migrantów zarobkowych, ma charakter zbyt konserwatywny i krótkoterminowy.

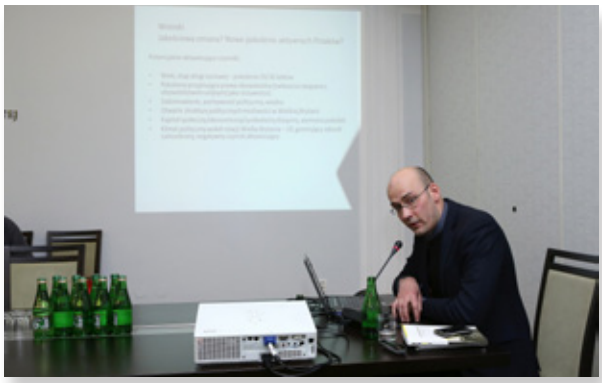

Jest polityką historyczną, tożsamościową i elitarną, adresowaną przede wszystkim do elit polonijnych, a powinna być dostosowana do specyfiki państw zamieszkania migrantów i sprzyjać ich społecznej i ekonomicznej adaptacji. Zarówno polityka polonijna, jak i działalność części organizacji polonijnych nie nadążają za zmieniającą się rzeczywistością i nowymi wyzwaniami. Wyrażano wątpliwości, czy w ogóle możliwa jest jednolita polityka wobec polskiej diaspory. Powinna być bardziej partnerska i wspierać integrację Polaków w krajach zamieszkania oraz ich aktywizację. Warto rozważyć postulat reprezentacji Polonii w strukturach parlamentarnych.

Dyskusję na temat kierunków współpracy z Polonią i Polakami za granicą kontynuowano podczas posiedzenia z udziałem przedstawicieli największych organizacji polskich i polonijnych z całego świata (10 VI 2014 r.), zorganizowanego z okazji 25. rocznicy wolnych wyborów do Senatu, w przeddzień prezentowania informacji ministra spraw zagranicznych na temat polityki polonijnej państwa. Zgłoszono szereg uwag dotyczących współpracy z polską diasporą, adresowanych przede wszystkim do Ministerstwa Spraw Zagranicznych, m.in. odnoszących się do projektowania polityki polonijnej bez udziału przedstawicieli polskich środowisk za granicą. Krytycznie oceniono obecny system finansowania środowisk polonijnych. Postulowano zwiększenie liczby konsultacji i usprawnienie komunikacji między resortem i konsulatami a Polonią. Jak wskazywano, dofinansowywane są nieznane organizacje, a „starym" brakuje środków zarówno na bieżącą działalność, jak i na nauczanie języka polskiego, funkcjonowanie polskich mediów czy organizację imprez kulturalnych. Rozproszenie finansowania powoduje postępującą dezintegrację środowisk polonijnych. Apelowano o bardziej partnerskie podejście do środowisk polonijnych, a także o zróżnicowanie i dostosowanie polityki polonijnej do potrzeb konkretnych grup. Za najważniejsze zadanie polityki wobec polskiej diaspory uznano utrzymanie zainteresowania polskością, m.in. poprzez propagowanie nauki języka polskiego, a co za tym idzie – zapewnienie podręczników i materiałów dydaktycznych. Z tak krytyczną oceną nie zgodziło MSZ, które powoływało się na ograniczone środki i niemożność sfinansowania wszystkich zgłaszanych projektów. W opinii resortu beneficjentami powinny być nie tylko organizacje polonijne, ale i osoby niezrzeszone na całym świecie.

Wzorem lat ubiegłych wiele uwagi poświęcono sytuacji i specyfice polskiej diaspory żyjącej w różnych krajach świata:

- Wyniki badań Instytutu Spraw Publicznych „Nic o nas bez nas – partycypacja obywatelska Polaków w Wielkiej Brytanii" (18 III 2014 r.): bardzo zróżnicowana partycypacja obywatelska Polaków w tym kraju, zarówno sformalizowana, jak i nieformalna, przewaga postaw biernych; u większości migrantów zarobkowych brak relacji i identyfikacji z organizacjami tzw. starej Polonii; brak reprezentacji politycznej wynikający z niechęci do polityki, rozproszenie, wewnętrzne podziały klasowe, poczucie tymczasowości; struktura najbardziej aktywizująca Polaków – związki zawodowe.
- „Atlas polskiej obecności za granicą", opracowany przez MSZ (5 VIII 2014 r.): ukazanie tendencji wśród polskiej diaspory w 33 krajach świata; dane dotyczące m.in. nauczania języka polskiego, mediów polonijnych, imprez cyklicznych, polskich nekropolii i miejsc pamięci narodowej na świecie.
- Informacja Głównego Urzędu Statystycznego na temat bazy organizacji i instytucji polskich i polonijnych za granicą (5 VIII 2014 r.): internetowa baza (ponad 3 tys. pozycji) organizacji i instytucji polskich i polonijnych o charakterze społecznym, kulturalnym, religijnym, części placówek edukacyjnych, mediów i ośrodków duszpasterstwa polskiego.

W 2014 r. Komisja Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą wiele uwagi poświęciła sytuacji Polaków na Wschodzie:

- Informacja przedstawicieli społeczności polonijnej o sytuacji Polonii w Obwodzie Kaliningradzkim (18 II 2014 r.): brak lektora języka polskiego i środków na finansowanie wyjazdów edukacyjnych dzieci do Polski, trudności w dostępie do stypendiów dla młodzieży studiującej w Polsce i posługującej się Kartą Polaka; kłopoty z udokumentowaniem polskiego pochodzenia przez osoby ubiegające się o Kartę Polaka, z przesiedleniem do Polski.

- Informacja o sytuacji polityczno-gospodarczej Białorusi oraz o sytuacji mniejszości polskiej na Białorusi (4 III 2014 r.): trudności z nauczaniem języka polskiego (brak środków, podręczników i literatury w języku polskim, niewielka liczba nauczycieli delegowanych z Polski); zainteresowanie nauką języka ojczystego młodzieży polskiego pochodzenia; współpraca Związku Polaków na Białorusi z polskimi organizacjami pozarządowymi i samorządami lokalnymi w organizacji letnich pobytów dzieci i młodzieży w Polsce, szkoleń dla działaczy; opieka nad polskimi miejscami pamięci narodowej na Białorusi; priorytety (zachowanie jedności mniejszości polskiej); najważniejsze zadania MSZ (wspieranie mniejszości polskiej na Białorusi w dostępie do polskiej oświaty); TV Biełsat (telewizja satelitarna, finansowana głównie przez MSZ, adresowana do społeczeństwa białoruskiego i mniejszości polskiej, promująca kulturę polską).
- Informacja na temat aktualnej sytuacji oświaty polskiej na Białorusi (16 XII 2014 r.): ograniczanie nauczania języka polskiego w publicznych szkołach, równoważone przez szkolnictwo społeczne, sponsorowane w dużej mierze przez Polskę; w wyniku reformy białoruskiego ministerstwa oświaty możliwe zmniejszenie zakresu nauczania polskiego w szkołach z tym językiem jako wykładowym; działania MSZ (wsparcie udzielane wszystkim typom szkół uczącym języka polskiego, finansowanie zakupu podręczników, opłacanie nauczycieli, rocznie 1 mln 300 tys. zł na szkolnictwo polskie na Białorusi).
- Informacja Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Wilna i Grodna na temat sytuacji polskich szkół w Grodnie i Wołkowysku na Białorusi (23 IX 2014 r.): w latach 2013–14 odmowa dotacji z MSZ, znaczne ograniczenie działalności; konieczność remontu w szkołach w Grodnie i Wołkowysku i stałej pomocy z Polski; kłopoty małych organizacji społecznych z uzyskaniem dotacji na swoją działalność; ograniczenia związane z kierowaniem na Białoruś polskich nauczycieli; planowane podpisanie umowy między Polską i Białorusią o współpracy w dziedzinie oświaty.
- Informacja Ministerstwa Spraw Zagranicznych na temat aktualnej sytuacji Polaków w Doniecku (2 XII 2014 r.): apel przedstawicieli organizacji polonijnych i kościelnych z okolic Doniecka i Ługańska, organizacji pozarządowych zajmujących się pomocą ludności na tamtych terenach o pomoc w ewakuowaniu Polaków i osób polskiego pochodzenia z terenów objętych konfliktem rosyjsko-ukraińskim; opinia MSZ o braku możliwości przekazywania zapomóg finansowych bezpośrednio zainteresowanym, mimo bardzo ograniczonych możliwości pomoc w formie przyznania Karty Polaka osobom mogącym potwierdzić polskie pochodzenie; wzrost liczby wniosków o azyl; inne przewidywane formy pomocy – zapewnienie studiów i stypendiów naukowych w Polsce.

W swoich pracach komisja wiele uwagi poświęca także problemom polskich mediów na Wschodzie. W 2014 r. z inicjatywy komisji spraw emigracji, Fundacji „Wolność i Demokracja" oraz Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego zorganizowano kolejną już konferencję „Polskie media na Wschodzie" (30 V 2014 r.). Podczas spotkania przedstawiciele mediów polskich na Ukrainie, Litwie, Białorusi i Łotwie przyjęli statut Stowarzyszenia „Federacja mediów polskich na Wschodzie" i wybrali jego władze. Przygotowali również stanowisko, skierowane do Ministerstwa Spraw Zagranicznych, w którym postulowali m.in., aby środki finansowe były przekazywane polonijnym mediom w styczniu i lutym każdego roku, a nie – jak obecnie – w maju. Apelowali także o utworzenie dodatkowego funduszu przeznaczonego na nowe inicjatywy i na rozszerzenie zakresu zadań już realizowanych.

Wzorem lat ubiegłych senatorowie z dużym zainteresowaniem przyglądali się różnego typu inicjatywom propagującym sprawy Polonii i Polaków na świecie. W związku z tym zapoznano się z następującymi informacjami:

- informacja Centrum Badań nad Dziedzictwem Kulturowym i Przyrodniczym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego na temat projektu „Dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze regionu jako płaszczyzna współpracy transgranicznej" na przykładzie wspólnych działań z Polonią Obwodu Kaliningradzkiego (18 II 2014 r.);
- informacja senatora Piotra Zientarskiego na temat Polonijnego Lata i Światowego Festiwalu Chórów Polonijnych w Koszalinie (1 VII 2014 r.);
- informacja Rzeszowskiego Oddziału Stowarzyszenia „Wspólnota Polska" na temat Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych (1 VII 2014 r.);

- sprawozdanie senatora Andrzeja Persona ze spotkań z Polonią podczas wizyty delegacji Senatu w Australii i Nowej Zelandii (1 VII 2014 r.);
- informacja wójta gminy Raciechowice na temat współpracy Stowarzyszenia „Raciechowice 2005" ze Stowarzyszeniem Kulturalno-Oświatowym „Odrodzenie" w Kirgistanie (22 VII 2014 r.);
- informacja Fundacji Kresy – Syberia na temat działalności w latach 2009–14 (23 IX 2014 r.);
- informacja na temat działalności Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie (2 XII 2014 r.).

Z inicjatywy komisji po raz pierwszy w Polsce zostały zaprezentowane wszystkie rysunki Zygmunta Turkiewicza, dokumentujące walki żołnierzy 2. Korpusu Polskiego od wylądowania na Półwyspie Apenińskim, bitwę o Monte Cassino po zdobywanie miast włoskich. Artysta rysował to, co widział: żołnierzy na czołgach i ładujących działa, szykujących się do ataku, w natarciu i rannych, a także ruiny klasztoru Monte Cassino wśród kikutów drzew. Wystawa „Monte Cassino w rysunkach Zygmunta Turkiewicza", przygotowana przez Archiwum Emigracji w Toruniu z okazji 70. rocznicy bitwy o Monte Cassino, została otwarta w Senacie 21 V 2014 r.

„Wielkie zwycięstwo oręża polskiego – 70. rocznica bitwy pod Monte Cassino" to także temat uroczystego posiedzenia komisji (23 IV 2014 r.) m.in. z udziałem weteranów 2. Korpusu Polskiego. Se-

natorowie podkreślali, że bitwa i zwycięstwo, jakie odniosły w niej polskie oddziały, stały się symbolem waleczności Korpusu Polskiego i oporu przeciw władzy w okresie PRL.

Z inicjatywy komisji w Senacie odbyła się także konferencja „Biblioteka Polska w Paryżu – skarbnica kultury narodowej" (4 XI 2014 r.), której towarzyszyła wystawa „Wyspa wolności. Towarzystwo Historyczno-Literackie i Biblioteka Polska w Paryżu" (otwarta 5 XI 2014 r.). Ich celem było ukazanie historii i współczesnej działalności tych instytucji, niezwykle zasłużonych dla emigracji, a przede wszystkim dla propagowania polskiej historii, kultury i tradycji.

19 XI 2014 r. w Senacie otwarto natomiast wystawę „Śląscy Teksańczycy wczoraj i dziś", zorganizowaną przez Komisję Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą pod honorowym patronatem wicemarszałek Marii Pańczyk-Pozdziej, ukazującą historię i współczesność jednej z najstarszych polskich emigracji. Pierwsi Teksańczycy pochodzący ze Śląska przyjechali 160 lat temu do USA. Fenomenem jest zachowanie przez nich śląskiej gwary, przywiązania do tradycji, wiary i Kościoła.

W problematykę historyczną, podejmowaną przez komisję spraw emigracji, wpisuje się także spotkanie z Katty Carr, brytyjską piosenkarką polskiego pochodzenia, której twórczość w niestandardowy

sposób nawiązuje do polskiej historii (21 X 2014 r.). Jeden ze swoich utworów poświęciła Kazimierzowi Piechowskiemu i jego brawurowej ucieczce z obozu Auschwitz-Birkenau. Jak mówiła, jej marzeniem jest wystąpić przed Polonią i Polakami na całym świecie, by przypomnieć o takich postaciach jak gen. Stanisław Maczek czy cichociemni.

Ponieważ komisja szczególną wagę przywiązuje do wspierania organizacji polskich i polonijnych za granicą, troski o polskie dziedzictwo narodowe, kultywowania pamięci o wydarzeniach ważnych zarówno dla naszej historii, jak i Polonii, senatorowie odbywają szereg podróży, by uczestniczyć w uroczystościach rocznicowych czy zjazdach organizacji polonijnych. Biorą także udział w różnego rodzaju spotkaniach i konferencjach poświęconych problemom polskiej diaspory. Służy to m.in. pokazaniu Polonii i Polakom za granicą, że kraj ojczysty o nich pamięta i z uwagą wsłuchuje się w ich opinie.

Odbyły się podróże:

- delegacji komisji: wizyta na Ukrainie (5–8 IV 2014 r.) – wizytacja miejsc pamięci narodowej we Lwowie, Bołszowcach, Nowej Uszycy i Latyczowie, zapoznanie z postępem prac przy budowie Domu Polskiego w Barze; spotkanie z działaczami organizacji polskich we Lwowie, Stanisławowie, Kamieńcu Podolskim i Barze; wizytacja budynku przyszłego Domu Polskiego we Lwowie; spotkanie z metropolitą lwowskim abp. Mieczysławem Mokrzyckim, z przedstawicielami środowisk polskich działających we Lwowskim Okręgu Konsularnym; wizyta w Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego w Stanisławowie;
- senator Barbary Borys-Damięckiej: udział w XIV Festiwalu Polskiej Poezji dla Dzieci Wierszowisko 2014 (30 III 2014 r.), w londyńskiej konferencji naukowej „Szkolnictwo polskie w Ameryce Północnej, Ameryce Południowej i w Australii" (12–13 IV 2014 r.); w Europejskiej Gali Polonii Polonicus 2014 w Akwizgranie (10 V 2014 r.); w II Zjeździe Polonii Europejskiej w Rzymie (10–13 X 2014 r.); w obradach kapituły Konkursu Polak Roku w Amsterdamie, Holandii (24 X 2014 r.); w 2. edycji międzynarodowego festiwalu „MONO Wschód" (7–9 XI 2014 r.);
- senatora Leszka Czarnobaja: udział w IV Forum Oświaty Polskiej na Białorusi w Mińsku (10–12 X 2014 r.);
- senatora Mieczysława Gila: udział w uroczystych obchodach 30-lecia organizacji polonijnej w Bułgarii – Polskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego im. Władysława Warneńczyka (3–5 X 2014 r.);
- senatora Stanisława Gogacza: udział w polskich uroczystościach noworocznych na Ukrainie, w Gródku Podolskim, Kamieńcu Podolskim i Czerniowcach (styczeń 2014 r.), w uroczystości upamiętniającej 70. rocznicę zbrodni ludobójstwa w Hucie Pieniackiej; w spotkaniu z przedstawicielami środowisk polskich (27–28 II 2014 r.); w konferencji naukowej „Spotkanie z Janem Pawłem II" w Kamieńcu Podolskim z okazji Dnia Papieskiego (14 VI 2014 r.); spotkanie z członkami oddziału Związku Polaków na Ukrainie w Sławucie;
- senatora Marka Konopki: udział w XIX Walnym Zjeździe Związku Polaków we Włoszech (29 III 2014 r.); w XVI Dniach Polskich w Suczawie (4–6 IX 2014 r.); w polonijnych Dożynkach w Nowym Sołońcu (6 IX 2014 r.);
- senatora Andrzeja Persona: udział w Światowym Zjeździe Polaków z Indii w Mumbaju (marzec 2014 r.), w uroczystości z okazji 71. rocznicy utworzenia polskiego osiedla Valivade-Kolhapur (1–7 III 2014 r.); w obchodach 75-lecia Uniwersytetu Polskiego na Obczyźnie w Londynie (17 X 2014 r.);
- senatora Piotra Zientarskiego: udział w uroczystościach z okazji Dnia Polonii Węgierskiej w Miskolcu (28 VI 2014 r.); w obchodach z okazji Dnia Wojska Polskiego na Litwie (14–17 VIII 2014 r.); w debacie „Wracać, ale do czego?" w POSK w Londynie (10 X 2014 r.); w II Kongresie Polskich Kobiet w Wielkiej Brytanii (11 X 2014 r.); w jubileuszu 120-lecia Związku Polaków w Austrii „Strzecha" w Wiedniu (8–9 XI 2014 r.).

V

ZESPOŁY SENACKIE I PARLAMENTARNE

Praca w zespołach zrzeszających senatorów i posłów zainteresowanych określoną problematyką społeczną, kulturalną, regionalną czy gospodarczą to jedna z bardziej popularnych form aktywności parlamentarnej. Świadczą o tym dane, z których wynika, że w obecnej kadencji Izby zaledwie 5 osób nie zgłosiło swojego akcesu do pracy w zespołach parlamentarnych. Za rekordzistów można uznać senatorów, którzy zadeklarowali swoją przynależność do ponad 10 zespołów. Wydaje się, że według senatorów działalność w zespołach stanowi ważne uzupełnienie pracy w komisjach branżowych i daje nieco inne spojrzenie na zagadnienia społeczne czy ekonomiczne. Szeroka formuła ich działania umożliwia także szybkie reagowanie na bieżące problemy, niezależnie od kalendarza prac ustawodawczych.

W 2014 r. działało 10 zespołów, do których należą wyłącznie senatorowie:

- Senacki Zespół ds. Finansów Samorządowych,
- Senacki Zespół ds. Wychowania Młodego Pokolenia,
- Senacki Zespół Energii Odnawialnej,
- Senacki Zespół Infrastruktury,
- Senacki Zespół Popularyzacji Kultury i Rozwoju Czytelnictwa,
- Senacki Zespół Przyjaciół Warmii i Mazur,
- Senacki Zespół Spółdzielczy,
- Senacki Zespół Strażaków,
- Senacki Zespół Wymiany Gospodarczej z Zagranicą,
- Zespół Senatorów Województwa Śląskiego.

Senatorowie są także członkami zespołów parlamentarnych, zrzeszających zarówno posłów, jak i senatorów. Obecnie oprócz 10 zespołów senackich Kancelaria Senatu zapewnia obsługę organizacyjną 18 zespołów parlamentarnych, na czele których stoją senatorowie. Są to:

- Kaszubski Zespół Parlamentarny,
- Kujawsko-Pomorski Zespół Parlamentarny,
- Parlamentarny Zespół ds. Dróg Wodnych i Turystyki Wodnej,
- Parlamentarny Zespół ds. Dzieci,
- Parlamentarny Zespół ds. Harcerstwa w Polsce i poza Granicami Kraju,
- Parlamentarny Zespół ds. Leśnictwa, Ochrony Środowiska i Tradycji Łowieckich,
- Parlamentarny Zespół ds. Osób Starszych,
- Parlamentarny Zespół ds. Zielonej Gospodarki,
- Parlamentarny Zespół ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,
- Parlamentarny Zespół Kociewski,
- Parlamentarny Zespół Lotnictwa,
- Parlamentarny Zespół Małych i Średnich Przedsiębiorstw,
- Parlamentarny Zespół Obrony Chrześcijan na Świecie,
- Parlamentarny Zespół Polska – Rosja – Gospodarka,
- Parlamentarny Zespół „Przyjaźni Środowisku”,
- Parlamentarny Zespół Sportu na Wsi,
- Parlamentarny Zespół Wspierania Języka Esperanto,
- Parlamentarny Zespół Wspierania Rozwoju Hokeja na Trawie.

W 2014 r. zespoły obsługiwane przez Kancelarię Senatu zebrały się ponad 30 razy. Organizowano także wystawy, konferencje i konkursy. Wybrane utrwalono w wydawanych przez Kancelarię Senatu „Zeszytach Zespołów Senackich”.

Zespoły senackie

Kierowany przez senatora Leszka Czarnobaja **Senacki Zespół ds. Finansów Samorządowych** w 2014 r. zbierał się 3 razy. Dostrzeżono m.in. pilną potrzebę kontynuowania prac nad senackim projektem ustawy o finansach samorządu terytorialnego (19 II 2014 r.). Dlatego podjęto dyskusję nad kwestiami, od których zależeć może ich kierunek prac, wskazanymi m.in. przez prezydenta Poznania Ryszarda Grobelnego (5 III 2014 r.). Jak zauważono, ze względu na 25. rocznicę reformy samorządowej senatorowie zrzeszeni w zespole, podobnie jak cały Senat, powinni zapoczątkować szerszą debatę nad temat nowych rozwiązań, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii dochodów samorządowych. Należy poszukiwać odpowiedzi na pytanie o efektywność państwa w podziale na sektory samorządowy i administracji rządowej. Senatorowie zgodzili się także, że obowiązkiem samorządu, a zwłaszcza jego organów wykonawczych, jest poszukiwanie sposobów finansowania w ramach obowiązującego systemu prawnego, bez przekraczania progu ostrożnościowego. Otwartą kwestią pozostaje pytanie, czy należy zmieniać partnerstwo publiczno-prywatne, a w szczególności, czy ostatnia jego modyfikacja okazała się wystarczająca. Zdaniem członków zespołu samorząd powinien w większym stopniu partycypować w wykorzystaniu środków unijnych, a swoje finansowanie opierać przede wszystkim na dochodach własnych i uwzględniać system wyrównawczy. Kolejne zadanie to poszukiwanie możliwości zwiększenia dochodów własnych. Propozycje rozwiązań zwiększających obciążenia podatników wymagają gruntownych analiz i są możliwe jedynie wtedy, gdy zagwarantuje się, że środki pozyskane w ten sposób będą dobrze i efektywnie wykorzystywane. W opinii senatorów dyskusja nad zmianami dotyczącymi wydatków bieżących jednostek samorządu terytorialnego nie może się obejść bez przedstawienia przez korporacje samorządowe propozycji dotyczących oświaty i pomocy społecznej. W ramach konsultacji 22 X 2014 r. se-

natorowie spotkali się z dyrektorem Biura Związku Miast Polskich Andrzejem Porawskim, który przedstawił propozycje zmian ustawowych, zmierzających do poprawy sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Zostały one wypracowane wspólnie z innymi korporacjami samorządowymi i dotyczyły zmian w podatkach od nieruchomości i środków transportu, w systemie płatnego parkowania, a także w ustawach o autostradach płatnych i Krajowym Funduszu Drogowym, o drogach publicznych czy planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Członkowie **Senackiego Zespołu Popularyzacji Kultury i Rozwoju Czytelnictwa**, kierowanego przez senator Barbarę Borys-Damięcką, 28 I 2014 r. zapoznali się z „Narodowym programem rozwoju czytelnictwa" na lata 2014–20, tworzonym i koordynowanym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Celem programu jest umożliwienie wzrostu czytelnictwa

i wzmocnienie jego znaczenia dla rozwoju potencjału kulturowego i intelektualnego Polaków. Program ma także zwiększyć zaangażowanie i współodpowiedzialność za rozwój czytelnictwa takich instytucji jak Biblioteka Narodowa, Instytut Książki czy Narodowe Centrum Kultury. Na potrzebę udziału w programie Ministerstwa Edukacji Narodowej zwrócił uwagę dyrektor Instytutu Książki Grzegorz Gauden. Chodzi o funkcjonowanie 2 systemów bibliotecznych – bibliotek publicznych, objętych programem i otrzymujących pieniądze na zakup nowości, budowy nowych placówek czy nowoczesny program katalogowy, oraz bibliotek szkolnych, niezintegrowanych z systemem bibliotek publicznych, dysponujących przestarzałymi księgozbiorami, generujących wysokie koszty funkcjonowania, ponieważ bibliotekarze zatrudniani są na podstawie Karty Nauczyciela. Jak podkreśliła wicedyrektor Departamentu Mecenatu Państwa w resorcie kultury Anna Duńczyk-Szulc, program służy odwróceniu negatywnej tendencji spadku czytelnictwa, koncentruje się na dostępie do książek i bibliotekarzach. Planowany cel to osiągnięcie średniej europejskiej pod względem liczby osób, które przeczytały chociaż 1 książkę w ciągu roku. Inne ważne elementy to wprowadzanie nowoczesnych systemów komputerowych i ewidencji publikacji, kampania promocyjna, czyli kształtowanie w mediach wizerunku zarówno programu, jak i czytelnictwa. Zdaniem Grzegorza Gaudena dramatyczny stan czytelnictwa w Polsce grozi zapaścią cywilizacyjną, a program stanowi niejako próbę remedium. W małych miejscowościach biblioteka jest najczęściej jedynym miejscem dostępu do kultury, a dzięki programowi staje się powoli synonimem miejsca nowoczesnego i przyjaznego. Dyrektor Narodowego Centrum Kultury Krzysztof Dudek omówił realizowane przez nie kampanie promujące rozwój czytelnictwa, np. akcję „Cała Polska czyta dzieciom" czy projekt „Pierwsza książka mojego dziecka". Ważnym przedsięwzięciem jest program szkoleń dla księgarzy, podnoszących ich kompetencje. Funkcjonuje również projekt promocji języka polskiego, którego częścią jest akcja „Ojczysty dodaj do ulubionych". Dyrektor wspomniał także o akcji prowadzonej wspólnie z Senatem, dotyczącej języka urzędowego, która została uznana przez internautów za najlepszą akcję społeczną.

Pracujący pod kierownictwem senatora Bogusława Śmigielskiego **Zespół Senatorów Województwa Śląskiego** powołano w celu wspierania działań na rzecz wszechstronnego rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturowego tego województwa. W omawianym okresie senatorowie zajęli się m.in. sytuacją w Euroterminalu w Sławkowie (29 I 2014 r.). Omówiono także zagadnienia związane z historią, położeniem, infrastrukturą i działalnością przedsiębiorstwa. Senator Bogusław Śmigielski przekonywał, że to życie gospodarcze powinno decydować o politycznym, a nie odwrotnie, polityka niektórych krajów europejskich, udzielających większego wsparcia gospodarce z pieniędzy publicznych, przekłada się zaś na lepsze funkcjonowanie biznesu. Dlatego potrzebne jest popieranie przez Senat inicjatyw polskich przedsiębiorców. Kolejny temat podjęty przez zespół dotyczył problemów i zagrożeń wynikających z możliwości budowy przez inne kraje konkurencyjnych tras przewozowych, takich jak kolej szerokotorowa prowadząca przez Słowację do Wiednia czy rosyjsko-chińska spółka kolejowa. Senatorowie zajęli się także problematyką ruchu na drogach krajowych w miastach na prawach powiatu (21 V 2014 r.). Po wybudowaniu autostrady A-2 i obwodnicy Śląska znacznie wzrósł ruch samochodów ciężarowych, m.in. na drogach krajowych w miastach na prawach powiatu, nieobjętych systemem poboru opłat Via-Toll. Zgodnie z ustawą o drogach publicznych pobierane są opłaty za przejazd samochodów ciężarowych autostradami, drogami ekspresowymi i niektórymi drogami krajowymi, a nie za przejazd drogami krajowymi w miastach na prawach powiatu. W związku z tym członkowie zespołu zaproponowali podjęcie inicjatywy ustawodawczej, zmierzającej do objęcia systemem poboru opłat za przejazd takimi drogami. Decyzję w tej sprawie podejmowałyby samodzielnie władze samorządowe, one też decydowałyby, które pojazdy (np. autobusy komunikacji miejskiej) zwolniono by z opłat.

W kręgu zainteresowań zespołu znalazły się również bieżące sprawy regionu. Ze względu na zmniejszenie wysokości kontraktów na rehabilitację, zawieranych przez Narodowy Fundusz Zdrowia z dużymi ośrodkami rehabilitacyjnymi na Śląsku, senatorowie podjęli się monitorowania tej sprawy. Zapoznali się także z historią Henryka Sławika, jednego z bohaterów II wojny światowej, uhonorowanego pośmiertnie tytułem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata za uratowanie ponad 5 tys. osób narodowości żydowskiej (5 VI 2014 r.). Były ambasador RP na Węgrzech Grzegorz Łubczyk poinformował o projekcie uchwały okolicznościowej polskiego i węgierskiego parlamentu w sprawie upamiętnienia 70. rocznicy śmierci Henryka Sławika, a także o filmie poświęconym jemu i Józefowi Antallowi – węgierskiemu społecznikowi niosącemu pomoc uchodźcom przybyłym na Węgry po klęsce wrześniowej w 1939 r. Senatorowie zapowiedzieli, że włączą się w akcję gromadzenia funduszy na jego realizację. Podjęto też decyzję o włączeniu się w obchody 90. rocznicy Kopca Wyzwolenia w Piekarach Śląskich, usypanego dla uczczenia 250. rocznicy przemarszu wojsk polskich dowodzonych przez króla Jana III Sobieskiego pod Wiedeń w 1683 r. i 15. rocznicy przyłączenia Śląska do Polski.

Zespoły parlamentarne kierowane przez senatorów

Kaszubski Zespół Parlamentarny, któremu przewodniczy senator Kazimierz Kleina, za najważniejszy cel postawił sobie wspieranie działań na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego Kaszub i Pomorza oraz promocję i upowszechnianie wiedzy o historii, kulturze i języku tego regionu. W związku z utworzeniem na Uniwersytecie Gdańskim kierunku etnofilologii kaszubskiej wystosowano list gratulacyjny do rektora uczelni Bernarda Lammka (25 IX 2014 r.). Zespołowi udało się także przekonać gdyńskich radnych do nadania 1 z ulic w tym mieście imienia Lecha Bądkowskiego, wybitnego kaszubskiego działacza politycznego, społecznego i kulturalnego. Złożono również wniosek o nadanie ulicy imienia biskupa pelplińskiego Jana Bernarda Szlagi.

W planach zespołu znalazły się m.in. wizyta w Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie oraz spotkanie z wiceministrem infrastruktury Zbigniewem Rynasiewiczem, poświęcone inwestycjom drogowym na Kaszubach. Z inicjatywy zespołu i jego przewodniczącego senatora Kazimierza Kleiny w Senacie zaprezentowano wystawę poświęconą Słowińskiemu Parkowi Narodowemu. Ekspozycję pokazywano 15–26 IX 2014 r. w ramach cyklu 8 wystaw zatytułowanego „Dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe", zorganizowanego przez Komisję Środowiska.

19 II 2014 r. powołano **Kujawsko-Pomorski Zespół Parlamentarny**, którego przewodniczącym został senator Michał Wojtczak, a w jego skład, oprócz posłów, weszli także inni senatorowie wybrani z tego regionu: Andrzej Kobiak, Andrzej Person, Jan Rulewski i Jan Wyrowiński. Jak zapisano w regulaminie, zespół tworzą parlamentarzyści stanowiący apolityczną grupę zainteresowaną rozwojem województwa kujawsko-pomorskiego, którzy zamierzają m.in. inicjować, podejmować i wspierać działania Sejmu i Senatu na rzecz wszechstronnego gospodarczego, społecznego i kulturowego rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego, współpracować z samorządami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i innymi podmiotami. Pierwsze stanowisko przyjęte przez zespół dotyczyło siedziby Zarządu Dorzecza Wisły. Parlamentarzyści zaproponowali, aby była nią Bydgoszcz. Spotkali się także z wojewodą kujawsko-pomorskim Ewą Mes i marszałkiem województwa kujawsko-pomorskiego Piotrem Calbeckim (2 IV 2014 r.). Rozmawiano m.in. o stanie lokalnej infrastruktury, w tym realizacji inwestycji drogowych (budowa odcinka autostrady S-5), a także projektowanych inwestycjach (zapora na Wiśle). Zgodnie podkreślano, że należy zaprzestać dzielenia spraw na bydgoskie i toruńskie, a także mówić jednym głosem, dyskutując z ministrem infrastruktury o inwestycjach w województwie. Gośćmi zespołu byli także wicemarszałek województwa ku-

jawsko-pomorskiego Edward Hartwich i zastępca prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia ds. medycznych Krzysztof Tuczapski (28 VIII 2014 r.). Rozmawiano na temat kondycji służby zdrowia w województwie. Na jego terenie znajduje się 7 szpitali, których podmiotem tworzącym jest samorząd wojewódzki. Nie mają one problemów finansowych, a obiekty szpitalne są rozbudowywane. Na inwestycje w służbie zdrowia przeznaczono 900 mln zł, 50% tej kwoty to środki z kredytu Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Pozwoli to doprowadzić lokalną bazę szpitalną do standardów europejskich. Parlamentarzyści zapoznali się także z zagadnieniami dotyczącymi kontraktu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego, zawartymi w stanowisku zarządu województwa. Potrzeby w zakresie ochrony zdrowia oszacowano na 2 mld zł, m.in. na poprawę i modernizację zaplecza ratownictwa medycznego, utworzenie stomatologicznego centrum dydaktyczno-leczniczego czy budowę nowoczesnego lądowiska śmigłowców ratunkowych. Planowane jest także stworzenie kompleksowego systemu opieki nad pacjentami niesamodzielnymi, geriatrycznymi, chorymi na Alzheimera czy po wypadkach komunikacyjnych. Do najważniejszych elementów strategii rozwoju województwa na lata 2014–20 zaliczono lecznictwo uzdrowiskowe, zajmujące 3. miejsce w Polsce pod względem liczby łóżek i kuracjuszy. W swoich pracach zespół podjął także temat inicjatyw województwa kujawsko-pomorskiego na rzecz wykorzystania rzek oraz rewitalizacji i rozwoju dróg wodnych (8 X 2014 r.), m.in. w kontekście inwestycji w obszarze dolnej Wisły. Za konieczne uznano zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego poprzez budowę kolejnych stopni wodnych poniżej Włocławka. Wiceminister środowiska Stanisław Gawłowski podkreślił, że prace w resorcie koncentrują się na całościowym opracowywaniu dokumentacji inwestycji w dorzeczach Odry i Wisły, zgodnie z ramową dyrektywą wodną i innymi dyrektywami unijnymi, tak aby plany nie zostały odrzucone przez Komisję Europejską ani zaskarżone do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Senatorów zapewniono, że dodatkowe środki na realizację stopnia wodnego Nieszawa – Ciechocinek mogą zostać przesunięte z części przeznaczonych na ochronę przeciwpowodziową, trwają też rozmowy z Bankiem Światowym. Zespół skierował do premier Ewy Kopacz oraz ministrów infrastruktury i środowiska swoje stanowisko w sprawie działań rządowych dotyczących gospodarki wodnej na dolnej Wiśle, szczególnie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Na wniosek senatora Jana Rulewskiego i posłanki Iwony Kozłowskiej postanowiono natomiast zwrócić się do premier Ewy Kopacz i szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Jacka Cichockiego o spowodowanie, aby w budżecie na 2015 r. zapewniono środki na adaptację siedziby Centralnego Biura Antykorupcyjnego w Bydgoszczy.

Parlamentarny Zespół ds. Dróg Wodnych i Turystyki Wodnej, pracujący pod przewodnictwem senator Jadwigi Rotnickiej, w omawianym okresie interesował

się realizacją przedsięwzięcia zmierzającego do utworzenia szlaku wodnego „Pętla Mazurska" (połączenie szlaków wodnych Pojezierza Mazurskiego, Pojezierza Ełckiego i Kanału Augustowskiego). 9 IV 2014 r. zapoznano się m.in. z informacją o projekcie utworzenia szlaku wodnego Pisa – Narew jako łącznika Warszawy z Krainą Wielkich Jezior. Z ministrem infrastruktury rozmawiano na temat możliwości dofinansowania tego przedsięwzięcia, które ze względu na jego rozmiar – ponad 130 km długości – będzie realizowane etapowo. Na ewentualne trudności, związane z wypełnieniem postanowień wszystkich dyrektyw środowiskowych, zwrócił uwagę wiceminister środowiska Stanisław Gawłowski. Zdaniem prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w zaprezentowanej koncepcji widać profesjonalizm. Należy jednak pamiętać, że ingerencja w środowisko jest tu znacząca, dlatego trzeba zadbać o zgodność z ramową dyrektywą wodną, a także podjąć współpracę z organizacjami pozarządowymi jako potencjalnymi partnerami. Członkowie zespołu zapoznali się także z informacją o projekcie utworzenia drogi wodnej z Warszawy przez Ostrołękę do Pisza i Krainy Wielkich Jezior. Plan takiego połączenia powstał już w latach 30. XX w. Samorządy 6 gmin od 2004 r. starają się o wypromowanie tego szlaku, m.in. w Ostrołęce zorganizowano cykliczny festiwal „Pisa – Narew", promujący szlak, uruchomiono stronę internetową projektu. Członkowie zespołu zapoznali się także ze stanowiskiem w sprawie aktualnej sytuacji krajowej gospodarki wodnej, w szczególności w regionie Pomorza i dolnej Wisły, przyjętym 15 III 2014 r., na spotkaniu integracyjnym „Teraz Wisła" w Tczewie. Wskazano w nim na brak zainteresowania Wisłą i rozwojem nowych środków transportu, a także wieloletniej strategii gospodarki wodnej. Jak napisano, proponowana reforma gospodarki wodnej nie gwarantuje nowej jakości, a większość organizacji rządowych i pozarządowych stoi jedynie na straży ekologii. Za konieczne uznano utworzenie centralnego organu odpowiedzialnego za gospodarkę wodną, radykalną zmianę podejścia do nowych projektów – jednakowo należy uwzględniać aspekty społeczne, gospodarcze i ekonomiczne. Odpowiednie miejsce zarówno w strategii rozwoju województwa pomorskiego, jak i w regionalnych programach strategicznych powinny zająć problemy Wisły,

opracowanie kompleksowego programu inwestycyjnego, gwarantującego nadrobienie zaległości. Przyjęcie programu rewitalizacji kaskady dolnej Wisły musi być uznane za priorytetowe zamierzenie inwestycyjne dla Pomorza i Polski, a przywrócenie Wiśle rangi drogi śródlądowej ma żywotne znaczenie dla aktywizacji gospodarczej miast położonych nad nią. Jak stwierdził przedstawiciel ministerstwa środowiska, do gospodarczego wykorzystania Wisła nadaje się tylko w swoim dolnym odcinku, m.in. z powodu połączenia z portami morskimi. Należy także pamiętać o innych aspektach śródlądowych dróg wodnych, m.in. energetycznym, retencyjnym czy przeciwpowodziowym. Dlatego przywrócenie żeglugi na Wiśle wymaga szeregu działań. Przedstawiciel ministerstwa infrastruktury przyznał, że brak strategicznego podejścia do zagospodarowania Wisły. Resort planuje przygotowanie analizy opłacalności modernizacji dróg wodnych, z uwzględnieniem wszystkich aspektów środowiskowych, wymogów ramowej dyrektywy wodnej i planowania. Ekspertyza powinna wskazać odcinki i drogi wodne, które warto rewitalizować i modernizować.

Pracujący pod przewodnictwem senator Alicji Chybickiej **Parlamentarny Zespół ds. Dzieci** 9 I 2014 r. zajmował się prawną i ekonomiczną ochroną dzieci w świetle przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Rozmawiano m.in. o odbieraniu dzieci rodzinom z powodów socjalnych. W większości wypadków sądy decydują o pozostawieniu dzieci w rodzinach, zalecają jednak podjęcie określonych działań, mających na celu ich dobro. W opiece nad rodziną dysfunkcyjną ważną rolę odgrywają samorządy gminne, organizujące świetlice środowiskowe, placówki wsparcia dziennego, zatrudniające asystentów rodziny. Kolejny problem dotyczył sytuacji dzieci odbieranych rodzinom poza Polską, przede wszystkim dzieci polskich emigrantów w Wielkiej Brytanii i Niemczech. Według członków zespołu należałoby zorganizować szeroką kampanię społeczną z udziałem mediów i wydać odpowiedni informator. Jak podkreślano, rośnie skala „eurosieroctwa", spowodowanego emigracją zarobkową rodziców. Dyskutowano również o programie dożywiania, adresowanym zarówno do dzieci, jak i do osób starszych i potrzebujących pomocy. Za konieczne uznano też jednak zapewnienie właściwego wyżywienia dzieciom. Z jednej strony, Polska przeznacza na dożywianie ok. 550 mln zł rocznie, z drugiej strony zaś – znalazła się na niechlubnym, 1. miejscu w Europie pod względem liczby dzieci z nadwagą i otyłych. Sugerowano m.in. przygotowanie odpowiednich wytycznych co do potrzeb żywieniowych dzieci. Członkowie zespołu zdecydowali o przekazaniu stanowiska w sprawie poruszonych kwestii zainteresowanym resortom. W pracach zespołu zajęto się także problemami stomatologicznymi u dzieci, finansowaniem w pediatrii, standardami w opiece profilaktycznej nad dziećmi (19 III 2014 r.). Zdaniem parlamentarzystów opieka stomatologiczna

nad dziećmi i młodzieżą powinna stanowić priorytet i być finansowana ze środków publicznych. Za niepokojące zjawisko uznano, że niewiele ponad 25% dzieci i młodzieży ma dostęp do świadczeń stomatologicznych, a Polacy nie traktują próchnicy jak choroby, mimo że jest ona głównym problemem zdrowotnym w leczeniu stomatologicznym. Według raportu NIK za priorytetowe należy uznać także wprowadzenie programów profilaktycznych połączonych z diagnostyką ryzyka, leczenie kobiet w ciąży i połogu, a także stosowanie ujednoliconej dokumentacji zdrowotnej dziecka wraz z kartą opieki stomatologicznej. Optymalnym rozwiązaniem byłoby objęcie dzieci obligatoryjnym badaniem stomatologicznym, np. przy okazji bilansów zdrowia w poszczególnych latach życia. Warto również zastanowić się nad zorganizowaniem mobilnych gabinetów stomatologicznych, edukacją w żłobkach i przedszkolach, połączoną z promocją zdrowia jamy

ustnej i zbiorową profilaktyką stomatologiczną. Członkowie zespołu zapoznali się także z działalnością Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie. Do jego osiągnięć należą m.in. opracowanie i wprowadzenie badań przesiewowych noworodków, wypracowanie standardów oceny somatycznego rozwoju dzieci i młodzieży oraz opieki nad dziećmi w wieku 0–18 lat, opracowanie i wprowadzenie metod postępowania diagnostycznego i terapeutycznego przy zagrożeniach płodu i matki w czasie ciąży i porodu, wprowadzenie zasady trójstopniowej opieki w położnictwie i neonatologii, opracowanie karty przebiegu ciąży i karty oceny

czynników ryzyka ciążowego. Wśród obecnych problemów placówki wskazano malejącą wartość kontraktów z NFZ, a co za tym idzie – spadek liczby hospitalizacji przy jednoczesnym zwiększeniu liczby porad ambulatoryjnych. Wśród innych czynników uniemożliwiających skuteczne zarządzanie instytutem wskazano m.in. zbyt niską wycenę wysokospecjalistycznych pediatrycznych procedur medycznych, limitowanie świadczeń medycznych dla kobiet ciężarnych i dzieci, coraz niższe nakłady z budżetu państwa na działalność naukowo-badawczą, duże wymagania płacowe wysoko kwalifikowanej kadry medycznej oraz procedury ustawy o zamówieniach publicznych. Zespół zajął się także zagadnieniami dotyczącymi usług na rzecz dzieci. Zapoznano się z projektem „Suwak – innowacyjna metoda kontraktowania usług społecznych na rzecz dzieci", realizowanym przez Stowarzyszenie Ruch Pomocy Psychologicznej „Integracja" w partnerstwie z Rzeszowską Agencją Rozwoju Regionalnego SA i Gminą Zaleszany, polegającym na wsparciu jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych z województwa podkarpackiego w rozwoju narzędzi kontraktowania usług społecznych w ramach placówek wsparcia dziennego dla dzieci. Zespół zapoznał się także z propozycjami Stowarzyszenia Dzielny Tata.pl, zmierzającymi do rozwiązania problemów związanych z opieką nad dziećmi rozwiedzionych rodziców, m.in. opieką naprzemienną (23 VII 2014 r.). Parlamentarzyści chcieli poznać obiektywny obraz problemów, aby podjąć odpowiednie działania legislacyjne, tak by dzieci miały zagwarantowane równe prawo do kontaktu z obojgiem rodziców. W 2014 r. rozstrzygnięto zorganizowany przez Parlamentarny Zespół ds. Dzieci konkurs „Moja Polska w 2050 roku". Wzięło w nim udział ok. 4 tys. osób – od przedszkolaków po licealistów. Autorom 50 wyróżnionych prac wręczono dyplomy i upominki, rozlosowano także nagrody specjalne. Podczas uroczystości ogłoszenia wyników, która odbyła się w Sejmie 16 V 2014 r., podkreślano, że Polska w 2050 r. będzie należała do uczestników konkursu, dlatego warto uważnie wczytać się w treść prac literackich i przyjrzeć się pracom plastycznym, w których dzieci i młodzież pokazały, jak wyobrażają sobie nasz kraj za 36 lat. Wiele prac zaskakiwało dojrzałością, a ich młodzi autorzy dostrzegli zagrożenia wynikające z sytuacji międzynarodowej czy niszczenia środowiska naturalnego. Prace konkursowe zgłoszone do etapu ogólnopolskiego zostały opublikowane w 25. „Zeszycie Zespołów Senackich". Wzorem lat ubiegłych zespół zaplanował zorganizowanie w 2015 r. konkursu pod hasłem „Szkoła marzeń".

Parlamentarny Zespół ds. Leśnictwa, Ochrony Środowiska i Tradycji Łowieckich, kierowany przez senatora Stanisława Gorczycę, postanowił wystąpić z inicjatywą wprowadzenia do konstytucji zapisu dotyczącego społecznej własności lasów Skarbu Państwa. Nad jego treścią 5 i 19 II 2014 r. pracowała specjalnie powołana grupa sterująca. Przy współpracy przedstawicieli leśnych środowisk społeczno-naukowych spośród kilku propozycji wybrano projekt nowego przepisu, który lasom stanowiącym własność Skarbu Państwa ma zagwarantować ochronę przed przekształceniami własnościowymi, w tym komercjalizacją

i prywatyzacją. Chodzi o wprowadzenie do konstytucji rozwiązań chroniących lasy państwowe przed ryzykiem ich denacjonalizacji, rozumianej jako ograniczenie zakresu realnego zarządu Skarbu Państwa nad większością polskich lasów. Projekt przekazano klubom parlamentarnym i komisjom Senatu do dalszego procedowania. Podczas uroczystego posiedzenia zespołu, 21 III 2014 r., marszałek Bogdan Borusewicz wręczył dyplomy pierwszym absolwentom studiów podyplomowych: administrowanie zasobami łowieckimi i środowiskiem Wszechnicy Polskiej Szkoły Wyższej w Warszawie. Idea powołania tego typu studiów zrodziła się wśród członków zespołu, a senator Stanisław Gorczyca został 1 z wykładowców. Program obejmuje m.in. przedmioty z zakresu prawa łowieckiego, ochrony środowiska, gospodarki leśnej, współczesne programy ochrony środowiska i zasady prowadzenia gospodarki łowieckiej. Członkowie zespołu z uwagą śledzili także działalność w zakresie zarządzania zasobami wodnymi i przemysłowego wykorzystania drewna (9 IV 2014 r.). Wiele uwagi poświęcili orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z 10 VII 2014 r. w sprawie niezgodności z konstytucją niektórych zapisów prawa łowieckiego (23 VII 2014 r., 22 X 2014 r.). Na temat konsekwencji tego wyroku rozmawiano m.in. z Zarządem Krajowej Rady Izb Rolniczych. Trybunał stwierdził niekonstytucyjność zawartych w prawie łowieckim zasad tworzenia i wydzierżawiania obwodów łowieckich i związanych z tym ograniczeń prawa własności nieruchomości. Parlamentarzyści i przedstawiciele izb rolniczych uznali, że orzeczenie nakłada obowiązek wprowadzenia zmian do ustawy z 13 X 1995 r.

W omawianym okresie **Parlamentarny Zespół ds. Osób Starszych**, kierowany przez senatora Mieczysława Augustyna, spotkał się z dyrektor Departamentu Polityki Senioralnej w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej Marzeną Brezą i przewodniczącym Parlamentarnego Zespołu ds. Uniwersytetów Trzeciego Wieku posłem Michałem Szczerbą (19 III 2014 r.). Omawiano realizację rządowego „Programu na rzecz aktywności społecznej osób starszych" w latach 2012–13. Za ważne uznano podjęcie działań zmierzających do poprawy funkcjonowania systemu wsparcia seniorów i monitorowania wdrażanych rozwiązań. Jak zapewniła dyrektor Marzena Breza, w edycji programu 2014–20 organizacje są szczególnie zachęcane do realizacji projektów dotyczących partycypacji i usług społecznych dla osób starszych. Wspólnie z Senatem i resortem pracy w styczniu 2015 r. realizowany ma być projekt „Parlament seniorów". Z inicjatywy Ogólnopolskiego Porozumienia Uniwersytetów Trzeciego Wieku i Fundacji Teraz Polska planowany jest konkurs, w którym nagradzane będą usługi i produkty przyjazne osobom starszym. W 2014 r. zespół przeprowadził kolejną już edycję konkursu „Samorząd przyjazny seniorom". Ogłoszenie wyników konkursu „Samorząd przyjazny seniorom 2014 – przyjazna administracja" i wręczenie nagród odbyło się 13 XI 2014 r., podczas posiedzenia seminaryjnego senackiej komisji rodziny, poświęconego aktywizacji cyfrowej pokolenia 50+. Celem konkursu było promowanie tworzenia zintegrowanych programów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu seniorów we wspólnotach lokalnych

i regionalnych, uwzględniających w działaniu administracji uwarunkowania życiowe osób starszych i wynikające z nich potrzeby. Wzięły w nim udział samorządy wszystkich szczebli, które w latach 2012–14 realizowały programy lub projekty uwrażliwiające administrację na potrzeby seniorów, przewidujące konkretne rozwiązania. Pierwsze miejsce zajęła Zielona Góra za realizację projektu „Karta Zielonogórskiego Seniora", a drugie *ex equo* – gmina Korycin za projekt „Seniorzy w działaniu" oraz gmina Dzierżoniów z projektem „Stworzenie warunków dla rozpowszechniania regionalnych tradycji, poszukiwania jej tożsamości oraz scalania pokoleń". Przyznano też 5 wyróżnień specjalnych. Zespół wystosował pismo do Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Stowarzyszenia „Wspólnota Polska" w sprawie finansowania działalności polskich uniwersytetów trzeciego wieku, które pozbawiono dotacji, w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Pismo przesłano również do przewodniczącego senackiej Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą. Członkowie zespołu wystąpili także do resortu pracy o przedstawienie form i harmonogramu prac nad wykonaniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie opiekunów pozbawionych świadczeń od 1 VII 2013 r. Zespół poparł też projekt senackiej komisji praw człowieka, zakładający, że osoby po 75. roku życia, pobierające najniższą emeryturę lub rentę, otrzymywałyby nieodpłatnie leki. Zasugerowano, by właściwe komisje senackie ponownie rozważyły wszystkie aspekty, ponieważ, w opinii zespołu, proponowane rozwiązania nie powinny nikogo dyskryminować ze względu na wiek. Szereg osób, które nie przekroczyły wieku określonego w projekcie, z powodu ubóstwa ma problem z nabyciem leków. Proponowane rozwiązania powinny także uwzględniać sytuację osób zobowiązanych do alimentacji i przewidywać odpowiednie zabezpieczenie przed nadużyciami. Członkowie zespołu zajęli się też kwestią przeciwdziałania nieuczciwym praktykom w sprzedaży bezpośredniej dóbr i usług osobom starszym (25 VI 2014 r.). Zdaniem senatora Mieczysława Augustyna seniorzy są tą grupą konsumentów, która wymaga szczególnej ochrony. W 2013 r. stwierdzono 27 tys. przestępstw na szkodę osób powyżej 65. roku życia, co stanowiło 2,5 % przestępstw ogółem, brak jednak szczegółowych danych na temat tych związanych ze sprzedażą bezpośrednią. Wskazywano, że w Polsce istnieje sieć organizacji seniorskich, które mogłyby pełnić funkcje rzeczników tej grupy konsumentów w walce z nieuczciwymi praktykami. Uznano konieczność współdziałania i intensyfikacji przepływu informacji, a także działalności edukacyjnej, zintensyfikowania działań na rzecz promowania producentów i usługodawców, którzy, działając zgodnie z zasadą społecznej odpowiedzialności biznesu, realizują programy społeczne na rzecz seniorów. Niezwykle ważne kwestie to także potrzeba samoregulacji branży oferującej sprzedaż bezpośrednią, ustanowienie standardów etycznych sprzedaży i monitorowanie ich przestrzegania. Obserwuje się jednak nasilenie nieuczciwych praktyk rynkowych i powstawanie firm, których jedynym celem wydaje się szybki zysk osiągany nieuczciwymi metodami. Chcąc temu przeciwdziałać, należy promować dobre praktyki, np. tworzenie bankowych list produktów, których nie można kredytować. Konieczne są szkolenia rzeczników konsumentów i wymiana informacji o nieuczciwych praktykach. Warto również skorzystać z doświadczeń innych państw.

Parlamentarny Zespół ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, pod przewodnictwem marszałka Bogdana Borusewicza, 19 III 2014 r. przyjął harmonogram prac na 2014 r. Zgodnie z nim zespół ocenił przygotowania do udziału w wykorzystaniu środków unijnych przez organizacje pozarządowe (24 IV 2014 r.). Przepisy unijne wymagają, żeby przygotowywane projekty rządowe i regionalne były konsultowane z organizacjami pozarządowymi. Chodzi także o to, by u progu nowej perspektywy finansowej 2014–20 rozmawiać o możliwościach efektywnego i odpowiedzialnego wykorzystania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego. Wiceminister pracy i polityki społecznej Małgorzata Marcińska zaznaczyła, że w latach 2014–20 fundusze strukturalne w Polsce dostępne będą w ramach 6 programów krajowych i 16 regionalnych. Organizacje III sektora będą mogły podejmować działania, służące rozwiązywaniu konkretnych problemów, w obszarze rynku pracy, gospodarki i edukacji w ramach programu operacyjnego „Wiedza. Edukacja. Rozwój" i aplikować o wsparcie regionalnych programów operacyjnych. Przewidziano również odrębny priorytet inwestycyjny – innowacje społeczne służące wypracowaniu nowych rozwiązań w szeroko pojętej polityce publicznej. Zdaniem dyrektora Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju Piotra Krasuskiego w latach 2014–20 zacznie obowiązywać zasada deinstytucjonalizacji, czyli odejście od wspierania usług społecznych, polegającego na tworzeniu dużych instytucji, na rzecz małych form, prowadzonych przez organizacje pozarządowe czy stowarzyszenia lokalne. Podczas posiedzenia prezydium zespołu, 23 VII 2014 r., rozmawiano na temat zmian w ustawie o rachunkowości, których skutkiem byłoby zwolnienie organizacji pozarządowych z obowiązku prowadzenia pełnej księgowości. Stwierdzono, że Rada Działalności Pożytku Publicznego mogłaby podjąć taką inicjatywę, wypełniającą postulaty III sektora. Doradca prezydenta Henryk Wujec poinformował, że, zgodnie z podziałem zadań, w Kancelarii Prezydenta trwają prace nad ustawą o stowarzyszeniach. W ich trakcie organizacje pozarządowe zgłosiły potrzebę uproszczenia zasad rachunkowości i zwolnienia z obowiązku prowadzenia pełnej księgowości. Zespół zajął się również inicjatywą lokalną i instytucją przekazywania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz organizacji pożytku

publicznego (23 VII 2014 r.). Chodziło o ustalenie, czy rozwiązanie, wprowadzone nowelizacją ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z 2010 r., przyniosło zamierzony efekt. Jak przyznał dyrektor Departamentu Pożytku Publicznego w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej Krzysztof Więckiewicz, inicjatywa lokalna nie jest popularną formą partnerstwa publiczno-społecznego. Stanowi to pewną barierę w inicjowaniu przedsięwzięć w jej ramach. Obecnie realizowany jest systemowy projekt dotyczący mechanizmów finansowych, w którym przewidziano promocję inicjatywy lokalnej. Wskazywano na potrzebę zmian legislacyjnych i działań promocyjnych (akcje edukacyjne na szeroką skalę). Wiceprzewodniczący zespołu senator Mieczysław Augustyn sugerował natomiast udział Funduszu Inicjatyw Obywatelskich i samych organizacji pozarządowych, które są najbliżej mieszkańców, w propagowaniu inicjatywy lokalnej. Członkowie zespołu rozmawiali także o instytucji przekazywania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz organizacji pożytku publicznego. Według członka Rady Działalności Pożytku Publicznego Jana Jakuba Wygnańskiego tzw. mechanizm 1% i działania z zakresu filantropii są mylnie utożsamiane ze sobą. Organizacje pozarządowe mają 3 źródła finansowania (redystrybucja 1% z podatku dochodowego osób fizycznych, filantropia i prowadzona działalność gospodarcza). Przede wszystkim muszą korzystać ze środków publicznych, m.in. z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych. Jak wynika z badań, dochody organizacji pozarządowych z 1% wzrastają, a maleją darowizny od osób prywatnych. Negatywnie ocenia się natomiast „prywatyzację 1%", czyli prowadzenie kont indywidualnych. Senatorowie przypomnieli, że dyskusje nad potrzebą zmian legislacyjnych odnośnie do mechanizmu 1% trwają od pewnego czasu i być może zostanie podjęta próba znalezienia optymalnego rozwiązania. Dyrektor Krzysztof Więckiewicz poinformował, że trwają prace nad nowelizacją ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, zostaną w nich uwzględnione zalecenia NIK. Posiedzenie prezydium zespołu 9 X 2014 r. poświęcono analizie prawa oświatowego pod kątem promowania wolontariatu w szkołach. Wolontariat wpisuje się w podstawę programową kształcenia ogólnego, zarówno szkoły, jak i nauczyciele mogą i powinni z tego korzystać. W praktyce szkoły tego nie robią. Jak zapewnił jednak wiceminister edukacji Tadeusz Sławecki, MEN stara się zachęcać nauczycieli do promocji i uczenia wolontariatu. Zwrócił uwagę, że problem może dotyczyć także szkolnictwa wyższego, które nie przygotowuje nauczycieli do edukacji obywatelskiej. Uczelnie wyższe powinny w większym stopniu doceniać działalność społeczną młodzieży. Senator Mieczysław Augustyn zaproponował zorganizowanie spotkania na ten temat z udziałem przedstawicieli ministerstwa nauki, aby opracować wspólne rekomendacje i rozwiązania. 16 XII 2014 r. przeprowadzono dyskusję na temat propozycji rozwiązań budżetowych na 2015 r., związanych z działalnością organizacji pozarządowych. Zapoznano się z informacjami na ten temat przedstawionymi przez resorty: finansów, zdrowia, kultury, sportu i pracy oraz PFRON. Doradca prezydenta Henryk Wujec omówił natomiast stan prac nad ustawą – Prawo o stowarzyszeniach.

Parlamentarny Zespół Kociewski, działający pod przewodnictwem senatora Andrzeja Grzyba, 8 X 2014 r. postanowił się włączyć w organizację w 2015 r. V Kongresu Kociewskiego. Jego cele to przedyskutowanie i określenie wyzwań stojących przed tym regionem w XXI w., a także wytyczenie kierunków działań na rzecz Kociewia. Jak wskazywano, kongres powinien wprowadzić nową jakość, opartą jednak na tradycji i dotychczasowych doświadczeniach. W ramach przygotowań postanowiono zorganizować w Senacie spotkanie z przedstawicielami organizacji regionalistycznych i pozarządowych, poświęcone współczesnej tożsamości regionalnej.

Parlamentarny Zespół Małych i Średnich Przedsiębiorstw, kierowany przez senatora Grzegorza Czeleja, 16 IV 2014 r. zorganizował posiedzenie poświęcone innowacyjności polskich przedsiębiorstw. Zdaniem rektora Akademii Finansów i Biznesu Vistula prof. Krzysztofa Rybińskiego stan innowacyjności w Polsce jest katastrofalny. Od 2006 r. rosną nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle i sektorze usług, ale udział przychodów z nowych lub ulepszonych produktów (usług) ogółem maleje. W rankin-

gach innowacyjności obejmujących lata 2006–13 Polska spadła z 44. na 65. miejsce, a w rankingu efektywności wykorzystania zasobów innowacyjnych zajmuje dopiero 110. miejsce. Według prof. Krzysztofa Rybińskiego jedną z przyczyn takiego stanu jest system dystrybucji środków unijnych. By odwrócić tę niekorzystną sytuację, należy wspierać działania, które pozwolą na globalizację polskich pomysłów, modeli biznesowych i firm. Odejść od polityki najniższej ceny w zamówieniach publicznych, uruchomić system wspomagania firm, które odniosły sukcesy na rynku międzynarodowym. Potrzebna jest zmiana sposobu nauczania, tak by młodzi ludzie realizowali projekty badawcze dla firm. Warto także wykorzystać kapitał wynikający z pozycji osób o polskich korzeniach za granicą, a polscy dyplomaci powinni aktywnie włączać się w nawiązywanie relacji biznesowych między krajowymi i zagranicznymi partnerami. Trzeba też oprzeć się na dobrych i sprawdzonych wzorach z USA i Izraela. Dyrektor Narodowego Centrum Badań i Rozwoju prof. Krzysztof Jan Kurzydłowski przedstawił rolę centrum, czyli wspieranie zrównoważonego rozwoju gospodarczego dzięki wykorzystywaniu wyników badań naukowych i prac rozwojowych. Centrum wspomaga finansowanie badań stosowanych i współpracy międzynarodowej, a także rozwój młodej kadry naukowej. Najwięcej umów podpisywanych jest z mikro- i małymi przedsiębiorstwami (w latach 2010–13 1637 umów, których stroną był co najmniej 1 przedsiębiorca). Wprowadzono rynkowy system wsparcia, redukujący formalności do minimum. Całkowita wartość takich projektów wyniosła ponad 9,6 mld zł. Jak poinformowała Paulina Zadura-Lichota z Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, zauważalne są niskie nakłady na inwestycje (Polska zajmuje pod tym względem 19. miejsce w UE) i mały odsetek innowacyjnych firm. W 2013 r. PARP otrzymała wnioski w ramach działania: nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym na kwotę 8,6 mld zł, 5-krotnie przewyższającą dostępną alokację. Średnia wartość dotacji (0,5 mln zł) ponad 15-krotnie przekracza nakłady przeciętnej inwestującej firmy, a dotacja pokrywa średnio 50% kosztów całego projektu. W ciągu 2 lat od rozliczenia projektów w firmach beneficjentów przychody netto wzrosły o 36%, a zatrudnienie – o 4%. Wśród innych przeszkód w rozwoju polskich przedsiębiorstw wskazywano zbyt częste nowelizowanie ustaw, niespójność legislacji i „przeregulowanie" zbiurokratyzowanych przepisów UE. Mimo że dziesiątki tysięcy polskich firm korzystało z programów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Polska spadła w rankingach innowacyjności. Winny jest m.in. system oceny programów. Czas rozpatrywania wniosku o dotację, często przekraczający 12 miesięcy, powoduje, że innowacyjność produktu po tym okresie staje pod znakiem zapytania. Innym problemem jest brak możliwości modyfikacji w trakcie trwania projektu.

Gościem **Parlamentarnego Zespołu Obrony Chrześcijan na Świecie**, kierowanego przez senatora Jana Filipa Libickiego, był minister spraw zagranicznych Cypru Ioannis Kasoulides (2 VII 2014 r.). Mówił o niepokoju Cypryjczyków w związku z informacjami z krajów Bliskiego Wschodu na temat dyskryminacji i prześladowań mieszkających tam chrześcijan. Poinformował, że podczas rozmowy z ministrem spraw zagranicznych Radosławem Sikorskim zaproponował podjęcie wspólnej inicjatywy w ramach UE, dotyczącej obrony chrześcijan na Bliskim Wschodzie. Zapowiedział też przedstawienie projektu wspólnych działań promujących politykę dialogu i tolerancji, a także zmierzających do ochrony prześladowanych. Działania resortów spraw zagranicznych Polski i Cypru byłyby prowadzone w instytucjach Unii Europejskiej i Ligi Arabskiej. Minister zaapelował także o pilne podjęcie

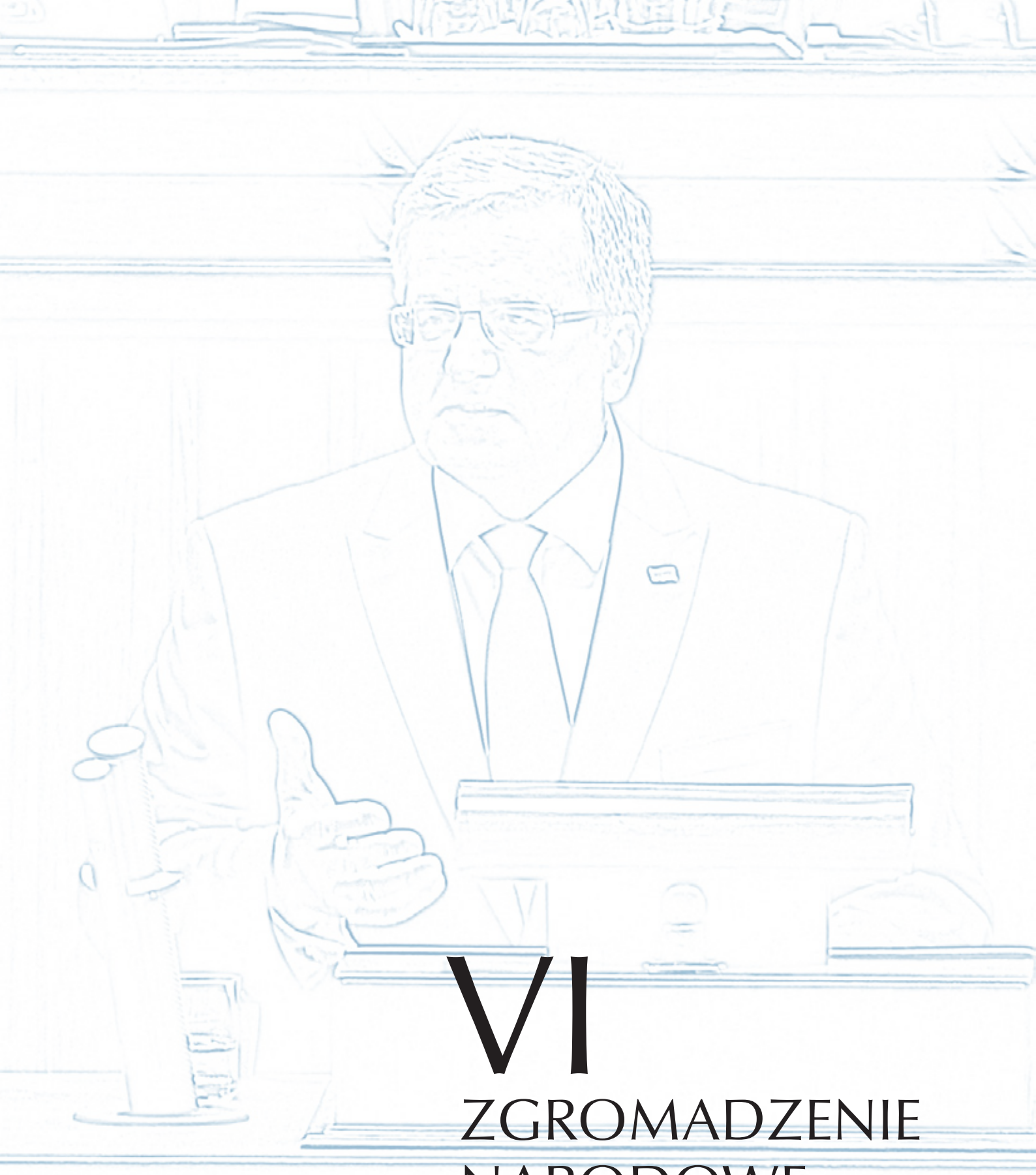

wszelkich możliwych starań o ratowanie zabytkowych kościołów i miejsc kultu chrześcijańskiego, które ulegają zniszczeniu i dewastacji w okupowanej przez Turków północnej części Cypru. Senator Jan Filip Libicki przypomniał, że 2-krotnie na posiedzenia zespołu zapraszano ambasadora Turcji, ale 2-krotnie odmówił. Senator zapowiedział jednak ponowienie zaproszenia. Nawiązując do projektu wspólnych działań w obronie prześladowanych chrześcijan, zaproponował utworzenie grup w parlamencie cypryjskim i parlamentach innych krajów członkowskich UE, które nagłaśniałyby tę kwestię. Senator Helena Hatka zaapelowała o zwiększenie aktywności parlamentarzystów w mediach i ujawnianie wszelkich aktów wandalizmu, jakie spotykają zabytki kultury chrześcijańskiej w okupowanej przez Turków północnej części Cypru.

Członkowie **Parlamentarnego Zespołu Wspierania Rozwoju Hokeja na Trawie**, któremu przewodniczy senator Piotr Gruszczyński, 23 VII 2014 r. spotkali się z trenerem polskiej reprezentacji w hokeju na trawie w wieku do lat 16 Mateuszem Grochalą. Prowadzona przez niego drużyna zdobyła wicemistrzostwo Europy w swojej kategorii wiekowej. Rozmawiano m.in. o systemie szkolenia wzorowanym na modelu belgijskim, potrzebie promocji hokeja na trawie i możliwościach polskiej kadry. Jak przekonywał trener, do wzrostu zainteresowania sportem potrzebne są dobre wyniki, osiągane regularnie na arenach międzynarodowych już w młodszych grupach wiekowych. Niezwykle ważne jest wdrożenie planu regionalnego szkolenia, pozwalającego na wczesną selekcję utalentowanej młodzieży. Bardzo ważne są regularne treningi, indywidualny rozwój młodych zawodników i uczenie ich profesjonalnego podejścia do sportu. Zdaniem trenera system belgijski jest praktyczny, ponieważ nie generuje kosztów związanych z dojazdami i zakwaterowaniem na konsultacjach zespołowych, nie wymaga także dużych nakładów finansowych zawodników. Trener wspiera tworzenie regionalnych ośrodków szkoleniowych dla chłopców i dziewcząt w Polsce; 2 znajdują się w Poznaniu i Gnieźnie. Prezes Polskiego Związku Hokeja na Trawie Andrzej Grzelak omówił zadania i potrzeby związku. Wśród nich wymienił budowę boisk hokejowych spełniających odpowiednie normy, a także zadaszenie już istniejących miejsc treningów. O wsparciu sportowych zainteresowań młodzieży i szkolenia kadry trenerskiej zapewnił minister sportu Andrzej Biernat. 6 XI 2014 r. spotkano się z przedstawicielami Zarządu Polskiego Związku Hokeja na Trawie oraz władz samorządów zaangażowanych w popularyzację tej dyscypliny sportowej. Prezes Andrzej Grzelak zwrócił uwagę na przychylność parlamentarzystów dla hokeja na trawie. Obecny na posiedzeniu marszałek Bogdan Borusewicz podziękował przedstawicielom samorządów za ich pracę i skuteczną walkę o środki finansowe na budowę nowych obiektów sportowych, a także za determinację, z jaką podchodzą do kształcenia młodych sportowców.

VI
ZGROMADZENIE NARODOWE

Z okazji 25. rocznicy pierwszych częściowo wolnych wyborów parlamentarnych z 1989 r. prezydent Bronisław Komorowski 4 VI 2014 r. wygłosił orędzie przed Zgromadzeniem Narodowym. Obecni byli także m.in.: premier Donald Tusk wraz z członkami rządu, b. prezydenci Polski Lech Wałęsa i Aleksander Kwaśniewski, przedstawiciele urzędów centralnych i najważniejszych instytucji państwowych, przywódcy państw europejskich, szefowie parlamentów UE i krajów stowarzyszonych z UE oraz objętych Partnerstwem Wschodnim, m.in. prezydenci Francji i Niemiec François Hollande i Joachim Gauck, prezydent elekt Ukrainy Petro Poroszenko, a także członkowie korpusu dyplomatycznego akredytowani w Polsce.

W swoim wystąpieniu prezydent Bronisław Komorowski podkreślił, że wybory 4 VI 1989 r. zadecydowały o sukcesie całej polskiej drogi ku wolności. Przypomniał, że decyzją Polaków biorących udział w głosowaniu wygrała je „Solidarność", tworząca wówczas obóz polskiej wolności, a przegrały siły starego porządku. Jak wskazał, na to zwycięstwo złożył się długotrwały społeczny i narodowy opór przeciwko systemowi, przeciwko brakowi suwerenności i przetrwanie podziemnej „Solidarności". „Złożył się i rozkład sowieckiego imperium, które przegrało polityczny, militarny i ekonomiczny wyścig z Zachodem" – ocenił. Jak dodał, dołączyło się do tego „bankructwo moralne, polityczne i gospodarcze komunizmu, symbolizowane „przez puste półki w sklepach i represje wobec opozycji". Prezydent Bronisław Komorowski podkreślił, że potężnym źródłem wiary i nadziei był dla Polaków papież Jan Paweł II. Przypomniał, że w efekcie wyborów z 4 VI 1989 r. powstał „rząd wielkiej zmiany z pierwszym po wojnie niekomunistycznym premierem Tadeuszem Mazowieckim".

Prezydent Bronisław Komorowski podziękował parlamentowi za 25 lat wysiłków na rzecz umocnienia polskiej wolności. „Pragnę złożyć parlamentowi wyrazy wdzięczności za rolę odegraną przed 25 laty i przez całe 25 lat wysiłków na rzecz umocnienia i zagospodarowania polskiej wolności. Kieruję podziękowania ku wszystkim marszałkom Sejmu i Senatu z tych 25 lat, ku wszystkim klubom parlamentarnym, reprezentującym i prawicę, i lewicę, i centrum" – mówił prezydent. Podziękował wszystkim, „którzy tworzyli i tworzą zbiorowe serce polskiej demokracji". „Wiemy, a ja to wiem, jako były marszałek Sejmu (...), że bije ono czasami zmiennym rytmem, że czasami przeżywa polityczne palpitacje, ale wiemy też wszyscy doskonale, że taka jest uroda demokracji – ustroju niełatwego, ale jedynego, który jest zbudowany na fundamencie wolności obywateli wolnego państwa" – wskazał.

Prezydent przypomniał, że rząd Tadeusza Mazowieckiego uzyskał poparcie absolutnej większości sejmowej i „szedł drogą pionierską, przez nikogo wcześniej nieprzebytą". Wyraził w tym miejscu wdzięczność dla wszystkich, którzy dźwigali przez całe 25 lat wolności ciężar odpowiedzialności za trudne dzieło reform – dla kolejnych rządów, ich premierów i ministrów. „Dzisiaj ta odpowiedzialność to zdolność do podejmowania decyzji z myślą o drugim, następnym pokoleniu wolności. Sukces 25-lecia wolności musimy przypominać i musimy przeżywać go na nowo, by odnaleźć jednak nowe źródła energii" – zaznaczył prezydent Bronisław Komorowski.

Podkreślił, że to Polska dała impuls do przemian w regionie. „Zmieniliśmy nie tylko Polskę, ale także nasz kawałek świata. To my daliśmy impuls do przemian w regionie. To my możemy z dumą mówić, że w tej części Europy *Freedom was made in Poland*" – powiedział. Jak mówił, obaliliśmy w 1989 r. system razem z narodami Europy Środkowej i Wschodniej i razem z nimi podążaliśmy drogą ku NATO i UE. Dorobkiem 25-lecia są olbrzymie postępy w procesie pojednania polsko-niemieckiego i polsko-ukraińskiego. „Chciałoby się, żebyśmy byli bliżej pojednania polsko-polskiego" – dodał prezydent.

W jego opinii 25 lat wolności to także sukces społeczeństwa – twórczego, aktywnego, przedsiębiorczego. „Polska gospodarka, głównie za sprawą prywatnych przedsiębiorców, dynamicznie się rozwija. (...) Zdołaliśmy ją skutecznie uchronić przed recesją kryzysu światowego. System polityczny jest stabilny i działa zgodnie z demokratycznymi regułami. Polska przynależy do Unii Europejskiej i NATO. Polska jest ważnym podmiotem międzynarodowych relacji. Ale wciąż jeszcze mamy poczucie niedosytu" – mówił. „Chcemy lepszej demokracji, lepszej integracji z Za-

chodem, lepszego społeczeństwa obywatelskiego, lepszego państwa, lepszego rynku, lepszej pracy, lepszego życia i lepszych zarobków. To normalne. Chcemy naszym dzieciom przekazać bezpieczniejszą i lepszą Polskę. Chcemy, by drugie pokolenie polskiej wolności również odniosło sukces. Nie stać nas na zaniechania. Politycy mają często skłonność do myślenia o następnych wyborach, a nie o następnym pokoleniu. Szczególnie teraz, w 25-lecie wolności, choć wszyscy żyjemy wyborami, wciąż powinniśmy myśleć – kandydując i wybierając – o następnych pokoleniach" – apelował prezydent.

Podsumowując 25 lat wolnej Polski, prezydent Bronisław Komorowski powiedział, że trud zmian od początku ponosili wszyscy, smak sukcesu wciąż nie stał się jednak udziałem wszystkich. „Chcemy wygrywać razem – tak, żeby sukces kolejnych lat stał się udziałem jak największej liczby Polaków" – podkreślił. Dodał, że wciąż jesteśmy w połowie drogi, a przed nami wielkie wyzwanie, by w kolejnym ćwierćwieczu nadrobić dystans dzielący nas od europejskich liderów. Jak zadeklarował, wierzy, że drugie pokolenie wolności dobrze wykorzysta kolejne 25 lat. „Nie pragnijmy być tylko tacy, jak inne kraje – zróbmy wszystko, by to inne kraje pragnęły być takie, jak Polska" – apelował, przypominając słowa Jana Pawła II: „Wolności nie można tylko posiadać. Trzeba ją stale zdobywać i tworzyć".

Jak podkreślił, to od nas zależy, czy sukces 25-lecia transformacji wykorzystamy dla jeszcze większego sukcesu wolnej Polski. „Sukces gospodarczy w przeszłości nie jest żadnym gwarantem sukcesu na przyszłość. Jeśli nie przyspieszymy reform, Polska – dzisiaj w rozwoju – trwale spowolni. Od nas zależy, czy nadamy państwu impet, który umożliwi intensywny rozwój, a przede wszystkim nada polskiej wolności nową jakość i otworzy szansę na sukces drugiemu pokoleniu polskiej wolności w kolejnych 25 latach" – podsumował.

Wśród najważniejszych wyzwań, które stoją obecnie przed Polską, prezydent wymienił kryzys demograficzny, budowę konkurencyjności gospodarki polskiej i europejskiej na globalnym rynku i kryzys na Ukrainie. „Aspiracje mocarstwowe, użycie siły, lekceważenie ładu międzynarodowego, łamanie praw człowieka za naszą wschodnią granicą są wyzwaniem dla naszej solidarności, a przede wszystkim dla wzmożonej troski o bezpieczeństwo" – mówił. Przypomniał, że 25 lat budowania wolnej Polski to czas tworzenia nowoczesnego systemu bezpieczeństwa, jego filarem są własne zdolności obronne, zewnętrzne elementy systemu to zaś NATO, UE i partnerstwa strategiczne, w tym szczególnie z USA. „W obliczu zwiększonych wymagań, wynikających z niebezpiecznego rozwoju sytuacji niedaleko naszych granic, konieczna jest konsekwentna realizacja wieloletniego programu modernizacji technicznej (...) Musimy wzmocnić organizacyjnie – ale też zintegrować – system kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym kierowania obroną państwa. Zamierzam wkrótce wystąpić w tej sprawie do parlamentu ze stosowną inicjatywą ustawodawczą" – powiedział prezydent. Zapowiedział też, że będzie rekomendować zwiększenie nakładów obronnych do pełnych 2% PKB, a także wzmocnienie wschodniej flanki NATO, m.in. poprzez regularne ćwiczenia, rozbudowę infrastruktury obronnej oraz ciągłe stacjonowanie wojsk i baz Sojuszu w Europie Środkowej, w tym w Polsce. Dodał, że ważne jest także staranie o odwrócenie negatywnej tendencji do redukcji nakładów obronnych w Europie, podczas gdy na wschód od granic NATO nakłady rosną. „Równolegle ze wzmacnianiem NATO będziemy zabiegać także o rozwój Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej. Stanowi ona drugą polisę ubezpieczeniową dla Polski" – zaznaczył prezydent. W jego opinii kluczowym filarem bezpieczeństwa Polski po-

zostają relacje dwustronne, z których szczególne znaczenie ma strategiczne partnerstwo ze Stanami Zjednoczonymi. Należy także wzmacniać współpracę z innymi krajami, szczególnie z Grupy Wyszehradzkiej i Trójkąta Weimarskiego, poprzez zbliżenie z Francją i Niemcami. „Polska pozostanie żywotnie zainteresowana utrzymaniem jedności Zachodu" – mówił prezydent. Podkreślił, że ważnym elementem budowy więzi pomiędzy Europą i USA powinna stać się umowa o Transatlantyckiej Strefie Handlu i Inwestycji, która „jest obecnie, nie bez trudności, negocjowana". Może ona wzmocnić konkurencyjność gospodarek po obu stronach Atlantyku, a także ich zdolność do skutecznego konkurowania świata zachodniego jako całości w skali globalnej. „Niezmiennie dla naszego polskiego bezpiecznego rozwoju ma istotne znaczenie niepodległość, rozwój i orientacja ku Zachodowi naszego ważnego sąsiada, jakim jest i będzie Ukraina" – podkreślił prezydent Bronisław Komorowski.

Nawiązując do polskiego członkostwa w Unii Europejskiej, prezydent stwierdził, że stajemy wobec konieczności opracowania nowej polskiej strategii integracji europejskiej; chodzi m.in. o rozstrzygnięcie dylematu dotyczącego przyjęcia wspólnej waluty euro. „Decyzja będzie zawsze obarczona różnorakimi ryzykami, ale jeśli mówimy serio o potrzebie umocnienia pozycji Polski i serio traktujemy postulat zapewnienia Polsce miejsca w centrum decyzyjnym Europy, a nie na jej marginesach – musimy odważnie zmierzyć się z tym wyzwaniem" – mówił prezydent. Jak zwrócił uwagę, wprowadzenie euro oznacza większą otwartość gospodarki i jej silniejszą międzynarodową współzależność. Może to być bardzo korzystne, ale tylko dla gospodarki silnej i konkurencyjnej. Zdaniem prezydenta na początku drugiego ćwierćwiecza wolności Polska potrzebuje nowego modelu wzrostu. Jak przekonywał, polska gospodarka musi przejść od konkurowania opartego na naśladownictwie i wykorzystaniu prostych zasobów do konkurowania polegającego na innowacjach.

Wiele uwagi w swoim wystąpieniu prezydent Bronisław Komorowski poświęcił rodzinie. Jak mówił, nie ma wolności bez wspólnoty opartej na rodzinie. Zapowiedział, że wystąpi z inicjatywą ustawodawczą zmierzającą do wprowadzenia korzystniejszego rozliczenia podatków dla rodzin. Jak dodał, liczy na wsparcie rządu i parlamentu.

W opinii prezydenta siła demokratycznego państwa zależy od jego sprawności i zaufania, jakim darzą je obywatele. „Niedostateczna, w moim przekonaniu, jest jakość, przejrzystość i stabilność stanowionego prawa. Nie do przyjęcia w państwie prawa jest przewlekłość postępowań oraz przypadki ścigania i skazywania osób, które później okazują się niewinne" – podkreślił. Wezwał też do podejmowania działań na rzecz angażowania obywateli w demokratyczny proces przemian. Zaapelował do mediów, polityków i obywateli o wspólne myślenie, w jaki sposób przekonać społeczeństwo do większego zaangażowania w demokratyczny proces przemian i decyzji. „Sądzę, że konieczna będzie nie tylko pogłębiona wspólna refleksja nad tym niepokojącym zjawiskiem, ale konieczne będzie także wspólne działanie w wielu płaszczyznach, aby przynajmniej zbliżyć się do średniej europejskiej" – powiedział prezydent Bronisław Komorowski.

Zapowiedział także złożenie w Sejmie projektu zmian w ustawie o stowarzyszeniach. „Bez silnego sektora pozarządowego nie uda się zbudować wystarczająco silnych wspólnot lokalnych, a bez silnych wspólnot lokalnych nie da się zbudować trwałej wspólnoty narodowej" – podkreślił. Jego zdaniem istnieje potrzeba dostosowania przepisów dotyczących działalności obywatelskiej do współczesnych warunków.

Prezydent Bronisław Komorowski mówił też o patriotyzmie, codziennym szacunku dla państwa i jego praw. Jak ocenił, „nowoczesny patriotyzm wiąże się ze szczególnym docenieniem przedsiębiorczości Polaków. To także zainteresowanie najbliższym otoczeniem, pozwalające razem, nieraz drobnymi, pozytywnymi działaniami, budować gospodarkę, rozwijać naszą dzielnicę, miasto czy powiat. To także zainteresowanie sprawami Europy". Podkreślił, że „bezpieczna, konkurencyjna i suwerenna Polska jest powodem do dumy dla wszystkich jej obywateli. Korzystając z wywalczonej głosami wyborczymi 25 lat temu wolności, Polacy powinni jednak wyciągać wnioski i aktywnie działać".

VII

UROCZYSTE ZGROMADZENIE POSŁÓW I SENATORÓW

Przed uroczystym Zgromadzeniem Posłów i Senatorów 17 XII 2014 r. wystąpił prezydent Ukrainy Petro Poroszenko. Zgromadzeniu przewodniczyli marszałkowie Sejmu i Senatu – Radosław Sikorski i Bogdan Borusewicz. Wystąpieniu przysłuchiwali się prezydent RP Bronisław Komorowski, przedstawiciele korpusu dyplomatycznego w Polsce oraz członkowie Rady Ministrów z premier Ewą Kopacz.

Prezydent Petro Poroszenko podziękował Polsce i Polakom za wsparcie dla państwa i narodu ukraińskiego w najtrudniejszych momentach. „Polacy wyciągnęli do nas braterską rękę, gdy wróg przeskoczył próg naszego domu. O waszej pomocy Ukraińcy nigdy nie zapomną" – powiedział . „W imieniu narodu ukraińskiego pragnę podziękować za zaszczyt zwrócenia się do narodu polskiego za pośrednictwem reprezentantów zasiadających w obu izbach parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej" – mówił prezydent Ukrainy. Zaznaczył też, że Ukraina będzie zawsze pamiętała o tym, iż to Polska była pierwszym krajem, który uznał jej niezależność. Przypomniał, że w 1991 r. Ukraińcy odzyskali swoje państwo i w ciągu ponad 20 lat szczycili się tym, że nie przelano w nim ani jednej kropli krwi. „Cieszyliśmy się, że udało się nam odzyskać niezależność (...) ale dzisiaj płacimy niezwykle wysoką cenę za naszą tożsamość europejską, za naszą samodzielność. Płacimy wartością najwyższą – życiem ludzkim" – podkreślił.

Zdaniem prezydenta Petra Poroszenki Polska kojarzy się głównie z ruchem „Solidarności", która połączyła Polaków w walce o wolność i rozpoczęła falę zmian demokratycznych, do których doszło w wielu państwach europejskich. Podkreślił, że dzisiaj Ukraina jest państwem wolnym i demokratycznym, „jak kiedyś walczyła o to polska «Solidarność»". „O tym będziemy pamiętać, za to zawsze będziemy wdzięczni" – dodał. W maju 2015 r. obchodzona będzie 25. rocznica spotkania parlamentarzystów „Solidarności" i Narodowego Ruchu Ukrainy. „Właśnie wówczas określiliśmy kierunek naszych relacji dwustronnych" – powiedział prezydent Petro Poroszenko.

„Pomylili się ci, którzy uważają, że można zdusić pragnienie wolności i niepodległości" – powiedział. „Rok temu Ukraińcy pokazali całemu światu, że są godni swoich przodków, historii, że są narodem europejskim, że współtworzą historię europejską, współtworzą jej kulturę i duchowe ideały" – dodał.

Zdaniem prezydenta Ukrainy Polska jest „europejskim tygrysem gospodarczym". „To Polska właśnie niweluje pojęcie starej i nowej Europy, to pojęcie zniknęło z leksykonu europejskiego, i to dzięki państwu" – podkreślił. Zaakcentował też, że polski prezydent, rząd i parlament konsekwentnie wspierają Ukrainę na jej drodze ku eurointegracji. „Właśnie w czasie prezydencji Polski w UE udało się nam ukończyć negocjacje i w ten sposób przygotowaliśmy historyczną umowę – umowę stowarzyszeniową Unii Europejskiej z Ukrainą" – przypomniał. Dziś natomiast ustawę o ratyfikacji umowy stowarzyszeniowej między Ukrainą a Unią Europejską podpisał prezydent Bronisław Komorowski.

Prezydent Petro Poroszenko w swoim wystąpieniu podziękował za przyznanie Nagrody Solidarności Mustafie Dżemilewowi, przywódcy Tatarów krymskich. Krym znajduje się pod okupacją, ale prezydent wierzy w to, że ukraińska flaga będzie nad nim jeszcze powiewać. „Krym jest dla nas otwartą raną. Nie da się usprawiedliwić jego aneksji" – mówił. Podkreślił, że aneksja Krymu stanowiła „brutalne naruszenie prawa międzynarodowego". „Dzisiaj Krym jest pod władzą okupacyjną. Panuje tam bezprawie. Tatarzy krymscy i Ukraińcy zostali pozbawieni swoich praw politycznych i kulturowych".

Prezydent odniósł się również do wspólnej historii polsko-ukraińskiej. „Uważam, że powinniśmy wkładać wszelkie nasze wysiłki i działania w to, by doprowadzić do pojednania i połączenia naszych narodów" – powiedział. „Jesteśmy inspirowani przez liderów naszych Kościołów, którzy po bardzo tragicznych kartach wspólnej historii mówili: wybaczamy i prosimy o wybaczenie". Odwołał się też do słów prezydenta Bronisława Komorowskiego, który powiedział, że „przeszłość, nawet najbardziej dramatyczna, nie może dzielić" Polski i Ukrainy, a także słów Jana Pawła II, który jeszcze przed 60. rocznicą tragedii wołyńskiej powiedział: „Jeżeli Bóg wybaczy nam w Chrystusie, to przecież ludzie wierzący też powinni odpuścić wzajemne winy i prosić o wybaczenie".

Na zakończenie swego wystąpienia prezydent Ukrainy podkreślił, że jego kraj „walczy dziś nie tylko o swoją niezależność, nie tylko o swoją integralność terytorialną. Ukraina walczy o swoją wolność, „walczy o to, by wybrać własną drogę i własną przyszłość", a przede wszystkim „o naszą wspólną Europę". Dodał, że szczególnego znaczenia nabiera teraz hasło głoszone przez Polaków w przeszłości: „Za naszą i waszą wolność". Dziś ma ono wymiar bardzo symboliczny, bo Polacy walczyli nie tylko o swoją wolność, ale i o wolność całej Europy. „Dzisiaj nasza solidarność, nasza wspólna walka niewątpliwie doprowadzi do tego, że zwyciężymy. Razem. Razem my jesteśmy niezwyciężeni, a cała nasza historia świadczy o tym, że kiedy łączymy się, to nikt nie jest w stanie nas pokonać" – mówił prezydent. „Zatem chwała Rzeczypospolitej i sława narodowi polskiemu, chwała naszej mocnej przyjaźni. I chwała Ukrainie" – zakończył swoje przemówienie.

VIII
SPRAWY MIĘDZYNARODOWE

AKTYWNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA

Wizyty oficjalne delegacji Senatu

W 2014 r. marszałek Senatu wraz z towarzyszącymi delegacjami złożył oficjalne wizyty w Niemczech, Australii i Nowej Zelandii, Gruzji, Rumunii, Mauretanii i Maroku.

W związku z wydarzeniami na Ukrainie marszałek odbył również wizytę roboczą w Kijowie.

Na zaproszenie przewodniczącego Bundesratu Stephena Weila marszałek Bogdan Borusewicz wraz z delegacją złożył oficjalną **wizytę w Niemczech** (12–14 III 2014 r.). W skład delegacji wchodzili senatorowie: Helena Hatka, Stanisław Jurcewicz, Jan Michalski, Bolesław Piecha i Jarosław Obremski. Rozmowy zdominował kryzys na Ukrainie.

Podczas spotkania z przewodniczącym Bundesratu Stephanem Weilem marszałek Bogdan Borusewicz podkreślił, że po wydarzeniach na Krymie politykę wobec Rosji trzeba przewartościować. W tym kontekście mówił także o współpracy z rosyjską Radą Federacji. Politycy poruszyli też temat współpracy dwustronnej obu izb, która rozwija się bardzo dobrze. Za jedyny problem w kontaktach uznali coroczną, zgodnie z systemem rotacyjnym, zmianę przewodniczącego Bundesratu.

Marszałek Senatu spotkał się także z przewodniczącym Bundestagu Norbertem Lammertem. Stwierdził on, że w obecnych warunkach współpraca Polski i Niemiec, zwłaszcza na forum UE, jest ważniejsza niż kiedykolwiek. Powiedział, że pozostaje pod wrażeniem wspólnej rezolucji polskiego Sejmu i Senatu na temat sytuacji na Ukrainie. Marszałek zapewnił, że Polska nie chce, tak jak jej się to czasem zarzuca, generalnej konfrontacji z Rosją, w tym na tle gospodarczym. Teraz jest jednak potrzebna zdecydowana reakcja na wydarzenia na Krymie. Marszałek Senatu ocenił też, że siła to nie najlepsze rozwiązanie, i Unia Europejska musi, tak jak dotychczas, mówić w tej kwestii jednym głosem.

Delegacja Senatu spotkała się również z członkami Niemiecko-Polskiej Grupy Parlamentarnej. Podczas rozmowy poruszono temat Ukrainy, zapewniono o kontynuacji bardzo dobrych wzajemnych relacji, a także dyskutowano na temat przestępczości transgranicznej i konieczności intensyfikacji wspólnych działań policji w tym względzie.

Współpraca w walce z przestępczością transgraniczną była także głównym tematem rozmowy marszałka Bogdana Borusewicza z premierem Bran-

denburgii Dietmarem Woidkem, który równocześnie pełni funkcję koordynatora niemieckiego rządu ds. kontaktów z Polską.

Polska delegacja odwiedziła też siedzibę Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży (Jugendwerk) w Poczdamie. Rozmawiano z szefami biura tej organizacji w Niemczech – Stephenem Erbem i w Polsce – Pawłem Morasem.

Marszałek Bogdan Borusewicz w Ambasadzie RP w Berlinie spotkał się z przedstawicielami Polonii. Rozmawiano o aktualnych problemach i sukcesach niemieckiej Polonii. Delegacja Senatu spotkała się również z władzami Landtagu Dolnej Saksonii w Hanowerze, odwiedziła także targi informatyczne, oprogramowania, sprzętu komputerowego i nowych technologii CeBIT.

12–28 VI 2014 r. delegacja Senatu pod przewodnictwem marszałka Bogdana Borusewicza złożyła oficjalną **wizytę w Australii i Nowej Zelandii**. W skład delegacji wchodzili: wicemarszałek Stanisław Karczewski oraz senatorowie Jadwiga Rotnicka i Andrzej Person. 14–21 VI 2014 r. delegacja przebywała w Australii, na zaproszenie przewodniczących obu izb parlamentu. 16 VI 2014 r. w australijskim parlamencie spotkała się z członkami połączonej Komisji Stałej ds. Zagranicznych, Obrony i Handlu. Rozmawiano o sytuacji politycznej i gospodarczej na świecie z perspektywy Polski i Australii, a także sąsiadów obu krajów. Delegację Senatu przyjęli także przewodnicząca Izby Reprezentantów Bronwyn Bishop i przewodniczący Senatu John Hogg. Senatorowie wzięli udział

w posiedzeniach plenarnych obu izb. Tego samego dnia delegację przyjęła minister spraw zagranicznych Australii Julie Bishop. Rozmawiano o sytuacji międzynarodowej, a szczególnie o rozwoju wypadków na Ukrainie. Senatorowie odbyli też robocze spotkanie z członkami Parlamentarnej Grupy Australia – Polska. 17 VI 2014 r. w Canberze, w Centrum Studiów Europejskich, marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się z grupą studentów i pracowników oraz wygłosił wykład na temat 25. rocznicy przemian ustrojowych i politycznych w Polsce. 18 VI 2014 r. senatorowie gościli w parlamencie stanu Wiktoria, gdzie rozmawiali z przewodniczącymi obu izb. Rozmowy dotyczyły możliwości poszerzenia współpracy, kondycji osób polskiego pochodzenia mieszkających w stanie Wiktoria, ich problemów, a także australijskich doświadczeń w kwestiach energetycznych. Senatorowie spotkali się też z ministrem spraw wielokulturowych i obywatelstwa tego stanu Matthew Guyem. Rozmawiano przede wszystkim na temat polskiej mniejszości mieszkającej w Wiktorii. Marszałek Bogdan Borusewicz podziękował władzom australijskim za dotychczasową pomoc w kultywowaniu tradycji, kultury i języka ojczystego przez Polonię. 19 VI 2014 r. delegacja przebywała w Sydney. Podczas spotkania z przewodniczącymi obu izb parlamentu Nowej Południowej Walii rozmawiano na temat możliwości pogłębienia współpracy gospodarczej między tym stanem a regionami w Polsce. Delegację przyjęła także gubernator stanu Maria Bashir. Senatorowie spotkali się również z przedstawicielami Polonii australijskiej.

21–26 VI 2014 r., na zaproszenie przewodniczącego Izby Reprezentantów Davida Cartera, delegacja Senatu przebywała z oficjalną wizytą w Nowej Zelandii. 23 VI 2014 r. w Christchurch senatorowie spotkali się z deputowaną opozycyjnej partii pracy Ruth Dyson. Omawiano m.in. rozwiązania systemowe dotyczące opieki zdrowotnej i świadczeń emerytalnych w obu krajach. Na uniwersytecie Canterbury w Christchurch, w Centrum Badań nad Europą, senatorowie wzięli udział w uroczystości odsłonięcia tablicy poświęconej Lechowi Wałęsie i nadania jednej z sal wykładowych nazwy „Solidarność Room". W Domu Polskim w Wellington delegacja rozmawiała z nauczycielami, uczniami i ich rodzicami ze szkoły pol-

skiej. Kolejnego dnia, podczas spotkania z przewodniczącym Izby Reprezentantów Davidem Carterem, rozmawiano o pogłębieniu stosunków dwustronnych, współpracy parlamentarnej, kryzysie na Ukrainie, a także sytuacji energetycznej i gospodarczej obu krajów. Z prokuratorem generalnym, ministrem sztuki, kultury i dziedzictwa Christopherem Finlaysonem polska delacja omawiała problemy wymiaru sprawiedliwości i współpracę kulturalną Polski i Nowej Zelandii. Senatorowie spotkali się także z członkami grupy parlamentarnej Polska – Nowa Zelandia. Uczestniczyli też w sesji parlamentu jako obserwatorzy. W siedzibie komisji wyborczej zapoznali się z systemem i organizacją wyborów parlamentarnych i referendów.

8–11 VII 2014 r. delegacja Senatu, której przewodniczył marszałek Bogdan Borusewicz, na zaproszenie przewodniczącego parlamentu Davida Usupashvilego, złożyła oficjalną **wizytę w Gruzji**.

W skład delegacji wchodzili senatorowie: Stanisław Jurcewicz, Ireneusz Niewiarowski, Grażyna Sztark i Alicja Zając. Rozmowy dotyczyły przede wszystkim współpracy politycznej i parlamentarnej obu krajów, planowanego stowarzyszenia Gruzji z Unią Europejską, wpływu na gospodarkę gruzińską podpisania umowy z UE o wolnym handlu, a także przeprowadzanej w Gruzji reformy samorządu lokalnego. Wizyta senatorów odbyła się krótko po podpisaniu 27 VI 2014 r. przez Gruzję gospodarczej części umowy stowarzyszeniowej z UE. Przypadła też na okres między 1. a 2. turą wyborów lokalnych w Gruzji, przeprowadzonych w wyniku reformy samorządowej, przy której przygotowywaniu rząd i parlament Gruzji prowadził konsultacje z przedstawicielami Senatu RP.

Z przewodniczącym parlamentu Davidem Usupashvilim delegacja Senatu spotkała się 9 VII 2014 r. Rozmawiano m.in. o sytuacji w Gruzji po podpisaniu umowy z UE o wolnym handlu i współpracy polsko-gruzińskiej, także w wymiarze parlamentarnym. Marszałek Senatu stwierdził, że w kwestii integracji Gruzji z Unią Europejską Polska stoi na stanowisku, iż to sprawa pomiędzy Gruzją i UE, nie powinny się więc w nią angażować strony trzecie. Zapewnił również, że nasz kraj wspiera integralność terytorialną Gruzji. Przewodniczący David Usupashvili podkreślił natomiast zamiar ścisłej współpracy między parlamentami, która ma pomóc jego krajowi jak najskuteczniej wdrożyć standardy wynikające z podpisania umowy z UE.

Tego samego dnia marszałek Senatu spotkał się z przedstawicielami rządzącej w Gruzji koalicji Gruzińskie Marzenie oraz z politykami opozycyjnego Zjednoczonego Ruchu Narodowego. Rozmawiano m.in. o rozliczaniu poprzedniej ekipy rządzącej przez obecne władze. Zarówno przedstawiciele opozycji, jak i rządzącej koalicji podkreślali rolę Polski jako partnera Gruzji na arenie międzynarodowej. Jak zaznaczył Giorgi Volski z Gruzińskiego Marzenia, Polska zdołała przezwyciężyć wiele problemów związanych z sąsiedztwem z Rosją; ma wielkie doświadczenie w dyplomacji i wsparcie europejskich sojuszników. David Bakradze ze Zjednoczonego Ruchu Narodo-

wego podkreślił natomiast, że kryzys ukraiński i rosyjska okupacja Krymu zwiększają znaczenie Polski w zapewnieniu perspektywy europejskiej regionu.

Marszałek Bogdan Borusewicz tego samego dnia spotkał się z szefem Misji Obserwacyjnej Unii Europejskiej, ustanowionej 15 IX 2008 r., po zakończeniu konfliktu gruzińsko-rosyjskiego. Jak zapewnił, jego wizyta jest potwierdzeniem, że Polska i UE nie zapomniały o rezultatach konfliktu rosyjsko-gruzińskiego o Abchazję i Osetię Południową.

10 VII 2014 r. w Tbilisi delegacja Senatu złożyła wieńce pod pomnikami – Lecha Kaczyńskiego oraz bohaterów poległych w walce o integralność terytorialną Gruzji. Senacka delegacja została przyjęta przez prezydenta Gruzji Giorgia Margvelashvilego. Tematem spotkania były stosunki dwustronne i polityka zagraniczna Gruzji. Rozmawiano o dalszej

integracji tego kraju ze strukturami europejskimi i euroatlantyckimi. Następnie delegacja spotkała się z premierem Gruzji Iraklim Garibashvilim. Witając gości, premier powiedział, że jego kraj łączą z Polską szczególne więzi. „Uważamy Polaków za naród braterski" – podkreślił. Na ręce marszałka złożył podziękowania za wsparcie jego kraju na drodze do Unii Europejskiej.

W Tbilisi senatorowie spotkali się także z przedstawicielami gruzińskiej Polonii. Marszałek podziękował im za kultywowanie polskości. W swoim przemówieniu stwierdził z zadowoleniem, że wszystkie organizacje polskie działające w Gruzji „starają się wrócić do języka ojczystego, zaszczepić go młodemu pokoleniu". W rozmowach z senatorami przedstawiciele polskich organizacji w Gruzji za najważniejszy problem uznali niedostateczne finansowanie swojej działalności przez polskie władze.

11 VII 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz otworzył w Batumi międzynarodową konferencję „Europejska droga Gruzji". Konferencja, odbywająca się po raz 11., poświęcona była problemom integracji krajów Partnerstwa Wschodniego z Unią Europejską. Debatowano m.in. na temat wdrożenia podpi-

sanej przez Gruzję umowy o stowarzyszeniu z UE, w jej handlowej części, oraz o bezpieczeństwie w regionie w kontekście kryzysu ukraińskiego.

5–7 X 2014 r. delegacja Senatu złożyła także oficjalną **wizytę w Rumunii**, na zaproszenie przewodniczącego Senatu Călina Popescu-Tăriceanu. W skład delegacji, pod przewodnictwem marszałka Bogdana Borusewicza, wchodzili senatorowie: Wiesław Dobkowski, Robert Dowhan, Wiesław Kilian, Maciej Klima, Zbigniew Meres, Jarosław Obremski, Norbert Obrycki i Wojciech Skurkiewicz.

5 X 2014 r. w ambasadzie polskiej w Bukareszcie senatorowie spotkali się z przedstawicielami Polonii rumuńskiej. Marszałek Bogdan Borusewicz wyraził uznanie za ich starania w podtrzymywaniu kontaktów z polską kulturą, a szczególnie z językiem ojczystym. W Pojana Mikuli na Bukowinie działa szkoła im. Krystyny Bochenek, zbudowana ze środków przekazanych przez Senat RP.

6 X 2014 r. senatorowie spotkali się z przedstawicielami rumuńskich władz, m.in. z przewodniczącymi obu izb parlamentu, ministrami obrony narodowej i spraw zagranicznych, a także wicepremierem i ministrem spraw wewnętrznych. Rozmowy z przewodniczącym Senatu Rumunii Călinem Popescu-Tăriceanu i przewodniczącym Komisji Spraw Zagranicznych izby wyższej rumuńskiego parlamentu Petre Filipem zdominowała problematyka międzynarodowa, przede wszystkim agresja Rosji na Ukrainę. Politycy mówili m.in. o potrzebie wzmocnienia partnerstwa polsko-rumuńskiego w kontekście zagrożeń wynikających z konfliktu ukraińsko-rosyjskiego. Przewodniczący Călin Popescu-Tăriceanu stwierdził, że jego kraj ocenia sytuację na Ukrainie podobnie jak Polska. Podkreślił, że teraz ważna jest solidarność krajów Unii Europejskiej, zwłaszcza w kwestii bezpieczeństwa energetycznego i militarnego.

Wiodącym tematem spotkania marszałka Bogdana Borusewicza z przewodniczącym rumuńskiej Izby Deputowanych Valeriu Zgoneą były kwestie dotyczące bezpieczeństwa w Europie Środkowo-Wschodniej. W opinii przewodniczącego Izby Deputowanych oba kraje powinny mówić jednym głosem i zadbać o suwerenność Ukrainy. Podziękował za wsparcie przez Polskę starań Mołdawii o wejście do Unii Europejskiej. Zaproponował także wznowienie dialogu z udziałem Polski, Rumunii i Turcji. Marszałek Bogdan Borusewicz poparł inicjatywę przewodniczącego Izby Deputowanych Rumunii, żeby konferencje przewodniczących parlamentów państw Unii Europejskiej odbywały się 2 razy do roku, a nie – jak dotychczas – tylko raz. Obaj politycy zgodzili się, że parlamenty narodowe powinny jak najszybciej ratyfikować umowy stowarzyszeniowe UE z Ukrainą, Mołdawią i Gruzją.

Senatorowie spotkali się także z ministrem spraw zagranicznych Titusem Corlateanem, wicepremierem, ministrem spraw wewnętrznych Gabrielem Opreą i ministrem obrony narodowej Mirceą Dușą.

7 X 2014 r. w Krajowej senatorowie wzięli udział w uroczystościach upamiętniających 75. rocznicę wybuchu II wojny światowej i przyjęcia przez ten kraj polskich uchodźców, pod ich pomnikiem złożyli wieńce. Odbył się także apel przy grobach z udziałem żołnierzy Wojska Polskiego. W miejscowym Muzeum Sztuki otwarto natomiast wystawę „Życie codzienne Polaków na uchodźstwie wojennym w Rumunii 1939–1947".

10 X 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz złożył roboczą **wizytę w Kijowie**. Towarzyszyli mu przewodniczący parlamentów Unii Europejskiej: Sean Barrett z Irlandii, Urban Ahlin ze Szwecji, Loreta Graužinienė z Litwy i Bertel Geismar Haarder z Danii. Przewodniczący parlamentów spotkali się z prezydentem Ukrainy Petrem Poroszenką, premierem Arsenijem Jaceniukiem i przewodniczącym Rady Najwyższej Ołeksandrem Turczynowem. Rozmawiano o bieżącej sytuacji na Ukrainie.

Przewodniczący Ołeksandr Turczynow wyraził przekonanie, że wizyta przewodniczących parlamentów 5 państw Unii Europejskiej stanowi wyraz

solidarności ich społeczeństw z narodem ukraińskim. Podziękował za wsparcie przez parlamenty tych krajów walki Ukrainy o suwerenność i integralność terytorialną. Przewodniczący Rady Najwyższej podkreślił, że umowa stowarzyszeniowa z UE stała się dla Ukrainy „mapą drogową" w reformowaniu państwa i dążeniu do pełnego członkostwa w strukturach europejskich i europejsko-atlantyckich.

W opinii marszałka Bogdana Borusewicza najważniejszym zadaniem ukraińskich władz jest przeprowadzenie reform we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, społecznego i politycznego. Przewodniczący parlamentu Szwecji Urban Ahlin wyraził pogląd, że Ukraina ma prawo do własnej drogi, bez ingerencji innych państw, a najlepszym sposobem uzyskania suwerenności są reformy. Zapewnił, że Unia Europejska będzie wspierać Ukrainę tak długo, jak długo one będą przeprowadzane.

12–15 X 2014 r., na zaproszenie przewodniczącego Senatu Islamskiej Republiki Mauretańskiej Mohameda El Hasena El Hadża, delegacja Senatu na czele z marszałkiem Bogdanem Borusewiczem złożyła **wizytę w Mauretanii**. Była to pierwsza wizyta na tak wysokim szczeblu przedstawicieli polskich władz w Mauretanii. W skład delegacji wchodzili senatorowie: Andrzej Owczarek, Michał Seweryński, Józef Zając i Marek Ziółkowski. Delegacji towarzyszyli reprezentanci ministerstw: Gospodarki i Obrony Narodowej, a także blisko 30 przedsiębiorców zrzeszonych w Krajowej Izbie Gospodarczej. Marszałek Bogdan Borusewicz wraz z przewodniczącym Senatu Mauretanii objął patronatem Mauretańsko-Polskie Forum Gospodarcze, które odbyło się 14 X 2014 r. w stolicy kraju – Nawakszut. Cele misji gospodarczej to zaprezentowanie polskiej oferty eksportowej i inwestycyjnej, a także nawiązanie kontaktów handlowych z partnerami biznesowymi w Mauretanii. W Nawakszut polscy przedsiębiorcy mogli nawiązać kontakty gospodarcze m.in. w dziedzinie wydobycia surowców naturalnych i rybołówstwa.

Marszałek Senatu spotkał się także z prezydentem, premierem i przewodniczącym Zgromadzenia Narodowego (izba niższa parlamentu) Mauretanii. Rozmawiał z nimi o perspektywach współpracy gospodarczej obu krajów. Odbył również spotkanie z szefową Narodowej Komisji Praw Człowieka. Wśród tematów rozmowy znalazła się kwestia niewolnictwa. W Mauretanii niewolnictwo oficjalnie zniesiono, ale problem nadal istnieje. Przewodnicząca Narodowej Komisji Praw Człowieka Irabiha Abdel Wedud podkreśliła, że instytucja ta jest wpisana do konstytucji Mauretanii. Zaznaczyła, że reprezentowane są w niej wszystkie grupy etniczne kraju. W jej skład wchodzą przedstawiciele organizacji pozarządowych, sądownictwa, m.in. adwokatury, a także administracji państwowej oraz Senatu i Zgromadzenia Narodowego. Reprezentanci administracji są obserwatorami bez prawa głosu. Zadaniem Narodowej Komisji Praw Człowieka jest doradzanie rządowi w zakresie praw człowieka i dbanie o to, by akty prawne Mauretanii były zgodne z podpisanymi przez nią konwencjami międzynarodowymi w tej dziedzinie. W ramach komisji działają 4 podkomisje zajmujące się prawami: kobiet, dzieci, osób niepełnosprawnych i więźniów. Przewodnicząca podkreśliła, że mimo iż komisja jest finansowana z budżetu państwa, zachowuje pełną niezależność.

9–11 XII 2014 r., na zaproszenie przewodniczącego Izby Doradców Królestwa Marokańskiego (Senat) Mohameda Cheikhia Biadillaha, marszałek Bogdan Borusewicz wraz z delegacją złożył **wizytę oficjalną w Maroku**. W skład delegacji wchodzili senatorowie: Bogdan Klich, Andżelika

Możdżanowska, Alicja Zając i Marek Ziółkowski. Wizyta miała charakter polityczny i gospodarczy. Marszałkowi towarzyszyła ponad 20-osobowa grupa polskich przedsiębiorców, skupionych w Krajowej Izbie Gospodarczej, reprezentujących takie branże polskiej gospodarki, jak rybołówstwo, przemysł maszyn rolniczych, spożywczy i zbrojeniowy.

9 XII 2014 r. marszałek spotkał się z przewodniczącym Izby Doradców Mohamedem Cheikhiem Biadillahem i przewodniczącym Izby Reprezentantów Rahidem Talbim Alamim, a także z ministrami – przemysłu i handlu, inwestycji i gospodarki cyfrowej Moulayem Hafidem Elalamy oraz spraw zagranicznych i współpracy Salahem Eddine Mezouarem.

10 XII 2014 r. w Casablance marszałek wziął udział w inauguracji polsko-marokańskiego forum gospodarczego. Spotkał się także z przewodniczącym Narodowej Rady Praw Człowieka Drissem El Yazami. 11 XII 2014 r. uczestniczył w forum gospodarczym w Agadirze, podczas którego została podpisana umowa o współpracy między Krajową Izbą Gospodarczą a marokańską Izbą Handlu, Przemysłu i Usług.

Wizyty oficjalne na zaproszenie marszałka Senatu

Na zaproszenie marszałka Bogdana Borusewicza w 2014 r. wizyty oficjalne w Polsce złożyli: przewodniczący Izby Doradców Maroka Mohamed Cheikh Biadillah wraz z delegacją, delegacja Zgromadzenia Doradczego Arabii Saudyjskiej na czele z przewodniczącym Abdullalahem Al Sheikhem, przewodniczący Bundesratu, premier Dolnej Saksonii Stephan Weil oraz delegacja Stałego Komitetu Doradczego Bundesratu RFN pod przewodnictwem Angelici Schwall-Düren.

Wizytę w Senacie 9 I 2014 r. złożył **przewodniczący Izby Doradców (Senat) Maroka Mohamed Cheikh Biadillah** wraz z delegacją, w skład której wchodzili: przewodniczący klubu opozycyjnej partii Istiqlal Mohammed El Ansami, przewodniczący klubu opozycyjnej partii socjalistycznej Mohammed Alami i przewodniczący partii Sojuszu Socjalistycznego Labi Kharbouche. Gości przyjął marszałek Bogdan Borusewicz. Przewodniczący Mohammed Cheikh Biadillah, przedstawiając sytuację w Maroku i Afryce Północnej, podkreślił, że jego kraj od chwili uzyskania niepodległości wybrał wielopartyjny system polityczny. Jak mówił, „Wiosna Arabska" zniosła autorytarne reżimy, a u sterów rządów pojawiła się nowa generacja polityków. Maroko wybrało drogę spokojnych przemian. Została powołana komisja pojednania narodowego. Przyjęto kodeks rodzinny, uznający prawa kobiet. Kraj przeszedł „suchą stopą" przez kryzys ekonomiczny. Postulaty demonstrującej młodzieży uwzględniono w nowej konstytucji, przyjętej w drodze referendum. Nowa ustawa zasadnicza uznaje różnorodność narodową i polityczną Maroka. Wprowadzono trójpodział władzy. Parlament jest dwuizbowy, a inicjatywa usta-

wodawcza należy do parlamentu. Sądy są niezawisłe. Przewodniczący Izby Doradców zaproponował zacieśnienie współpracy międzyparlamentarnej i powołanie forum Polski i Maroka. Jak podkreślił, taki model znakomicie się sprawdził w budowaniu relacji Maroka z Hiszpanią i Francją.

Delegacja marokańskich senatorów spotkała się także ze sprawozdawcą Komisji Politycznej i Demokracji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy senatorem Bogdanem Klichem oraz przewodniczącym Komisji Spraw Unii Europejskiej senatorem Edmundem Wittbrodtem.

26 V 2014 r. wizytę w Senacie złożyli **przewodniczący Zgromadzenia Doradczego (Szura) Arabii Saudyjskiej Abdullalah Al Sheikh, przewodniczący Grupy Parlamentarnej Saudyjsko-Polskiej Ahmed Omar Al Zailai** oraz **członkowie Szury Hamad Ayad Al Fahaad i Thuraya Al Arrayed**. Podczas rozmowy z marszałkiem Senatu przewodniczący Zgromadzenia Doradczego zwrócił uwagę, że współpraca między obu krajami, zwłaszcza gospodarcza, „nie jest na poziomie naszych ambicji". Dodał, że szczególnie

na parlamentarzystach spoczywa odpowiedzialność za jej kształtowanie, ponieważ cieszą się oni większą swobodą w oddziaływaniu na władzę wykonawczą. Jak podkreślił przewodniczący Abdullah Al Sheikh, „Arabia Saudyjska chciałaby wznieść dwustronne stosunki na wyższy poziom. Jesteśmy otwarci na wszelkie propozycje strony polskiej".

Marszałek Bogdan Borusewicz zgodził się z opinią, że możliwości gospodarcze Polski i Arabii Saudyjskiej nie są w pełni wykorzystane. Obroty handlowe wynoszą ok. 450 mln euro, a firmy bardzo ostrożnie inwestują, chociaż oba kraje rozwijają się, są stabilne politycznie i gospodarczo. Marszałek Senatu zaproponował współpracę senackich komisji gospodarki narodowej, obrony i spraw zagranicznych z odpowiednimi komisjami Szury. W trakcie rozmowy politycy wymienili także poglądy na temat sytuacji międzynarodowej.

Przewodniczący Zgromadzenia Doradczego Arabii Saudyjskiej spotkał się także z marszałek Sejmu i ministrem obrony narodowej.

4 VII 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się z **przewodniczącym Bundesratu, premierem Dolnej Saksonii Stephanem Weilem**. Rozmawiano o relacjach polsko-niemieckich i współpracy obu izb parlamentu.

Przewodniczący Bundesratu wziął też udział w uroczystym posiedzeniu Senatu, zwołanym z okazji 25. rocznicy pierwszego posiedzenia Izby, odrodzonej w wyniku pierwszych po wojnie wolnych wyborów.

Przewodniczący Stephan Weil spotkał się również m.in. z marszałek Sejmu Ewą Kopacz i wicepremier, minister infrastruktury i rozwoju Elżbietą Bieńkowską.

19–20 XI 2014 r. – na zaproszenie marszałka Senatu – wizytę w Polsce składała **delegacja Stałego Komitetu Doradczego Bundesratu RFN pod przewodnictwem Angelici Schwall-Düren**, minister spraw federalnych, Europy i mediów Nadrenii Północnej-Westfalii. Podczas wizyty w Lublinie, 19 XI 2014 r., odbyło się spotkanie delegacji z marszałkiem województwa lubelskiego Sławomirem Sosnowskim i wojewodą lubelskim Wojciechem Wilkiem. 20 XI 2014 r. w Warszawie niemieccy goście spotkali się z marszałkiem Bogdanem Borusewiczem, Komisją Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej, przedstawicielami Polsko-Niemieckiej Grupy Parlamentarnej – senatorami Heleną Hatką, Andrzejem Personem i Januszem Sepiołem na czele z wiceprzewodniczącym senatorem Norbertem Obryckim.

Goście spotkali się również marszałkiem województwa mazowieckiego Adamem Struzikiem, wicewojewodą mazowieckim Dariuszem Piątkiem i wiceprezydentem Warszawy Michałem Olszewskim, a także z prezesem Związku Województw RP i marszałkiem województwa warmińsko-mazurskiego Jackiem Protasem.

Goście w Senacie

W omawianym okresie gośćmi Izby byli m.in.: przewodniczący Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji Cemil Çiçek, przewodniczący Medżlisu Tatarów krymskich Mustafa Dżemilew, wiceprzewodniczący parlamentu Republiki Kazachstanu Siergiej Diaczenko, wiceprzewodniczący Chińskiej Ludowej Rady Polityczno-Konsultatywnej Wan Gang, delegacja Kuwejcko-Polskiej Grupy Bilateralnej Zgromadzenia Narodowego Kuwejtu, przewodnicząca Rady Nordyckiej Karin Astrom.

Wizytę w Senacie 29 I 2014 r. złożył **minister spraw zagranicznych Mongolii Luvsanvandam Bold**. Gościa przyjął marszałek Bogdan Borusewicz. Podczas spotkania rozmawiano o polsko-mongolskich stosunkach politycznych i gospodarczych, wymieniono także poglądy na temat ostatnich wydarzeń na Ukrainie. Minister Luvsanvandam Bold poinformował o dobrze rozwijającym się polsko-mongolskim projekcie, polegającym na dzieleniu się doświadczeniami

w budowaniu demokracji w krajach trzecich. Politycy wysoko ocenili także polsko-mongolską współpracę gospodarczą. Zachęcając polskich przedsiębiorców do inwestowania w Mongolii, minister podkreślił, że jego kraj przeżywa w ostatnich latach *boom* inwestycyjny, dlatego widziałby polskie firmy jako podwykonawców niektórych przedsięwzięć gospodarczych.

5 III 2014 r. marszałek Senatu przyjął **premiera Czech Bohuslava Sobotkę**. Podczas spotkania wiele miejsca poświęcono sytuacji na Ukrainie. Jak podkreślił marszałek Bogdan Borusewicz, z wydarzeń w tym kraju trzeba wyciągnąć wnioski i nie można się godzić z metodą faktów dokonanych. Premier Bohuslav Sobotka stwierdził natomiast, że podczas rozwiązywania konfliktu na Ukrainie istotna jest jednolita reakcja Unii Europejskiej. Jego zdaniem przyszłość Ukrainy będzie zależała od wielu czynników, m.in. od siły nowego rządu wyłonionego w wyborach.

Marszałek Senatu dobrze ocenił polsko-czeską współpracę w ramach Grupy Wyszehradzkiej. Jednocześnie wskazał na konieczność kontynuacji prac nad stworzeniem wspólnej bezpiecznej przestrzeni energetycznej. Jak zapewnił czeski premier, jednym z priorytetów jego rządu będą rozbudowa nowych połączeń gazociągów, a także rozwój infrastruktury drogowej Północ – Południe, w tym drogi szybkiego ruchu E-11.

20 III 2014 r. wizytę w Senacie złożył **minister spraw zagranicznych Nowej Zelandii Murray McCully**. Gościa przyjął marszałek Bogdan Borusewicz. Rozmowy zdominowała sytuacja na Ukrainie. Marszałek poinformował o swojej wizycie w Kijowie 17 III 2014 r. Podkreślił, że referendum na Krymie jest nielegalne. Za nieprawdziwy uznał zarzut, że ludność rosyjskojęzyczna zamieszkująca Ukrainę jest w jakikolwiek sposób dyskryminowana. Jak mówił marszałek, zajęcie Krymu przez Rosję zmienia sytuację bezpieczeństwa w Europie. Rosja zyskała Krym, ale straciła Ukrainę.

Minister Murray McCully stwierdził, że nie ma żadnych wątpliwości, iż zajęcie Krymu było akcją rosyjską. Poinformował, że Nowa Zelandia zawiesiła negocjacje z Rosją o wolnym handlu i wprowadza takie same sankcje, jakie zastosowała Unia Europejska.

Podczas spotkania rozmawiano także o sytuacji w państwach Azji Południowo-Wschodniej i wspieraniu procesu demokratyzacji w Birmie (Republika Związku Mjanmy).

20 III 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się z **Karin Åström, przewodniczącą Rady Nordyckiej**. Rozmawiano o sytuacji na Ukrainie. Zdaniem przewodniczącej Karin Astrom wydarzenia, które miały miejsce na Ukrainie, wpływają na decyzje podejmowane przez państwa północnej Europy, stowarzyszone w Radzie Nordyckiej. Ze względu na napiętą sytuację została przełożona wizyta parlamentarzystów w Murmańsku. Przewodnicząca Rady Nordyckiej dodała, że podejmowane są dalsze kroki, mające na celu skoncentrowanie się na wzmocnieniu programu Partnerstwa Wschodniego. Ponadto kraje nordyckie zamierzają finansowo wesprzeć Ukrainę. Program specjalnej pomocy jest obecnie przygotowywany. Politycy dyskutowali też o sankcjach wobec Rosji.

2 IV 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się z **prezydentem Gruzji Giorgim Margwelashvilim**. Obaj politycy zgodzili się ze stwierdzeniem, że rozwój stosunków między obydwoma krajami oparty jest na mocnych fundamentach. Zdaniem prezydenta Gruzji priorytety jego kraju to szybkie podpisanie umowy stowarzyszeniowej z Unią Europejską, dobre przygotowanie się do szczytu NATO oraz działania na rzecz wzmocnienia Partnerstwa Wschodniego w odniesieniu do Ukrainy. Marszałek Senatu zapewnił, że Polska poprze zbliżenie Gruzji do UE.

Pytany o ocenę wydarzeń na Ukrainie, marszałek podkreślił, że aneksja części Ukrainy przez Rosję zmusza państwa członkowskie NATO i UE

do zmiany strategii we wszystkich dziedzinach, począwszy od spraw gospodarczych i energetycznych, a skończywszy na obronie. Jak stwierdził marszałek, w naszym interesie nie leży budowanie muru między Unią Europejską a Rosją, ale nie oznacza to, że taki mur nie powstanie, jeśli Rosja posunie się dalej.

2 IV 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz przyjął **Cemila Çiçeka, przewodniczącego Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji**, który składał oficjalną wizytę w Polsce. Przewodniczący Cemil Çiçek podkreślił, że niewiele krajów na świecie może poszczycić się tak długą historią stosunków dwustronnych. Przypomniał, że Turcja wspierała Polskę w jej staraniach o członkostwo w NATO. Marszałek Senatu podziękował z kolei przewodniczącemu za

opiekę państwa tureckiego nad Polonią, która osiedliła się na ziemi tureckiej w XIX w. Decyzją władz administracyjnych kościół w Adampolu stał się własnością mieszkających tam Polaków. Marszałek wyraził nadzieję, że tak samo stanie się z tamtejszym zabytkowym cmentarzem.

Podczas rozmowy wiele miejsca poświęcono sytuacji na Bliskim Wschodzie, zwłaszcza w Syrii, i na Ukrainie. Przewodniczący Cemil Çiçek powiedział, że Turcja opowiada się za jednością terytorialną Ukrainy i nie uznaje referendum o przyłączeniu Krymu do Rosji. Dodał, że destabilizacja w południowo-wschodniej Europie wpływa na sytuację na całym świecie. Podkreślił też, że Turcja jest zainteresowana zawarciem trwałego pokoju na Cyprze. Dodał, iż z bogactw naturalnych wyspy powinni korzystać wszyscy jej mieszkańcy – zarówno pochodzenia tureckiego, jak i greckiego.

9 IV 2014 r. wizytę w Senacie złożyła **Emily O'Reilly, rzecznik praw obywatelskich Unii Europejskiej**. Przyjął ją marszałek Bogdan Borusewicz, w spotkaniu uczestniczyła również rzecznik praw obywatelskich Irena Lipowicz. Rozmawiano m.in. o sytuacji na Ukrainie. Przedstawiając analizę wydarzeń na Krymie i wschodniej Ukrainie, marszałek Senatu podkreślił, że nie pogorszyła się sytuacja polskiej mniejszości, która mieszka przede wszystkim w środkowej części Ukrainy, w okolicach Żytomierza i Winnicy. Dodał, że

zarzuty dotyczące ograniczenia praw obywatelskich innych narodowości, w tym Rosjan, adresowane przez Rosję do rządu ukraińskiego, są nieprawdziwe. Oceniając sytuację, marszałek wyraził przekonanie, że może się ona wymknąć spod kontroli. Dodał, że kraje zachodnie muszą zrobić wszystko, żeby do tego nie doszło. Zdaniem marszałka celem Rosji jest destabilizacja Ukrainy, co może mieć dalsze konsekwencje.

Obawy Polski wiążą się z napływem uchodźców z Ukrainy. Rzecznik Irena Lipowicz poinformowała, że polskie służby są przygotowane do przyjęciu uchodźców z Krymu. Oceniła, że w razie dalszych agresywnych działań Rosji do Polski może napłynąć fala uchodźców, licząca dziesiątki tysięcy osób.

14 IV 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się z **prezydentem Mołdawii Nicolae Timoftim**. W spotkaniu uczestniczyli również senatorowie Stanisław Gorczyca i Stanisław Iwan oraz przewodniczący delegacji Sejmu i Senatu do Zgromadzenia Parlamentarnego Polski i Mołdawii poseł Andrzej Halicki. Politycy wymienili poglądy na temat sytuacji na Ukrainie. Prezydent Mołdawii podkreślił, że jego kraj z dużym niepokojem obserwuje bieg wypadków, zwłaszcza we wschodnich regionach Ukrainy, gdzie bardzo aktywne są siły prorosyjskie. W opinii marszałka Bogdana Borusewicza przez swoje działania Rosja wykopała rów między Rosjanami i Ukraińcami. Konsekwencje tego będą widoczne dłużej niż przez 1 pokolenie.

Podczas spotkania rozmawiano także o sytuacji Polaków mieszkających w Mołdawii. Szacuje się, że polska diaspora w tym kraju liczy ok. 12–15 tys. osób. Marszałek Bogdan Borusewicz podziękował za opiekę nad Polakami, którzy – jak podkreślił – są lojalnymi obywatelami Mołdawii.

20 V 2014 r. wizytę w Senacie złożył **prezydent Republiki Słowackiej Ivan Gašparovič**, którego przyjął marszałek Bogdan Borusewicz. W trakcie rozmowy politycy poruszyli tematy relacji polsko-słowackich, sytuacji na Ukrainie i konieczności budowania wspólnego rynku energetycznego w Unii Europejskiej.

W ocenie prezydenta Ivana Gašparoviča sytuacja na Ukrainie powinna skłonić unijne państwa do tworzenia wspólnej polityki energetycznej, dlatego cieszy decyzja o budowie połączenia gazowego (interkonektor) na granicy polsko-słowackiej. Prezydent dodał, że rząd słowacki z zadowoleniem przyjął propozycję premiera Donalda Tuska o wspólnym projekcie energetycznym w UE.

Marszałek Bogdan Borusewicz zaznaczył, że niezwykle istotne jest rozwijanie sieci połączeń elektroenergetycznych z północy na południe. Dodał, że w minionej epoce inwestowano głównie w połączenia ze wschodu na zachód. Obecnie budowa interkonektora na granicy ze Słowacją to inwestowanie w bezpieczeństwo. Marszałek podkreślił, że warto wspierać wszelkie regionalne propozycje, które zwiększają nasze bezpieczeństwo energetyczne.

26 V 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz przyjął **delegację Kuwejcko-Polskiej Grupy Bilateralnej Zgromadzenia Narodowego Kuwejtu** pod przewodnictwem Hamada S. Al-Harashaniego. Towarzyszyli mu członkowie grupy: Abdullah M. Al-Adwani, Faisal M. Al-Kandarii i Mansour F. Al-Dhafiri. Przewodniczący Hamad S. Al-Harashani podkreślił, że celem wizyty jest wzmocnienie dobrych stosunków łączących oba kraje. Wyraził nadzieję na znalezienie w Polsce nowych możliwości inwestycyjnych dla kuwejckich przedsiębiorstw. Goście poinformowali, że Kuwejt dysponuje nowymi technologiami poszukiwania zasobów. Liczą więc na to, że polskie przedsiębiorstwa będą mogły wziąć udział w tych inwestycjach. Mówili również o nowych rozwiąza-

niach prawnych w zakresie prowadzenia inwestycji. Delegacja zainteresowana była także pogłębianiem współpracy naukowej między obu krajami.

Z gośćmi spotkali się również przedstawiciele senackiej Komisji Spraw Zagranicznych.

3 VI 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się z **przewodniczącym Medżlisu Tatarów krymskich Mustafą Dżemilewem**, który składał wizytę w Polsce w związku z przyznaniem mu Nagrody Solidarności. Towarzyszyli mu małżonka Safinar Dżemilewa i zastępca przewodniczącego Medżlisu, przewodniczący Bractwa Krymskich Tatarów w Kijowie Asłan Omer Kyrymly.

Dziękując za spotkanie, Mustafa Dżemilew powiedział, że „Solidarność" odegrała dużą rolę w walce Tatarów o swobody demokratyczne. Dodał, że Tatarzy walczący o swoją wolność dobrze znają działalność opozycyjną marszałka Bogdana Borusewicza. Podziękował też za wspieranie przez Polskę Ukrainy, kiedy uzyskała niepodległość. Było to urzeczywistnienie hasła: „Za wolność naszą i waszą". Mustafa Dżemilew wyraził nadzieję, że Polska zawsze będzie z Ukrainą.

Marszałek Senatu powiedział, że doskonale zna działalność Mustafy Dżemilewa jeszcze z czasów radzieckich, gdy był on więźniem politycznym. „Uznaliśmy, że jeżeli przywódca Tatarów krymskich kolejny raz został skazany na karę więzienia za obronę praw człowieka w ZSRR i się nie boi, to dla ludzi «Solidarności» fakt ten był wystarczającym powodem, aby podjąć walkę o wolność w Polsce" – mówił. Marszałek Bogdan Borusewicz podkreślił, że

Polska potępia militarną agresję na Krym, nielegalne i bezprawne referendum, a także nie uznaje aneksji Krymu i opowiada się za integralnością terytorialną Ukrainy. Dodał, że Polska będzie wspierać Tatarów w ich dążeniu do wolności.

Podczas spotkania rozmawiano o polityce władz rosyjskich wobec ludności mieszkającej na Krymie. Mustafa Dżemilew podkreślił, że ludzie są zmuszani do przyjmowania obywatelstwa rosyjskiego, a tych, którzy tego nie chcą zrobić, traktuje się jak cudzoziemców. Tracą prawa wyborcze i mają kłopoty z otrzymaniem pracy.

3 VI 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się **przewodniczącym parlamentu Mołdawii Igorem Cormanem**, z którym rozmawiał m.in. o umowie stowarzyszeniowej Mołdawii z Unią Europejską. Przewodniczący wyraził obawy, że po podpisaniu umowy jego kraj spotkają restrykcje gospodarcze ze strony Rosji. Dodał, że spodziewa się

embarga na owoce i warzywa. Marszałek Bogdan Borusewicz przyznał, że tego rodzaju restrykcje handlowe na krótką metę mogą być dość dotkliwe, ale w dalszej perspektywie uderzają w kraj, który je wprowadza.

Pytany o nastroje społeczeństwa mołdawskiego po zniesieniu wiz wjazdowych do UE, przewodniczący Igor Corman podkreślił, że decyzja ta jest ważnym krokiem w stronę integracji europejskiej i została bardzo dobrze przyjęta, zwłaszcza przez młodzież. Dodał, że wzmocniła państwowość Mołdawii. Odnosząc się do sprawy statusu Naddniestrza, przewodniczący powiedział, że jego kraj podejmuje próby reintegracji Mołdawii, takie jak działania w sprawie integracji z Unią Europejską.

8 VII 2014 r. wicemarszałek Jan Wyrowiński przyjął w Senacie **przewodniczącą łotewskiego Sejmu Solvitę Āboltiņę**. Wicemarszałek podkreślił, że wizyta przypadła w ważnym dla Senatu czasie – w 25. rocznicę jego odrodzenia. Wicemarszałek zaznaczył, że niedawno Polska i Łotwa obchodziły 10. rocznicę wejścia do Unii Europejskiej. Jego zdaniem Łotwa, przyjmując wspólną walutę, jeszcze bardziej zintegrowała się z UE. Wicemarszałek Senatu wyraził także zadowolenie, że priorytetem

zbliżającej się prezydencji łotewskiej w UE będzie Partnerstwo Wschodnie, utworzone m.in. z inicjatywy Polski.

Zdaniem przewodniczącej łotewskiego Sejmu państwa demokratyczne nie mogą obojętnie przyglądać się sytuacji na Ukrainie, ich obowiązkiem jest udzielenie wsparcia temu krajowi. W ocenie przewodniczącej Rosja stanowi część problemów na Ukrainie, a polityka sankcji wobec niej powinna być konsekwentna. Dodała, że UE musi mówić jednym głosem w sprawie Ukrainy i udzielić wsparcia reformom tam przeprowadzanym.

Wicemarszałek wyraził wdzięczność za opiekę nad polską diasporą żyjącą na Łotwie, za stworzenie jej możliwości nauki języka polskiego, kultywowania polskich tradycji i kultury.

Politycy rozmawiali ponadto o potrzebie wspólnej polityki energetycznej i dywersyfikacji źródeł energii, a także o współpracy międzyparlamentarnej i polsko-łotewskim współdziałaniu na forach międzynarodowych.

Po zakończeniu rozmów została otwarta wystawa „Stosunki polsko-łotewskie 1919–1991 w zasobie Archiwum Akt Nowych", przygotowana przez Senat, Parlamentarną Grupę Polsko-Łotewską, Archiwum Akt Nowych Rzeczypospolitej oraz ambasadę Łotwy w Polsce. Otwierając wystawę, przewodnicząca Solvita Āboltiņa powiedziała, że Polska i Łotwa są partnerami w UE i NATO, co nakłada na oba kraje obowiązek szerzenia demokracji w innych państwach europejskich. Dodała, że dokumenty, które znalazły się na tej wystawie, ukazują naszą wieloletnią współpracę. Goście otrzymali publikację senacką „Polska – Łotwa dzisiaj".

10 VII 2014 r. wizytę w Senacie złożył **wiceprzewodniczący parlamentu Republiki Kazachstanu (Mażylis) Siergiej Diaczenko** wraz z delegacją. Gości przyjął wicemarszałek Jan Wyrowiński. Podkreślił on, że Polska jest zainteresowana współpracą gospodarczą z Kazachstanem, także na poziomie województw i obwodów. Dodał, że Senat był inicjatorem reformy samorządowej w Polsce i do tej pory chętnie wspiera, również w wymiarze międzynarodowym, współpracę samorządów. Wyraził też nadzieję, że obroty handlowe między obu państwami, które wyniosły ponad 1 mld dolarów, będą się nadal zwiększać. Zdaniem wicemarszałka rozwojowi stosunków gospodarczych powinna sprzyjać kazachska inicjatywa zorganizowania Forum Regionów Polska – Kazachstan.

Wiceprzewodniczący Siergiej Diaczenko powiedział, że Polska jest strategicznym partnerem Kazachstanu w Europie Środkowo-Wschodniej. W jego ocenie można i należy zwiększyć dynamikę współpracy gospodarczej. Poinformował też, że Kazachstan czyni starania o niestałe członkostwo w Radzie Bezpieczeństwa ONZ na lata 2017–18. Pismo z prośbą o poparcie w tej sprawie skierowano do prezydenta Bronisława Komorowskiego. Wiceprzewodniczący mówił także o potrzebie rozwijania stosunków międzyparlamentarnych i wzmocnienia polsko-kazachskich grup przyjaźni.

15 VII 2014 r. gościem marszałka Bogdana Borusewicza był **prezydent Republiki Słowackiej Andrej Kiška**. Podczas spotkania rozmawiano o wzmocnieniu współpracy w ramach Grupy Wyszehradzkiej, sytuacji na Ukrainie i wyborach do europarlamentu. Marszałek Senatu podkreślił, że nasz kraj jest zwolennikiem ścisłej współpracy regionalnej w ramach Grupy Wyszehradzkiej. Jego zdaniem może ona poprawić pozycję jej członków w Unii Europejskiej. Jak dodał marszałek, nasze kraje powinny mówić jednym głosem w sprawach Ukrainy.

Prezydent Andrej Kiška podkreślił, że Polska postrzegana jest jako lider i rzecznik państw Europy Środkowo-Wschodniej. Wyraził nadzieję, że uda się wzmocnić działania Grupy Wyszehradzkiej, w której Słowacja objęła właśnie roczne przewodnictwo. Jak zaznaczył, stanowisko jego kraju wobec wydarzeń na Ukrainie jest jednoznaczne. „To, co zrobiła Rosja, nazywamy agresją" – powiedział. Prezydent mówił także o pomocy, jakiej Słowacja udzieliła Ukrainie; m.in. przyjmowano rannych żołnierzy ukraińskich.

Podczas spotkania rozmawiano również o niedawnych wyborach do Parlamentu Europejskiego. Prezydent Andrej Kiška narzekał na bardzo niską frekwencję na Słowacji – zaledwie 13%. Jego zdaniem świadczy to o tym, że działalność unijnych instytucji nie przełożyła się na życie obywateli. Według marszałka Bogdana Borusewicza niska frekwencja w wyborach do europarlamentu stała się problemem, ponieważ zwiększają się kompetencje Komisji Europejskiej.

8 VIII 2014 r. wizytę w Senacie złożył **wiceprzewodniczący Chińskiej Ludowej Rady Polityczno-Konsultatywnej Wan Gang** wraz z delegacją. Gości przyjął wicemarszałek Stanisław Karczewski.

W spotkaniu wzięli także udział przewodniczący Komisji Kultury i Środków Przekazu senator Grzegorz Czelej i ambasador Chin w Polsce Xu Jian.

Jak powiedział wicemarszałek Stanisław Karczewski, Polska przywiązuje szczególną wagę do rozwoju partnerskich relacji z Chinami, a zwłaszcza do prowadzenia nowych wspólnych projektów. Wicemarszałek zwrócił m.in. uwagę na możliwości wymiany studentów, zachęcał do zwiększenia liczby chińskich studentów na polskich uczelniach, które oferują różnorodne kierunki studiów w języku angielskim. Mówił także o potrzebie zintensyfikowania współpracy naukowo-technicznej. Zdaniem wicemarszałka chińskie ośrodki badawcze powinny się stać partnerami dla polskich placówek naukowych, koncentrujących się obecnie przede wszystkim na współpracy z ośrodkami amerykańskimi i europejskimi. Z tą opinią zgodził się senator Grzegorz Czelej, który szczególną uwagę zwrócił na potencjał tkwiący w medycynie i ochronie zdrowia.

Rozmawiano także o wymianie handlowej, a szczególnie o możliwości zwiększenia eksportu polskiej żywności do Chin. Chodzi przede wszystkim o wieprzowinę, jabłka i warzywa. Rynek chiński jest dla Polski wyjątkowo interesujący ze względu na jego rozmiary i coraz bardziej upowszechniające się nowe nawyki konsumenckie. Wiceprzewodniczący Wan Gang zapewnił o otwarciu jego kraju na możliwość nawiązania współpracy w nowych dziedzinach, a także rozszerzenia jej dotychczasowych obszarów.

2 IX 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz przyjął **ministra obrony narodowej Chińskiej Republiki Ludowej gen. Changa Wanquana**. Podczas spotkania oceniono stan stosunków polsko-chińskich, które datują się od pierwszych lat po II wojnie światowej. Ożywienie kontaktów dwustronnych nastąpiło po przystąpieniu Polski do NATO i UE. W grudniu 2011 r. Polska i Chiny ustanowiły partnerstwo strategiczne, które zapoczątkowało intensyfikację wizyt. Instrumentem koordynacji relacji polsko-chińskich jest komitet międzyrządowy, który ma obradować co roku z udziałem ministrów spraw zagranicznych i co 2 lata z udziałem premierów.

Marszałek Bogdan Borusewicz i minister Chang Wanquan ocenili dotychczasowy rozwój stosunków między obu państwami jako dobry. Jak podkreślił minister, Polska jest ważnym krajem w Europie i do rozwoju relacji z nią Chiny przywiązują dużą wagę. Dotyczy to także współpracy wojskowej. Marszałek Senatu stwierdził, że nasz kraj planuje dalszą modernizację armii, czemu sprzyja wysokie – w porównaniu z innymi państwami europejskimi – tempo wzrostu gospodarczego (3% PKB w 2014 r.).

Minister Chang Wanquan podkreślił, że Chiny dostrzegają rosnące znaczenie Polski w Unii Europejskiej i jej rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa regionalnego.

24 X 2014 r wizytę kurtuazyjną marszałkowi Bogdanowi Borusewiczowi złożył **gubernator generalny Kanady David Johnston**. Obaj politycy podczas spotkania wiele uwagi poświęcili współdziałaniu gospodarczemu i wojskowemu. Strona kanadyjska wyraża gotowość rozszerzenia współpracy zwłaszcza

w dziedzinie produkcji energii. Marszałek Senatu podkreślił, że Polska jest zainteresowana doświadczeniami firm kanadyjskich, jeśli chodzi o wydobycie gazu łupkowego. Poinformował gubernatora o budowie w Świnoujściu gazoportu, który wkrótce będzie przyjmował gaz skroplony, zakontraktowany w Katarze.

Marszałek Bogdan Borusewicz przedstawił także sytuację na Ukrainie, gdzie niedawno złożył – wraz z grupą przewodniczących parlamentów państw Unii Europejskiej – roboczą wizytę. Jak stwierdził, Ukraina znalazła się w trudnej sytuacji ze względu na agresję Rosji, a także blokadę dostaw gazu i eksportu towarów ukraińskich, co ma spowodować niezadowolenie społeczeństwa.

29 X 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz przyjął **prezydenta Państwa Izrael Reuvena Rivlina**. Podczas spotkania rozmawiano m.in. o sytuacji na Bliskim Wschodzie i w Strefie Gazy po najpoważniejszym od 2008 r. konflikcie między Hamasem i Izraelem, o problemach związanych z procesem pokojowym, o działaniach Hezbollahu i zagrożeniach ze strony Iranu.

Marszałek Senatu poruszył kwestię agresji Rosji na Ukrainę i obecnej sytuacji w tym kraju. Jak podkreślił, podważenie układu granic i naruszenie integralności terytorialnej Ukrainy stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa w Europie Środkowo-Wschodniej.

Prezydent Izraela odniósł się do obowiązującego obecnie w Polsce zakazu uboju rytualnego i zaapelował o rozwiązanie tego problemu.

18 XI 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się z przebywającym z oficjalną wizytą w Polsce **prezydentem Bułgarii Rosenem Plewneliewem**. Rozmawiano o stosunkach dwustronnych, a także o sytuacji na Ukrainie, Bałkanach i Bliskim Wschodzie. W spotkaniu uczestniczyli również senatorowie: Stanisław Gorczyca, Marek Rocki i Alicja Zając.

Marszałek Bogdan Borusewicz podkreślił, że choć Bułgaria i Polska mają różne doświadczenia historyczne, obecnie dotykają je podobne problemy, które trzeba rozwiązać. Prezydent Rosen Plewneliew przypomniał, że Polskę i Bułgarię łączy wspólna przeszłość komunistyczna. W obu krajach wiemy, co znaczy komunizm, faszyzm, wiemy też,

co to znaczy być narodem wolnym. Prezydent dodał, że celem jego wizyty w Polsce jest zintensyfikowanie współpracy gospodarczej, rozpoczęcie wspólnych projektów, które uwolnią potencjał obu państw. Prezydent stwierdził, że 20 lat temu Bułgaria była odizolowania od Europy, ale obecnie członkostwo w Unii Europejskiej i wspólne wartości są motorem przemian w tym kraju.

Obaj politycy wiele uwagi poświęcili bezpieczeństwu energetycznemu. Prezydent Rosen Plewneliew podkreślił, że dobrym rozwiązaniem zaproponowanym przez Polskę jest stworzenie unii energetycznej w ramach UE. Zdaniem rozmówców to jedna z metod przełamania dyktatu cenowego stosowanego przez monopolistycznego dostawcę gazu i ropy naftowej. Rozmawiano też o projekcie budowy gazociągu South Stream i problemach z jego realizacją.

Prezydent Bułgarii wyraził zaniepokojenie rozwojem sytuacji na Bałkanach, zwłaszcza w Serbii, wynikającej z napływu do tego rejonu Europy kapitału rosyjskiego. Wiele uwagi poświęcono wypadkom na Ukrainie. Zdaniem obu polityków aneksja Ukrainy przez Rosję i możliwy scenariusz dalszych działań stawiają przed społecznością międzynarodową nowe wyzwania.

17 XII 2014 r. gościem marszałka Bogdana Borusewicza był, przebywający z oficjalną wizytą w Polsce, **prezydent Ukrainy Petro Poroszenko**. Jak podkreślił podczas spotkania, 17 XII 2014 r. jest historyczną datą. Tego bowiem dnia prezydent Rzeczypospolitej

Polskiej złożył podpis pod ustawą o ratyfikacji umowy stowarzyszeniowej Ukrainy z Unią Europejską. Prezydent Ukrainy dodał, że Polska jest najbliższym partnerem strategicznym jego kraju. Naród ukraiński czuje wsparcie w dziedzinie moralnej i na arenie międzynarodowej w dążeniu do integralności terytorialnej i przynależności do struktur europejskich. „Gdy inne państwa były z tyłu, Polska wsparła nas w najtrudniejszych chwilach" – podkreślił prezydent Petro Poroszenko. „Dla nas niezwykle ważne są doświadczenia Polski w reformowaniu państwa, zwłaszcza w zakresie decentralizacji władzy. Interesuje nas polska droga w zwalczaniu korupcji i transformacji gospodarczej. Polska jest dla Ukrainy modelem" – mówił prezydent. Dodał, że zostało ustalone, iż w tych dziedzinach Ukraina i Polska będą ze sobą ściśle współpracować.

Prezydent Petro Poroszenko podziękował polskim parlamentarzystom, w tym także senatorom, za obecność – w roli obserwatorów – podczas ostatnich wyborów do Rady Najwyższej Ukrainy. Ich wynikiem jest nowy skład ukraińskiego parlamentu, do którego po raz pierwszy nie dostali się komuniści. Prezydent zapowiedział, że w najbliższym terminie w Radzie Najwyższej zostanie powołana grupa przyjaźni ukraińsko-polskiej, która stanie się fundamentem dla dalszego reformowania państwa. Podkreślił, że najlepszym symbolem relacji polsko-ukraińskich było głosowanie nad ratyfikacją umowy stowarzyszeniowej Ukrainy z Unią Europejską w Senacie. „Zdjęcie z wręczenia uchwały Senatu stoi na moim biurku" – powiedział prezydent.

Marszałek Bogdan Borusewicz stwierdził, że wybory prezydenckie i parlamentarne zostały przeprowadzone na Ukrainie w trudnych warunkach – agresji wojskowej sąsiada. „Teraz przed nowym parlamentem stoi zadanie przygotowania ustaw, a przed rządem – reformowania państwa. Trudna sytuacja, w jakiej znajduje się Ukraina, jest jednocześnie jej wielką szansą" – podkreślił marszałek. Dodał, że Polska najtrudniejsze reformy rozpoczęła w równie trudnej sytuacji. Marszałek Senatu opowiedział się za daleko idącą pomocą Ukrainie, także militarną.

Spotkanie z korpusem dyplomatycznym

Podczas noworocznego spotkania z korpusem dyplomatycznym akredytowanym w Polsce, 28 I 2014 r., marszałek Bogdan Borusewicz mówił o przypadających w 2014 r. ważnych dla Polski i Senatu rocznicach, sytuacji na Ukrainie, a także o planach Izby na najbliższy rok. Jak podkreślił, 2014 r. jest dla Senatu rokiem szczególnym ze względu na obchody 25. rocznicy odrodzenia Izby wyższej polskiego parlamentu i pierwszych wolnych wyborów od czasu zakończenia II wojny światowej. Ich przeprowadzenie w wyniku porozumień Okrągłego Stołu i odtworzenie Senatu było ważnym pokojowym krokiem w kierunku przywrócenia wolności i szacunku dla woli narodu, tak cenionych przez Polaków.

Marszałek Bogdan Borusewicz przypomniał, że w 2014 r. przypada także 10. rocznica wejścia Polski do Unii Europejskiej i 15. rocznica przystąpienia do NATO. Wyraził też nadzieję na pokojowe rozwiązanie konfliktu i kontynuowanie z Ukrainą dialogu, m.in. na forum Polsko-Litewsko-Ukraińskiego Zgromadzenia Parlamentarnego.

Marszałek przypomniał również, że odbył spotkania z przedstawicielami środowisk politycznych Egiptu i Tunezji, podczas których apelował o zjednoczenie wewnętrzne i przywoływał przykład polskiej drogi z 1989 r. i Okrągłego Stołu. Zwrócił też uwagę, że Senat aktywnie uczestniczył w dialogu z wieloma zagranicznymi partnerami Polski, i zapewnił, iż dostrzega potrzebę aktywnego rozwijania stosunków z państwami położonymi z dala od granic Unii Europejskiej, często w regionach szczególnie wrażliwych, takich jak Sahel czy Azja Południowo-Wschodnia.

Z kolei dziekan korpusu dyplomatycznego i nuncjusz apostolski w Polsce abp Celestino Migliore wskazał na 2 ważne wydarzenia w Senacie w 2013 r.: z inicjatywy Izby w listopadzie po raz pierwszy przyznano tytuły Strażnika Dziedzictwa Rzeczypospolitej, a w październiku odbyło się pierwsze wysłuchanie publiczne.

WIELOSTRONNE SPOTKANIA MIĘDZYPARLAMENTARNE

Spotkania przewodniczących parlamentów

W Budapeszcie 27–28 II 2014 r. odbyło się **XI Spotkanie Przewodniczących Parlamentów Państw Grupy Wyszehradzkiej**. Uczestniczyli w nim: marszałek Bogdan Borusewicz**,** marszałek Sejmu Ewa Kopacz, wiceprzewodnicząca Rady Narodowej Słowacji Renáta Zmajkovičová, przewodniczący Zgromadzenia Narodowego Węgier László Kövér, przewodniczący Izby Deputowanych Parlamentu Re-

publiki Czeskiej Jan Hamáček oraz przewodniczący Senatu Parlamentu Republiki Czeskiej Milan Štěch. Na zakończenie – z inicjatywy marszałków Ewy Kopacz i Bogdana Borusewicza – przyjęto wspólne oświadczenie w sprawie Ukrainy, w którym szefowie parlamentów państw Grupy Wyszehradzkiej zadeklarowali wsparcie dla demokracji w tym kraju. Dokument dotyczył również europejskich aspiracji Ukrainy. Przewodniczący wyrazili swoje poparcie dla przyspieszenia procesu liberalizacji reżimu wizowego oraz zwiększenia liczby stypendiów dla ukraińskich studentów w programie ERASMUS.

Oprócz sytuacji na Ukrainie tematami szczytu w Budapeszcie były m.in. nowe ramy wyszehradzkiej współpracy parlamentarnej oraz wspólna reprezentacja interesów krajów Grupy Wyszehradzkiej w UE.

Z inicjatywy przewodniczącego czeskiego Senatu Milana Štěcha przewodniczący skierowali list do przewodniczącego Izby Reprezentantów Republiki Związku Mjanmy U Shwe Manna z wyrazami poparcia dla jego dążeń reformatorskich.

W trakcie pobytu w Budapeszcie marszałek Bogdan Borusewicz wziął udział w spotkaniu w Instytucie Polskim w ramach cyklu „Lekcje historii o wolności" na temat: „Polsko-węgierska Solidarność w latach 1956, 1980, 1989".

6–8 IV 2014 r. w Wilnie odbyła się **Konferencja Przewodniczących Parlamentów Państw Unii Europejskiej**. Polskiej delegacji przewodniczyli marszałek Senatu Bogdan Borusewicz i marszałek Sejmu Ewa Kopacz. W trakcie spotkania omówiono rolę parlamentów w przeciwdziałaniu konsekwencjom kryzysu finansowego i ekonomicznego, m.in. znaczenie i działanie Międzyparlamentarnej Konferencji ds. Zarządzania Gospodarczego i Finansowego Unii Europejskiej, powołanej w 2013 r. w Nikozji na mocy Traktatu o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w Unii Gospodarczej i Walutowej (tzw. pakt fiskalny). Rozmawiano o – podejmowanych w poszczególnych krajach – działaniach, mających na celu zapobieganie skutkom kryzysu ekonomicznego. Mówiono o ważnej roli parlamentów narodowych, które mogą spełniać funkcję kontrolera własnych rządów przy wprowadzaniu europejskich rozwiązań, służących zapobieganiu skutkom kryzysu ekonomicznego i finansowego. Kolejny temat dyskusji podczas konferencji to do-

świadczenia parlamentów narodowych w badaniu subsydiarności po 5 latach od wejścia w życie Traktatu z Lizbony. Przewodniczący parlamentów UE omówili i ocenili funkcjonowanie procedury kontroli stosowania zasady pomocniczości przez parlamenty poszczególnych krajów unijnych, wprowadzone 1 XII 2009 r. na mocy traktatu. Od jego wejścia w życie do 10 III 2014 r. parlamenty krajowe wydały w sumie 278 uzasadnionych opinii.

Marszałek Bogdan Borusewicz wziął udział w dyskusji na temat Partnerstwa Wschodniego. Rozmówcy skupili się na wydarzeniach na Ukrainie. Marszałek podkreślił, że działania podejmowane przez Rosję destabilizują sytuację na Ukrainie, ale są

też wymierzone w inne kraje, w tym członków Unii Europejskiej i uczestników Partnerstwa Wschodniego. Zdaniem marszałka należy wspierać te państwa w dążeniu do przynależności do struktur europejskich. Uczestnicy dyskusji zwracali również uwagę na niebezpieczeństwo braku reakcji na obecną sytuację na Ukrainie.

Przewodniczący parlamentów państw UE dyskutowali także o przyszłości obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, utworzonego na mocy Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, a zmienionego przez Traktat z Lizbony. Obszar ten obejmuje politykę azylową i migracyjną, współpracę policji i walkę z przestępczością. Omówiono m.in. parlamentarną kontrolę, oceniono działalność Europolu (Europejski Urząd Policji) i Eurojustu (Europejski Urząd ds. Współpracy Sądowej).

Konferencja Przewodniczących Parlamentów UE przyjęła deklarację, upamiętniającą Międzynarodowy Dzień Romów, przypadający 8 kwietnia. Napisano w niej m.in., że „różnorodność kulturowa i językowa stanowi fundamentalną cechę Unii Europejskiej, a Romowie przyczyniają się do wzbogacenia tej różnorodności".

7 IV 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się z przewodniczącymi parlamentów krajów Partnerstwa Wschodniego – Dawidem Usupashvilim z Gruzji i Igorem Cormanem z Mołdawii. Obaj przewodniczący potwierdzili aspiracje swoich państw do członkostwa w Unii Europejskiej. Podkreślali znaczenie szczytu Partnerstwa Wschodniego w Wilnie i sukces, jakim okazał się on dla nich. Marszałek Bogdan Borusewicz i jego rozmówcy zgodzili się, że sytuacja na Ukrainie zmierza w bardzo złym kierunku i ma wpływ na wydarzenia na całym świecie. Należy dążyć do pokojowego rozwiązania tego konfliktu i nie dopuścić do odnowienia stosunków panujących w Europie w czasach ZSRR.

Marszałek Senatu 7 IV 2014 r. spotkał się też z wicemarszałkiem Sejmasu litewskiego Jarosławem Narkiewiczem oraz posłami Akcji Wyborczej Polaków na Litwie: Józefem Kwiatkowskim, Michałem Mackiewiczem i Ritą Tamašunienė. Rozmawiano na temat planowanych zmian w prawie litewskim, które umożliwiłyby zapisywanie nazwisk polskich zgodnie z zasadami pisowni języka polskiego, oraz o próbach wprowadzenia możliwości prawnych umieszczania polskich napisów urzędowych obok litewskich.

8 IV 2014 r. w Instytucie Stosunków Międzynarodowych i Nauk Politycznych Uniwersytetu Wileńskiego marszałek Bogdan Borusewicz wygłosił wykład, którego tematem było 25-lecie przemian demokratycznych w Polsce. Po wykładzie odpowiadał na pytania studentów. Dyskutowano o wydarzeniach na Ukrainie i ich możliwych skutkach oraz o stosunkach polsko-litewskich.

11–12 IX 2014 r. w Oslo marszałek Bogdan Borusewicz uczestniczył w **Europejskiej Konferencji Przewodniczących Parlamentów**, organizowanej przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy. Pierwszego dnia politycy dyskutowali o podstawowych prawach i wolnościach konstytucyjnych – uczestnictwie, zaufaniu i debacie publicznej jako niezbędnych warunkach demokracji. Drugiego dnia marszałek Senatu zabrał głos podczas sesji poświęconej demokracji, suwerenności i bezpieczeństwu w Europie. Szefowie parlamentów rozmawiali ponadto na temat relacji między większością parlamentarną a opozycją w kontekście poszukiwania równowagi w demokracji.

W trakcie pobytu w Oslo marszałek Bogdan Borusewicz odbył również szereg spotkań bilateralnych. Przeprowadził rozmowy m.in.: z przewodniczącym parlamentu Szwecji Perem Westerbergiem, przewodniczącą Senatu Holandii Ankie Broekers-Knol, przewodniczącym parlamentu Gruzji Dawidem Usupashvilim i przewodniczącym parlamentu

Ukrainy Oleksandrem Turczynowem. Tematy rozmów to kryzys na Ukrainie i jego wpływ na bezpieczeństwo Europy.

Ostatniego dnia konferencji marszałek Senatu spotkał się z przewodniczącym parlamentu Danii Mogensem Lykketoftem, przewodniczącą Izby Lordów baronessą Frances D'Souza, wiceprzewodniczącym Zgromadzenia Narodowego Węgier Janosem Latorcaiem i przewodniczącym niższej izby parlamentu Republiki Irlandii Seánem Barrettem.

Spotkania komisji parlamentów krajów członkowskich Unii Europejskiej

Senator Edmund Wittbrodt wziął udział w spotkaniu przewodniczących komisji ds. unijnych parlamentów państw UE, które odbyło się 26–28 I 2014 r. w Atenach.

16–18 II 2014 r. senator Jan Rulewski reprezentował Senat RP na spotkaniu przewodniczących komisji właściwych ds. sprawiedliwości i spraw wewnętrznych parlamentów państw UE, zorganizowanym w ramach prezydencji greckiej w Atenach.

3–5 IV 2014 r. senatorowie Wojciech Skurkiewicz i Edmund Wittbrodt uczestniczyli w Międzyparlamentarnej Konferencji ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony, która odbyła się w Vouliagmeni (Grecja).

15–18 VI 2014 r. senatorowie Edmund Wittbrodt i Marek Ziółkowski wzięli udział w LI Konferencji Komisji ds. Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej (COSAC), odbywającej się w Atenach.

17–18 VII 2014 r., podczas spotkania przewodniczących komisji ds. unijnych parlamentów państw UE w Rzymie, polski Senat reprezentował senator Edmund Wittbrodt.

12–15 X 2014 r. senator Józef Pinior uczestniczył w spotkaniu przewodniczących komisji właściwych ds. praw człowieka parlamentów państw UE, zorganizowanym w Rzymie w ramach prezydencji włoskiej.

26–28 X 2014 r. w spotkaniu przewodniczących komisji ds. rolnictwa, przemysłu i przedsiębiorczości parlamentów państw UE, odbywającym się w Rzymie, wzięli udział senatorowie Jerzy Chróścikowski i Marek Ziółkowski.

6–7 XI 2014 r., podczas obrad Międzyparlamentarnej Konferencji ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony, dyskutowano o międzynarodowych kryzysach we wschodnim i południowym sąsiedztwie Unii Europejskiej (Ukraina, Syria i Libia). W spotkaniu, odbywającym się w Rzymie, wzięli udział senatorowie: Bogdan Klich, Wojciech Skurkiewicz i Edmund Wittbrodt.

19–22 XI 2014 r. w Rzymie odbyło się spotkanie przewodniczących komisji ds. zatrudnienia, badań naukowych i innowacji parlamentów państw UE. Uczestniczył w nim senator Mieczysław Augustyn.

30 XI–2 XII 2014 r. senatorowie Edmund Wittbrodt i Marek Ziółkowski wzięli udział w LII Konferencji Komisji ds. Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej (COSAC), odbywającej się w Rzymie.

Współpraca regionalna w ramach Unii Europejskiej

W Budapeszcie 30–31 I 2014 r. odbyło się spotkanie prezydiów komisji spraw zagranicznych parlamentów państw Grupy Wyszehradzkiej. Komisję Spraw Zagranicznych Senatu reprezentowali: przewodniczący senator Włodzimierz Cimoszewicz, jego zastępca senator Bogdan Klich i senator Jan Maria Jackowski. Rozmawiano o sytuacji politycznej na Ukrainie, o polityce energetycznej i bezpieczeństwie energetycznym oraz o pogłębieniu współpracy parlamentarnej w ramach Grupy Wyszehradzkiej.

Na zakończenie przyjęto wspólne stanowisko, w którym zadeklarowano m.in. wsparcie europejskich aspiracji Ukrainy i zaapelowano o kompromis, dialog i powstrzymanie się od przemocy.

4–5 II 2014 r. senatorowie: Andrzej Matusiewicz, Jarosław Obremski i Janusz Sepioł wzięli udział w 6. spotkaniu komisji ds. administracji publicznej i polityki regionalnej parlamentów państw Grupy Wyszehradzkiej, które odbyło się w Budapeszcie.

13–14 IV 2014 r. w Wilnie zorganizowano cykliczne spotkanie przewodniczących komisji ds. europejskich parlamentów Polski, Litwy, Łotwy i Estonii. Wziął w nim udział senator Edmund Wittbrodt.

27–29 IV 2014 r. w spotkaniu komisji ds. europejskich parlamentów Polski, Czech, Słowacji i Węgier, odbywającym się w Bratysławie, uczestniczyli senatorowie Stanisław Gorczyca i Edmund Wittbrodt.

17 VI 2014 r. w Sztokholmie, z inicjatywy przewodniczącej Rady Nordyckiej Karin Åström, odbyło się spotkanie międzyparlamentarne przedstawicieli Rady Nordyckiej, Zgromadzenia Bałtyckiego i Grupy Wyszehradzkiej. Poświęcono je sytuacji na Ukrainie. Senat RP reprezentował senator Bogdan Klich.

14–16 X 2014 r. w Hernádvécse na Węgrzech odbyło się spotkanie komisji ds. europejskich parlamentów Polski, Czech, Słowacji i Węgier. Wzięli w nim udział senatorowie Zbigniew Meres i Edmund Wittbrodt.

24–25 X 2014 r. senator Edmund Wittbrodt reprezentował Senat RP na spotkaniu komisji ds. europejskich parlamentów Polski, Litwy, Łotwy i Estonii, zorganizowanym w Narvie-Jöesuu (Estonia).

13–14 XI 2014 r. senatorowie Edmund Wittbrodt i Marek Ziółkowski uczestniczyli w cyklicznym spotkaniu komisji ds. europejskich parlamentów Polski, Niemiec i Francji, które odbyło się w Berlinie.

24 XI 2014 r. w Rydze odbyło się seminarium z udziałem parlamentarzystów reprezentujących Zgromadzenie Bałtyckie, Radę Nordycką, Grupę Wyszehradzką, Benelux oraz Zgromadzenie Parlamentarne GUAM. Senat RP reprezentował senator Jarosław Obremski. Głównym tematem spotkania były sytuacja na Ukrainie i konsekwencje rosyjskiej agresji.

Spotkania w Parlamencie Europejskim

1–2 XII 2014 r. senatorowie Dorota Czudowska i Bogdan Klich wzięli udział w posiedzeniu Komisji Spraw Zagranicznych Parlamentu Europejskiego z udziałem przedstawicieli parlamentów państw członkowskich Unii Europejskiej, które odbyło się w Brukseli.

ZGROMADZENIA PARLAMENTARNE

Zgromadzenie Parlamentarne Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Sejmu Republiki Litewskiej, Rady Najwyższej Ukrainy

Marszałek Bogdan Borusewicz 17 III 2014 r. wziął udział w posiedzeniu prezydium Zgromadzenia Parlamentarnego Sejmu i Senatu RP, Sejmu Republiki Litewskiej, Rady Najwyższej Ukrainy, które odbyło się w Kijowie. Marszałkowi towarzyszył przewodniczący sejmowej Komisji Spraw Zagranicznych poseł Grzegorz Schetyna. Jednodniowa wizyta w Kijowie rozpoczęła się od spotkania marszałka Senatu, posła Grzegorza Schetyny i przewodniczącej parlamentu litewskiego Lorety Graužinienė z premierem Ukrainy Arsenijem Jaceniukiem. Podziękował on Polsce i Litwie za wsparcie w trudnych chwilach. Podkreślił, że

Ukraina nigdy nie uzna tzw. krymskiego referendum i będzie odbudowywać ukraińską państwowość na Krymie dzień po dniu. Jego zdaniem kryzys krymski będzie zapewne trwał lata, ale założenie integralności granic Ukrainy to podstawa. Marszałek Bogdan Borusewicz zwrócił uwagę, że założenie integralności jest słuszne. Zapewnił o wsparciu Ukrainy przez polski rząd, parlament i społeczeństwo. Premier Arsenij Jaceniuk zadeklarował, że priorytetem ukraińskich władz jest integracja z Unią Europejską oraz zawarcie z nią umowy stowarzyszeniowej. Zwracał uwagę na krytyczną sytuację gospodarczą swego kraju i konieczność przeprowadzenia reform. Strona polska zadeklarowała gotowość podzielenia się doświadczeniami w tym zakresie. Marszałek Bogdan Borusewicz ocenił, że szczególnie ważne są reformy gospodarcza i samorządowa.

Marszałek Bogdan Borusewicz, poseł Grzegorz Schetyna i przewodnicząca Loreta Graužinienė spotkali się również z p.o. prezydenta Ukrainy Oleksandrem Turczynowem. W drodze na to spotkanie przeszli przez Majdan, gdzie rozmawiali z Ukraińcami. Na konferencji prasowej po spotkaniu Oleksandr Turczynow podziękował Polsce i Litwie za wsparcie udzielone Ukraińcom w najtrudniejszych chwilach.

Podczas obrad przewodniczący parlamentów potępili naruszenie integralności Ukrainy przez rosyjskie siły zbrojne oraz *de facto* okupację Krymu. Uznali działa-

nia Federacji Rosyjskiej za naruszające postanowienia Karty Narodów Zjednoczonych, Aktu Końcowego Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz szczególnych zobowiązań Rosji do poszanowania suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy, wyrażonych w Memorandum Budapeszteńskim o Gwarancjach Bezpieczeństwa z 1994 r., a także dwustronnego Traktatu o przyjaźni, współpracy i partnerstwie z 1997 r. Prezydium wezwało Federację Rosyjską do natychmiastowego wycofania sił zbrojnych na obszar ich stałego stacjonowania i rozpoczęcia konsultacji z rządem Ukrainy oraz skorzystania z pomocy międzynarodowych mediatorów i obserwatorów. We wspólnym stanowisku prezydium wyraziło stanowcze wsparcie dla suwerenności, niezależności i integralności terytorialnej Ukrainy. Prezydium z zadowoleniem przyjęło wysiłki Ukrainy na rzecz ustabilizowania sytuacji. Jednocześnie uznało, że decyzja Rady Najwyższej Republiki Autonomicznej Krymu w sprawie organizacji referendum dotyczącego przyszłego statusu jej terytorium jest sprzeczna z konstytucją Ukrainy, a więc nielegalna. Prezydium wezwało też Federację Rosyjską do przerwania kampanii propagandowej, pełnej oszczerstw i prób zastraszania sąsiadów, podżegającej do konfliktu i przeinaczającej fakty. W deklaracji wyrażono przekonanie, że umowa stowarzyszeniowa między UE a Ukrainą zacieśni stosunki bilateralne i przyczyni się do głębokiej demokratycznej i gospodarczej transformacji na Ukrainie oraz otworzy perspektywy jej integracji z Unią Europejską.

Polscy politycy i przewodnicząca parlamentu litewskiego spotkali się w Kijowie również z przedstawicielami ukraińskich partii politycznych i b. przewodniczącymi Rady Najwyższej Ukrainy.

Zgromadzenie Unii Międzyparlamentarnej

9–10 II 2014 r. senator Marek Ziółkowski wziął udział w spotkaniu zarządu Grupy Geopolitycznej 12+ Unii Międzyparlamentarnej, odbywającym się w Paryżu.

16–18 II 2014 r. w Bukareszcie parlament Rumunii i Unia Międzyparlamentarna zorganizowały seminarium na temat praw człowieka, w którym uczestniczył senator Michał Seweryński. Spotkał się również z Komisją Spraw Prawnych, Mianowań, Dyscypliny, Immunitetów i Uprawomocnień Senatu Rumunii.

15–20 III 2014 r. senatorowie Michał Seweryński i Marek Ziółkowski wzięli udział w obradach 130. sesji Zgromadzenia Unii Międzyparlamentarnej, odbywającej się w Genewie.

25–26 III 2014 r. w ramach współpracy z Belgijsko-Polską Grupą Parlamentarną Unii Międzyparlamentarnej senatorowie Witold Sitarz i Marek Ziółkowski złożyli wizytę w Brukseli.

21–22 IX 2014 r. w Berlinie zorganizowano spotkanie zarządu Grupy Geopolitycznej 12+ Unii Międzyparlamentarnej, w którym wziął udział senator Marek Ziółkowski.

11–16 X 2014 r. obradowała 131. sesja Zgromadzenia Unii Międzyparlamentarnej. Polski Senat reprezentował senator Michał Wojtczak.

7–12 XII 2014 r. Senacka Grupa Polsko-Omańska (grupa bilateralna w ramach Unii Międzyparlamentarnej) złożyła wizytę w Maskacie (Oman). W skład delegacji weszli senatorowie: Kazimierz Kleina, Stanisław Kogut, Ireneusz Niewiarowski, Janusz Sepioł i Michał Seweryński.

Zgromadzenie Parlamentarne Unii dla Śródziemnomorza

Senator Anna Aksamit wzięła udział sesji Zgromadzenia Parlamentarnego Unii dla Śródziemnomorza, która odbyła się 8–9 II 2014 r. w Jordanii. Obrady plenarne poprzedziły posiedzenia 5 komisji zgromadzenia. W czasie sesji plenarnej omówiono stan i perspektywy bliskowschodniego procesu pokojowego oraz sytuację uchodźców syryjskich w regionie. Przedstawione zostały raporty delegacji zgromadzenia, które w ostatnich tygodniach wizytowały obozy dla uchodźców syryjskich w Jordanii, Libanie i Turcji.

Zgromadzenie Parlamentarne Organizacji na rzecz Demokracji i Rozwoju (GUAM)

Senator Jarosław Obremski wziął udział w VII posiedzeniu Zgromadzenia Parlamentarnego Organizacji na rzecz Demokracji i Rozwoju (GUAM), obejmującej Gruzję, Ukrainę, Azerbejdżan i Mołdawię, które odbyło się 10–11 XI 2014 r. w Kiszyniowie. Dyskutowano m.in. na temat integracji europejskiej i euroatlantyckiej państw GUAM oraz współpracy w ramach Partnerstwa Wschodniego. Obrady poświęcono też perspektywom współpracy krajów GUAM z Unią Europejską oraz zaangażowaniu tych państw w działania na rzecz rozwiązania konfliktów w regionie.

Współpraca parlamentarna w ramach Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)

Senatorowie Kazimierz Kleina i Wojciech Skurkiewicz uczestniczyli w zimowej sesji Zgromadzenia Parlamentarnego Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, zorganizowanej 12–14 II 2014 r. w Wiedniu.

27 VI–3 VII 2014 r. w Baku obradowała letnia sesja Zgromadzenia Parlamentarnego Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, w której wzięli udział senatorowie Kazimierz Kleina i Wojciech Skurkiewicz.

2–5 X 2014 r. senatorowie: Barbara Borys-Damięcka, Kazimierz Kleina i Wojciech Skurkiewicz reprezentowali Izbę podczas jesiennej sesji Zgromadzenia Parlamentarnego Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie w Genewie.

1–6 XI 2014 r. senator Kazimierz Kleina w Waszyngtonie wziął udział w misji obserwacyjnej wyborów parlamentarnych w USA z ramienia Zgromadzenia Parlamentarnego Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

Współpraca parlamentarna w ramach Rady Europy

W Strasburgu 26–31 I 2014 r. odbyła się I część sesji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy. Polski Senat reprezentowali senatorowie: Marek Borowski, Henryk Cioch, Grzegorz Czelej i Piotr Wach.

26 II–1 III 2014 r. w St. Julians (Malta) obradowała Komisja Monitoringowa Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy. Obecny był senator Piotr Wach.

5–7 III 2014 r. senator Piotr Wach wziął udział w posiedzeniu Biura i Komisji Stałej Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, odbywającym się w Paryżu.

10–12 III 2014 r. w Paryżu zwołano posiedzenie Komisji ds. Kultury, Nauki, Edukacji i Mediów Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, w którym uczestniczył senator Piotr Wach.

Jako członek Komisji ds. Kultury, Nauki, Edukacji i Mediów Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy senator Piotr Wach 25–28 III 2014 r. wziął udział w forum EQUAVET na temat kształcenia zawodowego w Europie, które odbywało się w Atenach w ramach prezydencji Grecji w UE.

Podczas II części sesji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, 6–11 IV 2014 r., w Strasburgu Senat RP reprezentowali senatorowie: Marek Borowski, Grzegorz Czelej i Piotr Wach.

Senator Henryk Cioch wziął udział w posiedzeniu Komisji ds. Socjalnych, Zdrowia i Zrównoważonego Rozwoju Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, które odbyło się 11–16 V 2014 r. w Nikozji.

3–5 VI 2014 r. senator Grzegorz Czelej wziął udział w posiedzeniu Komisji ds. Kultury, Nauki, Edukacji i Mediów Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, odbywającym się w Paryżu.

22–27 VI 2014 r. w Strasburgu odbyła się III część sesji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, w której uczestniczyli senatorowie: Marek Borowski, Henryk Cioch i Grzegorz Czelej.

5–11 VII 2014 r. senator Bogdan Klich wziął udział w misji obserwacyjnej w Rabacie, mającej na celu przygotowanie raportu Komisji ds. Politycznych i Demokracji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy na temat wywiązywania się przez ten kraj ze zobowiązań wynikających z członkostwa w programie Partnerstwo dla Demokracji.

2–4 IX 2014 r. w Paryżu odbyło się posiedzenie Komisji Monitoringowej Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, w którym uczestniczył senator Piotr Wach.

3–5 IX 2014 r. w Paryżu obradowała Komisja ds. Politycznych i Demokracji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy. Polski Senat reprezentował senator Bogdan Klich.

W posiedzeniu Komisji Monitoringowej Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, zorganizowanym 21–22 IX 2014 r. w Wiedniu, wziął udział senator Piotr Wach.

22–26 IX 2014 r. w Kiszyniowie senator Piotr Wach uczestniczył w misji monitoringowej Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, przygotowującej do obserwacji wyborów parlamentarnych w Mołdawii.

28 IX–3 X 2014 r. w Strasburgu odbyła się IV część sesji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy. Polski Senat reprezentowali senatorowie: Marek Borowski, Henryk Cioch, Grzegorz Czelej i Piotr Wach.

16–18 X 2014 r. w Turynie senator Henryk Cioch wziął udział w posiedzeniu Podkomisji ad hoc ds. Europejskiej Karty Socjalnej Komisji ds. Socjalnych Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, przygotowującym do konferencji poświęconej Europejskiej Karcie Socjalnej.

4–7 XI 2014 r. w Kiszyniowie senator Piotr Wach uczestniczył w misji przygotowawczej Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy do obserwacji wyborów parlamentarnych w Mołdawii.

24–26 XI 2014 r. senator Piotr Wach wziął udział w posiedzeniu powiększonej Komisji Stałej Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z okazji wizyty w Strasburgu papieża Franciszka.

Od 10 do 12 XII 2014 r. w Paryżu obradowała Komisja Monitoringowa Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy. Izbę reprezentował senator Piotr Wach.

Współpraca parlamentarna w ramach Zgromadzenia Parlamentarnego NATO

Senator Andrzej Szewiński 16–18 II 2014 r. wziął udział we wspólnym posiedzeniu Komisji: Politycznej, Obrony i Bezpieczeństwa, Ekonomicznej i Bezpieczeństwa Zgromadzenia Parlamentarnego NATO w Brukseli.

16–20 II 2014 r. senator Witold Sitarz wraz z Podkomisją ds. Energii i Bezpieczeństwa Środowiska Zgromadzenia Parlamentarnego NATO złożył wizytę w Genewie i Wiedniu.

17–21 III 2014 r. w Sarajewie odbyło się 85. seminarium Rose – Rotha „Bezpieczeństwo i demokratyzacja w południowo-wschodniej Europie: konsolidacja stabilności i promowanie reform". Obecni byli senatorowie: Witold Sitarz, Andrzej Szewiński i Edmund Wittbrodt.

23–29 III 2014 r. Podkomisja ds. Współpracy Partnerskiej Komisji Politycznej Zgromadzenia Parlamentarnego NATO złożyła wizytę w Tbilisi i Erywaniu. W skład delegacji wchodził senator Andrzej Szewiński.

4–5 IV 2014 r. senator Andrzej Szewiński wziął udział w posiedzeniu Komisji Stałej Zgromadzenia Parlamentarnego NATO, odbywającym się w Rydze.

29 V–2 VI 2014 r., podczas 60. sesji Zgromadzenia Parlamentarnego NATO, zorganizowanej w Wilnie, polski Senat reprezentowali senatorowie: Marek Martynowski, Andrzej Szewiński i Edmund Wittbrodt.

15–19 VI 2014 r. senatorowie Witold Sitarz i Andrzej Szewiński wzięli udział w 86. seminarium Rose – Rotha, odbywającym się w Baku.

22–26 VI 2014 r. Podkomisja ds. Współpracy Transatlantyckiej w Zakresie Obrony i Bezpieczeństwa Komisji Obrony i Bezpieczeństwa Zgromadzenia Parlamentarnego NATO przebywała z wizytą w Belgradzie i Prisztinie. W skład delegacji wchodził senator Andrzej Szewiński.

1–3 IX 2014 r. senator Andrzej Szewiński wziął udział w konferencji Zgromadzenia Parlamentarnego NATO, zorganizowanej w Londynie przed szczytem w Newport w Wielkiej Brytanii (4–5 IX 2014 r.).

3–5 XI 2014 r. wizytę w Atenach złożyła Grupa ds. Regionu Morza Śródziemnego i Bliskiego Wschodu Zgromadzenia Parlamentarnego NATO. W skład delegacji wchodził senator Edmund Wittbrodt.

21–24 XI 2014 r. w Hadze odbyła się 61. sesja Zgromadzenia Parlamentarnego NATO, w której uczestniczyli senatorowie: Marek Martynowski, Andrzej Szewiński i Edmund Wittbrodt.

Konferencja Parlamentarna Morza Bałtyckiego

Senator Ryszard Górecki wziął udział w posiedzeniu Komisji Stałej Konferencji Parlamentarnej Morza Bałtyckiego, które odbyło się 29–30 I 2014 r. w Brukseli.

9–12 V 2014 r. w Bukareszcie, w ramach polskiej prezydencji w Konferencji Parlamentarnej Morza Bałtyckiego, obradowało Zgromadzenie Parlamentarne Procesu Współpracy w Południowo-Wschodniej Europie (SEECP). Polski Senat reprezentował przewodniczący KPMB senator Ryszard Górecki.

12–14 V 2014 r. – w ramach polskiej prezydencji w Konferencji Parlamentarnej Morza Bałtyckiego – senator Ryszard Górecki uczestniczył w obradach Zgromadzenia Parlamentarnego Współpracy Gospodarczej Morza Czarnego (PABSEC), zorganizowanych w Atenach.

24–26 VIII 2014 r. w Olsztynie odbyła się 23. Konferencja Parlamentarna Morza Bałtyckiego, w której wzięło udział 200 przedstawicieli parlamentów krajowych i regionalnych państw położonych wokół Morza Bałtyckiego i ekspertów. Debatowano na temat współpracy w dziedzinie kultury, ochrony środowiska i gospodarki w tym regionie, a także kryzysu rosyjsko-ukraińskiego.

Przemawiając podczas inauguracji, marszałek Bogdan Borusewicz wskazał m.in. na nowy kontekst działania krajów bałtyckich, które nie mogą tracić z oczu tego, co dzieje się nad Morzem Czarnym i Azowskim. W wyniku kryzysu rosyjsko-ukraińskiego region Bałtyku staje przed najpoważniejszym od czasu „zimnej wojny" wyzwaniem. Marszałek Senatu podkreślił, że „szerokie spektrum zagadnień podejmowanych przez Konferencję Parlamentarną Morza Bałtyckiego pokazuje, jak wiele dzieje się w naszym regionie i jak ważne są to procesy". Jak dodał, siłę napędową w regionie Bałtyku stanowi integracja europejska, ponieważ ułatwia przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym, zapewniając kontynu-

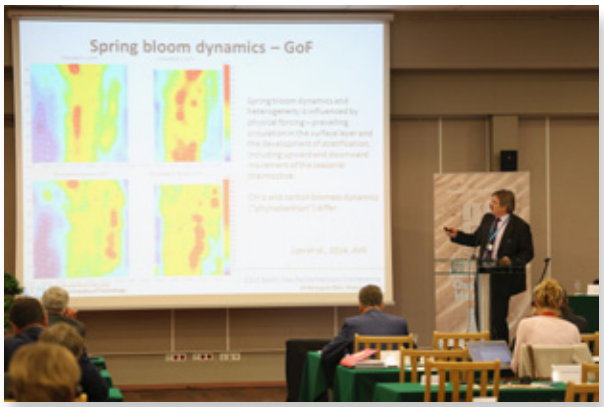

ację współpracy i rozwoju, m.in. dzięki wdrażaniu strategii dla Regionu Morza Bałtyckiego. W opinii marszałka region Morza Bałtyckiego to coraz lepiej zintegrowany, dobrze prosperujący obszar o stale rosnącym potencjale. Region Bałtyku to bardzo ważny szlak transportowy. Dzięki rozbudowanym strukturom współpracy ten obszar ma potencjał, by wzmacniać poczucie wspólnoty i tożsamości regionalnej, m.in. poprzez wspieranie kontaktów międzyludzkich, dziedzictwa kulturowego, nauki i edukacji. Jak podkreślił marszałek Senatu, region Bałtyku to przede wszystkim ogromny potencjał ludzki. Przy poszukiwaniu bałtyckiej harmonii, trzeba odpowiedzieć na pytanie, jak, podejmując działania gospodarcze czy energetyczne, rozbudowując infrastrukturę, nie utracić dziedzictwa, jakim jest nasze wspólne morze.

Przewodniczący KPMB senator Ryszard Górecki zwrócił uwagę na rozwój gospodarczy regionu. Według niego dzięki odważnym reformom w państwach bałtyckich udało się podjąć skuteczną walkę z kryzysem ekonomicznym. Jak podkreślił, Polska utrzymała wzrost gospodarczy przez cały okres ogólnoeuropejskiej recesji. Bardzo ważnym obszarem współpracy państw regionu Morza Bałtyckiego jest ochrona środowiska. KPMB stara się rozwijać współpracę z innymi organizacjami. Jej najważniejszym partnerem jest Rada Państw Morza Bałtyckiego, stanowiąca platformę współpracy międzyrządowej. Senator Ryszard Górecki wyraził opinię, że potrzebne są większa koordynacja działań, a także lepsza wymiana informacji i podział zadań między poszczególne organizacje i inicjatywy. Wskazał, że KPMB będzie się starała rozwinąć zaawansowaną współpracę z organizacjami pozarządowymi i młodzieżowymi. Dodał, że konferencja utrzymuje ścisłe relacje z innymi inicjatywami współpracy międzyparlamentarnej.

Podczas konferencji odbyła się sesja „Spuścizna kulturalna Morza Bałtyckiego – wskazówki dla dobrego partnerstwa", podczas której wiceminister kultury Piotr Żuchowski podkreślił szczególne znaczenie gospodarza konferencji – Warmii i Mazur – we wzmacnianiu współpracy w basenie Morza Bałtyckiego. Prof. Jorg Hackmann z Uniwersytetu Szczecińskiego omówił projekt historii Morza Bałtyckiego. Zakłada on rozwój platformy internetowej www.balticseahistory.info, na której toczy się interaktywna dyskusja na temat historii regionu. O morskim dziedzictwie kulturowym mówiła dr Hanna Hagmark-Cooper, dyrektor Muzeum Morskiego Wysp Alandzkich. Dr Anita Vaivade z Łotewskiej Akademii Kultury przedstawiła perspektywy współpracy gospodarczej w dziedzinie niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

W czasie konferencji odbyła się także sesja poświęcona poszukiwaniu harmonijnej i zrównoważonej przyszłości regionu Morza Bałtyckiego. Omówiono projekt „Zjednoczone przedsiębiorstwo budowy i utrzymania «Kanał Dniepr – Bug»", polegający na rewitalizacji szlaku wodnego E-40 Morze Bałtyckie – Morze Czarne. Zajmuje się on nie tylko rekonstrukcjami szlaków wodnych, ale również budową elektrowni wodnych, tzw. małą energetyką. Zaprezentowano raport „Transgraniczny ruch między Gdańskiem, Olsztynem i Kaliningradem" (projekt badawczy Instytutu Spraw Publicznych). Przewodnicząca Grupy Roboczej KPMB ds. Innowacji w Opiece Społecznej i Zdrowotnej Olaug Bollestad omówiła jej działalność.

W rezolucji przyjętej na zakończenie spotkania wyrażono „głębokie zaniepokojenie kryzysem na Ukrainie" i wsparcie dla „wszelkich kroków, które mogą przyczynić się do jego pokojowego rozwiązania". Jak podkreślono, należy rozwijać współpracę

w regionie Morza Bałtyckiego. Uczestnicy konferencji zgodzili się przestrzegać zobowiązań podjętych w ramach Bałtyckiego Planu Działania HELCOM, tak by do 2021 r. przywrócić dobry stan ekologiczny środowiska morskiego. Zobowiązano się do podjęcia wysiłków na rzecz określenia i usunięcia źródeł zanieczyszczeń, a także rozwijania przyjaznych dla środowiska metod uprawy i stosowania najlepszych praktyk rolnych. Zwrócono też uwagę na potrzebę współpracy regionalnej w zakresie edukacji i nauki, a także wzmocnienia i usystematyzowania współdziałania w zakresie opieki społecznej i zdrowotnej, m.in. możliwości wdrożenia wspólnych strategii w tej dziedzinie, modeli przetargów publicznych i standardów jakości czy regionalnych przedsięwzięć w sferze badań i rozwoju.

Senator Ryszard Górecki wziął udział w posiedzeniu Komisji Stałej Konferencji Parlamentarnej Morza Bałtyckiego, które odbyło się 25–27 IX 2014 r. w Berlinie.

Zgromadzenie Parlamentarne Inicjatywy Środkowoeuropejskiej (ISE)

Senatorowie Rafał Muchacki i Janusz Sepioł wzięli udział w posiedzeniu Komitetu Parlamentarnego Inicjatywy Środkowoeuropejskiej, które odbyło się 10–12 VI 2014 r. w Wiedniu.

17–19 XI 2014 r. senatorowie Andrzej Matusiewicz i Janusz Sepioł byli obecni na posiedzeniu Komitetu Parlamentarnego Inicjatywy Środkowoeuropejskiej, zorganizowanym w Wiedniu.

KONTAKTY DWUSTRONNE

Forum Regionów Polska – Chorwacja

W Chorwacji 6–7 VI 2014 r., pod honorowym patronatem Senatu RP i Ministerstwa Rozwoju Regionalnego i Funduszy Unijnych Republiki Chorwacji, odbywało się III Forum Regionów Polska – Chorwacja. Obecna była wicemarszałek Maria Pańczyk-Pozdziej. Przedstawiciele samorządów obu krajów spotkali się już po raz 3., by dyskutować na temat możliwości wykorzystania środków unijnych dla rozwoju regionalnego i związanych z tym wyzwań.

Zabierając głos, wicemarszałek podkreśliła, że w ostatnich latach rozwinęła się nie tylko chorwacko-polska współpraca w wymiarze politycznym, gospodarczym i kulturalnym, ale także między obywatelami obu krajów. Mówiąc o rocznicy pierwszych wolnych wyborów do Senatu w 1989 r., wicemarszałek przypomniała, że od początku swojej działalności Izba poświęcała szczególną uwagę samorządowi terytorialnemu i władzy lokalnej. Zauważyła również, że termin, w którym odbywa się forum, jest szczególnym czasem dla państw członkowskich ze względu na nowy plan finansowy UE na lata 2014–20. Zarządzanie środkami w ramach programów operacyjnych dla województw pozostanie wyłącznie w gestii władz lokalnych. „Potencjał tkwi właśnie w regionach, ponieważ samorządy najlepiej wiedzą, gdzie środki są najpotrzebniejsze i jak je najbardziej efektywnie wykorzystać" – stwierdziła wicemarszałek Maria Pańczyk-Pozdziej. Dlatego podejmowanie współpracy partnerskiej nie tylko na poziomie dużych miast, ale i poszczególnych wsi odgrywa szczególną rolę. W imieniu swoim i marszałka Senatu wyraziła nadzieję, że forum będzie nadal funkcjonować ku obustronnej korzyści.

Podczas forum odbyły się 3 panele: „Zarządzanie projektami z wykorzystaniem funduszy unijnych – wymiana doświadczeń", „Inteligentna specjalizacja regionów a zrównoważony rozwój regionalny" oraz „Rola Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT) dla Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego (CETC) dla rozwoju regionów Chorwacji i Polski". Z inicjatywy chorwackiego rządu odbyło się również specjalne spotkanie na temat „System bezpieczeństwa cywilnego w Polsce – system ochrony przeciwpowodziowej", które prowadził prezes Związku Województw RP Jacek Protas, przy udziale m.in. wicemarszałek Pańczyk-Pozdziej, marszałków województw śląskiego i lubuskiego oraz żupanów.

7 VI 2014 r. wicemarszałek Senatu w Splicie spotkała się z członkami Polskiego Towarzystwa Kulturalnego „Polonez" z Kaštel Stari.

OBSERWACJA WYBORÓW PARLAMENTARNYCH

Senator Jan Rulewski 3–7 IV 2014 r. przebywał w Budapeszcie, gdzie z ramienia OBWE uczestniczył w misji obserwacyjnej wyborów parlamentarnych na Węgrzech, pierwszych po wprowadzeniu nowej konstytucji w 2011 r. i po zmianie ordynacji wyborczej. Zwyciężyła partia premiera Viktora Orbana (Fidesz).

23–26 V 2014 r. w związku z wyborami prezydenckimi na Ukrainie przebywała senacka misja obserwacyjna pod przewodnictwem senatora Łukasza Abgarowicza. W jej skład wchodzili senatorowie: Stanisław Gogacz, Jan Michalski i Janusz Sepioł. Monitorowali oni ostatni etap kampanii prezydenckiej, przestrzeganie ciszy wyborczej oraz przygotowanie i przeprowadzenie głosowania w obwodach kijowskim i czernihowskim. W przeddzień wyborów senatorowie spotkali się z przedstawicielami Centralnej Komisji Wyborczej i sztabami wyborczymi głównych kandydatów. W dniu wyborów, 25 V 2014 r., misja przyglądała się pracy losowo wybranych miejskich i wiejskich komisji wyborczych.

W opinii senatorów wybory przeprowadzono poprawnie. Polscy obserwatorzy nie stwierdzili żadnych poważnych uchybień w czasie ciszy wyborczej ani podczas samego głosowania. Zauważyli natomiast dobrą atmosferę wśród wyborców i ich dużą mobilizację. We wszystkich lokalach wyborczych widać było wzajemną życzliwość i współpracę komisji i przedstawicieli komitetów wyborczych. Zdaniem senatorów Ukraińcy, rozumiejąc znaczenie tych przełomowych dla ich kraju wyborów, podeszli do nich ze szczególną powagą, w duchu współpracy całego społeczeństwa. Polscy obserwatorzy spotykali się wszędzie z przyjaznym przyjęciem i życzliwością.

23–28 X 2014 r. senacka misja obserwacyjna pod przewodnictwem senatora Łukasza Abgarowicza przebywała na Ukrainie, gdzie 26 X 2014 r. odbyły się wybory parlamentarne. W skład misji wchodzili senatorowie: Anna Aksamit, Leszek Czarnobaj, Stanisław Gogacz, Andrzej Pająk, Sławomir Preiss i Janusz Sepioł. Senatorowie monitorowali ostatni etap kampanii wyborczej do Rady Najwyższej Ukrainy. Zwracali uwagę na przestrzeganie ciszy wyborczej oraz przygotowanie i przeprowadzenie głosowania w obwodach: charkowskim, połtawskim, sumskim i dniepropietrowskim. Odbyły się także spotkania ze sztabami wyborczymi głównych ukraińskich ugrupowań politycznych, obserwatorami długoterminowymi i ukraińskimi organizacjami pozarządowymi monitorującymi wybory.

W dniu wyborów senatorowie przyglądali się pracy losowo wybranych komisji wyborczych.

Z ramienia OBWE wybory na Ukrainie obserwował senator Jan Rulewski. Podczas pobytu w Kijowie obserwatorzy poznali klimat wyborczy, przedstawiono im komitety wyborcze i ordynacje, a następnie dokonali inspekcji w wybranych miastach. Senator Jan Rulewski wizytował 10 lokali wyborczych, m.in. w więzieniu. Obserwatorzy uczestniczyli też w podliczaniu głosów. Ocenili, że wybory przebiegły spokojnie. Były czytelne i dodatkowo zabezpieczone przed nadużyciami.

28 XI–1 XII 2014 r. senacka misja obserwacyjna przebywała w Mołdawii w związku z wyborami parlamentarnymi odbywającymi się 30 XI 2014 r. W jej

skład, oprócz przewodniczącego senatora Jarosława Obremskiego, wchodzili senatorowie: Stanisław Gorczyca, Stanisław Iwan i Andrzej Pająk. Obserwatorzy monitorowali przebieg kampanii wyborczej, głosowania i liczenia głosów w wybranych lokalach wyborczych, ze szczególnym uwzględnieniem poszanowania praw człowieka i zasad demokracji, transparentności procesu wyborczego oraz przestrzegania procedur. W sumie obserwatorzy z Senatu odwiedzili 41 lokali wyborczych w rejonach: Bălți, Fălești, Ungheni, Edineț, Rîșcani i Glodeni. Ocenili, że wybory parlamentarne w Mołdawii przebiegały w spokojnej atmosferze, nie odnotowano naruszeń, mogących mieć wpływ na wynik. Według nich głównym problemem były awarie komputerowego systemu weryfikacji wyborców i niewłaściwe ujęcie ich adresów w spisach. Odnotowano również niewielkie opóźnienia w rozpoczęciu głosowania. W ocenie senatorów nie miało to jednak wpływu na zachowania wyborców ani przebieg głosowania.

IX
SENAT DLA POLONII

Począwszy od 1989 r., Senat kształtował i realizował politykę państwa wobec Polonii. Przez wszystkie te lata udało się wypracować dobre kontakty z polską diasporą, niezależnie od jej miejsca zamieszkania i przyczyn oddalenia od ojczyzny. W 2012 r. zmieniły się zasady finansowania zadań realizowanych na rzecz Polonii i Polaków za granicą. Parlament zdecydował, że pieniądze przeznaczone na ten cel znajdą się w gestii Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Ta zmiana zamknęła pewien rozdział w pełnieniu przez Senat funkcji opiekuna naszej diaspory i stała się okazją do poszukiwania przez niego nowego modelu sprawowania tej pieczy. Od 2013 r. z budżetu Kancelarii Senatu wspierane są imprezy poświęcone polskiej diasporze rozsianej po całym świecie, m.in. wyjazdy, konferencje, seminaria, wystawy, spotkania eksperckie, konkursy, koncerty, rocznice czy uroczyste obchody Dnia Polonii i Polaków za Granicą.

Senat z uwagą wsłuchuje się w opinie Polonii i Polaków za granicą z całego świata na temat kształtu polityki polonijnej państwa. W 2014 r. okazję do rozmowy z przedstawicielami największych organizacji polonijnych stworzyły m.in. informacja ministra spraw zagranicznych na temat polityki polonijnej, a także konferencja „Polonia dla Polski w demokratycznym 25-leciu", zorganizowana przez Europejską Unię Wspólnot Polonijnych we współpracy z Kancelarią Senatu.

Obowiązkowym punktem wizyt marszałka Senatu w innych krajach są spotkania z przedstawicielami polskiej diaspory. W 2014 r. miały one miejsce m.in. w Niemczech, Gruzji, Nowej Zelandii i Australii. Problemy Polonii i Polaków za granicą są także ważnym tematem rozmów zarówno z przedstawicielami najwyższych władz innych państw, jak i w ramach dyplomacji parlamentarnej.

Wzorem lat ubiegłych w 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz swoim patronatem objął szereg imprez związanych z Polonią i Polakami za granicą, m.in.: turniej szachowy „Szachiści grają dla Polonii"; wileński festiwal kultur „Kaziuki – Wilniuki"; III edycję Nagrody im. Macieja Płażyńskiego; konkurs o nagrodę Archiwum Emigracji; konferencję z okazji 25-lecia kierowania nauczycieli do pracy dydaktycznej za granicą czy poświęconą Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa. Marszałek Senatu wchodził w skład komitetów honorowych ważnych imprez polonijnych: XI Światowych Zimowych Igrzysk Polonijnych Karkonosze 2014, IV Kongresu Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie czy XVI Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych Rzeszów 2014.

Obchody Światowego Dnia Polonii i Polaków za Granicą

9 V 2014 r. **marszałek Bogdan Borusewicz wystąpił w Telewizji Polskiej z okazji Światowego Dnia Polonii i Polaków za Granicą**:

„Szanowni Państwo, Drodzy Rodacy w kraju i za granicą!

Od wielu lat w maju obchodzimy Dzień Polonii i Polaków za Granicą. Ustanowiony został przez Senat w uznaniu wkładu naszych rodaków w odzyskanie przez Polskę niepodległości. Senat dał temu wyraz w przyjętych ostatnio uchwałach: w sprawie ustanowienia roku 2014 rokiem Jana Nowaka-Jeziorańskiego i w setną rocznicę urodzin Jana Karskiego. Wielkich patriotów, orędowników suwerenności Polski i Europejczyków.

Obowiązkiem wolnej Polski jest zachowanie pamięci o wszystkich rodakach, którzy żyją poza granicami ojczyzny. Słowa podziękowania za wierność Rzeczypospolitej przekazuję środowiskom emigracji niepodległościowej. Jestem myślami z moimi rodakami, którzy po wojnie pozostali za wschodnią granicą na Białorusi, Ukrainie, Litwie, Łotwie, w Kazachstanie i Rosji.

Pozdrawiam Polaków, którzy w ostatnich latach wyjechali z kraju ze względów ekonomicznych i szukają swojego miejsca we wspólnej Europie. Życzę wam powodzenia i sukcesów, ale nie zapominajcie o ojczyźnie.

Dzień Polonii i Polaków za Granicą co roku świętujemy w innym kraju. W najbliższą sobotę obchody święta Polonii odbędą się w Belgradzie – stolicy Serbii, państwa ubiegającego się o członkostwo w Unii Europejskiej. Będą z nami Polacy mieszkający w Serbii, Chorwacji, Czarnogórze oraz Bośni i Hercegowinie. W okresie wielkich powstań narodowych na Bałkanach osiedliło się kilkanaście tysięcy naszych rodaków. Polacy w tych państwach mogą swobodnie kultywować język i kulturę polską. Tegoroczny Światowy Dzień Polonii i Polaków za Granicą obchodzimy w bardzo złożonej sytuacji międzynarodowej. Jesteśmy świadkami zagrożenia bezpieczeństwa, integralności i suwerenności naszego sąsiada – Ukrainy, mieszka tam kilkaset tysięcy Polaków. Nasi rodacy korzystają w tym kraju ze wszystkich praw, które przysługują mniejszościom etnicznym. Polacy na Ukrainie nie mają trudności z prowadzeniem działalności edukacyjnej, kulturalnej i wydawniczej. Liczne organizacje polskie nie są dyskryminowane przez ukraińskie władze.

Dzień Polonii daje poczucie wspólnoty, umacnia tożsamość narodową i jest okazją do spotkań i rozmów. Wierzę, że moi rodacy na całym świecie będą się jednoczyć i wzajemnie wspierać. Tegoroczne święto Polonii zbiega się z 25. rocznicą odzyskania wolności i swobód obywatelskich. Od 15 lat Polska jest członkiem NATO, od 10 – Unii Europejskiej. Członkostwo w tych organizacjach jest fundamentem naszego bezpieczeństwa i rozwoju gospodarczego. Możemy być dumni z naszych osiągnięć, wi-

dząc wokół siebie zmiany. Poprawiła się jakość życia Polaków. Za 2 tygodnie odbędą się wybory do Parlamentu Europejskiego. Chciałbym zachęcić wszystkich moich rodaków mieszkających w krajach Unii Europejskiej do skorzystania z tego przywileju. Od was będzie zależeć, kto będzie sprawował władzę w Europie w najbliższych latach.

Drodzy Rodacy!

Niech Polska będzie zawsze dla Was punktem odniesienia, źródłem sił duchowych i fizycznych. Życzę wytrwałości w dalszych działaniach na rzecz rozwoju i integracji środowisk polonijnych. Niech sukces Polski, będzie dla Was powodem do dumy".

W 2014 r. uroczyste **obchody Światowego Dnia Polonii i Polaków za Granicą** zorganizowano w Belgradzie, stolicy Serbii (9–10 V 2014 r.). Wzięli w nich udział marszałek Bogdan Borusewicz i przewodniczący Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą senator Andrzej Person oraz senatorowie: Łukasz Abgarowicz, Leszek Czarnobaj, Robert Dowhan, Stanisław Gogacz, Marek Konopka, Robert Mamątow, Andrzej Matusiewicz i Jan Michalski.

10 V 2014 r. w Ambasadzie RP w Belgradzie marszałek spotkał się z przedstawicielami organizacji polonijnych z Serbii, Chorwacji, Czarnogóry, Macedonii oraz Bośni i Hercegowiny. Obecni byli przewodnicząca i wiceprzewodniczący serbskiego parlamentu – Maja Gojković i Vladimir Marinković. Jak podkreślił marszałek, Dzień Polonii ustanowiono z inicjatywy Senatu w uznaniu zasług Polaków mieszkających poza ojczyzną dla odzyskania niepodległości i wolności. To święto oznacza zobowiązanie ojczyzny wobec nich, a także świadczy o ich pamięci o Polsce. Marszałek przypomniał, że obchody tego święta odbywają się co roku w innym kraju. „Liczna obecność Polaków na święcie Polonii w Belgradzie świadczy o tym, że mniejszość polska może swobodnie funkcjonować na ziemi serbskiej" – podkreślił. Podziękował przedstawicielom Polonii z Bałkanów za pamięć o kraju ojczystym, pielęgnowanie języka i zwyczajów. Życzył im, aby Polska była dla nich źródłem sił duchowych i fizycznych.

Marszałek Bogdan Borusewicz nawiązał również do konfliktu na Ukrainie i przypomniał, że w tym kraju mieszka ponad 300 tys. naszych rodaków. Jak mówił, wbrew opiniom rozpowszechnianym przez Rosję nie ma żadnych sygnałów o dyskryminowaniu tam Polaków.

Przewodnicząca Maja Gojković złożyła Polakom najserdeczniejsze życzenia pomyślności w dniu ich święta. Podziękowała także za wspieranie jej kraju na drodze do Unii Europejskiej. Jak podkreśliła, wizyta delegacji polskiego Senatu stanowi impuls do rozwoju współpracy między obu państwami, jest także okazją do lepszego poznania się obu narodów. „Nasze parlamenty mają nie tylko przywilej, ale też obowiązek umacniania stosunków polsko-serbskich" – podkreśliła.

Podczas uroczystości szczególnie aktywni na rzecz promocji kultury i języka polskiego przedstawiciele serbskiej Polonii otrzymali odznaki „Zasłużony dla kultury

polskiej" oraz dyplomy uznania. Marszałek uhonorował także najmłodszych – laureatów konkursów zorganizowanych przez Ambasadę RP w Belgradzie. Uroczystość uświetniły występy artystyczne dzieci ze szkół w Belgradzie i Ostojičevie, gdzie harmonijnie mieszają się wpływy polskie, serbskie, węgierskie i romskie.

Tego samego dnia marszałek Senatu i wiceprzewodniczący Zgromadzenia Narodowego Republiki Serbii Vladimir Marinković złożyli kwiaty na grobach polskich lotników na Wojskowym Cmentarzu Angielskim w Belgradzie, gdzie spoczywa 17 Polaków – pilotów RAF-u, którzy zginęli, niosąc pomoc powstaniu warszawskiemu, a także pod tablicą upamiętniającą działalność Ligi Polsko-Jugosłowiańskiej.

Informacja ministra spraw zagranicznych na temat polityki polonijnej

Na 56. posiedzeniu Senatu minister Radosław Sikorski zaprezentował założenia polityki polonijnej państwa. Po raz pierwszy minister informację na ten temat przedstawił Izbie wyższej parlamentu, a nie – jak do tej pory – w ramach corocznego sprawozdania składanego Sejmowi. Oprócz senatorów wystąpienia szefa MSZ wysłuchali przedstawiciele organizacji polonijnych z całego świata.

Na wstępie minister podkreślił, że znacząco pogorszyła się sytuacja w naszym regionie, co dotkliwie odczuwają Polacy na Wschodzie. Coraz trudniej jest działać organizacjom polonijnym w Rosji, a tamtejsze media prowadzą antypolską nagonkę, posługującą się często „zwykłymi kłamstwami". Polskie konsulaty na Ukrainie działają w stanie zagrożenia ze strony prorosyjskich separatystów, a niekiedy wręcz w warunkach wojennych. Utrudniony jest kontakt z organizacjami polonijnymi na wschodzie Ukrainy, a resort pracuje „nad zapewnieniem jak najlepszej opieki naszym obywatelom i nad wspieraniem Polonii na Krymie". Nie poprawiła się sytuacja Polaków na Białorusi, „problemami pozostają: brak zgody na legalną działalność demokratycznie wybranych władz Związku Polaków na Białorusi, utrudnienia w realizacji ustawy o Karcie Polaka, ograniczenia rozwoju oświaty w języku polskim". Nadal nierozwiązane pozostają problemy mniejszości polskiej na Litwie. Polska oczekuje spełnienia wielokrotnie składanych przez władze tego kraju obietnic załatwienia przynajmniej najpilniejszych spraw żyjących tam Polaków, takich jak pisownia imion i nazwisk czy dwujęzyczne nazwy miejscowości. „Podkreślamy, że naruszenie praw mniejszości narodowych jest niezgodne ze standardami międzynarodowymi. Przy każdej okazji w kontaktach dwustronnych i na forach międzynarodowych konsekwentnie podnosimy ten temat" – zapewnił minister. Poinformował, że Polska zwróciła się o arbitraż w tej sprawie do wysokiego przedstawiciela OBWE ds. mniejszości. Od 1 V 2014 r. dzięki nowelizacji ustawy o cudzoziemcach posiadacze Karty Polaka mają możliwość łatwiejszego uzyskania prawa stałego pobytu i osiedlania się w Polsce.

Jak poinformował minister spraw zagranicznych, strategiczne cele polskiej polityki wobec diaspory polskiej skupiają się wokół 5 obszarów (język jako klucz do tożsamości i uczestnictwa w naszej kulturze narodowej; zachęcanie do powrotów i do osiedlania się w Polsce; wzmacnianie pozycji środowisk polonijnych, wzrost sprawności funkcjonowania w krajach zamieszkania; wzmacnianie więzi gospodarczych z krajem; rozwój kontaktów diaspory z Polską). Inne są oczekiwania naszych rodaków na Wschodzie i Zachodzie Europy, a polityka polonijna to suma wielu polityk regionalnych. Na Zachodzie 1 z najważniejszych kwestii to migracje do Unii Europejskiej. Dlatego, poczynając od konkursu w 2014 r., projekty proimigracyjne będą traktowane priorytetowo.

W ocenie ministra Radosława Sikorskiego działalność MSZ i Kościoła za granicą w kwestii opieki nad potrzebującymi często się pokrywa. Dlatego wspólnie z władzami episkopatu resort rozpoczyna projekt partnerstwa, polegający na wzmocnionej współpracy polskich placówek z misjonarzami w sprawach humanitarnych, pomocowych, promowaniu Polski, a także w działalności na rzecz środowisk polonijnych.

Jak podkreślił minister spraw zagranicznych, ściśle związane z priorytetami polityki polonijnej są polskie media za granicą. Resort dostrzega potrzebę obiektywnej, atrakcyjnie podanej informacji o Polsce i Europie, zwłaszcza na Wschodzie. W opinii ministra „przyszedł czas na nową telewizję dla polskiej diaspory". MSZ w porozumieniu z Telewizją Polską podjęło decyzję o utworzeniu nowego kanału pod roboczą nazwą TV Polska, adresowanego do Polonii, ale także do wszystkich zainteresowanych Polską i polskością. Kanał TV Polonia jest – w opinii ministra – „nie do uratowania".

Informacja wywołała ożywioną dyskusję w Izbie. Krytycznie oceniano głównie rozdział środków dla Polonii przez ministerstwo. Senatorowie dziękowali też obecnym na posiedzeniu Izby przedstawicielom organizacji polonijnych z całego świata „za trud, za umiłowanie ojczyzny", podkreślali, że rodacy są najlepszymi ambasadorami naszych spraw w państwach, w których żyją.

Przedstawiciele organizacji polonijnych w Senacie

W 2014 r. Senat dwukrotnie gościł przedstawicieli największych organizacji polonijnych z całego świata.

Spotkanie z komisją spraw emigracji, zorganizowane 10 VI 2014 r. z okazji 25-lecia wolnych wyborów do Senatu, było okazją do zapoznania się zarówno z problemami Polonii i opiniami na temat stanu współpracy państwa z nią, jak i z propozycjami dotyczącymi kierunków tej współpracy. Gośćmi senatorów byli przewodniczący Rady Polonii Świata Jan Cytowski i prezydent Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych Helena Miziniak, a także przedstawiciele organizacji polonijnych, reprezentujący Polaków mieszkających w USA, Kanadzie, Republice Południowej Afryki, Australii, Brazylii, Argentynie, na Węgrzech, we Włoszech, Francji i w Niemczech, a także w Rosji oraz na Litwie i Białorusi. Działacze polonijni zgłosili szereg uwag, skierowanych przede wszystkim do Ministerstwa Spraw Zagranicznych, któremu zarzucili m.in. projektowanie polityki polonijnej bez ich udziału. Krytycznie odnieśli się do systemu finansowania środowisk polonijnych przez MSZ, dofinansowywania zadań polonijnych przez placówki konsularne i powoływania polonijnych rad konsultacyjnych.

Zwrócono też uwagę, że nie realizowano ustaleń tzw. polsko-niemieckiego okrągłego stołu z 2011 r., a niemiecka Polonia nie otrzymuje ze strony Polski wsparcia w tej sprawie. Przedstawiciele Polonii i Polaków za granicą apelowali m.in. o bardziej partnerskie podejście do środowisk polonijnych, a także o zróżnicowanie i dostosowanie polityki polonijnej do potrzeb konkretnych grup. Wskazali na pilną potrzebę usprawnienia komunikacji między MSZ i konsulatami a Polonią. Za najważniejsze zadanie polityki wobec polskiej diaspory uznali utrzymanie zainteresowania polskością, przede wszystkim poprzez propagowanie nauki języka polskiego wśród kolejnych pokoleń osób polskiego pochodzenia. Wystąpili również z postulatem jak najszybszego ukończenia adaptacji Domu Polskiego we Lwowie.

Odpowiadając na uwagi i postulaty działaczy polonijnych, dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w MSZ Jacek Junosza-Kisielewski podkreślił, że pula środków na finansowanie Polonii jest ograniczona, nie ma więc możliwości sprostania wszystkim oczekiwaniom i potrzebom. Resort z dużym szacunkiem odnosi się do działalności tzw. starej Polonii, dostrzega jednak nowe nurty i potrzeby, m.in. młodej Polonii i środowisk niezrzeszonych.

10 XI 2014 r. w Senacie odbyła się **konferencja „Polonia dla Polski w demokratycznym 25-leciu”**, zorganizowana przez Europejską Unię Wspólnot Polonijnych we współpracy z Kancelarią Senatu. Jej celem było ukazanie zaangażowania Polonii w działania na rzecz Polski w ciągu minionych 25 lat na płaszczyznach: politycznej, społecznej, kulturalnej, informacyjnej, edukacyjnej i gospodarczej. Chodziło także o zwrócenie uwagi, że warto po partnersku wspierać Polonię, ponieważ, żyjąc poza krajem, chce i potrafi ona dbać o sprawy ważne dla naszej ojczyzny.

Jak zapewnił marszałek Bogdan Borusewicz, wolna Polska przechowuje we wdzięcznej pamięci wszystko to, co Polonia zrobiła dla swojej ojczyzny. „To dzięki zaangażowaniu Polonii otrzymywaliśmy pomoc materialną, nasz głos w świecie był słyszalny i wolny świat wspierał nasze dążenia do wolności” – mówił. Podziękował Polonii za dotychczasowe działania i patriotyczną postawę. „Jestem pewien, że będziecie te działania kontynuować. Bo jesteście środowiskiem, które w dużej mierze działa bezinteresownie, z pobudek patriotycznych podtrzymujecie związki z Polską. I chcę państwa zapewnić, że Polska o was nie zapomni, niezależnie od tego, gdzie jesteście i jakie macie problemy. My o was pamiętamy, znamy te problemy i próbujemy wam pomagać” – mówił. Marszałek zapewnił, że wsłuchuje się też w głosy krytyczne, „które płyną z różnych stron, mówiące o trudnej sytuacji naszych mniejszości”. Przypomniał, że odrodzony w 1989 r. Senat, obejmując patronat nad Polonią i Polakami za granicą, chciał zerwać z PRL i odbudować zaufanie emigracji niepodległościowej do nowych, demokratycznych władz. Jak powiedział marszałek: „Udało nam się w wolnej Polsce sprawować opiekę nad naszymi rodakami rozsianymi po całym świecie ponad podziałami politycznymi”.

Prezes Helena Miziniak podkreśliła, że Europejska Unia Wspólnot Polonijnych pragnie uczcić konferencją 25-lecie niepodległej Polski. Mimo że Polonia żyje z dala od kraju, ma poczucie bycia w ojczyźnie, ponieważ łączy nas wspólne myślenie o Polsce. Jej zdaniem priorytetem wszelkich działań na rzecz Polonii powinno być podtrzymywanie polskiej tożsamości. Z kolei prezes Kongresu Polonii Kanadyjskiej Teresa Berezowska zaznaczyła, że organizacje polonijne należy traktować podmiotowo – jako partnera do rozmów i działań, a nie „jak dziecko, które trzeba pouczać, co ma robić i jak się zachowywać”. Przewodniczący Rady Polonii Świata Jan Cytowski przypomniał natomiast, że w latach przy-

należności Polski do bloku komunistycznego rada odegrała ogromną rolę w koordynacji pomocy dla kraju poprzez kanały kościelne. Obecnie zaś jest niezwykle zaangażowana w propagowanie i obronę dobrego imienia Polski i Polaków. Dlatego może stanowić ważny element polskiej polityki zagranicznej, szczególnie w kształtowaniu wizerunku na świecie poprzez propagowanie osiągnięć, odkłamywanie historii i zapobieganie jej fałszowaniu. Zaapelował do polskich władz o prowadzenie właściwej, zgodnej z polską racją stanu, polityki historycznej, a także budowanie pamięci historycznej, stanowiącej podstawę wychowania i kształtowania patriotycznych postaw społeczeństwa.

O ważnej roli Polonii i jej wkładzie w życie polityczne, społeczne i religijne mówił prymas Polski abp Wojciech Polak. Podkreślił także rolę, jaką w podtrzymywaniu tożsamości polskiej za granicą odgrywają duchowni. Wiceminister spraw zagranicznych Tomasz Orłowski podziękował natomiast Polonii za wsparcie polskich starań o członkostwo w strukturach europejskich – Sojuszu Północnoatlantyckim i Unii Europejskiej. Zapewnił, że Polska pamięta o swoich rodakach za granicą. W jego opinii obecnie wyzwaniem dla MSZ jest pogodzenie potrzeb starszego i młodszego pokolenia, ze Wschodu i z Zachodu. Wiceminister poinformował, że program rządu skierowany do Polonii i Polaków za granicą na lata 2015–20 znajduje się w fazie konsultacji społecznych, także z organizacjami polonijnymi.

Uczestnicy konferencji przyjęli deklarację końcową, w której podziękowali Senatowi za wieloletnią opiekę nad Polonią i Polakami za granicą. Podkreślono także ogromny wkład rodaków za granicą zarówno w odzyskanie przez Polskę niepodległości, jak i przystąpienie do UE i NATO. Przypomniano, że wiele organizacji polonijnych stworzyło po 1989 r. program wspierający niepodległą Polskę w jej integracji z demokratycznym światem. Jak napisano: „Sukcesy Polski zawsze uważaliśmy za nasze wspólne sukcesy, a wszelkie niepowodzenia przejmowały nas do głębi, mobilizując do organizowania pomocy w najróżniejszych formach". Uczestnicy konferencji zdecydowanie zaprotestowali przeciwko hasłu: „Co możesz zrobić dla Polski", gdyż tego pytania nie zadaje się ludziom, którzy stale i z zaangażowaniem działają na rzecz ojczyzny. Stwierdzili również, że określenie „diaspora" ich razi, wręcz go nie akceptują, uznając za niezgodne z wieloletnią tradycją i konstytucyjnym zapisem. Stwierdzono, że obecny rozdział środków przez MSZ bez społecznych konsultacji jest sprzeczny z europejskimi standardami i często nawet uniemożliwia działanie dla dobra Polski. „Pragniemy, aby dzisiejsza konferencja dała osobom decydującym o sprawach najważniejszych w Polsce możliwość właściwej oceny obecnej sytuacji i była drogowskazem do prawdziwej i partnerskiej współpracy z Polonią i Polakami za granicą, a także do stworzenia niezbędnej wizji wspólnej egzystencji całego narodu polskiego w kraju i poza jego granicami" – napisano.

Konferencja „Polskie media na Wschodzie”

Podczas konferencji, zorganizowanej z inicjatywy Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą, Fundacji „Wolność i Demokracja” oraz Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego, 30 V 2014 r., w Senacie przedstawiciele mediów polskich na Ukrainie, Litwie, Białorusi i Łotwie przyjęli statut Stowarzyszenia „Federacja mediów polskich na Wschodzie” i wybrali jego władze. Dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w MSZ Jacek Junosza-Kisielewski poinformował, że w 2014 r. 7% ogółu środków na opiekę nad Polonią przeznaczonych jest na media na Wschodzie.

Według jednych powinno ich być więcej, zdaniem innych – to niesprawiedliwy podział. Przekonywał, że potrzeby mediów można zaspokoić tylko poprzez racjonalizację działań i lepsze wykorzystanie dostępnych środków. Oznacza to konieczność profesjonalizacji, zwiększenie zasięgu oddziaływania, aktywizację i kolektywizację zespołów redaktorskich. Projekt modernizacji mediów polskich na Ukrainie przewiduje m.in. centralny system korekty, składu i grafiki, a także utworzenie centralnego archiwum prasy i systemu redystrybucji oraz jednolitego standardu druku i papieru. Największym problemem na Białorusi jest to, że od 2005 r. prasa ukazuje się nielegalnie i w zbyt niskim nakładzie. Najbardziej profesjonalne są media polskie na Litwie, które mają najlepiej rozwiniętą technologię i są skonsolidowane (Zrzeszenie Mediów na Litwie). Stoją jednak przed nimi ogromne wyzwania. Z jednej strony, muszą konkurować z mediami litewskimi i rosyjskimi, z drugiej zaś – rośnie rola internetu i zanika czytelnictwo.

Podczas konferencji wydawca „Kuriera Wileńskiego” Zygmunt Klonowski i wydawca „Kuriera Galicyjskiego” Mirosław Rowicki przedstawili projekt statutu Stowarzyszenia „Federacja Mediów Polskich na Wschodzie”. Jego prezesem została Dorota Jaworska, redaktor naczelna gazety „Krynica” na Ukrainie. Stowarzyszenie ma działać na rzecz rozwoju mediów polskich na Wschodzie, a także reprezentować ich interesy zarówno wobec instytucji polskich, jak i krajów, w których działają. Przedstawiciele mediów polonijnych przygotowali również stanowisko, skierowane do MSZ, w którym postulowali m.in., aby środki finansowe były przekazywane polonijnym mediom w styczniu i lutym każdego roku, a nie – jak obecnie – w maju. Apelowali także o utworzenie dodatkowego funduszu na nowe inicjatywy i na rozszerzenie zakresu zadań już wypełnianych.

Zjazd absolwentów Szkoły Liderów Polonijnych

27 VI 2014 r. Senat po raz kolejny gościł absolwentów Szkoły Liderów Polonijnych. Spotkanie, odbywające się w ramach ich 2. zjazdu, poświęcone było roli Polonii i Polaków za granicą w promowaniu Polski na świecie. Jak wskazywano, nasi rodacy mieszkający za granicą odgrywają coraz większą rolę w budowaniu polskiej marki narodowej. Otwierając spotkanie, wicemarszałek Maria Pańczyk-Pozdziej przypomniała, że Senat od początku istnienia Szkoły Liderów Polonijnych kibicuje temu projektowi. Według zastępcy przewodniczącego Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą senatora Łukasza Abgarowicza markę „Polska” można skutecznie budować, tworząc sieć powiązań między ważnymi osobami na świecie – politykami, biznesmenami, ludźmi kultury, których łączy pochodzenie. Dzięki temu można wspierać rozwój biznesu, pomagać młodym, zdolnym ludziom w odbyciu stażów w prestiżowych instytucjach. Dr Marta Hareźniak z Katedry Marketingu Międzynarodowego i Dystrybucji Uniwersytetu Łódzkiego zwróciła uwagę, że na świecie rośnie znaczenie dyplomacji diaspor. W ostatnich 45 latach 3-krotnie wzrosła liczba osób żyjących poza granicami swoich krajów. Mimo zmiany miejsca zamieszkania dzięki nowym technologiom mogą utrzymywać stały kontakt z ojczyzną.

Jak mówiła, działalność Polaków i Polonii za granicą to „dyplomacja publiczna społeczności ze społecznością". Jej językiem są codzienne zachowania, tzw. marketing szeptany, czyli to, co osoby polskiego pochodzenia mówią o Polsce, a także inicjatywy i aktywność gospodarcza. Innym rodzajem jest dyplomacja kierowana do kraju pochodzenia.

W drugiej części spotkania zaprezentowano realizowane już projekty absolwentów Szkoły Liderów Polonijnych, służące promocji Polski, m.in. węgierski projekt Polonia Nova, Tydzień Polski w Windsor w Kanadzie czy poświęcony branży IT Poland Day in Silicon Valley w Stanach Zjednoczonych.

Konferencja „Biblioteka Polska w Paryżu – skarbnica kultury narodowej"

4 XI 2014 r. w Senacie odbyła się konferencja „Biblioteka Polska w Paryżu – skarbnica kultury narodowej", zorganizowana przez Komisję Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą. Otwierając spotkanie, marszałek Bogdan Borusewicz podkreślił, że niewiele jest instytucji o takiej ciągłości działania, jak Towarzystwo Historyczno-Literackie i Biblioteka Polska w Paryżu. Przypomniał też, że Senat przyznał dotacje w wysokości 5 mln zł na remont budynku biblioteki i 900 tys. zł na konserwację jej zbiorów.

Historię Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki Polskiej przedstawił prof. Kazimierz Piotr Zaleski, prezes towarzystwa i dyrektor biblioteki. Obecnie biblioteka prowadzi różnorodną działalność – organizowane są konferencje, wykłady, sympozja, koncerty i wystawy. Prezes dodał, że Towarzystwo Historyczno-Literackie przyznaje także stypendia, a w 2013 r. rozpoczęto – planowane na 5 lat – opracowywanie katalogu XIX-wiecznych druków w celu udostępnienia ich w internecie. Jego zdaniem rolę Towarzystwa Historyczno-Literackiego w przeszłości i obecnie najlepiej opisują słowa Czartoryskiego o obowiązku emigracji: „być na zewnątrz okiem kraju, jego rzecznikiem przed opinią publiczną i rządami".

Podczas dyskusji wskazywano na konieczność stworzenia trwałych podstaw finansowania Biblioteki Polskiej, tak aby mogła ona spełniać swoje zadania. Obecnie jej działalność finansowana jest głównie przez Fundację im. Zygmunta Lubicz-Zaleskiego. Podkreślano też, że mimo wielu przedsięwzięć biblioteki wiedza o niej w Polsce ogranicza się do wąskiego kręgu osób. Konferencji towarzyszyła wystawa „Wyspa wolności. Towarzystwo Historyczno-Literackie i Biblioteka Polska w Paryżu".

Wydarzenia

28 I 2014 r. w Senacie wręczono **nagrody marszałka Senatu laureatom konkursu dla dziennikarzy polskich i polonijnych**. Tematem jego 11. edycji była „Polonia wczoraj i dziś – zmiana pokoleniowa. Nowe obowiązki i nowe oczekiwania". Chodziło m.in. o ukazanie dylematów młodych Polaków mieszkających za granicą, stojących przed nimi wyzwań, a także różnorodnych aspektów życia na obczyźnie. Na konkurs zgłoszono 37 prac, których autorami byli dziennikarze z Czech, Niemiec, USA, Ukrainy, Wielkiej Brytanii i Polski. Jury przyznało 3 nagrody i 5 równorzędnych wyróżnień. I nagro-

dę otrzymała Agnieszka Czyżewska-Jacquement za cykl reportaży o współczesnej polskiej emigracji, wyemitowanych na antenie Polskiego Radia Lublin. II nagrodę przyznano Sławie Ratajczak z Hamburga za cykl artykułów o Polonii niemieckiej, zamieszczonych na portalu internetowym POLONIA VIVA, a III – Halinie Ostas-Goławskiej i Marii Wieczorkiewicz za audycję „Gotowi do zmiany", wyemitowaną na antenie Polskiego Radia dla Zagranicy.

Pod patronatem marszałka Bogdana Borusewicza 4 IV 2014 r. w Senacie **młodzi szachiści zmierzyli się z parlamentarzystami w turnieju kończącym ogólnokrajową akcję społeczną „Szachiści grają dla Polonii".** Prawo do udziału w finałowym turnieju w Senacie i zagrania z parlamentarzystami uzyskało

po dwoje zwycięzców każdej z lokalnych rozgrywek. Zebrane środki umożliwiły dzieciom z Białorusi i Litwy udział w letnim obozie „Wakacje z szachami" we wsi Rudka w województwie podlaskim.

W senackiej imprezie, zorganizowanej wspólnie przez Polski Związek Szachowy i Kancelarię Senatu, wzięły udział 54 osoby. Z młodymi zawodnikami zagrali m.in. senator Grzegorz Czelej oraz posłowie Małgorzata Adamczak, Grzegorz Matusiak i Grzegorz Schreiber, a także przedstawiciele Polskiego Związku Szachowego: prezes Tomasz Delega, wiceprezes Andrzej Matusiak, Krzysztof Góra i Piotr Zieliński. Najlepszym zawodnikiem okazał się Igor Kowalski z Warszawy, 2. miejsce zajął Tomasz Delega, a 3. – Maciej Pytel z Białegostoku. Najlepszymi szachistami wśród parlamentarzystów okazali się senator Grzegorz Czelej i poseł Grzegorz Schreiber.

12 IV 2014 r. w Muzeum Emigracji w Gdyni wręczono **Nagrody im. Macieja Płażyńskiego**, przyznawane dziennikarzom i mediom służącym Polonii i Polakom żyjącym za granicą. Laureatami w 3. edycji zostali dziennikarze z Polski, Litwy, Kanady i Rosji. Zwycięzców wyłoniono spośród 116 nominowanych z 22 krajów. Jak mówił podczas uroczystości marszałek Bogdan Borusewicz, Maciej Płażyński pozostał w jego pamięci „jako człowiek, który starał się łączyć różne środowiska, człowiek dobry i otwarty, ten, który myśli o innych". Nagroda stanowi kontynuację takiego sposobu myślenia i jest przyznawana Polakom mieszkającym poza krajem, często w bardzo odmiennych warunkach. Każda z tych grup ma swoje problemy, ale zawsze stanowi mniejszość w krajach swojego zamieszkania.

Jury, w skład którego jako reprezentant marszałka Senatu wchodził senator Andrzej Grzyb, przyznało nagrody w 4 kategoriach. W kategorii „dziennikarz medium polonijnego" nagrodzono Romualda Mieczkowskiego z redakcji kwartalnika „Znad Wilii" „za najwyższy poziom dziennikarstwa, obiektywizm i profesjonalizm, za ciekawe relacjonowanie życia Polaków na Litwie oraz rozwijanie dialogu polsko-litewskiego". Malwina Wrotniak-Chałada zwycięży-

ła w kategorii „dziennikarz krajowy publikujący na tematy polonijne" za opublikowany w portalu bankier.pl cykl reportaży „Tam mieszkam", ukazujący blaski i cienie życia Polaków na emigracji. W kategorii „dziennikarz zagraniczny publikujący na tematy Polonii" uhonorowano Irminę Somers za cykl programów telewizyjnych „OK! Poland", emitowanych w Kanadzie, ukazujących „nowoczesny i atrakcyjny wizerunek Polaków, zmieniający stereotypowe postrzeganie Polonii na kontynencie północnoamerykańskim". W tej kategorii wyróżniono również Renatę Bilanovą z Telewizji Czeskiej za reportaże i materiały informacyjne poświęcone mniejszości polskiej w Czechach. W kategorii „redakcja medium polonijnego" nagrodzono syberyjski kwartalnik Kongresu Polaków w Rosji „Rodacy" „za wszechstronność podejmowanej tematyki, w tym przybliżanie historii, relacjonowanie życia codziennego społeczności polskiej w Rosji oraz upamiętnianie losów Polaków w Rosji". Wyróżnienie otrzymała także redakcja miesięcznika Polaków w Mołdawii „Jutrzenka" za pielęgnowanie kultury i tradycji polskiej mimo barier społecznych, kulturowych, politycznych i religijnych.

12–13 IV 2014 r. w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym w Londynie odbyła się kolejna **Konferencja Kwietniowa Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie**, przygotowana we współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim. Zakończyła ona cykl spotkań organizowanych w ramach 3-letniego projektu badawczego „Szkolnictwo polskie poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej od roku 1918". Podczas spotkania, w którym wzięła udział senator Barbara Borys-Damięcka, przedstawiono referaty poświęcone m.in. podobieństwu i różnicom szkolnictwa polskiego w Ameryce Północnej i Południowej, historii szkolnictwa w Argentynie w latach 1904–2014, wychowaniu religijnemu dzieci i młodzieży w szkołach polskich w Argentynie, żeńskim zakonom religijnym i ich roli w polonijnym systemie szkolnym w Stanach Zjednoczonych, a także wpływowi Polonii i języka polskiego na tworzenie nowych metod i programów kulturalno-lingwistycznych. Mówiono również o roli nauczyciela w motywowaniu uczniów do uczenia się języka polskiego i znaczeniu odpowiedniej motywacji jako podstawowego aspektu nauczania języka ojczystego w sobotnich szkołach.

25 IV 2014 r. **marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się z Polakami z Rosji, Ukrainy i Białorusi**, uczestnikami pielgrzymki polonijnej zorganizowanej w ramach akcji „Wielkanoc w Polsce". Zapewnił, że ojczyzna będzie utrzymywać z nimi kontakt, wspierać ich, a także zabierać głos, kiedy będzie im się działa krzywda. Jak stwierdził, obecna sytuacja międzynarodowa jest skomplikowana, przede wszystkim ze względu na konflikt między Rosją a Ukrainą. Dlatego interesował się, czy w tych trudnych czasach są przestrzegane prawa mniejszości w krajach zamieszkania Polaków. Goście zgodnie odpowiadali, że pod tym względem nic się nie zmieniło, a prawa mniejszości narodowych są przestrzegane. Mówi-

li także o swoich problemach, związanych m.in. z otrzymaniem Karty Polaka czy funkcjonowaniem rosyjskiej ustawy o obcych agentach. Marszałek Bogdan Borusewicz zapewnił, że Senat będzie starał się udzielać pomocy w konkretnych udokumentowanych sytuacjach.

Organizatorem prowadzonej już od 15 lat akcji „Wielkanoc w Polsce" jest lubelskie Stowarzyszenie „Wspólne Korzenie". Do Senatu uczestników pielgrzymki zaprosił senator Stanisław Gogacz. Podczas 10-dniowego pobytu w Polsce goście odwiedzili Warszawę, Lublin, Kraków i Częstochowę.

10 V 2014 r. w sali koronacyjnej Karola Wielkiego w Akwizgranie odbyła się uroczysta **Gala Polonii**, **podczas której wręczono nagrody Polonicus 2014**. Wyróżnieniem, przyznawanym pod patronatem marszałka Bogdana Borusewicza przez Polonię niemiecką we współpracy z Europejską Unią Wspólnot Polonijnych, uhonorowano: senator Barbarę Borys-Damięcką, działaczkę mniejszości polskiej na Białorusi Andżelikę Borys, posłankę do Parlamentu Europejskiego Różę Thun i Stowarzyszenie „Wspólnota Polska". Jak podkreślono, nagrodzono osobistości i instytucje, które swoją postawą, działaniem i zaangażowaniem wzbudziły podziw i szacunek Polonii, budują pozytywny wizerunek Polaków w świecie. Senator Barbara Borys-Damięcka otrzymała nagrodę w kategorii „Kultura" w uznaniu jej zasług dla szerzenia kultury polskiej w Europie i działalności na rzecz Polonii europejskiej.

18 V 2014 r. wicemarszałek Jan Wyrowiński oraz senatorowie: Jadwiga Rotnicka, Stanisław Jurcewicz i Wojciech Skurkiewicz wzięli udział w uroczystych **obchodach 70. rocznicy bitwy o Monte Cassino**. Hołd bohaterom walk – żołnierzom 2. Korpusu Polskiego złożyli m.in. polscy weterani, córka dowódcy gen. Władysława Andersa Anna Maria Anders-Costa i polscy harcerze. Obecni byli także przedstawiciele najwyższych władz państwowych z premierem Donaldem Tuskiem, wnuk brytyjskiej królowej Elżbiety II książę Harry, gubernator generalny Nowej Zelandii Jerry Mateparae, delegacja kanadyjska, prefekt włoskiej prowincji Frosinone Emilia Zarrilli i burmistrz miasta Cassino Giuseppe Golini Petrarcone.

Podczas obchodów odprawiona została uroczysta msza święta, odbył się apel poległych, a na grobach

żołnierzy złożono czerwone maki i wieńce. Za poległych pod Monte Cassino modlili się też duchowni prawosławni, ewangeliccy i naczelny rabin Polski. Oddano salwę honorową. Na cmentarzu zabrzmiał też hejnał mariacki – wykonany na pamiątkę tego, że 18 V 1944 r., po zdobyciu wzgórza Monte Cassino, w ruinach klasztoru benedyktynów utwór ten odegrał plutonowy Emil Czech. Rozbrzmiała także piosenka „Czerwone maki na Monte Cassino".

Delegacja Senatu pod przewodnictwem marszałka Bogdana Borusewicza odbyła szereg spotkań z Polonią podczas oficjalnej wizyty w Australii i Nowej Zelandii 12–28 VI 2014 r. W skład delegacji wchodzili: wicemarszałek Stanisław Karczewski, senatorowie Ja-

dwiga Rotnicka i Andrzej Person, a także szef Kancelarii Senatu minister Ewa Polkowska. 15 VI 2014 r. w ambasadzie RP w Canberze senatorowie spotkali się z przedstawicielami Polonii mieszkającymi w stolicy Australii i jej okolicach. W spotkaniu, uświetnionym występem dziecięcego zespołu folklorystycznego „Krasnoludki", któremu Senat ufundował polskie stroje ludowe, wzięła udział przewodnicząca Izby Reprezentantów Bronwyn Bishop. 19 VI 2014 r. z przedstawicielami Polonii spotkano się w Konsulacie Generalnym RP w Sydney. Aktorzy polskiego teatru amatorskiego zaprezentowali spektakl muzyczno-poetycki, a przedstawiciele polskich szkół, organizacji i stowarzyszeń mówili o swoich osiągnięciach i problemach. O kondycji i problemach Polonii w Australii rozmawiano także z przedstawicielami władz tego kraju, m.in. z przewodniczącymi obu izb parlamentu stanu Wiktoria i ministrem spraw wielokulturowych i obywatelstwa tego stanu Matthew Guyem. Marszałek Bogdan Borusewicz podziękował im za dotychczasową pomoc w kultywowaniu tradycji, kultury i języka ojczystego przez Polonię.

23 VI 2014 r. w Domu Polskim w stolicy Nowej Zelandii – Wellington senatorowie spotkali się z uczniami i ich rodzicami oraz nauczycielami tamtejszej polskiej szkoły. Podczas spotkania dzieci zaprezentowały program artystyczny. Na uniwersytecie Canterbury w Christchurch podczas uroczystości odsłonięcia tablicy poświęconej Lechowi Wałęsie i nadania sali wykładowej nazwy „Solidarność Room" spotkano się z przedstawicielami polonijnych środowisk naukowych. Wspólnie z burmistrz Wellington Celią Wade-Brown senatorowie złożyli kwiaty pod tablicą upamiętniającą przybycie dzieci z Pahiatua. Spotkali się także z przedstawicielami tego środowiska.

23 VI 2014 r. w Centralnej Bibliotece Rolniczej w Warszawie odbyła się **konferencja „25 lat nauczania języka polskiego za granicą i jego wpływ na proces podtrzymywania więzi Polonii z krajem"**, zorganizowana przez Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą w ramach obchodów25-lecia odzyskania wolności. Patronatem objęli ją prezydent Bronisław Komorowski, marszałek Bogdan Borusewicz oraz ministrowie edukacji narodowej i spraw zagranicznych. Podczas konferencji, w której wzięła udział senator Barbara Borys-Damięcka, mówiono o osiągnięciach nauczycieli w edukacji Polonii i Polaków, przedstawiono działania związane z kierowaniem polskich nauczycieli za granicę w celu upowszechniania języka i kultury polskiej wśród osób o polskich korzeniach. Pracujący za granicą nauczyciele, uczniowie i studenci zaprezentowali przykłady dobrych praktyk w tym zakresie.

Archiwalia dokumentujące działalność Australijskiego Funduszu Solidarności z Polską wzbogaciły zasoby gromadzone przez kancelarie: Senatu i Prezydenta w ramach projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991". Uroczystość ich przekazania odbyła się 4 VII 2014 r., podczas obchodów 25. rocznicy odrodzenia Senatu. Dokumenty przekazał kierownik Biura Informacyjnego Solidarności w Australii w latach 1985–91, wiceprezes Australijskiego Funduszu Solidarności z Polską Henryk Sikora.

7 VIII 2014 r. **Komisja Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą spotkała się z lokalnymi liderami i działaczami polskich organizacji z Barnauł, Bijska, Górnoałtajska i Omska na Syberii**. Potomkowie Polaków zesłanych na Syberię przyjechali do Polski, aby już po raz 7. wziąć udział w obozie organizowanym przez Regionalne Stowarzyszenie Wschód – Zachód w Płocku.

Jak stwierdziła prezes Społecznej Organizacji Miasta Barnauł „Dom Polski" i znana pieśniarka syberyjska Vanda Yarmolinskaya, jej organizacja stara się zachęcać do aktywności osoby polskiego pochodzenia, tak by nabrały pewności i nie czuły się obywatelami drugiej kategorii. Mówiąc o trudnościach, z jakimi boryka się polska społeczność na Syberii, wskazała na brak nauczycieli języka polskiego.

O działalności Polskiego Narodowo-Kulturalnego Zjednoczenia „Zdrój" w Górnoatłajsku mówiła prezes Neonila Jagiełło-Gertman. „Robimy wszystko, żeby inni wiedzieli, że w tym regionie są Polacy. Uczymy języka polskiego i chcemy zwrócić ludziom polskość" – podkreśliła.

8 VIII 2014 r. **marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się w Gdańsku z przedstawicielami Polonii nowozelandzkiej**, m.in. szefową Federacji Organizacji Polonijnych w tym kraju Dorotą Szymańską. Podczas spotkania poświęconego polskim śladom w Nowej Zelandii opowiedziała o losach różnych grup emigracji polskiej na Antypodach, począwszy od 1772 r., spośród których najciekawsze są losy dzieci z Pahiatua.

Przewodniczący i wiceprzewodnicząca Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą – senatorowie Andrzej Person i Barbara Borys-Damięcka wzięli udział w **IV Kongresie Towarzystw Naukowych na Obczyźnie**, odbywającym się 4–7 IX 2014 r. w Krakowie pod hasłem „Nowoczesne nauczanie tradycji ojczystych – Sybiracy i młodzież". Kongres zorganizowano m.in. dzięki współpracy krakowskiego oddziału Stowarzyszenia „Wspólnota Polska", Kongresu Oświaty Polonijnej i Muzeum Narodowego w Krakowie. Najważniejsze tematy poruszane podczas spotkania dotyczyły badań nad edukacją młodzieży polskiej na obczyźnie oraz losów Polaków zesłanych na Syberię w XIX i XX w. Debatowano także nad stanem i potrzebami szkolnictwa polskiego poza krajem, tożsamością i edukacją międzykulturową. Celem było wypracowanie platformy dialogu między najmłodszymi i najstarszymi pokoleniami migracyjnymi, a także między Polską, Wschodem i Zachodem.

17–19 IX 2014 r. w Senacie odbyła się **konferencja „Pamięć pokoleń"**, zorganizowana przez Fundację „Kresy – Syberia". Otwierając ją, wicemarszałek Stanisław Karczewski przypomniał, że 5 lat temu w Senacie z inicjatywy fundacji otwarto Wirtualne Muzeum Kresy – Syberia. Dzieje Polaków na Wschodzie to jednak nadal temat zbyt słabo obecny w naszej świadomości. Muzeum Kresy –Syberia dzięki połączeniu w przestrzeni wirtualnej przeszłości i teraźniejszości dla tysięcy ludzi na całym świecie stanowi jedyną możliwość poznania relacji świadków i uczestników deportacji. Prezes Fundacji „Kresy – Syberia" Stefan Wiśniow-

ski podkreślił, że 1. międzynarodową konferencję zorganizowano, by umożliwić spotkanie rozproszonym po całym świecie Sybirakom, których łączą podobne losy.

Uczestnicy konferencji wzięli udział w uroczystych obchodach 75. rocznicy agresji sowieckiej na Polskę, które odbyły się przed pomnikiem Poległych i Pomordowanych na Wschodzie. Podczas pobytu w Warszawie odwiedzili także inne miejsca pamięci i muzea, m.in. Muzeum Katyńskie, w którym obradowano 18–19 IX 2014 r. Wysłuchano m.in. wykładu na temat paktu Ribbentrop-Mołotow Rogera Moorhouse'a, autora „The Devil's Alliance: Hitler's Pact with Stalin 1939–1941", przeprowadzono warsztaty poświęcone projektom planowanym i realizowanym przez Fundację Kresy – Syberia.

1 X 2014 r., podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, wicemarszałek Jan Wyrowiński wrę-

czył **nagrody Archiwum Emigracji**, przyznawane za wybitne prace magisterskie i doktorskie poświęcone emigracji polskiej XX w. Patronat nad konkursem sprawuje marszałek Senatu. W tegorocznej, 13. edycji w kategorii prac doktorskich zwyciężyła Ewa Dryglas-Komołowska z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika za pracę „Miłosz a malarstwo. Wybrane zagadnienia". W kategorii prac magisterskich nagrodę otrzymała Anna Malinowska z Uniwersytetu Warszawskiego za pracę „Listy do matki jako piśmienna praktyka życiowa (na przykładzie listów Konstantego A. Jeleńskiego do Teresy Jeleńskiej)". Jury przyznało 1 wyróżnienie Agnieszce Chwiałkowskiej z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego za pracę magisterską „Sophie Postolska – próba monografii".

2 X 2014 r. wiceprzewodniczący Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą **senator Łukasz Abgarowicz spotkał się z młodzieżą polonijną – uczniami gimnazjum im. Heinricha Manna w Kolonii i Szkoły Głównej w Düren**. Przebywali oni w Warszawie z inicjatywy Związku Nauczycieli Języka Polskiego i Pedagogów w Niemczech w ramach projektu edukacyjnego „70 lat po powstaniu warszawskim". W szkołach Nadrenii Północnej-Westfalii języka

polskiego uczy się obecnie około 7 tys. uczniów. Wyjazdy edukacyjne młodzieży do Polski odbywają się już od 18 lat.

Podczas spotkania senator Łukasz Abgarowicz zwrócił uwagę na zmiany, jakie dokonały się w Polsce w ostatnich latach. Mówił także o potrzebie pielęgnowania polskiej tożsamości poza granicami Polski. Odpowiadał na pytania młodzieży, dotyczące m.in. współpracy Senatu z Polonią i Polakami za granicą, a także sytuacji Polaków na Ukrainie.

17 X 2014 r. w Londynie odbyły się **obchody 75. rocznicy powstania Uniwersytetu Polskiego na Obczyźnie (PUNO)**, połączone z inauguracją nowego roku akademickiego. W uroczystości wzięli udział m.in. przewodniczący Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą senator Andrzej Person i ambasador RP w Wielkiej Brytanii Witold Sobków, który wręczył rektor PUNO prof. Halinie Taborskiej Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, nadany przez prezydenta Bronisława Komorowskiego. Rozdano także świadectwa absolwentom studiów podyplomowych i wręczono 2 doktoraty *honoris causa*, prof. Alicji Moskalowej, dziekanowi Wydziału Humanistycznego PUNO, i archeologowi prof. Andrzejowi Żakiemu.

Wicemarszałek Maria Pańczyk-Pozdziej wzięła udział w **obchodach 70. rocznicy przybycia polskich dzieci z Syberii do Nowej Zelandii**. Przewodniczyła delegacji, w skład której wchodzili m.in. szef Urzędu ds. Kombatantów i Osób Repre-

sjonowanych, przedstawiciele Grupy Parlamentarnej Polska – Nowa Zelandia i Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Centralnym punktem uroczystości była msza św., odprawiona 2 XI 2014 r. przez arcybiskupa Wellington Johna Dew w bazylice Najświętszego Serca. Po mszy odbyło się uroczyste spotkanie z udziałem dzieci z Pahiatua i ich rodzin, przedstawicieli władz polskich i władz Nowej Zelandii, m.in. prokuratora generalnego, b. ministra kultury Chrisa Finlaysona i burmistrza Wellington Celii Wade-Brown. Jak podkreśliła wicemarszałek Maria Pańczyk-Pozdziej, „70 lat temu nasi przyjaciele z Nowej Zelandii okazali gościnność, wrażliwość i serce. (...) Polska pamięta o tym niezwykłym geście przyjaźni i jest wdzięczna za okazaną pomoc. Nowozelandzkie władze oficjalnie uznały wkład polskich uchodźców w rozwój kraju, doceniając bogactwo kulturowe, z którego skorzystało nowozelandzkie społeczeństwo". Wicemarszałek podziękowała także za wysiłek całej nowozelandzkiej społeczności polonijnej wkładany w pielęgnowanie języka polskiego, kultury, pamięci i wiedzy o swoich korzeniach.

10 X 2014 r. Sejm podjął okolicznościową uchwałę, w której „oddał hołd i wyraził wdzięczność rządowi i obywatelom Nowej Zelandii za pomoc okazaną Polakom". Otwarto także wystawę „Podróż nadziei. Polskie dzieci z Pahiatua. 1944–2014" (21 X 2014 r.). W uroczystości wziął udział marszałek Bogdan Borusewicz.

70 lat temu, 1 XI 1944 r., na zaproszenie ówczesnego premiera Nowej Zelandii Petera Frasera, do portu w Wellington przybyło 733 polskich dzieci wraz z opiekunami, głównie sierot, będących ofiarami sowieckich deportacji. Znalazły schronienie na specjalnie przygotowanym osiedlu w pobliżu miasteczka Pahiatua, noszącym nazwę „Obóz polskich dzieci w Pahiatua". Mieszkańcy tego obozu są ogólnie znani jako dzieci polskie z Pahiatua lub – potocznie – pahiatulczycy.

13 XI 2014 r. w Ambasadzie RP w Bratysławie **wicemarszałek Jan Wyrowiński spotkał się z przedstawicielami słowackiej Polonii** przy okazji udziału w obchodach 25. rocznicy Aksamitnej Rewolucji. Podczas spotkania rozmawiano o 2 nurtach aktywności Polonii na Słowacji, skupionej wokół Klubu Polskiego i stowarzyszenia Polonus. Działalność Klubu Polskiego, wydającego miesięcznik „Monitor Polonijny", zorientowana jest na nową Polonię i środowisko polskich ekspertów pracujących w Bratysławie. Ambicją klubu jest także promowanie polskiej kultury wśród słowackich elit opiniotwórczych. Polonus działa natomiast wśród polskich autochtonów zamieszkałych na terenach przygranicznych. Koncentruje się na utrzymywaniu polskiej tożsamości, angażuje w działania na rzecz mniejszości narodowych i programy transgraniczne, popularyzuje znajomość języka polskiego wśród Słowaków, czemu służy m.in. specjalna platforma internetowa. Obie organizacje prowadzą własne szkoły polonijne.

Podczas spotkania działacze polonijni wskazywali, że obecnie dużym problemem jest brak dofinansowania ich działalności przez polskie władze. Dotyka to przede wszystkim Polaków zamieszkałych poza Bratysławą, zaliczaną do najbogatszych regionów Unii Europejskiej. Mówiono także o zadaniu dla całej słowackiej Polonii, jakim jest przeciwdziałanie propagandzie przeciw polskim produktom spożywczym. Działacze zwracali też uwagę na brak w ofercie słowackich dostawców usług telewizyjnych polskich kanałów oraz na potrzebę sfinalizowania prac nad nowoczesnym słownikiem polsko-słowackim.

19 XI 2014 r. w Senacie otwarto **wystawę „Śląscy Teksańczycy wczoraj i dziś"**, zorganizowaną przez Komisję Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą pod honorowym patronatem wicemarszałek Marii Pańczyk-Pozdziej. Jak przypomniała wicemarszałek, Teksańczycy pochodzący ze Śląska są chyba najstarszą polską emigracją, mimo że 160 lat temu przyjechali do USA jako poddani pruscy, bo Polski przecież wówczas nie było. Fenomenem jest zachowanie przez nich śląskiej gwary, przywiązania do tradycji, wiary i Kościoła, do dziś gromadzą się przede wszystkim wokół polskich parafii. Dzięki takim księżom jak pochodzący ze Śląska Franciszek Kurzaj, który 30 lat temu rozpoczął swoją posługę duszpasterską w Teksasie, do Polski, na Śląsk, zaczęli przyjeżdżać emigranci, poszukując swoich ko-

rzeni i przodków. O ogromnej tęsknocie za ojczyzną i wzruszeniu, które towarzyszy tym podróżom sentymentalnym, mówił Gerard Kurzaj, prezes Towarzystwa Przyjaciół Sławięcic z Kędzierzyna-Koźla, które wystawę przygotowało, a prywatnie brat księdza Franciszka Kurzaja.

Ekspozycja przybliżyła losy Ślązaków, którzy w XIX w. osiedlili się w USA. Byli założycielami najstarszej polskiej parafii i osady w Ameryce o nazwie Panna Maria, a także innych miejscowości noszących polskie nazwy, takie jak Częstochowa czy Kościuszko.

X

PATRONACKA ROLA SENATU

Rok Odrodzenia Senatu w Polsce

Senat 18 XII 2013 r. podjął uchwałę, ustanawiającą rok 2014 Rokiem Odrodzenia Senatu w Polsce. Napisano w niej: „Każdy naród ma w swojej historii daty o wymiarze symbolu. Dla Polaków taką datą jest 4 czerwca 1989 roku. W tym dniu Polacy odrzucili obcy porządek komunistyczny, a narodom Europy Środkowo-Wschodniej otworzyli drogę do wolności i demokracji. Narzucony Polakom system obcej ideologii zlikwidował Senat, który był symbolem niepodległej Rzeczypospolitej.

To głos Polaków, którzy od strajków sierpniowych i powstania «Solidarności» formułowali program powrotu do europejskiej wspólnoty demokratycznych państw, zburzył mur dzielący Europę.

Odrodzony Senat nawiązał do hasła o stworzeniu Samorządnej Rzeczypospolitej, inicjując prace nad przywróceniem samorządu terytorialnego widzianego jako przejaw demokratyzacji, decentralizacji władzy i przekazywania jej w ręce obywateli i wspólnot terytorialnych.

Przywracając pamięć historyczną o bohaterach walczących o wolną Polskę, Senat wystąpił z inicjatywą ustawodawczą o uznanie za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w latach 1944–1956.

Izba przywróciła święto 3 Maja i upamiętniała działalność wybitnych Polaków, a dzień 2 maja ustanowiła Dniem Polonii i Polaków za Granicą.

Senat, nawiązując do tradycji II Rzeczypospolitej, objął opieką Polonię i Polaków żyjących poza granicami Ojczyzny, wypełnił obowiązek wobec tych, którzy często nie z własnej woli znaleźli się poza granicami Macierzy.

Senat, wyznaczając sobie nowe obszary działania, podjął się wykonywania wyroków Trybunału Konstytucyjnego i realizowania konstytucyjnego prawa do petycji, czyniąc to w poczuciu obowiązku kształtowania w społeczeństwie szacunku do prawa.

Historia polskiego Senatu jest chlubnym świadectwem ustawodawczej mądrości naszych przodków i ciągłości państwa. Ostatnich 25 lat to także świadectwo zaangażowania odrodzonego Senatu w budowanie Rzeczypospolitej jako demokratycznego państwa prawa.

Senat dumny z dokonań w minionym ćwierćwieczu był, jest i będzie zawsze wierny zasadzie, iż «dobro Ojczyzny najwyższym prawem»".

4 II 2014 r. w ramach obchodów 25-lecia Senatu Biuro Komunikacji Społecznej Kancelarii Senatu zainaugurowało cykl wykładów poświęconych przemianom polityczno-gospodarczym, które doprowadziły do odrodzenia Izby. Wykładu wysłuchali seniorzy z warszawskiej dzielnicy Białołęka, biorący udział w projekcie „Tropami historii i sztuki", przygotowanym przez Fundację ART i finansowanym przez m.st. Warszawę.

7–8 IV 2014 r. Senat gościł laureatów ogólnopolskiego konkursu „25 lat działalności Senatu RP w wolnej Polsce", którzy wzięli udział w symulacji obrad Izby. Celem konkursu było przede wszystkim upowszechnianie wiedzy o działalności Senatu odrodzonego w 1989 r., jego roli w demokratycznych przemianach w Polsce i ważnych inicjatywach ustawodawczych. Jesienią 2013 r. do udziału w konkursie zgłosiło się 1247 uczniów z 220 szkół ponadgimnazjalnych. 10 I 2014 r. młodzież z 13 województw przystąpiła do I etapu konkursu, podczas którego odpowiadano na 40 pytań testowych dotyczących pracy odrodzonego po 1989 r. Senatu, postaci senatorów czy ważnych wydarzeń historycznych ze znaczącym udziałem Izby. Z 221 uczestników II – wojewódzkiego etapu, przeprowadzonego 11 III 2014 r., wyłoniono 40 najlepszych uczniów. 7 IV 2014 r. uczestnicy symulacji: laureaci konkursu i uczniowie IV LO w Warszawie im. Adama Mickiewicza pracowali

w 3 grupach: Komisji Ustawodawczej i klubach senatorskich: Konserwatystów i Liberałów. Podczas obrad komisji i klubów wybrano kandydatów na marszałka Izby, a także zapoznano się z projektem ustawy w sprawie ustanowienia Święta Wolności, Demokracji i Solidarności, które byłoby dniem wolnym od pracy i przypadałoby 4 czerwca, w rocznicę pierwszych po II wojnie światowej wolnych wyborów do Senatu w 1989 r. Projekt realizował postulat zawarty w petycji wniesionej do marszałka Senatu przez grupę obywateli. „Młodzi senatorowie" zapoznali się ze stanowiskiem rządu w sprawie rozpatrywanego projektu i uzasadnieniem wnioskodawcy – Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji. W czasie prac Komisji Ustawodawczej przygotowano jej sprawozdanie, proponując przyjęcie projektu z poprawką, zgodnie z którą święto to nie byłoby dniem wolnym

od pracy. 7 IV 2014 r. młodzież wysłuchała także wykładów na temat procesu legislacyjnego i rozpatrywania petycji, a także praw i obowiązków senatorów i posłów, przygotowanych przez pracowników Kancelarii Senatu.

8 IV 2014 r., podczas obrad plenarnych prowadzonych przez marszałka seniora, którego roli podjął się wicemarszałek Stanisław Karczewski, wybrano sekretarzy posiedzenia i marszałka Senatu młodzieżowego – został nim Przemysław Kowalski z Zespołu Szkół Ekonomicznych w Gorzowie Wielkopolskim. Następnie rozpatrzono projekt ustawy w sprawie ustanowienia Święta Wolności, Demokracji i Solidarności. W imieniu wnioskodawców przedstawił go senator Stanisław Jurcewicz. Odpowiadał też na pytania „młodych senatorów". Sprawozdanie Komisji Ustawodawczej przedstawił Paweł Dąbrowski. W czasie burzliwej debaty zarówno zwolennicy, jak i przeciwnicy przyjęcia projektu podnosili szereg argumentów zarówno o charakterze historycznym, społecznym, jak i ekonomicznym. Stwierdzono na przykład, że wybory 4 VI 1989 r. nie były w pełni wolne, a postanowienia Okrągłego Stołu dla wielu były i są nie do przyjęcia. Zwolennicy ustanowienia święta podkreślali natomiast, że jest to data symboliczna, otwierająca drogę do wolności. Podczas przerwy w obradach Komisja Ustawodawcza ustosunkowała się do zgłoszonych propozycji i poparła wniosek o odrzucenie projektu ustawy. Argumentowano to tym, że data takiego święta jest na tyle kontrowersyjna, że zamiast łączyć Polaków, święto podzieli ich. Ostatecznie w wyniku głosowań „młodzi senatorowie" opowiedzieli się za ustanowieniem święta, które byłoby dniem wolnym od pracy. Obradom przysłuchiwali się senatorowie: Sławomir Preiss, Jarosław Lasecki, Piotr Zientarski i Alicja Chybicka. Po zakończeniu obrad plenarnych młodzieżowego Senatu podsumowano konkurs i wręczono nagrody laureatom: dyplomy, albumy o Senacie autorstwa prof. Jerzego Pietrzaka i e-booki, ufundowane przez Kancelarię Senatu.

4 VI 2014 r. w ramach obchodów 25-lecia Senatu odbyło się spotkanie parlamentarne, w którym

udział wzięło 16 delegacji parlamentarnych, m.in. przewodniczący czeskiego Senatu Milan Štěch, przewodniczący gruzińskiego parlamentu David Usupashvili, przewodnicząca Senatu Holandii Ankie Broekers-Knol, wiceprzewodniczący litewskiego Seimasa Vydas Gedvilas, przewodniczący parlamentu Malty Anġlu Farrugia i przewodniczący parlamentu Mołdawii Igor Corman.

Tego dnia marszałek Bogdan Borusewicz z grupą senatorów wziął udział w głównych uroczystościach oficjalnych na placu Zamkowym. Oprócz prezydenta Bronisława Komorowskiego i prezydenta USA Baracka Obamy na plac przybyli szefowie innych państw, m.in. Czech Miloš Zeman, Słowacji Ivan Gašparovič, Węgier János Áder i Litwy Dalia Grybauskaitė. Łącznie reprezentowanych było niemal 50 państw. W uroczystościach uczestniczyli też b. prezydenci RP – Lech Wałęsa i Aleksander Kwaśniewski.

4 VI 2014 r. odbyło się też uroczyste posiedzenie Zgromadzenia Narodowego, podczas którego prezydent Bronisław Komorowski wygłosił orędzie z okazji 25. rocznicy pierwszych częściowo wolnych wyborów parlamentarnych z 1989 r. Podkreślił, że wybory 4 VI 1989 r. zadecydowały o sukcesie całej polskiej drogi ku wolności. Przypomniał, że decyzją Polaków biorących udział

w głosowaniu wygrała je „Solidarność", tworząca wówczas obóz polskiej wolności, a przegrały siły starego porządku. Prezydent Bronisław Komorowski podziękował parlamentowi za 25 lat wysiłków na rzecz umocnienia polskiej wolności. „Pragnę złożyć parlamentowi wyrazy wdzięczności za rolę odegraną przed 25 laty i przez całe 25 lat wysiłków na rzecz umocnienia i zagospodarowania polskiej wolności. Kieruję podziękowania ku wszystkim marszałkom Sejmu i Senatu z tych 25 lat, ku wszystkim klubom parlamentarnym, reprezentującym i prawicę, i lewicę, i centrum". Posiedzeniu przewodniczyła marszałek Sejmu Ewa Kopacz, obecny był też marszałek Senatu Bogdan Borusewicz. Orędzia wysłuchali również premier Donald Tusk wraz z członkami rządu, a także zaproszeni goście, m.in. prezydenci Francji i Niemiec – François Hollande i Joachim Gauck, prezydent elekt Ukrainy Petro Poroszenko, a także b. prezydenci RP – Lech Wałęsa i Aleksander Kwaśniewski.

4 VII 2014 r. Senat świętował 25. rocznicę 1. posiedzenia odrodzonej Izby. Z tej okazji zebrał się na uroczystym posiedzeniu. Marszałek Bogdan Borusewicz przypomniał, że Senat miał wielki udział w radykalnych zmianach ustrojowych wol-

nej Polski, a jego głównym zadaniem było i jest tworzenie prawa. Nowy Senat natychmiast przystąpił do prac nad ustawami przywracającymi społeczeństwu autentyczny samorząd terytorialny. Jak powiedział z kolei prezydent Bronisław Komorowski, „Senat był tą pierwszą instytucją państwa polskiego, pierwszym elementem władzy państwa polskiego, który uzyskał w pełni demokratyczną legitymizację. To pierwszeństwo zawsze zobowiązuje". W ocenie marszałek Sejmu Ewa Kopacz „Senat jest dzisiaj ważnym, żywym i czynnym uczestnikiem polskiej demokracji, buduje ją i wzbogaca (...) Jest stałym elementem struktury władz państwowych, jest rzecznikiem roztropnej korekty przy wykonywaniu zadań naczelnych organów władzy państwowej".

Gośćmi Izby byli także senatorowie I kadencji. Wręczono im okolicznościowe medale i zaprezentowano film dokumentalny poświęcony ich pracy w Izbie „Wyrwaliśmy się na wolność", zrealizowany z okazji 25-lecia odrodzenia Senatu.

Tego dnia jednej z sal senackich nadano imię zmarłego w 2014 r. wicemarszałka Zbigniewa Romaszewskiego, senatora I, II, IV i VI kadencji. Kolejnym punktem obchodów w Senacie było otwarcie wystawy „Polskie przemiany w obiektywie Erazma Ciołka". Zaprezentowano na niej fotografie dokumentujące najważniejsze wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce. Ekspozycję zaprezentowano także przed warszawską siedzibą Stowarzyszenia „Wspólnota Polska". W tym samym dniu odbyła się również uroczystość przekazania archiwaliów dokumentujących działalność Australijskiego Funduszu Solidarności z Polską. Dokumenty wzbogacą zasoby, gromadzone przez Kancelarię Senatu i Kancelarię Prezydenta w ramach projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991".

5 VII 2014 r. z okazji obchodów można było zwiedzić siedzibę Izby. Goście mieli okazję m.in. obejrzeć ekspozycję poświęconą wicemarszałkowi Senatu VII kadencji Zbigniewowi Romaszewskiemu. Na stoisku Poczty Polskiej można było nabyć i wysłać przygotowaną na 25. rocznicę odrodzenia Senatu kartę pocztową, a także stemple i walory filatelistyczne, a na stoisku Wydawnictwa Sejmowego – m.in. książkę poświęconą senatorom I kadencji „Łączyła nas chęć rozwoju Polski".

Rok Jana Nowaka-Jeziorańskiego

12 XII 2013 r. – w obecności przyjaciół, współpracowników Jana Nowaka-Jeziorańskiego, przedstawicieli Stowarzyszenia Pracowników, Współpracowników i Przyjaciół Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa – Senat podjął uchwałę w sprawie ustanowienia roku 2014 Rokiem Jana Nowaka-Jeziorańskiego. 3 X 2014 r. przypadała 100. rocznica jego urodzin.

W uchwale, podjętej z inicjatywy senatorów, przypomniano m.in., że Jan Nowak-Jeziorański w młodości był odważnym, niezłomnym żołnierzem, uczestniczył w wojennej konspiracji, działał jako emisariusz dowództwa Armii Krajowej do Londynu, walczył w powstaniu warszawskim. Po wojnie został współtwórcą i dyrektorem Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa. Wiele razy, w momentach kluczowych „znacząco wpłynął na bieg wydarzeń w Polsce. Jako konsultant Rady Bezpieczeństwa ONZ czy później doradca władz Stanów Zjednoczonych, wywarł istotny wpływ na ich politykę aktywnego wspierania «Solidarności»".

W uchwale przypomniano jego słowa z 1976 r., z noworocznego pożegnania ze słuchaczami Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa: „Drodzy słuchacze, przyjaciele – niewidzialni, nieznani, dalecy – wy wszyscy, do których głos mój dociera od Bałtyku po Tatry, od Odry do Bugu i hen dalej na wschód. Nie policzę was, ale wiem, że nie jestem sam w pustce radiowego studia. Oczyma wyobraźni widzę was, sercem czuję waszą bliskość, jestem ogniwem złączonym z wami w wielkim łańcuchu dusz, któremu na imię Polska".

Po wielu latach wrócił do wymarzonej, demokratycznej i wolnej Polski. Lata dziewięćdziesiąte wypełniły mu starania o zapewnienie naszemu krajowi bezpieczeństwa. Pierwszorzędną rolę odegrał w sprawie przyjęcia Polski do NATO.

Służba żołnierska, działalność polityczna i twórczość pisarska oraz publicystyczna postawiła Jana Nowaka-Jeziorańskiego w rzędzie wielkich wychowawców polskiego społeczeństwa.

W wywiadzie z roku 2003 znaleźć można słowa, które niosą ze sobą jakże trudną lekcję patriotyzmu w dzisiejszych czasach: „To nieważne, czy Ojczyzna mi się podoba, czy nie. Z duszy jej sobie nie wyrwę ...".

Profesor Zbigniew Brzeziński po Jego śmierci napisał: „Odtąd będzie częścią historii Polski. Pomógł ją ukształtować. (...) Był wspaniałym połączeniem romantyzmu z politycznym realizmem, mądrości i emocji intelektualnych, pasji i osobistej lojalności".

Komisja Kultury i Środków Przekazu 18 II 2014 r., w ramach obchodów, zorganizowała posiedzenie seminaryjne „Zawsze dla Polski – ku pożytkowi wspólnemu. O życiu i dziele Jana Nowaka-Jeziorań-

skiego w setną rocznicę urodzin". Było ono okazją do spojrzenia na działalność i twórczość Jana Nowaka-Jeziorańskiego, a także przedstawienia wspomnień osób, które z nim współpracowały. Z punktu widzenia słuchacza Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa postać Jana Nowaka-Jeziorańskiego przedstawił autor jego biografii Jarosław Kurski. Zwrócił uwagę, że życie Jana Nowaka-Jeziorańskiego można podzielić na 3 okresy: 1. – dzieciństwo, młodość, kampania wrześniowa, okupacja i misje kurierskie, powstanie warszawskie i radiostacja „Błyskawica"; 2. – emigracja w Wielkiej Brytanii, praca w BBC, tworzenie rozgłośni polskiej RWE i praca na stanowisku jej dyrektora, aż do odejścia na emeryturę w 1975 r.; 3. – pobyt w USA, praca konsultanta w Radzie Bezpieczeństwa Narodowego ONZ, funkcja 1 z dyrektorów Kongresu Polonii Amerykańskiej. „To był i romantyk, i pozytywista" – mówił Jarosław Kurski. O Janie Nowaku–Jeziorańskim, widzianym oczami naukowca i historyka, mówił historyk prof. Paweł Machcewicz. Przedstawiając jego miejsce we współczesnej historii Polski, szczególnie podkreślił wielkie dokonanie, jakim było stworzenie zespołu RWE. Prof. Konrad Tatarowski skupił się na twórczości Jana Nowaka-Jeziorańskiego. Jak mówił, jego działalność literacko-wspomnieniowa i publicystyczna była zarówno aktem zawodowej samorealizacji, jak i narzędziem politycznej walki i perswazji. Na podstawie osobistych kontaktów i wieloletniej korespondencji postać Jana Nowaka-Jeziorańskiego przybliżył prof. Zdzisław Najder.

2 IV 2014 r., pod takim samym tytułem „Zawsze dla Polski – ku pożytkowi wspólnemu. O życiu i dziele Jana Nowaka-Jeziorańskiego w setną rocznicę urodzin", w Senacie odbyła się konferencja zorganizowana przez Komisję Kultury i Środków Przekazu przy współudziale Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk. Zaprezentowano na niej film dokumentalny Jolanty Kessler-Chojeckiej „Pseudonim Jan Nowak" z 2004 r. Jan Nowak-Jeziorański wspominał w nim swoją młodość, wojenną działalność kurierską, pracę w Radiu Wolna Europa i pracę konsultanta Rady Bezpieczeństwa Narodowego w Waszyngtonie.

O początkach Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa i jej zespole opowiadali Andrzej Krzeczunowicz i Lechosław Gawlikowski, jej długoletni pracownicy, a także zastępcy dyrektora. Andrzej Krzeczunowicz przypomniał, że Radio Wolna Europa powstało w USA w 1949 r., a latem 1950 r. rozpoczęto nadawanie audycji do Czechosłowacji, Polski i Węgier. Pierwsza polska ekipa radiowa z siedzibą w Nowym Jorku składała się z kilkunastu osób, wśród których byli m.in. Jan Lechoń, Kazimierz Wierzyński i Józef Wittlin. W grudniu 1951 r. podjęto decyzję o umiejscowieniu redakcji europejskiej w Monachium. Pierwsza audycja polska w nowej postaci poszła na antenę 3 V 1952 r. Andrzej Krzeczunowicz podkreślił, że w pierwszej ekipie Rozgłośni Polskiej RWE znaleźli się specjaliści różnych dziedzin, a także pisarze, m.in. Gustaw Herling-Grudziński i Tadeusz Nowakowski. Z kolei Lechosław Gawlikowski zaprezentował ludzi tworzących

zespół kierowniczy Rozgłośni Polskiej RWE, kiedy jej dyrektorem był Jan Nowak.

Mówiąc o pisarstwie Jana Nowaka-Jeziorańskiego, autora „Kuriera z Warszawy", „Wojny w eterze" i „Polski z oddali", prof. Konrad Tatarowski podkreślił, że integralnie łączyło się ono z jego działalnością polityczną i obywatelską. „Słowo, którym posługiwał się z mistrzowską precyzją, było orężem, narzędziem walki, używanym w imię obrony wyznawanych wartości, dla wspólnego dobra" – mówił. Dodał, że po powrocie do Polski w 2002 r. Jan Nowak-Jeziorański zachował niezależność i mówił swoim głosem, służył swojemu powołaniu.

3–5 X 2014 r. Dom Spotkań z Historią w Warszawie zorganizował cykl wydarzeń pod hasłem „Być jak Jan Nowak". Zwiedzający mogli m.in. obejrzeć filmy dokumentalne: „Pseudonim Jan Nowak", „Opowieść o Wolnej Europie", „Warszawa Jana Nowaka-Jeziorańskiego", „Głos nadziei" oraz „Cold Waves", posłuchać archiwalnych nagrań radiowych, udać się na spacer „Szukając sensu. Powstanie '44" śladami Jana Nowaka, obejrzeć filmy dokumentalne oraz wziąć udział w rodzinnych warsztatach historyczno-plastycznych.

Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu 2–9 X 2014 r. przygotował wystawy („Jan Nowak-Jeziorański. 1914–2005", „Jan Nowak-Jeziorański. Misja: Polska"), konferencję popularno-naukową „Jan Nowak-Jeziorański. Misja: Polska", premierową prezentację książki „Jan Nowak-Jeziorański. Biografia opowiadana" i komiks „Kurier z Warszawy", w którym przygody legendarnego „kuriera z Warszawy", przedzierającego się przez ogarniętą wojną Europę, przenikają się z wielką polityką. Obchody 100. rocznicy urodzin Jana Nowaka-Jeziorańskiego, na wniosek Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, honorowym patronatem objął marszałek Bogdan Borusewicz.

22 X 2014 r. odbyło się uroczyste wręczenie nagród i dyplomów laureatom konkursu „Jan Nowak-Jeziorański – od Polskiego Państwa Podziemnego do wolnej Polski", zorganizowanego przez Kancelarię Senatu, w którym wzięli udział uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Jego współorganizatorem było IV Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Warszawie, które ukończył Jan Nowak-Jeziorański. To właśnie młodzież z tej szkoły poprowadziła uroczystość i zaprezentowała fragmenty nagrodzonych prac konkursowych. Gratulując laureatom, marszałek Bogdan Borusewicz opowiedział o swoich osobistych

kontaktach z „kurierem z Warszawy". Wyraził także zadowolenie, że tak wielu młodych ludzi interesuje się postacią Jana Nowaka i pamięta o jego dokonaniach. Słowa uznania i gratulacje złożyli młodym ludziom, ich nauczycielom i rodzicom również wicemarszałek Jan Wyrowiński i senatorowie Aleksander Świeykowski i Andrzej Grzyb (członek kapituły konkursowej). Dyrektor IV Liceum Ogólnokształcącego Marzanna Zaworska (członkini kapituły konkursowej) podziękowała uczestnikom konkursu i nauczycielom, którzy ich przygotowywali. Podziękowania złożyła także marszałkowi Bogdanowi Borusewiczowi i całemu Senatowi za upamiętnienie wielkiego Polaka Jana Nowaka-Jeziorańskiego uchwałą ustanawiającą jego rok.

18 XI 2014 r. w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego otwarto wystawę „Jan Nowak-Jeziorański. Misja: Polska", przygotowaną przez Muzeum Historii Polski. Dyrektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, współorganizatora wystawy, Adolf Juzwenko przypomniał, że Jan Nowak-Jeziorański uczynił Ossolineum spadkobiercą, któremu przekazał swoje archiwa i kolekcje sztuki.

„Kiedy więc Senat ogłosił ten rok jego rokiem, nie mieliśmy wątpliwości, że trzeba tę rocznicę uczcić. Jedną z form jest ta biograficzna ekspozycja, prezentująca głównie w oparciu o ikonografie jego bogaty życiorys" – mówił. Organizatorom zależało, by ukazać całościowo życiorys Jana Nowaka-Jeziorańskiego, który był „iście sensacyjny". „Wystawa nosi tytuł «Misja: Polska», bo Polska była zawsze dla niego najważniejsza" – podkreślił kurator wystawy. Na 24 planszach zaprezentowano zdjęcia Jana Nowaka-Jeziorańskiego m.in. z prezydentem USA Jimmym Carterem, papieżem Janem Pawłem II czy Lechem Wałęsą, fotografie z żoną i podczas pracy w Radiu Wolna Europa, a także zdjęcie, na którym gen. Kazimierz Sosnkowski dekoruje go Orderem Virtuti Militari. Na wystawie można było również zobaczyć liczne dokumenty, np. wojenny paszport na nazwisko Jan Kwiatkowski i teksty publicystyczne, komunistyczne plakaty propagandowe przeciwko RWE czy fotografie eksponatów z jego kolekcji dzieł sztuki. Podczas otwarcia zaprezentowano również najnowsze publikacje poświęcone Janowi Nowakowi-Jeziorańskiemu – komiks „Kurier z Warszawy" i bogato ilustrowaną pracę „Jan Nowak-Jeziorański. Biografia opowiadana", złożoną z anegdot, wspomnień i opowieści blisko 100 osób, które znały go na różnych etapach jego życia.

19 XI 2014 r. w IV Liceum Ogólnokształcącym im. Adama Mickiewicza w Warszawie marszałek Bogdan Borusewicz odsłonił pamiątkową tablicę poświęconą Janowi Nowakowi-Jeziorańskiemu, absolwentowi tej szkoły.

Rok Wielkiego Jubileuszu Uniwersytetu Jagiellońskiego

18 XII 2013 r., z inicjatywy grupy senatorów, Izba, „doceniając niezwykłe znaczenie i symboliczną wagę rocznicy 650-lecia utworzenia Uniwersytetu w Krakowie", podjęła uchwałę ustanawiającą rok 2014 Rokiem Wielkiego Jubileuszu Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wyraziła wielką wdzięczność i uznanie wszystkim, którzy przenoszą przez wieki dzieło zapoczątkowane przez Kazimierza Wielkiego. W uchwale przytoczono fragment aktu fundacyjnego Akademii Krakowskiej, wydanego 12 V 1364 r.: „Przeto My Kazimierz z Bożej łaski Król Polski (...) postanowiliśmy w mieście naszym Krakowie wyznaczyć, obrać, ustanowić i urządzić miejsce, na którym by Studium Powszechne w każdym dozwolonym wydziale kwitnęło (...). Niechże tam będzie nauk przemożnych perła, aby wydała męże dojrzałością rady znakomite, ozdobą cnót świetne i w różnych umiejętnościach wyuczone; niechaj otworzy się orzeźwiające źródło nauk, a z jego pełności niech czerpią wszyscy naukami napoić się pragnący". Wyrażały one misję króla, który jako jedyny przeszedł do historii z przydomkiem Wielki. Jak napisano w uchwale, przełomowe znaczenie dla uniwersytetu miało jego odnowienie przez króla Władysława II Jagiełłę i królową Jadwigę. „Przez stulecia Uniwersytet był kuźnią elit, wielkim patronem i prawdziwą «Alma Mater» dla całego polskiego szkolnictwa, zwłaszcza, gdy dzięki reformom Komisji Edukacji Narodowej stał się Szkołą Główną Koronną. To z wydziałów Uniwersytetu rozwinął się cały szereg innych uczelni, z których kilka osiągnęło status uniwersytetu, a dzięki uczonym Uniwersytetu możliwy stał się rozwój wielu polskich ośrodków naukowych. W murach Uniwersytetu wzrosła bezcenna dla polskiej i europejskiej kultury Biblioteka Jagiellońska oraz liczne muzea".

Przypomniano, że w krakowskiej wszechnicy wiedzę zdobywały postacie kluczowe dla historii polskiej nauki i kultury: Paweł Włodkowic, Mikołaj Kopernik, Jan Długosz, Marcin Kromer, Jan Dantyszek, Andrzej Frycz Modrzewski, Jan Kochanowski, Piotr Skarga, Stanisław Hozjusz, Jan Sobieski, Hugo Kołłątaj, Karol Olszewski, Zygmunt Wróblewski, Stanisław Estreicher, Stanisław Wyspiański, Karol Wojtyła czy Wisława Szymborska.

„Losy Uniwersytetu i państwa były zawsze splecione – na dobre i na złe. Tragicznym znakiem tego związku było aresztowanie i wywiezienie do niemieckich obozów koncentracyjnych krakowskich profesorów podczas II wojny światowej" – napisano.

Odwołując się do teraźniejszości, przypomniano, że UJ „pulsuje pracą około 50 tysięcy studentów, ponad 540 profesorów, 730 doktorów habilitowanych, 2600 wykładowców i realizując ambitny program inwestycyjny, przeżywa kolejny okres rozwoju. Stara się coraz skuteczniej wypełnić zalecenie króla z aktu założycielskiego: «Do tego miasta Krakowa niechaj zjeżdżają się swobodnie wszyscy mieszkańcy, nie tylko Królestwa naszego i krajów przyległych, ale i inni z różnych części świata, którzy pragną nabyć tę przesławną perłę wiedzy»".

Podczas inauguracji roku akademickiego 2013/2014 rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. dr hab. Wojciech Nowak powiedział: „Oto nadszedł moment inauguracji jubileuszowego, 650.

roku działalności Uniwersytetu Jagiellońskiego. (...) Ta wielka rocznica przypomina nam postać króla Kazimierza, nie bez powodu ochrzczonego przez historię wielkim – fundatora krakowskiej Almae Matris, który miał ambicję zostawić Rzeczpospolitą nie tylko murowaną, ale przede wszystkim oświeconą i mądrą. Od tamtej pory przez ponad sześć wieków uniwersytet przekuwa tę mądrość na działania dla chwały Rzeczpospolitej. Najznamienitsi nasi rodacy tu właśnie byli kształceni. To nasze korzenie i nasze dziedzictwo. Jagiellońska Wszechnica w Krakowie od zawsze miała charakter kosmopolityczny i taki wymiar zachowała przez wieki aż do dnia dzisiejszego, zapraszając w swe progi i kształcąc studentów wielu narodowości".

22 III 2014 r. Kongres Kultury Akademickiej otworzył obchody Roku Jubileuszu 650-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jego celem było zainicjowanie dyskusji nad stanem i kondycją środowiska akademickiego XXI w.

6 V 2014 r. otwarto wystawę „Studenci Uniwersytetu Jagiellońskiego na przestrzeni wieków", której celem było ukazanie mieszkańcom Krakowa i środowisku akademickiemu ilustracji i fotografii przedstawiających kulturę studencką na tle historii Uniwersytetu Jagiellońskiego, a także najciekawsze i najbardziej przełomowe momenty z dziejów jego działalności.

8 V 2014 r. w Ogrodzie Profesorskim UJ, w obecności władz uniwersytetu i zebranych gości, odbyła się uroczystość zakopania Kapsuły Czasu Uni-

wersytetu Jagiellońskiego. Wewnątrz stalowego walca umieszczono przesłanie od władz UJ, medal jubileuszowy, egzemplarze czasopisma „Alma Mater" i wiele innych przedmiotów. Tego samego dnia uroczyście odsłonięto okolicznościowy mural (monumentalne malowidło na ścianach budynków miasta), przygotowany przez członków Samorządu Studentów UJ wraz z krakowskimi artystami.

10 V 2014 r. odbyło się uroczyste posiedzenie Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z okazji 650-lecia uczelni. Byli na nim obecni m.in. prezydent Bronisław Komorowski, minister nauki i szkolnictwa wyższego Lena Barbara Kolarska-Bobińska i przewodniczący Komisji Europejskiej José Manuel Barroso. Odczytano list przesłany z okazji jubileuszu przez papieża Franciszka I, w którym przypomniał on słowa Jana Pawła II, skierowane do uniwersytetu. Podczas uroczystości tytuły doktora *honoris causa* UJ otrzymali laureat Nagrody Nobla w dziedzinie chemii (1988 r.) prof. Robert Hubner i profesor nauk ekonomicznych, teoretyk zarządzania prof. Witold Kieżun.

12 V 2014 r., dokładnie w 650. rocznicę wystawienia przez Kazimierza Wielkiego dokumentu fundacyjnego, przy wejściu do Collegium Novum UJ w Krakowie uroczyście odsłonięto tablicę poświęconą pamięci króla – fundatora. Jak mówiono podczas uroczystości, w święto Uniwersytetu Jagiellońskiego pamięć wszystkich zwraca się szczególnie ku osobie wybitnego polskiego monarchy, który już w 1363 r. wystąpił w kurii papieskiej w Awinionie z inicjatywą powołania uniwersytetu w Krakowie, co spotkało się z przychylną reakcją papieża Urbana V; skłonny był nawet wyłożyć z własnych dochodów znaczną sumę na utrzymanie projektowanych 3 wydziałów.

13 V 2014 r. Samorząd Studentów UJ zaprosił swoich najbliższych partnerów z uczelni zagranicznych, a także przedstawicieli Zarządu European Students Union, najważniejszej organizacji studenckiej w Europie, zrzeszającej samorządy

studenckie z niemal wszystkich krajów Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego. Goście uczestniczyli we wszystkich oficjalnych obchodach jubileuszowych.

Obchodom towarzyszyły również wydarzenia muzyczne. 10 V 2014 r. na Rynku Głównym w Krakowie odbyła się wielka prapremiera widowiska muzyczno-historycznego „Universa – Opera Otwarta", autorstwa Jana A.P. Kaczmarka, który złożył w ten sposób hołd Uniwersytetowi Jagiellońskiemu. 11 V 2014 r. w Filharmonii im. Karola Szymanowskiego wystąpiła Orkiestra Symfoniczna Akademii Muzycznej w Krakowie pod dyrekcją Jerzego Maksymiuka. 12 V 2014 r. w Centrum Kultury Żydowskiej w Krakowie można było wysłuchać koncertu dedykowanego uniwersytetowi, zamykającego muzyczno-artystyczną oprawę głównych obchodów jubileuszu. 10 VI 2014 r. na dziedzińcu Collegium Maius odbył się koncert „W hołdzie wiekom – w 650. rocznicę założenia Uniwersytetu", podczas którego wystąpili absolwenci UJ, m.in. Anna Szałapak, Leszek Długosz, Janusz Radek, Andrzej Sikorowski i Grzegorz Turnau.

Jubileusz uczczono również, organizując zawody sportowe. 11 V 2014 r. rozegrano Międzynarodowe Regaty Ósemek Wioślarskich o Puchar Rektora UJ. W uroczystości otwarcia uczestniczył m.in. senator Marek Rocki – prezes Zarządu Głównego AZS. 1 VI 2014 r. odbyły się I Akademickie Mistrzostwa Polski w karate kyokushin. Studenci Uniwersytetu Jagiellońskiego w zawodach zdobyli 3 medale indywidualnie i 1 drużynowo.

Strażnik Dziedzictwa Rzeczypospolitej

W 2014 r. odbyła się II edycja konkursu „Strażnik Dziedzictwa Rzeczypospolitej" *Custos Monumentorum Rei Publice*. Konkurs zorganizowano we współpracy m.in. z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego. 1 V 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz wystosował do wszystkich senatorów list z prośbą o włączenie się w organizację konkursu i pomoc we wskazaniu kandydatów ze swoich okręgów wyborczych i z zagranicy, zasługujących na wyróżnienie. „Jestem przekonany, że dzięki Państwa aktywności po raz kolejny będziemy mogli docenić, wyróżnić i nagrodzić osoby i organizacje, które swoją ciężką i wytrwała pracą w szczególny sposób przyczyniają się do zachowania, odnowy i popularyzacji wszelkich przejawów polskiego dziedzictwa narodowego" – napisał marszałek.

Wyniki konkursu, w imieniu kapituły, 18 XI 2014 r., podczas uroczystej gali w Łazienkach Królewskich w Warszawie, ogłosiła wicemarszałek Maria Pańczyk-Pozdziej. Nagrody wręczyli marszałek Bogdan Borusewicz i minister kultury Małgorzata Omilanowska. Nagrodę krajową dla instytucji i tytuł Strażnika Dziedzictwa Rzeczypospolitej otrzymało Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Oddział Bieszczadzki za rewitalizację zabytków powiatów bieszczadzkiego i leskiego oraz opiekę nad nimi. Dzięki działaniom Bieszczadzkiego Towarzystwa Opieki nad Zabytkami przywrócono do pierwotnego stanu wiele lokalnych „perełek" architektonicznych. Raz w roku ukazuje się publikacja o bieszczadzkich zabytkach, a także informująca o koniecznych remontach. Wzrosła także społeczna aktywność w dziedzinie ochrony lokalnych zabytków, a mieszkańcy Bieszczad lepiej zrozumieli pojęcie: „moje dziedzictwo kulturowe".

Sebastian Mazurkiewicz z Nekli otrzymał tytuł Strażnika Dziedzictwa Rzeczypospolitej w kategorii „Nagroda krajowa dla osób indywidualnych" za autorski program edukacji regionalnej „Dokumentujemy dziedzictwo kulturowe ziemi wrzesińskiej". Sebastian Mazurkiewicz jest dyrektorem Muzeum im. Dzieci Wrzesińskich. Napisał monografie lokalnych zabytków, m.in. kościoła św. Krzyża na Lipówce, jest współautorem monografii Wrześni i Witkowa.

W kategorii „Nagroda zagraniczna im. Mieczysława Gębarowicza" tytuł przyznano Polskiemu Związkowi Kulturalno-Oświatowemu w Republice Czeskiej za kultywowanie i propagowanie polskiej tradycji. Związek jest największym polskim stowarzyszeniem obywatelskim w Europie funkcjonującym poza krajem. Jego działalność przyczynia się do zachowania

dorobku przodków, a także ochrony dziedzictwa kulturowego społeczności polskiej na Zaolziu. Dzięki aktywności związku powstało wiele zespołów pieśni i tańca, teatrów amatorskich i kapel folklorystycznych. Corocznie wydawany jest „Kalendarz Śląski". Związek prowadzi także działalność oświatową w ramach Międzygeneracyjnego Uniwersytetu Regionalnego.

Marszałek Bogdan Borusewicz zaznaczył, że nasze dziedzictwo narodowe jest rozsiane po całym świecie. Są miejsca tak znane jak Biblioteka Polska w Paryżu, która dba o zachowanie naszego dziedzictwa, ale jest też mnóstwo miejsc, o których trzeba przypomnieć. „Ten konkurs jest właśnie po to, by mówić o takich miejscach i ludziach, którzy te miejsca otaczają opieką". Marszałek dodał, że „to, co otrzymaliśmy jako dorobek poprzednich pokoleń, jest zachowane dzięki osobom i środowiskom, którym leży na sercu utrwalenie tej spuścizny. Są to osoby anonimowe, działające lokalnie, pasjonaci historii regionu, kolekcjonerzy, pragnący ocalić fragmenty większej całości dla potomnych".

Minister kultury Małgorzata Omilanowska podziękowała Senatowi za zorganizowanie tego konkursu. „Zachowanie dziedzictwa narodowego zależy od ludzi. Ich zrozumienie dla wartości obiektów jest kluczem do ich uratowania" – powiedziała minister. Przypomniała, że początkiem degradacji polskiego dziedzictwa narodowego, które ocalało z zawieruchy wojennej był rok 1945, kiedy to nastąpiła zmiana własności i funkcji obiektów. „To ludzie, ich pasja i zaangażowanie decydują o tym, co uda się uratować. Zachowane dziedzictwo narodowe stanowi pas transmisyjny łączący przeszłość z przyszłością" – zaznaczyła minister kultury.

XI
PRZEGLĄD WYDARZEŃ W SENACIE

Konferencje, wystawy

Obchody Roku Powstania Styczniowego, ogłoszonego przez Senat z okazji 150. rocznicy jego wybuchu, zakończyły się **wystawą „Czas walki, czas żałoby”**, otwartą w gmachu Izby 9 I 2014 r. Ekspozycję przygotowało Biuro Komunikacji Społecznej Kancelarii Senatu.

Na wystawie zaprezentowano biżuterię patriotyczną należącą do Fundacji Zbiorów Rodziny Sosenków, a także obraz stanowiący własność Danuty Piontek – „Alegorię powstania styczniowego”. Kolekcja rodziny Sosenków jest jedną z największych tego typu w Polsce, a jej wartość archiwalna czyni ją ważnym elementem dziedzictwa narodowego. „Alegoria powstania styczniowego” to płótno nieznanego malarza, powstałe najprawdopodobniej w II połowie XIX w. Na obrazie ukazano bohaterów powstania, np. członków rządu narodowego z Romualdem Trauguttem na czele, a także ich ciemiężycieli, jak chociażby cara Aleksandra II. Przedstawiono też postacie związane z wcześniejszymi wydarzeniami w dziejach Polski.

W okresie powstania styczniowego i po jego stłumieniu carskie prawo zakazywało Polakom wszelkiego rodzaju zachowań patriotycznych, a także czarnych strojów żałobnych. Polacy nosili natomiast biżuterię żałobną, która różniła się od zwykłej nie tylko motywami dekoracyjnymi, ale też materiałami, z jakich ją wykonano. Były to pierścienie, broszki, bransolety, korale, naszyjniki, kolczyki, dewizki, zegarki, klamry, krzyżyki, spinki czy guziki. Szczególnie efektowna była, wykonywana po 1865 r., biżuteria z motywem pokrytych trójbarwną emalią herbów Polski, Litwy i Rusi. Zdobiły ją także motywy religijne, przede wszystkim krzyż z cierniem i wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej z inwokacjami: „Matko, nie opuszczaj nas”, „Królowo Korony Polskiej, ratuj nas w potrzebie”. Inne zdobienia to symbolizujące cierpienie gałązki oliwne i palmowe. Biżuterię robiono m.in. ze stali, srebra, mosiądzu, czarnego nieprzezroczystego szkła, tzw. hialitowego, gagatu, ebonitu, wulkanitu, laki, czarnego koralu, masy szelakowej, hebanu, czarnego dębu. Duża część biżuterii patriotycznej została skonfiskowana, a nieliczne zachowane egzemplarze są pieczołowicie przechowywane.

W Senacie 2-krotnie **debatowano na temat innowacyjności w medycynie**. Z inicjatywą zorganizowania tych spotkań wystąpił wicemarszałek Stanisław Karczewski wspólnie z rektorem Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego prof. Markiem Krawczykiem.

Podczas pierwszego sympozjum, które odbyło się 8 IV 2014 r., przedstawiciele poszczególnych dziedzin nauk medycznych przedstawili specjalności w systemie ochrony zdrowia, w których innowacyjność jest najbardziej potrzebna, i na konkretnych przykładach pokazali, w jaki sposób nowoczesne

technologie przyczyniają się do postępu w medycynie. Jednym z ważnych tematów poruszanych w dyskusji był problem kształcenia zarówno akademickiego, jak i podyplomowego i ustawicznego lekarzy, uwzględniającego najnowsze osiągnięcia medycyny.

Rektor Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego prof. Marek Krawczyk, przytaczając przykłady osiągnięć medycznych ostatnich ponad 100 lat uhonorowanych Nagrodą Nobla, starał się uświadomić uczestnikom spotkania, jak dzięki poszukiwaniom i innowacyjności udało się przełamać wiele barier w medycynie i zapobiec nieuleczalnym kiedyś chorobom. Obecnie podstawowym wyzwaniem jest walka z chorobami cywilizacyjnymi: chorobami serca, nadciśnieniem tętniczym, cukrzycą, otyłością czy chorobami płuc. Mówiono także o nowych technologiach w chirurgii małoinwazyjnej, innowacjach w urologii czy radiologii. W swoich wystąpieniach mówcy wskazywali m.in. na takie pozytywy wdrażania nowoczesnych metod, jak skrócenie pobytu chorego w szpitalu, jego szybszy powrót do zdrowia, zmniejszenie liczby powikłań pooperacyjnych czy lepszy efekt kosmetyczny przeprowadzonego zabiegu. Niestety, nowe technologie są kosztowne i wymagają długotrwałego uczenia się lekarzy w wysoko wyspecjalizowanych, wyposażonych w nowoczesny sprzęt ośrodkach.

Najważniejszym celem drugiego spotkania, 21 X 2014 r., było zaprezentowanie możliwości zastosowania najnowocześniejszych technik diagnostycznych i leczniczych, które mogą się stać ważnym czynnikiem rozwoju polskiej nauki i myśli technicznej. O znaczeniu innowacyjności i związanych z nią zagadnieniach mówili m.in. rektor Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego prof. Marek Krawczyk, prezes Polskiej Akademii Nauk prof. Michał Kleiber i wiceminister zdrowia Aleksander Sopliński.

Wicemarszałek Stanisław Karczewski zwrócił uwagę na ogromny postęp, jaki odbywa się w medycynie. Innowacyjne, rewolucyjne rozwiązania po pewnym czasie stają się standardem, normą w leczeniu pacjentów. Jak stwierdził, nowoczesne metody terapii są kosztowne, ale w dłuższej pespektywie poniesione nakłady się zwracają.

Wiele uwagi poświęcono chorobom mózgu i nowatorskim technikom ich leczenia, szczególnie w kontekście wyzwań demograficznych związanych ze starzeniem się społeczeństwa. Na ten temat mówił prof. Grzegorz Opala z Uniwersytetu Medycznego w Lublinie. Jego zdaniem konieczna jest odpowiednia baza kliniczna, opracowująca profil usług, badań naukowych oraz rozwiązań organizacyjnych dostosowanych do potrzeb ludzi starszych. Konieczne są także zmiany w nauczaniu lekarzy. Należy zwiększyć liczbę godzin z gerontologii, a w kształceniu klinicznym przed- i podyplomowym szczególną uwagę zwrócić na specjalności z geriatrii. Szkolenie musi również uwzględniać aspekt humanistyczny. Odpowiadając na najważniejsze postulaty zawarte w tym referacie, wiceminister Aleksander Sopliński zapowiedział utworzenie instytutu geriatrii. W opinii prof. Mirosława Ząbka, ordynatora Kliniki Neurochirurgii i Urazów Układu Nerwowego Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego w Szpitalu Bródnowskim w Warszawie i przewodniczącego Polskiej Rady Mózgu, schorzenia mózgu, takie jak choroba Alzheimera czy choroba Parkinsona, z powodu starzenia się społeczeństw stają się największym wyzwaniem dla opieki medycznej. W Unii Europejskiej w 2010 r. na ich leczenie i opiekę nad chorymi przeznaczono aż 798 mld euro. Pod względem kosztów na 2. miejscu są choroby sercowo-naczyniowe, na leczenie których w 2010 r. wydano 198 mln euro.

O innowacyjnych metodach leczenia w onkologii i hematologii dziecięcej mówiła prezes Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego, kierownik Katedry i Kliniki Transplantacji Szpiku, Onkologii i Hematologii Dziecięcej Akademii Medycznej we Wrocławiu senator Alicja Chybicka, a o postępach w chirurgii dziecięcej na przykładzie leczenia wrodzonej przepukliny przeponowej – prof. Andrzej Kamiński z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Senator zwróciła uwagę m.in. na podstawowy problem w leczeniu onkologicznym w Polsce. Jest nim późne rozpoznawanie chorób onkologicznych u dzieci, co stanowi jedną z głównych przyczyn gorszych wyników ich leczenia.

27 VI 2014 r. po raz drugi w Senacie obradowała **Ogólnopolska Konferencja Liderów Dialogu**, zorganizowana przez Fundację Forum Dialogu między Narodami i Kancelarię Senatu.

Witając uczestników konferencji, wicemarszałek Jan Wyrowiński podkreślił, że Senat, włączając się w jej organizację, okazuje szacunek dla tej inicjatywy. Wyraził uznanie dla liderów dialogu przybyłych z całej Polski, którzy potrafią odnajdować ślady polsko-żydowskiej historii, odkrywać prawdę. W ocenie wicemarszałka przywracanie pamięci o polsko-żydowskich stosunkach jest przejawem polskiego patriotyzmu.

Prezes Fundacji Forum Dialogu między Narodami Andrzej Folwarczny zaznaczył, że dla liderów zaangażowanie Senatu ma bardzo dużą wagę, gdyż oznacza, że ich praca jest istotna dla polskiego państwa.

Konferencja została poświęcona pamięci niedawno zmarłej Sherry Levy-Reiner, która wspierała Fundację Forum Dialogu między Narodami i doradzała jej przez 10 lat, uczyła, jak rozmawiać z Żydami w Stanach Zjednoczonych o polsko-żydowskiej historii.

Projekt Liderzy Dialogu, rozpoczęty w 2013 r., a prowadzony przez Fundację Forum Dialogu między Narodami, jest skierowany do lokalnych aktywistów zaangażowanych w dialog polsko-żydowski, walkę z antysemityzmem, nauczanie o historii i kulturze żydowskiej oraz zajmujących się ochroną dziedzictwa żydowskiego w swoich miejscowościach.

24 X 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz wziął udział w 3. edycji międzynarodowej **konferencji „Warszawski Dialog na rzecz Demokracji”**, organizowanej przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych we współpracy z partnerami międzynarodowymi – Organizacją Narodów Zjednoczonych, Wspólnotą Demokracji i Europejskim Funduszem na rzecz Demokracji. Tematem przewodnim były zagadnienia dotyczące wspierania społeczeństwa obywatelskiego i roli organizacji pozarządowych, m.in. w kontekście zmniejszania się w wielu krajach przestrzeni do ich działania.

Przemawiając podczas inauguracji, marszałek stwierdził, że przykład Polski pokazuje, iż wiara w postęp jest słuszna. „Ale czy jest prawdziwa? Czy mamy trwały postęp w rozszerzaniu demokracji, praw człowieka, możliwości funkcjonowania każdego z nas?” – pytał. „Niestety, kilka ostatnich lat sprawiło, że jestem dość krytyczny” – mówił marszałek. Przywołał przykład krajów arabskich i Rosji, gdzie procesy demokratyczne uległy znacznemu ograniczeniu. W opinii marszałka agresja Rosji na Ukrainę miała swój początek w ograniczaniu praw obywatelskich wewnątrz rosyjskiego państwa, w opanowaniu przez władzę mediów i blokowaniu swobody działania organizacji pozarządowych. „Ja, człowiek już z pewnym doświadczeniem (...), nadal wierzę, że postęp i demokracja, prawa człowieka tam, gdzie ich nie ma, to jest kierunek nieunikniony, ale jestem też realistą i wiem, że to może trwać znacznie dłużej niż myślałem” – konkludował.

3 XII 2014 r. w Senacie, z inicjatywy senatora Ryszarda Góreckiego, przewodniczącego Senackiej Grupy Polsko-Japońskiej, otwarto **wystawę „Pomiędzy Polską a Japonią – 20 lat Muzeum Manggha”**. Zaprezentowano na niej historię tej instytucji, począwszy od 1987 r., kiedy Andrzej Wajda otrzymał nagrodę filmową miasta Kioto i postanowił przeznaczyć ją na stworzenie w Krakowie centrum sztuki i techniki japońskiej, po

planowane otwarcie nowej galerii Europa – Daleki Wschód. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane dzięki wsparciu władz Krakowa, rządu Japonii, Związku Zawodowego Kolejarzy Japońskich i ofiarności różnych osób. W 1994 r. muzeum otwarto w nowoczesnym budynku, zaprojektowanym nieodpłatnie przez japońskiego architekta Arata Isozaki. Od 2004 r. stanowi ono samodzielną instytucję kultury. Ekspozycja przybliża także bogatą działalność placówki. Odbywają się tutaj m.in. koncerty, spektakle, pokazy, konferencje i wykłady, propagujące wiedzę o Japonii, jej tradycjach i współczesności. Od 2004 r. działa szkoła języka japońskiego.

Na wystawie zaprezentowano również grafiki Akiry Kurosaki, Udona Kallera, Ryszarda Otręby i Rafała Pytla ze zbiorów Muzeum Manggha.

Ekspozycję przygotowało Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha. Jego patronem jest Feliks Manggha Jasieński, pisarz, kolekcjoner i propagator sztuki japońskiej, który swoje zbiory przekazał Muzeum Narodowemu w Krakowie.

Varia

12 III 2014 r. w Senacie, pod honorowym patronatem marszałka Bogdana Borusewicza, obradował **I Kongres Uniwersytetów Dziecięcych**. Było to pierwsze tego typu spotkanie o zasięgu ogólnopolskim, służące nawiązaniu współpracy i integracji środowisk związanych z coraz prężniej rozwijającymi się uczelniami dziecięcymi, stawiające sobie za cel określenie kierunków ich rozwoju, wymianę doświadczeń i dobrych praktyk. Podczas kongresu mowa była także o barierach i zagrożeniach, jakie napotykają w swej działalności uniwersytety dziecięce, a także o możliwościach uatrakcyjnienia i ulepszenia metod pracy z dziećmi. Spotkanie zorganizowała Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, kierowana przez senatora Marka Rockiego.

Marszałek Bogdan Borusewicz skierował list do uczestników kongresu. Jak przypomniał, obecnie wiele się mówi o edukacji i ogromnym znaczeniu informacji i wiedzy dla gospodarki. Jego zdaniem Polska, chcąc się rozwijać i budować swoją pozycję gospodarczą w Europie i na świecie, musi nadążać za tymi tendencjami. „To już nie jest kwestia wyboru, to jest konieczność. Społeczeństwo wiedzy i gospodarka oparta na wiedzy to kategorie opisujące kierunek, w którym podążają nowoczesne społeczeństwa" – napisał marszałek.

Rektor Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie prof. Tomasz Szapiro podkreślił, że trwa nieustająca reforma edukacji. Kiedyś na uczelnię przychodziło się w wieku 19 lat i opuszczało ją, mając 23–24 lata. Obecnie, ze względu na szybko zmieniający się świat, do szkoły wyższej trafiają dzieci, by pozostać w niej do wieku senioralnego, pokonując kolejne szczeble edukacji aż do uniwersytetów III wieku. Zdaniem rektora SGH prężny rozwój uniwersytetów dziecięcych nie byłby możliwy bez społecznikowskiej pasji wielu osób w całej Polsce. Obecnie tej pasji potrzebne jest wsparcie instytucjonalne, i dobrze, że Senat na tak wczesnym etapie organizowania się środowisk związanych z dziecięcymi uczelniami przystąpił do tej inicjatywy.

6 IV 2014 r., pod patronatem marszałka Bogdana Borusewicza, rozegrano finał **V Międzynarodowego Turnieju Negocjacyjnego – The Warsaw Negotiation Round**, zorganizowanego przez Studenckie Koło Naukowe Negocjator, działające przy Szkole Głównej Handlowej w Warszawie.

W 2014 r. do tytułu Międzynarodowego Mistrza Negocjacji pretendowało 12 drużyn z całego świata. Zwyciężyła drużyna University of Toronto. Jej członkowie oprócz tytułu otrzymali statuetkę i nagrody rzeczowe. Co roku nagrodę w postaci pucharu przyznawaną za styl prowadzenia negocjacji funduje marszałek Senatu. W tej edycji turnieju puchar przypadł także drużynie z Kanady. Nagrody wręczał wicemarszałek Jan Wyrowiński.

Jednym z tematów finałowych rozgrywek poświęconych „historycznym rozdrożom" były negocjacje przy Okrągłym Stole w sprawie przywrócenia Senatu. W finale kanadyjska drużyna w składzie: Nicholas Charleton, Noah Dolgoy, Shawn Dogra zmierzyła się z reprezentacją University of Tromsø w Norwegii w składzie: Mats Trones, Dai Xuan i Matthew Lynch. Jedna z drużyn reprezentowała stronę rządową, druga natomiast opozycję.

21 VI 2014 r. na boisku Skry w Częstochowie rozegrano **mecz piłki nożnej „Senat kontra Senat"**, który zakończył się zwycięstwem 3:2 reprezentacji senatów śląskich i opolskich uczelni. Parlamentarzyści i przedstawiciele senatów szkół wyższych już po raz 6. rozegrali mecz charytatywny. Drużyny zostały zasilone przez lokalnych samorządowców i przedsiębiorców. Piłkarskie zmagania poprzedziły pokazy taneczne i gimnastyczne. „Mamy 3 cele: charytatywny, dobre widowisko i zabawę" – powiedział przed meczem senator Andrzej Szewiński, kapitan i bramkarz senatorskiego zespołu. Dochód z imprezy został przeznaczony dla częstochowskiego Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom „Skrawek Nieba", które pomaga dzieciom i młodzieży z rodzin dotkniętych patologiami. Wcześniej wspierano m.in. dzieci po ciężkich urazach mózgu oraz Śląski Fundusz Stypendialny im. Adama Graczyńskiego.

Senatorowie Jarosław Lasecki i Andrzej Szewiński w nagrodę za wspaniały doping ufundowali podopiecznym stowarzyszenia wycieczkę do Warszawy 23 IX 2014 r. Młodzież odwiedziła także Senat.

6 VIII 2014 r. w Senacie odbyła się **akcja promująca polskie owoce** pod hasłem: „Zjedz jabłko wspólnie z marszałkiem Senatu". Wzięli w niej udział członkowie Prezydium Senatu: Bogdan Borusewicz, Stanisław Karczewski, Maria Pańczyk-Pozdziej i Jan

Wyrowiński, a także senatorowie ze wszystkich klubów parlamentarnych oraz prezes Związku Sadowników RP Mirosław Maliszewski.

„Przy okazji posiedzenia Senatu chcieliśmy z przewodniczącym Związku Sadowników pokazać naszą solidarność z tymi, których sankcje rosyjskie dotykają" – powiedział marszałek Bogdan Borusewicz. Dodał, że rosyjskie embargo nie ma żadnego związku z jakością polskich jabłek, a także innych owoców i warzyw. Są to sankcje polityczne, które dotykają zarówno polskich producentów, jak i rosyjskich konsumentów.

19 XI 2014 r. odbyła się **uroczystość przekazania orderów i archiwum Zbigniewa Romaszewskiego**, zmarłego 13 II 2014 r. działacza opozycji, senatora 7 kadencji – od 1989 do 2011 r., wicemarszałka Senatu VII kadencji i wielokrotnego przewodniczącego senackiej komisji praw człowieka.

Żona i córka wicemarszałka – Zofia Romaszewska i Agnieszka Romaszewska-Guzy zdecydowały o przekazaniu jego odznaczeń: Orderu Orła Białego (2011 r.), Krzyża Komandorskiego Orderu za Zasługi dla Litwy (2008 r.) i wstęgi do czeczeńskiego Orderu Honor Narodu (2014 r.) Archiwum Senatu, dokumentów związanych z jego działalnością polityczną, społeczną i naukową zaś – Archiwum Akt Nowych. Akty przekazania podpisali Zofia Romaszewska i Agnieszka Romaszewska-Guzy oraz marszałek Bogdan Borusewicz i dyrektor Archiwum Akt Nowych Tadeusz Krawczak.

„Senat jest najbardziej właściwym miejscem dla najwyższego odznaczenia przyznanego mojemu ojcu, gdyż był państwowcem. Uważał, że to właśnie ta izba, stworzona od podstaw w 1989 r., jest nośnikiem wartości, w które wierzył" – mówiła Agnieszka Romaszewska-Guzy. Wyraziła nadzieję, że Order Orła Białego będzie przypominał przesłanie Zbigniewa Romaszewskiego, iż parlament to zobowiązanie, a nie synekura. Ordery te zostały umieszczone w gablocie w senackiej sali 176, której 4 VII 2014 r. nadano imię Zbigniewa Romaszewskiego.

Dziękując za przekazanie Senatowi i Archiwum Akt Nowych cennych pamiątek, marszałek Bogdan Borusewicz podkreślił, że dzięki tym archiwaliom będzie można nie tylko lepiej zrozumieć to, co robił Zbigniew Romaszewski, ale także poznać czasy, w których żył i działał. Wicemarszałek Stanisław Karczewski podkreślił, że Zbigniew Romaszewski wszystko robił z pasją, a przyświecała temu miłość do ojczyzny. Dodał, że był on także orędownikiem idei wspierania słabszych i potrzebujących, niesienia im pomocy, walczył o sprawiedliwość. „Otwarcie mówił, że obecna Polska nie jest taka, o jakiej marzył, nie jest doskonała, i często był za to krytykowany" – mówił wicemarszałek Stanisław Karczewski.

Dyrektor Archiwum Akt Nowych Tadeusz Krawczak podkreślił znaczenie przekazywanych materiałów. Jak mówił, dokumentują one przede wszystkim postawy ludzi i ich walkę o niepodległość Polski i suwerenność ducha w latach 70. i 80. ubiegłego wieku.

Archiwum Akt Nowych zaprezentowało wybrane dokumenty z archiwum Zbigniewa Romaszewskiego. Zbiór ten obejmuje lata 1945–2014. Znajdują się w nim m.in. materiały dotyczące działalności opozycyjnej, w tym kartoteka Komisji Interwencji

i Praworządności NSZZ „Solidarność", pamiątkowe proporczyki, plakietki, znaczki pocztowe i pocztówki NSZZ „Solidarność"; wydawnictwa drugiego obiegu, np. „Głos", Biuletyn Informacyjny KOR; materiały z okresu pełnienia mandatu senatora oraz dotyczące działalności związanej z ochroną praw człowieka w Polsce i na świecie; prace naukowe z dziedziny fizyki, opracowania i artykuły o tematyce politycznej i społecznej; korespondencja; wywiady prasowe; fotografie dokumentujące działalność organizacji opozycyjnych; medale pamiątkowe.

5 XII 2014 r., z okazji jubileuszu 25-lecia izb lekarskich w Polsce, wicemarszałek Stanisław Karczewski **spotkał się z przedstawicielami organizacji lekarskich z całego świata**. „To dla mnie honor, że mogę się spotkać z państwem. Izby lekarskie obchodzą 25-lecie istnienia w wolnej Polsce, podobnie jak Senat. Wszyscy odrabiamy straty, jakie dotknęły nas w czasach komunizmu. To spotkanie jest znakomitą okazją do wymiany doświadczeń pomiędzy polityką, politykami a samorządami lekarskimi" – powiedział wicemarszałek Senatu. Podkreślił, że przedstawiciele izb lekarskich aktywnie włączają się w prace legislacyjne dotyczące ochrony zdrowia i proponują rozwiązania. „Prawie zawsze przedstawiciele samorządu lekarskiego są obecni na obradach sejmowych i senackich komisji" – dodał.

W spotkaniu wzięli udział m.in.: prezes Światowego Stowarzyszenia Lekarzy Xavier Deau, sekretarz generalny Światowego Stowarzyszenia Lekarzy Otmar Kloiber, prezes Światowej Federacji Dentystycznej Tin Chun Wong, prezes Czeskiej Izby Lekarskiej Milan Kubek, prezes i wiceprezes Czeskiej Izby Lekarsko-Dentystycznej Pawel Chrz i Robert Houba.

10 XII 2014 r. rzecznik praw obywatelskich Irena Lipowicz wręczyła **nagrodę im. Pawła Włodkowica** Aleksandrowi Bialackiemu, znanemu białoruskiemu opozycjoniście. Nagroda co roku przyznawana jest przez rzecznika praw obywatelskich „jako wyraz uznania dla występowania w obronie podstawowych wartości i prawd, nawet wbrew zdaniu i poglądom większości".

Uroczystość wpisała się w obchody Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka. 10 grudnia przypada rocznica uchwalenia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

Obecny na spotkaniu wicemarszałek Jan Wyrowiński wyraził zadowolenie, że ten dzień celebrowany jest w Senacie, który obchodzi w tym roku swoje 25-lecie. „Ta Izba swój początek zawdzięcza ludziom, którzy w latach zniewolenia komunistycznego walczyli o prawa człowieka: Zofii i Zbigniewowi Romaszewskim, Bogdanowi Borusewiczowi, Andrzejowi Stelmachowskiemu. Za sprawą tych ludzi odrodził się Senat i dlatego Senat jest szczególnie wyczulony na prawa człowieka" – powiedział. Wicemarszałek, wręczając Aleksandrowi Bialackiemu medal Odrodzenia Senatu, życzył jemu i Białorusi, by uczestnicy uroczystości mogli już wkrótce spotkać się w demokratycznie wybranym parlamencie tego kraju.

„Senat jest depozytariuszem naszej wolności" – powiedziała rzecznik praw obywatelskich, dziękując

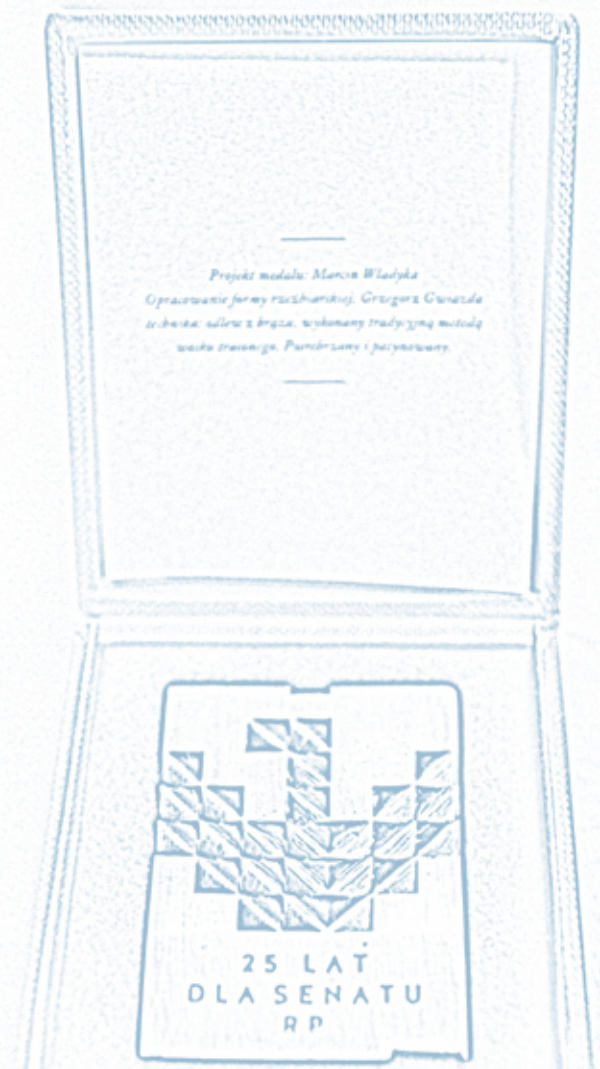

za możliwość zorganizowania uroczystości. Dodała, że kiedy szuka sojuszników w walce o prawa i pomoc najuboższym, zawsze może liczyć na Senat.

Podczas spotkania rzecznik Irena Lipowicz przedstawiła również listę największych zagrożeń dla przestrzegania praw człowieka i obywatela w naszym kraju, sporządzoną na podstawie skarg i spraw, które wpłynęły do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w 2014 r. Wynika z niej, że największe zagrożenie to brak efektywnych regulacji prawnych i działań administracji w sytuacji skrajnej biedy, wykluczenia społecznego i bezdomności – zjawisk, które wciąż dotykają znaczne kręgi społeczeństwa. Na drugim miejscu znalazły się trudności w dostępie do publicznej służby zdrowia, na trzecim zaś problemy związane z funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości – opieszałość sądów, skazywanie i przetrzymywanie w więzieniach osób niepełnosprawnych intelektualnie.

XII

KANCELARIA SENATU

Archiwa Przełomu 1989–1991

Od 2011 r. kancelarie: Senatu i Prezydenta, pod honorowym patronatem prezydenta RP Bronisława Komorowskiego, realizują wspólny projekt „Archiwa Przełomu 1989–1991". W efekcie w obu kancelariach ma zostać stworzone centrum informacji na temat historii politycznej lat 1989–91 przy współudziale wszystkich polskich archiwów, muzeów, bibliotek, ośrodków kultury i nauki. Nadzór nad projektem sprawują szefowie kancelarii: Senatu – Ewa Polkowska i Prezydenta – Jacek Michałowski. Obie kancelarie gromadzą, opisują, digitalizują i udostępniają zbiory z lat polskiej transformacji politycznej.

28 I 2014 r. w Pałacu Prezydenckim odbyło się inauguracyjne posiedzenie Rady Programowej Projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991" z udziałem szefów kancelarii: Senatu – minister Ewy Polkowskiej i Prezydenta – Jacka Michałowskiego. W czasie dyskusji członkowie rady wskazywali na nieustającą potrzebę szukania i gromadzenia pamiątek i archiwaliów, zwłaszcza w środowiskach lokalnych, na konieczność ich chronienia przed niszczeniem, potrzebę lepszego komunikowania się i przekazywania informacji o tym, co dzieje się w gminach i powiatach, skuteczne sposoby docierania do prywatnych zbiorów, a przede wszystkim konieczność uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej dla młodzieży. Zwrócono uwagę na uwzględnienie w projekcie zasobów archiwów kościelnych, społecznych i rodzinnych. Członkowie 27-osobowej Rady Programowej otrzymali akty powołania, jej przewodniczącym został prof. dr hab. Andrzej Friszke.

W ramach projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991" 13 V 2014 r. w Pałacu Prezydenckim odbyło się **IV ogólnopolskie seminarium pt. „Przedsionek wolności – między Okrągłym Stołem, a wyborami 4 czerwca 1989 r. Dwa miesiące, które zmieniły Polskę: 05.04.–04.06.1989"**.

„Pamięć o naszej drodze do wolności pomaga tę wolność pielęgnować" – napisał prezydent Bronisław Komorowski w liście do uczestników seminarium, odczytanym przez szefa Kancelarii Prezydenta RP Jacka Michałowskiego. W opinii prezydenta,

warto przywołać doświadczenia sprzed 25 lat, ponieważ stanowią one fundament dzisiejszej Polski, a jednocześnie mają wymiar uniwersalny, a historia o tym, jakie perspektywy otworzył polski przedsionek wolności, jest pouczająca nie tylko dla nas samych. „Nie byłoby czerwcowego przełomu, gdyby nie zapał i trud tysięcy ludzi, którzy stworzyli pospolite ruszenie obozu solidarnościowego. Mimo że pomysły i decyzje rodziły się *ad hoc*, nieraz niezależnie od siebie w różnych miejscach kraju, to dzięki koordynacji cała kampania przebiegła sprawnie. Trudno dziś bez wzruszenia oglądać plakaty, ulotki, zdjęcia, materiały audiowizualne, w których odbija się duch tego wyjątkowego czasu" – napisał prezydent Bronisław Komorowski. Zwrócił również uwagę, że doświadczenia polskiej i udanej transformacji z przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych mogą być cennym wsparciem m.in. „dla przeżywającej dziś trudne chwile Ukrainy". „Jest naszym zobowiązaniem, aby dziedzictwo «Solidarności» zapisało się w świadomości świata i pomagało zmieniać go na lepsze" – dodał.

Jak mówił przewodniczący Rady Programowej Projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991" prof. Andrzej Friszke, zdolność budowania porozumień społecznych przez Polaków jest najistotniejszą rzeczą, dzięki której można odpowiedzieć na pytanie „dlaczego nam się udało, dlaczego było możliwe to przejście roku

1989 i 1990, i zbudowanie podstaw demokratycznego państwa. (...) To zdolność polska, nieoczywista, jak wiemy z historii, do zgodnego w sumie, mimo różnych napięć współdziałania i podążania w jednym kierunku w oparciu o pewne zasady i w oparciu o wspólny cel. Dzięki temu udało się zbudować trwałe wartości i stabilne państwo" – stwierdził.

W seminarium udział wzięli m.in. wicemarszałek Jan Wyrowiński i podsekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta Maciej Klimczak oraz szefowie kancelarii Prezydenta i Senatu Jacek Michałowski i Ewa Polkowska. Wiele miejsca poświęcono archiwom medialnym i przeglądowi dokumentacji audiowizualnej. Próbę odpowiedzi na pytanie: „Po co zbierać, gromadzić i troszczyć się o archiwalia okresu przełomu?" podjął prof. Andrzej Paczkowski. „Bez tych setek tysięcy, milionów klatek, metrów taśm, nie jesteśmy w stanie uzmysłowić sobie, na czym polegały komitety obywatelskie «Solidarności». Bez nich nie będziemy potrafili nie tylko odtworzyć tych fragmentów historii, ale także jej zrozumieć" – mówił, uzasadniając potrzebę gromadzenia dokumentacji medialnej, audiowizualnej.

Archiwiści z Instytutu Pamięci Narodowej przedstawili m.in. fotografie wykonywane przez Służbę Bezpieczeństwa, która dokumentowała wybory z czerwca 1989 r. i okres je poprzedzający. Przedstawiono również informacje o nagraniach Archiwum Polskiego Radia, w tym „Radia Solidarność", a także o digitalizowanych zasobach Telewizji Polskiej, które dotyczą okresu przełomu 1989 r.

Podczas seminarium zaprezentowano Bibliotekę Solidarności Międzynarodowej, czyli internetowe repozytorium wiedzy o polskiej drodze do wolności. Ma być ona miejscem promocji polskich doświadczeń z okresu przemian demokratycznych, a także dorobku Solidarności. Doświadczenia te, jak tłumaczył Krzysztof Stanowski, prezes Fundacji Solidarności Międzynarodowej, która zajmuje się utworzeniem biblioteki wspólnie z Europejskim Centrum Solidarności, mogą być źródłem inspiracji dla społeczeństw, które podjęły wysiłek budowy demokracji w swoich krajach. Bibliotekę będą tworzyły udostępniane na stronie internetowej zapisy cyfrowych publikacji w formie plików tekstowych, dźwiękowych, graficznych, filmowych, kursów e-learningowych. W pierwszym etapie będzie ona prowadzona w 2 językach: angielskim i rosyjskim, a w przyszłości również w arabskim i ukraińskim. Jak mówił Krzysztof Stanowski, będzie to próba stworzenia elektronicznego repozytorium, w którym można będzie znaleźć materiały o „Solidarności", o polskich reformach w językach arabskim, francuskim, chińskim i każdym innym. Podkreślił, że biblioteka może mieć pozytywny wpływ na wzmacnianie ruchów obywatelskich w krajach, które tego potrzebują. Jej zakres obejmie lata 1956–2004, gdy Polska stopniowo wychodziła z okresu komunizmu i została członkiem NATO i Unii Europejskiej.

Seminarium poprzedziło otwarcie wystawy plenerowej przed Pałacem Prezydenckim „Na drodze do wolności. Wybory 4 VI 1989 roku do Sejmu i Senatu w zbiorach archiwów Państwowych", przygotowanej przez Archiwum Państwowe w Gorzowie Wielkopolskim. Na ekspozycji zaprezentowano ponad 200 dokumentów, fotografii i plakatów z zasobu archiwów państwowych, a także archiwów Kancelarii Prezydenta i Senatu związanych z przełomowym rokiem 1989. Przypomniano m.in. wprowadzenie stanu wojennego, strajki w 1988 r., w tym strajk w Stoczni Gdańskiej, po którym władze zgodziły się podjąć rozmowy z opozycją, a także powstanie Komitetu Obywatelskiego „Solidarność". Można było też obejrzeć archiwalia ukazujące przebieg kampanii wyborczej zarówno od strony opozycyjno-soli-

darnościowej, jak i koalicyjno-rządowej. Przedstawiono materiały dotyczące przebiegu głosowania i jego wyników.

Seminarium towarzyszyła akcja „Archiwiści dla wolności". W Kordegardzie uruchomiono dostępny dla wszystkich Archiwalny Punkt Konsultacyjny Archiwum Akt Nowych. Właściciele zdjęć, plakatów i ulotek wyborczych, a także innych materiałów związanych z historią Polski lat 1989–91 mogli zeskanować swoje dokumenty i przekazać je archiwum.

4 VII 2014 r., podczas obchodów 25-lecia odrodzenia Senatu, odbyła się **uroczystość przekazania archiwaliów dokumentujących działalność Australijskiego Funduszu Solidarności z Polską**. Dokumenty wzbogacą zasoby, gromadzone przez Kancelarię Senatu i Kancelarię Prezydenta w ramach projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991".

„O tym, co działo się w kraju w 1989 r., wszyscy wiemy, natomiast w tym uroczystym dniu warto wspomnieć, co działo się poza granicami, na antypodach, i docenić wkład Polaków z Australii w te wydarzenia, którzy zachęcali do głosowania na Solidarność" – powiedział wicemarszałek Jan Wyrowiński.

Na jego ręce archiwalia przekazał Henryk Sikora, wiceprezes Australijskiego Funduszu Solidarności z Polską i kierownik Biura Informacyjnego Solidarności w Australii w latach 1985–91. „Fakt, że to przekazanie odbywa się w tak uroczystym dniu, świadczy o tym, iż nasze ówczesne starania zostały docenione" – powiedział. Przekazał Senatowi m.in. egzemplarz „Gazety Wyborczej" wydany w Australii, w 9 dni po ukazaniu się pierwszego numeru tego dziennika w Polsce, a także egzemplarz gazety Funduszu Solidarności z Polską oraz dokumenty pokazujące proces ich wydawania. Henryk Sikora podkreślił, że fundusz został powołany w 1989 r. i przez 3 lata z tych pieniędzy kupowano specjalistyczny sprzęt medyczny dla konkretnych szpitali w Polsce.

Henryk Wujec, doradca prezydenta RP ds. społecznych podkreślił, że w tamtym czasie każda pomoc liczyła się dla Polski. Dodał, że przekazanie tych dokumentów Archiwom Przełomu to bardzo dobry pomysł. Wyraził nadzieję, że inne ośrodki także zechcą przekazać swoje archiwalia.

8 XI 2014 r., w ramach projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991", w parlamencie odbyła się **konferencja „Nasi w Sejmie i Senacie – Obywatelski Klub Parlamentarny 25 lat później"**. Jej celem było przypomnienie i podkreślenie szczególnej roli Obywatelskiego Klubu Parlamentarnego w tworzeniu zrębów polskiej demokracji. Obywatelski Klub Parlamentarny tworzyli senatorowie i posłowie, którzy z ramienia „Solidarności" zostali wybrani do parlamentu 4 VI 1989 r. Organizując konferencję, Kancelaria Senatu chciała przypomnieć tło historyczne wydarzeń 1989 r. i ludzi, którzy tworzyli historię wolnej Polski.

Otwierając spotkanie, marszałek Bogdan Borusewicz zaapelował do uczestników, członków klubu OKP, o współpracę – przekazywanie archiwaliów,

dokumentów i wspomnień z lat przełomu. „To niezwykle ważne, by dokumenty z okresu 1989–1991, kiedy kształtował się system demokratyczny suwerennej Polski w Obywatelskim Klubie Parlamentarnym, który był centrum tych zmian, zostały ocalone dla przyszłych pokoleń" – powiedział marszałek.

Jak przypomniał z kolei wicemarszałek Jan Wyrowiński, „Ćwierć wieku temu do parlamentu z list «Solidarności» weszło 260 posłów i senatorów. To była forpoczta zmian, które nadchodziły w naszym kraju". Podkreślił, że wielu senatorów i posłów klubu OKP już odeszło. Uczestnicy konferencji uczcili minutą ciszy pamięć o tych parlamentarzystach.

Szef Kancelarii Senatu minister Ewa Polkowska mówiła o projekcie „Archiwa Przełomu 1989–1991". Podkreśliła, że daty przełomu są symboliczne i zwróciła się do parlamentarzystów, którzy byli członkami OKP, z prośbą o przekazywanie archiwum dokumentów z okresu wcześniejszego i późniejszego. Zaznaczyła, że dla młodszego pokolenia wolność to najwspanialsze, co się nam zdarzyło i co zawdzięczamy ludziom „Solidarności". Podkreśliła, że Archiwa Przełomu mają na celu gromadzenie dokumentów archiwalnych z tamtych lat, ale także informacji

o tym, gdzie są przechowywane. Poinformowała o przygotowywanym projekcie edukacyjnym – platformie internetowej „Młody badacz", gdzie młody naukowiec będzie oprowadzał internautów, młodzież po świecie archiwaliów i historii najważniejszych dla współczesnej Polski przemian.

Szef Kancelarii Prezydenta minister Jacek Michałowski przypomniał, że Archiwum Senatu od samego początku gromadziło dokumenty związane z działalnością OKP, bo już wówczas parlamentarzyści i pracownicy kancelarii byli przekonani, że na naszych oczach tworzy się historia. Jak poinformował minister, Henryk Wujec całe swoje zasoby archiwalne przekazał do tego archiwum. Zachęcał, by inni politycy, parlamentarzyści dzielili się z Archiwami Przełomu nie tylko dokumentami, ale też wspomnieniami, artykułami, zachęcał do pisania wspomnień.

Dr Inka Słodkowska z Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk przedstawiła charakterystykę OKP. Przypomniała, że tworzyli go senatorowie i posłowie, którzy z list Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" zostali wybrani do parlamentu 4 VI 1989 r.: 161 posłów i 99 senatorów. Przewodniczącym OKP został Bronisław Geremek. Mówiła o początkach klubu, o tym, że w ciągu 2 miesięcy od powstania z klubu opozycyjnego w Sejmie kontraktowym stał się klubem wspierającym rząd Tadeusza Mazowieckiego, był nastawiony na wprowadzenie szerokich reform. „W tamtym czasie Sejm nie był przygotowany do tak intensywnej pracy legislacyjnej. Posłowie OKP z własnych diet utrzymywali grono doradców, którzy przygotowywali opinie do ustaw, wspierali pracę w komisjach sejmowych. Gdyby nie ofiarność członków OKP, może wiele prac legislacyjnych nie toczyłoby się tak szybko" – powiedziała dr Inka Słodkowska. Jak podkreśliła, znaczenie działalności OKP w Sejmie kontraktowym było fundamentalne. Dodała, że eksperci zgodnie stwierdzają, iż bez udziału posłów i senatorów w pracach legislacyjnych reformy: ustrojowe, gospodarcze, prawne, by się nie udały, przebiegałyby znacznie dłużej lub miałyby mniejszy zakres. Podkreśliła, że to parlamentarzyści OKP przywrócili Senat, ich dziełem jest także reforma samorządowa. „Praca wykonana przez OKP stworzyła nową Polskę" – podsumowała.

Słowami piosenki: „Ja to mam szczęście, że w tym momencie żyć mi przyszło w kraju nad Wisłą" swoje wystąpienie zaczął Henryk Wujec, działacz opozycji w czasach PRL, obecnie doradca prezydenta ds. społecznych. „Trzeba było mieć szczęście, umieć je wykorzystać i wykorzystaliśmy ten moment" – powiedział. Przypomniał, że od czasu zakończenia obrad Okrągłego Stołu do wyborów upłynęły tylko 2 miesiące i w ciągu tego krótkiego czasu udało się stworzyć Komitet Wyborczy „Solidarność" i pod szyldem „Solidarności" jako drużyna Lecha Wałęsy osiągnąć sukces. Jak wspominał Henryk Wujec, była to mordercza praca.

Jerzy Stępień, senator I i II kadencji, b. prezes Trybunału Konstytucyjnego, wspominał pracę nad reformą samorządową. „Wiedzieliśmy, że restytucja samorządów to fundament demokracji, że nowoczesne państwo musi być budowane w oparciu o samorządy" – mówił. Dodał, że prace nad restytucją samorządu zaczęły się w Senacie jeszcze przed powstaniem rządu Tadeusza Mazowieckiego, m.in. dzięki zaangażowaniu marszałka Senatu I kadencji Andrzeja Stelmachowskiego.

Prof. Antoni Dudek i prof. Andrzej Friszke dyskutowali o tym, czy OKP był miejscem rodzących się struktur politycznych. Prof. Andrzej Friszke zwrócił uwagę, że gdy zaczęły się formować partie polityczne, najbardziej aktywne były osoby, które nie weszły do parlamentu. Prof. Antoni Dudek ocenił, że OKP był inkubatorem dla tworzenia się ruchów politycznych. „To, że nie w tak dużym zakresie, wynikało z decyzji podjętych wiosną roku 1989 r., kie-

dy tworzono listy kandydatów do wyborów czerwcowych" – powiedział. Przypomniał, że wówczas odbyła się ostra debata na forum Komitetu Obywatelskiego, w której zwyciężyło myślenie, by listy były budowane przede wszystkim na tożsamości związkowej.

W 2014 r. przedstawiciele Archiwum Senatu odwiedzili wiele instytucji dysponujących bogatymi zasobami dokumentalnymi. Wizyty miały na celu ich poznanie i ewentualne nawiązanie współpracy w ramach projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991". Odwiedzono m.in.: Archiwum Państwowe w Poznaniu; Archiwum Narodowe, Archiwum Zarządu Regionu Małopolskiego NSZZ „Solidarność", Fundację Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego, Bibliotekę i Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie; Archiwum Państwowe, Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną, Delegaturę Instytutu Pamięci Narodowej w Bydgoszczy; Archiwum Państwowe, Archiwum i Muzeum Archidiecezjalne w Białymstoku.

Na stronie internetowej Senatu, w zakładce: „Archiwa Przełomu 1989–1991", można, korzystając z przewodnika po zasobach, uzyskać informacje na temat zbiorów konkretnej instytucji (wykaz dokumentów wchodzących w zakres tematyczny projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991", dane na temat źródła). Można także dowiedzieć się, co i w jakiej formie zostało już przekazane do Archiwów Przełomu, które ze zbiorów wprowadzono do katalogu zasobów *on-line*. W zakładce umieszczono też specjalną aplikację przeznaczoną do podstawowego katalogowania zbiorów dla Archiwów Przełomu 1989–1991 przez partnerów zewnętrznych. Na liście dotychczasowych partnerów projektu znajdują się zarówno osoby prywatne (m.in. byli i obecni senatorowie), które przekazały dokumentację, jak i instytucje, zgłaszające chęć współpracy.

Popularyzacja wiedzy o Senacie

W 2014 r., podobnie jak w latach ubiegłych, zadanie popularyzacji wiedzy o Senacie wziął na siebie Dział Edukacji Obywatelskiej Biura Komunikacji Społecznej Kancelarii Senatu. Podejmował różnorodne działania edukacyjne, przygotowywał wystawy tematyczne. Organizowano również dni otwarte i grupowe zwiedzanie Senatu. W omawianym okresie Izbę odwiedziły 692 grupy zorganizowane. W gmachu Senatu gościły 36 832 osoby, w tym 7800 w czasie dni otwartych: 5 VII i 9 XI 2014 r. oraz podczas akcji „Noc muzeów" (17/18 V 2014 r.). W nocy z 17 na 18 V 2014 r. Senat otworzył swe podwoje z okazji warszawskiej 11. Nocy Muzeów. Jak co roku impre-

za spotkała się z dużym zainteresowaniem mieszkańców stolicy. Tej nocy Senat odwiedziło ich ponad 4,5 tys. Mogli zobaczyć salę obrad plenarnych Izby, senackie kuluary, salę posiedzeń komisji poświęconą marszałkowi II kadencji Senatu Augustowi Chełkowskiemu. Zwiedzający mogli także obejrzeć wystawę „Zakochaj się w Polsce nocą", na którą złożyły się zdjęcia Krzysztofa Masiuka, ukazujące w wyjątkowy sposób urodę naszego kraju. Dla senackich gości przygotowano materiały informacyjne poświęcone m.in. historii Senatu.

5 VII 2014 r. z okazji obchodów 25-lecia odrodzonego Senatu można było zwiedzić siedzibę Izby wyższej. Gościom udostępniono salę obrad Senatu, sale posiedzeń komisji i kuluary, a także gabinet marszałka Senatu i salonik recepcyjny, w którym przyjmuje on zagraniczne delegacje. Z okazji rocznicy w saloniku zawisły nowe portrety marszałków Senatu po 1989 r. Dużym zainteresowaniem cieszyła się sala posiedzeń. Przewodnicy przypominali, że pierwsze posiedzenia

Izby odbywały na sali plenarnej Sejmu, potem w Sali Kolumnowej. Obecna sala powstała z 3 pomieszczeń i została oddana do użytku w 1991 r. Zwiedzający mieli też okazję obejrzeć przygotowaną przez Biuro Komunikacji Społecznej Kancelarii Senatu wystawę fotografii „Polskie przemiany w obiektywie Erazma Ciołka" i film dokumentalny poświęcony pracy Senatu I kadencji „Wyrwaliśmy się na wolność". 4 VII 2014 r. jednej z sal, w których obradują komisje, nadano imię Zbigniewa Romaszewskiego, zmarłego w 2014 r. wicemarszałka Senatu VII kadencji. Zwiedzający mogli obejrzeć poświęconą mu ekspozycję. Swoje stoisko w Senacie miała też Poczta Polska. Można było nabyć i wysłać przygotowaną na 25. rocznicę odrodzenia Senatu kartę pocztową, a także stemple i walory filatelistyczne. Na stoisku Wydawnictwa Sejmowego z kolei można było kupić m.in. książkę poświęconą senatorom I kadencji pt. „Łączyła nas chęć rozwoju Polski". Opuszczający Izbę otrzymywali m.in. materiały informacyjne na temat historii i pracy Senatu oraz liczne upominki okolicznościowe i wydawnictwa dla dzieci.

Z okazji Święta Niepodległości Senat 9 XI 2014 r. po raz kolejny zaprosił zwiedzających. Przygotowano dla nich specjalną trasę. Można było obejrzeć m.in. salę obrad plenarnych, sale posiedzeń komisji, gabinet marszałka i salonik, w którym podejmuje gości. Eksponowane były także 2 wystawy okolicznościowe: „Wyspa wolności. Towarzystwo Historyczno-Literackie i Biblioteka Polska w Paryżu", prezentująca historię i dorobek tych niezwykle zasłużonych dla polskiego uchodźstwa we Francji instytucji, oraz „Dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Polski", ukazująca walory przyrodnicze polskich parków narodowych. Przewodnicy opowiadali o ważnych miejscach, wydarzeniach i ludziach związanych z Senatem.

5–6 IX 2014 r. Kancelaria Senatu, wspólnie z Muzeum Historii Polski, zorganizowała grę plenerową „Wnoszę projekt ustawy...". Impreza, adresowana zarówno do uczniów szkół ponadpodstawowych, jak i rodzin z dziećmi, stanowiła jedno z wydarzeń odbywających się w stolicy w ramach projektu „Warszawa jest trendy". W grze, której celem było ukazanie procesu legislacyjnego ze szczególnym podkreśleniem roli Senatu i przedstawienie najważniejszych wydarzeń z historii Izby odrodzonej po 1989 r., wzięli udział uczniowie kilkunastu warszawskich szkół średnich, a także mieszkańcy stolicy. Uczestnicy mieli za zadanie doprowadzić do uchwalenia projektu ustawy, który wybrali spośród wielu inicjatyw zgłoszonych przez od-

rodzony Senat w ostatnim 25-leciu. Były to m.in. projekty ustawy o samorządzie terytorialnym ze stycznia 1990 r. czy ustawy o ustanowieniu 2 maja Dniem Polaków i Polonii za Granicą z grudnia 2001 r. Musieli przejść przez kolejne etapy procesu legislacyjnego – od wniesienia projektu w Senacie po opublikowanie ustawy uchwalonej przez Sejm, podpisanej przez prezydenta i ogłoszonej w Dzienniku Ustaw. Kolejne przystanki na trasie gry w parku im. Marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego, znajdującym się w pobliżu siedziby Senatu, dotyczyły m.in. głosowań nad projektem ustawy w Sejmie i Senacie, zdobywania dla niego poparcia wśród ugrupowań politycznych w parlamencie czy postępowania w Trybunale Konstytucyjnym. W ramach gry przewidziano także szereg konkurencji, podczas których można się było wykazać pomysłowością i sprawnością fizyczną. Ostatnim punktem była wizyta w Senacie. Uczestnicy mieli okazję zwiedzić siedzibę Izby w towarzystwie przewodników, otrzymać materiały informacyjne i senackie upominki. Młodzi ludzie chwalili możliwość zapoznania się z poważnymi zagadnieniami ustrojowymi w formie zabawy. Podkreślali także integracyjny aspekt gry, prowadzonej w kilkunastoosobowych zespołach.

W związku z rocznicą Dział Edukacji Obywatelskiej przeprowadził ogólnopolski konkurs dla szkół ponadgimnazjalnych „25 lat działalności Senatu RP w wolnej Polsce", rozpoczęty w 2013 r. Jego celem było upowszechnianie wiedzy o działalności Senatu odrodzonego w 1989 r., jego roli w demokratycznych przemianach w Polsce i ważnych inicjatywach ustawodawczych. Jesienią 2013 r. do udziału w konkursie zgłosiło się 1247 uczniów z 220 szkół ponadgimnazjalnych. 10 I 2014 r. młodzież z 13 województw przystąpiła do I etapu konkursu. Z 221 uczestników II – wojewódzkiego etapu, przeprowadzonego 11 III 2014 r., wyłoniono 40 najlepszych uczniów. 7–8 IV 2014 r. Senat gościł laureatów konkursu, którzy wzięli udział w symulacji obrad Izby. „Młodzi senatorowie" zapoznali się ze stanowiskiem rządu w sprawie rozpatrywanego projektu ustawy o ustanowieniu Święta Wolności, Demokracji i Solidarności, które byłoby dniem wolnym od pracy i przypadałoby 4 czerwca, w rocznicę wyborów, i uzasadnieniem wnioskodawcy – Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji. W czasie prac Komisji Ustawodawczej przygotowano jej sprawozdanie, proponując przyjęcie projektu z poprawką, zgodnie z którą święto to nie byłoby dniem wolnym od pracy. Młodzież wysłuchała także wykładów na temat procesu legislacyjnego i rozpatrywania petycji, a także praw i obowiązków senatorów i posłów, przygotowanych przez pracowników Kancelarii Senatu.

8 IV 2014 r., podczas obrad plenarnych prowadzonych przez marszałka seniora (w tej roli wicemarszałek Stanisław Karczewski), wybrano sekretarzy posiedzenia i marszałka Senatu młodzieżowego. Rozpatrzono projekt ustawy. W imieniu wnioskodawców przedstawił go senator Stanisław Jurcewicz. Odpowiadał też na pytania „młodych senatorów".

W czasie burzliwej debaty zarówno zwolennicy, jak i przeciwnicy przyjęcia projektu podnosili szereg argumentów zarówno o charakterze historycznym, społecznym, jak i ekonomicznym. Ostatecznie w wyniku głosowań „młodzi senatorowie" opowiedzieli się za ustanowieniem święta, które byłoby dniem wolnym od pracy.

W ramach obchodów 25-lecia Senatu Dział Edukacji Obywatelskiej wspólnie z Fundacją ART Biuro zainaugurował cykl wykładów poświęconych przemianom polityczno-gospodarczym, które doprowadziły do odrodzenia Izby. Od 1 IV do 4 VI 2014 r. natomiast w siedzibie Kancelarii Senatu przy ul. Smolnej w Warszawie prowadzono warsztaty „Prawa i obowiązki jednostki w państwie demokratycznym", mające przybliżyć młodzieży ostatniej klasy gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych instytucję petycji jako obywatelskiego prawa, przyczynić się do kształtowania umiejętności rozumienia zapisów ustawowych, zwłaszcza konstytucyjnych, lepszego rozumienia roli obywatela w życiu publicznym, zwiększenia zaangażowania młodych ludzi w życie publiczne i utrwalania w nich postaw obywatelskich. Podczas warsztatów młodzież przygotowywała petycję dotyczącą obniżenia do 16. roku życia wieku

obywateli uprawnionych do głosowania i przyznania im prawa udziału w referendum i wybierania prezydenta, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego. Uczestnicy warsztatów pracujący w 2 zespołach prezentowali odmienne stanowiska w sprawie petycji: „tak dla młodości", „po pierwsze, rozsądek". Następnie odbywały się negocjacje służące przygotowaniu petycji. Przytaczane argumenty, a także postawy, stosowane mechanizmy i strategie służyły prowadzącym warsztaty do analizy wzorców postaw obywatelskich, podsumowującej zajęcia.

Biuro Komunikacji Społecznej Kancelarii Senatu 11–13 V 2014 r. było także współorganizatorem, w ramach projektu prowadzonego przez Stowarzyszenie BETA Polska, symulacji obrad Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej nad 2 rzeczywistymi dokumentami przedstawionymi przez Komisję

Europejską. Projekt skierowano do młodych ludzi z Europy, którzy pragną nie tylko poznać procedury legislacyjne obowiązujące w Unii Europejskiej i jej działanie, ale także spędzić czas w stolicy 1 z unijnych krajów.

22 X 2014 r. odbyło się uroczyste wręczenie nagród i dyplomów laureatom konkursu „Jan Nowak-Jeziorański – od Polskiego Państwa Podziemnego do wolnej Polski", zorganizowanego przez Kancelarię Senatu, w którym wzięli udział uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Współorganizatorem było IV Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Warszawie, które ukończył Jan Nowak-Jeziorański. Gratulując laureatom, marszałek Bogdan Borusewicz wyraził także zadowolenie, że tak wielu młodych ludzi interesuje się postacią „kuriera z Warszawy" i pamięta o jego dokonaniach. Słowa uznania i gratulacje złożyli młodym ludziom, ich nauczycielom i rodzicom również wicemarszałek Jan Wyrowiński i senatorowie Aleksander Świeykowski i Andrzej Grzyb (członek kapituły konkursowej).

W 2014 r. Dział Edukacji Obywatelskiej Biura Komunikacji Społecznej Kancelarii Senatu przeprowadził 9 lekcji historycznych „Senat staropolski", podczas których uczniowie szkół podstawowych zapoznali się z historią i procedurami obrad Senatu. Dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych zorganizowano 60 lekcji na temat procesu legislacyjnego, prezentujących proces powstawania ustawy, ordynację wyborczą do Sejmu i Senatu,

a także 28 lekcji na temat praw i obowiązków parlamentarzystów. Dla młodzieży z klas maturalnych, zainteresowanej problematyką parlamentarną, prawem, historią i polityką, przygotowano natomiast 2 seminaria „Dzień w parlamencie". Jak co roku, Dział Edukacji Obywatelskiej współorganizował „Konkurs wiedzy o Senacie", od 12 lat przeprowadzany przez Szkołę Podstawową nr 3 im. Senatu RP w Braniewie.

Wydawnictwa

W 2014 r. nakładem Kancelarii Senatu i Kancelarii Sejmu ukazała się książka „Łączyła nas chęć rozwoju Polski", stanowiąca zbiór wspomnień senatorów I kadencji, spisanych w formie wywiadów. To wierny zapis wypowiedzi senatorów, dotyczących ich pracy w czasie tej wyjątkowej kadencji, najlepiej charakteryzujących różnorodność zajęć w Izbie, a także ich osobistych poglądów i ocen. Książka, przygotowana z okazji 25. rocznicy odrodzenia Izby, pomaga poznać to, co tworzyło atmosferę tamtych czasów, emocji towarzyszących ówczesnym wydarzeniom. Uzupełnieniem wywiadów jest publikacja „Senat

i senatorowie I kadencji 1989–1991. 25. rocznica pierwszego posiedzenia odrodzonego Senatu", stanowiąca próbę monografii Izby.

Z tej samej okazji ukazały się książki „Senat i senatorowie Rzeczypospolitej 1989–2014". W 25. rocznicę odrodzenia Senatu RP", „25 lat pracy odrodzonego Senatu na rzecz Polonii i Polaków za granicą" oraz „Dwadzieścia pięć lat prac odrodzonego Senatu 1989–2014. Kalendarium ważniejszych wydarzeń w Senacie, Sejmie, Polsce i na świecie". Mają one przybliżyć czytelnikom wiedzę o Senacie.

W omawianym okresie powstał również film dokumentalny „Wyrwaliśmy się ku wolności" w reżyserii Piotra Morawskiego, zrealizowany z okazji 25-lecia odrodzenia Senatu. Pokazano w nim m.in. materiały archiwalne dotyczące prac Senatu I kadencji, a także zdjęcia archiwalne najważniejszych wydarzeń tamtego okresu. Towarzyszą im wypowiedzi senatorów nawiązujące do tych wydarzeń i prac senackich z tamtego okresu. Film został wydany na DVD, był też 4 razy emitowany przez TVP.

W 2014 r. ukazała się także nowa edycja „Not o Senacie RP" we francuskiej wersji językowej. To zestaw materiałów informacyjnych poświęconych historii i teraźniejszości Senatu.

Odznaczenia z okazji 25-lecia pracy w Kancelarii Senatu

2 XII 2014 r. marszałek Bogdan Borusewicz wręczył 36 pracownikom Kancelarii Senatu „Medale za długoletnią służbę" za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków zawodowych, nadane przez prezydenta Bronisława Komorowskiego. Pracownicy z 25-letnim stażem pracy w Kancelarii Senatu otrzymali także medal „25 lat dla Senatu RP", ustanowiony przez minister Ewę Polkowską, szefa Kancelarii Senatu. Uroczystość zakończyła obchody 25-lecia odrodzonego Senatu.

Marszałek Bogdan Borusewicz, dziękując za rzetelną i solidną pracę wszystkim pracownikom i gratulując odznaczonym, powiedział, że „administracja w Senacie jest na wysokim poziomie, bo tutaj do pracy 25 lat temu szli ludzie, aby zmieniać Polskę".

W imieniu senatorów głos zabrała senator Alicja Chybicka. Jak podkreśliła, wykonywanie obowiązków senatora bez profesjonalnej pomocy pracowników kancelarii byłoby niezmiernie trudne. W dowód wdzięczności poprosiła dzieci chore na nowotwory, którymi zajmuje się jako lekarz, aby w ramach terapii wykonały upominki dla odznaczonych.

Dziękując w imieniu odznaczonych, wicedyrektor Biura Prac Senackich Wiesława Obermeier opowiadała o początkach pracy w Senacie i szczególnej atmosferze. Mówiła, że Kancelarię Senatu 25 lat temu budowano od zera, trzeba było nie tylko zorganizować miejsce pracy, ale też opracować schematy, procedury i wzory druków. Było to trudne zadanie, ale też wyjątkowa okazja do tworzenia instytucji od podstaw.

ISBN 978-83-63220-70-9